

זהר חדש

פרשת בראשית מאמר יהי אור

ויאמר אלקים יהי אור. [בראשית א ג'] א"ר יצחק מכאן משמע דעקרן קב"ה להני נטיען ושתיל לון דכתיב יהי:

רבי יהודה אומר אור שכבר היה. תנן, [משמע] דכתיב ויהי אור והיה לא כתיב אלא ויהי:

וכד אסתכל קב"ה באיננון דרין דרשיעיא דלא יתחזון לההוא נהורא גניז ליה הה"ד וימנע מרשעים אורם ולמאן גניז ליה לצדיקיא, לצדיקיא דוקא כמא דכתיב אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. ויאמר אלקים יהי אור הה"ד מי העיר ממזרח:

וירא אלקים את האור כי טוב מאי ראה א"ר חייא כדקא אמרן חמא בעובדיהון דרשיעיא וגניז ליה. רבי אבא אמר וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז אותו וירא אלקים את האור כי טוב דלא אשתכח ביה ריתחא כתיב הכא כי טוב וכתוב התם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל וסיפיה דקרא אוכח דכתיב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך ובג"כ לא אשתכח ביה ריתחא ואע"ג דשתיף לון קב"ה כחדא:

תא חזי נהירו עילאה למהוי נהיר האי אור. ומההוא נהירו חידו דכלא ביה והוא ימנא לאתעטרא גלופי גלופין בהדיה והא אתמר דכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך דא אור קדמאה דגניז קב"ה לצדיקיא לאיננון דחלי חטאה כדקאמרן. ויהי ערב מסטרא דחשך ויהי בקר מסטרא דאור ומגו דאיננון דמשתתפין כחדא כתיב יום אחד ר' יהודה אומר מ"ט בכל יומא ויומא כתיב ויהי ערב ויהי בקר למנדע דהא לית יומא בלא ליליא ולית ליליא בלא יומא ולא אתיהיב לאפרשא א"ר יוסי ההוא יום דנפק אור קדמאה אתפשט בכלהו יומי דכתיב יום בכלהו א"ר אלעזר ממשמע דכתיב בכלהו בקר ולאן בקר אלא מסטרא דאור קדמאה [שנא' הבקר אור] ר"ש אמר יומא קדמאה אזיל עם כולהו וכולהו [ביה] בגין לאחזאה דלאו בהו פירוודא וכולא חד:

ויאמר אלקים יהי אור אתפשטותא דהאי אור לתתא ואלין איננון מלאכיא דאתבריאו ביומא קדמאה דאית לון קיומא לאתקיימא בסטרא ימינא:

וירא אלקים את האור. את לאכללא אספקלריא דלא נהרא עם אספקלריא דנהרא דאתמר ביה כי טוב. א"ר אלעזר את לאכללא ולאסגאה איננון מלאכין דאתיין מסטרא דאור דא וכולהו נהירין בקדמיתא בקיומא שלים:

פרשת בראשית מאמר יהי רקיע

יהי רקיע בתוך המים. א"ר יהודה [בהאי] אתפרישו מיין עילאין ממיין תתאין רקיע פשיטותא דמיין. והא איתמר ויהי מבדיל בין מים למים בין מיין עילאין למיין תתאין:

ויעש אלקים את הרקיע. דעביד בה עבידתא בסגיאן עילאה יהי רקיע לא כתיב אלא ויעש דאסגי ליה ברבו סגיא:

א"ר יצחק בשני אתברי ביה גיהנם לחייבי עלמא בשני אתברי ביה מחלוקת בשני לא אשתלים ביה עבידתא בגיני כך לא כתיב ביה כי טוב עד דאתא יום תליתאי דאשתלים ביה עבידתא [ובג"כ] כתיב ביה כי טוב תרי זמני חד על אשלמות עבידתא דיום שני וחד לגרמיה דיום תליתאי. אתתקן יום שני ביות שלישי ואתפריש ביה מחלוקת וביה אשתלימו רחמי על חייבי גיהנם. ביומא תליתאה משתככו שביבי דגיהנם בגיני כך איתכליל יום שני ואשתלים ביה:

רבי חייא הוה יתיב קמיה דר"ש א"ל האי אור ביום ראשון וחושך ביום שני ואתפרישו מיא ומחלוקת הוה ביה אמאי לא אשתלים ביום ראשון דהא ימינא כליל לשמאלה א"ל על דא הוה ההוא מחלוקת ותליתא בעי למיעל בינייהו לאכרעא ולאסגאה בהו שלם:

פרשת בראשית מאמר תדשא הארץ דשא

ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא [שם א יא] אתחברותא דמיין עילאין בתתאין למעבד פירין. מיין עילאין [פירין] ורביין ועבדין איבין ותתאין קראן לון לעילאין כנוקבא לגבי דכורא בגין דמיין עילאין דכורין ותתאין נוקבין ר"ש אמר כל (האי) [דא] הוא לעילא והוא (לעילא) לתתא, א"ר יוסי אי הכי אלקים דקאמר מאן אלקים. א"ל אלקים סתם אלקים חיים לעילא ואי תימא לתתא [אלקים סתם] אלא לתתא איהו תולדות כמד"א אלה תולדות השמים והארץ בהבראם [שם ב ד] ואמרינן בה"א בראם וההוא דלעילא אבהן דכולא הוא (איהי). [יהי עביד] עבידתא ועל דא ארעא עבידת תולדות דהא [היא] מתעברא כנוקבא מן דכורא:

ר' אלעזר אמר כל חילין הוו בארעא ולא אפיקת חילהא ואינן תולדות עד יום הששי דכתיב [שם א כד] תוצא הארץ וגו' ואי תימא הא כתיב [שם יא] ותוצא הארץ דשא אלא אפיקת תיקון חילהא לאתישבא כדקא יאות וכולא הוה גניז בה עד דאצטריך. דהא בקדמיתא כתיב [תוהו ובוהו] צדיא וריקניא כתרגומו. ולבתר אתתקנת ואתישבת (ותקינת) [וקבילת] זרעא ודשאין ועשבין ואילנין כדקא יאות ואפיקת לון לבתר הכי ומאורות נמי לא שמשו נהורא דילהון עד דאצטריך:

פרשת בראשית מאמר יהי מאורות ברקיע השמים

יהי מאורות ברקיע השמים [שם יד] מארת כתיב חסר לאכללא חיויא בישא דאטיל זוהמא ועביד פירודא דלא משמש שמשא בסיהרא. מארת לווטין ועל דא גרים דאתילטיא ארעא דכתיב ארורה האדמר בעכורך ובג"כ מארת כתיב:

יהי מארת דא סיהרא. ברקיע השמים דא שמשא ותרווייהו בכללא חדא לאזדווגא לאנהרא עלמין לעילא ותתא משמע דכתיב על הארץ ולא כתיב בארץ דמשמע לעילא ותתא. חושבן דכולא בסיהרא הוא:

ר"ש אמר גימטריאות וחושבן תקופות ועיבורין כלא הוא ברזא דסיהרא דהא לעילא לאו איהו. א"ל ר' אלעזר ולא כמה חושבנין (ועיבורין) [ושעורין] קא עבדי חברייא. א"ל לאו הכי אלא

חושבנא קיימא בסיהרא ומתמן ייעול ב"נ למנדע לעילא. א"ל והא כתיב [בראשית א יד] והיו לאותות ולמועדים א"ל לאתת כתיב חסר. א"ל והא כתיב והיו א"ל הוויין זכלהו דיהון בה כאסקופה דא דאתמלייא מכולא אבל חושבנא דכלא בסיהרא הוא:

תא חזי נקודה חדא שירותא מתמן למימני דהא מה דלגו מההוא נקודה לא אתיידע ולא אתייהיב למימני. ואית נקודה לעילא סתים ולא אתגלייא כלל ולא אתיידע ומתמן שירותא למימני כל סתים ועמיקא. הי נמי אית נקודה לתתא דאתגלייא ומתמן הוא שירותא לכל חושבנא ולכל מנין ועל דא הכא הוא אתר לכל תקופות וגימטריאות עיבורין זמנין חגי ושבתי וישראל דדבקו ביה בקב"ה עבדין חושבנא לסיהרא ואינון דבקין בה וסלקין לה לעילא דכתיב [דברים ד ד] ואתם הדבקים בה' אלקיכם וגו':

פרשת בראשית מאמר עשר ספירות בלימה

מתניתין עשר ספירות בלימה. א', תנן ארבע תקיפין רווחי עלמא תרין סטריין (ממשין) [נ"א חמשין] מטלנוי עביד בגוון אתקין חד בלי כלום ונפיק מצפון חד ספר ושוי עלוי תלת אתוון רשימן אתקין תחוותוי תלת אחרן [אחרנין] רשים חד על תרין ושוי עלוי את ת':

ב', אפיק (נ"א נפיק) מצפון ספר תניין באתוון ארבע, רשימין תרין על חד, ושוי עלוי את ה':

ג', אשטח על קוטא (נ"א קונדא) בספר תליתאי סטרא חד באתוות חד רשימא בכתרא דמלכותא הלילה (נ"א תלי לה) מעילאי לעילאי ומינה סטרא חד רשים אומנא ושוי בה ההוא את בההוא את אומנותא אשתכלל ואשתכלל סטר צפין ואתברי מינה. תחותיה אשתכללו תלת סטרוי מתלת זיויתיה ושוי עלוי את וא"ו:

ד', אפיק לעילא קרדנותא דסיהרא לה ארבע רישין בספר רביעאה אטבע ליה בכסיפא דתהומא רבא הוא תהומא רבא דדינא אתייהיב אתר בי דינא מותבא. ההוא דכתיב (תהלים ל"ו ז') משפטיך תהום רבה. אשרי עלוי תרין אתוון רשימן בעזקתא דמלכא ההוא עזקא בה נטלין בה שריין שוי חד על ד' ואותיב עלוי את אלף:

ה', אשטח על (היותא) [עילתא] (נ"א זויתא) דספר חמישאה פרוכתא דפרסא לאפרשא מתתאין לעילאין בה אתייהיב רשותא למאן דרשים מעילוי מינה נטלין בה תרין תקיפין אלף עלמין ביה ירותא דאחסנא סמיך עלוי ביה (אד"ג ביה) חמש אתוון רשימין בתרין תלת על תרין אתקין גבוי תרין אחרנין רשימו ברזא דחמש חמש גו חמש שוי עלוי את יו"ד:

ו', אפיק בזיקין דנור על ספר שתיתאה תרין בטריין. סטר חד מרחיש גבורן סטר חד רוח חכמה דבהיקו וההוא זיויא אשתטח לתלת אנפוי וזיויא דסטרוי קיים (נ"א קאים) לתלת [לתתא] ארבע בארבע רשימין חד לקבל חד שליא חד רכיב תרי אתוון רשימין בחד ושוי עלוי את ו':

ז', אשטח על זיויתיה דספר שביעאה תוקפא דבלי כלום הורמני דבריירי ועילעולא דקואנריתא קזמיטין בשביעאה בלימין על שביעאה אתנהגן ולא נטלן נטלן ולא אזלן ולא הוויין הוויין ולא אתברין אתברייין ולא אתמשיין עילאין ותתאין נחתין סלקין, תלת רכיבין ארבע רשימין חד אתחזרו חד הוא דחילא דחד שביל דשארין עלוי שוי עלוי את ד':

ח', אפיק על עילתא דספר תמינאה רשים בככא חד והיינו ברשימא חד הוא על ארבע ארבע עלוי שליט חד בחד דא קאים דא יתיב דא נסיב דא שביק דא סליק דא נחת מחד תליין מחד אתברין. קדישא הוא עילאה הוא. הוא הוי הוא חד רשים בגויה את ה':

ט', אשטח על זיותא עיאה ספר תשיעאה דא' ולא אתחזי טמירא במאתן וארבעין ותמנין עלמין דאזלין בגויה. שקולא בצלמא דמארי' רשימא בחמש רכיבא על חמש. מלכא דאינון עלמין פלחין ליה נחתא ביממא דנהיר סלקא בליליא דאתחשך רשים עלה תלת אתוון שוי עלה את י':

י', אפיק מרזין תמניסר אלפין ספר עשרה באתין עשרה בשמא דאתגלף [נ"א דאיתפלג בי בלימה] בי שליטא בעשרה כד מטא לאזדעזעא בתמניסר עלמין ארבע אתאן אזלין עלה עשרה בעשרה רכיב עלה עזקאן דעזקאן אתאחדן מניה הוא ואתתיה [נ"א ואתוותיה] חד הוא:

אתפלגו עשר ספירן אלין מעשר אתוותין עילאין דשמיה קדישא ולקביל דנא בעשרה אתברי עלמא ואפיק חיליהון בעשר אמירן. שמיה סתים פריש לא הוה. עשר על חמש, חמש על עשר. שיתא על חמש חמש על שיתא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן ואמן;

פרשת נח

ור' חזקיה אמר, זכאה חולקיהון דישראל, דקב"ה אתרעי בהו, ויהב לון אורייתא קדישא, ואזהר לון, ויהב לון עיטא, לאסתמרא מעילא ותתא, בגין דלא ישלוט בהו בר קב"ה בלחודוי. ואינון ידעי לדחייא מנייהו כל מקטרגין, וכל קסטריין, בגין דיהון חולקא דעדביה ואחסנתיה, כד"א כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

פרשת נח מאמר הוא ישופך ראש

ת"ח, ביומא דר"ה, קב"ה יתיב בדינא על עלמא, וכל בני עלמא עאלין לחושבנא, ולא אית מאן דלא עאל בחושבנא. וספרין דחיין ומתין פתיחן בההוא יומא:

והקב"ה בגין דאתרעי בהו, יהב לון עיטא לאשתזבא מכל מקטרגין דלעילא, דאינון אתמנן בכל זמנא דדינא שריא על עלמא. בהאי יומא אזדמנן ישראל לאתערא רחמי עלייהו, ובמה. בשופר:

דהא קלא דנפיק, סליק לעילא, ואתער שופר דלעילא. כדין אתערו רחמי מאתרייהו. וקב"ה קם מכורסייא דדינא ויתיב בכורסיא דרחמי, וחייס עלייהו דישראל, ולא אתייהיב רשו למקטרגא עליהון:

וישראל תייבי בתיובתא קמי קב"ה, ותקעי שופר, ואתערו רחמי. דהא ההוא קלא דנפק, אתערותא דרחמי איהו. וכדין, דלטורא לא יכיל לקיימא קמי כורסייא דרחמי. דהא לא אתי מההוא סטרא, ולא אשתכח קטיגורא:

ביומא דכפורי, דאיהו חתימא דדינא, וקיימי ישראל בקדושתא דמאריהון. בההוא יומא, בגין דלא יקרב דלטורא למקדשא, יהבין ליה שער, דאתי מסטרא דרוחא מסאבא, והוא מסאבא,

ורוחא מסאבא אתהני מיניה, והוא אתעסק ביה, ולא קריב למקדשא לסאבא. וכדין אנפין נהירין,
וישראל אשתזיבו מניה:

בזמנא אחרא כד סגיא חובי בני נשא, האי דלטורא, בשעתא דדינא איתער על חובי עלמא, כדין
איהו אתי ואשתכח מקטרגא קמי קב"ה, ואסתאב מקדשא, וכל אנפין עציבין, ודינא אשתכח. ועל
דא קץ כל בשר בא לפני. לפני רדאי, למתבע על חובי בני עלמא, דאינון גרמו.

פרשת נח מאמר תיבא איהו גופא

ת"ח, כל ב"נ דיעבד וינטר פיקודי אורייתא, נשמתא אסתמרא בגופיה, דאיהו תיבה, ולא אתענש,
ולא ישלוט עליה מלאך המות. וכל ב"נ דלא נטיר ולא קיים פקודי אורייתא, ואעבר עליה, מלאך
המות כדין ישלוט עליה:

ת"ח, תיהנ, איהו גופא. נח ואשתו, י"ה. שם ואשתו, ו"ה. ואתעביד השם מלא, ידו"ד אחד. יפת
ואשתו, י"ה. חם ואשתו, ואינון כדוגמא:

ויאמר אלקים לנח. אלקים, דא שכינתא, קץ כל בשר וגו'. צהר תעשה לתיבה, דא איהו שזא
דגופא. אתה ובניך וגו', גוברין לחוד, ונשין לחוד. ויעש נח, דא ברית קדישא. ככל אשר צוה
אותו אלקים, דא שכינתא. ויאמר ה' לנח, הכא מדת רחמים:

ומן הבהמה אשר לא והורה היא שנים איש ואשתו, דהא היא מסטרא דמסאבא, וע"ד אמר,
והאבדתי. אסתכל דלית ביה, אלא תרין, ולא אית בהון שבעה שבעה, כמה דכתיב בעוף השמים,
ארבע סרי דכר ונוקבא, לחיות זרע על פני כל הארץ. שנים שנים באו וגו' אסתכל וחמי, על מה
דאמר בקדמיתא ומן הבהמה אשר לא טהורה היא, ולבתר שנים שנים:

א"ר יהודה, ת"ח לית לך בכל ליליא וליליא, דלא תיפוק נשמתא מגופא דב"נ, דאיכרי יונה.
דכתיב, וישלח את היונה. הקלו המים, אלין מים זדונים, כד"א המים הזדונים. דאינון מסטרא
דמסאבו. מעל הארץ, דאינון לעיל מן ארעא, אלין מלאכי חבלה:

מה כתיב. ולא מצאה היונה מנוח, דאתמנעי מעלמא עילאה, ומן צדיקים דלעילא, ומכל ברכאן.
הה"ד, ותשב אליו אל התיבה כי מים על פני כל הארץ:

אפיק לה תניינות, ויוסף שלח את היונה מאתו, ומגו דוחקא וצערא, ותבא אליו היונה לעת ערב,
דלא הות נהרא לון שעתא דרווחא, כמה דהות בקדמיתא, ואתחשך לה יומא, ואתערב לה שמשא:

ומה אמרת לנח ולבנוי. מצאוני השומרים הסובבים בעיר. אלין נטרי תרעי ירושלים. ועכ"ד,
והנה עלה זית טרף בפיה, ועל דא וידע נח כי קלו המים, ואתתקפו מלאכי דקדושה על מלאכי
חבלה. וייחל עוד שבעת ימים אחרים כו', ולא יספה כו', חרבו המים מעל הארץ:

בתר דאסתתר ואעבר ההוא זימנא דשליט מלאך המות, האתעברו חייבין מעלמא, מה כתיב.
ויזכור אלקים את נח:

ספינתא אמתילת לתיבותא דנח, ואית בה גוברין יהודאין וישמעאלים ובני עשו, כדוגמא דא אית בגופא, כליל מכולהון, דגופא דא, לאו איהו מן נשמתא קדישא, ודא הוא דאמר לנח, דאיהו נשמתא לנשמתא, כד"א עשה לך תיבת עצי גופר:

ודא הוא דאמר לאברם, לך לך מארצך, למה תרי זימני. אלא, פוק מן דירתך ומן גופך. ומן בית אביך, דאית שלם דלעילא. אל הארץ אשר אראך, דא גופא, דאיהי תיבת נח:

ובדוגמא דא הוה נח, הה"ד וישלח את היונה. ואפיקו לה ליונה מן תיבותא, ויהבו לה במיא. בדוגמא דא נפקא לה יונה מן תיבותא דנח, כד"א ולא יספה שוב אליו עוד:

ר"י אמר, נח כד הוה בתיבותא, הוה דחיל דלא ידכר ליה קב"ה לעלמין, וכיון דאתעברו חובי עלמא, כדין מה כתיב ויזכור אלוקים את נח.

פרשת לך לך

ת"ח, קב"ה מגן לצדיקיא, דלא ישלטון בהון בני אנשא, וקב"ה אגין על אברהם, דלא ישלטון ביה ובאנתתיה:

ת"ח, שכינתא לא אתעדי מעם שרה. בההוא ליליא, אתא פרעה למיקרב בהדה. אתא מלאכא, ואלקי ליה. כל אימת דהוה שרה אמרה אלקי, הוה מלקי:

ואברהם הוא אתקיף במאריה, דהא שרה לא יהון יכלי לשלטאה עלה. הה"ד, וצדיקים ככפיר יבטח. והכא נסיונא היא, דלא הרהר אברהם אבתריה דקב"ה:

אמר רבי, ת"ח דבג"כ, לא פקיד ליה קב"ה לנחתא למצרים. אלא הוא מגרמיה נחת, בגין דלא יהא פתחון פה לבני עלמא, דאמר ליה כך, ולבתר אצטער על אנתתיה.

פרשת וירא מאמר ואברהם היה יהיה

ואברהם היה יהיה, יהיה:

בג' שלשים. יומא חד נפק ר' שמעון, וחזא עלמא דחשיך, ואפיל, ואסתתם נהוריה. א"ל רבי אלעזר, תא ונחזי מה בעא קב"ה. אזלו, ואשכחו חד מלאכא, דדמי לטורא רברבא, ואפיק תלתין שלהובין דנורא מפומיה:

א"ל רבי שמעון, מה את בעי למיעבד, א"ל בעינא למחרכיה לעלמא, בגין דלא שכיחי תלתין זכאין בדרא. דהכי גזר קב"ה על אברהם, ואברהם היה יהי, יהיה בג' תלתין הוו. א"ל רבי שמעון, במטו מינך זיל קמי קב"ה ואימא ליה, בר יוחאי שכיח בעלמא:

אזל ההוא מלאכא קמי קב"ה, א"ל, מארי עלמא גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי. א"ל קב"ה, זיל אחרביה לעלמא, ולא תשגח ביה בבר יוחאי:

כד אתא, חזייה רבי שמעון למלאכא, א"ל אי לא תיזל, גזרנא עלך דלא תיעול לשמיא, ותהוי באתר דעזא ועזאל. וכד תיעול קמי קב"ה אימא ליה, ואי לית תלתין זכאין בעלמא, ליהוון עשרים. דהכי כתיב לא אעשה בעבור העשרים. ואי לית עשרים, להו עשרה, ואח"כ כתיב, לא אשחית בעבור העשרה. אי לית עשרה להוון תרין, דאינון אנא וברי. דהכי כתיב, על פי שנים עדים יקום דבר, ואין דבר אלא עולם, דכתיב בדבר ה' שמים נעשו וכו'. ואי לית תרין, הא אית חד, ואנא הוא. וצדיק יסוד עולם. ביה שעתא נפק קלא. מן שמיא ואמר, זכאה חולקך רבי שמעון, דקב"ה גזר למעלה, ואת מבטל לתתא, ברדאי עלך כתיב רצון יראיו יעשה.

פרשת תולדות מאמר מן האדום האדום הזה

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה. אמאי כתיב תרי זמני האדום. אלא, בגין דכל מה דאית ליה אדום, הוא אדום, כד"א ויצא הראשון אדמוני. ותבשילא דיליה אדום, דכתיב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה. וארעא דיליה אדומה, דכתיב ארצה שעיר שדה אדום. וגוברין דיליה אדומין, דכתיב הוא עשו אבי אדום. ומאן דזמין לאתפרעא מניה אדום, דכתיב דודי צח ואדום. ולבושיה אדום, דכתיב מדוע אדום ללבושך, וכתיב מי זה בא מאדום.

פרשת ויצא מאמר מקל לבנה לח לוז וערמון

פתח ההוא יודאי ואמר, ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולוז וערמון. ויקח לו לגרמיה, ולתיקניה. מקל לבנה, דא רזא דוא"ו דשמא קדישא, דאקרי תפארת. דאיהו אחיד בה. ואיהו כגוונא דמקל. לבנה, בן להאי עילאה סתימאה. לח, מסטרא דמיא דאקרונ חסד. ולוז, מסטרא דאש דאיקרי בגורה. וערמון, מסטרא דגרמיה וחולקיה. כללא דכל גוונין. דהא יעקב חכמיא הוה בערמימותא. ויפצל בהם פצלות לבנות. בהם, בו הול"ל, דהא מקל חד הוה. מאי בהם, בכל אינון ז' דרגין, דרמיזין בקרא, דלך ה' הגדולה והגבורה. אשלים לון באינון קילופין חורין, דקליף בהו סטרא דאש, ואסחר לון לסטרא דמים. הה"ד מחשוף הלבן אשר על המקלות. ת"ח, ז' מעלות ממקלות, רמיזין בהני קראי. ויקח לו יעקב מקל, חד. אשר על המקלות, תרין. הא תלת. ויצג את המקלות תרין, הא חמשה. יחמו הצאן אל המקלות, הא ז'. ואינון רזא דז' קולות, ואינון רזא דכתיב, חצבה עמודיה שבעה. ואינון ז' יומי בראשית, דנהרין מראשית, דאיקרי חכמה. ואינון ז' סמכין, דאקים קב"ה עלייהו עלמא, וכולא ברזא דשמשא קדישא. ת"ח, כד הוה האי מקל בידו דיעקב שלימא, קרי ליה אורייתא מקל. וכד הוה בידיהו דמשה ואהרן, קרי ליה מטה. הה"ד ויקח משה את מטה האלקים בידו. ואהרן נמי אחיד ביה. מה בין האי להאי. אלא רזא עילאה הוא, כד הוה בידוי דיעקב, קרי ליה אורייתא מקל, מסטרא דקל, דהא יעקב קול איקרי, דכתיב הקול קול יעקב. ובקול אחיד, דהא דרגיה הוא. וכד הוה בידיהו דמשה ואהרן, דאינון אחידין בנצ"ח והו"ד, דאינון תרין סמכין, איקרי מטה, לישנא דסמכא. דהא ע"י אסתמיך עלמא באורייתא, דנפיק מבין תרין למודי ה' ואתייהיבא על ידיהו. ועל דאינון סמכין לעלמא באורייתא, דנפיק מבין נצ"ח והו"ד, דאחידין בהו. קרא ליה מטה. ומאן דאחיד באורייתא, סמכא ליה, ומחזקא ליה על ירכוי, דלא יסטי לימינא ושמאלא. זכאין אינון ישראל, דקב"ה יהיב להון אורייתא, לגלאה לון רזין עילאין. מאן דאחיד באורייתא, סמכא ליה, ומחזקא ליה על ירכוי, דלא יסטי לימינא ולשמאלא. זכאין אינון ישראל, דקב"ה יהיב לון אורייתא, לגלאה לון רזין עילאין. עלייהו כתיב ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום.

פרשת וישב מאמר מכירת יוסף

תא חזי, כמה שנין יתיב ההוא צדיק, דלא חזא לאבוה עשרין ותרין שנין. הא אינון יתבו במצרים, עשרין ותרין שנין, לכל שבט ושבט מאינון עשר שבטין דזבינו ליה, לפום חושבנא הוו מאתן ועשרין שנין לכלהו, דל מינייהו עשר שנין, דנכיתו לון בדינא דלעילא, בגין עשר שבטין קדישין דמיתו תמן במצרים, אשתארו מאתן ועשר. הה"ד רדו שמה:

ת"ח, כד גרמו חובין, והאי שבת לא אתנטיר כדקא יאות, דכתיב ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת. לא תטלון עליכון מטולא דחובין, דהוה מגין עליכון מנייהו, יום השבת:

ולא שמעו ליה לנביאה, ואיתער עליהן חרב נוקמת נקם ברית מאן ברית. דא שבת, דכתיב לדורותם ברית עולם. וברית מילה, דכתיב ובשר קדש יעברו מעליך. וברית צדיק, דזבינו ליה:

וכלא בחד דרגא, שבת, וברית מילה, וצדיק. ורזא דא, על ג' פשעי ישראל ועל ארעה לא אשיבנו, וכלהותלי במכרם בכסף צדיק. וכדין שרו לאשתעבדא שבע על חטאתם. ואתגזר עליהון בגלותא דבבל, שבעין שנין, בחובין דשמטה ויובל, דתליין בשבת הגדול, ושבת סתם:

ולבחר אתו לארעא קדישא, ואתיישבו בה ת"כ שנין, לתשלום שבעין שבועין, ושבעין שנין, עשרה שנין לכל יומא, מאינון דינקין משביעי, דשבת הגדול אוף הכי איקרי שביעי מתתא לעילא. דכליל כאחד זכור ושמור. ולבחר אתקיימו ת"כ שנין בארעא, על חילא דאורייתא, דהוו מתעסקי:

וכד גרם חובא דשנאת חנם, אתערי שנאת חנם דבקדמיתא. הה"ד, וישנאו אותו, לההוא זכאה. וכדין יהיב לון קב"ה, ביד מאן דסני לון שנאת חנם. הה"דבאדום, יען היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל ע"י חרב:

וכדין אתפרע מנייהו, על ידוי מניינא דאינון שנין, דחסרו מרזא דשבע על חטאתיכם. ת"ח, כד תמני עשרין ותרין שנין שבע זמנין, לכל חד מאינון עשרה דזבינו ליה, הוו להו אלף וחמש מאה וארבעין:

לא עלתה שועתם לפניו. א"ר יצחק, כד עביד קב"ה דינא בפמליא של מעלה, ההוא דינא מאאי הוי. אמר ר' אלעזר, אעבר להו בההוא נהר דינור, ואעבר להון משולטנהון, ומני שולטנין אחרנין דשאר עמין. א"ל, והא כתיב משרתיו אש לוהט. אמר ליה אית אשא קשיא מאשא, ואית אשא דכבי אשא.

סתרי תורה פרשת וישב

פתח ההוא יודאי ואמר, ואני קרבת אלקים לי טוב וגו'. ת"ח, כד ב"נ אתקריב לאורייתא דאקרי טוב, דכתיב טוב לי תורת פיך, כדין אתקריב לקב"ה דאקרי טוב, דכתיב טוב ה' לכל. וכדין אתקריב למהוי זכאה. כמד"א, אמרו צדיק כי טוב, וכד איהו זכאה, שכינתא שריא עליה, ואוליפת ליה רזין עילאין באורייתא. בגין דשכינתא לא אזדווגא אלא בטוב, דהא צדיק וצדק כחדא אזלין:

ת"ח, כד ברא קב"ה עלמא, קיים ליה ושתיל על הנהו שיתא יומין עילאין, ושביעאה דעלייהו, דבגיניה דשביעאה דאקרי צדיק, מתזנין עילאין ותתאין, ועליה קיימין, וביה מסתמכין, והוא יסודא ושרשא דילהון:

הה"ד, עיני כל אליך ישברו וגו'. עיני כל אליך ישברו, לההוא משח רבות עלאה, דנגיד ממוחא סתימאה דכל סתימין, להאי כ"ל. וכדיןואתה נותן להם את אכלם בעתו, דהאי כל כד אתער לכל, דאיהי כנסת ישראל וכדין הוא למירחם על עלמא, וכולהו עלמין בחדו בשעשועא:

וכדין מה כתיב. פותח את ידיך וגו'. ודא רעוא דרעוין, דנחית ממוחא סתימאה, להאי כל. וכיון דהאי כל אתברך, כולהו עלמין איתבריכו, הה"ד צדיק ה' וגו', קרוב ה' וגו', רצון יראיו יעשה וגו':

וכמא דברא האי בעלמא עילאה, ברזא דשמייה קדישא. הכי ברא בעלמא תתאה, שיתא זכאי קשוט, וחד שביעאה. כדכתיב גם את זה לעמת זה עשה האלקים:

וכד גרמו חובין, ודחו לההוא כל דאיכרי צדיק מאתריה, כדכתיב על מכרם בכסף צדיק. אמר קב"ה, אנא גזרנא, דיהא עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה, ויהא ההוא צדיק שליט על הארץ, ויהוון כל בני עלמא, מתברכין על ידוי:

הה"ד בן פורת יוסף, דהא לית בכל שיפי גופא דיעביד פירין, אלא האי צדיק יסוד עולם. ובן פורת עלי עין מאי קא מיירי:

אלא, כמה דהאי עין קיומא דגלגלא, דלא יכלא גלגלא לאתקיימא, אלא בבת עין דיליה. הכי יוסף, איהו כעין לכל אינון שתא דסחרין ליה. מימיניה תלתא, ומשמאלא תלתא, ואיהו מקיים לון. והכי איהו לכל עלמא, דהא עלמא לא קיימא, אלא על אינון שיתא, ושביעאה דעלייהו:

וקרא קב"ה לצדיק ברזא דשבת. ונח ביה, ואנח ביה כל ברכאן, לברכא כל שאר יומין. הה"ד, וינח ביום השביעי על כן ברך ה' את יום השבת. מאן יום השבת. הוי אימא דא צדיק:

אמר לון קב"ה, אתון חללתון להאי שבת, דאנא גזרנא דיהא מלך על כל שאר יומין, ואתון עבדתון יתיה עבד עבדין, אוף אתון תסבלון ההוא עבודה קשיא:

תא חזי, כמה שנין יתיב ההוא צדיק, דלא חזא לאבוהי. כ"ב שנין. הא אנון יתבו במצרים כ"ב שנין, לכל שבטא מאינון עשר שבטין דזבינו ליה. לפום חושבנא הוו מאתן ועשרים שנין לכולהו, דל מינייהו עשר שנין דנכיתו לון בי דינא דלעילא, בגין עשר שבטין קדישין דמיתו תמן במצרים, אשתארו אמתן ועשר. הה"ד, רד"ו שמה:

אמר לון יעקב, בבועו מינייכו, חותו לגלותא, ונכיתו אינון חובין ולא יתחרב עלמא בכפנא, דהא לית בכו מאן דיזון להו קב"ה, בר ע"י דההוא צדיק דזבינתון. הה"ד פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. על ידי דמאן ע"י דכ"ל. הדר פריש מאן האי כל. צדיק. הה"ד צדיק ה' וגו':

וכגוונא דא לתתא, על ידא דהא צדיק, הוה ליה לעלמא שזיבותא, באינון שבע שני כפנא. ועל דמנעו ברכאן משבע דרגין עילאין, איתערו דרגין דסטרס אחרא עלייהו בחובייהו:

כיון דנחת יעקב שלימא למצרים, הוא וכל אינון שבטין, וחמו עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה, דע"י דההוא צדיק מיתזן עלמא. הה"ד, הוא המשביר לכל עם הארץ:

הוא המשביר, מאי משביר. אלא שובר הוא בקדמיתא מעלמא עילאה. כדכתיב עיני כל אילך ישברו. ובתר משביר לעלמא תתאה:

ומנ"ל דיוסף אקרי כל. דכתיב, וכלכל ודרדע, ותאנא, כלכל כדכתיב עיני כל אליך ישברו. ובתר משביר לעלמא תתאה:

ומנ"ל דיוסף אקרי כל. דכתיב, וכלכל ודרדע, ותאנא, כלכל זה יוסף, דכתיב ויכלכל, וכתיב משם רועה אבן ישראל:

וכד חמא יעקב שלימא כל דא, וחמא כל אינון שבע שנין עילאין, דאסתכמו למהוי כפנא בעלמא, על חובא דגרמו בנוי, דזבינו להאי זכאה קדישא, ולאפקא ליה מאתריה. כדין צלי לקב"ה, ואעדי מנהון חמש שנין:

מ"ט חמש שנין. אלא ת"ח, רזא דמלתא הכי הוא, באינון יומין עילאין, איהואחיד בחמשאה, דהכי הוא מתתא לעילא. אבל באינון תרין דעליה, דאחדין בהו אבהתוי, לא הוה ליה שרותא לבטלא מידי, ועד מחולקיה באינון בטל גזירה, ולא יתיר:

ויוסף הצדיק נמי עביד הכי, הה"ד ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויציגם לפני פרעה. מאן אינון. חמשה אינון דלא סני ליה. הה"ד, והוא נער את בני בלהה וגו'. אמר כדאי אתון זכאין, למיקם בהאי פרצה דפרצו אחיכון. לפני פרעה, מאן פרעה. דא דינא עילאה, דקיימא לאתפרעא מחובי עלמא:

וכד אשתלימו אינון יומין דאתגזר עלייהו למיתב בגלותא, כדין קב"ה איתער ברחמוהי סגיאיין עלייהו. ובדינא על אינון דאשתעבדו בהו, ואפיק לון מתמן:

כיון דמטו למרה, קמת מדת דינא קמי קב"ה, ואמר, ואיך יפקון ישראל מגלותא, והא כתיב באורייתא דטמירא תרי אלפי שנין מקמי דאתברי עלמא, דעל חד שבעה על חוביהון אית להון ליסבל, בגין ההוא פרצה רבתא דפרצו וחבו בההוא זכאה קדישא:

א"ל הקב"ה הכי הוא דינא. מיהו באורייתא קדישתא, אית לי מתנה טובה, ושבת שמה, וכד אינון נטרין לה, איהו קיימא בההוא אתר, לסגרא ההיא פרצה דפרצו. דההוא צדיקא שביעאה בה אחיד, וכדאי היא לכפרא על ההוא חובא:

הה"ד ויצעק אל ה'. מאן יצעק. דא מדת דינא, דקיימא וצווחא קמיה. ויורהו ה' עץ, דא אורייתא. הה"ד עץ חיים היא למחזיקים בה. וישלך אל המים, מאן אינון מים. מים הזדונים, דקמו לאתפרעא מינייהו, וכדין וימתקו המים, אבסימו ודאי, דהא חזו אסוותא רבתא לההוא חובא:

ומנא לן דבמרה אתפקדו. דכתיב שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' אלקיך, ואמר מר, כאשר צוך, במרה. אמר לון קב"ה, אי אתון נטרין להאי שביעאה עילאה, לית רשו למידת דינא לקטרגא בכו. הה"ד, שם שם לו חק ומשפט:

ועל דא תנינו, יכולה היא שבת בתרחם עלינו, ויקבצנו קב"ה מן גלותינו. ואלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן, מיד נגאלים:

ת"ח, כד גרמו חובין, והאי שבת לא אתנטיר כדקא חזי, כדאשכחן דאזהר לון נביאה עילאה, הה"ד, כה אמר ה' השמרו בנפשותיכם ואל תשאו משא ביום השבת והבאתם בשערי ירושלים. מאי ואל תשאו משא. אלא אמר לון, בבעו מינייכו, לא תשאו משא דההוא חובא דשבת עלייכו:

ואי אתון נטרין ליה, תגרמון קיומא דעילאין ותתאין. דההוא שבת עילאה, דחבתון לקבליה, מדוריה ושעשויעיה לאו איהו, אלא בשערי ירושלים עילאה, דארקון שערי צדק. ואיהי כלה הכלולה מהכל:

ואי אתון נטרין ליה, תגרמון דכדין היא תתחזק בידא דמלכותא דארעא, מלכותא דדוד, בגין דהיא מלכות אתקריאת, ובג"ד, אמר דוד, דאחיד בה, לך ה' הממלכה, בתרין ממי"ן, לאכללא מלכותא דיליה, וליחדא לה במלכותא דשמיא. ואי אתון לא תשמעון לקדש ליה, ותעבדון ליה חול, מה כתיב. והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים, דלתתא:

ת"ח, כדין אתערת ההיא חרב נוקמת נקם ברית, על דלא נטרו ההוא ברית קדישא, בתלת גוונין. חד ברזא דצדיק דזבינו, דאחיד ביה, ונטר ליה, ובגיניה אקרי צדיק. וחד, דכתיב ובשר קדש יעברו מעליך. וחד ברזא דשבת דחללו, וכלא בחד אתר איהו:

וכדין על שלשה פשעי ישראל, אתגזר עליהו למיהוי שבעין שנין לבר מארעא קדישא, עשרה לכל יומא. ולסוף שבעין שנין, אפיק לון קב"ה מתמן, ואתו לא"י. ואתקיים בית שני ת"כ שנין, על חילא דאורייתא, דהו מתעסקין בה, באינון פקודין קדישין כדקא חזי:

וכד אשתלימו, גרם חובה דשנאת חנם, ואיתער ההיא שנאת חנם דקדמיתא, הה"ד וישנאו אותו, לההוא צדיק. וכדין יהב יתהון קב"ה בידא דמאן דסני לון שנאת חנם, הה"ד באדום יען היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל ע"י חרב:

וכדין אתפרע מנייהו, ע"י מניינא דאינון שנין, דחסרו מרזא דשבע על חטאתיכם. ת"ח, כד תמנה כ"ב שנין ז' זמנין, לכל חד מאינון עשרה דזבינו ליה, תשכח אלף תק"מ, וכדין יתער פורקנא דישראל, כצפרא דשארית לאנהרא זעיר זעיר, עד י"ז שנין, דאסתלק ההוא צדיק דרגא דטו"ב, הה"ד, יוסף בן י"ז שנה היה רעה את אחיו. דהא כדין יתחזי למיקם בפרץ, קמי מדת דינא, דהא אשתלימוחובי עלמא, וכדין והיה בית יעקבב אש ובית יוסף להבה ובית עשר לקש ודלקו בהם ואכלום:

וכדין יתער קב"ה טבוון סגיאין על ישראל, ויתבע עלבונהון, ועלבונא דאורייתא, דאוקדו בנורא. ודמא דאינון דאתקטלו על קדושת שמיה. וכדין יתרעי יוסף לאחוהי, אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצור את אפרים:

ת"ח דהכי הוא, דתנן, בי"ז בתמוז בוטל התמיד. ובט' באב חרב בית מקדשא. כדא"ר יוסי, מגלגלין זכות ליום זכאי, וחובה ליום חייב. דבההיא ליליא אפיקו דבה רעה על ארעא קדישא, וארימו קלהון בבכיה, ואתקבעת לדרי דרין:

ודוק ותשכח, מדבוטל התמיד, דהוה מכפר על חוביהון, עד דאתחרב בי מקדשא, בין בזמנא קדמאה, בין בזמנא תנינא, כ"ב יומין, לקבל אינון כ"ב שנין, דלא חמא ההוא צדיק אפי יקרא דאבוה, לאחזאה חכמתא עילאה, דהא בהא תליא:

והא איתערו חברייה, דכד חריב מקדשא מוצ"ש היתה, ומוצאי שביעית, ומשמרתו של יהויריב היתה, והלויים עומדים על דוכנם, ואומרים שירה:

יגודו על נפש צדיק וגו', ויהי ה' לי למשגב וגו', וישב עליהם את אונם וגו', ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלקינו, עד שבאו גוים וכבשום. דהא אי אמרו ליה, לא הוה לון תקנה:

ומוצאי שבת, חכמתא סגיאה קא רמז, דנפקו משבת דהוה רפואה למכתהון. ומוצאי שביעית, דחבו לגבי כנסת ישראל. ולא עוד, אלא דחאבו במילה, ולא קיימא בשר קדש. ומשמרתו של יהויריב, כד"א עוד אריב אתכם נאם ה' ואת בני בניכם אריב:

וזמין קב"ה לאפקא לון מגלותא, הה"ד, גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך צדי"ק ונושע הוא:

ואי תימא אמאי אתי משיחא מיהודה, מיוסף מבעי ליה. אלא דתרויהו ייתון, ובגין דקב"ה לא מקפח שכר כל בריה, יהב מלכותא לדוד, בגין דהוה עשירא לצדיקים, ושביעאה דאחים. והכי הוא מלכותא דארעא, כעין מלכותא דרקייעא.

פרשת בשלח מאמר מלחמת עמלק

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם וגו', מ"ט יהושע אגח קרבא ולא מן שאר עמא. אלא בגין דעמלק אתא עליהו, על ההוא חובא דשבתא דלא נטרין ליה, כמה דאתערו חז"ל, אלמלינטרו ישראל שבתא קמא, לא שלטא בהו אומה ולשון. מה כתיב. ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט ולא מצאו, וכתיב ויבא עמלק:

ות"ח רזא דמלה, כד פקיד לון קב"ה לישראל במרה על שבתא, בגין דאתיא מדת דינא, לקטרגא על ההוא חובה דצדיק דזבינו ליה, דאיהו לקביל יומא דשבתא, ואינון אפיקו ליה לחול. אמר קב"ה, הא אית לון רפואה לההוא חובה, אי אינון נטרין ליומא דשבתא, דאיהו לקביל צדיק חי העולמים. והיינו דכתיב ויורהו ה' עץ. עץ חיים, דינטרון יומא דשבתא. ואינון אחילו ליה, כדין ויבא עמלק:

בההיא שעתא, א"ל משה ליהושע, פוק אגח קרבא בעמלק, דהא לך חזיא בגין דאת בר בריה דההוא צדיק, ואיהו בההוא חובא אתי עלן. ואי לא אשתכח מקטרגא ליה לעמלק, מחולקיה ומבנוי דההוא צדיק, לית מאן דיכיל ליה, כדין עבד יהושע כמא דאמר משה:

ות"ח, דבגין ההוא חובא, אתא עליהו, דארע לון לאינון דהוו מבתר ענא, ונסיב מינייהו האי ברית קדישא, וזריק ליה כלפי עילא. ואי לאו דאינון חאבו ביה, לא הוה ליה סייעתא מלעילא למיעבד הכי. אלא בגין לאחזאה לון, דישתמודעון חוביהון דחבו בההוא צדיק, דנטר האי ברית והשתא אחילו שבתא דאיהו לקבליה, דאיהו קאי לאגנא עליהו מקמי מדת דינא:

ת"ח מה כתיב, ויסעו ממרה ויבאו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים וגו'. מהו אלימה. אלא דתבו לפולחנא דקב"ה, ולקבלא מלוי בלבא שלים, בג"כ אל"ימ"ה:

והא אוקמוה, דההיא אתרא הוה משובח במיא, מכל אתרין דעלמא, דהא אורייתא שבכתב תמן הוא, ותמן תרין עשר מבויעין, ושבעין דקלין. וכולא ברזא דמהימנותא, דהא כלהו ע' סנהדרין מההוא אתרא מתזנין, ומתברכין מאינון מיין עילאין בסימאן:

זכאה מאן דזכי להנהו מיא לאתברכא מנייהו. וישראל קדישין שראן תמן, ומחברין אינון מיין עילאין, באינון תרין עשר מבויעין תתאין. ואי אינון קלקלו בקדמיתא, וחבו לגבי ההוא צדיק, הא אדבקו ליה באתריה, ומתזן על ידיה עלמא. ושתעים תמרים אתזנין מההוא תמר, זאת קומתך דמתה לתמר. ואינון תרין עשר מבויעין, לקביל תרין עשר שבטין, סחרין לההוא אתרא קדישא:

והווי ישראל עסקין באולפן אורייתא, דאוליפו ממרה. ואתחבר עמייהו ההוא ברית קדישא, ואתפרש חויה עקימא מההוא באר מים, דהוה ממרר לאינון מיין. ומאן הוה גרים חובייהו עד השתא:

אבל השתא, כיון דאהדרו בתיובתא למאריהון, וקב"ה אוליף לון אורחי דההוא אילנא דחיי, הה"ד ויורהו ה' עץ, דא תורה שבכתב. וישלך אל המים, דא תורה שבעל פה. ומאי וישלך. אלא י"ש ל"ך, י"ש, דא עלמא דאתי. הה"ד להנחיל אוהבי יש. ל"ך, דא אימא עילאה, חמשין תרעין דאתדבק ביה. כדין בסימו מיא, ונחת טלא עילאה מעתיקא קדישא, ואתמלי חקל תפוחין:

מאן גרם כל דא. אל"י מ"ה. תיובתא דישראל למאריהון. וכדין הוה להון רשו, למשרי על הנהו מיא. הה"ד, ויחנו שם על המים. מאי ויחנו שם. אלא סמא דחיי שריא באינון מיין, בג"כ ויחנו שם על המים.

פרשת יתרו מאמר למה נזכר נ' פעמים יציאת מצרים

אנכי ה' אלקיך, בהאי פסוקא שאל רבי ייסא זעירא דמן חברייה מרשב"י, וא"ל, אית לי למשאל שאילתא חדא מינך, ומכשכשא לי בלבאי, ואנא דחיל למלשאל מינך. ואמינא, אי נשאל, דחילנא דילמא איתענש. אי לא נשאל, משבשא לי בלבאי. א"ל ר"ש, אימא:

א"ל האי דקב"ה מדכר להון לישראל בכל אתר ואתר, אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. מאי רבותא אוליף הכא. תנאה שלים הוא, הדא הוא דאמר לאברהם, כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. א"כ, למה לאדכרא להון מילתא דא בכל אתר ואתר:

א"ל ת"ח ברי, קב"ה לא אתני עם אברהם, אלא דיפיק ית ישראל מן גלותא דמצרים, ולא מתחות שעבודא דדחלא אחרא. דודאי ישראל כד הווי במצרים, אסתאבו, ואתטנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו, עד דהווי שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא. וקב"ה, אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין:

ועוד, דאעיל יתהון במ"ט תרעי דסוכלתנו לקבליהון. מה דלא אתני עם אברהם, אלא לאפקותהון ממצרים, והוא עביד טיבותיה וחסדיה עמהון:

ובג"כ תשכח באורייתא, חמשין זמנין יציאת מצרים, לאחזאה לכל בני עלמא, חסדא דעבד קב"ה עם ישראל, דאפיק יתהון מאינון חילין דמסאבו, ואעיל לון לגו חילין דדכיו, דהיינו חמשין תרעין דסוכלתנו:

ודא איהו דאנן מנן להו, מיומא טבא דפסחא. ואנן מנן יומי ושבעי, והא איתערו חברייה, מצוה לממני יומי, ומצוה למימני שבעי. כי בכל יומא אפיק לן מחילא דמסאבו, ואעיל לן בחילא דדכיו.

פרשת יתרו מאמר ואתה תחזה

ואתה תחזה מכל העם, בשית סטריין:

בשערא דעל רישא, באיהי מתתקנא על אודנין. במצחא, בשרטוטין דמצחא. בעינין, ובקריצין דעל עינין. באנפין, ודיוקנא דאנפין. בחוטמא, דאיהי מתתקנא באורח מישר על פומא. בגופא, בקומה דיליה, ובשיעורא דיליה לכל סטר, לד' סטרין ולעילא ותתא. האי איהו תיקנא דאדם:

ולזמנין איתקרי אריה, ולזמנין איהו דיוקנא דשור, ולזמנין דיוקנא דנשר:

וכען צריך לפרשא, כיון דאיהו ייחוד דקב"ה תספירן, אמאי אתקריאו בדיוקנא דאדם, ובדיוקנא דאריה, ובדיוקנא דשור, ובדיוקנא דנשר:

אלא רדאי בזמנא דבעי למיעבד עבידתיה, ולאנהגא לישראל דאתקריאו במזלא דאדם, אתלבש בדיוקנא דההיא חיה דאתקריאת אדם, ואתקרי הוא אדם. ובזמנא דבעי לאנהגא לישראל לאינן דאתקריאו במזלא דאריה, אתלבש בדיוקנא דההיא חיה דאתקריאת אריה. והכי בגוונא דא בחיה דאתקריאת שור. וכן בגוונא דא בחיה דאתקריאת נשר. ובגוונא דא שכנינתיה:

ובג"כ אתקרי קב"ה באלין שמהן, וכל חילין דילהון. לית אתר, ולית בריה בעלמא, דלא שליט שמייה עליה, ואתקריאו בשמיה. כגוונא דא דיוקנא דאדם, י' שרייא ברישא. ה' ה' בעשר אצבען, ו' בגופא. וכגוונא דא בנשר, י' על רישיה ה' ה' על גופוי. ו' על גופיה. והכי בכל חיה וחייה. וכן בכל מלאך ומלאך:

ולית נימא ברישא דלא שרייא בהם שם ידו"ד. ולית עישבא, דלא שרייא ביה שם ידו"ד. ושושנה, בתפוח דיליה שרייא י'. ובשרביט דיליה ו'. בחמש עלין דלבר, וחמש דלגו, שרייא ה"ה. לאחזאה, דלית אפילו עשבא דלא אתברי בשמא דידו"ד. דלא יימרון דאלוק אחרא ברא לון:

לית בריה בעילאין ותתאין, דלאו אינן רשימין בשמיה, וכן בשכנינתא בכל חד. ובג"כ אתקריאת שכנינתא שושנה. ואתקריאת נשרא. פרה אדומה אילת. יונה. צפור. לית בריה דלא אתקריאת בשמיה, כד אתלבשא ביה, למיעבד פעולתיה:

ובג"כ אתקריאת מעשה מרכבה. כד רכבת בההיא חיה דאיהי נשר, או שור, או אריה, או אשם. ושבחא דכלהו בריין דברא, איהו אדם, דאיהו דיוקנא דכל עלמא, ומכל בריין דאית בעלמא ובג"כ איהו חביב עליה מכל בריין:

וכמה בני נשא אינן בדיוקנא דאדם מלגיו. ומלבר לא אית בהון אלא או עופא, או אריה, או שור, או חייא מאלין מזלות דאתקריאו בבני נשא. ואחרנין בהפוכא, אינן בדיוקנא דאדם מלבר, ולא הכי מלגו. ועל דא הווא אמרין מ"מ, כל מי שאין בוכו ככרו אל יכנס לבית המדרש. דאתחזי באנפוי דיוקנא דאדם, ומלגיו חיוא בישא:

ובג"ד אמר קב"ה למשה, ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל, מסטרא דאברהם. יראי אלקים, מסטרא דיצחק. אנשי אמת, מסטרא דיעקב. שונאי בצע, מסטרא דדוד. דאיהו רגלא רביעאה, ועלייהו שרייא ידו"ד:

ושמת עליהם שרי אלפים, מסטרא דא' מן אדנ'. שרי מאות, מסטרא דאת ד', דאינן ארבע מאה שנין דמצרים דקרא. נ', שרי חמשים. י', שרי עשרות:

ואנא בעינא לפרשא, גופא בתמניא תיקנין אלין, בגין דאית לון יסודא מהאי קרא. אע"ג דר"ש לא פריש אלא בשתא אנפין. ורזא דתמנייא אנפין אלין, ברזא דיאקדונק"י:

ואלין אינון ח' תיקונין לגבייהו. ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל. בראייה, בעיינין, ובקריצין דילהון, ובגווינין דילהון, בעמיקו דילהון, באריכו דילהון, ובקמיטו דילהון. הכא רזא דחיה דאיהו אריה, חסד פעיל ביה. ואריה דא מיכאל. בהיפוך אתוון אריה, תשכח ליה ראייה. יראי אלקים בשמיעה דאודנין, ובשערא דתלייא מרישא עלייהו ושמיעה איהי חיה דאתקריאת שור. שערא איהי דינא. וכמה נימין תליין מינה, דאינון צבא השמים, קיימין על בי דינא רברבא, דאיהי גבורה לשמאלא, דפעולתה בחיה דאיהי שור, ודא גבריאל:

ובצלוחא, צריך לבערא לון מן בתר אודנין, דלא יהון מכסין תערין דשמיעה, לאעלא בהון צלותא. ואם לאו, אתקיים ביה קרא, אז יקראנני ולא אענה. ובזמנא דשמיעה איהי פנויה מאלין דינין, אתקיים ביה אז תקרא וה' יענה:

אנשי אמת, בדיוקנא דחוטמא, דאיהו רוחא דקודשא, ודא תפארת איהו חוטמא, חותם אמת. יעקב שלימא. תרין אנפין אית ליה לקבל לא"ה ורח"ל. ואלין אינון אנפוי דרחמי, כלילן חיוור וסומק, מסטרא דחסד וגבורה:

מצחא מתתקנא עלייהו, דאיהו בינה, בכמה שרטוטין, דאינון אורחין דימא דאורייתא. עלייהו איתמר כל אורחות ה' חסד ואמת. מאי ניהו דעביד אורחין אלין, דאינון שרטוטין דמצחא. דא מוחא, דאיהו חכמה. ואלין שרטוטין, אינון תלתין ותריין שבילין דימא דאורייתא:

וחיה דרכיב עליה תפארת, דא נשר. הה"ד, דרך הנשר בשמים ודא אוריאל. ומוחא ומצחא, ותריין אנפין אלין, דכלהו על חוטמא. אלין אינון ארבע בתי דתפילין, דאינון על רישא דתפארת:

וחוטמא דאיהו יעקב, איתמר ביה ויפח באפיו נשמת חיים. ודא בינה, בן י"ה. משה רבינו איהו ליה כנשמתא דחיי:

ל"ב שרטוטין דמצחא אלין, אחזיין רזא דל"ב אנפין, וגדפין דד' חיון דאינון ד' אנפין, וד' גדפין לכל חיה מאלין:

דיקנא דאנפין, אינון נימין דלית לון סוף. ואחזיין על סבא דסבין דאיהו עילת העילות, דלית סוף לעלמין דתליין מניה:

שונאי בצע, דא פומא, ואיהי מלכות. תרין שפוון דילה, מתתקנן עלה, ואינון נצח והוד. יסוד, דא איהו לשון למודים:

וכלהו אזלין בקו המדה, דאיהו קו היושר, בין עיינין, בין אנפין, בין אודנין, וחוטמא, ומצחא, ושפוון. ואלין דלאו אינון בקו המדה, דנפקין מקו היושר, ודאי לאו אינון דיוקנין דלעילא, ולא שרייא שם ידו"ד עלייהו:

ובג"ד אמר למשה, ואתה תחזה וגו'. פומא ודאי סיומא דאדם, ודא מלכות. וחיה דרכיב בה, הוא רפאל. איהו אפר, איהו עפר דבי מקדשא, דאתנטיל מניה אדם. ובהפוכא אפר, איהו פאר, ודא איהו פארך חבוש עליך:

הרי לך ד' תיקונין, דאינון ראייה, שמיעה, ריח, דבור. והאי דבור, מתמן נטלין ליה נביאים, דאינון תרין שפוון. ודא איהו דברתי על הנביאים:

ועל אליו ארבע תיקונים, שרייא ידו"ד. וסליק לעשרה, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאינון עשר ספירין, דנהרין במוחא ובמצחא ובעיינין ואודנין ואנפין וחוטמא ופומא. מצחא ומוחא תרין. עיינין תרין. אודנין תרין. ואנפוי תרין. וחוטמא ופומא תרין. הא עשר:

ד' תיקונים דלתתא, אדנ", ואינון עשיה בידין, נענוע בגופא, שימוש בברית מילה, הליכה ברגלים, והכא שיעור קומה. וצריך לאחזרא על כלהו:

ואתה תחזה מכל העם, אנת אית לך לאסתכלא, ולא אחרא. דאנת איהו נהורא דאורייתא, לקיימא בכך זכרו תורת משה עבדי. ואתה תחזה, ודאי בראיה דילך בעיינין, בגין דעיני כל אליך ישברו, ואנת יהיב לון את אכלם בעתו, דאיהי מיכלא דאורייתא, בגין דשמא דילי נהיר בעינך, ובכל תיקונין דילך.

פרשת יתרו מאמר ד' גוויני עינא

פתח ואמר, רבון ועולמים, ברשו דילך אנא איעול לגלאה רזין טמירין דילך. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, לשבחה דכלה דילך, באלין ביקונין, ולכל אינון דתליין מינה. ואינון רשימין מינה, דאיהי תרעא דילך לאעלא בכך, למחזי אפך, דאיהו תפארת. שופרא דילך, עלה איתמר כלך יפה רעיתי, הנך יפה עיניך יונים. כיונים ודאי, דאינון מרקמין בגופייהו בגדפייהו, וברקימו דילהון אשתמודעין בשאמר עופין:

ועוד כיונים, דלית בכל עופין מהימנא לגבי בעלה כיונה. עיינין גבהנין, מסתכלין באורח מישור לגבי בעלה. גדפוי דיונים, אליון כנפי עינא, די בהון פרחת יונה לגבי בעלה. יונים אתקריאו:

מסטרא דחסר חוורין, וסומקין מסטרא דגבורה. וירוקין מסטרא דתפארת. ואוכמין מסטרא דמלכות. דאיתמר בה שחורה אני ונאווה:

חוורו דילהון, כמשכיות כסף. ואיהו כחוורו דשושנה. סומקי דילהון, כתפוחי זהב, ואיהו כסומקי דשושנה. ירוקא דילהון, כליל תרי גווינין. אוכמי דילהון, שפירו דאורייתא, דאיהי אוכמא שפירתא, כמה דאיתמר שחורה אני ונאווה:

בגוון חוור, איהו יפה כלבנה. בגוון סומק, ברה כחמה. אימה כנגדלות, בתרין גווינין אחרנין. רבון עלמא, באליון ד' גווינין, אהא מסתכל לשמך ידו"ד, דתפרוק לה:

ראה ה' כי הגדיל אויב דאיהו סמאל, דעיינין דיליה עקימין, וגוויני חשיכין, ולא מסתכלין באורח מישור, למעבד טב בגלותא עם צדיקא, אלא עם רשיעיא, דאינון עקימין באורחייהו בכלא. בנוי דנחש הקדמוני, דקטיל לאדם ולכל בריין דאטיין מניה:

גוון חוור דעיינין דיליה, איהו נחש. גוון סומק שרף. גוון תליתאי, ירוק, כליל מתרווייהו, עקרב. גוון רביעאה אודם, צמאון אשר אין מים:

כלהו גווינין דעינא דרשיעיא, קטלין. עלייהו איתמר אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו. ובג"ד, אסור לעמא קדישא לאסתכל ברשיעיא. ואורייתא דילהון, צריך לאתכסאה מינייהו. הה"ד, לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום:

כמה דיונה צריכת נטירו מנץ. כגוונא דא צריכין נטירו, עיניך יונים דצדיקים, מעיינין דרשיעיא, דאינון ערב רב, בנוי דליליתרשיעתא, דאינון קשין למעבד טיבו עם עניי בניישראל. ואינון עקימין בכל אורחייהו, בנוי דנחש הקדמוני, דאלין אינון זוהמא דהטיל חויא בחוה:

הרי ארבע גוונין בישין לקטלא. וארבע גוונין אחרנין טבין לאחייא. תקין כרובי עינא, אינון נצח והוד. אלין אינון כנפי יונה. עין דא צדיק, איהו יונה ממש, דכר ונוקבא, אינון צדיק וצדק. מסטרא דצדיק אתקריאת יונה, מסטרא דתפארת אתקריא עין:

נשר, הה"ד דרך הנשר בשמים. דלא דחיל מעופא דעלמא, בגין דנשרא איהי מטרוניתא עילאה, ושולטנותה ביומין טבין ושבתות. אבל יונה שולטנותה בשית יומי בארשית, ואיהי בגלותא לית לה מנוח לכף רגלה. בגין דבנוי דלילית, זוהמא דחויא, עלייהו איתמר והמים גברו מאד מאד על הארץ, דאינון ישראל דאיתמר בהון והיה זרעך כעפר הארץ. אינון מתגברין עלייהו בגלותא, בנשין שפירין, בבנין שפירין, בעותרא, בלבושין שפירין:

וישראל עניים בכלא, אוכמא בכלא. בנוי דההוא דאיתמר בה. אל תראוני שאני שחרחורת, בגלותא. ואינון בנוי דההוא דאתמר ביה, אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. אינון מתלבשין באינון לבושין, בגין אלין רשיעיא דמתגברין עלייהו בגלותא, דלא מסתכלין לון אלא בעינא בישא. וערום ראה רעה ונסתר, כגון נח, והכי צריכים ישראל לאתכסאה מנייהו בגלותא, בלבושיהון, בנשיהון, בבניהון, בעותרא דלהון. ולא למגנא אמרו מ"מ, דלית ברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין:

ונחש ועקרב, אלין מומין דעינא. עיינין עקימין דבר נש, דלא מסתכלין באורח מישור, חויא, דאיהו נחש עקלתון תמן. בהאי לא תפיס כלל, מאינון דקו המדה בהו. עלייהו אתמר, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם וגו'. אע"ג דישאל אינון בגלותא, ופרנסי דרא אינון כגוונא דלבא, ועיני ישראל דהו סנהדרי גדולה, כיון דאינון זונים ומשוטפין בזמה, לא תתורו אבתרייהו, דהא לית בהו מהימנותא:

עיינין עקימין, רמאי איהו, ומפתי בני נשא בלישניה, כגון דפתי נחש לחוה. עץ הדעת טוב ורע איהו. אתחזי בפומיה ובמלוי טב, ולביה רמאי ביש, איסתמר מניה. עליה אתמר, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

פרשת יתרו מאמר עיינין חורין

חורו דעיינין, מכסייא כל גוונין אחרנין. עיינין דיליה אינון רברבין, גבהנין, ואיהו גבה לב, עליה איתמר תועבת ה' כל גבה לב. כל טבין דעביד, למעבד ליה שם. ואיהי מאלין דאתמר בהון, הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם. אלין אינון דבונין בתי כנסיות ובתי מדרשות מממוניהון. וכלא למעבד להון שם, ולא לשמא דה'. האי איהו גייפא, דיוקנא דחמור נואף איהו. אסתמר ברתך ואתך מניה, אם יהא אושפיזך:

ועוד, האי ב"נ משתדל כל יומי בכשוף, ואצלה בהון עם מלכין ושליטין. איהו מעונן ומכשף. ואיהו רשימו דיליה רשימו דחויא, במדה חורא. ורושם חור אית ליה בכתפוי, דמתמן אתנטיל נחש, ולית שערא על ההוא רושם. ומזליה דהאי ב"נ בכל מלה, חורא. שערא דיליה חור, והוא אריך קומה. ושערוי אריכין:

ועיינין חיוורין, מסתכלין באורח מישר. האי איהו מאריה דחסד, דאתיליד האי ב"נ ביומא קדמאה, בשעתא קדמאה, דמזליה טלה. ויהי דיליה אריה ביומא קדמאה, כל י"ב מזלות, וז' כוכבייא, אינון משועבדים לכוכבא דיליה, ולמזלא דיליה. והכי כל יומא ויומא כגוונא דא:

האי ב"נ איהו חיוור, מחוורו דנהורא דאתברי ביומא קדמאה. הה"ד, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. אתיליד בריש שעתא דיומא, יהא חכימא יתיר באורייתא. ויהא רישא דמארי מתיבתא. ואם אתיליד באמצעיתא דשעתא, יהא בנוני באורייתא. ואם בסופא דשעתא, יהא עני באורייתא. זנב לאריות, דאינון תלמידי חכמים:

והאי איהו במזל ראוב"ן, דאיהו או"ר ב"ן, מסטרא דחסד, יפה כלבנה. ואיהי חמה מסטרא דגבורה. ואיהי כוכב מסטרא דת"ת, הה"ד דרך כוכב מיעקב. ואיהי נוגה מסטרא דנצח. ואיהי מאדים, מסטרא דהוד, דאתאדם בגבורה. ואיהי שבת, מסטרא דיסוד. שבתאי דמסטרא טבא איתמר ביה שבת:

אבל מסטרא אחרא שבתא"י, ובזמנא דהאי שליט על עלמא אסתלק שבת, ואמרין אושפיזין דאינון נשמות יתירות, אי שבת:

ובג"ד, עיינין חיוורין, נטלין בסיהרא, מסטרא דחסד. אלין אינון מארי דחסדים טובים, מזרעא דאברהם. אלין עיינין מסתכלין באורח מישר כלפי ימינא:

האי ב"נ, וותרן איהו בממוניה, דממונא דנשמתא איהי אורייתא, ושאר עותרא ממונא דגופא. האי ב"נ חוור איהו ככספא, אריך קומה איהו. רשימו חוור אית בימינא דיליה. רחים איהו מבני נשא, רחים איהו מקב"ה. הה"ד, אברהם אוהבי. שערא דיליה שעיע חוור:

ות"ח, דלית עיינין דלאו אינון כלילין מארבע גוונין. ואמאי אתקריאו עיינין חוורין. אלא כל גוון דשליט על אחרנין, אתקריאו עיינין על שמיה. ובג"ד כד שליט גוון חוור בעיינין, אתקריאו עיינין חוורין. ומאן דבעי לאצלחא באורייתא, ואשתדל בה, עליה איתמר הרוצה להחכים ידרים.

פרשת יתרו מאמר עיינין סומקין

עיינין סומקין מסטרא אחרא, נטלין סומקו משרף, דאוקיד לון בשלהובוי דחמה בישא, ומתאדמין במאדים דס"א. דתרין דרגין אלין, אינון מאומה דעשו, איהו אדום מסטרא דמאדים, ואתמר בבנוי דמונין לחמה. ובג"ד כד לוקה חמה, סימן רע לאוה"ע. לקותא דחמה דאומין דעלמא:

אורייתא דאיהי אוכמא, דאתמר בה שחורה אני ונאווה. לקותא דשמשא דסטר קדישא, שבתאי לילית פתייא אוכמא. ובנהא, אינון לקותא דישראל:

מאדים, לקותא דסיהרא טבא דיעקב. ומאדים איהו עשו. ומאדים דסטרא טבא, לקותא דסיהרא בישא, דמונין לה אומה דישמעאל:

לקותא דעיינין בסומקו דילהון, ובאדימו דילהון בבשרא, דגבינין דלהון. האי איהו חמה דאוקיד לון, דאיהו שרף, ורשדין דמעין ואדימו כולהון לקותא דמאדים אלין. אינון עיינין קמיטין ביבשותא, דשרף דאוקיד לון ואתקמיטו, ועיינין סומקין דסטרא אחרא הוא:

מארי דעיינין סומקין, אסטמר מיניה, אושיד דמין איהו. ואי הוא חזר בתשובתא, אושידו דדמא דיליה, יהא בפקודין דאורייתא. או יהא טבחא, או מוהללא:

והאי ב"נ, איהו קמיט באנפוי, בחוטמיה, בקדליה, בגופיה בדרעוי, ברגלוי. בהפוכא דעיינין חורין, דאיהו אריך באנפוי בחוטמיה בקדליה בגופיה בדרעוי ברגלוי. דא רחמי. ודא דינא:

עיינין סומקין דסטרא דכייא, אלין עיינין דדוד דאיתמר ביה, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי. שערי ירוקין בגוון חמה טובא, אנפוי סומקי מסטרא דמאדים טב:

בשערוהי הוו ז' מיני גווני דהבא, דאיהו זהב סגור, זהב אופיר, זהב פרוים, זהב שחוט, זהב טהור, זהב מופז, זהב תרשיש. ז' אינון מיני דהבא, דשבע ספירין אתכלילן בהו. ושערא דיליה קמיט. וכל איברין דיליה קמיטין. מסטרא דשברים. ובג"ד, דוד הוא הקטן, ואיהו דרגא דיליה הוד, דנטיל בגבורה:

אבל עיינא חורין, נטלין בנצח וחסד, ואינון אריכין. ושרטוטין דמצחא כלהון אריכין, מסטרא דתקיעה. אבל שרטוטין דמצחא מסטרא דב"נ קמיט, אינון קמיטין ברזא דשברים. ואית ליה רושם סומק תחות דרועא שמאלא, או בדרועא שמאלא, או בשוקא שמאלא:

ומאן דאתיליד בשעתא קדמאה דיומא תנינא, דאיהו דרגא דגבורה. יהא תקיף ביצריה, אם מסטרא דגבורה, ואיהי סיהרא קדישא, אורייתא דבכתב אתקריאת מסטרא דחסד:

חמה בישא איהי גיהנם, דאתברי ביומא תנינא. ובסטרא דדרגא דעשר, נפקת סומקא. אע"ג דנטלת לבתר מכל גוונין, חור וירוק ואוכם מאן דאלים גבר, ועל שמיה אתקריאת:

והאי איהי תיקונא דחכמתא עילאה. אבל איסטגנינון לא נטלין כוכבא בסידרא דא, אלא כפום ממשלת דילהון באורח חושבנא:

עיינין סומקין, אינון מרכבה דחיה דשור, דאיתמר בה ופני שור מהשמאל לארבעתן, דאינון ד' גווי עינא. ושולטנו דארבע גוונין אלין, איהו סומק. אבל עיינין חורין, מרכבה דילהון אריה:

ואריה איהו מיכאל. שור גבריאל. ומאן דאתיליד ברישא דשעתא דשור, יהא עתיר בדהבא, ובכל מיני סומק. בעיינין חורין נהיר ידו"ד רחמי ודאי, ואתמר ביה הרוצה להחכים ידרים. בעיינין סומקין נהיר אדנ', וביה הרוצה להעשיר יצפין:

מאן דאתיליד בפלוגתא דשעתא קדמאה דיומא תנינא, יהא בינוני בעותרא. מאן דאתיליד בסופא דשעתא, האי איהו בזנבא דשור, יהא עני:

ויומין דכל חד מתפלגין לתלת סטרין, כגוונא דנשמתא ורוחא ונפשא. נשמתא איהו מכרסיא יקירא, ואיהי מרכבה בריש כל כוכב ומזל. רוחא איהי מן מלאכייא, ואיהי מרכבה במציעות כל כוכב ומזל. ונפשא שותפי דבעיראן ועופין, וכל אילין דתאוה דעלמא שפלה, ואיהי מרכבה בסופא דכל שעתא, ובסופא דכל כוכב ומזל:

ומסטרא דנפשא דבעירא, יומי דב"נ קצירין, ואינון מעט ורעים. דכל יומי דב"נ דאינון בעניותא בצערא ובדוחקא, לאו אינון חיים, וכל שכן אי אינון יומין בלא תורה ומצוה, דלאו אינון חיים:

אם חזר בתשובתא, אע"ג דאיהו בזנב טלה או שור, בכל מזל ומזל, קב"ה אוסיף ביה רוחא יתירא דמלאכין, וסליק מזנבא, למהוי בינוני. זכה יתיר למיהדר בתשובתא במחשבתיה, קב"ה יהיב ליה נשמתא מכורסייא, וסליק למהוי רישא בריש כל כוכב ומזל:

ובג"ד אין מזל לישראל. ואע"ג דאתיליד בריש שעתא, וקלקל עובדוי, קב"ה נחית ליה מרישא לגופא, למהוי בנוני. ואי מקלקל יתיר בעובדוי, נחית ליה לסופא דכל מזל ומזל. והאי איהו תלוי במזל, ומזל רכיב עליה ושליט עליה. אבל בזמנא דנשמתיה שליט ורכיב על מזלא, מזלא איהו טפילא לרוכב עליו. ואם מזלא דאיהו טפלה לרוכב שליט עליה, איתמר ביה הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה מטה הוא ילוך ואתה לא תלונו הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזנב. ואיתמר על נשמתיה ורוחיה, והיו חייך תלויים לך מנגד:

ואם חזר בתשובתא, יחזרון ליה רוחיה ונשמתיה, ואתקיים ביה קרא דכתיב, ונתנך ה' לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות ה' אלקיך. במצות זכי לרוחא. באורייתא זכי לנשמתא.

פרשת יתרו מאמר עיינין ירוקין

עיינין ירוקין דסטרא אחרא, מדידו דאתמשך מניה רזא דתוהו, שאיהי קו ירוק, קליפא דאגוזא:

ותלת קליפין אינון, דאתחזיין בעיינין דסטרא אחרא. תהו גוון ירוק, קליפא קדמאה דאגוזא. בהו גוון חוור, קליפא תניינא דאגוזא, ואיהו חוורא דעיינין. חשך קליפא תליתאה דאגוזא, ואיהו סומקא, כעשן דאצטבע בסומקא דאשא, ואיהו סומק חשוך. מרה אוכמא, תהום, ואיהו חלל דאגוזא, ודא איהי לבושא דיצה"ר:

נטיל מרה ירוקה בסטרא דתוהו, ועביד ציורין ושרטוטין כפום חובין דבני נשא. כלהו ציורין ושרטוטין עקימין, ולאו באורח מישר. וכן חוטמא ואנפין ועיינין, בכל אתר דיצה"ר חויא בישא שרייא, איהו עקימא, וכל ציורין דיליה עקימין:

נטיל מרה סומקא מסטרא דחשך, ועביד ציורין ושרטוטין. נטיל מרה אוכמא, מסטרא דתהום, דאיהו חלל דאגוזא, ועביד ציורין ושרטוטין:

ות"ח, תלת קטרין בב"נ מסטרא דדכיו, ואינון נפשא רוחא ונשמתא. נפש, נטיל עפרא ומיא ואשא ורוחא. האי נפש סטא לימינא, ונטיל מיא כליל בפומא דאריה, ועביד ציורין. וההיא מיא דנטיל, איהו ממוחא, ואתפלג לארבע מוחין. ורזא דמלה ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. אינון גיחון פישון פרת חדקל.

פרשת יתרו מאמר אריה שור נשר אדם

ובזמנא דייתי משיחא, כל חד וחד מאבהן אחזי פעולתיה. הה"ד תוצא הארץ נפש חיה למינה, דאיהו חיתו ארץ, אפיק זרעא דיליה, כל חד ביחוסיה. ודא זרעא דיצחק, דאיהו נפש חיה, דאינון מינה, וזרעא דילה באומה דא, זרעא דאינון עמי הארץ, דחיה דאיהי שור, דרגא דיצחק:

ויאמר אלקים ישרצו המים, אליו מאריהון דחכמה, דאיהי נפש חיה, דאינון כנונין דמתרבין בימא דאורייתא. ואינון מסטרא דאריה דימא, דאיהו כשר בים. דאריה דס"א איהו פסול ביבשתא, ואריה דימא איהו לימינא, דאברהם, וביה הרוצה להחכים ידרים:

ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים, ודא פני נשר אליו זרעא דיעקב, דאינון מארי פקודי דאורייתא:

ויאמר אלקים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה, היבשה, דא אדם דאתנטיל מד' סטרין דעפרא. כד אאתקיים בה, יבשה הארץ, ממי טופנא, יפקון מן גלותא. ורזא דמלה ויהי כ"ן, דאיהו שבעין שנין.

פרשת יתרו מאמר ז' ימי בראשית

ביומא קדמאה, עביד עבידתיה לאנהרא לון, הה"ד ולכל בני ישראל היה אור. ועוד וה' הולך לפניו יומם וגו', כגוונא דמצרים. ביומא תנינא, ויהי מבדיל, אפריש לישראל מנייהו, הה"ד ולא קרב זה אל זה כל הלילה:

ביומא תליתאה, אעבר לון בימא. הה"ד, ויאמר אלקים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. כתיב הכא ותראה היבשה, וכתוב התם, וישם את הים לחרבה:

אור דיומא קדמאה, מיניה נהרין שמשא וסיהרא, ביומא רביעאה. ועלייהו אתמר, וה' הולך לפניו יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם:

יומא תנינא, ביה אתברי ימא. הה"ד, יהי רקיע בתוך המים. ויום חמישאה, מיניה אפיק נוני ימא. דכמה דמאורות דיומא רביעאה תליין ביומא קדמאה, הכי נונין דיומא חמישאה תליין ביומא תנינא:

יומא תליתאה, איהו כליל מכלא, איהו דרגא דיעקב, דאיהו נשרא, כלילא ממיא ואשא. ויומא שתיתאה, ביה תלייא, וביה אתברי אדם, מההוא עפרא דיומא תליתאה:

יומא קדמאה אברהם, דדרגיה חסד, לקבליה יומא חמישאה, דאיהו הוד, דרגא דדוד:

יומא תליתאה יעקב, לקבליה יומא שתיתאה, שלמה, דדרגיה יסוד, דאיהו שלום ה', ועליה איתמר הנני נותן לו את בריתי שלום:

יום שבת, מלכות, דרגא דבן י"ה, דאיהו ו'. דמהלך חמש מאה שנין, דאינון חמש ספירות, מטי ליסוד, לאתחברא בה'. ויום שבת איהו משה רבינו, דדרגיה בינה:

ויום שבת כליל כלא, כגוונא דא, ויכל אלקים ביום השביעי, דא יומא קדמאה מלאכתו, דא יומא רביעאה. וישבות ביום השביעי, דא יומא תנינא מכל מלאכתו אשר עשה, דא יומא חמישאה, דביה אתחבר בי מקדשא ולא הוה בנינא ביה באלף חמישאה. ויקדש אותו, דא יומא תליתאה. כי בו שבת מכל מלאכתו, דא יומא שתיתאה:

אשר ברא אלקים לעשות, דא גופין לנשמתין דרשיעייא. דלא בעא למעבד לון גופין, דאזלין כלהו נע ונד. ודא רזא יד ליד לא ינקה רע:

ושבת דכלהו, נייחא דכלהו, יהא משה. דאיהו דוגמת בן קה, דבת זוגיה מלכות, שבת. שבת ודאי, דעלה אתמר ומלכותו בכל משלה, דאיהו מלאכות דאדכיר ביומא דשבתא:

ולא כמא דחשבין טפשיין, דקב"ה עביד עבידתא, או טרח למעבד עבידתיה, ונח ביומא שביעאה, כבר נש דטרח בעבידתיה, ולבתר דסיים נח. ח"ו. אלא בכל זמנא דשכינתא איהי בגלותא, אתמר בה ולא מצאה היונה מנוח, דלא אשתכח צדיקא, דיהא לה נייחא ביה:

ונייחא דילה, אינון צדיקייא, דנחתת בהון, כגון אברהם ואהרן וזרעיה. יצחק ודוד וזרעיה. יעקב ושלמה וזרעיה, ועלייהו אתמר, ויכל אלקים ביום השביעי, וישבות ביום השביעי, ויברך אלקים את יום השביעי, ויקדש אותו. יומא דכלהו, נייחא דכלהו:

יום השביעי, משה, כליל כלהו, ביה נח שכינתא מכלהו, ודא איהו וישבות ביום השביעי, שביטה דאלקים ודאי, דאיהי שכינתא, ולא אמר וישבות ה', דאימא איהו דטרחא בבנין, ה"ד ובפשעייכם שולחה אמכם:

ובג"ד ד' יסודין, כל חד עביד עבידתיה, חד אריה, והא איתמר. תנינא שור, סומקא כוורדא, סטא לשמאלא, נטל גוון אשא, ועביד ציורין ושרטוטין ואתריה בלבא:

נשר, אתריה בגופא, נטל רוחא כלילא בפומא, סטא לאחורא, ונטיל גוון חד מסיהרא, סטא לקמיה, ונטל גוון חד משמשא, סטא לימינא ושמאלא ונטיל תרין גוונין מנייהו, אשתכח כליל מכל גוונין. והאי איהו נשרא רברבא, מארי דנוצה, רב גדפין, כל גוונין ביה אתחזיין:

אדם סטא לעילא. ושרייא בדיוקנא דאנפין, ורשים תמן דיוקנא דכלהו חיון, ואתלבש בכלהו, ואתחזי דיוקניה בהו. ה"ד, ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן. ורשים בהון ציורין וגוונין דאנפין, ושרטוטין דמצחא:

בהון רשים תלתין ותריין שבילין, דאינון נתיבות פליאות חכמה. וכולהו אתכסיין בתלתין ותריין, בין אנפין וגדפין דחיון, דשש עשר אנפין אינון לארבעתן לד' חיון, ושש עשר גדפין סלקין ל"ב. הכי אינון שרטוטין דמצחא, ושרטוטין דעיינין:

תלת עשר גוונין אינון בציורין דאנפין דקו המדה. וכולהו גוונין אזלין בקו המדה, באורח קשוט, וכולהו רשימין בוא"ו. תרין ותלתין שבילין מצויירין ביו"ד ה"א ה"א:

תרין עשר גוונין, דתלת חיון, דאינון ו"ו, ודמות פניהם פני אדם, א' דמתלבש בהון ואיתכסי בהון. ו' לתתא, ו' לעילא. ו' לעילא, שית גוונין עילאין. ו' לתתא, שית גוונין תתאין. בשית גוונין עילאין פרח לגבי עילא. ובשית גוונין תתאין פרח לגבי תתא:

ורזא דמלה, בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף, אלין אינון דיוקנין, דאתלבש בהון א' עילאה, דאיהו תפארת. אדם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אלין אינון נתיבין דחכמה, נתיב לא ידעו עיט, א', דאיהו אדם, עליה אתמר במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור. דאיהו דאתער בגוונין דאינון ו"ו, ואיהו אל אתגלייא, עליה איתמר כי לא ראיתם כל תמונה:

ואית לתתא דמות אדם, ולא אדם. עלה אתמר ותמונת ה' יביט ודא נפש השכלית, מסטרא דמלכות, דרשים כל גוונין אלין, ואיהי אתקריאת יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא איהו מ"ה למטה:

רוח רשים רשימין במלאכייא, דאינון ד', מיכא"ל גבריא"ל נוריא"ל רפא"ל. וסליק לעשר, דאינון:

אראלי"ם. שרפיין. חשמלים. שנאנים. תרשישים. אופנים. אלקים. אישים. חיות. בני אלקים:

וכלהו מתלבשין ונהרין בגוונין דאנפיין. דגוונין אינון לבושין לאינון מלאכין, כגופא דמתלבש בלבושין. ואינון אחזיין דיוקנין בלבושין, לנביאה. ורוחא דאיהו תפארת, רכיב במלאכייא, ברוחא דאיהו רכיב בגופא, ורזא דמלה, כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה:

נשמתא איהי מסטרא דבינה, ועלה שרייא מחשבה דלית לה סוף. ובה, לית דמיון, ולית צורה, ולית דיוקנא. בגין דאיהי עלמא דאתי. ולית בה לא גופא, ולא דיוקנא, כמה דאוקמוה מ"מ, העוה"ב אין בו לא גוף ולא גויה. ונשמתא אתלבש בכורסיא, דאיהו אדם דבריא, ובארבע סטריין דילהון. תמן איתמר, כי לא ראיתם כל תמונה, דעלה איתמר עין לא ראתה אלקים זולתך:

ובהאי מחשבה, הוּו מציירין כל נביאיא, כל דמיונין וכל ציורין לתתא מינה. ולעילא מינה לא תפסין ציור כלל. בה לא הוּו יכלין למתפס ציור ולאן גוון כלל. כ"ש לעילא מינה:

וצריך לאחזרא, למלה קדמאה. עיינין ירוקין דסטרא דדכייא, רחמים אינון מסטרא דת"ת, וירוקא דילהון מסטריה. איהו נהיר בנהורא דאבן מרגלית:

דבג"ד אתקריאו ספירן ספירות, דנהרין גוונין דילהון כספירים יקירין, ולא כספירים דאינון פסולות דעלמא שפלה, אלא כאבנין יקירין ומרגלאן דגנתא דעדן, דנהורא דלהון מסוף העולם ועד סופו. ואלין אינון ספירן דנהרין לבר נש באורייתא כולא, עד דלית שיעורא:

דאית מרגלאן ואבנין יקירין, דאינון מנשמתא ורוחא ונפשא, דכרסייא יקרא, ומלאכיא, וד' סטרי עלמא. נהורא דאלין מרגלאן אית ליה שיעורא, ואית ליה רישא וסופא. אבל לנהורא דנשמתא ורוחא ונפשא דאינון באורח אצילות, מבינה ותפארת ומלכות, לית ליה שיעורא:

ואלין אינון באורח אצילות, אבל אחרנין, איתמר בהון ספיר גיזרתם, כמה דאוקמוה קדמאי, כל הנשמות גזרות מכסא הכבוד:

וכל אלין גוונין נהירין בעיינין דגופא דג"ע. ובהון שבחת אורייתא לשכינתא. ומשה בגין דאתלבש בההוא גופא דגנתא דעדן דלתתא, איתמר ביה וייראו מגשת אליו:

ובג"ע דלעילא איתמר ביה, ופני לא יראו, דאע"ג דבכל אתר איהו קב"ה. אית אתר דאתגלייא ביה, ואתר דלא אתגלייא ביה כ"כ. ודא איהו רזא דאספקליא המאירה, ואספקלריא שאינה מאירה:

כגוונא דא אית באורייתא כמה לבושין, כמה אנפיין, דאתקריאו פנים הנראים, ופנים דאינם נראים. וקב"ה לא אתגלי באורייתא, אלא לכל חדא כפום עובדוי, וכפום נשמתיה ורוחיה ונפשיה מאתר דאתגזור:

עיינין אינאן כגוונא דגלגל, דמגלגל עיגולין מסטרא דמים. ודא איהו רזא דגלגלים. ואזלין בקו המדה, באריכו דילהון, בעמיקו דילהון:

ורזא דמלה, מי מדד בשעלו מים. ואינאן ה' מדודים מדד בה, כגון זה:

..

ואינאן א א א א א כיצד, מי מדד בשעלו מים א'. ושמים בזרת תכן א'. וכל בשליש עפר הארץ א'. ושקל בפלס הרים א'. וגבעות במאזנים א'. ואינאן ו', קו דנפיק מן המדה דאיהי י', ומדיד ה' מדודין בהם, בחמש ספיראן דכלילן בה' תתאה. ודאי י' דילה, איהי מדה דילה:

ואינאן ד' גוונין דעינא, מדד בהון לד' סטריין. וקו איהו ו', גלגל דאיהו י' עם ו' אתעביד גלגול דילה, מזמנא קדמאה מסטרא דחסד. ואם יתעסק באורייתא, חכים יהא, מסטרא דימינא, בגין דתמן אתמר בה, הרוצה להחכים ידרים:

ואי לא יתעסק באורייתא, יהא חכים במלין, לצייר בידיה כמה ציורין, דכמה מלאכות, אע"ג דלא אוליפו ליה בהאי עלמא. דמאן דלא עביד מלוי מלבווי וממחשבתיה עד דאוליפו ליה, האי לאו איהו בגלגולא דא כלל:

וכד גלגל דעינא אתהפך לשמאלא באדימו, דשליט על גוונין אחרנין, איהו מזמנא תנינא גלגולא דילה. והאי יהא עתיר בלא טורח ובלא מזל ועליה איתמר הרוצה להעשיר יצפין. ויתקרב ב"נ לגביה, דוותרן יהא בממוניה, בגין דלא טרח ביה, דההוא דטרח בממוניה לא תתקריב לגביה, דקמצן יהא:

וכד גלגל דעינא אתהפל לירוקא, דשליט על כל גוונין. דא איהו בגלגולא תליתאה. ויהא חכים באורייתא, ועתיר בממונא דלא טרח ביה. דא איהו שלים מכלא, מסטרא דיעקב, דאיתמר ביה ויעקב איש תם. הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר:

וכען צריך לרשא, מאן איהו עין דאתגלגל בגלגולא דתלת גוונין, אלין אדם קדמאה דסטרא דכייא, דאית אדם אוחרא דמסאבו ולא עוד, אלא תלת אדם אינאן:

אדם דבריאיה אדם דיצירה אדם דעשיה, מסטרא דדכיו. ואית אחרא מסטרא דמסאבו, דאיהו אדם בליעל, איש און, יצר הרע. אדם טוב, יצר הטוב. דהכי אוקמוה קדמאין, גם את זה לעומת זה עשה האלקים:

וכען צריך לפרש אדם דסטרא דכיא. ת"ח, כד אתלבש אדם דדכיו, באברהם, אתלבן ביה. וביצחק אצטריף. ה"ד, וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב. ביעקב, אחזי דיוקניה, ועביד תולדין:

והאי אמאי. אלא ליצה"ט וליצה"ר, דאינאן אדם טוב אדם רע, מני קב"ה תלת פקודין. ע"ז. ג"ע. וש"ד. ה"ד, ויצו ה' אלקים על האדם לאמר. ואמרו מארי מתניתין, לית צו אלא ע"ז. על האדם, זה שפיכות דמים. לאמר, זה גלוי עריות:

ובצווי דא הוו כחדא יצה"ט ויצה"ר. לבתר דעבר יצה"ר על צווי דקב"ה, גזר עליה מיתה. אמר, מה אעבד, אם אנא אימות איהו נטיל עבד אחרא. דיצה"ר איהו עבד, ובת זוגיה שפחה, ואתריה רית ליה ההוא עבד:

מה עבד, אזל איהו ואתתיה, לפתאה לאדם ולאנתתיה דסטרא טבא, בת זוגיה דיצה"ר לילית, פתי לאדם דאיהו יצה"ט, ובגינה איתמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ. ויצה"ר פתי לחזה, וגרמו לון מות:

בג"ד, קב"ה אפשיט לאדם דאיהו יצר הטוב, מגופיה בגן עדן וממלבושוי, ליה ולאנתתיה, הה"ד וידעו כי ערומים הם. וגירש לון מג"ע, הה"ד ויגרש את האדם. את בת זוגיה עמיה:

ונחית לון לשבע ארעין, דאינון:

גיא. נשיה. ציה. ארקא. ארץ. אדמה. תבל. עבד תיובתא, הוה מצפצף ועולה. ועכ"ד הוה ערום בלא לבוש הוא ואתתיה:

מה עבד קב"ה. אייתי ליה בגלגלא באברהם, ולאנתתיה בשרה. וקב"ה הוה מלבן ליה בכורא דכספא, דאיהו מעורב באברם, דאיהו עופרת, מיד דארמי ליה בנורא, אתלבנא כספא, ואפיקת זוהמא, דאיהו עופרת לבר, וכגוונא דא אתלבן אדם באברהם. ואפיק מניה זוהמא לבר, ודא ישמעאל, דאיהו זוהמא דהטיל חיויא בחוה:

לבתר אתגלגל ביצחק, בת זוגיה דאדם, ואסתמק בנורא, ואפיק זוהמא לבר, ודא עשו. וסומקא דיליה כדמא דשחיטה. ובנין דאתגלגל נוקבא ביצחק, אתקרי שמאל נוקבא:

לבתר עאלו תרווייהו ביעקב ובת זוגיה, ואפיקו מניה זרעא. וגוונא דיליה הוא ירוקא דיליה דסחרא. ודא איהו הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר:

עיינין אוכמין חשוכין, תמן לילית, דאיהי חשוכא אפילה, פתיא אוכמא. ועיינין אוכמין עקימין, ודאי תמן שבתאי, דעליה אתמר מארת ה' בבית רשע. דההוא גוון חשוך, שליט על גווני אחרנין:

ולמאן דאסתכל ביה לילית או שבתאי באילין עיינין, מארה ועניותא וכפנא ומותנא ייתי. אסתמר מניה, דרגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו. וכל משא ומתן דעביד ב"נ קדם מארי דעיינין אלין, אתאביד:

וצריך ב"נ דלא ישתכח בשבעה קדמיה ביומין דחול, אלא בשבת, דלית ליה שלטנותא עליה ואם אשתכח ביומין דחול בשבעה קדמיה, ואסתכל ביה בעינא בישא, לא אשתזיב מניה ממיתה או מעוני. וחטמא ופומא ואנפוי דהאי ב"נ לאו אינון על קו היושר:

עיינין אוכמין שפירן, על קו היושר, איהו מסטרא דשבת, דאיהי בת עין שפירא. עלה איתמר, שחורה אני ונאווה. האי איהו בדיוקנא דשבת, דאיהו ובשבת צריך לאחזאה שובעה, בהפוכא דשפחה לילית. וצריך באתר דעציבו דשבתאי, לאחזאה חדוה, באתר דחשוכא. שרגא. באתר דעינוי, ענג. למעבד תמן שינוי בכלא:

דלילית מרה אוכמא, צמאון דלית ביה מים, דאיהו הבור רק אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו. ונחשין ועקרבין דילה אינון ערב רב. יוסף דאיהו בגובא, דא ישראל דאינון בגלותא דילה, בההוא בור:

ומאן דאוקיר שבת, ימלט ממנה. וחוטא ילכד בה. חוטא דמחלל שבת, ילכד בה, דאיהי חילול שבת ודאי, חללה זונה. דמאן דנטיר אות שבת או אות ברית, מלחלל ליה, ביה אתקרי צדיק, ואשתזיב מינה. ולא עוד אלא דסליק למלכות, דאיהי שבת ודאי:

ויוסף בגין דנטיר ברית, אשתזיב מן גובא, ומן נחשים ועקרבים דיליה. ולא עוד אלא דזכה למלכות. וישראל דנטרין שבת ואות ברית מילה, איתמר בהון כל ישראל בני מלכים, ואלמלא נטרין ישראל שבת אחד כהלכתה מיד נגאלין:

וכל ב"נ דאיהו עיינין אוכמין על קו היושר, דאיהי קו המדה, ענג איהו וחדוה ושבעא, וותרן, ועיינא טבא. ובעי לאתפארא בלבושין שפירין. בגין דאיהו בן דשבת, בן מטרוניתא ודאי. ובהיפוכא בן לילית. עד הכא רזא דעיינין. ודאי איהו רזא דאנשי חיל:

יראי אלקים בשמיעה, דתלייא באודנין, דתמן יראה. הה"ד, ה' שמעתי שמעך יואתי:

ותלת צלותין אינון, חד תלייא בראה. ותנינא בריחא. ותליתאה בשמיעה. פה, איהו שבת, כלולה מלכהו. איהי תפלה לעני, דאיהו צדיק, ואיהו יום השבת:

וצלותא דפסח, איהי כורסייא דרחמי. וצלותא דראש השנה, כורסייא דדין. ותמן קב"ה איהו דיין, וכל צבא השמים קיימין עליה, מימינא ומשמאלא. כגוונא דשערא, דתלייא בתר אודנין, מימינא ומשמאלא:

והא אוקימנא לעיל, דצריך לבערא לון, אם אינון תחות אודנין, לאגלאה אודנין, דאינון תרעין דצלותא. דכמה מארי דדינין, סתמין תרעין, בחובין דישראל. וצלות אלבר, דלא מניחין לה לאעלאה בהיכלא דיליה, דאיהו אדנ'. ואיהי קראה לתרעין דהיכלא דיפתחין לה. ובנהא לתתא קראן ביחודא שמע ישראל, לקלא דצלותא דילך, דאיהי לתרעא דילך:

ואם מבערין שערין דחתות אודנין, דאינון מארי דדינין, מיד קב"ה דאיהו ישראל, דיין אמת, אפתח היכלא דתיעול צלותיה. ודא איהו אדנ' שפתי תפתח, פתח היכ"ל דאיהו אדנ' בחושבן, וייעול צלותא:

וצלותא דישראל לעילא, איהי מלכות, ואיהו תפארת. וצריכין ישראל דלא יסלקין להו לעילא, עד דיתבערון דינין מתרעא, ויהון צווחין בה לגביה, בעשרה מלכיות, ובעשרה זכרונות, ובעשרה שופרות:

דצלות דמנחה, איהי דינא דר"ה. ובגין דא תקינו עשרה שופרות, דאינון:

קשר"ק, קש"ק, קר"ק. לסלקא לה בעשרה, דלית שכינתא שרייא בפחות מעשרה. ובגינייהו איתמר לא אשחית בעבור העשרה:

בשברים, שבר תשבר מצבותיהם, דקיימין קדם תרעין, דלא מניחין לאעלא צלותא. בתרועה, תפסי לון בשלשלאין. בתקיעה, והוקע אותם לה' נגד השמש. בגין דלא יהבו יקרא למטרוניתא, לאעלא בתרעין דילב:

ובשעתא דדינין פנוין מתרעין דהיכלא דמלכא, סלקא צלותא בכמה שירין ותושבחות והודאות דצלותא. וחיון כלהו פתחין גדיפיהו, לקבלא לה בחדוה, הה"ד ופניהם וכנפיהם פרודות. כלהו פרודות לעילא לקבלא לה:

ואשמע את קול כנפיהם, בגין דישמע מלכא, דמטרוניתא קא אתיא, ויפתח היכלא לגבה. הה"ד, אדנ' שפתי תפתח. מיד אפתח מלכא היכלא, וקביל לה בחדוה, וייעול עמה בהיכליה. אימתי. בצלותא דעמידה. מיד איתמר בחיון, בעמדם תרפינה כנפיהם:

בההוא זמנא, איהו ידו"ד בהיכליה, כגוונא דא יאקדונק"י. בההוא זמנא, מאן דבעי למישאל שאלתיה, ישאל. הה"ד, שאל אביך ויגדך. שאל ממני ואתנה גוים נחלתך. והבן שואל מאביו, באמצעות דצלותא. בההוא זמנא דאיהו ידו"ד בהיכליה, אז תקרא וה' יענה:

ואית נימין דשערא, דההוא דאיתמר ביה, ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חור ושער רישיה כעמר נקי. וכלהו רחמי. לית נימא דלא אית ליה מבועא, ודא י'. נימא אריכא דא ו'. קמיטא ה' זעירא. אריכא וקמיטא לתת, דא הק עילאה, דאית בה דינא ורחמי. דקמיטא ולא אריכא, דא ה' תתאה, דאיהו כלא דינא:

וכל נימא ונימא, איהו עלמא שלימא, ועלייהו איתמר ועלמות אין מספר. בג"ד אמרו מארי מתניתין כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפ"ע. ואיהו נימא חדא דקב"ה, עלמא שלימא. ובגינה אתמר, דקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה:

וצלותא דשחרית, כד סלקא כל אלין מארי דדינא, כלהו רחמי, ול אמעכבין לה לאעלא. שערא ירוקא, לית תמן דינא כלל. נימין ירוקין שפירין, כלילין מחוור וסומק, אינון כלהו רחמי. וכד סלקא צלותא בהון, כלהו חיילין דנימין מקבלין לה בחדוה ורחימו:

שערא אוכמא שפירא, כל נימין דיליה, אתקריאו עולמות דיליה הה"ד, ועלמות אין מספר, ואינון חיילין דשבת. וצלותא דשבת, איהי שקילא לאורייתא. וכמה תלי תלים דתליין מינה אתקריאו קוצותיו תלתלים:

שערא חורא מסטרא דחסד. סוקמא, מסטרא דגבורה. שערא ירוקא, מסטרא דתפארת. אוכמא מסטרא דמלכות. דאיתמר בה, שחורה אני ונאווה. הרי ארבע תקונין דשערא, דשרייא עלייהו ידו"ד:

י"ג תיקונין אינון דתליין משערא, ג' לכל סטר, לד' סטרין, ואינון וא"ו. עלייהו איתמר, קוצותיו תלתלים. לעילא ברישא, בפלגו דרישא, מתפלגין אורחין בשערא, לתלתין ותרין שבילין, בחושבן יו"ד ה"א ה"א, וכלהו שבילין אינון בימא, דאיהו מוחא. ואלין תיקונין, אינון ברישא דההוא גופא דג"ע, וכלהו תיקונין אית ביה, עד הכא יראי אלקים:

אנשי אמת, בדיוקנא דאנפין, בחוטמא, בשרטוטין דמצחא, בדיקנא דאנפין, בקריצין דעל עיינין:

ת"ח, תלת שותפין אינון, אדם דבריא, אדם דיצירה, אדם דעשיה. אדם דבריא, איהי נשמתא, בה חשיב ב"נ, ודא עולם המחשבה ודאי אתקריאת. רוח אדם דיצירה, עולם הדיבור, כד אתלבש ביה מחשבה, בה חשיב, וצייר ציורין דשרטוטין ודיקנין. ואע"ג דחשיב לון, לית רשו לאפקא לון מההוא חילא דאיתמר ביה מהכח אל הפועל, עד דאתלבשו נשמתא ורוחא בנפשא, ובה אפיקו כלא לפועל. בגין דנפשא איהו עולם המעשה:

ובה רוחא בטש במצחא ועביד שרטוטין. בטש בעיינין, ועביד קריצין. בטש בעיינין, ועביד גווינין. בטש באנפוי, ועביד גווינין ותיקונין. נחית לתתא, בטש בידין, ועביד שרטוטין. בטש באבריים כלהו דגופא, ועביד דיוקנין. ולית חילא למחשבה ולא לרוחא לאפקא חילא לעובדא, בלא נפשא:

ועכ"ד דתלת שותפין אלין בב"נ, לית מחשבה דאית לה חילא לחשוב בלא שכינתא עילאה, דתמן חכמה. ולא רוחא דאית ליה רשו לציירא בלא תפארת, דאיהו כליל שית ספירן. ונפשא לית לה חילא למיעבד עובדא בלא מלחות, דאיהו מעשה בראשית, עלה איתמר תוצא הארץ נפש חיה:

אבל בריאה באלקים דאיהי בינה, הה"ד בראשית ברא אלקים. ויברא אלקים את שני המאורות הגדולים. ויברא אלקים את האדם בצלמו. הוי"ה איהו ביצירה, הה"ד יהי אור ויהי אור. יהי רקיע. בכל אתר ויהי כן, איהו תפארת כליל שית סטרין, הוא טוב דכל יומי בראשית, והוא צייר יצר הטוב, דאיתמר ביה וייצר ה' אלקים. ביצירה תשכח ידו"ד:

מאן דבעי למיפעל עשיה, מאלין מלאכין דממנן על צלותין, לית ליה רשו למיעבד עובדא בצלותא, אלא בעובדין טבין דתליין במעשה, דבהון נחית שכינתא עליה, דאיהי עולם המעשה, דאיהו מעשה בראשית, דאיהו פועל:

ובינה כח, כ"ח אתוון דקרא קדמאה דבראשית, כ"ח מ"ה, דאיהו חכמה, מכשבה. ידו"ד אלקינו ידו"ד כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. פעולה דהאי כח לאו איהי. אלא במעשה, דאיהי פועל אדנ' ודא איהו מהכח אל הפועל. והפועל לית ליה חילא למיפעל בלא דיבור, דאיהו ידו"ד תפארת, דכליל כלא:

הכא לית קיצוץ ופירוד במחשבה ודבור ומעשה. תפארת כליל כלא, והכח אתכליל כלא בבינה. והכי אתכליל כלא במלכות:

מחשבה מבינה ולעילא עד אין סוף, ומינה לתתאה עד אין תכלית. דבור בתפארת, מעילא לתתא ומתתא לעילא. עשייה במלכות, מתתא לעילא ומעילא לתתא:

מחשבה למהוי בה בר נש חשיב בבורא עלמין, ליחדא שמיה עד א"ס ועד אין תכלית, ואיהו ברא בבינה. הה"ד, וראו מי ברא אלה, מי ודאי:

דבור לאתעסקא ביה באורייתא, ולמנדע מניה יוצר הכל, דעליה איצמר יוצר אור. ולית אור, אלא תורה. הה"ד, כי נר מצוה ותורה אור. ודא איהו יוצר, דצייר ביה בב"נ אנפין ועיינין ואודנין וחוטמא ופומא, לאתעסקא באורייתא, ולמנדע ליה מינה:

כגוונא דא צייר פומא, למללא באורייתא. צייר עיינין, לאסתכלא בנהורא דאורייתא. צייר ביה אודנין, למשמע בהון פתגמי אורייתא. אלין אינון שית סטרין דכליל תפארת, תרין עיינין, תרין אודנין, פומא ולשון:

צייר חוטמא, ובה ויפח באפיו נשמת חיים, למהוי חשיב בה בייחודא, כמה דאיתמר, אנכי ה' עושה כל, דא שכינתא תתאה. מניה יהיב בב"נ נפש השכלית, למנדע מינה בכל עובדין דאורייתא, דאינון פיקודין דאורייתא, לההוא דאתקרי עושה כל:

ואינון תלת קטירין, דיהיב בב"נ. נשמה השכלית, למנדע בה לעושה כל עלמין, דאיהו אומר ועושה, מדבר ומקיים, ואיהו בורא יוצר ועושה. כלא חד. איהו מלגיו, איהו אפיק כלא מכח לפועל. ואיהו משנה עובדוי, וביה לית שנוי:

ואיהו הוא דמסדר כל ספיראן, ואית בספירא, מנייהו, רב ובינוני וזעיר, כל חד על סדורא, וביה לית סדר. ואיהו ברא כלא בבינה, ולית מאן דברא ליה. איהו צייר ויצר כלא בתפארת, וליה, לית ציור וצייר. איהו עביד כלא במלכות, ולית מאן דעביד ליה:

ובגין דאיהו באלין עשר ספירין מלגו, דבהון ברא וצייר ועבד כלא, שוי תמן יחודיה, לאשתמודעא ליה תמן. וכל מאן דאפריד בשום ספירה מחברתה מאלין עשר ספירין, דאתקריאו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כאלו אפריד ביה:

ואיהו דמייחד י' בה' ו' בה', ולא אתקריאו ידו"ד, אלא ביה. וכן אדנ'. וכן אקי"ק. וכן אלקי"ם. ומיד דאסתלק מתמן, לית ליה שם ידיע. ואיהו דקשיר כל מרכבות דמלאכיא, וקשיר לון כחזא. וסביל עילאין ותתאין. ואם הוא אסתלק מנייהו, לית לון קיומא, ולא ידיעה, ולא חיים. לית אתר דלאו איהו תמן, לעילא עד אין סוף, ולתתא עד אין תכלית, ולכל סטרא לית אלוך בר מניה:

אבל עכ"ד דאיהו בכל אתר, בריאה יצירה ועשיה דיליה לא שוי, לא בכורסייא, ולא במלאכיא, ולא בשמיא, ולא בארעא ובימא, ולא בשום בריה בעלמא. בגין לאשתמודעא ליה כל בריין, אלא בספירן:

ולא עוד, אלא כל בריין אינון, מנייהו ע"י בריאה, ומנייהו ע"י יצירה, ומנייהו ע"י עשיה. וספיראן, אע"ג דכלא ברא ויצר ועבד בהון, לא אתקרי בהו בריאה ויצירה ועשיה כתתאי, אלא אינון באורח אצילות. ובג"ד, כתר וחכמה ובינה ודעת דשאר בריין. לא דמי לון, הה"ד, ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש. כגוונא דאורייתא דאתמר בה יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישו בו, ובורא ויוצר ועושה כלא:

אע"ג דאשתמודעא לבני נשא בעשר ספיראן, דאינון כתר עליון חכמה ובינה וכו', אתמר ביה, דאיהו חכים, ולא בחכמה ידיעא. מבין, ולא בבינה ידיעא. חסיד, ולא בחסד ידיעא. גבור, ולא בגבורה ידיעא. איהו פאר בכל אתר, ולא באתר ידיעא. איהו הוד והדר בכל אתר, ולא באתר ידיעא. איהו צדיק, ולא באתר ידיעא. איהו מלך, ולא במלכותא ידיעא:

איהו אחד, ולא בחושבן. כגון אחד, דסליק תלת עשר מכילן. ואע"ג דלאו איהו לבר מכלא, איהו סביל עילאין ותתאין, וסביל כל עלמין, עד דלית סוף ולית תכלית, ולית מאן דסביל ליה:

כל מחשבתיין לאן למחשב ביה, ולית חד מנייהו דידע לאשגא ליה. ואפילו שלמה דאתמר ביה ויחכם מכל האדם, בעא לאשגא ליה במחשבתיה, ולא יכיל. ובג"ד אמר, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני:

למאן דאיהו מחיה בידו"ד, לית מאן דקטיל ליה. ולמאן דאיהו ממית באדנ', לית מאן דמחיה ליה. ואלין אתוון לית בהו חיי ומיתה. בר מניה. ואע"ג דבהון מיתה וחיי, ולית בהון קריבו וייחודא, בר מניה. שמא לא אתקרי שלים, אלא ביה. ולא אפיק פעולה לפועל אלא ביה:

וסטרין אחרנין דאינון מסטרא אחרא, כלהו ברשותיה, למעבד בהון רעותיה. ועלייהו אתמר, וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצבייה עבד בחיל שמיא. ולא איתי דימחי בידיה, וימר ליה מה עבדת. הוא תפיס בכל מחשבתין, ולית מחשבה ידיעא ביה:

ולא צריך ולרשמא אתר למחשב ביה, ולא למנדע ביה. אבל לבריין, בגין דלא יכיל מחשבתא דילהון לאשגא ליה בכל אתר, בגין דאית ליה עלמין אפילו לעילא מן ספירן. כנימין דשערא דלית לון חושבנא. ובגין דינדעין למקרי ליה באתר ידיע, רשים לון ספירן לאשתמודעא ליה בהון, בגין דאינון קשירן בעילאין ותתאין, וברא בהון כל בריין, לאשתמודעא ליה בהון:

ואיהו דצייר שרטוטין, והכרת אנפין. דעמודא דאמצעיתא צייר תרי אנפין, בתרין יודין מן וייצר. חוטמא באות ו' מן ויצר, וסליק בהון חושבן ידו"ד. צייר לון בהאי שמא לאשתמודעא מניה ליוצר עלמין:

ידו"ד איהו תפארת, איהו נהיר באנפין. תרין גוונין דאנפין עבד ליה, דאינון חוור וסומק, דאינון חסד וגבורה, דאינון רזא דויעבור ה' על פניו ויקרא, ועלייהו אתמר לגבי עילא, ודבר ה' אל משה פנים אל פנים. פומא דיליה מלכות. תרין שפון, נצח והוד. יסוד, לשון למודים, עלה אתמר פה אל פה אדבר בו.

פרשת יתרו מאמר שרטוטין דמצחא

שרטוטין דמצחא, אינון כגוונא דא, = - = מינייהו חמש בפותי. ברזא דהאי כוכבא כגוונא דא,:

:

מינייהו כגוונא דא ו"ו ו"ו ארבעה. ברזא דהאי כוכבא כגוונא דא,:

ואינון ברזא דאת ד'. מינייהו שית כגוונא דא = ברזא דהאי כוכבא:

:

:

מינייהו שבע ברזא דכוכבא כגוונא דא:

::

מינייהו תמנייא כגוונא דא:

:

וווווו ודא ח' למנצח על השמינית, ודא בינה:

מאן דרשים כלא י"ו, דאינון קו המדה דלהון. ובהון סלקין לתלתין ותריין. וכלא ד' כוכביא. ואית קו המדה דלהון. ובהון סלקין לתלתין ותריין. וכלא ד' כוכביא. ואית בהון תלתין פיקודין, בחושבן תלת יודין, דאינון י יי, ואלין תלת יודין, אינון תלת ירחין דסיהרא. ובהון ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים. ואינון תלת ירחין דסיהרא קדישא, תלת אבהן אינון:

יעקב, עליה אתמר בחדש השלישי. ביה ההוא טוב גניז, והוא אורייתא, דאתמר ביה, טוב לי תורת פיך. זכרו תורת משה עבדי:

ועל ההוא טוב, איתמר לגבי יעקב, ויזרח לו השמש. ועליה אתמר, ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים:

ובזמנא דייתי מלכא משיחא, בסוף גלותא בתראה, דאתמר ביה הן עוד היום גדול, ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תיבת גומא. כגוונא דארון דס"ת. אורייתא ודאי יהא גניזו דיליה, בדרא בתראה.

ובה אתטמר, כגוונא דנח בתיבה, דהוה אזיל על מייא. הכי האי אזיל בין ערב רב, דאינון מים הזדונים:

ובסוף גלותא שוי קב"ה למשה בההיא תיבה ואייתי ליה בגלותא. ומנ"ל דבסוף גלותא אייתי ליה. הה"ד, ותשם בסוף. ועד ההוא סוף, כתיב, והיה באחרית הימים ושבת עד ה' אלקיך. ועוד, ותשם בסוף, דא איהו רזא דסוף דבר הכל נשמע:

ותחמרה בחמר ובזפת, חמר מבפנים חוור, וזפת מבחוץ אוכם. הכי אורייתא, חוורא מלגיו, ואוכמא מלבר. חוורא מסטרא דאור, דאיהו אור דאברהם, דדרגיה חסד. והאי איהו אור דאתמר ביה, וירא אלקים את האור כי טוב. ואתמר ביה ותרא אותו כי טוב הוא. ואין אור אלא תורה, דכתיב ותורה אור. ודא אור דאתייהיב מימינא. אוכמא מלבר, בההוא חשך דיצחק, דאתמר ביה ותכהין עיניו מראות, ואתמר ולחשך קרא לילה:

ותשם בסוף, דא יעקב. דאתמר ביה. ויאסוף רגליו אל המטה. על שפת היאור, דא אורייתא דבעל פה, בגין דאיהי הלכה למשה מסיני, קבלה למשה:

כד אזלא לגביה, אתקריאת הלכה למשה. כד קביל לה בדרועוי, אתקריאת קבלה למשה. כד שרייא בפומיה, פה אל פה אדבר בו. ועתידא למיזל לגביה בסוף יומי, ויקבל לב בדרועוי. ובה בוקע מיא דאורייתא:

ועוד ותחמרה, בקלין וחמורין דאורייתא. בחמר ובזפת, בחומרא דפיקודין דעשה, דאינון מצד אור. ומפיקודין דלא תעשה, דאינון חשך:

ורזא דמלה, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. בההוא דאתמר ביה ולחשך קרא לילה. ויקרא אלקים לאו יום, לקבליה אמר, יומם יצוה ה' חסדו. ולחשך קרא לילה, לקבליה אמר, ובלילה שירה עמי:

ותשם בסוף, בסוף מ' שנין בתראין דגלותא. לקבליהו עלו ישראל, לסוף מ' שנין דאזלו במדבר, לארעא דישראל. בההוא זמנא, כי רם ה' ושפל יראה:

ותתצב אחותו מרחוק, דא חכמה דיליה. הה"ד אמור לחכמה אחותי את. ותתצב, ביה ויבא ה' ויתצב. מרחוק, ממרחק תביא לחמה:

ועוד ותתצב אחותו, דא חכמה. מרחוק בההוא זמנא דמתרחקין ישראל מחכמת קבלת משה, ואתרחקא איהי מנייהו. בההוא זמנא, ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור, נחתא מה"ד לקטרגא עלייהו, ולאחרצא מדמא דישראל, דאינון דמים דלהון, דאינון חייהון. וכלא על דההוא אור, דאתמר ביה וירא אלקים את האור כי טוב, על אור דאורייתא, דהו מתרחקין מינה, אור דמשה ודאי:

ונעורותיה הולכות על יד היאור, אלין האומות, דאינון ערב רב. וכן כל אומין דעלמא, אתייעטין עלייהו דישראל, לאעקרא לון מן עלמא, וכולא על סיבה דההוא אור, וזהו על יד האי או"ר.

פרשת יתרו מאמר מרכבת יחזקאל

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. רבי שמעון, ור' אלעזר, ור' אבא, הוו יתבי. א"ר אלעזר, אי ניחא ליה לאבא, לימא חד מלה במעשה מרכבה. א"ל, והא תנן, ולא במרכבה ביחיד. א"ל, דעתיה דאבא דאימא מלה דאוליפנא מניה. נפק ר' אבא. א"ל ר"ש לר' אבא, אנת בלחודך תתקן פתורא, ואלעזר בהדי:

פתח רבי אלעזר ואמר, ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש ואני בתוך בגולה על נהר כבר נפתחו השמים ואראה מראות אלקים. האי קרא, לא אתמר מאן אמרה, אי יחזקאל, הא כתיב אבתריה, היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן. והאי קרא אצטריך למיכתב בקדמיתא, דהא ברשותא קאמר, ולבתר ויהי בשלשים:

אלא יחזקאל קאמר ליה, וברשותא דקב"ה, קאמר כל מה דקאמר, וגלי כל מה דגלי. והאי קרא אוקמוה חברייא. אבל נבואה דא הוות, בזמנא דנחתת שכינתא נהון דישראל בגלותא, ויקרא עילאה מנצא, סתימא אסתכלותא דההוא דאיכרי זהר שכינתא, דמהווא זוהרא אתזנת, לא אזגהרא. ושכינתא עילאה אסתלקת מעל בנין, ואתייב רשו לשבעין שנין אחרנין דמלכות בבל לשלטה:

אדהכי, נחתת אשא מלעילא, וסחרא לון, והוו שמעין קל משריין עילאין, מגו אשא. חדי ר"ש, א"ל פתח פומך וינהרין מלין:

פתח ואמר, ברביעי:

דא דוד מלכא דאיהו סמכא רביעאה לכורסייא עילאה, בהדי אינון תלת סמכין עילאין, דאינון רזא דשלשים שנה, והאי סמכא רביעאה, איהו בחיבורא חדא עמהון. ובגין דאיהו עמהון בלא פירודא, אתמר ברביעי. בחמשה לחדש, אלן דרגין לתתא, דאינון תיקונא דסיהרא, לאתחברא בהו:

ולית לכלהו דרגין באסתלקות שכינתא עילאה מעל בנין, נייחא ונהורא. וכדין לבשו שמים קדרות ושק רושם כסותם. וכדין כתיב, ואני בתוך הגולה, דהא נחתת שכינתא בגלותא, ואתגלייא יקרא עילאה, ושמשא אתחשך:

וכמה דבזמנא דא, האי קרא דרשינן ליה בצער, הכי בזמנא אוחרא, כל זימנא דקיימא ההוא נהורא לאנהרא, וחרסוון אשתלימו בנהורא, דא בדא. כורסייא עילאה קדישא, אנהיר נהירו באבהן בקדמיתא, וכד אינון נהרין מגו ההוא נהורא עילאה, כלא נהיר. הה"ד, ויהי בשלשים וגו' ויהי מקדמת דנא:

והכי תניא, ויהי אור, והיה אור לא נאמר, אלא ויהי אור, שכבר הוה. אוף הכא ויהי בשלשים שנה, והיה לא נאמר, אלא ויהי, דהא כבר הוה. ורזא דא דכתיב, על נהר כבר, על נהורא דכבר הוה. ברביעי:

דא דוד מלכא, כמא דאתמר. ואיהו קיימא בארבע סרי, לאנהרא. איהו רביעאה ודאי. בחמשה:

דא שלמה מלכא, דאיהו אשלים לכורסייא, דכתיב וישב שלמה על כסא ה' למלך:

ע"כ אתנהיר נהירו בכלא, מכאן ואילך, שארי נהירו לאתכסייא, דכתיב ואני בתוך הגולה. רזא ואני, קריבת לאתחשכא. דכתיב בתוך הגולה, ולא כתיב בגולה, אלא דהוה קריב לגולה, ואתחשכא ואזיל עד דאתחשך, ואתכסי נהורא:

אמאי אתכסי נהורא. אהדר ואמר על נהר כבר. על נהורא דכבר הוה, דאסתלק השתא ואתפרש מינה, ובגין דאתפרש מינה ההוא נהורא דכבר הוה, דאיהו נהורא קדמאה, נפתחו השמים, בגין כך נפתחו ודאי:

דהא בקדמיתא אשתכח חיבורא חדא בכללא חד, דאתכלילא ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא, ואתעביד מניה שמים דכליל תרוויהו. כיון דימינא אתהדר לאחורא, כמא דכתיב השיב אחור ימינו, כדין ודאי נפתחו השמים, נפתחו מההוא שלימו דחבורא דהוה בקדמיתא, ואתכסי קדרותא בההוא אתר, דכתיב אלביש שמים קדרות, דחסר מנייהו נהר כבר, ההוא נהורא אור קדמאה, דכבר הוה. כביכול אשתכח פירודא:

ורזא כי אברהם לא ידענו, וכיון דאברהם לא ידענו ולא נהיר לן, וכדין וישראל לא יכירנו, דהא נפתחו השמים, וחבורא לא אשתכח, ונהורא אתאבד.

פרשת יתרו מאמר ואראה מראות אלקים

ואראה מראות אלקים, מה דהו מתכסיין בקדמיתא בגו נהירו עילאה, ולא אתגליין, השתא חמינא לון בקדרו, צווחין לבר. כד"א, הן אראלם וגו', חמינא לון דיצעקו חוצה, ונחתו לגלותא דאיהו חוצה, לבר מארעא קדישא, לבר מתחומא דילהון:

וצווחין תרין בכיין, חד, על דנחתי בגלותא, לבר מתחומא דילהון. וחד, על דנפתחו השמים, ושלום לא אשתכח, ואינון תרין בכיין, הה"ד צעקו חוצה, הא בכייה חד. מלאכי שלום, אינון דהו מסטרא דשלום, יבכו על ההוא שלום, בגין דחסרי נהר כבר:

בחמשה לחדש היא השנה החמישית לגלות המלך יהויכין. בחמשה לחדש, הא אוקמוה. אבל יומא דא, יומי דשבועות, ההוא יומא דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, ושמעו אנכי. וכדין אתקיים, ואנכי לא אשכחך. ואדכר לון ההוא יומא, ונחתת שכינתא לגולתא לדיירא עמהון דישראל:

בההוא יומא דאיהו חמש"ה לחדש, יומא דחמשין תרעין, הוה כד קבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, ונחתי כמה רתיכין, כמה משריין דסחרין כורסי יקרא עילאה, וקב"ה יתיב על כורסייא, גו יקרא עילאה דמלכא שליטא בהידורא. ורפיד שמיא ושמי שמיא על טורא דסיני, ויהיב אורייתא:

וכדין אשתכח חדוה קמיה, יותא מיומא דאתברון שמיא וארעא. דהא שמים וארץ על תנאי אתבריא, ולא אתקיימו בקיומיהו, עד ההוא יומא דאתיהיב אורייתא לישראל. כיון דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, כדין אתבסם עלמא, ואתקיימו שמיא וארעא:

וכמא דההוא יומא הוה חדוה קמי קב"ה, ה"נ כהא יומא דערבוביא ועציבו הוה, לאתתרכא שכינתא מתחומא קדישא, והואיל ואתגלייא נבואה דא, לא אתגלייא אלא ביומא דא, יומא דאדכר קב"ה לישראל ההיא קיומא דטורא דסיני, וקבילו אורייתא.

פרשת יתרו מאמר על נהר כבר

היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הככהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד ה'.
מכאן, דברשותא גלי יחזקאל, ואתיהיב ליה רשו עילאה, לגלאה כל מה דגלי:

היה היה:

קיום על קיום, הוה בקיומא דהווא מלה, וההוא נבואה. שמא דקב"ה דאתמסר למשה, הוי שמא
קדישא עילאה, ושמא דא איהו לאגנא על גלותא, ואלמלי הוה שלם ברזא דשלימו, לא יתעכבון
כלל בגלותא. אבל אסתלק משמא דא א', ואשתאר היה. ובגין דאסתלק א'. אתכפל היה תרי זמני,
לאגנא עליהו, ואיהו רזא חדא. דהא בשמא דא נחתא שכינתא לגלותא, אבל באסתלקות אור
את א':

ואתגלי נבואה דא ליחזקאל בארץ כשדים, בחסרון אות אל"ף מרזא דשמא קדישא. לאחזאה,
דלא הוה אלא על נהר כבר, על נהר דכבר הוה, דאסתלק משמא דא:

ובג"כ, ותהי עליו שם יד ה'. בקדמיתא דבר ה'. ולבתר יד ה', וכלא חד, ורזא חד. אלא בקדמיתא
לאו בדינא, דהא לאו אתריה איהו לאתגלאה עלוי שכינתא. והאי קרא, רוח קודשא אמרה.
דאסהיד עליה דיחזקאל, דאתיהיב ליה רשו, וברוח נבואה אמר כל מה דאמר. ע"כ אשתעי קרא
רזא דעובדא, מכאן ולהלאה שירותא דרזין עילאין:

וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו'. מכאן שירותא לגלאה רזין, ולא אצטריהו לגלאה, בר
לחכימי ליבא, דידעין למדרש בהו. וארא, ולא כתיב ואראה. אלא ה' עילאה אסתלק, ולא חמא,
במה דלא אתיהיב ליה רשו, ולא לאחרא לגלאה:

והוא אסתכל לתתא, באינן מראת דאתגליין יתיר, ותמן כתיב ואראה. אבל הכא, אע"ג דקא
רמיז מלין עילאין, כמאן דאסתכל בתר כותלא הוה, בג"כ אסתלק ה' מתיבה דא.

פרשת יתרו מאמר רוח סערה

והנה רוח סערה באה מן הצפון, האי איהו רזא דקארמן, דאתא למיתבר קמי נבוכדנצר חייבא,
ריש מלכוון. רוח סערה, דקא מסער כולא:

והיינו רזא דקא גלי קב"ה לאליהו, דכתיב, ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים כו', לא
ברוח ה' ודאי. ואחר הרוח רעש לא ברעש ה'. והיינו ענן גדול. דההוא עננא קא מרעיש ואזיל,
דאיהו גדול. ואחר הרעש אש לא באש ה' ודאי. והיינו אש מתלקחת:

וכל אינן קליפין למוחא דסחרן, דא לגו מן דא, ודא לגו מן דא. וההוא אש, איהו אחיד בגויה
ההוא נגה, דכתיב, ונגה לו סביב. האי איהו לגו מן כולא, ודא איהו דקא מתאחד במוחא:

הכא איהו רזא דארבע מלכוון, דסחרן כולא. רוח סערה, דא מלכות בבל. ענן גדול, דא איהו
מלכות מדי. ואש מתלקחת, דא איהו מלכות אדום. ונגה לו סביב, דא איהו מלכות יון, דסחרא
לון נגה, ולא בהו נגה, דכתיב בהו סביב. בגין דלית בכל מלכוון, דאינן קרבין לאורח מהימנותא,
כוותיהו. אוף הכא באינן קליפין, לאו מאן דקריב למוחא, כהאי. והאי סחרא ליה נוגה, ולא
ביה נגה, אלא נפקא מגו מוחא, ונהיר סחרן סחרן:

ואלין ד' מלכוון מתחלפין, כד שלטא האי על אינון אחרנין, אתדחיין כל אלין, ועאל ההוא דשלטא לקבלא מהאי נוגה, וביה שלטא למהוי קריב:

ומתוכה כעין החשמל, הא אוקמוה, דאינון חיון אשא ממללן, ואינון זוהרא דזהיר, סלקא ונחתא, אשא דלהיט, קאים ולא קאים, דלית מאן דיכול למיקם ביה בדוכתא חדא. ועיינין וחזויה לא יכלין לשלטאה עליה. הא איהו, והא לא איהו. הא בדוכתא חדא, והא בדוכתא אחרא. הא סליק, והא נחית, ובחזיו דא, אתטמר מה דאתטמר, ואתגניז מה דאתגניז:

ודא איהו רזא, דאקרי חשמל. דנביאה למגו מן דא אצטריך למיחזי ולמנדע, ולאסתכלא בצחותא דליבא, ועמנא איהו סגיר יתיר מכולא, ולואי דיכיל לקיימא ביה:

וכל מה דאסתכל למחמי ולמנדע, כל דא באספקלריא דלא נהרא. אבל באספקלריא דנהרא, לא זכה נביאה לאסתכלא, בר משה נביאה מהימנא, דכל מפתחן דביתא בידיה. שאר נביאים, כד הוו מטאן להאי חשמל לאסתכלא לגיו רעיונין אתבהילו, ולבא לא שכיך, ונפקו ביה מכל רעיוני גופא, כדין חמו לגו מה דחמו בלחישו:

האי חשמל, גוון אשא מלהטא מנצצא, סלקא ונחתא, נציץ ולהיט. מהאי סטרא, נפקא נציצו חד, חזיו מנצצא מלהטא, הוי ולא הוי, סאים ולא קאים. וחד כגוונא דא מהאי סטרא, ודא מהאי סטרא, וכן לד' סטריין:

ממלל דא אל דא, ודא ממלל אל דא, וכן כלהו, עד דאינון חד. כדין נצצן נציצין בנציצו חד. סלקא ונחתא, אזלא וקיימא. אתחזי ולא אתחזי. הא איהו, והא לאו איהו. לית מאן דקיימא ביה. אתהדרן נציצו בחזיו דחיון כמלקדמין. ממללא. רעיונין מתבהלין ביה, ולבא לא שכיך, ודא איהו רזא דחשמל.

פרשת יתרו מאמר ארבע החיות שבתוך החשמל

לגו מן דא איהו רזא בלחישו, רזא דקיימין לגו במוחא. ודא איהו דכתיב, ומתוכה דמות ד' חיות וזה מראיהן, ומתוכה וגו', האי איהו רזא פנימאה, במוחא קיימא, גו רזין עילאין, בדיוקנא עילאה, מגו כל אינון קליפין דסחרין למוחא כדקאמרן:

ומתוכה, מתוכה דאמן. מתוך ההוא דאקרי חשמל. ואי תימא, הא כתיב חשמל, והא כתיב חשמלה, דמשמע דחשמל איהו דכר, וחשמלה איהו נוקבא, והכא חשמל, אמאי כתיב ומתוכה:

אלא כלהו לתתא, נוקבי אינון. וכל מאן דשליט דא על דא, האי דאיהו לתתא, איקרי נוקבא, וכל אינון דלעילא דוכרין אינון, ודא לגו מן דא:

דמות ד' חיות, דמות דמאן. דמות דאינון חיון עילאין, דהא מאלין אתחזון אינון גניזין דלא אתחזון. הכא איקרי דמות, ואיקרי צלם, דכתיב בצלמנו כדמותנו וכתיב בצלם אלקים עשה את האדם, וכתיב בדמות אלקים עשה אותו:

בגין דהכא רזא עילאה איהו, דכד ההוא נהר דנפיק מעדן, פרחין מניה כל אינון נשמתין, דאינון איבא דקב"ה, ונטלא לון מאן דנטלא, בשעתא דנפקא מקמי קב"ה. כלהו לכ חד עאל בדיוקנא לאצטיירא, בההוא אתר דאיקרי דמות, ואינון ד' חיוון:

ותמן מצטיירא כל חד וחד, בההוא דיוקנא דאתחזי ליה. ומתמן נפקי כל אינון דיוקנין, מצטיירין בדיוקנייהו כל חד בדיוקניה, כמאן דאעיל בדפוס לאצטיירא. דמות דא, אפיק דמות. וצלם, אפיק צלם. חיות דנפקי מחילא דחיה דאיהו דכר:

ובגין דאינון נוקבי, איקרון חיות ד', דאינון בד' סטרין דעלמא, ובהון כלילין כל אינון חילין ומשריין. דמות ברזא דלעילא ברזא דלתתא, נטלי דיוקנין לעילא, נטלי דיוקנין לתתא, ואינון דיוקנא ממש דכל סטרין. ואפיקו דיוקנין דכל סטרין דלעילא ותתא:

כיון דאמר דמות, אמאי לבתר כתיב וזה מראיהן. אלא דאחית קמיה, ואחזייה מלה דלא ידיע. כד"א, וזה מעשה המנורה. וזה אשר תעשה וגו'. אוף הכא וזה מראיהן:

ואי תימא כל אינון נביאים בר משה נביאה מהימנא, כלהו מתערבבי דעתייהו כד מטי לגו חשמל, והוא יכיל למיקם על דא. אלא בגין רוח נבואה הוה קאמר מלין, ובגין רחימו דישראל איתגלי כל חזון דלבר. כלהו מתערבבי, וכלהו בערבוביא:

וחיזו פנימאה איהו חיזו בלחישו, כמא דאמר ואחר האש קול דממה דקה. ודא איהו רזא, דדיוקנא דכליל כל דיוקנין בחיזו דלעילא, קול עילאה, בלחישו דלעילא, דמניה נפקי כל דיוקנין. קול לתתא, כההוא קול עילאה דנקיט בגויה כל דיוקנין. ובגין דדא איהו בלחישו, כד נביאה מטי לגביה, נהיר ביה עיינין, ונהרין רעיונין:

וזה מראיהן, דהא לית לון חיזו, אלא מגו רזא דאספקלריא דנהרא לעילא, דאיהו חיזו דילהון, וחזווא דכלא, וכלא נהרין בההוא נהורא:

חשמל, אינון ארבע נציצין, דלהטין ונצצי ועאלין דא בדא, אתעביד מנייהו חד גופא, ואיקרי חשמל. אוף הכא אלין ד' חיות, כלילין דא בדא:

בגין דאינון לד' סטרין. ההוא דלסטר מזרח, אתכליל בסטר מערב. וההוא דלסטר מערב, אתכליל בסטר מזרח. וההוא דלסטר צפון, אתכליל בסטר דרום. וההוא דלסטר דרום, אתכליל בסטר צפון. וכיון דאתכלילו כולהו דא בדא, אתעביד מנייהו חד גופא, ואיהו רזא דאקרי אדם. ואע"ג דכל אנפין משתנין בסטרייהו:

ומגו אלין דאינון רזא פנימאה, לגבי נקודה דקיימא עלייהו, נפקי כמה משריין לזינייהו:

אדם דכר ונוקבא. את דאיהו רזא דכר איהו את נ'. רזא דאדם בשלימו. ואת דא שלטא בנקודה דא דאיהו ד', על ד' חיון:

וברזא דא דאיהו רזא פנימאה דכלא, כל אינון משריין אחרנין וכל אינון חילין אקרון בשמא דא, דכתיב, אלפי שנאן. ואע"ג דאוקמוה, אבל רזא דא, בגין דנפקי מגו רזא דמוחא פנימאה, בכללא דכלא, שנא"ן, רזא דמוחא, שור נשר אריה, אדם כליל לון, אכליל עלייהו נ'. אתחבר מוחא כלא כחדא, ברזא פנימאה, ואינון רזא שנא"ן, ועל דא אקרון אלפי שנאן:

וכד לפום שעתא מסתכלין, כתיב, ודמות פניהם פני אדם. ולבתר מתפרשו דיוקנין, כל חד וחד לסטריה. וכד אתחפיין כלהו, דלא מסתכלין לעילא, לגו רזא דעלייהו, לא אתחזי דיוקנא כלל, בר דיוקנא דאדם, דדא איהו דיוקנא דכליל כל דיוקנין. וכלהו סתימין קמי האי דיוקנא. בג"כ, כל דיוקנין דעלמא כד מסתכלן לדיוקנא דאדם, כלהו דחלי וזעאין מקמי האי דיוקנא:

דיוקנא עילאה דנפק מגו רזא עילאה, בגו אתוון רשימן, איהי רזא דאדם, וכלא כליל ביה. אדם כללא דכלא, ברזא דמקצה השמים עד קצה השמים, ואיהו אמצעיתא, ותתא, ועילא, כלא בכללא כדא. ם סתימא, לעילא, דכליל כלא לתתא. ד' לתתא, דכליל כמה רתיכין ומשריין כדא. א רזא דכלא, באמצעיתא, דנטיל לכל סטריין, בגין כך, אדם, רזא דכלא, מסטרא חד לסטרא חד. בר רזא עילאה, דקיימא במחשבה ורעו, עד דסלקא לאין סוף.

פרשת יתרו מאמר ורגליהם רגל ישרה

ורגליהם רגל ישרה וגו' דא איהו רזא, לבתר דקאמר רזין דגופא, אהדר ונחית לתתא ברגליין, וטלפין:

אלין מטו עד נצוצי דחשמל, האי איהו חשמל דלבר. בגין דמהאי חשמל, נפקין אחרנין דאיקרון על שמא דא, וכלהו נפקי, בשעתא דחיות מכווני רגלייהו. ומטו לאינון ניצוצין דחשמל, כדין מלהטים אינון ניצוצין, סלקי ונחתי, ונפקי כל אינון דאקרון על שמא דא:

חשמל דא, מקיף סחור סחור. נצוצין דייליה נחתי לתתא, עד ההוא אתר דאקרי קרקע זעירא. ותמן בההוא קרקע, רהטי כל זיני אבנין דבדולחא, ומרגלאן נציצין, ואבנין דברקת:

וכד נציץ ולהיט נהירו דחשמל, וסליק ונחית, ומתגפן אינון ד' סטריין דא עם דא, נהיר ההוא קרקע זעירא, ורהטי אבנין, ונרגלאן סלקין, עד דמטן לגבי תרעא דדרום. ותמן אוצרין סתימין, ופיתחאן ד' מאה ושבעין, כחושבן קרק"ע. וגליצו"ר ממונה בהו:

בזמנא דהאי חשמל אנהיר נצוצין לד' סטריין, קל חד נפיק מלעילא, ואיתער מבין גדפין, כד אקישו דא עם דא אינון גדפין דאשמיעו קלא, כמד"א ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים. וכדין האי קלא כלילא בד' קלין, כד נפק פגע באינון נצוצין, ואתפליג לד' קלין:

קל חד אזלא לגליצו"ר, ואיתער בההוא קלא נהירו דחשמל, ואתעביד מניה דבור חד. ובההוא דבור איתער דיבורא אחרא סתימו, בלחישו. וכש מאי האי לגליצו"ר, כדין אתגליין ליה, מאתן וארבע סרי רזין עילאין דאתגליאן:

קלא תנינא, אזלא לענא"ל, רב ממנא על תמנסרי אלף רבוא משריין, משמשין גו קרקע אחרא, דאיהו בנהירו דכל גווינין, האי אקרי קרקע דארגוונא, נהיר בכל זיני נהורין דנפקי מהאי חשמל. ותמן בההוא קרקע, שקיען תריסר אלף רבוא מרגלאן עילאין:

וכד סלקין נציצין דחשמל, ועאלין דא בדא, סלקין כל אינון מרגלאן דאינון שקיען בההוא קרקע, ומטו לגבי תרעא דמזרח. ותמן שית אלף אלפין תרעין פתיחון, וענא"ל רב ממנא בהו:

קלא כד איתער מלעילא, בטש נהירו דהאי חשמל ביה, ואתעביד מניה דבור, ובההוא דבור אתער דבור אחרא סתימא:

וכד מטי האי לענא"ל ממנא, כדין אתגליין תלת מאה ושתיין וחמש רזין עילאין, דאינון שקיעים בגושפנקא חותם אמת. כדין באימתא בחיל ברתת בזיע, סלקין שירין ותושבחון למארי כלא. ונהירו דרשים בשם המפורש, במ"ב אתוון מחקקון, נפקא מההוא רב סגנין על כל שאר משריין, וסנדלפי"ן אקרי, וההוא נהירו חפייא על אינון ב' קרקעי, מקרקע זעירא ועד קרקע דארגוונא:

ורזא דא וספון בארז מהקרקע ועד הקרקע, סנלפון אקרי הכי, בגין דתמן עאלין כל רזי פנים עילאין, ואנעילו ביה, כהאי סנדלא, דאיהו אעיל בגויה כל יסודא ושרשא דגופא. דא רב ממנא, משמשא לאינן פנים לגו. בהאי חקיקין רזין דאתון רשימין גליפין, בלטין בההוא נהירו דחפייאן על אינן קרקעי. כד האי קשיר כתרין למאריה, אינן אתון סלקין בההוא נהירו, ומתעטרן באינן תרין והדרא ההוא נהורא חפייא באתריה, ואתון סלקין באינן כתרין, ברזא דשמא קדישא:

ורגליהם רגל ישרה, מתחבראן כחדא, דאינן כחדא, למחך באורח מישר, ברגשת חבורתא במישר כחדא, ורגליהן במישר. וע"ד, לחיזו נביאה בדרגין ידיעאן:

וכלהו דרגין איקרונ רגלי החיות ארע מנייהו. ולהו כחיזו רגלין בגופא, בסדרא דקא מסדרא, ואיהו כלא בשיעורא:

וכפ רגליהם ככפ רגל עגל, בחיבורא דהאי סטרא. ולית לון אצבען לתתא, בגין דאצבען לתתא אחזיין חילין אחרנין, בדיוקנא אחרא וע"ד ב"נ אחזי באצבען חילין אחרנין לעילא בידין, וחילין אחרנין לתתא ברגלין. ואלין לא רשימין בגויהו חילין אחרנין דסטר אחרא, וע"ד אקרו רגל ישרה, דסתים לסטרא דא, ואינן כפ אחת:

ואע"ג דלא מתפרשין בפרישו דאצבען בחילין אחרנין דסטר אחרא, אית בהו רשימו חד, למיהב דוכתא לסטר אחרא, ואתחזיין לתתא ככפ רגל עגל, אבל לא כפ לאסטאה, אע"ג דאינן רגל עגל, ישרה איהו, דלא אסטי לעלמין:

בההוא רגשא, נפק נציצו ושללהובא לסטרא דא לשמאלא, ואינן נציצו ושללהובא מתחברן כחדא, ונציצין לכל עיבר, ואתעביד מנייהו חיילין ומשריין, וכלהו איקרונ רגלי החיות, בגין דנפקי מאינן רגלין. וכלהו אזלין ושאטן בשליחותא בעלמא, לאתלבשא בגופא לתתא. ואתחזון כאינן אחרנין דאיתחזון ועבדי שליחותא בעלמא, ומהדרן ברמשא ובפניא, ומקדשי שמא דמאריהו.

פרשת יתרו מאמר פני אדם

ודמות פניהם פני אדם, דמות ההוא דיוקנא לעילא, לאצטיירא בציורא גניזא. פנים קליטין בקולפין דקיקין. דמות אנפין דלגו ציורא דיוקנא דאדם, נציץ נציצו דההוא נציצא מלהטא דלגו דחשמל פנימאה, דטמיר וגניז. הוי ולא הוי:

אור נציץ, אשא להיט, למהטא בשלהובי דנורא. רוחא מנציצא אחיד בגווי. קולפא בסוטרא, גו כלילא חדא. אחיד לעילא, אחיד לתתא, גווי אחידו לכמה סטריין:

גוון אור גניז, אחיד נהיר ונציץ בנציצו, והאי אור אחיד ותפיס ואעיל לגביה נהירו דאשא מלהטא, ושללהובי נורא, אלין תרין לא מתישבן כחדא. ומגו מרגלא דלא אתגלייא כלל, נפקא רוחא דבוסמא, כלילא בתריסר בוסמין עילאין, ומגו ההוא סליקו דאינן תרין דלא מתישבן כחדא, אחיד בהו ההוא רוחא, ומתישבן בדוכתיהו:

וכדין, אצטבע ההוא רוחא, מגו ההוא נהירו דאור גניז, ונהירו דאשא מלהטא, ואתישבן וקיימא ביה, כדין אצטיירו ביה, ציורא דפני אדם, דכליל כל דיוקנין, והאי איהו גוון דכליל כל גוויין. אנפין דכליל כל אנפין:

וכד אינון מתקנן כדקא יאות, לגו כרסייא, כלהו בדיוקנא חדא דאדם. ורזא דא, כד מסתכלין לסטר מזרח, כלהו אינון בדיוקנא חדא דאדם, בגין דמתמן איהו תקיפו דרזא דאדם:

וכד מסתכלין לסטר דרום, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דאריה, דתמן איהו חילא ותוקפא דכלא. וכד מסתכלין לסטר צפון, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דשור, דתמן איהו נגיהו דדינא תקיפא:

וכד מסתכלין לסטר מערב, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, בדיוקנא דנשר. כד"א, דרך הנשר בשמים. בגין דתמן נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף. ואורח דנשר, לאתדבקה תדיר בשמים, דתמן איהו תיאובתיה לאסתלקא ולאדבקה. ובג"כ איהו לסטר מערב:

ובגין דכל אנפין משתנין, כפום ההוא אתר דההוא סטרא דמסתכלאן ביה, כתיב בכלהו בכל דיוקנא ודיוקנא, לארבעתם. פני אדם ופני אריה לארבעתם פני שור לארבעתן ופני נשר לארבעתן:

האי כד מתקנן בכרסייא, כמא דכרסייא פני למיזל, הכי אינון אתחזיין דיוקנייהו, כפום ההוא סטרא דאזל, כדכתיב אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו:

וכד לא אזלין ולא מתקנין גו כרסייא, כדין כל חד וחד אתפרש בדיוקניה דאתחזי ליה. ועכ"ד, כל חד וחד אתדבק בדיוקנא דחבריה, וכלהו אתחזיין דיוקנייהו מתדבקו דא בדא, ודא כליל בדא, כל חד כליל בחבריה, וחבריה ביה:

סטרא חד אומר קדוש, וסטרא חד אומר קדוש, וסטרא חד אומר קדוש, וסטרא אוחרא אומר ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו:

וידי אדם מתחת כנפיהם, האי לקבלא מאריהון דתיובתא לגבייהו, דהא ימינא דקב"ה, פרישא לקבלא כל אינון דתייבין לגביה. מתחת כנפיהם, אמאי, בגין צניעו, דהא מאריהון דתיובתא צניעו אצטריך, דלא למנדע בהו אחרא, כמד"א כסוי חטאה:

רזא דא, דלא סלקין ידייהו לעילא, כמא דבני נשא דידייהו סלקין לעילא על רישייהו, והני לאו הכי, דהא מתחות גדפייהו לא נפקי לבר, דהא גדפייהו ואנפייהו פרידן אינון לעילא. כמא דאמר ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה. דאתפרשן כד לא מתקנן גו כורסייא כדקא אמרן. ואלין ידן לא אתחזיין כלל לסלקא לעילא, מגו דאתגליין, וע"ד מתחת כנפיהם כתיב:

וכד אלין נטלין, גדפייהו מתחברן כחדא, למהוי בארע מישר, לנטלא דא עם דא כחדא, בשעתא חדא, בזמנא חדא, וכלהו כחדא סלקין לכרסייא לעילא:

ואינון דלא ידעי לאן אתר אזלין ולא חמאן ולא מסתכלין זעאן, ומההוא זיעא דלהון כד אינון נטלין, וסלקין לכורסייא קדישא, אתעבר מההוא זיעא נהר דינור, נגיד ונפיק:

וההוא זיעא כנטילו דנטלי איהו. טפין מנטפין מד' גווני אשין. אשא חוורא, מנטפא אשא סומקא, אשא ירוקא. אשא סומקא, מנטפא אשא אוכמא, אשא ירוקא. אשא ירוקא מנטפא אשא סומקא, אשא חוורא. אשא אוכמא, מנטפא ההוא אשא סומקא:

חיוורא תניינא, לאו איהו ההוא חיוורא קדמאה. וההיא אשא אוכמא, לאו איהו ההיא אשא אוכמא קדמאה. וכן כל גוונין, לאו אלין כאלין, קדמאה, ותניינא, ותליתאה. וכן כלהו:

בשעתא דנטפין אלין אשין, ואתכלילו לאתחברא כחדא, סלקין שלהובין למהטן, ובטשי דא בדא, ומההוא בטישו דבטשו כחדא, אתעבידו כל אינון מלאכי חבלה, דטרדי חייביא בגיהנם. מאינין שלהובין אתעביד נורא דגיהנם לתתא, דאינון שליחן דחבלה, אתמנון באינון שלהובין, לאוקדא חייביא תמן, דרזא דילהון תמן. דכתיב, מהאש יצאו והאש תאכלם.

פרשת יתרו מאמר אשר יהיה שמה הרוח ללכת שמה ילכו

כד נטלין, כלהון נטלין לקביל אנפוי, דההוא דאתמנא לההוא סטרא. כד רוחא איתער למיהך לסטרא דמזרח, בטיש ההוא רוחא לגבי אנפין דההוא דקיימא לההוא סטרא, ואיהו נטיל בקדמיתא, וכלהו עמיה כחדא, דכתיב ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו:

האי רוח, איהו רוח ממללא. רוח דכליל כל רוחין בגויה. רוח טמיר וגניז בגווייהו. רוח דא, איהו רוח דכליל ברזא דלתתא, לקבל תלת קידושין דאתקדש בהון כחדא. ואינון קדוש קדוש קדוש, ולבל תלת זימנין רוח דכתיב הכא. אל אשר יהיה שמה הרוח, חד. על אשר יהיה שם הרוח, תרי. שמה הרוח ללכת, תלת. בגין, דרוח דא כליל מתלת רוחין, רזא דחיות הקדש עילאין, דאינון רזא דתלת קדושאן, דנחתא מההוא קדש עילאה, רוח סתימא, דכל קדושאן מניה תליין.

פרשת יתרו מאמר ודמות החיות מראיהם וגו'

ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות וגו'. ודמות, דיוקנא דמתלבשן בחד מנייהו, דאתלבש בנורא. ואיהו לא חזא, אלא דיוקנא חיזו שמשי דגחלי דנורא:

דחלי אש, אלין אינון דאיקרון מראיהם, חיזו דחיון, דבהו אסתכלן למיחמי בחיזו. כמראה דאחזי כל גוונין, הכי שרפים, אינון כמראה לאחזאה בהון דיוקנין דחיון. בגין דכולא אתלבש דא בדא, ודא מראה דדא:

אבל ודמות החיות, לא אמר דיוקנא דילהון, ולא איצטריך, דהא בקדמיתא קאמר כל דיוקנין דילהון. והכא אמר מאינון דמות דלהון דאינון מראות דילהון:

כגחלי אש, מאן גחלי אש. אלין שרפים. מראיהם, אינון אופנים, דבהון אתלבשן, לאחזאה דיוקנין, וחיזו דילהון:

נציצו דילהון, באינון דאיקרון לפידיים. ומאן אינון חשמלים תתאין, דנפקי מההוא חשמל תתאה. רזא דא, כרזא עילאה לעילא, בההוא חשמל פנימאה, בגין דכלא גוונא חדא, מתתא ועילא. עד הכא רזא דחשמל, בגוונין דלא אתחזון, אלא בחיזו. חיזו לגו מן חיזו, חיזו דא לגו מן דא. כמא דכתיב, ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה:

היא מתהלכת בין החיות, דאתייהיבת בין תרין סטרין, ואתחקקת תמן בגלופא ודיוקנהא. דכתיב שימני כחותם על לבך וגו'. ומגו דהאי אבן טבא מרגליתא, אזלא בין תרין סטרין, אית לה נהירו לאנהרא, ולסלקא נהורא. על כל שאר אבנין מנצצן.

פרשת יתרו מאמר ונוגה לאש

ונוגה לאש, האי נוגה איהו מסטרא דימינא, ואתכליל דשמאלא, ושמאלא בימינא, ואשא מלהטא מנצצא. מההוא נוגה נהיר ההוא אבנא, ואתייהיב בה חיזו, לאסתכלא בשופרהא:

והאי נוגה איהו נציצו דהציצן כאשא, ונהיר סומקא דיליה. ומגו דא, בשעתא דעאל ונקיב גו ההוא אבנא, איהי שפירא בחיזו:

בתרין גוונין. אתחזייהו האי אבנא ואצטבע, בגין דאיהו גוון חשוך בקדמיתא, כיון דאתקנת לקבלא נהורא, אתער נהירו מסטרא דימינא, ואתניהרת בחוורו. כיון דאנהירת בחוורו כאבנא בדוחלא, עד כען לית לה חיזו בשפירו לאסתכלא, עד דאתא סטרא דשמאלא דההוא נוגה, דסומקא, ועאל בגויה ההוא סומקא בההוא נוגה, כדין איהי שפירא בחיזו, שפירא בריוא, לאסתכלא:

איהי אבנא יקירא בשלימו בגוונין. כאתתא שפירא בחיזו, חוור וסומק. וכדין אתוון מנצצן בגוה, ונפיק בגו ההוא נציצו ברק מברקת, נהיר לפום שעתא, חיור וסומק, סומק וחיור:

רזא קדישא, לאצטבע שאר אבנין מההוא אבנא טבא דאקרי ברקת. בגין דאצטבע מההוא נהירו דברק, איקרי על שמייה ברקת. בגין דהאי אבנא טבא, מרגליתא עילאה, אצטבע בתריסר גוונין, מנהרין גו אינון תרין. מגו נציצו דנציץ ואפיק, אצטבען תריסר אבנין דילה, ואינון תלת סדרין. וכפום דאצטבעו מינה, הכי אקרונ על ההוא שמא ממש.

פרשת יתרו מאמר והחיות רצוא ושוב

והחיות רצוא ושוב, נהירין גניזין גליין, וסתרין קיימין ולא קיימין, נהרין ולא נהרין. זמנין נהרין בהאי גוון, ולפום שעתא גוון אחרא. השתא שמא דא, ולפום שעתא שמא אחרא. לית מאן דיכיל לקיימא באלין נהורין:

ידו"ד, נהירו דאסתלק בשמא דא, דכליל כל נהורין בשלימו. ולפום שעתא, נחית ואתהדר נהירו בגוון אוחרא, ואסתלק בשמא אחרא, אלקי"ם. ולפום שעתא, א"ל. ולפום שעתא, צבאו"ת. ולפום שעתא שד"י. והכי בכל אינון שמהן דאיקרי בהו קב"ה:

ובגין דאית אתר גניז דנפקי מנייהו, וכפום דאיהו נביע מגו מבועא גניז דאתגניז ביה, הכי אתחזי כל חד. ולית מאן דיקום בהו. ורזא דא מנא דמייא ושמשא, בכותלא:

וכמא דאינון רצוא ושוב, אוף הכי בלבא ודעתא. בר נביאי מהימני, דמסתכלי מגו אינון דלתתא, דאינון ברזא דאספקלריא דלא נהרא, ומגו אלין הוו מסתכלין כבתר כותלא. עד הכא דמות מאינון רזין לעילא השתא לתתא.

פרשת יתרו מאמר מטטרון

כתיב וארא החיות והנה אופן אחד בארץ וגו'. וארא החיות, דא איהו אסתכלותא באספקלריא דלא נהרא. ומגו דחמא אלין אסתכל במה דגניז וסתים:

והנה אופן אחד בארץ, דא מטטרו"ן, דאיהו עילאה מנייהו ת"ק שנין. מטטרו"ן, מיטטרו"ן, זבול, עבד, זבוא"ל, הא חמש. וכפום שליחו דמאריה, הכי אסגיא שמוי לד' סטרוי, כד' סטרין דעלמא:

קשיר קשרין למאריה, שליט ברזין דארבע אלף וחמש מאה נהרי אפרסמונא, דנגדין ונפקין מגו תליסר אחרנין גניזין. וארבעה אלף ות"ק רבוא היכלין, דאינון טמירין בגו אינון נהירין, קיימין קמיה, ואיהו ממנא עלייהו:

כל זמנא דעאל ונפיק, אלף ות"ק רקיעין זעאין קמיה. תריסר אלפי רבוא מימיניה, ותריסר אלפי רבוא משמאליה. תריסר אלפי רבוא קמיה, תריסר אלפי רבוא מאחוריה. כל הני משריין נהירין, מגו שלהובא חד מנצצא, דנפקא מניה. ובהוא שלהובא חקיקן אתוון דשם המפורש, נציצין מלהטין מגו ההוא שלהובא. וכלהו כד מסתכלאן בנהירו דאתוון מכקקן גליפן, כלהו זעאין ודחלין, ונטלין לגבי ההוא נציצו דאתוון:

ומגו שלהובא דא, נהרין אופנים אחרנין, דנטלי ברתיכין אחרנין לתתא, גו אינון היכלין, דאינון משלבן דא בדא, כד"א כאשר יהיה האופן בתוך האופן, כליל דא בדא, ועאל דא בדא, רישין ברישין, אלין באלין. ואנפין פרישן בסטרייהו:

וכלהו נטלין לגבי אנפין, בגו נהירו דמסתכלאן לגבי אינון אנפין. כד מסתכלאן למהך, חמאן ההוא נהירו דנהיר, לההוא אתר דנהיר, אזלין ונטלין כלהו. ואתוון דשמא קדישא מחקקא, נהיר על כלא. ואיהו נטיל כלהו, גו ההוא רוחא עילאה, דנטיל כל משריין:

ומטטרו"ן רב ממנא, קאים בקיומא דההוא שמא קדישא, ונטיל לכל משריין ברזא דיליה, לד' פניו, בד' דיוקנין, גו ד' סטרין דעלמא. ואיהו כליל שמא דאקרי שדי. וכלהו קראן שמא דא, גבי שמא עילאה קדישא:

בידא דמטטרו"ן אתמסרו תריסר מפתחין עילאין, ברזא דשמא קדישא. וד' מפתחין מנייהו, אינון ד' רזין נהורין דמתפרשן. מפתחא חדא, איקרי אור נציץ, טמיר וגניז, לית ליה גוון. וההוא נציצו לא קיימא לאסתכלא, ולא אתחזי גוון, אלא נציץ נציצו לעיינין, ואגניז ולא אתיידע:

מפתחא תניינא, אור נהירו חידו לאסתכלא. לזמנין איהו חור, לזמנין ירוק, לזמנין לא דא ולא דא:

מפתחא תליתאה, איקרי אור זוהר, דזהיר ונהיר, איהו זוהר דנהיר לכל שאר נהורין. האי מרקמא בכל גוונין. האי אור איהו מההוא זוהר דהוא רקיע דעל גבי חיון, דכתיב כזוהר הרקיע. כליל גו עשר שבילין, דנפקי מאינון ל"ב שבילין גניזין:

מפתחא רביעאה, איקרי אור דסוכלתנו, דיהב סוכלתנו בלבא למינדע ולאסתכלא ולקיימא על רזין עילאין. והאי אור דחזי לבא, יהיב נהירו דחכמתא וסוכלתנו, למינדע ולאסתכלא:

ואלין אינון ד' מפתחין עילאין, דכל שאר מפתחין כלילין בהו. וכלהו אתמסרו בידא דהאי רב ממנא, מטטרו"ן. מארי רב כלהו רזין דמאריה, בגילופין דרזין דשמא קדישא מפורשא.

פרשת יתרו מאמר על ארבעת רבעיהן בלכתם וגו'

על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו וגו', על ארבעת דאינון ד' דתחותייהו, ואינון דתחותייהו, איקרון רבעיהן. כד"א, רביע תחות טועניה, ועל אינון דרביעין תחותייהו, כד אינון בעאן למיזל אזלין. דכל חד אית ליה ד' גלגולי אופנים, רביעין תחותייהו. ועל אלין רבעיהן אמר, בלכתם ילכו:

והיינו דכתיב, ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, ובהנשא החיות כו' ינשאו האופנים. ואי אופנים רבעיהם דחיות, אצטריך למימר ובלכת האופנים. אלא מכאן דחיות נטלין לדנטלין לון, כגוונא דא ארון, נטיל למאן דנטיל ליה:

כרסייא קדישא נטלת לחיות. ואי איהי נטילת לון, זיעא דחיות ממה אתעביד. אלא זיעא דילהון, באסתכלותא למינדע ולאסתכלא ולאדבקא, במה דטמיר וגניז, ולא יכלין למיקם ביה. ועל דא איהו זיעא דילהון. אבל כל אינון דמתדבקאן בקדושה עילאה, אינון נטלין לאינון דנטלין לון. ורזא דא על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו.

פרשת יתרו מאמר וגביהם וגובה להם

וגביהם וגובה להם, וגביהם, רזא דגוונין דגופא, אתנהיר וסלקא בשיעורא מרישא דבוצינא לרישא דבוצינא כשיעורא דלתתא. ואסתחרא בארבע גוונין נציצין. גוון נהיר בנהירו, ברזא דחשמל לעילא, כד נהיר ואתגניז גוונוי. גוון נציץ, דנציץ בנציצי. גוון זהיר, בזהרא דרקימו דרקיעא דקיימא עלייהו. גוון מקרמא מכל גוונין, ואתכליל בכלהו, ודא איהו גופא מציירא בצירוא, לאתכללא בכללא חדא:

וגובה להם, מסטרא דלעילא. ויראה להם, מסטרא דלתתא. וגובה להם, גובה שמים. ויראה להם, דחילו דדחיל ומבעית וארעיש כולא. דחילו דסחרא דלא לקרבא לקודשא. ואיהו דסחרא לון מסטרא דלתתא:

וגובה להם, בסליקו דחיזו דגוונין שמים. בגין דגוונין שמים, ההוא רזא דכתיב, גובה שמים. ומאן איהו. דנטיל כל גוונין, מימינא ומשמאלא. וכד נטיל לון לגביה, איקרי גובה שמים:

ויראה להם, בחיזו דההוא יראה לתתא, בסדורא דאינון גוונין להטין ומהפכין חיזו דאשא דלא דקיק, כאשא דקיק לעילא. והאי איהו דקא מבעית לכלא. ובג"כ. וגובה להם, מלעילא. ויראה להם, מתתא.

פרשת יתרו מאמר וגבותם מלאות עינים

וגבותם מלאות עינים, לאסתכלא בכל סטרין. ואע"ג דאית מארי דעינים בחיזו לאסתכלא אחרנין לתתא, אלין באינון עיינין לאסתכלא אלין באלין בסחרנו, לקמייהו ובאחורא, דעיינין סחרין לכל סטרין:

ובג"כ חמאן הכא והכא, בסטרא דא ובסטרא דא, חמאן מה דהוי, ומה דזמין למהוי מסטרא דאחורא. והיינו דכתיב סביב. וחמאן מימינא וחמאן משמאלא. חמאן מימינא, בכל ארח זכו

וקשוט. חמאן משמאלא, בכלח אורח דלא קשוט ולא קיימא בזכו. וע"ד מסתכלן בכל סטריין, ובדא אית לון שולטני וסוכלתנו על כולא, לאסתכלא בכל הני סטריין, מה דלא מסתכלין הכי כל אינון אחרנין:

ועכ"ד לא יכלין לאסתכלא לעילא, ולא אתייהיב לון אשו לאסתכלא. וכד בעאן לאסתכלא, כלהו מרתתי בדחילו באימתא בזיע, וכלהו קראן בדחילו סגי, בקל רב, ברוך כבוד ה' ממקומו:

וגביהם ולא כתיב מהו, כמה דכתיב לבתר, וגבותם מלאות עינים. אלא גופא דסטרא דמסתכלא לגו, לגבי נקודה סתימא. מההיא סטרא אית לון גובה. וכלהו מסתכלין לגו, כד"א וכל אחוריהם ביתה:

אברהם אתקריב לגבי רזא דקיימא, עד דסליק ברזא עילאה לעילא. ועם כל דא לא זכה כיעקב איקרי איש תם. מהו איש תם. רזא דא כמה דאתמר, איש האלקים, מארי דביתא. משה איקרי איש האלקים, יעקב אקרי איש תם, וכלא רזא חדא:

אוף הכי וגבותם, ההוא דקיימא לגו. כלהו מליין עיינין לאסתכלא לבר. ואע"ג דלא מסתכלא לגו, גובה להם, וגבותם מלאות עינים.

פרשת יתרו מאמר ובלכת החיות ילכו האופנים

ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים, וכלהו כפום ההוא רוחא, דאזיל ושליט עלייהו:

על אשר יהיה שם הרוח ללכת, כתיב, אל אשר, וכתיב על אשר. אלא רוח דא דנפיק מגו רוחא סתימאה, ודא איהו רוח קדיש, כד נפיק מגו ההוא טמירא דכורסייא, ובטיש בההוא דשרי עלוי, כדין כלהו נטלין כחדא לגביה, והיינו על אשר. אל רשר, דבטיש ביה ההוא רוחא, ולא שארי, אלא דנטיל לגביה, ונטלי כלהו לגבי ההוא סטרא:

על אשר יהיה שם הרוח ללכת, על:

ההוא אתר טמיר וגניז דההוא רוחא עילאה שריא עלוי, כלהו מסתכלן לגביה, לאתוספא זיוא. ומההוא זיוא, אתוסף זיוא אינון קרני החיות. ואינון זיוא דלהיט ונציץ, לפום אסתכלותא דיקרא, דההוא רוח אחרא, דנפיק מהאי רוח קדמאה, דאיהו טמיר וגניז בגניזו יקרא:

דא איהו ברזא דשמא קדישא, דכליל ביה שם אקי"ק, שמא רבה ושליטא. מהאי שמא, זעאין ודחלין, ונטלין באימתא בזיע. ודא איהו שמא דשליט על רתיכא דא, ברשימו דתלת שמהן דכלילין ביה. ברזא דא אית שבעין שמהן מפורשין, שליטין על כל רזין וגניזין עילאין, די כל חילין ומשריין זעאן מנייהו, ונטלי בגינייהו. ברזא דא, כלילין כ"ב אתוון, וכלהו שבילין:

רוח אחרא דנפיק מהאי רוחא קדמאה, איהו דמתמן רזא דמהימנותא בכל סטריין. ודא איהו ברזא דשמא קדישא, דכליל ורשים עליה, שמא דאקרי ידו"ד, דנפיק ואתרשים מגו שם אקי"ק. ואע"ג דכלא ברזא חדא, אבל שם ידו"ד בנין אב, דאתבני משמא טמירא אקי"ק. ודא איהו רזא, דנפיק מרוחא קדמאה:

רוחא אחרא תתאה, דנפיק מגו רוחא דא, דא איהו ברזא דשמא קדישא כליל ביה שם אדנ'. שמא דא דליט, על חיות ואפנים לתתא:

והכי איהו רזא עילאה ותתאה. עילאה שם אקי"ק, שליט על אינון חיוון עילאין, ברזא דשמא קדישא דקאמרן. תתאה שם אדנ', שליט על אלין חיוון תתאין לתתא:

ואינון חיות עילאין ואופנים עילאין, וחיות תתאין ואופנים תתאין. חיות עילאין, דקאמרן. אופנים עילאין, אינון רזא דכתיב שוקיו עמודי שש, ואופנים תתאין ברזא דלתתא, כמה דחיות ברזא דלתתא:

חיות עילאין ד'. אופנים ד'. כד מתחברא חד באינון רזא דחיות. כדין אינון ואופנים בחיבורא דההוא חד, אינון ד'. וכן כגוונא דא לתתא. כלהו ברזא דא דד'. חיות ד'. אופנים ד'. ואתפרשן לתתא ברזא דא. והכא בכלהו מתפרשאן רזי עילא ותתא, וע"ד איקרי מרכבה. ואע"ג דאל חמא יחזקאל, אלא מגו רזא דלתתא אסתכי ברזא עילאה:

על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו, רזא אקי"ק, כללא דכלא, שליט על חיות עילאין סתימין. ובג"כ אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת, רזא הוי"ה בנין אב. כי רוח החיה רזא אדנ', למהוי סתימין רזין גו סתימין דרתיכא דא, למהוי כלא כחדא ברזא חדא.

פרשת יתרו מאמר בלכתם ילכו

בלכתם ילכו, בלכתם דאמן. אי תימא דחיות, לאו. אלא ברזא דאלין תלת רוחין, תלת שמהן, כד נצצי, נהרין ונפקין אזלין חיוון עילאין ותתאין. ובעמדם יעמודו, כד אינון בחבורא חד, בלחישו כלהו קיימין. כדין אתעבידו תלת רוחין חד, תלת שמהן חד, וקב"ה איתגאי בגיאותא על כלא:

ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים, בהסתלקות חיות, ברזא דרוחין עילאין, מעל הארץ, מלשמשא על רוחא תתא, אינון אופנים מסתלקין עמהון, לאחזאה, דכלהו גופא חדא, ורזא חדא, בלא פירודא מעמהון:

כי רוח החיה באופנים, רעותא דההיא חיה באופנים. דאע"ג דרעותא באינון חיות עילאין, רעותא יתיר באינון אופנים. תלתא, תרין גליין, וחד גניז. ואלין עבדין עובדא דרעו בההיא חיה. והיינו דכתיב ומעשיהם כעין תרשיש, כעין תרי שש דא ימינא ושמאלא, דאלין תרין מאינון שית. וע"ד כעין:

כגוונא דילהון.

פרשת יתרו מאמר ודמות על ראשי החיות רקיע

עד הכא רזא דחיות ברזא עילאה, כגוונא דא לתתא, ודמות על ראשי החיה רקיע. ודמות, דיוקנא לתתא, כגוונא דלעילא. דעד הכא אית רשו לפרשא, מכאן ולהלאה, מאן דחמי חמי, דלא אית רשו לאסתכלא. מהאי רקיע ולתתא, אית רשו למיחמא, ומהאי רקיע ולתתא, אית רשו

לאסתכלא. מאתר דאסתכלותא ולעילא, אתכסיין שבילין ואורחין, לית עינא דאסתכל ביה, דכולא אתכסייא:

ראשי החיה, אינון רתיכין. ד' רישי נהורין לד' זיווין. ואינון תריסר ירחין. ואינון תריסר מכילן, וחד דשלטא עליהו, למהוי תליסר. ואלין איקרון ראשי שלטונין, שליטין נהירין לכלהו:

ב' רקיעין בחד, אית רזא דדיוקנין דלא אתחזון. ובחד, לית ביה דיוקנין, ולא גוונין, ולא למנדע, ולא לאסתכלא, ולית מאן דיקום ביה. דא איהו רקיע עילאה טמירא, דגניז מה דגניז, ויהב חידו וקיימא לכלא:

ברזא דשם אקי"ק, שלימו דכל שמהן. רזא דרתיכא קדישא, ברזא דד' זיוון דעלמא עילאה. רזא דד' שמהן דכלילין בחד. תלת שמהן עילאין, וחד דאתחבר עמהון בכללא חד:

י"ה, רזא טמירא עילאה. כללא דכלא, רקיע עילאה טמיר דקיימא בגניזו. וחד ספירא גניזא טמירא דכלא עליה. האי איתאחד ולא אתאחד במה דלא אתיידע, ולא קיימא בסוכלתנו. רזא דכללא. כללא דכלא. ב"ה ובריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין. לתתא כד אתפשט שמא דא, איהו ו' באתריה דאלפא, ברזא חדא. כדין איהו רקיע לתתא, כגוונא דלעילא, וחד אבן ספירא לעילא על גבי ההוא רקיעא ודא איהו רזא ה' דאתפרשא שמא לתתא, ברזא ידו"ד:

ולזמנין דאתחבר בשמא דא את ו'. ואיהו כללא חדא, הוא ובית דינו וכלא חד, רזא דרזין גו שמהן קדישין:

נטויה על ראשיהם מלמעלה, רקיע פריש לעילא, דלא יכילין חיות למנדע ולאסתכלא, דכלא אחיד דא בדא, רזא דא סימנא בעלמא, ב"נ לא יכיל למחמי לראשיה, ואע"ג דאיהו הוא, כ"ש מאן דסתים ביה:

האי רקיעא עילאה, לית ביה דיוקנא כלל. לית מאן דאסתכל מתמן ולהלאה, כולא סתים וחתים בגושפנקא. רקיע פריש ע"ג רישי דחיון לעילא, מזונא דילהון נטיף מההוא רקיעא. ולתתא כלהו קיימין בקיומא, מתחות האי רקיע:

רקיע דא תליין ביה תלת שמהן לעילא, כמא דמתפרשא לתתא, קדוש רחום, חנון, כנוי שמהן קדישין. סתימין לעילא ברזא דלתתא, כלא כגוונא דא מן דא:

אלין שמהן, גו רזי מהימנותא רזא דילהון. כל אינון כינוי שמהן, תליין ברזא דשמהן קדישין אלין, דאיקרון חיוון טמירין, מחפיין על שמהן דלגאו, ומעפפן באלין, ואתחפיין באלין. קב"ה איקרי בהו. ודא איהו דכתיב, פשטתי את כתנתי, לאתקנא לגבה.

פרשת יתרו מאמר הכנפים

מהאי רקיע ולתתא, תליין אינון כינויין, לאתחפיא בהו רזא דשמא קדישא. מהאי רקיע ולעילא, לא תליין כינויין. הה"ד ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה. בגין לאתחפיא בהו אינון טמירין עילאין ברזי שמהן קדישין:

כנפים, כסויין לאתכסאה שמהן בטמירו. ולזמנא דאתי, לא יתכסה רזא דשמא קדישא, דכלהו זכאה קשוט ינדעון באתגלייא, ולא מגו כינויין. ורזא דא כתיב, ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך:

לאיש שתיים מכסות להנה. תרין אינון לכל חד וחד לאתכסיא בהו. ההוא דימינא, אית ליה חד דימינא. וכן כלהו כלילן אלין באלין דאתחפיא בהו:

גויתיהם, רזין דלגאו, בשמהן קדישין. דמנייהו רזא דגופא דילהון. ועכ"ד, אלין כגוונא דאלין. הה"ד, ואשמע את קול כנפיהם כקול:

אל, אלקים, ה'. דכנפיהם:

גדול, גבור, ונורא. האי ברזא דרזין לעילא, לאטמרא כלא בגניזו. לתתא קיימין בחיזו גדפין, גו שעורא, בת"ק פרסי דשיעורא. ואינון גדפין בחיזווא:

הכא אית חמש קולות, לקבל חמש עילאין סתימין. דכתיב, ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתם קול המולה כקול מחנה. קול כנפיהם, דהא באינון כינויין אית שמא חד, מההוא שמא דאיהו מאינון שמהן דלגו. ומאן איהו. א"ל. דהא שמא דא אזל באינון כינויין ודא איהו שמא, כשמא דמים רבים. ומהכא אתפרש שמא דא לתתאי:

כקול שדי, אלקים. דשמא אתכני בתתאי, ואתחתים בתתאי, אלק"י. קול המול"ה, דא שמא דאיקרי אל"ק, ושמא דא אתבני בכי דינאא לתתא, באתר דזכותא שריא. כקול מחנה, דא שמא דיעקב שריא ביה. דכתיב, מחנה אלקים זה:

תו, קול דא, מחפיין חד גופא, לאפרשא דא מן דא, לאשתמודעא, ולאשתחברא גופא חד הכא, וגופא חד הכא. כד"א, לאיש שתיים חוברות איש. מחברן איש, לאשתמודעא ולאפרשא דא מן דא:

ותרין אחרנין מחפיין לגוף, ושתיים מכסות את גויותיהנה. וכלהו גליפין מחקקן, באתוון דרזא דשמא קדישא, בארבעין ותרין אתוון. תחות תרין אבנין עילא ותתא, לאשתמודעא קב"ה בשמיה ביקריה למהוי חד:

ארבעין ותמנייא רתיכין טמירין בגרמייהו, טמירין בסטרא דההוא אדם דשרייא על כרסייא, ברזא דארבעין ותמנייא אתוון. ומאתן אחרנין גליפן בגרמייהו, לקביל שייפין דגופא, וכולהון שלטין על כורסייא לתתא, כחושבן פקודי אורייתא, ברזא דזכור:

ההוא אדם נטיל לכל הני פקודי, ולכל הני זין דש יפין דגופא, ואותיב ברזא דילהון לגו כרסייא קדישא. ובהו אסתלקת כרסייא, בתלת מאה ושתיין וה' פקודין אחרנין ברזא דשמור:

כרסייא עילאה, אפיק כל אינון, מגו חד מבועא טמירא גניזא דאתגניז דשלטא עליה. ההוא מבועא לית מאן דידע ליה ולית מאן דאסתכל ביה. עליה כתיב, ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה:

וכתיב שש מעלות לכסא, אלין שית סיטרין לתתא, כגוונא דשית סטרין לעילא. שש מעלות לכרסייא עילאה. שש מעלות לכורסייא תתאה. אלין ואלין, לא יכלין לאסתכלא ולמנדע, ליקרא דכרסייא דעלייהו. כל שכן למאן דשרי על כרסייא. כלהו באימתא בדחילו, תחות כרסייא קיימין.

נטלין כרסייא עלייהו, ולא ידעו, לאן אתר מתחבראן גופין, כד"א, חוברות אשה אל אחותה כנפיהם, בגין לסלקא לה. וכדין כל אינון כינויין דמכסיין לשמהן קדישין, שלטין בשמייהו, ואקרי קב"ה בכנוייה:

וכד קיימא כרסייא בכינוייה דחדוה, באתר דאצטריך, כדין אינון חיון תרפינה כנפיהם, ולא שלטין באינון כינויין, וחדוה דילהון בההוא זמנא, דאינון כינויין תרפינה כנפיהם. דהא כדין קב"ה איקרי בהון בשמהן אחרנין קדישין עילאין:

הה"ד, בעמדם, על קיומייהו. בעמדם, דלא נטלין. אלא דחדאן מחדוה דקדושא. ונהרין, מגו נהירו דנטלין מכורסיא. ועל דא כתיב, תרפינה כנפיהן. ושלטין שמהן אחרנין עילאין קדישין, דקב"ה איקרי בהו.

פרשת יתרו מאמר וארא כעין השמל

וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב וגו'. וארא, דהא אסתלק מניה ההוא חיזו, דחמי לפום שעתא. בג"כ אמר וארא, ולא כתיב ואראה:

כעין חשמל, ולא חשמל. כעין:

כגון מלהטא מנצצא, סלקא בגונוי. כעין:

כגוונא דעינא דלא יכיל לאסתכלא באסתכלותא, אלא סתים ופקיחא פקיחא וסתים, הכי איהו חשמל:

ואית חשמל סתים, דלא אתחזי כלל, אלא מגו מראה סתימא, דלית מאן דיכיל לקיימא ביה, ולאשתמודעא ביה כלל. ואית חשמל דקיימא בגונוין, גו נציצו לאנהרא ולאסתכלא לפום שעתא. ודא איהו לתתא, דהא לעילא לא כתיב וארא, אלא ואראה. ודא חשמל דאתחזי בגונוין, גוון ארגוונא, ירוק, אדום, לבן. סלקא דא, ונחתא דא. נציץ ולהיט, סלקא ונחתא:

ובג"כ כתיב, כעין חשמל, ולא כתיב וארא חשמל, ולא וארא חשמל, דלאו איהו חשמל, אלא כגוונא דיליה. כגוון אתחזי, הכי גונוי. חשמל דא איהו נהירו, דנקיט נהירו בגויה, ההוא נהירו דאתחזי באינו נציצין, נהירו אחרא דקיק, זהיר ונציץ יתיר אית בגויה, והאי דקאמר הכא, לאו איהו חשמל, אלא כעין חשמל:

בחזו דקדמא מה כתיב. ואש מתלקחת ונוגה לו סביב ולבתר ומתוכה כעין חשמל. והכא בקדמיתא כעין חשמל, ולבתר כמראה אש בית לה סביב, מאמצעיתא דגופא לעילא, ומאמצעיתא דגופא לתתא:

ותלת גונוין הכא, חשמל בקדמיתא. ולבתר אש לגו מינה. ולבתר נוגה. ואינון רזין גליפין גו שמא קדישא. אדנ' בקדמיתא, כעין חשמל. אלקים לבתר, כמראה אש בית לה. ידו"ד לגו מכולא, ונוגה לו. וכולהו תלת גליפאן, גו האי רזא, כלילן בחד, למהוי כולא חד דא בדא. וע"ד יחזקאל אסתכל לעילא, ואסתכל לתתא, גו מהימנותא, ברזין עילאין. ממראה מתניו כו'.

פרשת יתרו מאמר קול ודבור

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. איהו בלחודוי בדיבורא חדא והא אוקימנא, אנכי ולא יהיה לך בדיבורא חדא אתאמרו:

וכי הני, ותו לא, אל הני כללא דכלא, הני כללא דכל אורייתא והי נמי זכור ושמור. ובגין דזכור ושמור אינון כללא דכלא, נקט הני דאינון כללא. זכור ושמור. אנכי זכור, לא יהיה לך שמור. וכלא בדיבורא חדא:

מאי בדבורא חדא. הכי הוא ודאי, בדיבורא חדא ולא בתרין. בגין דהאי דבור, איהו אתכליל מכלהו קלי. ואיהו דהוה אמר בתוקפא וחילא דכלהו, דכל חד וחד הוא בטש ביה בלחישו, ואיהו הוה אמר:

ובגין דכלהו הוו בלחישו ולא אשתמעו, כתיב, וכל העם רואים, ולא כתיב וכל העם שומעים, בגין דלא אשתמעו כלל, אלא כלהו הוו אתיין, וכל חד וחד נשיק להאי דבור בלחישו, כמאן. דנשיק בחביבו דרחימותא, ולבתר האי דבור פריש, ואמר מלה, ואכריז לה:

וע"ד כתיב וידבר אלקים את כל הדברים האלה, דאינון כללא דזכור ושמור אנכי ולא יהיה לך. אנכי כללא דכל פיקודי אורייתא, דאינון בכלל זכור, ואיקרון מצות עשה. אנכי כללא דדכר ונוקבא כחדא:

ומאן דאמר דאיהו רזא דכורסיא, לאו איהו כורסיא בלחודוהי, ולאו הכי, דהא רזא דזכור איהו, ואיהו דכורא. אבל אע"ג דאיהו דכורא, כללא דדכר ונוקבא כחדא איהו:

ואע"ג דכלא שפיר, אבל אני, דא רזא דברית קדישא, יסודא דעלמא. כ' אתכליל בגויה, דא איהו רזא דנוקבא. ובכל אתר כ', דא איהו נוקבא דאקרי כתר:

ובג"כ כלא איהו כחדא, רזא דדכר ונוקבא כחדא, וכלא אקרי זכור, דהא דכר לאו איהו בלחודוי, ונוקבא אוף הכי לאו איהו בלחודוהא, ולעלמין לא אתפרשן דא מן דא. זכור אתיא בנוקביה, שמור אתיא אוף הכי ברזא דוא"ו, דאיהו דכור"א. בגין דלא מתפרשן דא מן דא:

אנכי כללא דדכר ונוקבא כחדא, וכלא איקרי זכור. מ"ט. בגין דאיהו נטיל לנוקבא, ואכליל לה בגויה. וע"ד לא אידכר אלא איהו בלחודוי. וכד איהו אמשיכת לבעלה בהדה, ואתי איהו לגבה, כד"א עד שהבאתיו אל בית אמי, כדין איהו נטלא שמא, וכלא איקרי שמור. מ"ט. בגין דאיהו אמשיכת ליה לגבה, ונטלת ליה. כדין כל ביתא קיימא ברשותהא, ולא אדכר אלא איהו בלחודוהא, ולעלמין לא מתפרשין דא מן דא:

אנכי, רזא דרזין לידעי חכמתא. בההוא שעתא דאלין אתוון נפקו ברזא דכליל כחדא, נפקא בוצינא לגלפא משחתא. מדיד בסטרא דא עשר אמין, ונפקו זיקין, בזיקין שבעין ותרין. ואתלהטן שביבין, נציצין סלקין ונחתין. לבתר, אשתככו, וקאימו בסליקו לעילא לעילא. מדיד בסטרא אחרא עשר אמין, ונפקו אוף הכי זיקין, בההוא גוונא קדמאה, וכן לכל סטריין:

אתפשטא בוצינא וסחרא סחור סחור, ואתלהיטו שביבין נציצין, וסליקו לעילא לעילא, ואתלהיטו שמיא. וכל חיילין עילאין כלהו, אתלהיטו ואתנציצו כחדא:

סחרא בוצינא לבתר מסטרא דדרום ומדיד וסחרא מתמן למזרת, וממזרח לצפון, עד דאסחר ותב לסטרא דדרום כדבקדמיתא:

לבתר מתגלגלא בוצינא למאסתלקא, וזיקין ושביבין אשתככו, וכדין נפקו אלין אתוון מחקקון מתלהטן נציצין, כדהבא כד אתלהיט בנציצו. כהאי אומנא כד מצרף כספא ודהבא, ואפיק לון מגו אשא מלהטא, בריר וצריף כולא הכי נמי נפקי אתוון, צריפן ברירן מגו משחחא דבוצינא. וע"ד כתיב אמרת ה' צרופה. כמאן דמצרף כספא ודהבא:

כד נפקו אלין אתוון, נפקו כלהו צריפין, מחקקון, ברירן, נציצין, מלהטן. וישאל כלהו הוון חמאן לון דהוון פרחי באוירא, ואזלין לכל סטרין, ואתו ומתחקקון על לוחי אבנייא:

ות"ח כד הוון נפקי אלין אתוון ברזא דכללא דדכר ונוקבא, ברירן מחקקון. חד את הוה סליק עליהו, דהוה רשים וגליף להני אתוון, ומעטר לון, וההוא את אזיל בכולהו, מרזא דבוצינא אתגליף. וההוא את איהו אות ו', דהוא סליק על כל אתוון אחרנין, וגליף לון על כלא:

ורזא דא, וכל העם רואים א"ת ה"קולות וא"ת ה"לפידים ואת קול השופר, את הקולות, אלין אינון אתוון אחרנין, דהוון נפקין מאינון קולות כדקאמרן, ואתחזון באוירא לעיניהון דכלא:

דכתיב את הקולות, ולא כתיב וכל העם רואים הקולות, אלא את הקולות, אלין אינון אתוון דהוון נפקי מנייהו. ואת קול השופר, דא את ו', דהוה סליק על כל אתוון, וגליף לון, כמא דאיתמר. בגין דרזא דאת ו' איקרי קול השופר, ובג"כ כתיב רואים. וכד שמעו לא שמעו אלא קול מילולא חדא, דכתיב קול דברים אתם שומעים, ההוא קול דאיקרי דברים, דהוא הוה אמר מלה בלחודוי. ואע"ג דכל ישראל חמו יקריה דקב"ה, לא הוון חמאן, אלא כמאן דחמי מגו עששיתא, והוון מסתכלן למנדע חכמתא דאינון אתוון דהוון נפקי. והוון חמאן נהירו דנהיר מגו נהירו אחרא. וע"ד כתיב, כי לא ראיתם כל תמונה:

אנכי רזא דזכור, רזא דדכורא, דבטש ואנהיר לדבור, ונפקעי אלין אתוון לאתעטרא, ובאלין אתוון הוון חמאן, והוון שמעין מלה דאקרי אנכי, דאיהו אסתכלותא הוון חמאן מנייהו. שמיעה דתיבותא דילהון, הוון שמעין:

דכתיב קול דברים אתם שומעים. הוא שמיעה, למעבד דברים, מאינון אתוון דהוון חמאן. ואע"ג דקול דברים איהו, ואיהו הוה ממלל, ולא הוה ממלל אלא מלה, דאינון אתוון, כמא דאיתמר:

אנכי הכא איהו רזא כלל. ופרט, ידוד אלקיך. ה', רזא דזכור. אלקיך, רזא דשמור. ועל דא הכא כלל ופרט, ואורייתא ברזא דא מתעטרא. בכלל ופרט, כללא דכל אורייתא, וכל פקודי אורייתא. בגין דאיהו כללא דזכור ושמור כחדא:

כמה דאוקימנא בספרא דשלמה, בגילופא דעיטורא דאתוון. אנכי:

א"י דכר. נ"כ נוקבא. ושפיר איהו, והכי קאמר, אני דכר ונוקבא כחדא, דהא נו"ן כפופה איהו נוקבא בכל אתר. אוף הכא אנכי כלא כחדא:

אמאי נקט אנכי, ולא אני. אלא נ"כ תרי נוקבי אינון, ותנינן, כגוונא דשכינה לתתא, אוף הכי שכינה לעילא. וכלא אשתכח במלת אנכי, בחיבורא חדא. אנכי כללא דזכור, רזא דכל מהימנותא. נ"כ:

תרין נוקבי, עילאה ותתאה, תרין עלמין עילא ותתא. א:

רזא דקו אמצעיתא, דנטיל מכל סטרין, מעילא ומסטרוי. וע"ד הכא אשתכח כל רזא דמהימנותא:

ובגין דהכא תליא כלא, בחיבורא חדא, בכללא חדא, שארי בהאי מלה, לאעטרא רזא דאורייתא במלה דא אנכי, כללא דכלא. ה' אלקיך, פרטא דכלא, שמא שלים, דאתגליף עלייהו דישראל תדיר.

פרשת יתרו מאמר הויה אלקים אלקיך אלקינו

ת"ח, ה' אלקים, שם מלא, על עולם מלא. דקיימא איהו בלחודוי, ואתעטיר בגויה. בגין דלא אשתכח בההוא זימנא עמא ולישן, על מה דאתעטר. ובג"כ הוה מתעטר בגויה, ואקרי ה' אלקים:

כיון דאתו ישראל, וקיימו על טורא דסיני, וקבילו אורייתא. כדין אתעטר שמא שלים עלייהו דישראל, ואיקרי אלקיך. וכד אמר משה ה' אלקינו, בגין דאיהו שבחא דישראל, ועמיה אהרן כהנא רבא, ובנוי דמשה מסטרא אחרא. ביה הוה מתעטר שמא שלים יתיר מישראל, וע"ד הוה אמר ה' אלקינו:

ועכ"ד אכליל עמיה לכל ישראל, דלא כתיב ה' אלקים, אלא ה' אלקינו, כלא כחדא, לאתעטרא עלייהו. וע"ד אתעטרן ישראל על טורא דסיני, למהוי שמא שלים מתעטרא עלייהו כחדא, דהא מקדמת דנא לא אקרי ה' אלקיך, אלא ה' אלקים:

כיון דקבילו ישראל אורייתא, סתימא דהוה אסתים בגויה, בההיא שעתא אתפתח, ואתמשך לאנהרא לתתא, ולאעטרא עלייהו דישראל. ומן אות מ' אתפתח ואתמשך לאנהרא לתתא, ואתעביד ד':

ועל דא תנינן ברזא דאתון, שיעורא דאת ד', כשיעורא דסתימו דמ' סתימא. ומשכו דאת נון לתתא, כשיעורא דכפלתא דנו"ן כפופה. דהא כלא ברזא חדא. וכלא הוה נפיק מההוא קול דברים דקאמרן, דכתיב וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר.

פרשת תרומה מאמר סדר תפילת שחרית

א"ר שמעון בן יוחאי, בשעתא דב"נ אקדים בצפרא, ואנח תפילין ברישיה, ותפילין ברשימא קדישא, בדורעא, ואתעטף בעיטופא דמצוה, ואתי לנפקא מתרעא דביתיה. ד' מלאכין קדישין מסדווגין עמיה. ונפקי עמיה מן תרעא דביתיה, ואוזיפו ליה לבי כנישתא, ומכריזו קמיה, הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא, הבו יקאא לבריה דמלכא, לפרצופא יקרא דמלכא. רוחא קדישא שריא עליה, אכריז ואמר, ישראל אשר בך אתפאר:

בתר הכי, אית ליה למקרי פרשתא דבראשית עד יום אחד, דאיהו עילוויא ותשבחתא דכלא. לבתר יתעסק בפרשת קרבנות, לכפרא עלוי. וכל אינון קרבנין. ויימא צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה, בגין לכפרא על כל אינון הרהורין ומחשבין דליליא. לבתר ישבח

בתושבחן דדוד מלכא. ובגין כך עאל ב"נ, בתרעין דבי כלה. ואיהי אתתקנת, ומתקנין דרגין בהדה:

כיון דמטי ליוצר אור, דאיהו שירותא דצלותא דמיושב, כדין כל אינון דרגין פתחין תרעין, וכדין כתמרות עשן כתיב, מה תמרות עשן דקטורת סלקא, ומתחברין דרגין אלין באלין, אוף הכא איהי צלותא כתמרת עשן דקטרת, סלקא, ומתחברן דרגין, ומתקשרן אלין באלין דהא איהו מקשר לון:

ואומר כלם אהובים כלם ברורים כלם גבורים. לבתר אהבה רבה, לסלקא ולא תקשרא בימינא. ויחודא דשמע, ואינון פרשיין. וכדין איקרי מקטרת מר. לבתר אמת ויצייב, דאיהו ולבונה. ואע"ג דאיהו דידה, כללא איהו:

כיון דאמר אמת, אמאי ויצייב, דאיהו תרגום, ומה אצטריכא הכא. אלא ודאי, כל אמת, דא יעקב. ויצייב, דא יוסף. ואצטריך לאתדבקה בתרווייהו. ובגין דפרשת ציצית רזא דכלה, אצטריכת לון, מיד אנן אמרי תרוויינו, אמת ויצייב. וע"ד אמת דא יעקב, ויצייב דא יוסף. אי הכי, אמאי תרגום. אלא בגין דאמת אמת לא אמרינן, בגין פגימו. וע"ד איהו תרגום, ולית פגימו בתרווייהו:

מכל אבקת רוכל, דא צלותא דמעומד. ג' קדמאי, דאינון מגן, ומחיה, ואתה קדוש. מגן, אית ביה מ"ב תיבין. ברזא דשמא קדישא, דמ"ב אתוון. ין ואית לאכללא ליה בלבא, ולא תקשרא ביה ברזא דא, כשלהובא בגחלת, ברחימו דמאריה. ודא איהי ברכתא ימינא:

מחיה, אית ביה מ"ט תיבין, ברזא דחמשין תרעין חסר חז. ואית ביה שמא, רזא דגבורות ה'. ואיהו את"ה גבור"ר לעול"ם אדנ". ורזא דיליה, אגל"א. וברזא אחרא יגל"א. וכולא רזא חזא, מן גבורתא דברכאן, "יהודה אתה יודוך. "גור אריה יהודה. "לא יסור שבט מיהודה. "אוסרי לגפן עירה. בדא איתער יהודה בגבורתא קדישא, ודא איהי ברכתא שמאלא:

קדושה, אית ביה י"ד תיבין. עשר אמירן, וד' אתוון. ודא כליל לכל סטרין, ואחיד מסייפי עלמא, עד סייפי עלמא:

תלת בתראי, לאו אינון בחושבן דא בתיבין, ואינון רצה ומודים תמכי אורייתא, תרין עמודים. שים שלום, אילנא דחיי, דאיהו שלמא דביתא, שלמא דכולא. בין כך ובין כך באמצעיתא, אינון ברכאן דתקיננו קדמאי, והא אוקמוה. לבתר דמסיים צלותא ואודי על חוביה, נפילת אפים.

פרשת תרומה מאמר נפילת אפים

נפילת אנפין מה היא. הא אוקמוה, דקא עביד כל מה דעביד משה, צלותא ותחנונים ובעותין ונפילת אפים, דכתיב ואתנפל לפני ה'. אבל בתר דמסיים צלותיה, ועאל בכל אינון דרגין עילאין, ואתקשרת כלה בכלהו, אית לנחתא לתתא, והואיל ונחית לתתא, אצטריך נפילת אנפין, באלפא ביתא:

מ"ט. בגין דכיון דצלי צלותיה, ואודי על חובוי, מכאן ולהלאה, אחזי גרמיה, דמסר נפשיה למאריה ברחימו. לדוד אליך ה' נפשי אשא. וניחא ליה לההוא סטרא דשרייתא ביה מותא, ועביד ליה נייחא בדא:

ועם כל דא, באלפא ביתא, אית רזא דרזין לחכימין. באלפא ביתא דא לית ביה וא"ו, ואית ביה פ"א באתריה, והיינו, פדה אלקים את ישראל. לבתר ר' תרי זמני נינהו. ולית ביה קו"ף:

מ"ט. בגין דנפילה דא, דאתמסר בר נש למותא, אצטריך לכוונא רעותיה, ולמעבד נחת רוח לההוא סטרא דשרייה ביה מותא, כמה דעביד קוף בחרבות ובהרים, אחזי גרמיה דמית, ואתחזי דמית קמי חיותא חדא דדחיל מינה. כיון דההיא חיותא קריב לגביה, וחשיב לקטלא ליה, ולנשכא ליה, חמא ליה נפיל לארעא כמת, וחשיב דאיהו מת, כדין תב לאחורא, ולא מקטרג ליה. ועל דא אסתלקו אלין ב' אתוון, דלא ידע בהו בר קב"ה דלחודוי:

ועם כל דא, ברעותא דלבא ישוי גרמיה לקב"ה, דמסר ליה נפשיה ברחימו. וקב"ה חשיב עלוי, כאלו נטיל נשמתיה מניה. וע"ד צרים למנפל בארעא כמת, בשעתא דיימר נפילת אנפין, בגין דאית חובין דעביד ב"נ, דלא מתכפרין אלא במותא. כדכתיב, אם יכופר העון הזה וגו'. והשתא דאתחשיב ליה דנטל קב"ה נשמתיה, ואיהו יהיב לה ברעותא, ההיא שעתא קיימא לכפרא על חובוי, ואשלים לכל סטרין, ולההוא סטרא דאתמר:

ועל כל דא, צלותא עולה, ואתסלקא בין ב' דרועין, בחבוק דרחימו כדקא יאות. ואיהו מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל.

פרשת תרומה מאמר ארבעים יום וארבעים לילה

הוצרך משה ארבעים יום לתורה שבע"פ ללמדה, בגין דההוא דרגא ארבעין אקרי. ולכך אמר, ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה, דאתחברו תורה שבכתב ותורה שבע"פ. ולכך הוצרך להזכיר ולפרט ארבעים יום וארבעים לילה, דהא בארבעים יום הוה סגי:

ובמ' יום אפיקת ההיא הורת"ם, בתורה ומצוה. דכורא לתורה ומצוה, לקבל מ' יום דיצירת הולד. דנפיק מן הכח אל הפועל. ואתרשימו איברוי דההוא דכורא, באינון ארבעין יומין, לאכללא ביה נהירו דלעילא, ולאבתנאה תמן גופיה מנהירו דלעילא. בגין דיתחזי לשמשא קמי מלכא, ולאמשכא עליה רוח נבואה לתתא:

כגוונא דאשלים במ' יום במעי אמיה גופא דלתתא, הכי אשתלים לעילא. וע"ד בכל ביתי נאמן הוא. דאשתכלל לעילא בביתא דילי, כגוונא דביתא דלתתא:

ועל דא קרן עור פני משה, דהא אתנהיר מקרן עילאה, ומשיך שמן הטוב על ראשיה, ואשתלים כל חד מארבע יסודין דיליה בעשר, הא ארבעין יומין וארבעין לילוון, ואמשך שמן הטוב על ראשיה, וכדין אתנהיר.

פרשת תרומה מאמר ב' טפי מרגליות על הזקן

ולבתר בא אהרן, ושנה לו פרקו, דאחית ליה ההוא נהירו על דיקניה, והיינו שני טפי מרגליות, דנחתי על דיקנא דאהרן. ונהירין נהירו סגי, ואינון רמז לתורה שבכתב ותורה שבע"פ, דאתחברו בדיקנא דאהרן, וחיבורא דילהון במזלא עילאה תלי:

וכדין מה טוס ומה נעים. טוב:

דא תורה שבכתב, ודא צדיק. נעים:

דא זמירות ישראל, דאיברי נעים, כד שרא עליה נועם דלעילא, דעלמא דאתי. וכולא על ידא דאהרן, דחבר לון כחדא בקרבנא:

וע"ד ברייתא היתה אתו וגו', דא מטרוניתא דילי, דהוות עמיה. החיים והשלום, חיים, דאימא עילאה. ושלום, דא שר שלום:

ואתנם לו מורא וייראני. יהבית ליה הנהו דרגין, לחברא לון אינון שתי טפות מרגליות יהבית ליה. וכד אעבר מורה על דקניה, דהיינו כד הוה מסתפר, כמד"א ומורה לא יעלה על ראשו. ויראני, דלמא מעל בהווא שמן דנגיד ליה משמי עילאה, דאיברי שם, דנגיד מניה שמן הטוב. ועל דא, ומפני שמי נחת הוא:

והוא מה עביד. בשלום ובמישור הלך אתי. דחבר שלום במישור. מאן מישור, כמד"א, צדיק וישר הוא. וכדין, ורבים השיב מעון, ע"י דקרבנוי דקריב לון קמי מלכא. וכדין אתיהב שלום במישור. והכא תלי רזי דקרבנא, דמסר ליה קב"ה לאהרן. ומישור איברי, על דאמשיך אורייתא ונהירו לעלמא תתאה.

פרשת תרומה מאמר הולך אל דרום וסובב אל צפון

ומזרח אנהיר לדרום בקדמיתא, דכתיב הולך אל דרום. בג"כ וישבו אליו אהרן וכל הנשיאים בעדה. אהרן, דא רזא דאהרן דאתנהיר ממשה. וכל הנשיאים, דא חשון, דאיהו רישא דכל הנשיאים. וכלהו אתמשכו אבתריה, וקיימי לשמאלא דמשה:

והא איתערו, את גדלך:

דא אהרן, מימינא. ואת ידך החזקה:

דא נחשון, משמאלא. דלבתר דאתנהיר דרום מאספקלריא דנהרא, יתנהיר צפון. דכתיב, וחלך אל דרום וסובב אל צפון. דאקיף ליה נהירו דרחמי מכל סטרין, דלא יפוק בשלהובוי לאוקדא עלמא, ויתבסם דינא ברחמי. מאן רחמי. דא שמשא, והיינו רוח, דכתיב סובב הולך הרוח, דרחמי אקיף כלא:

ועל סביבותיו שב הרוח, סביבותיו דמאן. סביבותיו דהווא מקום דכתיב לעילא, ואל מקומו שואף, ודא מערב. ועד תמן שב הרוח, לאנהרא באינון ע' שנין, דאתכליל מקומו לאנהרא לעלמין, ולאנהרא לע' רברבין ממנן דקיימין סחרניה דהווא מקומו דשמשא דאמרן:

ת"ח, כגוונא דא משה לתתא, אנהיר לאהרן, סטרא דדרום. ולבתר לנשיאים, סטרא דצפון. דכתיב, וסובב אל צפון, ואקיף לון סחרני מדבחא. לבתר ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתו עליהם, ודא היא ועל סביבותיו שב הרוח:

ת"ח בקדמיתא אינון שבעים זקנים ינקין ממשה, ואינון דבקצה המחנה אתאכלו בנורא דדליק. והא איתערו, מאן גרים לון. כיון דחזא משה דלא יכלין לאתקיימא בלא זקנים, בעא סיעתא לאנהרא לישראל. וקב"ה א"ל, אספה לי שבעים איש כו', ואצלתי מן הרוח אשר עליך, דא רוח דאספקלריא דנהרא במשה שריא ולא באחרא. בג"כ אצטריכו לאתנהרא מניה, ודא הוא ועל סביבותיו שם הרוח, לאנהרא כדבקדמיתא:

כיון דחמא שלמה מלכא דא, אמר הבל הבלים כו', וזרח השמש. ביומוי דמשה, דנהיר שמשא לישראל ארבעין שנין, לקביל נהירו דלעילא, דקביל באינון ארבעין יומין דהוה בהו, ומקצת שנה ראשונה ככולם, דבהו קבל נהירו דאנהיר לתתא. ובא השמש, כד אסתלק מעלמא. ואל מקומו שואף, כמא דאת אמר ברוך כבוד ה' ממקומו. ודא מקום עילאה, דנהיר למקום תתאה:

ד"א, מקומו תתאה ממש. שואף נהירו מלעילא, וזרח הוא שם. דנהיר תמן לסיהרא, ודא יהושע, דאתנהיר מניה, דכתיב ונתת מהודך עליו. ואתערו, פני משה כפני חמה וכו'. הולך אל דרום, בקדמיתא כד הוה בעלמא, כלל סטרין אתנהירו כדאמרן. אבל השתא כד אסתלק, במקומו זורח ולא יתיר.

פרשת תרומה מאמר זהב ירקרק זהב סגור זהב תחתון

ושמא דיליה איקרי זהב ירקרק, ורזא דא אוקמוה חברייא, אסתר ירקרקת היתה. גוון אתרוג, וכולא חד. זהב דא, איהו רישא בסתימו, אע"ג דאיהו באתגליא לגבי זהב עילאה. עד דאתמשכא ושריא לרישא דגבריאל, כמה דאוקימנא. ובג"כ כלא איהו ברזא עילאה, ואתמשכא ההוא רזא לתתא, כלא כגוונא חד.

פרשת תרומה מאמר הכפרת וב' הכרובים

ועשית כפרת זהב טהור, רש"א, בכל פרשתא דא אשכחנא, דאתמסר עבידתא בידא דמשה, בר תרין. בכלהו כתיב, ועשית. ובארון ובאפוד כתיב, ועשו ארון, ועשו את האפוד, ולא כתיב ועשית. מ"ט בארון לא כתיב ועשית, בגין דארון כליל ליה למשה בגויה, לאתנהרא מניה. ואצטריכו אחרנין לתקנא תיקונא ושפירו דיליה, למיעל ליה לגביה:

באפוד, לאו דיליה הוא, ואל לאשתמשא ביה, ולא אצטריך ליה למשה, למעבד פולחנא דאחוי, דהא משה איהו מלכא, ואהרן שושבינא דמלכא:

ואי תימא, והא כתיב והלבשת את אהרן כו', ואפדת לו. ושמת המצנפת על ראשו וגו'. הא כולי האי פולחנא דמשה, ויקרא דאהרן איהו. לאו הכי אלא יקרא דמשה איהו, דהא קב"ה לא בעא פולחנא דאהרן, אלא על ידא דמשה. ואהרן לא יכיל לאתקדשא אלא על ידא דמשא. ובכלא אצטריך אהרן למשה, וכל האי יקרא דמשה איהו:

ועשית כפרת, ת"ח, כתיב בפרשתא דא עובדא דשמים וארץ, וכל אינון חיילין דתמן, דהא קב"ה לא פקיד למעבד משכנא, אלא כגוונא דעובדי שמיא וארעא, למהוי דיורא דלתתא, כגוונא דדיורא דלעילא. ולאתחברא דא בדא כגוונא דנשמתא וגופא, למהוי כלא חד:

כתיב בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. בארשית, הא אוקמוה. אבל רזא דעובדא דכפורתא, הכא ברמיזו דלעילא, שלשלא דמטטרו"ן, גניזא דמשכנא, לארמא ארמות קודשא לעילא ותתא:

בראשית, ראשיתא עילאה י' כפורתא גניזא טמירא, דאשתכחא מרזא דנקודא טמירו עילאה, ואתפרש פרישו, לאתנהרא גו נהירו, לאתטמרא גו טמירו. טמירא גו האי כפורתא, מיטטרו"ן מטטרו"ן, דאתאחדא מתתא לעילא:

מגו דחילו דאזל בקושטא בגו ארעא, הוה משכח נהירו דאביד אדם קדמאה, דאיטמר ההוא נהירו בגנתא דעדן. סלקא לעילא, לא אתיישבא בדוכתיה, דהא לא הוה אשתלים מכל סטרין, דהא שלימו דלתתא הוה גרע, דהא אתאביד בחובא דאדם קדמאה נחת לתתא, ואתטמר גו אילני גנתא, אתפשטא תמן בכל סטרי גנתא, עד דאתייליד חנוך בן ירד:

כיון דאתייליד הוה אשתכח סמוך לגנתא, שריאת ההיא נהירו לאנהרא בגוויה, אאתרבי ברבו קודשא, ושריא עליה נהירו דא מנצצא. עאל לגנתא דעדן, אשכח תמן אילנא דחיי, ענפוי ואנבי דאילנא, ארח בהו, ואתיישב בגויה ההוא רוחא דנהירו דחיי:

אתו שליחן מלאכי עילאי, ואוליפו ליה חכמתא עילאה, יהבו ליה ספר דהוה טמיר גו אילנא דחיי, ואוליף מניה, וידע אורחוי דקב"ה, ואשתדל אבתריה. ה"ד ויתהלך חנוך את האלקים. עד דההוא נהירו, אשתלים בגויה:

כיון דההוא נהירו אשתלים לתתא, בעא לסלקא לדוכתיה. ובגין אלחזאה ההוא שלימו ברזא דחנוך. יומא חד עאל גו גנתא דעדן, ואחמו ליה טמירין דגנתא, ואנח ההוא ספר, וכל מה דחמא, לבר, ואיהו צניע בגו חברייא:

לבתר אתלבש ההוא נהירו, גו ההוא לבושא, לאחזאה לעילא, ולמהוי כיסופא בהדיה, לכל אינון דעבדו קטרוגא במאריהון, דלא יתברי בר נש בעלמא:

הה"ד, ואננו כי לקח אותו אלקים. ואיננו:

בהאי עלמא. ואיננו:

כדקא הוה בהאי עלמא. כי לקח אותו אלקים. לדיוקנא אחרא. בהאי, איהו נער תדיר. ורזא דא אוקימנא, חנוך לנער על פי דרכו, לאנהגא עלמין כלהו. גם כי יזקין לא יסור ממנה, דהא תדיר אשתכח ביה, ואתהדר נער:

בחנוך אתכליל דיוקנא דעלמא טמירא. איהו כורסייא דמאריה, עביד שליחן בעלמא. כד עלמא בדינא, נפק ואיקרי מטטרו"ן, רבון על כל חיילין עילאין. וסבא איהו נער. עאל מעלמא לעלמא, ואתיישבא רוגזא:

דיוקנא דא אתפרס בפריסו כפורתא, ואתציירין ביה בההוא פריסו תרין דיוקנין, חד דכר, וחד נוקבא. וקיימין תרי רביין עולמין רחמיין, ברחימו דביקאן דא בדא:

ורזא דא בראשית ברא אלקים, פריסו כפורתא סתימאה. את השמים ואת הארץ, תרין כרובין קיימין בדביקו דחביבותא. שמים וארץ לא כתיב, אלא את השמים ואת הארץ, ואסגאה תרין כרובין כחדא. כפרת דא פריסא לגו, בטמירו דהיכלא, ובתרין סטרין קיימין תרין אלין:

בראשית סלקא לעילא. רזא דיליה, נחתא לתתא. כגוונא דההוא רזא דבראשית סלקא לעילא, ולא אתרשים ברשימו, נפקא רשימו לתתא, ואתעביד מניה כפורתא עילאה, רשימא ברשימין תלתא. ברזא ידו"ד אלקינ"ו ידו"ד. מאלין תלת, נפקו תלת אחרנין, ואינון שית, והיינו בר"א שי"ת:

אתפרש כפורתא דא לסטר דרום ומערב, ואפיק תרין כרובים כחזא, דכר ונוקבא, דישתכחון דא לקבל דא. דרום, איהו ראש, כהן נוטל בראש. ואיהו בן דכר. מערב איהו נוקבא, בת יחידה, בת היתה לאברהם ודאי. והיינו ברזא דא, בראשית:

ב"ת רא"ש. י' כפורתא, דלא אשתמודע, עד דאתפרס בפריסו, ואפיק תרין אלין. כגוונא דא ה'. וע"ד. בת, בת ראש, בת לאברהם. י' כפורתא לאתפרסא:

אתהדר כפורתא ממערב לצפון, ואתפרס בפריסו. ואתגלייא דכר, דאתאחיד בסטרא דכפורתא. ונוקבא אתמרת לתתא, ואתעבידת באש דצפון. ורזא דא בראשית, בת אש. י' כפורתא. י' פריסו דאתפרס, ואחזי חד, ולא תרין, דהא נוקבא אתכפייא לתתא. ואי תימא כולא חד פריסו עילאה ותתאה. הכי הוא. דלא אתפריש שמא דא מן דא, כלא איהו אלקים:

אתהדר כפורתא ממערב למזרח, פריסו בתרין סטרין, בסטרא דמזרח, ובסטרא דמערב. כיון דכפורתא קיימא במזרח ומערב, כדין חדוה אשתכח, וחיבורא כדקא יאות, והאי בת, אתכלילת בעיטרהא כדקא יאות, וקיימא באשלמותא. וכדין איהו ברזא דיליה בראשית, בלא פירודא כלל:

ולקבל אלין תלת זימנין, סלקין ישראל תלת זימנין למיחג חגייהו. בפסח אתהדר כפורתא בסטר דרום ומערב, וכדין ההיא בת קיימא באברהם, ואיהי ב"ת רא"ש, ותמן הלל, ולא הלל גמור, דהא תרין כרובין אלין, לאו אינון באשלמותא כדקא יאות, דהא ישמעאל נפיק ומקטרג:

מיומא דראש השנה עד יומא קדמאה דסוכות, אתהדר כפורתא מצפון למערב, כדין ההיא בת אתכפייא, וקיימא ביה ביצחק, ולא בחדוה, ואיהי ב"ת א"ש, ואינון לאו באשלמותא, וע"ד לית תמן הלילא כלל, דהא עשו נפיק ומקטרג. בסוכות, סלקא האי בת. ואישתלימת ביה ביצחק בחדוה, ומתחברן דא בדא, וכדין הלל גמור, עד דאשתכיך רוגזא, וחברותא אשתכח:

בשבועות דאקרי עצרת, אתהדר כפורתא בסטר מזרח ומערב כדין שלימו אשתכח, וחביבו דביקותא איהו בכל סטרין, וחדוה דיעלאי ותתאי. וכדין תורת ה' תמימה משיבת נפש:

ובתלת זמנין אלין, כפורתא אתהדרת בסטראה, כדקא יאות, כפרתא דא אתפרסא לעילא, גו ההוא נקודה טמירא, בנהירו קדמאה דאתפרסא. לבתר אתפרס בשלימו. ושריאי על ההוא פריסו, כד אתחפיין גדפי כרובים על האי כפרתא, בגין לאתחפייא כפרתא, ולא יהא באתגלייא:

כפרת. כפרת כתיב, דכד אתיא נהירו עילאה, אינון כרובים בטשי בגדפייהו, וסלקין לון לעילא, ואמרין שירתא מסגיא דההוא חדוה דההוא נהירו:

כגוונא דא לתתא, וכפורתא אתהדר, ומאינון תלתא הוו כרובים ימינא ושמאלא. ימינא שריא ביה רוחא דלעילא, מההוא סטרא. ושמאלא דהוה במערב באתהדרותא דכפורתא, קאים לגביה בסטר שמאלא, ושריאי ביה רוחא דנוקבא, ואתחבר דא בדא בחביבו דכר ונוקבא. וכן לכל

סטריין אתהדרותא דכפורתא. ולעולם תריין אינון, דכר ונוקבא, לתתא בהאי עלמא אינון תריין ולא יתיר:

ואי תימא לעילא הואיל ולא אצריך דבקותא בכפורתא, איך אתהדר כפורתא. ודאי בההוא אתהדרותא, אתדבק דא בדא, ותדיר אתדבק בה:

כגוונא דכרובים אינון לעילא, קיימין על אות וניסא. והא אוקימנא רזא דכתיב, פורשי כנפים סוככים, ולא כתיב פרושי כנפים סוככים בכנפיהם, אלא על את וניסא הוו קיימין. זמנין ידיען הוו סלקן גדפיהו, ופרשי לון לעילא בכל יומא ויומא, והוו מתהדרן ומחפיין על כפורתא. ועל דא באת וניסא הוו קיימין:

בכל אתר דרוחא עילאה הוה אתי ושרייא, ודאי בההוא אתר דשריא, אית ביה ממשו, וקיומא באת וניסא. ב"נ איהו מעפרא, ועד לא שרא עליה נציצו דרוחא דלעילא, לית ביה ממשו, כיון דשריא עליה, אית ביה ממשו, וקיימא בקיומא:

ואי תימא דא בלחודוי, ת"ח מחוטרא דאהרן, דאיהו אעא בלא ממשו כלל, כיון דשדר ביה קב"ה שעירי דרוחא, קאים בקיומא, ואתעביד ליה בריה וממשו. ומה אעא דלאו אורחיה בכך, כיון דשדר ביה קב"ה חד זעירו דרוחא, קאים בקיומא, והוה ביה ממשו. כרובים דאינון קדושין, וקיימין בקדושה כגוונא דלעילא, על אחת כמה וכמה:

בכל זימנא דישראל הוו זכאין, כרובים הוו דביקין בדביקו אפין באפין, כיון דהוו סרחן, הוו מהדרן אפיהו דא מן דא. מנא הוו ידעי, הכא אתפלגון עמודין דעלמא. אבל בתנא דקורבנא, ובקורבנא על גבי מדבחא, ובכהנא כד בריך ית עמא, באלין תלתא הוו ידעי, דהא כרובים מהדרין אנפין דא מן דא, וקב"ה בעי תיובתא דבנוי:

תנא דקורבנא, כד הוו ישראל זכאין, תנא הוה סליק לעילא באורח מישר, כיטורא דקולפין, אי לסטר מזרח, אי לסטר מערב, או בכל סיפיי עלמא, באורח מישר הוה סליק. וכד לא סטא לימינא ולשמאלא, כדין רעותא קיימא לעילא ותתא, וקב"ה אתרעי בעובדין דישראל בחביבו יתיר:

בקרבנא דעל גבי מדבחא. כד הוו ישראל זכאין, הוה מתחזי על גבי אשא דמדבחא דיוקנא דכלבא רביע על מדבחא:

כהנא כד בריך ית עמא, בשעתא דזקיף ידוי, כד הוו ישראל זכאין ואתחזון לברכא, ידוי הוו זקיפין בזקיפו, בלא טורח כלל, ואתארמו בחידו וברעו. כדין שכינתא שרייא עלייהו, ואזדקפן אינון מגרמיהו, וכדין כהנא הוה ידע, דאתחזון ישראל לברכתא, וברוך לון ברעו דלבא:

וכד ידוי הוו יקירין ובטורח סגי אזדקפן, ולא יכיל לארמא לון, אלא ברוב טורח. כדין הוה ידע, דהא שכינתא לא שרייא על ידוי. וישראל לא אתחזון לברכא:

בגין דבשעתא דשכינתא הוה אתייא לשרייא על ידוי, כל אינון אצבען דאינון בדיוקנא עילאה, הוו חדאן בחידו, לקבלא לה לשכינתא עלייהו, ופרחי לאזדקפא לעילא. כמא דהוו חדאן כרובין דהאי עלמא, וכ"ש לעילא, לקבלא לה לשכינתא על גבייהו:

ורזא דא, וידי משה כבדים. מ"ט. בגין דההיא שעתא ישראל לא הוו זכאין. וידוי דמשה איתייקרו, ולא יכיל לזקפא לון לעילא. דכתיב לעילא, על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה'. וכדין ויבא

עמלק, ואתייקרו ידוי דמשה, ולא יכיל לזקפא לון, עד דקביל עליה עונשא. דכתיב ויקחו אבן והיה כאשר ירים משה וגו'. כגוונא דא לוחי אבניא, כגוונא דכהנא:

וע"ד, כרובים בההוא זמנא דהווי ישראל זכאין, הווי אנפין באנפין, מתדבקין דא בדא. וכד לא הווי זכאין, הווי מהדרין אנפייהו דא מן דא. ועל רזין אלין, הווי ידעי, אי ישראל זכאין, אי לא:

כרובים:

רביין. וכלא ברזא חד קיימי, דכתיב כי נער ישראל ואוהבהו. ובג"כ כלא בחדותא דסיהרא קיימא, כמה דאתחדי דא בחדותא, הכי איהו כלא. ובגין נער, אינון נערים. ורזא דא אשת נעורים, דקיימא על תרין נערים, בחדותא עילאה:

כרובים אנפי רברבי, ואנפי זוטרי. ודאי הכי אינון אנפין טמירין לעילא, דלא אתגליין. ובגינייהו, הוי חדותא דסיהרא, ומילוי דילה:

אנפי זוטרי לתתא, כמה דאוקימנא בכפרת, לעילא ותתא ברזא חדא קיימא. את השמים ואת הארץ, אינון רזא דתרין כרובין, חד דכר, וחד נוקבא, למהוי דביקין אלין באלין בחביבותא, כמא דאיתמר. את, לאסגאה עילא ותתא כחדא, למהוי רזא דכרובין כלא בכללא חדא:

כתיב עבדו את ה' בשמחה, חדותא דתרין כרובין. דהא רביין, כל מאן דשארין בגויינו, אתהדר אנפוי כרבייא, וחדוי עמהון. ורזא דא, כיון דשארין עלייהו, מאן דשארין, אתהדר נער, בחידו דכלא, וברעותא, אע"ג דאתיין בדינא על עלמא, כיון דשארין עלייהו, אתהדר בחדוה, נער קטיר בחידו. ועלמא אתהדר ברחמי:

מאן דאיהו ברוגזא, ייתון לגביה נער, וישתכך רוגזיה, ויתהדר בחדוה, ושוי גרמיה כרבייא, וכדין כלא בחידו. ועל רזא דא כתיב, כי נער ישראל ואוהבהו, לית רחמו וחביבו בר ברבייא:

כתיב ויהושע בן נון נער לא ימיש. דהוה קאים גו משכנא דמשה, בגין דהוה אוהל, אוהל דמשה הוה. ובשעתא דשכינתא הוה אתיא, ואשכח תמן ליהושע דאיהו נער, ומיד הוה בחידו ורעו. דחדוה דיהושע אנפוי דסיהרא דכולא, בכל רזין דיליה הכי הוה:

כיון דמשכנא אתבני, לא אצטריך יהושע למהוי תמן, אלא כרובים הווי תמן, ומשתכחי בחביבו דא בדא, אנפין באנפין, כרבייא בחידו. כיון דשארין עלייהו מיד כולא בחידו, ודינא לא אשתכח כלל. ובגין דקב"ה רעותיה בעמא דישראל, בעיין לאחזאה עובדא לתתא, לאתערא רחמי, ולאעברא דינא, דלא ישלוט עלייהו כלל, ויהון תדיר בחדוה עמיה. זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי:

כתיב והנער שמואל משרת, כתיב נער, וכתיב ושמואל בקוראי שמו. ותנינו, שקול היה שמואל כנגד משה ואהרן. אי שקול איהו כמשה ואהרן. אמרי כתיב נער, דהא בכמה דרגין אינון, דלא הוה מטא אפילו לדרגא זעירא דמשה, כ"ש למהוי שקול כתריווייהו:

אלא האי קרא הכי הוא, משה ואהרן בכהניו, משה איהו נביאה מהימנא עילאה ע"כ שאר נביאי. אהרן בכהניו, איהו כהנא עילאה ע"כ כהני עלמא, דלא הוה כהנא רבא דסליק בדרגא עילאה כאהרן. זכה אהרן לכהונה ונבואה, נביא וכהן. מה דלא זכה כהנא אחרא. ואי תימא, הא זכריה כהן ונביא היה, ההיא נבואה לשעתיה הוה, דכתיב ורוח לבשה את זכריה.

פרשת כי תשא מאמר מחצית השקל

מאי כל העובר על הפקודים. אלא דא הוא מאן דעבר על פקודין דמאריה, אי בעי לאתתקנא קמי אמריה, ולא ישלוט עליה דינא דלעילא, זה יתנו. ז"ה בעי למיתן, לקרבא ליה בזא"ת, ולאנהרא לה בנהירו, בגין דלא תוקיד עלמא בשלהובוי. בגין דמאן דעבר על פקודין דאמריה, אפריד זה מזאת, כדין בעי לאתקנא לההוא אתר, ולארמא אישר קמי דינא, ולא ישלוט דינא עליה:

זה יתנו. ת"ח, בי דינא דלעילא, לא מענישין ליה לב"נ עד דאיהו בר עשרין שנין. מ"ט. בגין דההוא זמנא אשתלים בתרין חולקין, בחולקא דקב"ה וכנסת ישראל. וע"ד, אי ההוא זמנא עבר על פיקודא, למאן בעי למיהב, באתרא דחב גביה, ולמאן בעי לאמשכא. הדר ואמר מחצית השקל:

ת"ח, קב"ה וכנסת ישראל איקרון אחד. וכד כנסת ישראל בגלותא, לא איקרי אחד. ועל דא מחצית השקל, דהוא עשר גרה, רזא דיו"ד, בעי לאמשכא ולאנהרא באתרא דפגים:

ודא הוא כופר נפשו ודאי. דהא נפש וא"ו איהי בע דינא. במאי אתכפרא ואסתליק דינא. בההוא מחצית השקל, ודא איהו טוב, דאנהר ליה. וכד מתדבקין תרוויהו כחדא, טוב ונפש, כדין אקרי שקל הקדש. ואיתער כסף ימינא דמלכא, לגבי תרומת ה':

וע"ד בעא משה בשעתא דדינא, ועתה יגדל נא כח אדנ'. יו"ד רבתא יתחבר בהדה, דאקרי מחצית השקל. ובאן אתר אתחבר. בשקל הקדש. וכד תרוויהו מתחברין, כל אינון בתי דינין דבתרע מקדשא, מסתלקין דלא למעבד דינא, דהא ודאי כפר נפשו יהב:

ת"ח האי כופרא, כדאי הוא לכפרא על עשרה שבטין, דזבינו ליוסף, ואפרידו ז"ה מזא"ת, ועברו על פקודייא דמאריהון. בג"כ עשרים גרה השקל, לקביל ההוא דגר בארעא נוכראה, דאסתלק מארעא קדישא, ונמכר בעשרים. ובני ישראל לא ארימו רישא מההוא שעתא, בההוא חובא. אמר ליה קב"ה למשה, אי את בעי לארמאה רישיהון לעילא, זה יתנו, כ"ל:

ת"ח, ההוא צדיק כל אקרי, וכנ"י עשיראה דכלהו אתכלילת ביה אתקרבו דא בדא, כדין שקל הקדש אקרון, בגין דאיהו פלג גופא, וכנס"י פלג גופא, אתחברו דא בדא, גופא אשתלים:

ותרין עשר שבטין דתחות ימא, ינקין כל חד מאתר דיליה. הה"ד, זה יתנו. ז"ה, חושבן תרין עשר, דאתדבקי סחרני משכנא עילאה. ובההוא זמנא יהא לון נשיאות רישא, דאתדבק ראש המטה באתריה ההוא דנטיר יו"ד. וכד אזל לעלמא דאתי, אתוסף ביה יו"ד, דכתיב ויישם בארון במצרים:

ועל ידוי דמשה דאתייליד באדר, אסתלק מתמן, והוה לון לישראל נשיאת ראש. ובגין כך באדר יהבין אינון שקלים, לארמא רישיהון לעילא, ולקרבא קידושין דמלכא לאתרייהו, וסטרא דימינא אתער בעלמא, וסמכי משכנא אתקיימו על תיקוניהון. ואתיא זאת ברשימו דצדיק דהוא יו"ד, דאיתדבק בה בכל קידושין דלעילא, אתייהב מחצית השקל, דאיהו מעין דכסיפין, דאתקשרו דא בדא:

וע"ד קטרת לבטלא דינא, ולבטלא מותנא, בגין דקשיר לה באתרא דזה. ות"ח, קטרת וכל קרבנין דמקרבין, מהאי מחצית השקל אתי, דיהיב כל חד וחד מישראל, וכדין תרומת ה' ודאי:

ת"ח, כתיב עטרת תפארת שיבה כו'. עטרת, דא תרומת ה', דאיהי עטרת תפארת. בגין דהא תורה שבעל פה, מעטרא לתורה דבכתב, בגין דאיהי אתרא דאתגלייא, לגלויי סתרהא, ולפרושי תיקונין דילה, על ידא דעטרת, דאיהי מראה, דכלהו אתגליין בה. וכי תימא היאך אתגליין בה. בההוא אתר דאקרי דר"ך צדק"ה. ומאן איהו דאך צדקה. דא זה דאנהיר לה. וכדין תמצ"א ודאי נהירו דתורה שבכתב:

ועל דא תרומת ה' איקרי, תרומת ודאי, דארים דגליה על כולא, ההוא דכתיב ביה, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו. אימת איהו גדול ואתעטר בעטרוי. בעיר אלקינו. וכדין, נהירו דעתיק יומין נהיר בזעיר אנפין, ואתעטר בגין לאתדבקה בקרתא קדישא. ה"ד, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. ונגיד לההוא אתרא דאקרי צדקה, ואנהיר חוורא לסומקא:

ונהרין מניה שתין גבורין, ותרין עשר שבטין. בג"כ ששים עשרון בכלי אחד נבללין, דכלהו מסטרא חד. ותרין עשר לא אתכללן עמהון, דאינון ינקין נופא דאילנא, ה"ד זה יתנו, ודאי יתנו לכולא, לענפי דסחרני אילנא וע"ד כל אומין מתכפרין בקרבנא דישראל.

פרשת כי תשא מאמר ויניקהו דבש מסלע

וישראל ינקין בקדמיתא מהאי אתר דאקרי סלע. היינו דכתיב ויניקהו דבש מסלע. ומ"טו דבש. בגין דאיהו תמר, דכתיב זאת קומתך דמתה לתמר:

ולבותר, שמן מחלמיש צור. דא אתרא דלעילא, אתרא דיצחק שרי. אע"ג דשמן מסטרא דאברהם, כד ישראל מכשרין עובדיהו, מהפכין דינא לרחמי ודא הוא דאמר לון קב"ה, ויניקהו דבש מסלע, דאתחברן תמר דכר ונוקבא. ושמן מחלמיש צור, כולהו דרגין נגדין שמן, ואפילו אתר דאיקרי צור. והיינו דכתיב, הצור תמים פעלו. דאתהדר צור למעבד פעלו דתמים. תמים דא אברהם, דכתיב התהלך לפני והיה תמים. צור דא יצחק, ואקמוה:

ת"ח, ע"ד תמה משה ואמר, המן הסלע הזה נוציא לכם מים. כיון דאתון לא אזלין באורח מישר, ולא מבסמין אתרא. וע"ד ישראל עבדין נסוך המים בחג, לינקא האי מזבח ממיא דאברהם, וכדין אתברך עלמא:

וב"נ כד איהו מברך על מזונא בכסא, איבעי ליה למיהב ביה מיא, בברכת הארץ, לברכא להאי ארץ, דאיקרי מזבח, ואיקרי כוס של ברכה, דכלהו ברכאן ביה תליין:

ות"ח, כד ישראל מכשרן עובדיהו, האי מזבח, שלטא בסטרא דימינא, והוו חזיין כחזו אריה רביע עליה, על קרבנא, ואכיל ליה. וע"ד מדבחה איקרי אריאל. קרית חנה דוד. ודאי דחולקיה דודו הוא, וכל יומי אשתדל לאנהרא לה:

תודיעני אורח חיים. כד"א, וידע אלקים. אורח חיים, ומאן הוא. שובע שמחות, ההוא דכל שבעא אתכליל ביה, ויהדר אנפוי לקבלי פניך, דאנא אחיד בהון, וכדין נעימות בימינך נצח, דשמאלא אתכלילת בימינא. וכד אתכלילת, אתהדר צור למעבד פעלו דתמים, וע"ד זה יתנו.

פרשת כי תשא מאמר בכור שורו הדר לו

פתח ואמר, בכור שורו, דא יוסף. הדר, דא יעקב. דכתיב אלה תולדות יעקב יוסף. ומנ"ל דאקרי יעקב הדר. דכתיב וימלוך תחתיו הדר, ואוקמוה באיזרא קדישא. וקרני ראם קרניו, אלו אברהם ויצחק. בהם עמים ינגח יחדיו. מהו יחדיו. אלא כד כלהו אבהן כחדא, לית דיקומון קמייהו ובהווא זמנא, ישראל זקפין רישא. הה"ד, כי תשא:

ות"ח, כד נפקו ישראל ממצרים, בסיועא דאבהן נפקו, וארימו רישא. הה"ד, ובני ישראל יוצאים ביד רמה. מאן יד רמה. דא אברהם. ידא ימינא, דבעי לארמא לה על שמאלא:

ומה אברהם, עבד ליה קב"ה נוקמין בליליא, אוף ישראל ביד רמה נפקין, וסיועא דיליה נקטו. ונטרו יד דיליה, דאומי לאבימלך. וע"ד לנטרא ההוא יד רמה ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים:

ומנו שבע שבועין מתתא לעילא לסלקא לאתריה, ולקבלא חירות מאימא עילאה. וכד אשתלימו, נחתא אורייתא, ופתיחו דילה באברהם, אנכי לקבליה. לא יהיה, לקבליה דיצחק.

פרשת כי תשא מאמר עשרת הדברות כנגד ע"ס

ות"ח, כד יהיב קב"ה אורייתא לישראל, רשים לה ברזא דשמא קדישא, ואמר אנכי ה' אלקיך, ברזא דחסד דאברהם אחיד בה, ולקבליה מ"ע. ורזא דא, תפקידתא קמייתא דפקיד קב"ה לאברהם, מצות עשה הוה. דכתיב, לך מארצך. ובג"כ מ"ע רמ"ח, כחושבן אברהם:

לא יהיה לך אלקים אחרים. ברזא דגבורה, דאחיד בה יצחק. דכל אינון אלקים אחרים, ואינון סרכין ממנן, מסטריה ינקין. וכן עשו, וכל אינון ממנן דיליה. דהא יצחק במצות ל"ת אחיד, ותפקידתא קמייתא דיליה, מצות לא תעשה הוה, דכתיב, אל תרד מצרימה. ומל"ת מסטרא דדינא אתי, דהא מענישין ליה לב"נ כד עבר עלה:

ובג"כ, חושבן מצות לא תעשה, ברזא דדרגא דיליה, ברזא דס"ה לקביל יומין דשמשא, דנהיר מסטרא דגבורה. הה"ד, כצאת השמש בגבורתו:

לא תשא, ברזא דת"ת, דאיברי אמת, דאחיד בה יעקב שלימא, ויניק תרי חולקין, מ"ע ומל"ת. דכתיב, ויעקב איש תם יושב אוהלים. ועל דאיהו אשלים לכל סטרין, לרחמי ולדינא, למ"ע ולמצות ל"ת, איקרי שלים. ולקבליה לא תשא, בגין דשבועתא לשלמא אתי. וע"ד איהו ברזא דעשה ולא תעשה. דכמא דאיהי ל"ת כד איהי לשקרא, דכתיב לא תשא. הכי איהי מ"ע, כד איהי באמת, דכתיב ונשבעת חי ה' באמת. וכתוב ובשמו תשבע:

זכור את יום השבת, ברזא דברית, דאיהו יסוד, דאחיד ביה יוסף. וע"ד אקרי שבת. דהא יוסף כל אקרי, ושבת נמי איקרי כל. בגין דכל עיגונא ותפנוקא נפיק מניה, לקיימא לעלמין כלהו. ועל דא שבת כלילא מעשה ולא תעשה. בגין דיוסף נמי בוכרא, דנטיל תרין חולקין:

ת"ח, כתיב בדברות במשנה תורה, וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובזרוע נטויה על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת. הכא אוליף לן אורייתא רזא עילאה, דהא ההוא צדיקא דאזדבן לעבדא במצרים, ובהווא חובא אתגזר עלייכו לאשתעבדא במצרים, ולכפרא ההוא חובה דזבניתון ליה. נטרו יומא דשבתא, וישתביק לכוון, דהא יומא דשבתא לקבליה איהו:

כדאוקימנא ברזא דמהימנותא. יומא קדמאה, לקבליה דאברהם. הה"ד, חסד אל כל היום. יומא תניינא, לקבליה דיצחק. ובג"כ ביה יתיב קב"ה למידן עלמא. יומא תליתאה לקבליה דיעקב, דאיהו קו האמצעי, ובג"כ כתיב ביה בעובדא דבראשית, יקוו המים:

יומא רביעאה, לקבליה דדוד. דכתיב ביה, יהי מאורות. מארת חסר, דהא כנסת ישראל לית לה נהורא מדילה, אלא מה דאיתיהב לה על ידא דצדיקא. הכי נמי דוד, דכתיב ביה עני ואביון אני, ולית ליה חיים, אלא מה דאתיהיב ליה מיומי דאדם קדמאה, ע' שנין:

יומא חמישאה, לקבליה דמשה. יומא שתייתאה, לקבליה דאהרן. ואינון ששת ימי בראשית לתתא, לקביל ששת ימי בראשית דלעילא. ומאן אינון ששת ימי בראשית לעילא. אינון דרמיזו בקרא, לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל וגו' לך ה' הממלכה. ואינון חולקהון דצדיקיא ברזא דא, הגדולה:

דא אברהם. הגבורה:

יצחק. התפארת:

יעקב. הנצח:

חולקא דדוד. ויוסף שבת אקרי לתתא, לקביל צדיק חי העולמים, ואקרי שבת לעילא. ובג"כ כתיב, על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת:

ת"ח, כד בעו ישראל למכבש לארעא דכנען, אקיפו לה שיתא יומין, זמנא חדא בכל יומא, לקביל אינון שית זכאי קשוט דעליהון מתקיים עלמא. וביומא שביעאה שבע זמנין, לקביל יומא דשבתא, דאיהו לקביל צדיק, דאיהו זן לכולהו, ומקיים להון, דכתיב חצבה עמודיה שבעה. וכתיב וצדיק יסוד עולם. איהו יסודא ועיקרא דכל אינון זכאין, ואי לא זכותהון דצדיקיא, לא הוו יכלין למכבשה. הה"ד, לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת כו', ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם כו':

כבד את אביך, ברזא דנצח, דאחיד בה משה, ויניק לה, דהא משה הוה אוקיר ליה לקב"ה באורייתא. ת"ח, אי לאו אורייתא דאתייהבת על ידוי דמשה נביאה רבא, לא הוו ידעין בני נשא לקב"ה, ולא הוו מוקרין ליה, דהא על ידא דאורייתא אולייף ב"נ פולחנא דמאריה, ואוקיר ליה לקב"ה. ובג"כ כבד את אביך ואת אמך, לקביל דמשה איהו:

ד"א, כבד את אביך, זו תורה שבכתב. ואת אמך, דא תורה שבעל פה. דכמא דאבא יהיב שפע לאימא, ה"נ יהיב שפע תורה שבכתב לתורה שבעל פה:

לא תרצח, לקביל דרגא דהוד, דאחיד בה אהרן. ובג"כ לא תרצח. בגין דכד קטלין ליה לב"נ, ההוא זיוא והוד עילאה דעליה, נטלין מניה. הה"ד, והודי נהפך עלי למשחית. ובג"כ אזהיר לון קב"ה לבני נשא, דההוא שופרא עילאה דיהב לון, דלא יטלון ליה מנהון. ואית נמי רזא דשלמא, ובג"כ קאים אהרן לכפרא, לנכסא נכסת קודשין. ועל פומיה כפר לעמך ישראל אשר פדית:

לא תנאף, ברזא דמלכות. דאחיד בה מאן דאחיד. ואיהו רזא דחכמתא, דהא כנסת ישראל לא אתחברת אלא בההוא דחזי לה, דאיהו צדיק יסוד עולם. ד"א, הכי אוליפנא ברזא דמהימנותא. כבד, לקבל כנסת ישראל. לא תרצח, לקבל דרגא דנצח. לא תנאף, לקבל דרגא דהוד:

ד"א, כבד לקביל יהי מאורות, דעובדא דבראשית. לא תרצה, לקבל ישרצו המים שרץ נפש חיה. בג"כ נפש חיה לא תקטול. לא תנאף, לקביל תוצא הארץ נפש חיה למינה. בג"כ, לא תנאף באיתתא דלאו מינד, דלאו איהי בת זוגך:

לא תגנוב, לא תענה, לא תכמוד. דא הוא סימא דעשר אמירן דאורייתא, לקבל עתיקא דאתיקין, ראשיתא דכלא לאחדא סופא ברישא, ולמהוי כלא חד. והאי דלא שארי בהו בקדמיתא. לאולפא רזא עילאה, עד אן אתר אתייהיב רשותא למשה לאסתכלא, ומאן אתר קביל אורייתא, דהוא מזעיר אנפין:

ובג"כ אמר שבע אמירן, לקבל שבע דרגין עילאין, דרמיזין בקרא, דלך ה' הגדולה וכו'. ועד ההוא אתר אסתכל משה, ה"ד, פנים בפנים דבר ה' עמכם. פנים, דא ברא קדישא, בפנים דא ברתא:

פנים, דא ברית. בפנים, דא ארון. וכיון דאתחברו, דבר ה'. ומאי ניהו. שבע אמירן, באינון תלתא דרגין עילאין דעתיקא קדישא, אתאמרו לקבליהון תלתא אמירן בתראין. וסליקו מתתא לעילא:

ואמר לא תגנוב, לקבל אימא עילאה, בינה, דינקא מחכמה. ומאן דאית ביה בינה, אקרי מבין דבר מתוך דבר. כמאן דגניב ונסיב מה דאית בלבא דחכם, דאוליף חכמתא, ואוליף ליה אורייתא. ואע"ג דאשתרי לגביה בינה לינקא מחכמתא. גניבא אית מסטרא אחרא דאסיר, ואמר לא תגנוב סתם:

לא תענה, לקביל דרגא עילאה דחכמתא. דהא ב"נ לא יכיל לאתבא פתגם, אלא בגין דרגא דרוחא עילאה דחכמתא דאית ביה. דכתיב, החכם יענה דעת רוח. ואע"ג דהאי ענייה דאיהו עני, אית ביה קיומא דעלמא, ואית ליה בה סיוע עילאה, למנדע למאריה, ואיהי ברזא דמהימנותא. אית ענייה מסטרא אחרא דאסיר, דכתיב לא תענה ברעך עד שקר:

לא תחמוד, לקבל דרגא סתימאה עילאה, דכל מחשבתן ביה תליין, ולית בעלמא דינדע ההוא דרגא, בגין דאיהו סתימאה דסתימין. וכד סליק במחשבה עילאה, למיברא, עלמא עילאה ועלמא תתאה, כולא הו ברעא חדא. ה"ד יעמדו יחדו. וההוא מחשבה סתימא:

וב"נ לתתא, אית ליה מחשבה סתימאה, דלית דידע בה, בר קב"ה בלחודוי. ויהבה ליה לב"נ, למחשב מלין דמצוה. בגין דההיא מחשבה עילאה, נגדא מבועין דילה, לאתרא דחכמתא, ולא אתפרש כלל. ומההיא חכמתא עילאה נפקא תורה. ונגיד שקיותא עד ההוא אתר דחכמה תתאה, דאיקרי מצוה:

וע"ד מאן דחשיב למעבד מצוה, כאלו עשאה. בגין דגרים למיתי סיפוקא דברכאן, מההוא מחשבה עילאה, לאתר דאקרי מצוה. וכאלו עשאה. כד"א ועשיתם אותם. מחשבה ודאי רישא דכולא. ואע"ג דבסטרא דמחשבה עילאה אתייהיב ליה רשותא למחשב. מלין דמצוה מותר, מלין דלאו מצוה, אסירן, דכתיב לא תחמוד:

ות"ח, מ"ט כלהו אמיראן, לקבל כל כתר, מ"ע באתרא דחזי ליה, מל"ת באתרא דחזי ליה. ואינון תלתא בתראי, אינון לא תעשה, מכלל דעשה, כדאוקימנא בכולא, אע"ג דהאי שרי, האי אסור. דבגין דאינון לקבל עתיקא דאתיקין, דחסד ורחמים גדולים ביה שריין, ולא אתחזי אלא למצות עשה. בגיני כד דייק מנייהו, דלא יתפני בר נש לסטרא אחרא, ורשים להו במצות לא תעשה:

ואזהיר לון לבני נשא בלאו, על האי אמירה בתראה, דאיהו כללא בתראה דאורייתא, כדין אתדבק בס"א, בסטרא דשקר, וכדין אתי לידי לא תענה ברעך על שקר. כדאשכחנא באחאב, דחמיד כרמא דנבות היזרעאלי, וכדין אסהידו עליה שקרא, ומהאי אתי ב"נ למעבר על כלהו אמירן:

אבל כד איהו אזיל באורחין דאורייתא, וחשיב בפקודוי, כדין אתפשטא ההיא מחשבה בכלהו דרגין, מסטרא דאמת, סטרא דמהימנותא עילאה:

ות"ח, דהא נעיצין כלהו אמירן, סופא ברישא, ורישא בסופא. רישא למנדע לקב"ה במחשבתיה. סופא דלא לאסטאה מחשבתיה ורעותיה לסטרא אחרא. וכד ב"נ מתדבק בהאי, כדין דלהו עלמין מתמלאן ברכאן עילאין, דנגדין מן עתיקא סתימא דכלא.

פרשת כי תשא מאמר שלש רגלים וראש השנה

וכד נחתו, כלהו אתקשרו ביום השלישי, ודא יעקב. בג"כ שביעאה לקבליה, דכלהו שבעה אתקשרן ביה. וכדין דאתי ארץ, בנהירו עם בנהא, דכלהו שבעה אתקשרן לאנהרא, וכדין ארבעה כוסות, ארבעה גאולות:

קידוש על היין, לקבליה דדוד. הגדה, לקבליה דיעקב. ברכת המזון, לקבליה דיצחק. הלל הגדול, לקבליה דאברהם:

מתתא לעילא סליק כגוונא דא, מצה, לקבליה דדוד. שבועות, לקבליה דיעקב. ראש השנה, לקבליה דיצחק. סוכות, לקבליה דאברהם. ואע"ג דאוקימנא לקבליה דאהרן, כלא חד. וכיון דמטו לאתרא שלימא דיעקב, אמרו הלל הגדול:

דבר אחר זה יתנו, כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא באורחייהו, דכד ההוא זכאה אזדבן, כלהו עשר דרגין אסתימו נהורייהו, דהא לא נגיד נהירו דעתיקא, אלא בגיניה לתועלתא על ארעא. ומאן דעבר ע"ד, עבר על כל פיקודייהו. וקב"ה סגיא, יהב שבת לנטרא לקבליה, דשקיל ככל פיקודייהו:

וע"ד עשר גרה, דאהדר לאתריה, איהו כופר נפש, ונהרין לאתרא דאיקרי נפש, מאתרא דישראל. ושמם נהירין להאי ארץ, ויהבין לה כל תקונהא לאתחברא לעילא.

פרשת כי תשא מאמר ביאור המזמור השמים מספרים

ת"ח, כתיב השמים מספרים כבוד א-ל. מאן כבוד א-ל. ברתיא דאברהם, דאקרי א-ל. אל, דא אברהם. מאי מספרים. כד"א, אז ראה ויספרה. מאי ויספרה. כד"א, מקום ספיר אבניה. ואינון שמיא, מתקנין לה בכל תיקונהא, להאי כבוד א-ל:

וע"ד ישראל לתתא, מייתין לה נהירו בלחישו, ממבועא דלעילא, ואומרין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואתר דאיקרי שמים, אסהיד בהון. וע"ד עין ודלי"ת אינון רברבין, למהוי סהדין. שמים, דכתיב העדותי בכם היום את השמים, דא יעקב, אתרא דשמים. ומנ"ל דאיהי אסהידת. דכתיב ואת הארץ. וכתיב הירח יכון עולם ועד בשחק נאמן:

וכד ישראל בשלימו כדחזי, סהדין שלימין סהדין בהו, קב"ה וכנסת ישראל, ובההוא זימנא נגיד טלא דלעילא, מאתרא דעתיקא. אימתי. כד אינון ביחודא. הה"ד, שראשי נמלא טל. חשבון ט"ל:

ידו"ד אח"ד. קב"ה וכנ"י. דבההוא שעתא אתחזון ישראל לטלא:

וישראל דידעין בהון, אינון מיחזון לון תרי זמני ביומא. חד בסטרא יממא, וחד בסטרא דליליא:

ומההוא טלא, זמינן מיתייא לאחיא לעלמא דאתי. הה"ד, ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. מישני, כד"א, אני ישנה ולבי ער כו', אתרא דלבי. קול דודי, אתרא דאיקרי קול, ודא יעקב. שראשי נמלא טל, היינו ברכות שמים, דאתיין להאי אתרא דאיקרי שמים, כד איהו ביחודא עם נוקבא, ותיקום מעפרא:

ויצחק כד בריך ליה ליעקב, אמר, ויתן לך האלקים מטל השמים. בגין דחזא, דיעקב ירית ההוא אתרא. האלקים, דא אימא עילאה:

דעטרא ליה בעיטרין עילאין, לאזדווגא במטרוניתא:

וכד מטי האי טלא לזעירא, מסורא דצפון אגליד. ומסטרא דדרום נגיד. עד דמטי לכסא הכבוד. וכד מטי לכסא הכבוד, אתרא דאיקרי ארץ, כדין סטרא דצפון דאחיד ביה, אגליד ויתעביד שלג, וביה אתברי עלמא. וע"ד איתערו קמאי, אולם מהיכן אתברי, משלג שתחת כסא הכבוד:

וע"ד בדינא לא קאים עלמא, עד דאתערו רחמי. הה"ד, השמים מספרים כבוד א - ל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. דא רקיע, דביה תליין כל נהורין וכוכבייא. ודא צדיק, דאנגיד לון להאי אתר דכבוד:

יום ליום יביע אומר, מאן יום ליום. דא שמיא ורקיע. ולילה ללילה יחזה דעת, האי אתרא דאיקרי לילה אנגיד לגבריא דאיקרי לילה. מאי דקביל מאתרא דאיקרי דעת. והוא הון יקר ונעים, דגניז דעתיה, בהאי אתרא דלילה. וגבריא דקביל מתמן, והוא דאיקרי לילה, ואנגיד לתתאי רוח דעת ויראת ה':

אין אומר ואין דברים, בגין דכלא בלחישו. בכל הארץ יצא קום, דא קו האמצעי, דאנגיד להאי ארץ. הדר פריש מאן שמים, דא שמש. והוא כחתן יוצא מחפתו, דא עטרה שעטרה לו אמו:

ישיש כגבור לרוץ אורח, לאנהרא לסיהרא מהו ישיש כגבור. בגין דסטרא דגבורה איתער בההוא זמנא. מקצה השמים מוצאו, דא רישא דכולא. ותקופתו על קצותם, בגין דהוא מקיף לכולא, מבריה מן הקצה אל הקצה:

ואין נסתר מחמתו, היינו דכתיב אם יסתר איש במסתרים. תורת ה' תמימה, כמד"א ויעקב איש תם משיבת נפש, כמד"א, נשבע ה' צבאות בנפשו. בגין דהוא אתקין לה על תיקונהא, ויתיב בביתא דילה, וזן לה בכל מה דאצטריכא, וע"ד משיבת נפש:

עדות ה' נאמנה, דא אתקר דיוסף, דאקרי עדות. אמאי נאמנה. בגין דהוא אתרא דנהרא, דלא יכזבון מימיו. מחכימת פתי, אתרא דלית ליה דעתא הוא מחכים לה, בההוא חכמה זעירא דקבילית מניה ואוקמוה. ומני לה לפרנסא עלמא, ויהבא למאן דלית ליה זכותא מדיליה:

פקודי ה', אינון דתליין מההיא דאתפקדן בידה כל גניזין דמלכא. וע"ד ישרים, כד"א צדיק וישר הוא, וצדק איקרי הכי. משמחי לב, שמחה, דא כנסת ישראל. ואימתי היא בחדוה. בזמנא דאתחברת בלב השמים. מצות ה' ברה, כדין אתעבידת מצוה ברה. בקדמיתא אקרי מצוה, השתא דשריא עלה תורה שבכתב, אקרי מצוה ברה. כד"א, ברה כחמה. וצדיק וצדק בשיקולא חדא:

מאירת עינים. עיני ה' המה משוטטים. מ"ט מאירת. בקדמיתא מארת, דכתיב יהי מארת ברקיע השמים, וכד האי רקיע השמים אנהיר לה, איהי מאירת דיו"ד איתוסף בה נהירו דצדיק, ופרישו דשלמא דיליה, כדין הוא ברבו סגייא. ואימתי היא ברה. כד אתכלילת דכר ונוקבא:

יראת ה' טהורה, שבחא דכנסת ישראל, דאיהי בדכיו. כד איהו אנהירו לה אנפין. עומדת לעד, דקיימא תדיר שור רם ותקיף על בנהא. אימתי. כד משפטי ה' מאתר דאמת נהרין בה. והאי דכתיב, צדקו יחדו כד אינון כחדא בהאי צדק, ונטלין שמא דילה, הה"ד צדקו יחדו. ואיהי שמא דילה, משפטי ה':

ד"א פקודי ה', נצח והוד, דאינון למודי ה', משמחי לב, דא אתרוג, דדמיא ללב. מצות ה', דא אתרוג. יראת ה', כד"א אשה יראת ה' היא תהלה. מ"ט. בגין דאיהי טהורה. משפטי ה' אמת, אלין שית בנין, דכלילין דיעקב, דאקרי משפט, והוא אמת. צדקו יחדיו, ביחודא שלימא ביראת ה', דהיא טהורה:

הנחמדים מזהב ומפז רב, מסטרא דזהב, דא שבחא דיצחק. כמד"א, שמאלו תחת לראשי. ומפז, דא אברהם, ודא ימינו תחבקני. רב, דא יעקב. ומתוקים מדבש, דבש דא תמר, דכליל דכר ונוקבא. בג"כ אימתי אינון מתוקים. כד אתחברו, ונפיק מנייהו דבש:

ונופת צופים, כד"א נופת תטופנה שפתותיך כלה. צופים, בגין דכל מאן דבעי למצפי ולאסתכלא בהאי מראה. מסתכל. כד"א צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר. ודאי האי אתרא, אקרי פתחא דמהימנותא. וכתיב, ואראה מראות אלקים. מכאן ולעילא לית רשו לאסתכלא. ועל דא מינה ינקין אינון למודי ה', דאיקרון צופים, כמד"א ונופת צופים:

ד"א צופים, אלין למודי ה', דנהרין בה, ומתמן ינקין נביאין. בר ממשה, דאתסתלק לעילא. ובההוא זמנא דכלילין כלהו בחד, אינון נחמדים:

ד"א יראת ה' טהורה עומדת לעד. ת"ח, אי ב"נ אשתדל בקדמיתא בהאי אתרא דאיקרי יראת ה', כדין אורייתיה עומדת לעד. מ"ט. בגין דיעול מכאן למהימנותא, מהאי פתחא דכולא. וכד דחיל מהאי אתרא, אתרברבא האי אתרא, ויתבא בנהירו עם מלכא, בגין דאפיקת ברא טבא לעלמא:

וע"ד אמר שלמה, סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא. האי סוף, סוף דדרבין. סמך רבתא, דהאי אתר סמ"ך אקרי. מדאתת אתתא, אתא סמך, דכתיב ויסגור"ר בשר תחתנה. ואימתי היא בשלימו וברבו סגי. כד ב"נ דחיל מינה בקדמיתא, ולבתר עביד פקודי אבוי:

הה"ד את האלקים ירא ואת מצותיו שמור. וע"ד כתיב, איש אמו ואביו תיראו. אקדים אימא ביראה בקדמיתא. ואת מצותיו שמור, מצות ה'. מאן עביד שמא קדישא לעילא. מאן דעביד דא. הה"ד כי זה כל האדם, וכדין אשתלים האדם לעילא:

פתח ואמר, ירא את ה' בני ומלך. ירא את ה', לחברא יראה בקב"ה. בני ומלך, לאמשכא נהירו מאימא עילאה, דאיקרי מלך. להאי ברא בוכרא, למיעל מתתא לעילא. דבר אחר בני ומלך, תמשיך נהירו מברא לברתא, דאיקריא מלך:

ועם שונים אל תתערב, דלא ישנה מסדרא דמהימנותא. דהא בקדמיתא בעי לאשתדלא בהאי יראה, דאיהי פתחא דכולא. ולבתר בתורה דבכתב, דאיהי לעילא. בגין דכל ב"נ דלא דחיל חטאה, לית ליה רשו למיעל להאי פתחא דמהימנותא. כיון דמהאי פתחא דחיין ליה, מכלא דחיין ליה, דלית ליה במאי דיעול לכולא, הה"ד זה השער לה':

וע"ד איתערו קדמאי, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת. דיתבא חכמה על כנה אשר נטעה ימינך, דאקרי כבוד א-ל:

ואם ב"נ לא דחיל מינה, איהי מיסרת ליה, דאתמנת לייסרא בני נשא. הה"ד, ודרך חיים תוכחת מוסר. מאן הוא דרך לאילנא דחייא. ההוא דאתמנא על עלמא, לייסרא בני נשא דלא יטעיין מאורחיה:

ועם כל דא, בעי לקשרא לה לעילא, בגין דאתקריא גופא, ובעי נשמתא. ונדב ואביהו, על דלא קשירו לה, ונטלו מינה נשמתא, נטלת נשמתהון, וגופא דילהון קיים, כגוונא דעבדו. וישימו עליה קטרת:

בגין דלית לה מדילה חיים כלום. ועץ החיים יהיב בה חיים. בג"כ איהי גופא. יעקב, נשמתא. עתיקא, נשמתא לנשמתא:

ופנחס דיהב שלום בארץ. חיים בארץ. איתוסף ליה נשמתא, ונהרא ליה אנפהא, בגין דאתער חיים לקבלה, וע"דבאור פני מלך. כד האי מלך דלתתא, נהירא אנפהא, חיים אתדבקו בה:

ד"א באור פני מלך חיים, דא יעקב, חיים, דאתיין ליה מאימא. ובגין פינחס אתקיים עלמא, דחיבר ברית בלילה. הה"ד, אם לא בריתי יומם ולילה. מ"ט יומם. דאתחברת מ"ם סתומה ביום, ונהיר בלילה. ואלמלא האי. חוקות שמים וארץ לא שמת, אלין חוקות דקביעיין בהאי חוקות התורה לא יתקיימו. ואימתי יתקיימו. כד צדקו יחדו:

גם עבדך נזהר בהם, מלמיטעי בתיקוני דמלכא. דהא בכל לילי אשתדל בהו, לחברא לון כחדא. הה"ד, חצות לילה אקום להודות לך. על משפטי צדקך, דמשפטים דאינון נחמדים, וכלילן מכולם, יתחברון בהאי צדק:

וכדין כד מזדווגין, אינון נטרין דלא יתקרב למקדש ערל וטמא. וכד אינון נטרין לה שמירה להאי סופא דדרגין דאיהו עקב, כדין איהי רב אתחברת לעילא. ועל דא כתיב, עקב ענוה יראת ה'. עקב ענוה, ירבה יראת ה'. ענוה:

כמא דאתמר והאיש משה ענו מאד. ואקרי איש האלקים. וכתיב וענותך תרבני:

וכתיב, ראשית חכמה יראת ה'. בגין דברישיא בעי למדחל מינה, ולבתר לסלקא בחכמה. ד"א ראשית חכמה יראת ה', דא יראה עילאה. ובגין דהיא רישיא לתתאי, נקטא שמא דעילאה. וע"ד אקרי אטרת, בשמא דכתרא עילאה, טמירא דכולא, ליחדא רישיא בסופא, ובחד שמא אתכלילת:

ד"א בשמרם עקב רב, אינון משפטים נטרין להאי עקב רב, דהא יעקב, מאריה דביתא, נטיר ביתיה. והא איתערו בההוא דנסיב אומנותא דיעקב, דכרע שבע כריען, לבטלא שבע רישי דחויא, דלא יקרב למקדשא:

גם מזגים חשוך עבדך, זדים:

דא נחש דרכיב עליה סמאל. חשוך עבדך, כגון ההוא עבדא דכל מפתחן דמאריה בידיה, אמר דהיא בחשוכא וטלימותא, בגין אינון זדים דשלטו בעלמא, וגרמו מיתה. וזמנין פגימא סיהרא, ושלטי חויא:

ודוד הוה בעי רחמין על דא, ואמר אל ימשלו בי אז איתם, דלא ישלוט באתריה. לנטרא ההוא עקב, על ידא דיעקב, דאקרי רב, ברא בוכרא. דלית לך בעלמא דאתגבר לקבליה דהאי נחש, כוותיה דיעקב, ואעדי יתיה מאחסנתיה, בגין דהוא מאריה דתיבא, דלא יסאב ביתיה:

כיון דלא ישלוט, כדן, אז איתם. אז:

אל"ף, נהירו דעתיקא. זי"ן, שבע דרגין דכלילן דיעקב. כיון דכל האי אתחבר, כדן אהיה תם. דהכי אקרי מכתם, מך ותם. מך:

בגין דלית לה נהורא מדילה. תם:

כד סיהרא באשלמותא, ונהרא בנהירין עילאין, כדן תם. וע"ד מכתם לדוד:

אימתי. כד אתנטירת סיהרא. הה"ד, שמרני א-ל כי חסיתי בך. מאי חסיתי. כד"א חסיה נפש"י:

מ"ט שמרני א-ל. סטרא דאברהם בעא לאתערא, דינהיר חסד עילאה, לחסדי דוד הנאמנים. הה"ד, וחסד ה' מעולם ועד עולם. חסד:

דא אברהם. דנקיט מעולם עילאה נהירו וחיים, ויהיב לעולם בתראה, הה"ד, ועד עולם על יראיו. הוא עולם בתראה דתלייא ביה יראה:

וכדן, וצדקתו דא עולם בתראה, דאקרי צדק. לבני בנים, דינקא למשריתא דאיקרון בני בנים. דהא שית עילאין דנהרין לה, איקרון בנים. כמד"א בני אמי נחרו בי. וכתיב אם הבנים שמחה. ואלין דסחרי בריתו:

ת"ח, בגין דהני בני בנים, לא נטרו קיומיה כקדמיתא, וזבינו ליה לארעא נוכראה, אתגזר עליהון עונשא:

ודא בעא משה, כד חמא דיתעביד דינא באינון עשרה. הרוגי מלכות. ואן הוא אורייתא דילהון. א"ל, חזור לאחורך, לאינון דשראן אחורי משכנא, דזבינו להאי צדיק. אמר ליה, ומאי שנא באלין גופין. א"ל, כך עלה במחשבה, ולית דיכול לאדבקא:

וע"ד אשתדל דוד, לברכא להאי אתרא, דאתי מניה נהירו. ואמר ה' זכרנו יברך, דא צדיק. יברך את בית ישראל, האי צדיק יברך את בית ישראל. יברך את בית אהרן, סטרא דחסד דאית בה, דאקרי בית אהרן, כד אתחברת לחסד. הה"ד, ויקח אהרן את אלישב"ע בת עמינדב, דאתחברת לאל. יברך יראי ה' אלין יתבי משכנא, דשארן בהאי יראה. הקטנים עם הגדולים, כד"א חיות קטנות עם גדולות. חיות קטנות, כל אינון רברבן דנפקו מאינון בני בנים, כד"א, כל הפקודים למחנה יהודה. עם גדולות, אינון שבטין:

וע"ד, כל דעבר על פקודיאי, יהיב אגרא בקע לגלגולת, למהוי כופר לההוא נפשו, ויתפשט מנה נהירו, כד אתחבר ימינא כסף לגבה. וע"ד יברך את בית אהרן, כד אתוסף בה ברכתא, ואתער ימינא לגבה, בההוא כסף, כדין ברכתא דילה נגיד באינון דדחלין מינה:

ת"ח, כל ב"נ דבת בתיובתא קמי מאריה, ודחיל כל יומא מההוא חובה דעבד. קב"ה מחיל ליה, ולא גבי מניה. דהא אחוי דיוסף, דחילו סגי נפל עליהו, כד חזו דאסתלק אבוהון לעילא, וחזו גרמייהו בגלותא על ההוא חובא, עד דאמר להו יוסף, אל תיראו. לא תדחלו ודאי מעונשא בהאי זמנא, כי התחת אלקים אני. ודאי אסתלקנא לעילא מההוא אתרא. ודרגא דילי ינהיר, לסטר בי דינא, לאנהרא לכו, דאתון תחות ההוא אתרא:

כד חמא דוד למאריה דביתא דאמר כך. אמר ה' זכרנ"ר יברך, ההוא דיתיב בעלמא דדכורא. ה', לעילא לעילא, יברך יתיה בעטרין עילאין. דהא כלהו שבטין בר מיוסף, בעלמא דנוקבא יתבין, ומתברכין מניה:

ההוא אתרא, יברך את בית ישראל ודאי, ביתו דדוד. יברך את בית אהרן, דיתער סטרא דחסד דילה. יברך יראי ה' הקטנים. בג"כ יוסף ה' עליכם, מסטרא דיוסף, דהוא עליכם, איתער ברחמי עליכון. בג"כ עליכם ועל בניכם, ויגין זכותיה עליכון. ועל בניכון, דלא יתפשוון בחוביכון, ולא ישלוט עליכון ההוא חויא:

בג"כ על ימשלו בי אז איתם, ואתערט ההוא אתרא בעטרוי, כגוונא דאתערט כד עברו ישראל ימא, ואמרו אז ישיר, כד חמו דאשתלימת סיהרא. ונקיתי מפשע רב, דא חובא דשבטין, דהוה רב:

ועל כולא בעא רחמין, יהיו לרצון קמי עתיקא קדישא. אמרי פי, דא פה דיליה. והגיון לבי, דא לב השמים. לפניך, אלין פנים עילאין, דמטמרין, ואתגליין בעת רצון. ה', דא ימינא. צורי, דא שמאלא. וגואלי, דא אצבעיתא:

ד"א, ה', דא אמצעיתא, דא יעקב. צורי, דא שמאלא. וגואלי, דא דימינא, דאקרי גואל, קרוב, ודאי. וזמין קב"ה לארמא ימינא דיליה, ולמיפדי לבנוי, הה"ד, ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל.

פרשת צו מאמר קרבן עולה

[חסר תחלת הענין.] ובסטר שמאלא, קיימא דרגא אחרא, דבסטר מסאבא, דאקרי אוף הכי מחשבה, ואקרי מחשבה רעה. בגין דדרגא דעלה איהו רע, ובג"כ איקרי מחשבה רעה:

הכא קיימא כל רעותין בישין, וכל הרהורין בישין, וכל בישין דעלמא. ואיהי קיימא לכל רעותין אלין, דיסתאב ב"נ בהו. בהאי מחשבה רעה קיימא כמה דרגין מסאבין, וכלהו קיימין לסאבא לב"נ, באינן רעותין והרהורין דמחשבה רעה, וכדין אסתאב ב"נ בהו, ואתדבק בההוא סטרא:

וע"ד בעי לקרבא עולה לאתדכאה, וכד קריב לה, בעי לאסטאה רעותיה לגבי מחשבה קדישא. וכד סליק תננא מאינן חלבין ואמורין, ומאינן איברין, לההיא מחשבה רעה סלקא בקדמיתא, וכלהו נטילת לה, ומתננא מינייהו:

ולביתר סליק תננא אחרא דקיק. ועל אינן עילאין, מינייהו מאריהון דדינא, מתכנשי ועיילו לגו לגו, עד דאתכנש דא לגו דא, ודא לגו דא, עד דאסתליקו כולהו לאתכללא כלא דא עם דא, ולאשלמא דא עם דא, וגופא אתקשר בגופא:

כדין אעטר ההוא ב"נ רעותיה, ברעותיה דההיא מחשבה טהורה, וכדין כהנא מסטרא דימינא, וליואי מסטרא דשמאלא, מקשרי שייפין בשייפין, עד דאסתלקא האי מחשבה טהורה בין ימינא לשמאלא, ואתחברו דא עם דא, ואתקשרו דא עם דא, והוו חד. ודין אקרי נוחות, נוחא ורעותא, לאתחברא ולאעלא דא בדא:

וכד כולא אתקשרו דא בדא, עלמא דאתי אפיק כל נהירו, לאתנהרא כולהו כחדא. וכל חידו אשתכח, וכל אנפין נהירין, וכלא איהו בבסימו. ואתפרש ב"נ מגו מחשבה רעה, ואתדבק במחשבה טהורה, עד דאתדבק כלא בגו מחשבה סתימאה עילאה דכלא, והוי כלא חד:

ומאי דאשתאר מן קרבנא, בעיא לאתוקדא ולאטאכלא בלילא, דלא יתהני מיניה ב"נ. מ"ט דהאי עולה, קרבנא דעלוון, לית רשו לב"נ בעלמא לאתהנאה מיניה. בגין דההוא קרבנא לא אתקריב, אלא מגו דאתמשכא במחשבה רעה, סטרא דמסאבא. ודלא יתפשט ולא יסטי האי סטרא, כלא אתהדר לגו אשא לאתאכלא, ולא יתהני מההוא קרבנא ב"נ בעלמא:

בליליא אתאכל כל מאי דאשתאר, כד"א על מוקדה על המזבח כל הלילה. דכד עאל ליליא, כל אינן גרדיני נימוסין משתכחין, ואזלין ושלטין בכל אינן אמורין ופדרין, וכלהו מתאכלי, ומנהון אתזנן כל אינן גרדיני נימוסין, ואינן חולקא דילהון לאיתזנא, בגין דלא ישלטון, ולא יתקרבו לגו קודשא. ויתפרש ב"נ מההוא סטרא, ויתדבק ברעותא עילאה, וכדין שביק ליה מאריה לההוא ב"נ, וכהנא מכפר עליה, דכתיב וכפר עליו הכהן מחטאתו.

פרשת בהר מאמר להנחיל אוהבי יש

רבי שמעון פתח להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. מאי אוהבי. דא אברהם, דאתמר ביה זרע אברהם אוהבי. א"ר אלעזר, אבא אבא, והא ישמעאל ובני קטורה מניה קא אתיין:

בההוא שעתא תמה רבי שמעון, אדהכי אתא אליהו. א"ל, בוצינא קדישא שרגא עילאה, שפיר קאמר ר' אלעזר, דלית אוהבי אלא זרעא דיעקב. דכתיב ואוהב את יעקב. בדח ר' שמעון, ונשקיה לר' אלעזר על רישיה, א"ל, בני, אם חכם לבך ישמח לבי גם אני. קום ברי ויתגלי רזא דהאי קרא, אודעזע, וקם על רגלוי:

א"ר שמעון, להנחיל אוהבי י"ש, מאי יש. דא רזא דיובל ושמטה. דלא מסר יתהון קב"ה לשאר עמין, אלא לעמא קדישא. ובשעתא דישאל נטרין שתא דשמטה כדקא יאות, נשמתהון דצדיקיא משתעשען בגנתא דעדן, ואתהדרו חדתין. ועלייהו אתמר, וקוי ה' יחליפו כח:

ותו. כלהו נשמתין קב"ה טביל לון בנהרא דחמשין, דבגנתא דעדן דלעילא, ואתקרי נהר דינור:

וברזא דשמטה ויובל, קביל קב"ה צלותא, דשרה רבקה רחל ולאה וזלפה ובלהה. דהא כולהו אתרשימו ב"ה ה"א, דהיא שמטה ויובל. ובגין דחזת רחל דאתרמיז שמטה ויובל בשמא דלאה, והיא לית לה רשימו דה"א, מיד אמרה הנה אמתי בלהה דאית בה תרי. סופיר דיוב"ל, ברישא דשמא דלאה, ובסיפא דשמא דרחל.

פרשת בהר מאמר עושה צדקה בכל עת

וכי בכל עת יכיל בר נש למעבד צדקה, א"ה תריסר שעותי ביממא מאן יכיל. אלא הכי אוליפנא, מאן דעביד צדקה, בכל עת עביד. מאי בכל עת. כד"א ואל יבא בכל עת אל הקדש, ואוקמוה:

ולא תימא בכנסת ישראל בלחודוי, דאיהי עת רעווא קדישא דצדיק, אלא אפילו בכל עת דלתתא, אסגי צדקה עלייהו, ואתער צדקה בכולהו בעילאי ובתתאי. ובג"כ ישוי ב"נ לביה ורעותיה, וידבק ביה בקב"ה. כיון דמטו קמיה דרבי שמעון, סחו ליה עובדא. אמר, ומה דא בלחודוי, אלא כל מאן דאחיד באילנא דחיי, ישתזיב בהאי עלמא, ואפילו מן מותא דעלמא משאר בני נשא, כ"ש ממותא אחרא.

פרשת בהר מאמר למה לא מתערי מזונות לת"ח

אר"ש, בכלהו איתער צדקה אילנא דחיי. והאי איהו אתר דמזונא לכולי עלמא. תלמידי חכמים מאי עבידתייהו, דהא אינון בצדקה אחידן, וכל בני עלמא בזכותייהו ניזונין בהו ממש, ואינון לא יכלין לאתזן בהו ממש. בגין דאשתדלי באורייתא, ומאן דאשתדל באורייתא, אשתדל באילנא דחיי דכל בני עלמא ניזונין מניה. אשתכח דת"ח מתערי מזוני לעלמא ושלמא. אי לכל בני עלמא מתערי מזונא, לון אמאי לא מתערי:

אלא, תלמיד חכם הוא אילנא דחיי ממש, ואילנא דחיי לא מתזן, אלא מן העוה"ב, והעולם הבא לא אשתכח בהאי עלמא. אלא בתר דעאל לההוא עלמא, כדין אתזן ביה, ואתנטען שרשוי עליה:

השתא כלי מאיבא דאילנא דחיי. ומאן איהו. ההוא אתר דאשתכח לגבי מסכינא, ואיהו אקרי פרי העץ אשר בתוך הגן. וע"ד אכלי מההוא פרי בהאי עלמא:

וע"ד תנינן, הם ניזונין בזרוע. מאי זרוע. גבורה. ואינון זמינין לעולם הבא. דמזונא דעוה"ב לאו איהי בהאי עלמא, אלא צמצומא זעירא, דחילא דיליה אשתכח במתיקו דאורייתא. ודא טעמי על ההוא איבא דאילנא תתאה, ודא הוא חדוותא ומזונא דילהון:

כיון דעברין מהאי עלמא, כמה נחלין עילאין דעה"ב, סחרין לדוכתייהו, וישתרשון ביה, ויססתלקון לעילא, כדין עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. מאן יעשה. דא יובלא,

ההוא דאקרי העוה"ב למחכה לו, ודאי דלא בעיין מזונא בעלמא דא, עד דאתקינו למזונא דילהון והאי מזונא דילהון בעוה"ב. וע"ד זכאין אינון בכולא, דעלייהו כתיב עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו.

פרשת בהר מאמר עשרה הראשונים שבבית הכנסת

תא חזי, כיון דבני נשא אשתלימו שייפוי, בהוא זימנא אתתקן כל שייפא כדקא יאות. כגוונא דא, כיון דשכינתא אקדימת לבי כנישתא, בעיין עשרה דישתכחון תמן כחדא, וישתלים מה דישתלים, לבתר דיתתקן כלא. ובמה הוא תיקונא דכלא. כד"א, ברב עם הדרת מלך. וע"ד עמא דאתיא לבתר כן, כלהו תיקונא דגופא:

וכד אתת ואקדימת שכינתא, ובני נשא לא אתיין כחדא כדקא יאות, קב"ה קארי, מדוע באתי ואין איש. מאי ואין איש. דלא מתתקני שייפי, ולא אשתלים, אין איש ודאי, ובג"ד ואין איש דייקא:

ות"ח, בשעתא דגופא אשתלים לתתא, קדושה עילאה אתיא, ועאל בהאי גופא, ואתעביד תתאה כגוונא דלעילא ממש. וכדין כלהו בעיין דלא יפתחון פומא במילי דעלמא, בגין דהא קיימי ישראל בשלימו עילאה, ומתקדשי בקדושה עילאה. זכאה חולקהון.

פרשת נשא מאמר ברכת כהנים

וידבר ה' כו', כה תברכו. ת"ח, כיון דש"ץ סיים צלותיה, ואתא לברכא ברכתא דכהני, אצטריך ודאי לכוונא ברעותא דלכא, לברכא ליה לעמא קדישא. די בעובדא ובמילולא, קשיר קשורא דייחודא. וישתכח דעל ידיה מתברכין עילאין ותתאין:

וכדין בעי ליה ש"ץ למימר, יברכך ה' כלפי ההיכל. וישמרך, לאסתכלא לסטרא דימינא דיליה, לאמשכא חוטא דחסד על עמא קדישא בקדמיתא. ולבתר יאמר יאר ה', כלפי ההיכל. פניו אליך ויחנך, ויסתכל לסטרא דשמאלא דיליה, לייחדא בימינא. בגין דמקורא דברכתא מסטרא דימינא הוא. וכדין כל סטרא דשמאלא אסתלק, ולא הוייא נזקא כלל. וכדין, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, ודא הוא צלותא שלים:

ווי ליה, למאן דאתא למפתי למאריה, בלבא רחיקא, ולא ברעותא שלימתא, כמד"א, ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. ודא הוא שליחא דציבורא, דיסתכל בקדמיתא בסטרא דשמאלא דיליה, בגין דיתעורר סטרא דדינא בקדמיתא, ועל ידיה הוי פירודא, ולא קישורא:

דיחודא דצלותא וברכתא, תלייא בדיבורא ובמילולא דפומא, וכולא תלייא בעיקרא דעובדא. ומאן דלא ידע עיקרא דעובדא, לאו עבידתיה עבודה. ואי פגים עובדא מילולא, לא אשכח אתר לשרייא ביה ברכתא. ולאו איהו צלותיה צלותא. ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא. ווי לההוא ב"נ דפגים צלותיה פולחנא דמאריה. עליה כתיב, כי תבאו לראות כו', רמוס חצרי לא תוסיפו הביא וגו', לא אוכל און ועצרה.

פרשת חקת מאמר ויסעו מהר ההר

ויסעו מהר ההר דרך ים סוף. הא אתערו חברייה, דנטלו מלאולפא תלמודא, דאקרי הר ההר. אמאי אקרי הר ההר. בגין דמתמן נפיק הוראה לעלמא. דכתיב אשר כתבתי להורת"ם, ודא איהו תורה שבעל פה:

אבל ת"ח, רזא דחכמתא אית הכא. האי אתרא דאיקרי הר ההר, אורחא הוא לימא דסוף, סופא דדרגין, דהות מדברא קדמיהון במדברא, ומאלפא להון אורחין דחיין, בגין דאיהי אורחא, למיעל לעלמא דאתי:

ואינן נטלו מבתרה ומאורחה, ואזלין בתר ארח חויא עקימא, דשליט בארץ אדום, כדין ותקצר נפש העם בדרך, בגין דטעו מארחא דחי. כדין, וידבר העם באלקים ובמשה. בכלא איתרעמו, בתורה שבע"פ, ובתורה שבכתב. כי אין לחם, דא תורה שבע"פ. ואין מים, דא תורה שבכתב. והוא לחם הקלל, דקלילא הוה בעיניהון מלתא דאורייתא דבע"פ:

ת"ח, אהרן ימינא דמלכא, אסתלק, ואסתלקן ז' עננים מנהון. כדין אתחזרו לבתריהון שבע דרגין. כד נטלי מהאי בירא דמיין נבעין, דהוה מנסכא עליהו לקבלא עול מלכותא דשמיא. דהא בקדמיתא הוה סלקין באינן דרגין מתתא לעילא. לבתר, אתחזרו לאחוריהון, ואתדבקי בחויא עקימא, דשאט בימא, דהא נפקו מרשותא עילאה, באינן ז' דרגין דחבו בהון, ואסתלקו מנהון. כדין הוה ליה רשותא לחויא תתאה לשלטא בהו, ואיהו, עמלק יושב בארץ הנגב. אי לאו דאהדרו בתויבתא, ואתדבכו בקול יעקב, וכדין שליטו בהווא חויא ואתמסר בידיהו.

פרשת חקת מאמר וישלח - הנחשים השרפים

ולבית אתהדרו לסורחנייהו, וחבו באתרא דתורה ומצות, ואתהדרו לאחור שבע דרגין. כדין איתער חויא עילאה, לשלטאה עליהו, דכתיב, וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. מאי שרפים. כמד"א שרפים עומדים ממעל לו. תרי הו, חד אתחזרו. תנינן כתיב חסר:

וכמה נחשים נפקו מהווא חויא עילאה, ואזדווגו בהו. כדין אהדרו בתויבתא שלימתא, ואתדבכו בסטרא דרחמי, לנחתא רחמי, לבסמא עלמא, ואתעדי חויא, ואתבסמו כלהו עלמין:

ת"ח, כד ב"נ חד באתרא דדינא, כאלו חד באתרא דדינא עילאה. כל שכן הכא, דבכולא חבו, באלקים ובמשה. ומ"ט אתא עליהו נחש. בגין דאינן נחישו, ואמרו, אי לא ייתי עליהו דינא, לית לון לאשתדלא באורייתא, ואי אתי נשתדל בה:

עשה לך שרף, כמד"א שרפים עומדים. בגין דכיון דתבו בתויבתא עילאה, הא אינן בהיכלי, כשרפים עילאין דמשמשים קדמי. ושים אותו על נס, לאגבהא לון לעילא, דינקא לון אתר דמדבחה עילאה בגדפהא לשזכותהון מחויא. כמד"א, ויקרא שמו ה' נסי, ועל דא ושים אותו על נס ודאי:

ת"ח, והאלקים נסה את אברהם, דארים דגליה על כלא. אוף הכא ארים דגלא דילהון על כולא. ומ"ט עבדיה מנחשת. בגין דנחשת באתרא דחיים תלייא. אתרא דיעקב שרי תמן, בגין כך וחי, וחי ודאי:

ות"ח, כמה היא עילאה חילא דתיובתא על כלא. בגין דכד בר נש תב קמי מאריה, כדין באר מים חיים אתמלי, ונפקין מבוועי לכל סטרין, ולכל שבטא ושבטא נגיד ליה בתרי עשר תרעי, לאשקאה חיון זעירן עם רברבן:

ישראל כד תבו בתיובתא, כדין אמרי שירתא. ואינון שבע דרגין דתבו מבתריהון, אהדרו לון בשירתא דילהון, וסליקו בירא עילאה לעילא, דאתפרש חויא מעלמא. הה"ד, אז ישיר ישראל וגו', עלי באר ענו לה, דסלקא לעילא לעילא, ואתחברא אימא תתאה בעילאה.

פרשת חקת מאמר שירת הבאר

הה"ד, באר חפרוה שרים, דא אבא ואמא, דאולידו לה, כרוה נדיבי העם, אלין אבהן. מאי כרוה. כמד"א ואכרה לי בחמשה עשר כסף, אלין אבהן. וזרעא דישראל דאתחברו בה, בט"ו בניסן, ואתערא יד רמה דאקרי כסף, ימינא דמלכא עלייהו:

במחוקק במשענותם, על ידא דמשה, דאיהו מחוקק, אתחברא בתרי עשר שבטין, דאינון בנין דילה דשראן ססחרנהא. מאי במשענותם. ת"ח, כד ישראל משתדלין באורייתא, דאתייהיבא על ידא דמחוקק, כדין סמכין לה לשכינתא אינון תריסר סמכין דלעילא, וע"ד במשענותם, דאיהו נשענת עלייהו:

ות"ח, תריסר תרעין אית לה להאי בירא קדישא, קרתא קדישא, דאקרי ירושלים. ומן אינון תרעין נפקין לעלמא תריסר מתנן עילאין:

טובה. ושמחה. ברכה. ושלום. עזרה. כפרה. תורה. חכמה. וחיים. ורצון. ועושר. וכבוד. וכל שבטא ושבטא, יניקו מתנה עילאה ליה:

הה"ד, וממדבר מתנה. מאי מדבר. כד"א, ומדברך נאווה. מההוא מדבר אתיין לו מתנה עילאה. בהאי זמנא כד אינון לא מתפרשאן מלאסמכא לה:

וע"ד אתערו חברייהא, דכד ב"נ נסיב איתתא, אתדבק בשכינתא. דהא עד לא אנסיב, לא שריא עליה. דלית שכינתא שריא על אתרא פגימא. וכד לא שריא עליה, איהי אתמנעו מניה תריסר מתנן עילאין:

ועל דא איתערו חברייהא, כל השרוי בלא אשה, שרוי בלא טובה. כד"א, לא טוב היות האדם לבדו. בלא שמחה, דכתיב ושמחת אתה וביתך. בלא ברכה, דכתיב להניח ברכה אל ביתך. בלא שלום, כד"א וידעת כי שלום אהלך. בלא עזרה, דכתיב אעשה לו עזר כנגדו. בלא כפרה, דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו. בלא תורה, כד"א האם אין עזרתי בי ותושיה נדחה ממני. בלא חכמה, כד"א חכמות נשים בנתה ביתה. בלא חיים כד"א ראה חיים עם האשה אשר אהבת. בלא רצון, כד"א מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'. בלא עושר, כד"א בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בלא כבוד, כד"א אשת חן תתמוך כבוד:

בגין דהאי אשת חיל, יראת ה' אקרי. כד"א, יראת ה' טהורה. וכד נסיב ב"נ, כלהו תריסר תרעין אתפתחון, לאוספא ברכאן על רישיה. בגין דיתיב בסתרא דמטרוניתא, ואשתלים כגוונא דלעילא:

כ) וע"ד, ומדבר מתנה, וממתנה נחליא"ל. נחלין דאל נגדין עליה. ומנחליאל במות. מאי במות. אסתלקות. דאתליק ויתיב ברומי עלמא, ואשתדל במלין עילאין דאורייתא:

ומבמות הגיא, אוקמוה. אבל ת"ח, כד ב"נ אתדבק באורייתא, ויתיב ברומי עלמא, איבעי ליה לאשפלא גרמיה, בגין דיצרא בישא קטיגורא דמקטרג עלוי, לא ישלוט עלוי לאסטאה ליה. וע"ד, ומבמות הגיא, איבעי ליה למעבד כגיא בגין דיתפרש מניה ההוא דיתיב בשדה מואב, ודאי, יצרא בישא דאקרי לוט, ושריא במואב, בגין דאתדבקוניה בקדמיתא לאפקא פירא דעובדין בישין בעלמא, במואב הוה, כמד"א, ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב:

ואי ב"נ אתפרש מניה, סליק למהוי ראש, ולמשרי בפסגה. מאי פסגה. כד"א פסגו ארמנותיה. ונשקפה. דאסתכלותא דלעילא ביה. על פני הישימון, דא עלצא דאתי, דאקרי ישימון, דאסתכל בה בהאי פסגה, קרתא קדישא ירושלים:

ד"א, כד ישראל אהדרו בתיובתא, וסליקו לבירא לעילא, אתייהיבת לון במתנה. וכד תבו לאורח בישא, כדין ומבמות הגיא. כד"א ונשב בגיא מול בית פעור. על ההוא חובה, יתבו לתתא בגיא. אשר בשדה מואב, בגין דסטרא דמואב גרים לון:

ולבתר דקבילו עונשייהו, סליקו לרישא, וארימו דגליהון על כלא. כד"א ויהי אחרי המגפה וכו', שאו את ראש. לארמא דגליהון על כלא.

פרשת חקת מאמר והורידו לאיש מנחה

ת"ח, האי בירא מנחה אקרי, כד"א והורידו לאיש מנחה. תחברון מנחה בבעלה, דגרמתון דיסתלק מינה, כד נחתו ההוא צדיק למצרים:

ודא הוא תורה שבע"פ, ואקרי באר, דכתיב הואיל משה באר. ואית בה שית סדרין. בג"כ שית דרגין יסתליק, מאן דיתעסק בה:

הה"ד, ומדבר מתנה. מאי מדבר. כד"א ומדברך נאוה. מתנה, גרים לצדיק, דיהיב ליה מתנה. וממתנה נחליאל, אלין נחלין עילאין, נצח והוד ומנחליאל במות, דא אסתלקותא לאתרא דמלכא שארי. ומבמות הגיא אשר בשדה מואב, דא יצחק, דיתיב בההוא שדה. דכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה. ומההוא שדה איתער עליהון דינא, עד דיתבו בגיא. ראש הפסגה, דא אברהם, רישא דעלמא:

ות"ח כד נחת יוסף למצרים, חזא יעקב בחכמה, ורמז לון דיחתון תמן למנחה, דתהוי מגינה עליהון בגלותא. ובהאי מנחה, שית טרין כלילן. מעט צרי ומעט דבש:

מ"ט מעט מעט. ת"ח, כד ב"נ לא אתכשרון עובדיהון לעילא, כדין סטרא דימינא אתרפייא, ושליט שמאלא, וע"ד מעט צרי ומעט דבש, דא תמר, דאסתלק דכורא מן נוקבא, וכדין מעט דבש. נכאת, כד"א ויראם את בית נכאתה. ולוט בטנים ושקדים, הא שיתא דרגין הכא, דכלילן בהאי מנחה:

ל) ועם כל דא אע"ג דנחתא, מעט צרי אתי משום דיתבא בגלותא. וכד תעבדון האי מנחה, כדין ואל שדי יתן לכם רחמים. אל:

דא אברהם. שדי:

דא יצחק. יתן לכם רחמים:

דא יעקב. לפני האיש:

דא יוסף. כל אלן דרגין יתחברו. ואני כאשר שכלתי שכלתי. שכלתי במקדש ראשון. שכלתי במקדש שני. לא אשכל עוד. וכל דא בחובא דההוא זכאה, דנחתו למצרים:

ות"ח, תריסר שנין יתיב ההוא צדיק בבית האסורים. בג"כ תריסר שבטין בגלותא דאדום. בגין מאה ברכאן דמנעו מכל יומא:

ושתא חדא לחוד יתיב בבית פוטיפר. דכתיב, ויהי ברכת ה' בכל אשר יש לו בבית ובשדה. בבית, דא פלגות שתא דקרירו נחית לעלמא. ובשדה, דא פלגות שתא דבר נש יתיב בעובדוי בחקלא. ישתארו י"ב שנין דיתיב בההוא בור. כדין קב"ה אתער עליהון בור דההוא נחש, גלותא דעשו. ועל דא והורידו לאיש מנחה, ובסוף גלותא, בגין דאינהון יהבו מנחה, אתקיים בהו והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה':

ות"ח האי מנחה ארעא קדישא אתקרייא, ואשתבחה בשבעה פירין עילאין דאית בה, כד איהי באתחברותא לעילא. ועל דא פקיד לון קב"ה, כד ייעלון לארעא קדישא, דיתחברון אתתא בבעלה:

הה"ד, ולקחת מראשית כל פרי האדמה. אדם. דא יעקב, כד אתחבר ביה אימא עילאה, דאתקריא ה', ואעטרת ליה, כדין יהיב פרי ההוא אילנא רברבא, ואיקרי בשלימו אדמ"ה:

ושמת בטנא, דא מטרוניתא, דאתי לה נהירו מניה, ושוי בה נהירו עילאה דאתי ליה מראשית. וכדין, והלכת אל המקום. ומאן הוא פרי דאדם דעילא, דא יוסף, דאקרי צדיק, פרי מההוא עץ חיים. וההוא פרי תחבר בטנא. ואי לא תיזל עם האי פרי, אסתמר מלמיזל לההוא אתרא, דלא תוקיד לך בשלהובהא:

כך אמר יעקב לבנוי, אסתמרו מלמיחת למצרים, אי לא תחתון לאיש ההוא מנחה. וכד תחתון, תתפייסון כחדא, וכל עלמא בחדוה:

ות"ח, מה כתיב, ויכיננו את המנחה עד בא יוסף. דהאי מנחה אתתקנת בתריסר סמכין דילה, עד דאתא בעלה לאתחברא בה בצהרים. ובההוא זמנא אינון ייכלון לחמא תמן, וסמא דחיי אתער עלייהו:

פתח ואמר, קומה ה' אל נשא ידך. לאגברא ימינא על כלא. כד"א, נשאתי את ידי. ודא ימינא עילאה, דאקרי אל, דארימת דגלא לעילא. וע"ד, ובאת אל הכהן, ודא סטרא דימינא, דאתער בעלמא, והוא יקבל מינך ההוא מנחה, ויקבל לה בימינא:

וע"ד כתיב, לך ה' הגדולה והגבורה. מה טעם. משום דכתיב כי כל בשמים. ואתחבר בארץ האי ראשית פרי, וכל כתרין:

מ) וע"ד כתיב, שאו ידיכם קדש, קבילו לההוא מנחה דאקרי ידכם דימינא, ותשאו יתה לאתרא דאקרי קדש, דהיינו שבת, תשאו יתה ליה. וכדין וברכו את ה', ואיהי אתברכת מכלא, על ידוי דכהנא דאתלבש בבד, דאיהו ענפא דאילנא עילאה, דאקרי חכמה עילאה דאתלבשת ביה. ומההוא ענפא, נפקין כל ברכאן בעלמא:

וחושבנא דהאי כהן שבעין וחמש. שבעין ותריין, לקביל ע"ב סטריין, רשימין בסטרא דחסד. ותלתא דאישתארו, לקביל תלתא דרגין עילאין, דאתלבש בהון. ולא בעי כהנא למיפסק, בין ההוא לבוש עילאה דאתלבש ביה, דלא לאחזאה פרוזא באתרא עילאה. וכדין אתברכן עילאין ותתאין על ידיה:

ות"ח, אלמלא ההוא מנחה דנחתא עמהון, ובעיא עליהון רחמין, לא נפקי מתמן. הה"ד, ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה. האלהים:

דא אימא עילאה. מן העבודה:

דא מנחה, דאיהי עבודה ואיהי מצלאה על בנהא, כד"א ואני תפלה. ואקרי עבודה, בגין דהיא ג"ע, ואצטריך למפלחה:

ואיהי קיומא דעלמא. וע"ד איתערו חברייא, על תלת מלין עלמא מתקיים, על התורה, דא יעקב. על העבודה, דא תורה שבע"פ. ועל גמילות חסדים, דא אברהם. ד"א, עבודה, דא יצחק, וכולא חד:

וכד איתער האי כהן, להאי עבודה, כדין נחית לחם מן השמים להאי ארץ, וזן ליתבהא. ומאי לחם. דא לחם, דאסתלק לעילא, ומזוני במזלא תליין. ומתמן נחית בשבת מזוני. כיון דאיהי קיומא דלעילא. בגין דהוא עלמא דאתי, ועלמא דאתי אפיק נהירו לעילא:

ועל דא, היום לא תמצאוהו בשדה, בגין דהאי יומא, קבילת האי שדה, שקיו לגרמה. אבל לעלמא דאתי, תשכחון ההוא יומא טבא, דא הוא שדה, דנהיר בנהירו דשמשא:

ות"ח, האי שבת כ"ל איקרי. בגין דחמשין תרעין ביה אתפתחין ואיתער. וכד האי כל אתער לכלה, כדין אימא עילאה אלבישת ליה גבורן עילאין, ואיתערו רחמין בעלמין, ותיקונא עילאה אתתקן:

והוא, ההוא אפריון. ועל דא כתיב, אפריון עשה לו המלך שלמה. דא תיקונין דעלמא. עמודיו עשה כסף, דא אברהם. רפידתו זהב, דא יצחק, מרכבו ארגמן, דא יעקב, כליל תריין סטריין. דרכיב על כורסייא, דאקרי אהבה זוטא:

דבר אחר, תוכו רצוף אהבה, דא אהבה רבה, דאיהי פנימאה. מבנות ירושלים, כד אתקיננו להאי מנחה, דאנהיר לה שמשא:

וע"ד ויכינו את המנחה, כדין וישא משאות, פליג לון חולקהון. ומאן אתר יהיב לון. מאת פניו, דא האי כורסייא, דמזונא דכולא ביה:

נ) ותרב משאת בנימין, מ"ט. בגין דשכינתא בחולקיה. ממשאות כלם חמש ידות, ת"ח, האי ה' בתראה, אקרי כלה, כד אתחבר כ"ל עמה, לא אתיישבו אלא בחולקא דבנימין. וע"ד חמש ידות

קביל, כד קביל האי ה' דאקרי מנחה בחולקיה. וכל חמשין ברכאן, דאתיין מכ"ל להאי כל"ה, קביל בנימין. מ"ט. בגין דאיהו זעירא דכלהו:

משאת כלהו שבטין עשרה. משאת בנימין, אתרבי, ה' זמנין עשרה. הא חמשין. וכולא בגין האי ה' דשריא בחולקיה. מ"ט. בגין דאיהו זעירא, ואיהו זעיר, אתרעיא את ביה, לשואה מדורה עמיה:

ועל דא כתיב, הביאני המלך חדריו, דא בנימין, דאעיל ליה יוסף באידריה. נגילה ונשמחה, אגילה מבעי ליה, מאי נגילה. דכלהו אעיל לון בגיניה דבנימין. כך, מאי כך. דא כללא דאורייתא, דאתקיים כד נטיר אות ברית קדש. נזכירה דודיך מיין, דכתיב וישתו וישכרו עמו.

פרשת חקת מאמר בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה

וע"ד כתיב, משכני אחרין נרוצה, דמשיך לון לאחוי תמן. כד"א, בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה, דא אהבה דנחתא עמהון לדיירא תמן, וחדו תמן במלכא עילאה, דאתחבר עם יוסף תמן, בגין דנטר ברית קדש דאתייהב לתמניא יומין:

וע"ד כתיב, מישרים אהבוך. מאי מישרים. כד"א אתה כוננת מישרים. ומאן אינון. כד"א, משפט וצדקה. אלין איקרון מישרים ודאי. כד"א, צדיק וישר הוא. ואתכליל דכורא עם נוקבא, משפט אתכליל בצדק, וצדקה איתערת בעלמין כלהו. וע"ד מישרים אהבוך ודאי:

וישראל אהב את יוסף מכל בניו. ישראל מבעי ליה, מאי וישראל. לאכללא עמיה שכינתא, דרחימא ליה ליוסף. כגוונא דא תנינן וה', הוא ובית דינו:

וכלהו שבטין אודו ליה, על דאתרחים מאבא ואימא. ובריכו ליה ברכת עלמין כלהו, לאתיישבא בדוכתיה כדקא חזי:

ומנא לן דאפילו אחוי רחימו ליה. דכתיב על כן עלמות אהבוך. מאי עלמות כד"א עומד על שנים עשר בקר. ואינון בעלמא דנוקבא, ואינון איקרון עלמות:

בתר דאסתליק יוסף לעילא, מה כתיב, שחורה אני ונאווה, בגין דאתתקיף גלותא עלייהו. ועם כל דא ונאווה, דלא אתערבי בהו. כאהלי קדר, אתקדורת בינייהו, דגזרו עלי כמה גזרין בישין, ועם כל דא אנא איהי כיריעות שלמה, בעובדין טבין. בגין דשבטי יה עאלו, ושבטי יה נפקו:

אל תראוני שאני שחרתורת, בגין דשמשא אסתליק. וכל דא בני אמי גרמו. מאן בני אמי. דא בנוי דיעקב, דזבינו ליוסף הכא. ואינון גרמו לי ולשכינתא דאתגלייא עמי הכא:

ס) על דא אמר, ויאנחו בני ישראל. כד חמו פולחנא קשיא, עד דהוה דכיר להון קיימא עילאה ואתערת ברחמין על בנהא, אימא עילאה. הה"ד, ותעל שועתם אל האלהים, דא אימא עילאה, דכל חירו בידהא, ופתחה לון פתחין עילאין, חמשין תרעין, ואפיקת לון מתמן. ואתמלייא אימא תתאה רחמין עלייהו. ומשה נפק לעלמא, ממנא ואב למרעי לישראל באורייתא.

פרשת חקת מאמר למנצח על שושנים

ת"ח, דוד רמז ליה להאי תושבחתא דשיר השירים קודש קודשייא, על ידא דבני קרח, אלא דלא מטא זמנא דיתאמר. בג"כ כתיב, למנצח על שושנים לבני קרח משכיל שיר ידידות. על שושנים, אלן נשיקות פיהו, דאיקרון שפתותיו שושנים:

ד"א. שושנים, אלן שית שנין, דאתחברון בהאי שושנה סומקא, דאיהי שביעא דכלא. משכיל, דא נגידו דעתיקא קדישא, דנגיד לון בהאי שעתא, דיתבי יחד ולא מתפרשין. בגין אינון נשיקין בדביקותא דרוחא, ולא מתפרשין:

שיר ידידות, רמז להאי שירתא, דאקרי שיר כפול. הכא שיר השירים, והכא שיר ידידות, וכולא חד. קב"ה וכנסת ישראל, איקרון דודים. הה"ד, שתו ושכרו דודים. בגין כך שיר ידידות, דאינון דודים, דא משבחה לדא, ודא משבחה לדא. וכמא דהתם, כנסת ישראל שריאת בתושבחתא, דהכי אתחזי, דכתיב ישקני. אוף הכא, היא שריאת לשבחה למלכא:

רחש לבי דבר טוב. רחש לבי, דא חייתא, דרחיש בליליא, דאקרי לבי. דבר טוב, דסליקת ברעותה דיתחבר מלכא עמה, דאקרי טוב:

ד"א. בגין דלא אתייהיב ליה רשו לגלאה, אמר רחש בגין דמרחשא ליה האי מלה בלביה, ואפילו בשפוותיה לא אתייהיב ליה רשו לרחשא, אלא בלביה:

ד"א. מ"ט רחש לבי. בגין דדבור בלא קול, לא יכיל למללא. והאי לב"י דאקרי דבור, עד השתא לא אשתלימת, עד דאתא שלמה מלכא, ובנא לה ביתא, ואשתלימת סיהרא ברבו יתיר על כולא. בגין דקול אתחבר עמה:

וההיא שעתא, אתייהיב רשו למללא, דהא אשתלימת בקלא. ויתבא בשלימו עם מלכא. בגין דאפיקת ברא חכימא לעלמא, ואתקינת ביתא למלכא. כדין מלכא שוי מדוריה עמה, ושראת למללא, ואמרת ישקני מנשיקות פיהו:

אבל השתא ביומי דדוד, עד כדין לא יתבא באשתלמותא, בג"כ רחש לבי ודאי ההוא דבר טוב. השתא טוב, ולא טובים. כיון דאתחבר קול עמה, כדין טובים ודאי בכלא. צדיק טוב אקרי, דכתיב, אמרו צדיק כי טוב. אוף איהי אתקריאת טובה. טובה חכמה. וכד איתקריבו אתחברו כחדא באינון נשיקין, כדין כי טובים דודיך מיין, אינון דודים תרווייהו כחדא:

הכא דודים, והכא ידידות. ואימת אינון טובים. מיין. כד אשתקיין מניה דההוא יין דמנטרא. וע"ד כתיב, שתו ושכרו דודים. דהא נטיען שקיו בעיין מנהרא עמיקא, אימא עילאה, דאיהי אשקיא לון בקדמיתא מההוא יין:

ע) הה"ד שמאלו תחת לראשי, ולבתר לריח שמניך טובים, הה"ד וימינו תחבקני. ודא הוא משחא טבא, דנגיד ליה מאימא:

הה"ד, כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. דא כהנא רבא לעילא, ימינא דמלכא, כהן לעולם. וכד מטא ההוא משחא אל דיקניה דאהרן, כדין שמניך ודאי איקרון, מסטרא דאימא ומסטרא דאברהם, וכדין שמניך טובים:

מ"ט נגיד ההוא משחא טבא לאברהם. משום דפשיט ימינא, לאנהרא לסיהרא. ועל דא כתיב, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מה טוב, דא נהורא קדמאה. דכתיב, וירא אלהים את האור כי טוב. ומה נעים, דא נעים זמירות ישראל. יומא רביעאה, סיהרא:

ות"ח, כמה דנהורא דאתברי ביומא קדמאה, יהיב שלימו, ונגיד מניה נהירו, לנהורא דהאי עלמא אתנהיג ביה. אוף אברהם, נהורא קדמאה, יהיב נהירו להאי ברתא דמלכא, יומא רביעאה, דעל ידה אתנהיג האי עלמא. ועל דא חוט של חסד משוך עליה, לאנהרא מן נהוריה. וכד אתחברת עמיה ויתבא לימינא, אתגדל איהו בכולא:

ות"ח, אברהם כד אתא לעלמא, מה כתיב ביה. ואגדלה שמך. מאי היא. דאוסוף ביה ה"א. והאי אתרא, ביה אתגדל קב"ה. הה"ד, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו. כד האי קרתא קדישא, דאקרי ה' תתאה, אהבה זוטא אתדבקת ביה, ושרי בגווה, שמיה יתגדל על כולא:

ות"ח, כתיב צדיק ה' בכל דרכיו. בגין דבהאי דרגא יהיב בים דרך. וחסיד בכל מעשיו, בההוא דרגא, ימינא דמלכא אתעביד בעלמא. ועל דא, אברהם בהאי ימינא, עביד ליה בריה חדשה, ואתחדש מזלא דיליה לאולדא, ואתגדל על כולא. ועל דא, וי"י ברך את אברהם בכ"ל בהאי בכ"ל, ברתא דמלכא דאתייהבת ליה:

ומאי ברכתא. משחא טבא דנחית על ראשיה. הה"ד, מה טוב ומה נעים. ודאי. כשמן הטוב, שמן שרייא ביה ברכתא, דאתרא גרים. ועל דא, וה' ברך את אדוני מאד, ויגדל כמא דכתיב, ואגדלה. שמך, כמא דכתיב, שמן תורק שמך:

ת"ח, כד קב"ה זמין למרמא ימיניה על כולא, ביומי דמשיחא, בהאי משחא טבא. מאי כתיב. ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. האי יום ההוא לא ידענא מאן הוא. אלא דא יומא קדמאה, בימינא דאברהם, דזמין לאתערא לאקמא לה מעפרא:

וע"ד ביום ההוא, יומא קדמאה דכלא. נאום ה', דא אברהם דאתמר עלוי נאום ה' מקמי כולא. דכתיב, בי נשבעתי נאם ה'. והכא אתרמיז שמא דעתיקא, דאומי ביה זעיר אנפין לאברהם. ועל דא ההוא יומא, לחא יום ולא לילה אקרי, דבעתיקא תליא, דבעי לאוקיר דיקניה. בההוא יומא אקים את סוכת דוד הנופלת:

משה חמא כל אינון עקתין דזמינין למיתי לעלמא, כד אשתלימו אינון חובין מאי כתיב. ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור. סמך ארעא קדישא, סוכת דוד, לאברהם, לאקמא לה בימינא, ותיתיב בשלימו:

מאן בריתי. דא אברהם. דכתיב, הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים. וכד האי ברית דאיהי ה' עמך, תשתלים בכולא. ועל דא איתערו חברייא, מאן דקרי ליה אברם, פגים אתרא דאקרי עשה ולא תעשה. בגין דבהאי ה', אשתלים במהימנותא:

וכד תסתליק ה' בימינא דאימא, ברתא תקבל מאימא עילאה, ההוא טובה דלא אתפסק לעלמין, וכדין עבדת נוקמין לשאר עמין. ועל דא כתיב, די מטורא אתגזרת אבן די לא בידין. מטורא:

דא אברהם, טורא עילאה, אתגזרת אבן. דא איהו אבן אחת, דעלה ז' עינין. ועבדת דינין בכלהו דהדיקו בנהא בין רגלין, הדיקת לון בכולא. וכתיב הוות לטור רב ומלאת כל ארעא, בגין דאתדבקת בימינא, אור הלבנה כאור החמה:

ות"ח, בקדמיתא כד אתא אברהם לעלמא, אתנהירת סיהרא. ושראת לאנהרא, עד דאשתלימת בדרגהא, ביומוי דשלמה, דאתגדל על כלא. דכתיב, ויגדל את כסאו מכסאך. ועל דא, ואכרה לי

בחמשה עשר כסף, אינון ט"ו זכאין עד שלמה. וע"ד על ידו אתייהיבת האי תושבחתא עילאה, בגין דיתגדל בה. אבל דוד בלחישו אתאמר, ולא אתייהיב ליה רשו לגלאה:

אומר אני מעשי למלך, לאתערא מלך עילאה. ומאי אינון מעשי, מאן דלא תלי ביה עובדא מאי עביד, דהא מעשה לעילא תלי. אלא, מאי מעשי אלין אינון לשוני עט סופר מהיר. בגין דשבחת בפלגו ליליא למלכא עילאה. שיר ידידות, כד"א שיר השירים, דשבחא מטרוניתא למלכא, אוף הכא מטרוניתא שבחת ליה:

יפיפית מבני אדם, הא אוקמוה חברייה באברהם. נתיפית בעליונים, אנכי מגן לך. נתיפית בתחתונים, נשיא אלקים אתה. לכך יפיפית, תרין תושבחן כלילן. הוצק חן בשפתותיך, הנה נא הואלתי. על כן ברכך, וה' ברכך את אברהם בכל:

אבל ת"ח, האי קרא, רזא עילאה אית ביה. לקביל מלכא עילאה, אמרית ליה יפיפית לעילא במשריין עילאין, דאינון משבחן קמך. ולתתא, באינון זכאי קשוט, דקיימין בפלגות ליליא. הוצק חן בשפתותיך, בשעתא דאת קרי ומקיש לתרע היכלי, פתחי לי אחותי. על כן ברכך אלקים. אימא עילאה אעטרא לך בעטרין עילאין. לעולם, בגין ההוא עולם בתראה, ובגינה קאמר, דאיהו אנהיר לה:

ד"א. לעולם, דא ימינא לעילא. דכתיב, אתה כהן לעולם. וכל ברכאן ומשחא טבא שריין ביה, ואוקימנא ליה. וע"ד כתיב על כן, כד האי כן אתחברת לעילא. אבל בזימנא דאתרחקא מניה האי עולם, מאי כתיב. שאוג ישאג על נוהו, דא מטרוניתא, בגין דאתמנעו מניה ברכאן, דלא שריין ביה, אלא כד האי נוהו אתחברת ביה. והאי הוא דכתיב שאוג ישאג על נוהו. וקביל דא כתיב, כי טובים דודיך מיין לריח שמנין טובים, מאי טעמא. בגין דברכך אלקים לעולם:

משכני אחריך נרוצה, לקבל דא כתיב, חגור חרבוך על ירך גבור. דא חרב לה' מלאה דם. לאתפרעא מחייביא, דגרמין לה פרודא מלעילא. קרבית יתה לגבך לרחמא עלמא, ותבסמון כחזא:

וכד אתקריבת ביה, אתלבש בהוד והדר. הה"ד, הוד והדר לבשת. ומ"ט. בגין דההיא דשעתא אתגדל בגין דאתחבר בעיר אלקינו. ועל דא כתיב, גדלת מאד הוד והדר לבשת. באינון לבושין דיקר, דפרשת עליה אימא עילאה. בג"כ הדר ושם עירו פעו. אימתי. כד אתחברת ביה מהיטבאל בת מטרד. וע"ד הודך והדרך ודאי. כגוונא דא, נגילה ונשמחה בך נזכירה דודיך מיין, נגידו דאימא, דאשקי לך ולכלא. ודא הוי הודך והדרך ודאי:

והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק, לקביל דא, שחורה אני ונאווה. בקדמיתא כד אתקריאת חרב למידן עלמא, איתקרי שחורה ודאי. והשתא כד אתקריבת לעילא בענוה, אתקרי נאווה. נאווה ודאי בכלוא. בנות ירושלים, אינון תריסר חיון עילאין רברבן דאקרון הכי, וכלהו בשלימו. על דהוו השתא בגלותא כאהלי קדר, אתהדרו אינון השתא כיריעות שלמה ודאי:

ות"ח, כיון דההיא חרבא אסתחרת מדין דהוה בה, דאכשרו בני עלמא עובדיהו. אתעבידת דבר, דבר אמת, ואתחברת באמת. ואמת בענוה. וכדין צדק בכלא וכולא חד:

סופא ברישא דבר אמת. אמת ברישא, דכתיב ראש דברך אמת. רישא דההוא דאקרי דברך, סיפא דדרגין, אמת אקרי. רישא בסופא, ענוה צדק בלא פירודא, אתכלילו ואתחברו בכלוא. ענוה רישא, צדק סופא, עקב ענוה יראת ה':

ותורך נוראות ימינך, דא יעקב, דנטיל תרין חולקין בגין דאתדבק בימינא לעלמין, דכתיב מחשוף הלבן אשר על המקלות:

ובהיא שעתא, כולא אתהדר כיריעות שלמה. בגין דסטרא דימינא איתער בעלמא, וידא ימינא פשוטה לקבל לדתייבין בתיובתא. דהא עד השתא אתקדרו בחובייהו כאהלי קדר, והשתא דהדרין בתיובתא אינון כיריעות שלמה, בגין דאברהם איתער בעלמא, ימינא דמלכא:

חציך שנונים, אוקמוה על אברהם, כד רדף בתר כל אינון מלכין בליליא, כד אתפלגו רחמין מדינא, וקטל אינון מלכין. הה"ד, כקש נדף קשתו יהדפם יעבור שלום. ונפלו כלהו בידיה:

אבל ת"ח, רזא דמלה. חציך שנונים, אלין חצים שנונים, אלין חצים ואבני בליסטראות. דדנת עלמין, באינון מאני קרבא, דמלכא דאפקיד בידא דמטרוניתא. ואינון חצים דקב"ה, שנונים ודאי בכלא, מסטרא דיומא תניינא, סטרא דיצחק, בגין דמניה נפק דינא לחייביא למידן יתהון:

וע"ד עמים תחתיך יפלו כל"ב. ומאן הוא דרגא דאפיל לון, דרגא דאקרי ל"ב, דאתמנא על עובדין דעלמא, ודנת לון על דאינון אויבי המלך:

לקביל דא אל תראוני שאני שחרחורת. מ"ט. בגין דאתלבשנא בדינא למידן עלמא. ואמרת לבנהא דקריבין לה גו ביתא, אל בראוני. ודאי, אי אשתדלתון באורייתא דיהבית לכון, לא תדחלון. ואי לא תשתדלתון, תגרמון לי, דבני אמי נחרו בי, למיטר לאומין דעלמא בגיניכון דתתבדרון תמן. ועל דא איתערו, אי דינא איתגזר על ישראל, קב"ה נחית ליה על שאר אומין, כד הדרן ישראל בתיובתא. ואי לא הדרן, נחתין בין שאר אומין, ואכלין לון גרמא ובשרא:

דבר אחר. בלב אויבי המלך, דא אברהם, דאתמנא מלכא על עלמא, וכל אומין אסתכמו עלוי למהוי מלכא עליהון, בעמק שוה. וכל שנאווי ליליא קטילת לון:

ד"א חציך שנונים, דאינון זמינין למיעבד דינא. עמים תחתיך יפלו, אלין דאתו מסטרא דשאר עמין, תחתיך יפלו, סטרא דנחש, כד ההוא שלהובא דסטרא דצפון איתער עליה, איהו נפיל בעמק ימא עילאה, ואתבר חיליה. וכד אתבר, חילא דשאר עמין אתבר, בגין דאינון אויבי המלך. מאי מלך. דא ישראל, מלכא בכלא:

כסאך אלקים עולם ועד, עלה קאמר הכי, כאתתא דאיתערא לבעלה, ואמרת אינתתך בעיית לאתחברא בך, דהא אינון חייבין דאפרידו זווגא דילן, אתאבידו מעלמא, ועבידת בהו דינא. והשתא בעינא, דיתחבר עולם בתראה, באתרא דאיקרי ועד. בגין דשבט מישור שבט מלכותך, דההוא דינא דעבדת כסאך בחייבי עלמא, דינא דקשוט הוא, דנפיק מאתרא דאקרי ישר. כד"א, צדיק וישר הוא. וכורסייא אקרי ישר, וע"ד דנפיק מיניה שבט מישור אקרי:

ד"א שבט מישור, דא מלכא משיחא, דאיקרי שבט לאוכחא חייבי עלמא. הה"ד, לא יסור שבט מיהודה וכתיב וקם שבט מישראל. מישור, והוכיח במישור לענוי ארץ. שבט מלכותך, עד דא כתיב, וקם שבט מישראל לאתערא בעלמא. מ"ט. דהא אפיקת לך ברא טבא חכימא לעלמא. והאי שבחא משבחת מטרוניתא למלכא לארמא רישא דישראל על כולא. לא יסור שבט, בגין דכתיב כסאו כשמש נגדי:

אהבת צדק, בגין דהאי צדק, אהבה דידך, היא אהבה זוטא. דבאת חברותא לעילא איתעבידא רברבא. ואוף איהו נמי באתחברותיה עמה, איהו גדול. הה"ד, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו. וע"ד משכא ליה מטרוניתא, במלין אלין דרחימו:

לקבל דא, הגידה לי שאהבה נפשי. אנת, דכל רחימו דנפשאי כך, אי לא תתחבר בי, איכה תרעה עלמא, איך תזון נפשך מעומקא עילאה, לך, ולאחריני, דהא ברכאן דלעילא לא שריין, אלא באתרא דדכר ונוקבא:

שלמה אהיה כעוטיה. איכדין אהא בכסיפא, כד תבעין מיני מזונא בני אבהן, דאינון עדרי חבריך, עדר ה' ממש. בג"כ אהבת צדק, דא כורסייא דילך. ותשנא רשע, דא סטרא דשפחה, דכל מילהא בחיובא, וקיימא לחיובא על עלמא:

ד"א. אע"ג דכלא חד, אהבת צדק, אלין ישראל דאחידן בהאי צדק, ואיהי חולקהון, דכתיב אהבתי אתכם וכו', ואוהב את יעקב. לאסגאה דרגא דצדק, דאחיד בה בשעתא דאיכרי יעקב. ותשנא רשע, דא עשו, דכל עובדוי בחיובא, וסטרא דיליה סטרא דרשע, חויא עקימא. הה"ד, ואת עשו שנאתי:

על כן משחך אלקים אלקיך שמן ששון, דא משחא טבא, דנגיד על רישך מסטרא עילאה, דאקרי הכי. מאי על כן. בגין דאהבת צדק:

הה"ד, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. שבת אחים אתחברותא דאח בצדק. גם, לאסגאה לישראל. בג"כ אמרת ליה, איכה תרעה לגרמך. איכה תרביץ, אינון עדרין קדישין דייעקב. מחבריך, אלין אבהן עילאין, דאתחברו כך בקדמיתא:

ד"א, ישראל דאינון אחים ורעים ליה, נגדין להאי שמן ששון]על רישיה, בצלותהון. שמן ששון, אלין תריסר נהרי אפרסמונא דכייא, דנהרין בה. וכדין חדוה בעלמין, רצון בעלמין, ורוגזא אסתלק מעלמא:

מר ואהלות, מר:

דא אברהם, דאקרי הר המר. ואהלות:

דא יעקב. קציעות:

דא יצחק. כל בגדותיך:

באלין תלת גוונין, חיו"ר וסומ"ק וירו"ק, אשתלימו אינון לבושי דארגוונא:

מן היכלי שן, אלין שבעה היכלין עילאין, דנשמתהון דצדיקייא חדאן בהו קמי קב"ה. וכדין חדוה קמיה. ואמאי איקרון היכלי שן. בגין דזכו באורייתא, ואתתקפ"ו בה, זכו להאי ש"ן:

מני שמחוך, במאי עסקין אינון נשמתין. אינון עסקין בתשבחאן דידי קמך. וכדין חדוה קמך אשתלימת, דלית חדוה קמיה מכל רתיכין דיליה, כחדוה דנשמתהון דצדיקייא דאינון קריבין ליה:

ד"א. מני שמחוך, ודאי דלית חדוה קמיה, כזמנא דעבד שלמה שיר השירים. ושבת תושבחהן דמטרוניתא למלכא:

ומאי אמרין. בנות מלכים ביקרותיך. בנות מלכים:

אלין נשמתין קדישין, דאקרון ודאי בנות מלכים, דהא מזווגא דמלכא ומטרוניתא הוו אינון. ביקרותיך:

דא ג"ע, דיקיר מכל מה דברא קב"ה בהאי עלמא דאינון נטיען דידי:

נצבה שגל לימינך, כד"א, נאם ה' לאדוני שב לימיני. בג"כ לתתא, באברהם אתדבקת, ובג"כ איקרי אברהם אוהבי, דאתדבקת ביה אהבה דילי. ואודע דיני לעלמא, ובגינה זכה לבן, דהא ה"א איתוספת עלוי מקדמת דנא:

בכתם אופיר, כד"א, ואדם מכתם אופיר, ואימתי הוא בכתם אופיר. כד אזווגא במלכא, כד נחית כתרא בדלוגין, דאנהיר מסטרא דאימא עילאה, ושריא על רישא דמטרוניתא, וכדין תפארת אדם לשבת בית. דהא ביתא דהאי עלמא, על ידה אתנהיגת:

בג"כ אמרה ליה, אם לא תתחבר בי, אכדין אהוי בצחותא על אינון עדרין קדישין, דסמכין על פתורי. הה"ד שלמה אהיה כעוטיה על עדרי חבריך:

קב"ה מה אתיב לה, שמעי בת וראי. לקביל דא, אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך. אמר לה קב"ה, הא עיטא עילאה לך, צאי לך בעקבי הצאן, אלין זכאין שלימין דאתעטרת בהו קדמי, ורעי את גדיותיך אינון דאתמשכין אבתריך:

ואינון חייבי דרא, יתמשכנון בחובייהו, אלקי יתהון ברצועא, ולא יוספון למחטי. ותטרי בניך דאזלין אבתריך, דלא יתמשכנון עליהון, וכולא בדינא דקשוט. מ"ט. דכל הנשמות קדמי אינון, וע"ד בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן:

כגוונא דא שמעי בת וראי. שמעי, דבך תליא שמיעה, כד ישראל אהדרין בתיובתא קמאי, שמעי, אעיל צלותהון קדמי, דפתחא דכלא בך הוא, כולא מסרית בידך לאנהגא עלמא תתאה. ועל דא שמעי בת וראי, בגין דאת חיזו דכולא, את אתקריאת באר לחי רואי. בג"כ אית לך לעיינא כל יומא בעובדיהון דעלמא, למיהב לב"נ כפי עובדוי:

ת"ח, כד ברא קב"ה עלמא, מני היכליה בידא דמטרוניתא לעיינא על עלמא. וכד בני עלמא זכאין, חדוה דאתוסיף לעילא:

והטי אזנך, לקבל צלותא דכולא. וכן עבדת אוף איהי מכל צלותין, לקרבא עטרה לצדיק. בגין דהא כל צלותין, לקרבא עטרה לצדיק הוא:

ושכחי עמך, דכד בני לא אזלין באורח מישר, אית לך לאייתאה עליהון מחאן. כד"א, והכיתי אתכם אף אני שבע. וע"ד ושכחי עמך, עביד יתהון כאלו הם שכחין מעלמא, עד דיתובין בתיובתא קמאי. ובית אביך, דאיהו אברהם, דאיהי ברתיא, ובכל שמה:

ויתאו המלך יפיד, דא מלכא עילאה, דרחים לאתדבקא בך, ולאזדווג בך זווג עלמין. אימת. בשעתא דכל בני היכלא דמלכא זכאין. בשעתא דיסרת לון, ודברת לון לרעותא דמלכא. הה"ד, משא אשר יסרתו אמו. ודא בת שבע אם שלמה, דדברת ליה לרעותא דמלכא:

כי הוא אדוניך, כל חילא דידיך מניה הוא. סיהרא לא אתנהירת אלא משמשא. שמה דילה אדני, סימנא נקטת מבי מלכא. א' מרישא דכולא לאתנהגא בה. וי' רישא דשמא קדישא, חכמה עילאה:

והשתחוי לון, כד"א ותקוד בת שבע. וכדין מלכא עביד כל רעותא. וישראל מתגברין לעילא לעילא. ומדורייהו עם מלכא ועם מטרוניתא:

כדין שאר עמין אתכפיין תחותייהו, וכלהו אתהדרון לעבדין לון, בגין דאינון בני מלכא. בג"כ ובת צור במנחה פניך יחלו עשירי עם:

לקביל דא, לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעיתי. דקב"ה יהיב בלביה למיעל בתרייהו לימא, בגין דישבועון ישראל מממוניהון, דאובילו עמהוון תמן. וכולא נטלו ישראל בימא, אגרא דההוא עבידתא דעבדו עמהון:

כגוונא דא לזמנא דאתא, ובת צור, דא סטרא דעשר ושאר עמין דאעקן לישראל, ועד השתא הו אעקין לון בחובייהו. כד"א, כי יבא כנהר צר רוח ה' נוססה בו:

כדין, ישראל יהדרון בתיובתא שלימתא קמי קב"ה, דאתחזי באינון עקתינ סגיאין דאתיין עלייהו, כמאן דאשתכח דוכרניהון לעילא. וכד אינון הדרן בתיובתא בלבא שלימא, כגוונא דכתיב בצר לך ומצאוך וגו', ושבת עד ה' אלקיך. וישוב מלכא לבי מטרוניתא לפייסא לה. וע"ד ובא לציון גוא"ל, דא מלכא דאתי לבי מטרוניתא. בגין דביתה כלהו שלמין קמה, אתי לאקמא לה מעפרא:

במנחה יחלו פניך עשירי עם, בגין דאת כבודה בת מלך פנימה. ומאי כבודה. כבוד ה'. ודא בת מההוא מלך דאיהי פנימה ודאי. ודא אימא עילאה, דאיהי פנימה דכלא, ואיהי איתערת חירו ונייחא על בנאה:

ממשבצות זהב לבושה, לקביל דא אמר שלמה, נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים. לחייך תרין. לזמנא ההוא, ולזמנא דאתי. בתורים, תרין תורים ודאי. בגין דביומא דמשיחא תתחדש דעתא בעלמא, ותתנהיר אורייתא קמי כולא. בגין דכתיב, כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם. ועל דא, ממשבצות זהב לבושה, דא סיטרא דצפון, דאתלבישת בה למעבד נוקמין, באינון דאעקין לבנאה. וע"ד קרינן ליה מלך המשיח, ודוד ודאי הוא וכדין איתער בעלמא:

מה כתיב לעיל. כי שחה לעפר נפשנו כו', קומה עזרתה לנו. מאי קומה. בגין דעד השתא איהי נופלת, השתא קומה עזרתה לנו, דאתדבק מלכא במטרוניתא. ופדנו למען חסדך. דא אברהם, ימינא, דלא תהוי לאחורא. דבג"כ אמר, הושיעה ימינך וענני. בגין כך, ממשבצות זהב לבושה:

לרקמות:

אלין לבושין דיקר, דאינון מרוקמין למקדשא. וכל מנוי דזמין קב"ה למלבש, למיהב נוקמתא באדום, תובל למלך, דא כלה אלבישת ליה. מאן גרם כל דא. בגין דישראל לא אתערבו בסטרא דעשו, כל אינון זמינין למחמי ביקרא דציון:

לקביל דא תורי זהב נעשה לך. תורי, תרין. רמז לאורייתא דאתייהיב בימי פרעה. ורמז לדעתא דתתחדש ביומוי דמשיחא. עם נקודות הכסף, התם, בחמשה עשר כסף. והכא, אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף, ודאי מסטרא דאברהם אתיא לון האי. ה"ד, ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור:

תובלנה בשמחות וגיל, תרין חדוון, לעילא ולתתא. לעילא, דשמא קדישא וכורסייא אשתלים, כד אתאביד יודע ציד מעלמא, ודוכרניה לעלמין לא אידכר. לתתא, ישראל בנוי דקב"ה, ברחמין עילאין ארים דגליהון על כולא. וע"ד מובאות לך. כד"א, והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'. וע"ד כתיב תבואנה בהיכל מלך:

תחת אבותיך יהיו בניך. אמר לה קב"ה לכנסת ישראל, תחת אבותיך, אינון אבהן עילאין, דאודיעו לך בעלמא, ואתקיננו לך, על כולא יהיו בניך. תשיתמו לשרים, דאינון אבהן עילאין, דכתיב בהו באר חפרוהו שרים דאתקיננו לה בכולא וכולא להאי באר. כנסת ישראל אתקרי:

ד"א. תחת אבותיך יהיו בניך. דכלהו ברחימו, כאינון דרא דמדברא, כאינון דאיקרוון דור דעה. יהיו בניך, דכלהו ברחימו יתגברון על אורייתא. לקבל דא כתיב, עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. דאקדימו עשיה לשמיעה. אוף הכא בניך ישתלמון כוותהון:

אזכירה שמך בכל דור ודור. מדרא עילאה, דתלייא ביה דרור וחירו לכלא. בזמנא דההוא שופר גדול, יפיק כולא לחירו, כדין עמים יהודוך לעולם ועד, דלא יתפרש עולם מועד, וועד מעולם. לקביל דא, צרור המור דודי לי בין שדי ילין:

עד הכא אתייהב ליה רשו לגלאה. אתא שלמה, ואשתלים דבכלא, ואשלים כלא, ואכליל בהנהו תושבחון חכמתא עילאה, קיומא דכל עלמין, דזמין קב"ה לגלאה לה לבנוי, בזמנא דיתער דעתא בעלמא. דכל חד וחד מישראל ידביק אדבקותא בחכמתא עילאה, רזא דשמא דקב"ה, ודא איהו טיבו, דלית ליה פסיקו כלל, לעלם ולעלמי עלמין.

פרשת בלק

אמונה אומן, תרי דאינון חד. חד גן. וחד נהר. דא נפיק מעדן ודא איתשקי מניה. הא הכא כל רזא סתימא דמהימנותא:

ואוליפנא, האי מאן דאיתער בליליא, בשעתא דקב"ה עאל בגנתא, לאשתעשעא בצדיקייא, בעי למימר פסוקא דא, ברעותא דלבא, ולכוונא רעותא ביה. ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן. ובתר כן יאמר, אודך על כי נוראת נפלאתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד. לבתר, ונהר יוצא מעדן וגו'. והיינו שבחא דחסידי קדמאי, כד מתערו בפלגות ליליא. ולבתר מסדרי שתחיהו, ולעאן באורייתא:

שעשועא דקב"ה מאי היא. אלא, כל צדיקייא קיימין בדיוקנייהו, ומתלבשין בגנתא דעדן, בכל יומא ויומא, ואתסחן בטלא, דזמין קב"ה לאחיא מיתייא. ועאלין כלהו לגבי משיח, ושאלין מה דשאלין, והא איתערו חברייא:

לבתר מתכנשין, ומשתדלין כלהו בדעתא עילאה, בכלהו מתיבתי דתמן. ועלייהו כמה ממנן. ומתחדשין תמן כמה חידושין באורייתא. לבתר נפקי כלהו, וחמאן, כד אתי אליהו לגבי אבהן.

איהו נפק, ואינהו עאלין וקיימין קמי אבהן, וחדו בהו, בכמה בנין קדישין די בסחרנייהו, וחדאן כלהו:

כד עייל קב"ה בפלגו ליליא, כלהו קיימין מתתקנין כדקא יאות, וכל אשתדלותא דאשתדלו כל ההוא יום אבחידושי אורייתא. וקב"ה תיאובתיה באינן צדיקיא, דחדישו בה מלין. ואשתעשע בהו, ואשעשע באלין מלין. וכן בכל צדיקא וצדיקא:

לבתר, כלוה מתתקנין דכר ונוקבא. וקב"ה בתר דארה ואשתעשע בהו, ובכל אלן רזין דחכמתא דילהון, אבגלי עלייהו, ואינן חמאן בההוא נועם ה'. כדין כלהו חדאן בחדווה סגיא, עד דמתפשטי זיוא ונהורא דילהון. ומההוא משיכו דזיוא ונהורא דחדוה דילהון, עבדין פירין ואיבין לעלמא דא, וההוא איבא עאל תחות גדפוי דשכינתא, עד זימנא דאצטריך:

וכך משתעשע בכל צדיק וצדיק, ואמר, זכאה מלכא דבנין אלן אתבררו לחולקיה ועדביה. וקלא איתער, מאמצעות גינתא דרקיע, וקורא בקל תקיף ואמר, זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה. כדין ערטילו וקרקורא דיליה. וכל צדיקיא דתמן אתערו בבכיה:

וקלא איתער מאמצעות גנתא דקריעא, אשתמע בתלת מאה ותשעין רקיעין. בגין דלית חדוה ושעשועא לקב"ה, אלא בשעתא דקאים בהדי צדיקיא דתמן. ובג"ד אומי ואמר, אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק וגו', אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי. בכל אתר דאית חדוה לקב", קלא דא נפיק וקארי:

כדין נפיק מתמן, וסליק ובטש ברקיעין, ושאיג שאוגין, עד דכל חילי שמייא כלהו בערבוביא. כדין נשבא רוחא, ובטש בטרפין דההוא אילנא רברבא, וכל ענפין דיליה בטשין דא בדא. וקלא איתער מגו נופא דאילנא וקרי, זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק. כיון דקלא דא אתער, שמע אברהם סבא ואיתער, כדין איהו רעווא דמלכא, ואתנחם בהדיה:

בההיא שעתא, איתער רוחא חדא מסטרא דדרום, וכל רעו וחדוותא ואסוותא איתער בעלמא. וכדין סליק צפרא, ורעווא אשתכח, וניחא איהו לכל אסירי מלכא דאינן בבי מרעייהו. זכאה עמא, דיכלין למנדע מרזין טמירין, סתימין דמלכא קדישא.

פרשת בלק מאמר אוצר הנשמות

אמר רבי אבא, יומא חדא הוינא אזלי במדברא, אנא ורבי יהודה דמן עכו בהדי, ואעילנא במערתא חדא, ואשכחנא תמן ספרא חדא עתיקא מיומין קדמאין. אפתחנא ליה, ואשכחנא דהוה כתיב בריש מלוי, הראשונות הנה באו וחדשות אני מגיד. ואוקים קרא בנשמתי דצדיקיא, מן יומא דסליק ברעותא דמחשבה למברי עלמא:

דעד לא אתברי עלמא, כל רוחין דצדיקיא הוו גניזין במחשבה קמיה, כל חד וחד בדיוקניה. כיון דציר עלמא, אתגליין כלהו, וקיימי בדיוקניהו קמיה, תמן ברומי רקיעין. לבתר יהיב לון באוצר חד, בגנתא דעדן לעילא. וההוא אוצר לא מלייא לעלמין, ותדיר קרי, הראשונות הנה באו וחדשות

אני מגיד. מאי אני מגיד. אלא כלהו בשמהן ולית באובתא וכיסופא לההוא אוצר, אלא לארקא ביה נשמתין:

כמה דגיהנם, לית ליה תאובתא, אלא לקבלא נשמתין ביה לאתדכאה תמן. וכל יומי קרי, הב הב. מאי הב הב. אלא אוקיד אוקיד:

וההוא אוצר נטיר כל אינון נשמתין, עד זימנא דאלביש לון, ונחתו להאי עלמא. ומגו חובא דאדם קדמאה, דאחשיך עלמא, ואמשיך סטרא אחרא בישא לעלמא, אצטריכו לאתלבשא אינון נשמתין. בלבושא דא, דהא לבושא אחרא זמין קב"ה לאלבשא לאינון נשמתין. והוה אמר בההוא ספרא, עד הכא. שתיקו. וחמינא מכאן והלא, מלין מתיקן דלא אשתמודעאן:

ולבתר חמינא לון בחלמא. ואמרו לי שתוק, ולא תגלי אלא לטינרא תקיפא, וכך עבידנא. ושכחנא ביה, ואיתימא, לבושא אחרא זמין קב"ה לאלבשא לאילין נשמתין לעלמא דאתי, אם כן מיתיא דאחיא יחזקאל, מאי טעמא לא עבד לון ההוא לבושא:

אלא, בגין דלא מטא זמנא, לאעברא בעלמא ההוא אוירא דכייא, דעביד לבושיין. ובג"כ לא אלביש לון, אלא כמה דהוו. וכך יהא לתחית המתים, בר דזוהמא דקדמיתא לא אשתכחת תמן:

וכד ב"נ נפיק מהאי עלמא, כלהו, בין צדיקים, בין חסידים ותמימין, וחייבין ורשעים, כלהו עברין באורחא דא למיחמי ליה לאדם קדמאה, לכל בני עלמא. ותמן נטלי אורחא, או לג"ע, או לגיהנם:

כל אינון דאורחיהו לג"ע, מתקרבין לגבי חומה דלבר, מאינון תלת חומות דתמן. כדין נפק חד ממנא, ואתער קמייהו וקארי ואמר, זכאין אתון צדיקייא בעלמין כלהו. וההוא ממנא יעזריא"ל שמיה. אוליף לון אורחא, ואזלין קמיה, עד תרעא חדא דגיהנם, והאי ממנא קרי בחילא, צנון תננא צנון יקידתא. בההוא שעתא, בבהילו מצננן ליה, ועאלין כלהו וטבלין ועברין. וכלהו חייביא, אתמסרן בידי דדומה, ואעלין בגיהנם, וכל אינון זכאין לא אתמסרן בידי, אלא בידי דההוא ממנא:

כיון דטבלין ועברין, ההוא ממנא אזיל קמייהו, עד דמטון לשור חומה דגינתא דעדן. וההוא ממנא קארי לפתחא ואמר, פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. כדין פתחין פתחא, ואעיל לון לגאו, וכן לכל פתחא ופתחא:

כיון דעאלו לגאו, לאתר דצדיקייא אחרנין קיימין, כמה חדוה על חדוה, וכמה חידו על חידו על צדיקיא, וכל בני מתיבתא חדאן. לסוף תלתא יומין, דאתמרון בהכלין ידיעאן, נפקין, ואוירין נשבין, ומצטיירין כלהו בדיוקנייהו. ומכאן להלאה, ירתי אחסנת ירותא, כדקא חזי לכל חד וחד:

חיזווא דאתחזיא בג"ע, מחיזו יקרא דיוקנא דכל דיוקנין, וגוון דכל גוונין, דמלכא קדישא, לא אתגלי בהיכלא, ולא באתר חד, אלא אתפתח רקיעא מרקמא ע"ג גנתא, לד' סטרין, ואתמליא מזיוא יקירא קדישא, ואתחזו תמן, ואתנהרון כלהו צדיקייא. מאן חמא חדווא דא, וכסופא דא, דההוא נועם ה':

עד כאן הוה לי רשו למחמי בההוא ספרא. אדמקיפנא למיחמי יתיר, פרח מן ידי, ולא חמינא ליה, ואשתארנא עציב, ובכינא. דמיכנא תמן בההוא מערתא, וחמינא ליה לההוא דלביש מדא, א"ל, רבי, מה לך למבכי, לא תתעציב. ממאן דהוה ההוא ספרא, פרח לגביה, ונטליה. ועד דלא נפק

מהאי עלמא, גניז ליה בההוא מערתא דמדברא דא, והשתא דהוה מתגלי לחייא, פרח באורא ונטליה:

מכאן ולהלאה, זילי לך לאורחך. ומההוא יומא עד הכא. לא אתגלי לי, ולא זכינא למשמע ממאן הוא. ובכל זמנא דאנא דכירנא, אשתארנא עציב. אמר רבי אלעזר דילמא קב"ה בעי ביקריה, דלא יתגלי בעלמא:

עד דהוו יתבי ולעאן במלין יקירין ועילאין אלין, נהר יממא. קמו ואזלו, אמר רבי אלעזר, השתא עידן רעווא הוא קמי מלכא, נימא מילי דאורייתא, ונתעסק בה, ונשתתף בשכינתא.

פרשת בלק מאמר הנה עם יצא ממצרים

לאמר הנה עם יצא ממצרים. אי תימא, דהא צריך לנטלא פיפוסין ויוחסין דילהון, לא אצטריך, אלא אורח כלל. דכתיב הנה עם יצא ממצרים. מאי טעמא. משום דהכי קארי לון פטרונא דילהון כמה זימנין, וע"ד לא תטעה, דכתיב שלח את עמי בכל זמנא:

ועוד, כד אתנטלית עיטא עלייהו עם פרעה, בלישנא דא יכלי להו, דכתיב הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו. אוף השתא דכתיב, הנה עם יצ"א ממצרים, דלא אפיק לון אחרא, אלא איהו מגרמיה נפק, ובג"כ תיכול לאבאשא לון.

פרשת בלק מאמר הנה כסה את עין הארץ

הנה כסר את עין הארץ, אית דאמרי, סיחון ועוג, דקטלי לון ישראל, דהוו עינא דארעא. אלא כד אייתי קב"ה ארבה על ארעא דמצרים, מה כתיב. ויכס את עין כל הארץ ותחשך הארץ. אמאי בגין דכל חרשין וקוסמין דעלמא, לא יכלין למעבד חרשין, אלא מלה חדא, בדרגא חדא, בזמנא חדא. ולעמא דא אייתי ארבה, מבולבל בכמה זיני מבולבלים אלין באלין, עד דלא יכילו כל חרשין וכל קוסמין, למיקם קמייהו. ודא הוא ויכס את עין כל הארץ. והכא כתיב, הנה כסה את עין הארץ:

א"ר אבא, בא וראה, בלק ובלעם לא הוו בעלמא חרשין וקוסמין כוותייהו. בלעם, חיליה ותוקפיה הוה בפומא ובעיינין. בלק, חיליה ותוקפיה בעובדא דידין. ודא אצטריך לדא. דהא כל זיני חרשין דעלמא בפומא ועובדא הוו, ובהו תליין. בלעם הוו ליה לישן, ולא ידין. בלק הוה ליה ידין ולא לישן.

פרשת בלק מאמר ואתן אדם תחתיד

אזלו חברייא, ושמשא הוה תקיף לחדא, חמו ההוא בי חקל בשפירו דעשבין, ומיין נפקין לכל סטר, ואילני חקלא סגיאין, יתבי תמן. אמר ר' אלעזר, כמה יאות אתר דא לנייחא ביה:

אדהו יתבי, הא חיויא רברבא אתי, בתוקפא דשמשא, אעבר קמייהו. א"ל ר' אלעזר, חיויא חיויא, סטי לך מאורחך, דהא ההוא גברא תב, ואתנחם על מה דעבד, ולא יוסיף למיעבד ההוא מלה. תוהו חברייא, אמר ר' אבא, מאי האי. אמר לון שתיקו:

אמר ר' אלעזר, חיויא חיויא, לבתר דלחישו לך מן שמיא, אתנחם ההוא בגרא, ושוי ברעותיה, דלא יתוב להאי חובא לעלמין, סטי לך מאורחך. קם חיויא בקיומיה, ולא נטיל הכא והכא. תב כמלקדמין, וא"ל, חיויא חיויא, ידענא מה את בעי, תוב מאורחך, דהא גוי חייבא אתי, דעביד ביש לחד יודאי, והא הוא נאים במערתא דילך, זיל וקטליה. מיד אהדר ההוא חיויא, ודלג דילוגין קמייהו:

אמר ר' אלעזר, חברייא, אי לא הוינא הכא, כמה בישין הוה עביד ההוא חיויא. דהא ב"נ חד יודאי, עבד עובדא דחובה, ועד דלא תב בתיובתא, לחישו ליה להאי חיויא, לקטלא ליה. ואמלך ההוא ב"נ בין כך וב"כ, ואתנחם מחוביה, ואמר דלא יתוב לעלמין להאי חטאה, וע"ד אשתויב מן דינא:

אמרו חברייא לרבי אלעזר, במה ידעת. אמר לון, סימנא יהב לי אבא ואנא אשתמודענא ביה. א"ל, תינח חיויא, דאשתמודעת ביה. ההוא דאתנחם ותב מחוביה, במה ידעת. אמר לון, כד הוה אזיל ההוא חיויא, קשקשוי הו סלקין, וזנביה זקיף, ואיהו דאזל בבהילו. רוחא אחרא הוה אזיל לקבליה, והוה קארי קמיה, תוב מאורחך, דהא תב מחוביה ואתנחם ההוא בר נש. וההוא חיויא בישא לא הוה אצית, עד דיתנון ליה כופר באתריה דההוא ב"נ דאתחייב קטילא ותב מאורחיה ואתנחם. דכך אורחוי דחיוא עילא ותתא, כיון דאתיהיב ליה רשו, לא תב, עד דאשלים ההוא דינא בישא דאתיהיב ליה רשו למעבד, או דיתנון ליה באתריה חייבא אחרא בכופרא, דהא בריקנייא לא יפוק, כיון דאתיהיב ליה רשו:

א"ל, תינח כל דא. ההוא גוי דאמרת דאתיהיב ליה כופרא במה ידעת. אמר לון, כיון דמלילת לחיויא, ההוא רוחא דהוה אזיל לקבליה, ולחיש ליה דיתב לאורחיה דהא אתנחם ההוא ב"נ, הוא דליג על אודני, ואמר לי:

תוהו חברייא, אמר ר' אלעזר, חברייא, נהך ונחמי, דהא חיויא כבר עבד מה דעבד. קמו וקריבו לגבי חד טינרא בההוא בי חקל, אשכחו לההוא גוי דמת, וההוא נחש כרוך על עקביה, ולא הוה אבדיל מניה. לבתר אתפרש מעקביה, וסליק על גרוניה, ואכריך תמן. ומתמן נחית על עקביה, ולא היה מתפרשא מניה:

אשכחו ליה ארנקי חד מלייא דינרין, דגזל לחד יודאי באורחא, ומחא ליה. נטל רבי אלעזר את הארנקי, ואמר, בריך רחמנא, דבכולא עביד שליחותא. תבו לההוא אתר דהו:

פתח רבי אלעזר ואמר, מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך. מאשר יקרת, יקר מבעי ליה, והכי אצטריך, מאשר אתה יקר בעיני, מהו יקרת, מכלל דאיהו מגרמיה אתיקר. הכי הוא ודאי, דכל ב"נ דאיהו בחיובא קמי קב"ה, בקדמיתא הוא מזלולא, ותועבה איהו קמי קב"ה, ובתר דאמלך ותב מחוביה, השתא אתיקר איהו מגרמיה, וקב"ה קארי עליה ואמר, מאשר יקרת, את מגרמך יקרת:

בעיני נכבדת ואני אהבתיך, דהא לית רחימו לקב"ה בהדי ב"נ בעלמא, אלא למאן דתב מחוביה, וע"ד ואני אהבתיך. אבל מה אעביד, דהא יהיבת רשו לחויא לנזקא. דא הוא עיטא, ואתן אדם תחתיך. מאי איהו אדם דיהב קב"ה כופר תחותיה. ההוא אדם דאתי מעמא דסטרא בישא, דההוא

חיויא מדיליה ייכול. דכתיב ואתן אדם, אל תקרי אדם, אלא אדום. ולאומים, דא הוא ולאום מלאום יאמץ, ודא זרעא דעשו, דיהיב תחת נפשיה:

אדהו יתבי, הא ההוא יודאי, דגזל ליה ההוא גוי, דקטליה חויה, אתי מאורחא, ולא. ומגו תוקפא דשמשא, עאל בההוא חקל, ויתיב תחות אילנא חד, והוא מתרעם לקב"ה, ומצדיק עליה דינא, ואמר, מארי דעלמא, גלוי וידוע קמך, דאנא לא חיישנא עלי, ועל גופאי, ועל ממוני כלום, דהא בדינא אתעביד כל מה דאתעביד. אבל אבא ואמא סבין אית לי, דלית לי במה דאפרנס לון, וע"ד חיישנא:

ותו, על כל דא, צרורא חדא דדינרין דהוה בההוא ארנקא, דחד מסכינא למעבד חופה לברתיה ענייא, מה יעביד. מאריה דעלמא, ע"ד כאיבנא בלבאי יתיר:

בכי ואמר, משפטי ה' אמת צדקו יחדיו. דינין דמארי עלמא קשוט אינון. אמאי אינון קשוט. בגין דצדקו יחדיו. דהא בשעתא דדינאט, דקב"ה בעי למעבד דינא, כמה מארי תריסין קיימין מהאי סטר ומהאי סטר ומגיחין אלין באלין, ומצדיקין אלין באלין. כיון דצדקו אלין באלין ואסתכמו כחדא, כדין משפטי ה' אמת. אימתי צדקו יחדיו. כד מצדיקין כל בני דינא דלעילא. מארי דעלמא, על דא אנא בכינא, ולא על דידי:

שמע ר"א וחברייא, וקמו לגביה, חמו יתיה דהוה יתיב תחות ההוא אילנא. ואתקיפו ביה, ונטלו יתיה לגביהון, אר"א לא תדחל זכאה קשוט, דאי לאו זכאה אנת, לא ירחיש לך קב"ה ניסא רברבא כמה דעבד. ובקדמיתא טול ארנקי דדינרין דילך, ותחמי מה דעביד קב"ה בגינך:

אזל בהדייהו, וחמא ההוא גוי מת, וחויא הוה עביד ביה נוקמין, והוה כריך על קדלוי כדבקדמיתא. אשתטח ההוא יודאי בעפרא, ואודי ושבח למאריה דעלמא. וקם ונשק ידוי דר"א וחברייא, אמר לון, השתא ידענא דקב"ה ארחיש ניסא דא בגיניכו:

אבל רבנן, על אבא ואימא סבין דאית לי בכינא, ועל חד מסכינא דיהב לי צרורא דא. פתח הארנקי, ואחמי לון הצרורא, וכן אחמי לון מחאה, דעבד ליה ההוא גוי. צלי עליה רבי אלעזר, ואיתסי:

קריבו לגבי ההוא גוי כמלקדמין, וחמו ההוא חויה דהוה עביד ביה נוקמין כדבקדמיתא. אמר ר"א, חויה חויה, כל מה דעבדת, יאות עבדת. ותו דאחמית חילך וגבורתך ביה. ועבדת נוקמין סגיאין. והא חמינין תלת זמנין, ואחמית כל מה דעבדת. מכאן ולהלאה, זיל ואתמר במערתך, וגזרנא עלך, דלא תנזיק לברייתא בעלמא. אתפרש ההוא חויה, וכפיף רישיה, ואזל ליה:

אמר ר"א לההוא יודאי, טול עדאה דשנאך, דהוה כיסא דדינרין דדהבא אית ליה לגביה. ושבוך ליה מאנוי, ולא תטול מדיליה כלום. וזיל לגבי גברא דדוך פלך, ותשכח דמיתת אתתיה, זיל לגביה, והב ליה כיסא דדינרין דא, בגין דההוא גברא אית ליה ברא חדא, ושמעון שמייה, והוה אזיל בסחורתא על ימא, ואינון בארבא, ובריה דהאי גוי גנב ליה לההוא כיסא, ויהב ליה לההוא רשע. ואימא לההוא יודאי, דיסלק כיסא דא לבריה, דלעגל ייתי לגביה, ויודי לקב"ה, דאחזר אבידתא למאריה. וכך עביד, נטל כיסא, ואסגיד לקמיה דרבי אלעזר, ונשק ידוי, תווהו חברייא:

אמר רבי אבא, בכל ארחא דא, אית תווהו, בכל מה דחמינן בך, והשתא איהו תווהא על תווהא, מהו דין. א"ל, מלה דא לאו בסימנא איהו, ולא בחכמתא, אלא רוחא דילי אסתכל, ואנא חמינא, כאלו בעינא חמינא. תווהוכלהו חברייא. ואזלו כלהו, וההוא יודאי בהדייהו. עד דמטו לגבי חמוי.

כיון דמטו תמן, אשכחוהו לחמוי דהוי יתיב על גבי ערסוי ולעי באורייתא. בריך ברכתא רבי אלעזר, ובריכו חברייא, ואיהו חדי בהדייהו.

פרשת בלק מאמר רפאני וארפא הושיעני ואושעה

פתח ואמר, רפאני ה' וארפא כוק, כיון דאמר רפאני, מהו וארפא. כיון דאמר הושיעני, מהו ואושעה. כיון דאסיא מסי, מאן הוא דמחי:

אלא כל אסוותא דעלמא, בידא דקב"ה. אבל אית מנהון, על ידא דשליחא. ואית מנהון, דלא אתמסרו בידא דשליחא. ואינון דאתמסרו בידא דשליחא, אסוותא אינון, אבל לזמנא מתהדרין. אבל אינון דקב"ה מסי, ההוא מרעא לא אתהדר לעלמין. וע"ד, אסוותא דיליה, איהי אסוותא, דלית בה מרעא כלל. ובג"כ, רפאני ה' וארפא, ודאי, בלא קטרוגא כלל. והשתא חברייא, קב"ה יהיב לי אסוותא, ועשק לי וערב לי:

סחו ליה כל ההוא עובדא, תווה, ובכה וחדי. ואמר, חברייא, נדרנא, דאיהך לגביה, ואתחבר בהדיה, ונודה ונשבח למארי עלמא. חדי בהדייהו:

אמרו ליה, במאי הוית מתעסק. אמר לון, הוינא משתדל בפ' בלק, וחמינא, דחכמתא דיליה, הוה תקיף ויתיר מחכמתא דבלעם. חכמתא דבלעם רגעא חדא, חכמתא דבלק בכל זמנא. אבל מפתחן דכלהו, בידי דבלעם הו. בגין דאיהו הוה אשלים בפומא. בלק הוה ידע למעבד חרשוי, ולא ידע לאשלמא בפומא.

פרשת בלק מאמר אל תירא עבדי יעקב

פתח ואמר, ואתה אל תירא עבדי יעקב כו'. האי קרא אוקמוה. אבל אל תירא עבדי יעקב, מחרשי דבלעם. ואל תחת, מקסמוי דבלק:

ת"ח, היאך הו תרוויהו דא בדא בעיטא בישא לקביל ישראל. אמר בלעם, יעקב בביתא דלבן אבי אבא הוה, ונחש נחשין לקבליה, ויכיל ליה. אנא אסדר נחשין לקבליה. אמר בלק, ואנא אסדר קוסמין לשמא דאיקרי ישראל:

בההיא שעתא, נפק רוחא חדא מסטרא דיוסף, מגו ענפי אילנא, ונשיב באינון נחשין, ובטיל לון, והיינו דאמר יוסף, כי נחש ינחש איש אשר כמוני. מאי איש אשר כמוני. בגיני אית איש דנחשים יבטל לבניכו. בגיני איהו לעילא, והיינו איש אשר כמוני. כמוני אית איש לעילא, דאפיק רוחא אחרא, מגו אילנא דלתתא, ונשיב בההוא קסם, ובטיל ליה:

והיינו קסם על שפתי מלך. מאן מלך. דא אילנא דלתתא. כדין אתיב בלעם ואמר, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ותרווייהו הו מתרין סטרין אלין:

כי אתך אני. לא הו יומין מן יומא דאתברי עלמא, דאצטריך הכי למהוי קב"ה בהדייהו דישראל, כההוא זימנא, דבעא בלעם לשיצאה לשנאיהון דשיראל מעלמא. וע"ד אמר קב"ה, בלעם בעא

לשיצאה לכו מעלמא, אבל אנא לא אעביד הכי, אלא כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה:

דאלו ייתון כל עמין דעלמא, לא יכלין לשיצאה לון מעלמא. אתא לבן בקדמיתא, ובעא לאעקרא ליה ליעקב בלחודוי מעלמא, אתא קב"ה, ואגין עליב. דכתיב, השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. אתא פרעה, ובעא לשיצאה לון מעלמא, אתא קב"ה ואגין עליהון, דכתיב, וכאשר יענו אותו וגו'. אתא המן ובער לשיצאה לון מעלמא, אתא קב"ה ואתיב כולא על רישיה. וכן בכל דרא ודרא, קב"ה אגין עלייהו דישראל תדיר:

וישראל אמרי, חסדי ה' כי לא תמנו. כי לא תמו מבעי ליה. אלא חסדי ה'. בכל דרא ודרא הוו בסעדן. כי לא תמנו, דלא אשתיצינא. מ"ט. משום דלא אתנמעו רחמוי מינן. דכתיב, כי לא כלו רחמוי:

ת"ח, מה כתיב בקדמיתא, וישלח מלאכים אל בלעם. ולבתר וילכו זקני מואב וזקני מדין, הל"ל וילכו המלאכים, מ"ט קא שני מלה ממאי דקאמר בקדמיתא:

אלא ההוא רשע דבלק, חכים הוה בכל דרגין דלעילא, אינון דרשרין קשרין, למעבד בהו חרשין וקוסמין. וכל אינון דרגין עילאין מינייהו, דבהו כפיין לדרגין תתאין:

אמר ליה, בכל זמנא דאנון חרשין וקוסמין ונחשין, אית לן דרגין ומלאכים ידיען, ואשתמודען לגבי חרשין וקוסמין. אבל מכאן ולהלאה, אית לך לעיינא באתר אחרא עילאה:

כתב ליה שמהן אחרנין, באינון דרגין קדישין. והכי אורחייהו דקוסמין וחרשין, דידיעי אינון דרגין דהווא קסם שרייא בהו, ועבדין חרשייהו, ואומי להון בדרגין אחרנין עילאין מינייהו, ועבדי מה דעבדי:

שלח ליה הכי. עמא דא, לאו קשרא דילהון כשאר עמין דעלמא. אבל קשרא דילהון באתר אחרא עילאה, מתקשרא. לעילא מכל דרגין:

כתב ושלח ליה, פיפוסא ופטרונא דתריסר נצוצין, דסחרן גלגלי רתיכא דכרוסייא קדישא, וא"ל, אי תסתכל בהני, בהני תסתכל, בגין דהני תריסר מתקשרן בי"ב שבטים. האי בהני תעביד חרשין, בדיוקנא דילהון לתתא, דאינון י"ב שבטים, וי"ב דגלין פרישן, ניכול לון, וניגח בהון קרבא, ונעקר לון מעלמא:

והיינו וישלח מלאכים, מלאכים ודאי. וקוסמים בידם, פיפוסים דמלאכין קדישין, הווי אתיין בידייהו. ואיהו לא ידע, דכל דרגין עילאין, בידא דקב"ה אינון. מה חשיב בלק, חשיב, דעמא דישראל אתמסרו למלאכין, כשאר עמין דעלמא. וע"ד כתיב שמהן דאלין מלאכים תריסר, ושלח ליה, והיינו וישלח מלאכים:

א"ל ת"ח, כל דרגין דאינון מקשרן קשרין, לתברא עמא דא, מסטרא דצפון אינון. ומסטרא דצפון זמינין למנפל. שולטנו דחרשין דילן, מסטרא דצפון אינון. השתא ניכול לאגחא בהון קרבא, דהא י"ב אלין דאינון מתקשראן בהו, מסטרא דצפון שריין למימני:

והואיל ומשמאלא שריין תוקפא דילהון, אתחלש ואתבר, בגין דכל תוקפא דילהון להווא סטרא איהו. מהו. דכתיב, עומד על שנים עשר בקר שלשה פונין צפונה. מצפון שארי לממני. אמר, הא

תוקפא דילן מצפון איהו, ואינון מ' חסר חד דרגין, תקיפין מפרזלא ונחשא. ותחותייהו לית לון חושבנא. וע"ד ניכול לאגחא בהון קרבא, ולאיתגרי בהו:

וקב"ה לא עביד הכי, דלא שביק לון למלאכין, ולא לחילי שמייא, אלא לקב"ה בלחודוי. וכל אילנין רברבין ושולטנין, פלג על כל שאר עמין, וכד אתו ישראל, נטיל לון איהו בלחודוי, ואחסין לון בתוקפא דנופא דאילנא, ולא שביק לון בידא דמלאכין, ולא בידא דממנא ורברבין דעלמא. דכתיב, בהנחל עליון גוים וגו'. ואלין י"ב תחומין, מתתחמן בד' סטרי עלמא, לבתר דבדר עמפין וטרפין, נטל לישראל ואחסין לון בתוקפא דנופא דאילנא. דכתיב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו:

א"ר אלעזר, כמה יאות ושפיר האי דאמרת, זכאה אורחא דילן, דכמה מלין עילאין קדישין רווחנא לון וחמינא. וההוא יודאי הוה תמן לקמייהו. אמר לון, רבנן, כל מלין אלין, כמה טבאן, ומלין עילאין קדישין נינהו. מהו דכתיב בתריה, ימצאהו בארץ מדבר וכו':

אמר ליה, אי ידעת ביה מלה, אימא. דהא מלה דא אוקמוה באברהם, דאשכח ליה קב"ה בארעא דפלחי ע"ז, ולא ידעי במהימנותא דקב"ה, אלא כלהו הו טעאן בתר ע"ז, וקם אברהם, ופרח בינייהו ענפא חדא שלים, קדם מארי דעלמא, ואשכח ליה תמן:

מה עבד קב"ה. נטל ליה לההוא ענפא, ונטע ליה, ואשקי ליה, ואשתדל עליה, ואעקר ליה מתמן, ואשתיל ליה בארעא אחרא. דכתיב, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך. ועבד מניה עמא קדישא, ודא היא מציאה, דאשכח קב"ה בארעא, דלא מהימנא ביה בקב"ה, ולא ידעי מאן איהו:

אמר ההוא יודאי, ודאי שפיר הוא, ויאות כלא. אבל אית לשאלה, אי אברהם הוה דיוקנא דאצטריך. ותו דהא קרא לא אוכח על אברהם כלל, ולא אדכר לאברהם, ולא ליצחק, אלא ליעקב בלחודוי. דכתיב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, וכתוב בתריה ימצאהו:

א"ר אלעזר, עכ"ז לא קשיא הכא, דהא אברהם אשכחן דנפק מגו פלחי ע"ז. והכא אע"ג דיעקב אידכר, הוא קאי על אברהם, ולית פירוכא כלל במלה. אבל אי ידעת מלה או חידושא, אימא.

פרשת בלק מאמר תהו ובהו חשך ורוח

פתח ההוא יודאי ואמר, והארץ היתה תהו ובהו, מאן ארץ. ההיא דאשתמודעא עילא ותתא. היתה תהו, מאי תהו. דא קו ירוק, דאקיף כל עלמא. ואיקרי קו תהו, דכתיב, ונטה עליה קו תהו ואבני בהו. כמה דתנינן, אבנין מפולמות דמשתקעין גו תהומי, ומנהון נפקין מיין:

השתא אית למנדע, תהו דאיהו קו ירוק, מאי הוא קו ירוק. אלא אשכחן בספרא דאסייא קירטינא, ויודן דקסרי שמיה, וקראן שמיה קירטינא אסייא, בגין דאיהו רב על כל אסיין, ויקירא בחכמתא. והכי בלשון פרסי, לב"נ יקירא, קראן ליה קירטינא. רב ויקירא בחכמתא. והכי בלשון פרסי, לב"נ תהו, מאי תהו. איהו קו ירוק, דאסחר כל עלמא. ומאן איהו. קליפה דאגוזא. ודא איהו קליפה דלבר דאיהו ירוק:

לגו מניה, בוהו. אינון אבנין מפלמות דמנהון נפקי מיא. מן תהו אתמשיך עור ובשר. מן בהו אתמשכו גרמי:

לגו מניה וכחשך. דא חשיכו דאתמשך מניה עמא דעשו. ואיתימא מן תהו. הכי הוא ודאי, דהא חשם מניה תלייא תהו. אלא אינון אבנין מפולמות, עאלו באמצעותא, דמניה אתמשכן גרמין, כמא דאיתמר. וחשך משיכו דקיק, דמניה אתמשך עשו:

ורוח אלקים, דא מוחא דאגוזא, דמתמן איתמשך יעקב שלימא, כגוונא דאגוזא דא, דכתיב, והנה רוח סערה באה מן הצפון, לקבליה דתהו. לגו מניה ענן גדול, לקבליה דבהו. לגו מניה ואש מתלקחת, לקבליה דחשך. לגו מניה ונגה לו סביב, לקבליה דורוח אלקים:

ומתוכה כעין החשמל, לגו מכלא. דלקבליה, מרחפת על פני המים. דא רוח דאימא עילאה, דקא מרחפא על כלא. ויעקב שלימא, איהו ודאי מוחא דאגוזא. והקב"ה ימצאהו בארץ מדבר ודאי. לבתר עבד הקב"ה לכל אינון קליפין דלהון, דיהון כלהון משתעבדין ליה.

פרשת בלק מאמר אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב

אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מעיקב וקם שבט מישראל וגו'. אראנו, למלה דפורקנא דא, דאיהו רביעאה. ולא עתה, אלא לסוף יומיאי:

שית יומין הוו בעלמא, ביומא רביעאה חמינא, דנהורין דהוו ביה, מסתלקי ומתדעכי. שמשא וסיהרא וכוכבייא ומזלי אתגניזו ביה. הני אתהוו בעובדא דבראשית, וביה אסתלקו ביומא דאלף רביעאה:

בכה ר"ש ואמר, ווי דגלותא אתמשך, ומאן יכיל למסבל ליה. אמר ליה, אי רבי אי רבי, אלו הוית ידע כמה ערטולא ובלבולא, עבד קב"ה בכלהו רקיעין, בשעתא דגזר ומסר לון לישראל בידא דההיא שפחה, ולאשתעבדא תחות ידא דאדום:

בשעתא דהוו כתבי פתקין ברקיעא, עד דלא אחתימו, בגושפנקא דחותמא דמלכא, קרא קב"ה לכל חילי שמייא, וקרא לגבריאל דקסת הסופר בחרצוי, ואמר ליה, איעכב פתקין עד דלא אחתימו, ואבכה על בני, ואעביד להון מספדא ואבלא. באומאה עלייכו, כל חילא דשמיא, דתשבקון לי, ולא תתקפון לנחמא לי. כד"א, על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי אל תאיצו לנחמני על שוד בת עמי:

בעט בעיטין ברקיעא דערבות, ועבד ביה בקועין וחלונין פתיחין. פתח ואמר, בני. בני רחימו דמעיי, רביתי לכון, ונטלית לכון, כאבא דנטיל לבריה, אוליפנא לכו דחלתי, אשלטית לכו על כל אומין דעלמא. חבתון קמאי בכמה חובין, עברנא עלייכו, בגין דבנין יקירין רחימין הוויתן קמאי:

בני בני, אקרא לארבע סטרין דעלמא, ואומינא להו עלייכו. מזרח מזרח, באומאה עלך, אי בני יתבדרון בינך, דתסתכל בתוארא ודיוקנא דילהון, היך אשתני ואשתחר בענויין דעבדון לון בגוון, ותבכה ובספד עליהון ותנטר לון:

בני בני, כד הויתון בביתאי, בתוקפא דאמכון, בעידונין בעינוגין, לא אשגחתון עלי. בני בני, מה אעביד לכון, גזירא גזרנא באומאה, אלא אנא ואתון נגלי:

משה רעייא מהימנא, איך לא תשגח על בני, ענא קדישא דמסרית בידך. מזרח מזרח, אתערי לגבי משה, ותבכון ותספדון על בני, אבלא ומספדא אשמעו כחדא, עד דאנא אשמע ואתרוי עמכון:

בני בני, רחמיין דנפשאי, היך תהכון בשלשלאין תקיפין, ידכון מהדקן לאחורא. בנין דאתרביאו בעידונין, בנין דהוו יקירין מפז וספירין. בני בני, חסידין קדישין, היך תפלון בידי נוכראין, דלא רחמין כלל. בשרא קדישא דגופיכון, איתרמי ואתחלל בשווקים וברחובות, בני בני. ווי עליכון ועלי. כדין בזע פורפירא דיליה. והיינו דכתיב, בצע אמרתו:

דרום דרום, באומאה עלך, כד יתבדרון בני בגוון, דתסתכל בהו היך משחרא דיוקניהון, וימינהון תבירין ביני עממיא. דרום דרום, באומאה עלך, אתער לגבי אברהם רחמיא, ואימא ליה איך נפלו בנוי, ואתבדרו בין שנאיהון, ותבכון ותספדון עליהון. דרום דרום, באומאה עלך, דתנטר בני רחמיו דנפשאי, כד יתבדרון בגוון:

צפון צפון, אתער בקול בכיה ומספד ואבלא ויגונא לגבי בני. ואימא ליה לעקידא דמדבחי, היך אזלין בנוי, והיך נפלון בחרבא. ולא תימרון דא, ולא תהודעון דא ליעקב אבוהון. דלא יהפך עלמא בריגעא:

מערב מערב, אתער לגבי נאקת חללין, וקרבין תקיפין דבני. איתער לגבי רחימתי יונתי תמתי, היך נשלין בנהא. והיך מתבדרין בכמה סטריין:

אחתי ברתי רעייתי רעייתא דילי, רחימתא דנפשאי, מה נעביד מן בננא מה יעבדון אינון. אבל רחימתי אחתי, אימא לך, אי ברעו סלקא עלך, אנת מרובעת, וגדפין דילך פרישן לד' סטריין, באומאה עלך ברתי יחידתי, דתהך בהדיהו, ולא תשבוק לון, ותחפי עליהו בארבע סטריין דעלמא. ואי לא, יתאבדון מעלמא:

מה אימא לך ר', בההיא שעתא דכנסת ישראל שמעת דא, ארימת קלא, ואזדעזעו תמינסר אלף עלמין, וקב"ה בהדה. וכדין קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה. וקב"ה כדין, ויקרא אדנ' ה' צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד:

מאן חמא ערטולא בכלהו רקיעין. מאן חמא בלבולא ומספידא דתמן. עד דכל חיילי שמייא חשיבו, דכל עלמין יתהפכון:

אמר לה קב"ה לכנסת ישראל, ברתי יחידתי דילי, תהך לחפייא עליהו, ולדיירא עם בננן. אמרה ליה, מארי דעלמא, לא איהך. בתר דרבית לון, ותקינית לון, וגדילית לון. אהי חמית לשנאיהון דאכלי לון, ותנשי לנא תמן. כדין אומי קב"ה לה, לאקמא לה, ולנפקר לון לישראל, ולאפקא לון מגלותא. כד"א, כה אמר ה' מנעי קולך מבכי וגו', ויש תקוה לאחריתך כו', ושבו בנים לגבולם:

ועל דא נפקת מקמיה. כיון דנפקת מקמיה, פתח קב"ה על כל חיילי שמייא ואמר איכה יועם זהב, וכל ההו אקינה דאלפא ביתא, קב"ה בלחודוי אמר לה לבתר קשר רחימין בההוא תניינא וחתמו פתקין:

והשתא אהדרנא לפרשתא, דודאי גלותא אתמשך. אראנו ולא עתה, למאן קאמר אראנו. לההוא דאיתמר עלוי כי אינון. כד ייתי לפקדא לאיילתא. ולא עתה, ולא לזמן קרוב. אשורנו ול אקרוב, אסתכלנא ביה, אבל לאו כען, אלא לזמן רחוק.

פרשת בלק מאמר דרך כוכב מיעקב

דרך כוכב מיעקב, רבי רבי, כמה רזין סתימין כלילין הכא:

פתח ואמר, ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן. כד ברא קב"ה לאדם קדמאה, דו פרצופין בראו, והוו מתחברין כחדא בלא פירודא. מאי טעמא. בגין דכתיב, זכר ונקבה בראם, בלא פירודא, ולא כתיב בראו, אלא בראם:

כיון דאתבריאן, הוו כחדא דא עם דא, בשיקולא. מה עבד ליה קב"ה. נסר ליה נסירו, ונטל לנוקבא מניה, ואתקין לה בכמה תיקונין, וקשטה בכמה קישוטין, ואלביש לה בכמה לבושיין:

באן אתר. בגנתא דעדן אתקין לה. כמה קישוטין קשט לה. שבעין. ואינון שבעים פנים דאורייתא. כמה תיקונין תקין לה. תליסר תיקונין. אינון תליסר מכילין, דאורייתא. נדרשת בהו. כמה לבושיין אלביש לה. שית לבושיין. ואינון שית סדרי משנה, בשית אנפין:

כל הני תיקונין, וכל הני קישוטין, וכל הני לבושיין, עבד לה קב"ה תמן בגנתא דעדן, ולבתר ויביאה אל האדם. ואדם היכן הוה. באתר דנקודה דציון, דבי מקדשא תמן. ומתמן נטיל לון, ואעיל לון בגנתא דעדן, ובריך לון ברכת חתנים:

ורזא דא, דרך כוכב מיעקב. דרך וקשיט ותקין ההוא כוכב, דאתנטיל מיעקב. דבגין כך, בגינה יתגלי, מאן דיתגלי. בגין דעל דא הוה אתי לגבה, ואתמשך מעילא לתתא. וקם שבט מישראל, דא אילנא דחיי. וקם:

כמד"א, והקימותי את בריתי:

וכד יהא דא, ומחץ פאתי מואב וגו'. כל אינון סטרין דאתאחדן באילנא תתאה, יתעברון ויתעדון מניה. כדין, ויאמר האדם זאת הפעם. דא זמנא דעדונין וענוגין, לאשתעשעא כחדא ולא כשאר זמנין דסטרא בישא אתאחדת ביננא. אבל השתא לית ערבוביא דסטרא אחרא עמנא, אלא עצם מעצמי, ולא שיתופא אחרא דביש:

עצם מעצמי, נהירו דאספקלרייא דנהרא ממש. ובשר מבשרי, מלבושא מההוא מלבושא דאתלבש ביה נהורא עילאה דילי. לזאת יקרא אשה, בשלטנותא עילאה על כל עלמא, דלא תעדי לעלם. כדין תדיק ותסיף כל מלכוותא והיא תקום לעלמיא:

אראנו ולא עתה, ראייה דא דאנא חמינא, זמינא למחמי ליה, ולא תקרבא כחדא. ולא עתה, בגלותא דבבל, בההוא ביתא דבנו עולי גולה. אשורנו, אנא זמינא לאסתכלא ביה אנפין באנפין. ולא קרוב, אלא בההוא ביתא בתרייתא. דבין בהאי ובין בהאי, לא הוה נייחא, ולא קורבא ואחדותא כדקא יאות:

אי רבי אי רבי, כמה קשיא מלה, כמה אריך זימנא, כמה עאקו על עאקו, זמינין לשנאיהון דישראל בגלותא, וכמה ישלטון חיוותא, וכמה ישאגון למיטרף ארפין דישראל, בכל זמנא וזמנא עד סוף יומיא:

כעת לסוף יומיא, כפום שעתא דיומא, בעידן די זרח שמשא, מן יומא שתיתאה, בשעתא דיזדמנון לפום מנין שנין, דיובל ושמטה כחדא, דאיהו רע"ד מן יומא שתיתאה. כעת זמינא קלא חדא לאתערא מרום רומי רקיעין, קלא עציב במרירו, מה דלא הוה הכי מן יומא דאתברון עלמין:

וההוא קלא יהוי דקיק, בחשאי, במרירו, ונציבו, נחית וסליק, סליק ונחית, וכן אמר, איילת רחמיין הות לי מן יומין קדמאין, ואתנשיאת מינאי. רחומין קיימין הוי לי בהדה, אדכרנא דחותמא דדיוקנה הוה חתים על לבי, והוה חתים על דרועאי, והו תקיף בגווי רחימו דילה, ורשפי שלהובה מוקדין בגווי:

בההוא שעתא געי תלת גועין, דא בתר דא, ויזדעזעון רקיעין, ויזדעזעון עלמין כלהו, עד דזתמעו קלין תלת, לגו נונא תנינא, ויערוק ארבע מאה אלף פרסי קו נונא חד דימא. ותמן יושיט מצודין ויפריש רשתין, וימשיך ליה מן ימא, ויעיל ליה גו מתיבתא דרקיע, ויחמון מניה כל אינון קושין וכל אינון פלוגתין דאקשי תמן. ויהא תפיס תמן מאה וחמשין יומין:

וההוא זמנא, יכנוש קב"ה כל חיילי שמייא, וכל בני מתיבתא דילה, והוא לעילא מכלהו, ואייתון קמיה ההוא תנינא, ויקשור תלת קשרין בקודליה, ויטלו אינון תלת רחימין, ויהדרון ליה לאתר דהוה תפיס תמן. ואינון רחימין ייעלון בהיכלא חדא דאיקרי אהבה, ויהון גניזין תמן:

ואומי לון קב"ה, לכל אינון חיילין, ולתרי מתיבתי, ולמהך כלהו, ולמשמע קלא דרחימותא, דאיהו תאיב למשמע קלה בהדיהו. בההוא שעתא יתער על עמא קדישא עאקין, אלין על אלין, בדחיקו סגי, ואינון צווחין צווחה בתר צווחה, דמעין בתר דמעין, ויתערון לה. איהי אשמעת קלא על בנהא:

וקב"ה קארי ואמר, דא היא איילתי, חבירתי, יונתי, שלימתי היושבת בגנים, דלא הות יתבא אלא בסתר המדרגה פנימאה, כמד"א כל כבודה בת מלך פנימה, והשתא בגנים, בחציפו, כאימא דאזלא בתר ברה, בשווקים ובפותיי קרתא, מדחילו דלא יבאישון ליה:

איילתי חבירתי חמי, הא חברייא כלהו דתרי מתיבתי הכא. חברים דאינון מתיבתי, מקשיבים לקולך השמיעני, דתיאובתי למשמע לקלך:

כמה זמנין איהו דלא שמענא לקלך, ולא ידענא לך. כדין כל עלמא בערבוביאי, עמין בעמין, אומין באומין. ומאן דלא אתחזי למלכא, ייתון ליה למישלט. וייתון עמיה עמין נוכארין, ולישנין אוחרנין, דלא ישתמודעין דינא, ולא נימוסי מלכותא. וכמה קרבין יחשבון למעבד:

ובגו שפה רפיאי, וממלל רכיך, יעביד כרעותיה, וישלוט. ויחשיב כמה מחשבין לאבאשא. ועל עמא יחידאה יעביד נימוסין בישין כדין יהא עאקו על עאקו, על ההוא עמא יחידאה. ביה זימנא יתתקף קב"ה, ויפייס לאיילתיה בכמה פיוסין, ויתקיף בה, ויקים לה מעפרא, איהו ולא אחרא. ותרי מתיבתי ישתארון בהדה:

תלת מלכין ישתארון, ויתערון בתלת סטרין דעלמא, על עמא דא. וההוא מלכא דהוה שליט בפום רכיך, ישלוט ברגז בגיא, ונס ובוקפא על עמא קדישא:

ובירחא תליתאי, בד' לירחא, בתשע שעתני ופלגא, יהכון כל בני מתיבתי בהדה דאיילתא, לגו קבריה דרעיא, מהימנא דביתא, ותיב תלת קלין עליה. בשעתא דשמשא יתכניש מעלמא, וקבריה יתפתח, ויבעון בני מתיבתי לעאלא לתמן, ולא יתייהיב לון רשותא, ויסתלקון כלהו

לאתרייהו. והיא תיעול, ומגווייה יפוק מה דיפוק. ותשכח למשה יתיב ולעי, ובוצינא דליק קמיה, וכמה ריחין ובוסמין סחרניה:

כיון דחאמי לה דעאלת, יקום, ויתכברון כחדא דא עם דא, וקליא יתערון ברום רומי רקיעין, וקב"ה ישמע, ויעול לגו היכלא דאהבה, ויטול מתמן תלת רחימין, ויפתח לון מערתיה. כדין יתער משיח בההוא ליליא, וישתכח תמן בהדייהו, ויהדרון רזין דאורייתא, בכל ההוא ליליא, במערתא דמשה:

וכד סליק עמודא דצפרא, יתגניז משיח וישתארון משה ושכינתא בההוא יומא, כיומא דשבועות. וסלקא שכינתא על ההוא טורא, ותשתמע תלת קלין, חד לקביל אברהם, וחד לקביל יצחק, וחד לקביל משה ויעקב. הה"ד, על הר גבוה עלי לך מברשת ציון הרימי בכח קולך וגו' הרימי אל תיראי אמרי כו':

הרימי, הרימי, אמרי. דא הרימי בכח, תרועה. הרימי אלח תראי, תקיעה. אמרי, הא תרועה תקיעה ותרועה כחדא. ודא איקרא שופר תרועה. שופר מההוא תרועה דלעילא:

שופר זעירא, בגין דאית אחרא דאקרי שופר גדול. שופר זעירא דא, אקרי שופר הולך גו תנועה דבוצינא, הה"ד ויהי קול השופר הולך. בגין דאחרא איהו שופר גניז וטמיר, ולא הולך. אבל דא זעירא, איהו הכא ביומא דשבועות, והאי איהו דאיתער ביומא דאורייתא, ביומא דשבועות:

באתערו דהאי שופר, דאיתער בתרועה ותקיעה ותרועה, יתערון אבהן מגו מערתא, ויסתלקון ברוחא, וייתון לגבה. ומההוא קלא, כמה חייבין בארעא קדישא ימותון, ויסתלקין מעלמא. בההוא יומא, סלקין צלותין דישראל בכל אתר, דאינון קמי מלכא קדישא. ואבהן ייתון כחדא. ויהון בההוא טורא. ומשה סליק בהדייהו. ותמן יסתכל באבהן, ואינון ביה. וייעלון כלהו גו מערתא דמשה. ומשיח יתער לגבייהו, ויתחברון כלהו בהאי יומא:

ובהאי יומא, יתערון עשר שבטין, לאגחא קרבין לארבע סטרין דעלמא, בהדי משיחא דאתמשח עלייהו, ויקבל משיחו על ידא דחד כהן צדק, ושבעה רועים מהימנן עמיה:

ומשיחא דא משבטא דאפרים הוא, ומזרעא דירבעם בן נבט הוי בריה דאביה, דבעולימוי מת, וההוא יומא דמת, אתייליד ליה בר, ואתנטיל מבי ירבעם למדברא. ולתמן נטלו מאה ושבעין גברין, כלהו זכאין משבטא דאפרים, דלא אשתכחו בחובא דירבעם:

ומהאי בריה דאביה, נפיק האי משיחא. ועל דא כתיב, וספדו לו כל ישראל וקברו אותו. סתים האי נבואה לשעתא, ונבואה לעתיד. כי זה לבדו יבא לירבעם אל קבר יען נמצא בו דבר טוב אל ה' אלקי ישראל בבית ירבעם. דא האי משיחא, דאיהו דבר טוב אל ה':

כיון דינדעון אבהן, דפקיד הקב"ה לאיילתיה ולעמיה, כמה חידו על חידו בהאי יומא. בארעא דצפון מלכותא דתימן, כמה עאקו על עאקו יתערון בהאי יומא על עמא דישראל, ותתקבל צלותהון ברעווא. ובפנייא דהאי יומא, תהדר שכינתא לגו ביתא, ומשיח לאתריה, ואבהן לגו מערתא דילהון:

שכינתא תהך ותהדר לגבי משה, שבעין יומין. לסוף שבעין יומין, סליק נאקו דישראל לקמי מלכא קדישא, דיהון מעיקין לון בכל סטרין דעלמא. וכנישתא חדא לצד דרומא יתאביד ויתחריב. וחמשה זכאי קשוט יתקטלון בינייהו:

כדין לסוף תלתין ותרין יומין דיקטלין לכנישתא ההיא, ילבש קב"ה קנאה לההוא שופר זעירא. וההוא משיח בריה דאפרים, יפרוש פרישא כחד תור דקרנוי סלקין כקרנוי דראם:

וההוא שופר זעירא, יתקע תרועה תקיעה ותרועה, תלת זמנין בריש טורא כמלקדמין, כדין נטלין דגלין דההוא משיח, ויפול רעשא על עלמא, באינון קלין דשופרא. וכל אינון בני עלמא ישמעון ויחמון. כמד"א, כל יושבי תבל ושוכני ארץ כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו:

וכדין יתבערון גלולין מן ארעא קדישא. ותלת קרבין יעבדון בני ישמעאל בהדי משיח דא. ואינון ייתין ויסגדון למארי עלמא בטורא דקודשא בירושלים. ואילין קרבין יהון באלף שתיתאה:

ובירחא דבול, יפולו שנאיהון, ויתעברון כל אינון גילולין דישתארוון בארעא קדישא. ומתמן יהכון ויתערוון קרבין על עלמא. ובעוד דאינון יגיחוון קרבין עם כל בניעלמא, יתכנשוון בנוי דאדום על ארעא קדישא, ויתפסון לה, וישלטון עלה תריסר ירחי:

לסוף תריסר ירחין, יתגעש וירעש כל עלמא. ובין זמנין אליון, דשכינתא תהך ותהדר לגבי מערתא דמשה. יתטמר מלכא משיחא ט' ירחין, כירחין דיולדה, ואינון ט' ירחין, כמה צירין וחבלים יטול על גרמיה:

ובין כך קב"ה יסגי צעריה, ויעול לגו שבילין דאילנא חדא, דאית ליה אילנא קדישא רברבא ותקיף. ותמן בשבעין ענפין, יטול מכילן דאלכסונין, ויטול לשבעין ממנו, דסחראן לשבעין ענפין דאילנא, גו אינון מכילן אלכסונין, וישתכחון אסורין חד תקלא דמכילא ופלגו. כדין יחית לון מכל ענפא וענפא:

וכמה ענפין זעירין ודלא זעירין יתברון במיחתהון מתמן, בגין דאתאחדאן גו ענפין, ובמיחתהון יתברו. כדין כמה סגיאין מעמא קדישא יתברון בין רגלין דשאר עמין. וכל אינון ממנו, יעברון לון גו נהר דינור, ויתעברון משולטניהון:

ובין כך משיח צירין וחבלין יהון ליה כיוולדה. ועל ההוא זמנא כתיב, יענך ה' ביום צרה. דאינון תשע פסוקים כירחין דיולדה. ושבעין תיבין, דהא לשבעין שנין באלף שתיתאה, יוליד וישלוט על כל עלמא. ובג"כ באינון תשעה ירחין, יתחזון בכל ליליא, מפלגו ואילך, רכב אש וסוסי אש לבר מרקיעא, מגיחוון קרבין אליון באליון, עד דינהר צפרא:

לבתר דאינון תשעה ירחין יעברון, כדין קב"ה יתער למשיח דא, ויפיק ליה מגנתא דעדן. וההוא יומא דיפוק, יזדעזע כל עלמא, דיחשבו כל בני עלמא דימותון:

ועל ההוא יומא כתיב, ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה'. דא שכינתא, דתירום מההוא זימנא ואילך, ומשיח בהדה. ומהדר גאונו, דא משיח. בקומו לערוץ הארץ. כדין ואספ נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ וגו'. דא בשתין שנין דאלף שתיתאה, ויהכון לבתר דיעביד לון קב"ה כמה נסין.

פרשת מטות

וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר. תמן תנינן, א"ר יהודה, אין העולם מתנהג אלא בתרין גוונים, דאתו מסטר אתתא, דאשתכחת חכמית לבא. הה"ד, וכל אשה חכמת לב בידיה טו ויביאו מטוה את בתכלת ואת הארגמן. ומאי מתיין. את התכלת ואת הארגמן, גוונין דכלילין בגו גוונני:

הה"ד, דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה. וכתיב בידיה טו. מאי טו. א"ר יהודה, טו בדינא, טו ברחמי, א"ר יצחק, אמאי אתקריא אשר. א"ל, דכלילאא בדינא, וכלילא ברחמי. ת"ח, דא"ר אלעזר, כל אתתא בדינא אתקריאת, עד דאטעמת טעמא דרחמי. דתניא, מסטרא דבר נש אתי חוורא, ומסטרא דאתתא אתי סומקא, טעמא אתתא מחוורא, חוורא עדיף:

ות"ח, אמאי אסירן נשא שאר עמין דידיעי משכבי דכורא. משון דתנינן, אית ימינא, ואית שמאלא. ישראל, ושאר עמין. גן עדן, וגינהם. עלמא דא, ועלמא דאתי. ישראל לקבלי דרחמי, ושאר עמין לקבלי דדינא. ותנן, אתתא דאטעמת טעמא דרחמי, רחמין נצחא. אתתא דטעמא טעמא דדינא, דינא בדינא אתדבקת. ועלייהו אתקרי, והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה:

וע"ד תנינן, הנבעלת לגוי, קשורה בו ככלב. מה כלבא תקיפא ברוחיה, חציפא. אוף הכי דינא בדינא תקיפא, חציפא בכולא. הנבעלת לישראל, תנינן, כתיב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום. מ"ט. משום דנשמתא דישראל, אתייה מרוחא דאלקים חיים. דכתיב, כי רוח מלפני יעטוף. משמע דכתיב מלפני. ובג"כ אתתא דהיא בתולתא, דלא אתדבקת בדינא קשיא דשאר עמין, ואתדבקת בישראל, רחמין נצחא ואתכשרת:

ות"ח, כתיב אמרתי עולם חסד יבנה. מאי חסד. הוא חד מכתרי עילאי דמלכא. דנשמתא דישראל קרא ליה קב"ה חסד, על תנאי דיתבני, ולא ישתיצי חסד מעלמא, משמע דכתיב יבנה:

בג"כ תנינן, מאן דשצי חסד מעלמא, אשתיצי הוא לעלמא דאתי. וע"ד כתיב, לא תהיה אשת המת החוצה, בגין למיעבד חסד עם מיתא, ואתעביד בנינא, דכתיב עולם חסד יבנה.

פרשת ואתחנן מאמר קו המדה

מאמר קו המדה. א"ר שמעון, עד הכא לא הוו חברייא ידעי רזאדגו יחודא. א"ר אלעזר, כל קראין דאורייתא רזין סתימין עילאין אינון, והאי קרא מאן איהו:

פתח ואמר, שמע ישראל ה' אלקינון ה' אחד. האי קרא, אע"ג דכמה סטרין דרישנא ביה, רזא דייחודא דביה סתימא מעיינין, לבא אטים הוא מניה, דכמה חכימין טרישין דלבא לעאן, ולא ידעי, ולא דאבקיין. סתים מחיזו עיניהון, ומסוכלתנו לביהון. ת"ח, ברזא דייחודא אתוון טמירין, שורין ותיבין גליפין בקיומיהו:

שמע, שמא דרזא דייחודא, גו טמירא עילאה סתים, וגליא גו גליפי טמירין, לסלקא בדרגוי לאשתלמא לעילא. שמע, ביה תלייא ש"ם, ביה תלייא שמיעה. שם, כד"א אשר נקרא שם. ע', אשגחותא דריש שתא ועד סייפא שתא:

ע' טובה לאסתכלא ביה. בגין דאית עין טובה ועין רעה. עין טובה, מסטרא דימינא. עין רעה מסטרא דשמאלא. עין טובה, היינו רזא דרשים ביה ישראל, דכתיב שמע ישראל, ישראל סבא. ואוקמוה, דהכא ישראל סבא:

ומאן דאמר ישראל זוטא, כלא חד. ישראל זוטא שפיר, דעין סמיך ביה. ומאן איהו. דכתיב לא יגרע מצדיק עיניו. ודא ו' זעירא. ו' עילאה, ו' זעירא כלא חד. ו' זעירא, מבוועא דבירא דלא אפסיק מניה לעלמין:

עד הכא אתפרשו אורחין גליפין ברזא דא. מכאן ולהלאה, רזי דרזין דייחודא שלים, כדקא חזי שיעורא דליה שיעורא למיעבד מדידין ושיעורין לסטרין כלהו:

ידוד אלקיננו ידוד. רזא דארביסר אתוון. תלת שמהן פנימאין, כללא דכלא. רזא חדא, עילא ואמצעיתא ותתא. הכא כללא דכל סטרין, מאתר דלית ביה שיעורא דאקרי אין סוף, עד סייפי סטרא בתראה תתאה לכל דרגין:

חד לעילא, אתר דשירותא, דמתמן נפקין שבילין לכל סטרין. חד באמצעיתא רזא דמשה אכליל גרמיה ביה בגו אברהם ויצחק. חד כללא דדוד מלכא. תיקונא וסמכא חד לכלהו:

וכד מתחברן אתוון דמהימנותא, אתגליין בחבורא וקישורא דכלא, תרין עלמין, עילאה ותתאה. עילאה סלקא עד דלית שיעורא ואין סוף. תתאה נחתא. בשעורא עד סוף דכל דרגין:

עלמא עילאה דמתקשרא וסלקא עד א"ס, פליג אתווי בדרגוי, שבע אתוון, ידו"ד אל"ה. ע"ג רזא דעלמא עילאה, דמתקשרא וסלקא עד א"ס, ואתפליג באתווי שבעה. עלמא תתאה, דמתקשרא ביה, ונחתא עד סוף דכל דרגין, פליג אתווי בדרגוי שבע אתוון, ינ"ו ידו"ד. תלת אתוון עילאין, בד' אלים, רזא חדא, חבורא וקישורא חדא, דלית בהו פירודא. ובג"כ לארביסר אתוון ז' וז', וכלא חד:

אחד, ואוקמוה דל"ת עילאה ורב על שאר אתוון. וכן רי"ש דאל אחר. לאשתמודעא, דלא לאחלפא רזא קדישא עילאה, ולאכללא סטרא אחרא בהדיה:

סימן עי"ן דל"ת דאינון רברבין, ע"ד, לאסהדא סהדותא דרזי דרזין, לאפקא משחתא חדא, למשיחו דרזא דמהימנותא. ומאן דידע רזא דא, ידע רזא דמאריה ואחסין תרין עלמין, עלמא דא ועלמא דאתי. ומשחתא אקרי קו המדה:

ודא אתייהיב לחכימי עליונים קדישין, דידעין רזא דמאריהון ומשתדלי ביקריה. ולא אתייהיב לחיבי עלמא, דלא ידעי ולא חיישי ליקרא דמאריהון. ואינון זכאי קשוט די בהו רזא דמהימנותא עילאה, להו אתייהיב למנדע ולאסתכלא, בגין דלא סטאן ימינא ושמאלא:

קו המדה, אורך ורוחב. קו המדה, עומקא ורומא. קו המדה, עיגולא וריבעא. בתליסר תרעין קיימא למנדע. ואינון שיתא ועשרין לתרין סטרין, כד מתגלפי בגילופייהו. כלא חד במשחתא דא. קו המדה סלקא ונחתא, אתגליף בגליפוי לכל סטרין:

נהורא דלא קיימא בנהורא, גליף, ונפיק נציצו דכל נצוצין, ובטש גו רעוא דרעוון, ואתטמר ביה, ולא ידע:

בזמנא דרעוא דא בעא לאתפשטא, נפיק האי נציצו דטמיר גו האי רעותא, בגין דאתחזי, ולא אתחזי לאתקיימא כגוונא דא:

כד אתפשט רעותא דא, בטש האי נציצו, דאתחזי גוון ולא גוון, ועאל בההוא אתפשטותא, ונפק בגונוי, וסלקא, וקיימא בסליקו גו רעותא ואתפשטותא:

בטש רעוא אַתפּשטותא דיליה, בסתימו דלא אַתיידע, ואפיק נהורין דקיקין צלילין כלילין כחדא. כד בעאן לנפקא האי נציצו, דביה גוונין. בטש בההוא אַתפּשטותא, ואתדחיק. ומגו דחיקו, נפקין אינון נהורין דקיקין, ואשתמעו כחדא. כדין האי נציצו אחזי בהו גווני, ואצטבע כלהו כחדא, חיור וסומק וירוק ואוכם. ואתעכב ביה תריסר ירחין. ולבתר אתעקרו מתמן, ואשתילו באתר אחרא:

והאי נציצו, סלקא ונחתא. והאי איקרי בוצינא דקרדינותא. האי אתקין ובטש בכל נטיען נהורין, ואומר לו גדל. כדין אפיק מבויעין ההוא אַתפּשטותא עילאה קדמאה, ואשקי ונהיר לכלהו, ואתרביאו:

בהאי בוצינא דקרדינותא, נהיר מאן דנהיר, וסלקא ונחתא, ואתפשט לכל סטרין, וכדין איקרי קו המדה. וקיימא משחתא לעילא ותתא. קו המדה בוצינא דקרדינותא בתימא דכל סתימן, משחתא נכירא דאתקין שפירו לכלא. ההוא שפירו דנפיק מפשיטו קדמאה, איהו אתקין לון. ביה קיימין למשחתא לעילא ותתא. מאן דזכי בהאי, וידע ביה, זכה למנדע בחכמתא דמאריה, זכאה חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי:

דא משחתא לרזא דמהימנותא, קו המדה אורכא ופותיא בשיעורא. עומקא ורומא בשיעורא. עיגולא ורבוועא בשיעורא. כלא סחרא משחתא חדא. כל נהורין, וכל רזין, לא סלקין, ולא נחתין, ולא מתפשטין, אלא במשחתא דא בר לעילא לעילא, דלית שיעורא, ולא קיימא בהאי לאסתכלא ולמנדע:

כל שיעורין וכל משחתין הוא כליל לון, וכולא אתכליל ביה. קו המדה, אינון גוונין דאצטבעו ביה, וקיימין ביה, אַתפּשטו. וכד אתרביאו. סלקן ומתפשטן לאורכא ולפותיא ועומקא ורומא. ואיהו סלקא ומדיד לכלא במשחתא חדא. שארי מלעילא מאתר דשארי שיעורא, עד סוף דרגי מהימנותא:

תרעא קדמאה, שירותא דשארי טמירו, והאי נציצו אתרבי ונציץ, דלא אתגלייא ולא אַתיידע, עד דמטי לרעוא דרעוין, ומתמן אתגלייא ולא אתגלייא, עד דקשיר קשרין למשחתא, כגוונא דאיהו מדיד, הכי אתרביאו וסלקן לכל סטר, קשרא דנעיצ מתמן, ושראן קשרין:

ההוא קשרא קדמאה, תלתא אלפי עלמין קשרין ביה. חד עלמא סלקא לעילא, וחד נחתא לגביה, וחד נחתא לתתא מניה, דאיהו דקיקא מכלהו. בין עלמא ועלמא אלף עלמין. עלמא תתאה מכלהו, ארכיה אלף אמין:

וחמש זרתין אתכלילו בהאי קשרא. והאי קשרא, אורכיה תלתא אלפי עלמין וחמש אצבעאן. פותיה, תלת אלפי עלמין:

וכלא אתקשר בעיגולא. עיגולא דסלקא ונחתא. בעיגולא חדא שית אלפין עלמין לגו מעיגולא חד. והאי קשרא כליל כלא. האי קשרא קדמאה, קיומא נעיצ מהכא, ואתפשטו קשרין ומדידין:

מהאי קשרא, שארי קו המדה לאַתפּשטא, מדיד אלף דאיהו עיזקא חדא, ואלף דאיהו עיזקא חדא, לאַתאחדא דא בדא. ואלין עיזקן אינון מאתן אלף עלמין, דכסיף בהו קב"ה. ואלין עיזקן אתאחדן דא בדא:

בין עיזקא ועיזקא, ת"ק אלף עלמין. ואלין דפתחי תרעין לכל סטר. בין עלמא ועלמא טפח. עיזקא תניינא, רב מחבירתה במשחתא קדמאה דכלא:

מהכא אתפשט לתתא, ומדיד קו המדה תלת זרתין פשיטין בלחא קשרא. ארכא דההוא זרת שתין רבוא עלמין:

בהאי זרת אתתקנו שמים, ברזא דשתין רבוא עלמין. וכל עלמא ועלמא כלילא בארבע אלפין עלמין אחרנין. הה"ד, ושמים בזרת תכן. אתפשט ק"ו המד"ה, ואתתקן במדידו תרין זרתין, ופלגא, ופלג פלגא, בלא קשרא:

כל משחתין אלין דהאי סטרא, דקיימא בקו המדה, משחתא חדא לריבועא כלא, ולא הכא לעיגולא. ומשחתא דקיימא בק"ו המד"ה, איקרי משחתא דריבועא. בהאי משחתא קיימא כלא ואתקיים:

עומקא דריבועא דא, חמשין זרתין, לאתפתחא לחמש סטרין. רומא חמש. ועד הכא קיימא משחתא דריבועא. והכא קיימא קשרא לקיומא, קשרא קדמאה, דאיהו שירותא דהאי, איהו קיומא. קיימא קו המדה במדידו דמשחתא. ועד הכא תרעא קדמאה לקיומא:

אשתכח קו המדה, במשחתא דא דריבועא בכל סטרוי, שבע מאה אלף עלמין, ושבעה טפחים, וחמש זרתים, ופלגא, ופלג פלגא. עומקא ורומא חמשין וחמש זרתין:

הכא אשתכללו קו המדה במשחתא חדא, משירותא דקשרא קדמאה, עד סיומא דמשחתא דנא דריבועא. הכא משחתא חדא לקיומא חד. והאי איקרי משחתא עילאה, קיומא סתימאה, קשרא קדמאה, וריבועא דא קיומא דרזא ידו"ד, שמא קדישא עילאה, כללא דקשרא קדמאה, ומשחתא דריבועא דסלקי גו משחתא, ברעותא דסתימו עד אין סוף:

ועד הכא קיומא חדא עילאה סתימאה. מהכא אתפשט קו המדה, ומדיד גו גוונין דקיימין בדישורא חדא, כלילא חדא. קו המדה אתגלייא, וקיימא בניצו דנהיר, וכל גווי קיימין ביה:

קשרא תניינא. קו המדה שארי, ואתגלייא בי"ב קשרין עילאין, ומאתן ותלתין ושית קשרין אחרנין דקיקין. אלין י"ב קשרין עילאין, קיימין גו קשרא קדמאה סתימא ורבעא, ומתקשראן ואתאחדאן בהו. ומתאחדאם ומתקשרין באלין אחרנין. וכד מסתכלין מלין, כולא איהו משחתא חדא:

וקשרא קדמאה מאינון י"ב, אלין אינון דקיימין במשחתא, בגין דמתפשטי יתיר. וכל אינון אחרנין, מתפשטין הכי, אלא אילין דבקין דא עם דא, וכלילן דא עם דא. ובקו המדה, קיימי כלהו כחדא, כללא חדא, למשיחא חדא:

האי קשרא, כגוונא דקשרא קדמאה איהו, ושיעורא דיליה, ואורכיה ופתייה, כההוא גוונא ממש, בר דהאי באתגלייא, וההוא קדמאה נעיץ דלא אתגלייא:

קשרא תליתאה, קשרא דא איהו קדמאה, ודא משנייא מכל אינון גוונין, ודא איהו קשרא וגוון יתיר, ואיהו קאים למשחתא לאתפשטא:

ששאר קו המדה, ומדיד גאלין תריסר קשרין. תלת קשרין מינייהו עילאין, דקיימין למשחתא בההוא מדידו דמדיד, ואסגי ארכאן דיומין בכולא. וסימן דא חו"ל. ויש לו רזא דכתיב, וכחול ארבה ימים. והא אוקימנא:

מדיד אלף, ושאר מרישא דעזקא דלעילא, דיוקנא רזא דאדם. מדיד ברישא, לאתפשטא לתתא באורכא:

ההוא רישא שארי מלעילא, ומדיד בעיגולא, לתרין סטרין. סטרא חדא תלת מאה זרתין, ופלגא, וחד שלישי. סטרא דא קיימא בחמש מזלגין, דעיילי לסטרא תניינא, ומתדבקן אלין באלין. ומשחתא דאלין מזלגין דעיילי דא בדא, תלת מאה טפחים, וחד זרתא ופלגא. מתדבקן אלין באלין, לקשרא סטרא דא בסטרא תניינא:

סטרא תניינא, מדיד בוצינא באתפשטות, ואתעביד משחתא תלת מאה זרתין, ופלגא, וחד שלישי, כההוא סטרא קדמאה. אשתכח עיגולא דרישא דא, שית מאה וחד זרתין, ותרין שלישים. משחתא דאינון מזלגין, שית מאה טפחים ותלת זרתין:

דהא הוא עיגולא דרישא, דאיתפשט בוצינא ומדיד לתתא, לאורכא אשתכח בההוא בוצינא במדידו, שית מאה אלפין עלמין, ושתינו רבוא אחרנין. דא איהו אתפשטותא דבוצינא, למיעבד משחתין לעיגולא ואורכא. והכא איהו קשרא חדא לתתא, וקשרא לעילא:

קו המדה מדיד אלף. ושאר מעומקא דגופא לגו, ואתפשט בוצינא, ומדיד לאורכא בעומקא. וקשר חמש מאה אלפין עלמין במעוי לגו. כד"א, מעיו עשת שן מעולפת ספירים:

מעולפת, דא היא בוצינא, עד דלא אתפשטת, דאיהי מעולפת לאתפשטא, ולמיעבד מדידו, ודא איהו מדידו דבוצינא בהאי סטרא, רומא ופתייא. ברזא דנפיק מבוצינא אתפשטותא חדא, דאיהו רומא ופתייא, תלת מאה אלפין זרתין, לאתפשטא בתלת מאה עלמין. ובין עלמא ועלמא, תלת מאה אלף טפחים. וכלהו קיימי ברומא ופתייא, ברזא דבוצינא דקדינותא. וקיימא האי בשית סטרין, אלין שית סטרין דעלמא, דכלהו קיימין בהאי בוצינא, באתפשטותא דא:

והכא אתקשר קשרא חדא לתתא, וקשרא חדא באמצעיתא, וקשרא חדא לעילא. אתקשרו אלין לתלא קשרין, באתר דא בבוצינא. אשתכח בוצינא דא, ברזא דלעילא ואמצעיתא ותתא, למיעבד משחתא:

תלת קשרין אלין אתקשרין בבוצינא, וקיימא אלין תלתא בסטרא דאורכא, ואלין עבדין תלתא אחרנין, בסטרא דאורכא:

אלין תלת קדמאי, קיימי גו משחתא, כל קשרא וקשרא, קאים במשחתא, שית מאה אלף עלמין, ושית זרתין, ושית טפחים. וכלהו קיימין בקיומא:

אשתכחו תלת קשרין קדמאי, דאינון תמני סרי מאה אלפי עלמין, ותמני סרי זרתין, ותמני סרי טפחים. ודא איהו רזא דבוצינא בסטרא דא. וכן כגוונא דא קיימין תלת קשרין אחרנין:

וכלא קיימא ברעותא דמשחתא דבוצינא, דסלקא עד א"ס. משחתא דבוצינא אתפשטת מקשרין אלין, וסליק וקשיר כלא בקישורא חדא גו משחתא בשלימו חדא. אתהדרת אתפשטותא, וקיים גו רומא ועיגולא ורבעא, וסליק וקשיר לעילא חד קשרא. לבתר נחית וקשיר לתתא קשרא חדא, וקיים כלא:

אשתכח רזא דבוצינא, בכל הני קשרין, ובכל הני מדידין, משחתא חדא, וקשרא חדא. וההוא קשרא כד סלקא וקשיר חד קשרא, עביד משחתא, וקאים בקיומא, ונעיץ נעיצו דמהימנותא. כד נחית וקשיר חד קשרא עביד משחתא וקאים בקיומא ונעיץ נעיצו דמהימנותא:

רבעא קיימא על עיגולא, ועיגולא על אורכא, ואורכא על עומקא, ועומקא על רומא, ורומא על פותיא. וכלא ברזא דבוצינא, למיעבד מדידו:

קיימא בוצינא, ואהדר לאתפשטא כמלקדמין, כד קשיר קיומא זמנא חדא איהו מעולפת, בזמן דאיהי מעולפת, כדין רשים כל גוונין באינן אתרין דאתחזיין, חיור וסומק וירוק ואוכם. ואלין אינן ארבע גוונין, דאתקינת בוצינא, ואנהירת בנהירא דנעיץ ונפקא, ודא הוא מעולפת ספירים, ספירים דנהירין:

אהדרת בוצינא ואתפשטת כמלקדמין, ונטה קו ועביד מדה. ומדיד אלף לסטר דא, ואלף לסטר דא, וכן לארבע סטרין. לקבל קיומא דאתון ידו"ד, דאינן ד' אתון. אתפשטת בוצינא, ומדיד גו גוונין לקיומא, בנציצו, לאורכא ולרומא ולעומקא ולפותייה. נציצו דימינא בגוון חיור, ברזא דבוצינא במשחתא:

שבע מאה אלף עלמין, ושית מאה ותליסר זרתין. וכן בכל אינן סטרין, בכל אינן גוונין:

כד מדידו דההוא גוון אוכם, דקיימא בגריעותא, לאתחברא בגוון חיור, וכד מתחברן אלין תרין גוונין כחדא, כדין אינן משחתא חדא. אשתכחו אלין גוונין במדידו דמשחתא, לארבעה סטרין דגוונין, תמניא כההוא פשיטו דגוונין, קיימאן במדידו לאורכא, לעילא, ותתא, ועשרין אלף עלמין, ואלף ומאתן ואלף ומאתן, מהאי סטרא ומהאי סטרא, ותריסר זרתין:

עד הכא פשיטו דרזא דבוצינא לעילא, במדידו בכל סטרין, לאורכא ופותייה, לעומקא ורומא. בהני ארבע, קיימין כל משחתין, ברזא דבוצינא, ואתקנא לקיימא תדיר בקיומא, גו רעותא, ואתפשטותא דלבא, ומוחא, ורוחא. מאן דבעי למיעבד מדידו בשיעורא דא, ולנטלא בוצינא דקרדינותא בידיה, ולא תפשטא ביה בכל הני סטרין, ועביד משחתא דא. זכאה חולקיה, דכל רז לא אניס ליה, וכל מלה דחכמתא עילאה לא יסתלק מניה. עד הכא קיימא בוצינא ברזא דחכמתא עילאה:

אלין דקיימין בבוצינא דקרדינותא, אינן שבע עשרה קשרין. באלין י"ז קשרין, קיימא רזא דמשחתא, ולנטלא מטלנין, ואתפשטותא דבוצינא, בין קשרא וקשרא, לסטרא דא ולסטרא דא. וכלהו שבסרי קשרי, כלהו קיימין בכל משחתין, דאורכא ופותייה ועומקא ורומא. מקשרא דא לקשרא דא, קיימין כלהו רזין בכל משחתין:

ואינן קשרין תליסר, וכל אינן אחרנין, כלהו קיימין בכללא חדא, וכלהו ברזא חדא, לקביל ארבע אלין דקאמרין, ולקביל ארבע גוונין, ולקביל רזא דארבע אתון:

מכאן ולהלאה אתפשט בוצינא, וקיימין קשרין אחרנין בבוצינא, למיעבד משחתין אחרנין, ברזא דתלת שמהן. ומנייהו קיימין ב' שמהן לבוצינא גו משחתא. ואינן תלת שמהן דקאמרן, אינן ידוד אלקינו ידוד. אשתארו תרין שמהן לבוצינא, ואינן ידוד אלקינו:

השתא בבוצינא דא, איהו אשחתיא דלא עמיק גו עומקא, וקיימא רז דא באמצעיתא. השתא בוצינא דההיא מעולפת, אתפשטת בתלת סטרי דרזא למעבד משחתיא. הכא קיימא בוצינא ואתתקנת. בגין דהכא איהו משחתיא אחרא, בר מאינון משחתיין:

תיקונא דבוצינא דאתתקנת, עד לא אתפשטת, אתקנת מגו טמירו דא"ס, סלקא ונחתיא, ואתגניז ביה מה דאתגניז, ופשיט לה, תלת ארגונין ביה אתחזיין, ואינון הוו תיקונא לאתפשטא, ולמעבד משחתיא:

אתתקנת בגניזו דבניז, בגוון אחרא. למיעבד שפירו ותיקונ דאדם. לאתקנא גו משחתיא, בשפירו, בתיקונא, לאתחפייא מה דטמיר לגו:

שארי בוצינא לאתפשטא, ואתעביד חד קשרא לעילא, ההוא קשרא אסתלק גו ההיא אתפשטותא, מגו דההוא מעולפת. כד שארי ואתפשטת, קשיר קשרא חדא, וההוא קשרא אלף אמין ביה. מההוא קשרא אתפשטת בוצינא חד זרתא ופלגא, ומדיד מדידו לאורכא, אלף ושית מאה עלמין:

ההוא אורכא קשרא מכאן, וקשרא מכאן. ונטיל ההוא אורכא, גו ההוא טמירו דאין סוף, עד דמטו לחד מגדלא דפרחא באורא. כיון דמטא התם, אתפשטת בוצינא, וקיימא לאנחא ההוא משחתיא, בקשירו דא, ואתעבידת בוצינא דלא אתידע, עד דאתמשח האי משחתיא, דהאי אתגניז בגו ההוא גניזו. לבתר בטש ליה לבר, כד נפקא, אשתכח ביה אלף אלפין, וארבע מאות רבוא עלמין, וכמה רזין אחרנין, כלהו קיימין בהאי משחתיא:

לבתר אתפשטת מהאי אתר, ומדיד בריבועא חמש קשרין. וכל קשרא וקשרא, אית ביה חמש מאה אלף עלמין. כל קשרא וקשרא קיימא, ברזא דההוא גניזו. קשרא קדמאה שארי, ואתפשט בוצינא עד קשרא תנינא, בגו ריבועא אלף אמין. מהאי קשרא אתפשטת בוצינא עד קשרא תליתאה, אלף אמין אחרנין. מהאי קשרא עד קשרא רביעאה לעומקא, אלף אמין מהאי קשרא לעומקא גלתתא, אלף אמין. אשתכחו אלין קשרין באלין משחתין תמניא אלף עלמין:

והכא במשחתיא דא, אתעביד דא כורסייא למשחתיא עילאה קדמיתא דקארן. והכא קיימא ואתיישבא משחתיא דקמאה, דאתעביד בבוצינא לקיומא לאשראה בה. דא משחתיא דאמצעיתא, דלאו איהו גניזא כקדמאה:

בהאי משחתיא דרזא דאדם דקארן, בוצינא קיימא ועביד משחתיא בגו אתפשטותא דא, ועביד מדידו דקשרא דקיימא, דלא נטיל לעלמין. וקשרא דא קיימא לתתא, ועביד בהאי קשרא משחתיא, לההוא מדידו דקיימא בשפירו, ואתקין ומדיד משחתין, מגו רעו דגניז. ומשיך ההוא מדידו לתתא:

וע"ד אחסין משה ירותא דאתכליל בגו רזא דאתמשכותא דא, דאתמשך לתתא. וע"ד אכליל גרמיה במשחתיא דא, דהיא קיימא במשיכו דאמצעיתא. משחתיא דא קיימא בקיומא, עד קיימא קדישא דקארן, ותמן אשתכחו משחתין ברזא דבוצינא, כמשחתיא דלעילא:

מכאן ולהלאה אתפשטו ברזא דמהימנותא, לאשתכחא ולמהוי קיומא דכלא, לכל אינון רתיכין עילאין ותתאין:

עד כאן רזא דבוצינא, קו המדה, גו רזא דעלמא עילאה, לאשתכחא קיומא בכל אינון קיומין ורזין עילאין. זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאינון יכלי לאתדבקא ברזא דמאריהון כדקא חזי:

מכאן ולהלאה, שארי בוצינא לאתפשטא גו רזא דמהימנותא. וההוא פשיטו קדמאה דמשחתא, אגניז ואסתלק. אתנהיר ואתנציץ:

כלא מגו רזא דבוצינא, מההוא משחתא. אוירא חדא נפקא מגו בוצינא. וההוא אוירא סלקא ונחתא, ועביד חד פשיטו אחרא, משנייא מקדמאה, וההוא פשיטו איהו דנפקא מגו ההוא אוירא:

ברזא דבוצינא דקיימא ולא קיימא, נפקא חד פשיטו דההוא בוצינא, דנפקא, ומשיך לאתעטרא לתתא ההוא משחתא. בגין דהכא לתתא, קיימא משחתא לאתעטרא ולא תקיימא:

בוצינא נפקא ואתפשטת, ברזא דההוא אוירא דנפקא, ומדיד מגו תלת מאה ושתין וחמש גוונין, בסוספיתא דדהבא כספא נחשא ופרזלא. ונפקא מגו קשרא חדא, דקיימא לחברא בין עילא ותתא. וההוא קשרא אפיק כל גוונין, ברזא דמשחתא דשרביטא:

מהאי קשרא ולתתא, אתפרשן משחתין לכמה סטרין. וההוא פשיטו דנפק מגו ההוא קשרא, מחבר לון כחדא:

קשרא דא אתקשר לעילא, בההוא פשיטו דמשחתא עילאה דטמיר וגניז, ואתקיים בקיומה דבוצינא דנהיר וקיים. כולא אתקשר לתתא, בההוא נהורא דלא נהיר, דקיימא לאנהרא ברזא דמהימנותא, לואתחברא דא בדא. האי קשרא קאי בין עילא ותתא:

שבע אלפי עלמין, קיימין בנהירו דמשחתא, בההוא קשרא. האי קשרא נהיר באינון גוונין, לתתא, כגוונא דלעילא. אינון גוונין נהרין מגו ההוא קשרא, וקיימין כלהו במדידו דמשחתא, בההוא פשיטו דאתפשט, ואתקיימן כלהו בקיומא בשלימו לאתעטרא. האי פשיטו כד אתפשט ומדיד, כולא אתתקן לאתחברא דא בדא:

אתפשט פשיטו דנפקא מגו בוצינא, ועביד משחתא, לימינא ושמאלא, לעומקא ורמא, לאורכא ופתייא. משחתא קדמאה לימינא בההוא פשיטו. ההוא דנפקא מגו קשרא ההוא דקאמרן. וההוא פשיטו איקרי בוצינא זעירא, וקיימא למדחתא דכמה שייפין, לחברא לון כחדא, ולקשרא לון בקישורא חדא בההוא משחתא דלעילא, למהוי כלא ברזא דמשחתא חדא:

אתפשט ההוא פשיטו לימינא, ועביד משחתא. שארי גו עיגולא, מדיד אלף בההוא פשיטו. ההוא פשיטו מדיד בעיגולא, ועביד קשרא מההוא קשרא דלעילא, עד האי פשיטו, תרי אלפי אמין לסטר ימינא, ותרי אלפי אמין לסטר שמאלא, ותרי אלפי אמין לכל סטר:

עיגולא דשארי מדיד, ועביד קשרא כדקאמרן, בתחום תרי אלפי אמין, גו משחתא, מתפשט מגו נקודה דקיימא בין שאר חיילין, ומדיד תרי אלפי מילין לכל סטר. שארי בההוא עיגולא, אלף ותשע מאה זרתין ופלגא:

בההוא פשיטו, שארי ומדיד בעיגולא, ועביד תרין קשרין, משירותא דא, עד סופא דהאי מדידו. בגין דאתר דא לא קיימא ברבוער, ידו"ד, דא משחתא דפשיטו דנפקא מגו קשרא עילאה, ברזא דבוצינא. דארי בעיגולא, ומשיך ונטי לתתא, עד סטרא דקשרא לתתא:

אהדר ומדיד מסטרא דא לסטרא דא, בגו עומקא דההוא עיגולא, ולא קשיר קשרא. ומדיד במשיחו לתתא, משחתא דהאי משירותא דעיגולא, אלף אמין ותריבר אלפין זרתין:

שארי ומדיד, מגו רומא ועמקא ואורכא ופותיאי, ברזא דדיוקנא דאדם, בשפירו חיזו דנוקבא, ומדיד בעיגולא דרישא, בסטרא חדא בההוא פשיטו. ההוא פשיטו אתפשט ומדיד בעיגולא דרישא, בלא פלגו כלל:

ומדיד בסטרא דרומא בעיגולא. ואתפשט ומשיך לתתא, וקשיר קשרא. מדיד מרישא בעיגולא, בשיעורא דתלת אלף, אמין כלילן כחדא. ואתמשך ואתפשט לתתא, בלא קשירו. וההוא שיעורא, שית אלף סטרין דעלמין, ושית אלף טפחים, בעיגולא:

גו פשיטו דבוצינא דנפקא, אתפשטת האי דנפק מגו האי קשרא עילאה, דרשא דבוצינא, ומדיד בעיגולא לסטרא רביעאה, ועביד משחתא, ומדיד אלף לסטרא ימינא. משחתא דהאי סטרא דימינא, לתרע דרומא, מדיד אלף ואלף ואלף ואלף, בההוא סטרא, דד' סטרין דעלמא, אשתכחו ארבע אלף. וכן אתפשט האי פשיטו לכל סטרין:

בתרע מזרח, קיימא פשיטו אחרא, דנפקא מהאי פשיטו דמדיד אשחתא, וקיימא ההוא פשיטו אחרא באמצעיתא, ומדיד אלף, בההוא סטרא באמצעיתא:

ועמיק בעומקא, ומדיד מדידו ברזא דמהימנותא, ברזא דשית סדרי משנה. ואלין שית סדרין, קיימין בההוא עומקא דרזא דבוצינא, דההוא פשיטו. אלין שית סדרין, קיימין גו מדידו דשנה. שנ"ה, איהו סימן, ברזא דאינון שית סדרין דמשנה, דקאמרן:

האי פשיטו קדמאה, דנחתא ונפיק מגו ההוא קשרא דקאמרן, אורכא דיליה מיעבד משחתא. ביה, איהו אלפי אלפין רבוון עלמין, עד ההוא נציצו בתראה, דלית ביה נהורא כלל. ורזא לבני מהימנותא למיעבד משחתא. איהו רזא דכתיב אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבוון קדמוהי יקומון. בהאע איהו רזא למשחתא, כדקאמרן:

פשיטו תניינא דקאמרן, דנחתא ונפיק מגו האי פשיטו קדמאה, ואיהו קיימא באמצעיתא, אורכא דיליה, למיעבד ביה משחתא בההוא סטרא, אלף רבוא עלמין, ושבע מאה אלף וחמשה ושבעין. וסימנך, ואת האלף, ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים:

זכאין אינון דידעין לאפקא רזין עילאין גו מהימנותא, וידעי למיעל לימינא ולשמאלא כדקא יאות בלא כסופא. וע"ד כתיב והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע:

בוצינא דקרדינותא, כד עביד משחתא, אתכנש לגויה, וקיימא בכל דרגא ודרגא, בההוא כנישו וקיים לון. לבתר, קיימא וסלקא מעולפת, עד דסלקין ואתגניז, ואתטמר ולא אתיידע. וכלא אשתאר בקיומא, כדין נהיר מה דנהיר, ואפיק נחלין ומיין, לרוואה כולא. עד הכא רזא דבוצינא דקרדינותא, לאחדא בה בכל סטרי מהימנותא:

בוצינא דקרדינותא, קיימא גו טמירין, וסלקא ונחתא. מאן דידע רזא דחכמתא, יכיל לאדבקא ולמיעבד משחתין בכלהו סטרין, עד דידע ברזין עילאין, ברזין דמאריה, ברזין דחכמתא, בגין למנדע ולאדבקא. מאן דידע ואסתכל, זכאה חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי. בגין דהא כללא דא, יתקן רגלוי דבר נש, לעאלא בפרגודא, ולמיהך באורח מישר, זכאה איהו בעלמא דין, וזכאה איהו בעלמא דאתי. ע"כ קו המדה.

פרשת כי תצא מאמר כי תצא למלחמה על אויביך

כי תצא למלחמה על אויביך. ר"ש פתח, זנח ישראל טוב אויב ירדפו. מאי זנח ישראל טוב. דא יצר הטוב, דשלמה מלכא קרייה טוב. דכתיב, טוב ילד מסכן וחכם. אויב ירדפו, דא יצר הרע, דאיהו שנאיה דב"נ, דשלמה מלכא קרייה שונא. דסגיאין שמהן אית ליה, דכתיב, אם רעב שונאך האכילהו לחם. ודא היא אורייתא קדישא. כד"א, לכו לחמו בלחמי:

וע"ד בעי ב"נ לשוואה מלין דאורייתא עליה, בגין דיהא תבירא ביה, דלית ליה קטרוגא ליצר הרע, בר מלין דאורייתא. וע"ד כיתב, והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. על תרי יצריך:

א"ל רבי יהודה, יצר הטוב מאי בעי מלין דאורייתא. א"ל, ימר הטוב אתעטר בהו, ויצר הרע אתכנע בהו:

וע"ד כי תצא למלחמה על אויביך דא איהו יצה"ר. דאנן צריכין למיפק לקבליה במלין דאורייתא, ולקטרגא ליה, וכדין יתמסר בידא דב"נ. כמה דאתמר, ונתנו ה' אלקיך בידך ושתיב שבי:

א"ר שמעון, ווי על דא ווי על דא, תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם. דהא יצר הטוב אשתבאי בידיה, ואיהו מלך עליה:

אשת יפת תאר, דא היא נשמתא. כד"א, אשה יראת ה' היא תתהלל. דהא בכל יומא ויומא, אינון סיען ומנהיגין דנשמתין, ואינון סיען ומנהיגין דיצר הרע, אינון בקטרוגא תדירא, מקטרגין אלין באלין, וכל שייפין דגופא בצערא בינייהו, בין נשמתא ובין יצה"ר:

והבאתה אל תוך ביתך, דאתתרכת מתמן. ושפחה כי תירש גבירתה. וכבר אוקימנא מלין. וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה, ותדכי מההוא זוהמא דאטיל בה נחש:

והסירה את שמלת שביה, מאינון כסו דמסאבא וזינין בישינ מחובא דעגלא. דהא בקדמיתא הוא להו לבושי קודשא, דקבילו בטורא דסיני. וכד עבדו ית עגלא, אעדו מנייהו אינון לבושי יקר, דכתיב ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב:

ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול, דביה סליק משה לטורא, למבעי רחמין קמי קב"ה, בגין דישתביק לישראל על חובא דעגלא. ובגין דא ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, בגין דגלי ערייתא דקב"ה וערייתא דאורייתא. כד"א, ערות אביך וערות אמך לא תגלה. וע"ד אמר, פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך:

והווי ישראל רחיקין ממלכא כל ההוא זמנא, עד יומא דכפורי, דנחית משה מן טורא, והווי ישראל בתעניתא כל ההוא יומא. וכדין אתדבק מלכא במטרוניתא. כד"א, ואחר כן תבא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה:

וגזרו קיימא עם קב"ה, דלא יפלחון עוד פולחן נוכראה. כד"ה הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך וגו'. וכתיב תמן, אלהי מסכה לא תעשה לך. ועל דא ומכר לא תמכרנה בכסף, לא תשקר בנשמתך, בגין דחלן דכסף. כד"א, לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם:

זכאין אינון ישראל, דקב"ה גזר עליהון תעניתא ביומא דין דכתיב, כי כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. עד כאן.

פרשת כי תבא מאמר הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

רבי שמעון בן יוחאי, אזל ליה וערק למדברא דלוד, ואתגניז בחד מערתא, הוא ורבי אלעזר בריה. אתרחיש לון ניסא, ונפק להו חד חרובא, וחד מעיינא דמייא. אכלי מההוא חרובא, ושתאן מאינן מיינן. הוה אליהו ז"ל, אתי לון בכל יומא תרי זמני, ואוליף לון. ולא ידע אינש בהו:

יומא חד הוה חכימייא בבי מדרשא שואלין, ואמרינן, קללות שבתורת כהנים, אינן כנגד בית ראשון. קללות שבמשנה תורה כנגד בית שני וגלות אחרון. בקללות שבתורת כהנים, אית בהו הבטחות, וחביבו דקב"ה לישראל. דכתיב, וזכרתי את בריתי יעקב וגו'. וכתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם. קללות שבמשנה תורה, לית בהו הבטחות, ולית בהו נחמה כלל, כמא דכתיב בקללות קדמאין. ולא הוה ידעי:

קם רבי יהודה בר אלעאי ואמר, חבל כל גריעותא דבר יוחאי, ולית מאן דידע מניה. ואלו ידעי, לית רשו לגלאה ליה:

ר' יוסי ב"ר יהודה, קם יומא חד בצפרא, חמי כל אינן עופין דאינן הוה טאסן, ושפנינא חדא אזלא בתרייהו. דם על רגלוי ואמר, שפנינא, שפנינא מהימנא, מיומא טופנא דיוקנא דעמא קדישא, לך יאות ולך נאה, זיל ועביד לי שליחותא חדא לבר יוחאי, באתר דאיהו תמן:

אסתחרא ההוא שפנינא וקמת קמיה. כתב פתקא חדא, ואמר מה דאמר. וקמת שפנינא ונטלת בפומה, ואזלת לגביה דר"ש, ושויאת ליה בכנפא. אסתכל בההוא פתקא, ובכה, הוא ורבי אלעזר בריה. ואמר, בכינא על פרישותנא מן חבריא, ובכינא על מלין אלין, דלא אתגליין להו, מה יעבדון דרי בתראי, אי ישגיחון בהאי:

אדהכי, אתא אליהו ז"ל, חמי דבכי, אמר בשליחותא אחרא הוינא זמין, השתא, ושדרני קב"ה לשככא דמעיק. אי רבי, אי רבי, לא הוה אצטריך השתא לגלאה לצדיקייא מלין אלין:

אבל כך אמר קב"ה, בקללות קדמאין אית ל"ב קראי, וכלהו לקביל דבילי דאורייתא. בקללות בתראי אית בהו נ"ג קראי, לקביל פרשיין ואורחין דאורייתא:

בגלות קדמא דבית ראשון, עברו ישראל אינן שבילין סתימין דסתרא, אתגלי חובייהו, ואתגלי קיצא דילהון, ונחמתא ואבטחותא דילהון. בגלות בתראה דבית שני, עברו ישראל ג"ן פרשיות אורחין דאתגליין, אסתים חובייהו, ואסתים קיצייהו, ולא כתיב בהו הבטחות ונחמות:

אדהכי, עבר חד רוחא, ואפריש לון, וסליק אליהו גו לגלא דנורא, ואשתאר רבי שמעון, ובכי, ואדמוך אפיתחא דמערתא, אדהכי, אתא אליהו ז"ל, אמר, קום רבי שמעון אתער משנתך, זכאה חולקך, דקב"ה בעי ביקרך. כל הבטחות ונחמות דישראל, בהני קללות כתיבי:

פוק וחזי, מלכא דרחים לבריה, ואע"ג דלטייה ואלקיה, רחימו דמעוי עליה. כד אחזי רוגזא תקיף, כדין רחמנותא עליה, כך קב"ה, אע"ג דלייט, מלוי ברחימו. אתכוזין באתגלייא לווטין, ואינן טבוון סגינא, בגין דאלין קללות ברחימו הוו. מה דלא הוה כן באינן קדמאין, דכלהו הוו בדינא תקיף:

באלין אית דינא ורחימו, כאבאא דרחים על בריה, ורצועה דמלקיותא נקיט בידיה, עביד נהימו סגינא, וקלין רברבין. ומלקיותא כלילין ברחמי:

וקשיא מכל אינון קללות, דא הוא דכתיב, גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה יעלם ה' עליך עד השמדך. הכא אינון הבטחות דאבא על בריה, בריחמו סגי. יעלה לא כתיב, אלא יעלם, יכבש לון, ויכסי לון בנוקבא דדוכתייהו, דלא יפקון לבר, ויהון כבושין ומכוסין בנוקבייהו:

עד השמדך, מה דלא יהי לעלם ולעלמי עלמיא, דהא אומי קב"ה, דלא ישיצי ית ישראל לעלם ולעלמי עלמין, ודוכרניהון יהי קיים תדירא. דכתיב, כן יעמוד זרעכם ושמכם. וכתיב, כה אמר ה' אם ימדו שמים מלמעלה כו':

והואיל ובאומא איהו דלא ישתיצון ישראל, זמינא דיהון כל מכתשין ומרעין טמירין ומכוסין, דלא יפקון לבר לאבאשא לון, עד זימנא דישתיצון מן עלמא, מה דלא יהא לעלם ולעלמי עלמין:

סופא דכולהון וסיומא דילהון, והשיבך ה' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות ואין קונה. הכא הבטחות ונחמות, דזמין קב"ה למעבד לישראל בסוף יומיא. והשיבך ה' מצרים באניות, אבטחותא לאתבא ולמעבד נסין ואתין דעבד קב"ה במצרים, ביומין קדמאין. כד"א כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות:

באניות, הכא איהו, כמה דאמרת, דאת דריש בעניות, שתכלה פרוטה מן הכיס. אבל, זמינן כל בני עלמא למיתי עלייהו דישראל על ספינן דימא, ויחשבון לשיצאה לון מן עלמא, וכלהו טביעין גו ימא, כמא דעבד ביומין קדמאין:

ותמן איהו חדוה סגיא. כתיב הכא באניות, וכתיב התם באניות רנתם. מה להלן רנה אף כאן רנה:

בדרך אשר אמרתי לך. מן יומא דאתברי עלמא, לא גלי גבורתיה קב"ה לאתחזאה בעלמא, ושעתא דרעותא, אלא בההוא דרך. כי כאשר ראיתם את מצרים, באותו דרך, ובההוא גוונא יעביד לך:

דהא לבתר מכל שאר סטרין יתכנשון עלייהו דישראל, ויחשבון ישראל, דזמנא דא יתאבדון, ואינון זבינן לבעלי דבביהון, ה"ד והתמכרתם שם. ונמכרתם לא כתיב, אלא והתמכרתם, בלבבכון תחשבון דאתון זבינן, ולא הכי, דהא ואין קונה כתיב, ולית מאן דיכיל לשלטאה עלייהו:

וכל דא, לסוף יומיא. ותלייא כולא בתיובתא. וכולא סתים. כמא דכתיב, למען תשכילו את כל אשר תעשון. מאן דאית ליה לבא, יסתכל וידע לאתבא למאריה:

אמר ליה ר' שמעון, באן אתר אתגלייא פירקנא דישראל בהני קללות. אמר, אשגח ודייק, דוכתא בישא מכלהו, תמן הוי:

אשגח ודייק ואשכח, דכתיב, והיו חייך תלויים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחיך. ואע"ג דידיעי חבריא זמן, אינון חיים, תלוין קמן וספיקון. ועיקרא איהו ויצובן מלין:

כתב פתקא לעידן רמשא, ושוייה בפום שפנינא, ואזלת לגביה דרבי יוסי, דהוה בדוכתיה, ועינני מחכאן. כיון דחמא לה, אמר, שפנינא. כמא את מהימנא מכל עופא דשמיא, קרא עליה, ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה:

נטל פתקא, ועאל לגבי חברייא, ואחמי לון. וסחי לון עובדא, תוהו. בכה רבי יהודה ואמר, ווי, אע"ג דלא ידעינן ליה, מקום שיפול העץ שם יהוא. אתר דבר יוחאי תמן, חברייא בהדיה, ומתערין מניה ואולפין מניה:

זכאה נפשיה דבר יוחאי, דקב"ה עביד עמיה נסין, ואיהו גזיר, וקב"ה מקיים. ועתיד למהוי רישא לצדיקייא, דיתבי בגנתא דעדן. ויקבל אפי שכינתא, ויחמי לקב"ה, וישתעשע עם צדיקייא, ויימא להו, באו נשתחווה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.

פרשת כי תבא מאמר כי ינצו אנשים

כי ינצו אנשים, אלין מיכאל וסמאל. ונגפו אשה הרה, דא כנסת ישראל ויצאו ילדיה בגלות. ענוש יענוש, דא סמאל. כאשר ישית עליו בעל האשה, דא קב"ה.

פרשת כי תבא מאמר יוסף משלו נתנו לו

יוסף, מדיליה יהבו ליה. פומא דלא נשק לעבירה, ועל פיך ישק כל עמי. ורזא דמלה, מניה אתון כל עלמא, ומניה פרחין נשמתין לכולא:

הצואר שלא הרכין לעבירה, וישם רביד הזהב על צוארו. ורזא דמלה, ו' דרגין דאינון לעילא מניה, וכולהו נגדין ליה נגידו טבא מעתיקא קדישא:

ודא הוא רזא דזה"ב דאיהו ארביסר דכל חדא וחדא, מאינון ז' דרגין, כלילא מרחמא ודינא. ודא הוא רזא, דאמרו מארי מתניתין, סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה. בגין דככל חדא וחדא, כלילא מרחמי ודינא. ואם היא לתתא מי' פסולה, בגין דלאו איהי כלילא מרחמי ודינא:

הגוף שלא הרכין לעבירה, וילבש אותו בגדי שש. היינו רזא דו"ו דשמא קדישא. הרגלים דלא הלכו לדבר עבירה, וירכב אותו במרכבת המשנה. בגין דאית רתיכא עילאה, ורתיכא תתאה, ויוסף זכי לתרווייהו. בגין דנטר ברית קיימא קדישא:

שבת, ש' בת. בזמן שיתחברו ג' אבות עם המלכות, שהיא ב"ת, תקרא שבת:

ויטע אשל בבאר שבע, הקיצוץ שקצץ אדם הראשון, תקנו אברהם, והוא בבאר שבע, שהיא המלכות. ד"א אש"ל, גווני מדות, שהם חג"ת "אדום" "שחור" "לבן" המשיך לה מהם, בסוד ג' עדרי צאן רובצים עליה:

יעקב שמש בבית שם ועבר, י"ד שנה. לתקון יובל ושמטה, שהם לאה ורחל.

פרשת כי תבא מאמר מ"ב מסעות

ת"ח, בשעתא דאפיק קב"ה לישראל מארעא דמצרים, אפיק לון ברזא דשמא דמ"ב אתוון, כגוונא דברא ביה שמיא וארעא:

ובגין דא, כד נפקו ישראל מארעא דמצרים, נטלו תריסר מטלנין, עד דמטו לטורא דסיני. הה"ד, ביום הזה באו מדבר סיני. ובעא קב"ה, דתלתין מטלנין אוחרנין, דלהוו אסלין יתרון בתלתא יומין. הה"ד, ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים. עשרה מטלנין בכל יומא:

ובגין דחבו, גרמו דלהוו נטלין יתהון בתליסר קדמאין. ובגין דא לא עלו לארעא, עד דנטלו תלתין מטלנין אוחרנין, ואשתלים רזא דשמא דמ"ב אתוון, כגוונא דעובדא דבראשית:

ומפרי העץ אשר בתוך הגן, דא הוא אתר דרוחיהון דבני נשא גניזין. ודא הוא אתר דאיקרי אוצר הנשמות. והוא גביה דקב"ה, ואמר לון, לא תשתדלון למנדע, האיך רוחיהון מתפרשין מזווגא דיקרא דילי:

ועל דא תנינן אשר כי תזריע וילדה זכר כתיב, ולא כליל דכר ונוקבא כפום אורחוי דעלמא, דלא מתחבראן כמה דנפקו מלעילא זוגות זוגות:

בגין, דאדם קדמאה וזוגא דיליה, חבו קמיה קב"ה. ועל דא, מתפרשין כד נפקין מלעילא. עד דיהא רעוא קמי קב:

ה. אי זכה בר נש, יהבין ליה זוגיה, ואי לא, מפרשין לה מניה, ויהבין לה אוחרא, ומולידין בנין דלא כדקא יאות:

וע"ד כתיב, לא ידון רוחי באדם לעולם. מאי רוחי, רוחו מבעי ליה. אלא אינון תרין רוחי, דנפקי זוגות, לא ידינון כחדא. ועל דא כתיב, וילדה זכר ולא כליל דכר ונוקבא, כפום אורחוי דעלמא. דאינון גרמו.

שיר השירים מאמר ה' צבקות הויה אהיה

פתח ואמר שיר השירים אשר לשלמה, זכאה דרא די חכמתא דלעילא שריא בגויה. בשעתא דקודשא בריך הוא הוי בעי לגלאה בארעא, מה דלא אתגלי למלאכי עילאי. ומאי איהו. רזין דחכמתא דשמא גליפא עילאה. דשמהן קדישין לא אתמסרו לון, ואתמסרו לחכימין בארעא. בההיא שעתא, משבחן ואמרין, ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים:

מה אדיר שמך הכל הארץ, אילין רזין גליפין דשמהן קדישין, דאתגליין בארעא, ותושבחתא דהאי, על השמים. דכל אינון אוכלוסין אודן ומשבחן עובדא דא, דאתגלי בארעא מה דלא אתגלי לון:

הא הכא רזין דרתיכא קדישא עילאה, דארבע שמהן גליפן, והא איהו רזא דרזין רתיכא עילאה דשמהן:

אדנ"י. צבאו"ת. יהו"ה. אהי"ה. רזא דארבע שמהן גליפן, דארבע זהורין. וכל זהרא וזהרא אתכליל חד בחבריה, ותיאובתא דהאי לעאלא בהאי, ולא תכללא האי בהאי:

ואלין ארבע זהורין,, אתפרשן בשמהן ישיען:

חד אקרי זוה"ר חשוך ולא חשוך. באסתכלותא שיליה, מיד ארים חשוך. מסתכלאן הביה יתיר, נציץ ולהיט בנהירו, ושפירו עילאה. ונהוריה קמיט בגויה, עד דבטש ביה נהורא אחרא, דכרי בהאי נהורא, ואנקיב לה, כין אתמליא מההוא זהרא, ונציץ לכל סטר:

זהרא דא, אתגליף בשבעין ותריין נציצין, דאינון שבעין ותריין שמהן גליפן, דשבעין סנהדרין ותריין סהדין. כדין האי זוהרא כלילא בשתי שמיהן, ומתעטרא בשממא דא אדנ"י:

כדין איהו שר דכל עלמין, וכל חילין וכל משריין דעלאין ותתאין, כלהו אמרי תושבחתא דהאי קרא דקא משבחן ליה, ואמרין תושבחתא, ומשבחים לעילא. ודא זוהרא כד אשתלים, איהו שי"ר. אדון, שר, רבון. י שלימו דאשתלימו מכולא, שי"ר המעלות, רבון ממנא על כל יחלין ומשריין דרגין דלתתא:

זהרא תניינא, הוא זוהר דכל עיינין עילאין סתימין, כניש לגביה. והוא זוהר נציץ לעיינין, דלא יכילו לאסתכלא ביה, והאי איקריי חי. ובגין דאיהו חי, נטיל כל זהירין עלאין סתימין, וזריק זהירין נציצין לתתא, ועביד ודא זוהר חי, איקרי חי העולמים. ודא איהו כללא דעילאי ותתאי, ועל דאפיק זהרין נציצין, ועביד איבין לזניה, איקרי האי זוהר צבאו"ת. ודא איהו דתיאובתיה תדיר, לשבחא תדירא, בהאי זוהר קדמאה דאקרי שיר. וכד כלילן כחזא בחבורא חזא בלא פירודא, גו תיאובתא שלימא, כדין איקרי כלא שיר השירים:

ואפילו איהו בלחודוהי, דאיהו כללא דכלא, איקרי כללא דסגיאין, כללא דכל זהרין עילאין ותתאין. כל קרינן ליה, כללא דכולא. חי"ם איהו. עליה כתיב, ועץ החיים בתוך הגן. כל חיים ביה תליין. מיניה פרחין חייין וזהורין לכל סטר:

האי שיר דקאמרן, איקרי בא"ר, ואינון חיים עילאין עאלין בגויה. וההוא זהרא דאקרי חיים, נבעין ביה. וע"ד כתיב, באר מים חיים. וכתיב באר חפרוה שרים. על שמא דאינון רברבין עילאין, זהרין טמירין, דאתכנשו בהאי זהרא. ואינון לא חפרוה, אלא על ידא דדא:

זהר"א תליתאה, האי איהו זהרא כללא דתלת זהרין, רזא דתלת אתווןן. בהאי זהרא אבהן אתדבון:

האי איהו רצוא ושוב, לית מאן דיכיל לאתישבא בנציצו דיליה. על האי כתיב, והחיות רצוא ושוב. דא ירית אחסנתא ירותא דזהרין טמירין, דלא אתגליין. ורזא דשמא קדישא דתלת אתווןן תליין בהו, יה"ו. מכאן, את ה' רביעאה לקיט ונקיט. והכי אתסדר בסידורא שלים:

דא זיהר"א איהו רצוא ושוב, ברזא דאת ו', ואיהו קאים באמצעיתא, בין עילא ותתא. את ה' מסטרא דא לעילא. ואת ה' מסטרא דא לתתא. והחיות דאינון ו' באמצעיתא. ועל דא רצוא ושוב, רצוא לגבי ה' עילאה, לאסתלקא לגבה בתאובתא שלים. ושוב לגבי ה' תתאה, למיהב לה, כמה דלקיט מלעילא:

זהרא דא איהו כגלגלא דדעינא, באורח סתים, דזהרא דיליה רצוא ושוב, תיאובתיה לאסתלקא לעילא, ומיד אהדר. ורזא דא אשר, קאים הכא והכא:

זהר"א רביעאה אהי"ה. האי איהו זהרה סתים, דלא אתחזי כלל. דהא מהאי זהרא סתימא נפקו שאר זהירין, ואתפשטן ואתכלילן חד בחבריה. האי זהרא לא אתגלי כלל, אבל קאים בסוכלתנו דלכא. דלא ידע ואסתכל ביה, אע"ג דלא אתחזי כלל:

ודא, בגין דכל אינון זהרין, נפקא מניה תיאובתא דזהרא תתאה, לשבחא שבחא, לאסתכלא בגו אינון זהירין, לאתכללא בגוייהו, לאסתלקא למחמי בההוא נועם עילאה. ועל דא אמר דוד מלכא, אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתו בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. ורזא דא לשלמה, למלכא דשלמא כלא דיליה:

כתיב ראיתי והנה מגורת זהב כולה וגולה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה. זכריה אתגלי ליה רזא דמנרתי דכין. חד מתסדרא. וחד דנהרא:

ראיתי והנה מגורת, דא מגורתא מתסדרא בשבחי דגוונין גליפאן, בשמא אדנ"י. בשמא דא מנהרא לתתאי, וזן ומפרנס לון כדקא יאות:

זהב, רזא דבי דינא בשמא אלהי"ם, למידן עלכל עלמא, דהא בדינא קאי, ועל שמא דא אתברי. וכלא ברזא דשמאלא:

כולה כד אשתלים בסטרא דימינא, דאתקיף בה ברזא דשמא ידו"ד, דהא כדין איהי כלה בחופה, דעלמין כולהו ברחימו בחבורא חדא. דהא כדין וגולה על ראשה. כתיב גלה, דא איהו מקורא דצדיק, דעתעביד נהר פלגיו דחדאן עיר אלהים, ועביד פירין ואיבין, בשמא דאתקרי צבאו"ת. מתחמא בתריסר תחומין, לארבע סטרי עלמא:

ושבעה נרותיה עליה, דא רזא דשמא עילאה גליפא, ברזא דשבעין שמהן, דאתקרי בהו קב"ה. ואינון שבעה קיימין, דעלמא קאים עלייהו:

שבעה ושבעה, אלין תתאי, דקיימין לקבלייהו דעלאי, וכלהו אחיד לנרות אשר על ראשה. שבעה ושבעה מוצקות, אלין שבעת ימים ושבעת ימים, אלין עילאי ואלין תתאי. דמתחבראן כחדא:

תו. שבעה ושבעה כולהו לעילא, בגין דכליל כל חד בחבריה. ואי תימא, שיתא, איהו שפיר דכליל חד בחבריה, חד דאשתער במאן אתכליל:

אלא כד סלקין כולהו לתריסר, ההוא דקאים עלייהו, דאשלים תליסר, אתכליל בחד דקיימא עליה, דאיהו דרגא דכלהו כלילהן ביה, ודא איהו נקודה עילאה דכלהו נפקו מיניה:

תו. תרין דרגין אינון, וכל חד איקרי שבעה. חד איהו עלמא דאתי, דאיהו שבעה, ואקרי שבעה, דכתיב ויבנהו שבע שנים. וחד איהו צדיק, דאקרי שבעה, ואיהו שבע, דכתיב כי שבע יפול צדיק וקם:

ואלין תרין כתרין, מוצקות לנרות. חד מסטרא דא, וחד מסטרא דא. ואע"ג דאינון במנינא דאינון נרות, ועל כל דא, שבחא מאלין, תרין, דאינון שבעה ושבעה, דמוצקות לגבייהו. דאינון נרות דקא נהרין על רישא דההוא מגורה, וההוא מגורא קא מנהרא מחילא דילהון, לסלקא לגביה עילא. וכד סלקא, סלקא מדרגא לדרגא, ומכתרא לכתרא, עד דאתאחדא כלא לעילא, ורזא דא, שיר השירים אשר לשלמה:

שיר השירים, על פומא דאליהו אתגזר, ברשו עילאה. שיר השירים, שבחא דשבחין, למלכא דשלמא דיליה. בגין דאיהו אתר דבעי חדוה, דלא אית תמן רוגזא ודינא. דהא עלמא דאתי, כולא איהו חדוה, ואיהו חדי לכולא. ובגין כך משדר חדו וחדוה לכל דרגין:

כמה דאצטריך אתערו דחדוה לאתערא מהאי עלמא לעילא. הכי אצטריך לאתערא חדוה וחדו, מעלמא דסיהרא, לגבי עלמא עילאה. ובגין כך עלמין קיימין בדוגמא חדא, ואתערו לא סלקא אלא מתתא לעילא:

שיר תת"ו סימן, באתוון גליפאן דשמא קדישא, זעו ורת"ת דכל עלמין, וכל נוקבין דתהומא רבא, עד דהאי פשיטו דרוחא, עאל לגבי תרעא קדמאה דלסטר מזרח. ההוא מארי דעיינין, בת"ק מפתחאן דהיכלין, והא איהו בגליפו דשמא קדישא, דתריסר אתוון, דטאסין ביה תשע סרי משריין מלהטן דנורא:

וההוא מארי דעיינין לקיט גומרין שייפי דנורא, ועאלין גו ההוא היכלא דאתקרי זבול, היכל דתמן כל שבחין אתסדרן לסלקא לעילא. וע"ד כתיב בנה בניתי בית זבול לך. ואיהו היכלא, דאית בה תת"ו דרגין, דסלקן בשבחי דתושבחתא, ובגו כולהו אית חד דרגא פנימאה מכולהו, דתמן אתבריר רחימו דהאי תושבחתא, ברירו דנקודא תתאה. וכד אתבריר מוגו כולהו, סלקא לעילא ברזא דשיר, ואיקרי שיר השירים, וסלקא מכל אינון שבחין, ואתבריר מכולהו:

כתיב והבית בהבנותו אבן שלמה וגו', והבית בהבנותו, כד הוּו דכר ונוקבא כחדא מתחברא, כדין אבל שלימה, אשתלימת כמה דאצטריך. ולא אשתלימת, עד דהות מסע, דנסר לה קב"ה ואתקין לה, וקשיט לה, ואייתי לה לגבי דאדם, וכדין נבנה, ואשתלימת מכולא:

וכד אתחברו דא עם דא, כל רוחין אוחרנין, וכל זינין בישין, אתעברו מתמן, ולא אתקריבו למקדשא. הה"ד ומקבות ונהגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו. דהא כולהו עאלו גו נוקבא דתהומא רבא. כיון דאתבני בי מקדשא לתתא, ואתתקן היכלא על בורייה, כדין אתגלי שיר השירים, דאצטריך לאתחברא מקדשא במקדשא:

כד הוּו משה במדברא, בגין חוביהון דישראל, זווגא דמשה הות מתחברא ביה, באחורא הוּו דכר ונוקבא מתחבראן כחדא. כדין, והבית בהבנותו זעיר זעיר:

כד עברו ישראל ית ירדנא, ומשה אתכניש, נסר לה קב"ה, ואתקין לה במשכן שילה, עד דאשתלימת בבי עלמין, ואתחברת במלך שלמה, והוּו עלמין אפין באפין. כדין, אבן שלימה מסע נהנה. מסע:

דלא הות באתר חד קביע, אלא אתעקר ואשתיל, וכדין נבנה כדקא יאות:

וכל זיינין בישין, וכל רוחין בישין, כדין אתעברו מעלמא, ולא שליטו כלל, הה"ד, ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו:

בההיא שעתא, כד אתעברו כולא מעלמא, ואשתארת אתתא בבעלה אפין באפין, כדין אתגלי שיר השירים. ודא איהו שיר השירים אשר לשלמה, בלא ערבוביא כלל. אשר לשלמה, אפין באפין. אשר לשלמה, דאתעקר ואשתיל באתר דשלמה כולא דיליה:

חדי ר' שמעון. אמר ליה אליהו, רבי אימא מילך, ואנא אבתרך, דהא מיני ומינך תסתיים מלתא. ורשו אתיהיב לך מעם עתיקא דכולא, דיתגלו רזין אלין מתתא ומעילא. אנת לקביל תתאי. ואנא לקביל עילאי:

ובחייך רבי, רבו יתיר אית לך, דכלמילך יכתבון לעילא קמי עתיק יומין, ומיליי לא יכתבון לעילא, אלא בהאי עלמא יכתבין מיליי, על ידך. מילך יהון כתיבין לעילא, ומיליי כתיבין לתתא. זכאין אתון צדיקייא בהאי עלמא, וזכאין אתון בעלמא דאתי:

פתח רבי שמעון ואמר, שיר השירים אשר לשלמה. כתיב, הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע וגו'. בכמה זמנין הקב"ה אוכל לון לישראל, לאהדרא לון בתיובתא לגביה, למהך באורח מישר, בגין לאסלקא בגוייהו. דהא כד ישראל זכאין, ואזלין בארח מישר, כביכול, סילוקא איהו לקב"ה עמהון, בכל עמין דעלמא. כד ישראל זכאין, ואזלין באורח מישר, סליק לון קב"ה על כל בני עלמא, וכולהו אודן ומשבחן ליה, ולא אינון בלחודייהו, אלא אפילו עילאין לעילא, כולהו אודן ליה בגינייהו דישראל. ולא דא בלחודוי, אלא איהו אסתלק ביקריה, בגינייהו דישראל ממש, ולא דא בלחודוי, אלא אפילו ישראל ממש, מסתלקי ביקריה דקודשא בריך הוא לעילא ותתא:

תא חזי, בשעתא דישראל זכאין, כורסא יקרא דלעילא אסתליק לעילא לעילא, בכמה חדוון, בכמה רחימו, ומתחברן עלמין בחדווא, וכולהו אתברכין מעמיקא דנחלין, ועלמין כולהו אשתקיין, ואתברכאן ואתקדשאן בכמה ברכאן, בכמה קדושין, וקב"ה חדי עמהון, בחדווא בשלימו:

ובשעתא דישראל לאו אינון זכאין, כולא איהו בהפוכא. ועם כל דא רחימו דקב"ה לא אתמנע מנייהו, וכורסייא דיליה יתבא עלייהו, כאמא על בנין, ולא אתמנע מלמתבע עלייהו רחמי:

ובהאי קלא סלקא לעילא, בגין דרעותא דיליה מאן דאוליף סניגוריא על בנוי. מנא לן. ממשה, דאסתלק בסליקו על דאוליף זכו עלייהו דישראל. הה"ד, ומשה לא ידע כי קרן עור פניו. אימתי ליקרא דא. כד חאבו ישראל ואוליף עלייהו זכו:

כגוונא דא כתיב, הלוך ילך ובכה, על חוביהון דישראל. מאי נושא משך הזרע. דא רזא דכורסייא דיקרא, דאיהו נטיל משיכו דזרע קודשא עילאה, למיעבד פירין ואיבין בהאי עלמא:

וכד אסתליקת בקלא דישראל, אע"ג דלאו אינון זכאין, עם כל דא, קב"ה אעלי לה, ואשקי לה, משקיו דנחלא עמיקא, ואשתלים מכל סטרין. כדין, בא יבא ברנה, מגו דההוא דלימו וברכאן וקדושין דאשתלימת. הלוך ילך ובכה, על חובייהון דישראל. כד תבו, בא יבא ברנה:

בשעתא דבנה שלמה בי מקדשא, ואשתלים עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה, ישראל כולהון הוו זכאין, ואסתלקו בכמה דרגין עילאין, וכדין אסתלק כורסייא דיקרא בחדווא, בכמה חדוון, בכמה עילוין:

וכדין שיר השירים אשר לשלמה, סליקו בחדווא, ונחיתו בחדווא. עלמין כולהו בחדווא. וחיבורא בחדווא. שיר, לקב"ה. השירים, לעילאין ותתאין. אשר לשלמה חבורא דעלמין כולהו בחדווא, למלא דשלמא כלא דיליה. על פומא דאליהו אתגור:

שיר השירים, כתיב יפתח ה' לך את אוצרו הטוב וגו'. בשעתא דברא קב"ה עלמא, ברא בקדמיתא, שיתין עילאין, דאינון מקורי, לנחתא בהון גשמיא דברכין, וקדושין עילאין דלעילא. ואינון נטלו בקדמיתא ממקורא דחיי, מאתר עילאה דנפקו מתמן:

דהא בקדמיתא עד דלא איתברי עלמא, סליק ואתגלי חד רעותא, דאיקרי מחשבה סתימא, ושוי כולא בההיא מחשבה סתימא, וכל מאי דהוה ניהוי. ומההוא מחשבה סליק רעותא למברי עלמא, ונפק נביעו דקיק, כליל סתימו דמחשבה, ודא לא אשתמע לבר, ולא אתגליא. ואית ביה אסתכלותא דחכמתא, לחכימי לבא אתמסר בגין דלא אתגליא לבר:

מהאי נפקי חמש מקורין, וחד סתימא, וחד דכניש כולא ואינון מקורין הוו, כד אתברי עלמא. כד"א בראשית ברא אלהים. בראשית:

בר"א שי"ת. דא שית, מקורא דכניש כל מקורין, למיזן עלמין:

את השמים, אלין אינון ו' מקורין עילאין דלעילא, למיהב להאי שית. מיומא דאתברי עלמא, עד דאתבני בי מקדשא, הוו סתימין, ולא אתפתחו כלל:

ואיתמא אברהם הוה בעלמא. הא כתיב, ויהי רעב בארץ. יצחק, ויהי רעב בארץ מלבד הרעב וגו'. ויעקב, הא כתיב, ויהי רעב בכל הארצות. משה הא בכמה דוכתין כתיב, מי יאכילנו להמית את כל הקהל הזה ברעב. ויצמא שם העם למים. ולא היה מים לעדה:

יהושע, אע"ג דעאלו לארעא, כתיב וישבות המן ממחרת באכלם מעבור הארץ. בימי השופטים כתיב, ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ. בדוד כתיב, ויהי רעב בימי דוד:

מאי טעמא כל דא. בגין דאינון שיתין לא אתפתחו, ועלמא אתון מתמציתא דחיק, בלא פתיחא כלל, אלא כזיע דזיע מגו אילנא, ונחית לתתא, או מגו אבנא:

בשעתא דאתא שלמה מלכא, ואתבני בי מקדשא, והוו עלמין כולהו בשיקולא חדא עילא ותתא. כדין, ההוא שית דמקבל וכניש לכל אינון שיתין עילאין, אתפתח:

אימתי אתפתח. בשעתא דאינון שיתין עילאין אתפתחו. כיון דאתפתח האי שית נפקו ברכאן לעלמא. אימתי אתפתח. כד אעדיאו מניה, חד עקימא דיתיב לרגליה. וכיון דההוא אתעבר, שית אתעביד שיר, ואתפתח אוצר הטוב. בחילא דמאן. את השמים. אינון שאר שיתין, והיינו השירים, דכולהו אתפתחו, ואתקיננו למיהב מזונא לכל עלמין:

כדין כתיב וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו. וכתיב, אוכלים ושותים ושמחים. דהא שית ושיתין אתפתחו. וכל עידונין עילאין הוו נחתין לעלמין כולהו. וכלהו הוו חדאן לסלקא לגבי עלמא עילאה, למלקט ברכאן ועדונין לעלמין. כדין, חביבו אתער מנייהו לגבי מלכא עילאה, למהוי כולא חד בלא פירודא. כדין שבחא דסלקא על כל שבחין, למלכא דשלמא כלא דיליה, למהוי כולא בחדוה עילא ותתא:

כתיב שיר, וכתיב לך דומיה תהלה וגו'. דוד מלכא הוה ידע ברוח קודשא, דאזדמן שיר דא, לאתגליא בעלמא. ואמר, שיר דאזדמן לאתגלי, לך דומיה, איהו בחשאי, דלית רשו לאתגלייא תושבחתא דא, אלא תושבחתא ותהלה דא אלהים בציון, כד אתבני בי מקדשא, דאיהו לקביל מקדשא עילאה, כדין לך ישולם נדר:

פתח רבי שמעון ואמר, אז ישיר ישראל את השירה הזאת. אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת. התם תושבחתא דנוקבא. הכא תושבחתא דסליק לעלמא דדכורא איהו:

הכא איהו רזא, דגופא ורוחא מתחבראן כחדא, גופא בגופא, ורוחא ברוחא. שיר השירים,
אתדבקותא דגופא בגופא. ישקני מנשיקות פיהו, אתדבקותא דרוחא ברוחא. וכלא איהו ברזא
דרחימו עילאה, למהוי כולא חד, בייחודא חדא:

ורזא דייחודא הכא. שיר דא איהו ישראל, דממנא בסהדותא דייחודא. השירים, ה' אלהינו ה'.
וכולא חד, בייחודא חד. ואוקימנא ייחודא דא, והכא ייחודא דעלמין כלהו. אשר לשלמה, רזא
דאחד:

ודא איהו דאצטריך שלמה מלכא לייחודא, ברזא דרוח קודשא. לאתחברא כולא בייחודא חדא,
ברעותא, לאתדבקא דא בדאא, למהוי כולא חד. דהא שלמה איהו מלכא דשלמא כולא דיליה:

מאי כולא דיליה הכא, וכי סגיאין שלמין נינהו. אלא חד שלמא איהו, ותרין נינהו. חד שלמא
איהו, דאיהו שלמה דביתא, דבגיניה אשתמודע דכורא דכר. וחד שלמא אחרא, דאיהו שלמא
דתרין סטרין, דעאל באמצעייתא באינון תרין סטרין, ועביד שלמא בינייהו, איהו שלום אחרא:

אבל שלום דדכורא אשתמודע דכר בגיניהו איהו צדיק. ואקרי מלכא עילאה בגיניה, מלך
שהשלום שלו. ובג"כ, כל תושבחתא דשיר השירים, למלכא דשלמא כולא דיליה, וייחודא דקא
מתייחד כולא, באתר דא איהו. בגין דאיהו נטיל כל תיאובתא דכל שייפין, וכל עינוגין, וכל
כיסופין עילאין, וכניש כולא לגויה:

ועל דא איקרי איהו אחד, שלמה מלכא ברזא דרוח קודשא. כד שרא עליה ההוא רוח קודשא,
בעא לחברא כולה ברעותא שלים כדקא יאות, ולייחודא כולא בחביבו ברעותא, ולמהוי חד עילא
ותתא. ועל דא אמר קרא, יהיה ה' אח"ד ושמ"ו אח"ד:

ישקני מנשיקות פיהו וגו'. כתיב, וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות לארבעת פניו.
האי קרא בקיטורא דרבי אלעזר אתמר. וארא החיות, רזא דישראל סבא, קפטירא בגליפוי בימינא
ובשמאלא:

תלת רשימין קטורין דא עם דא, דרום מזרח וצפון, יה"ו, אפין סתימין לא שליט עינא למחמי,
והכא אמר וארא:

אלא, הוה מסתכל מגו נהורא דלא נהרא, כמאן דחמי בעששיתא, גו עיינין סתימין, כד מנצצן גו
ההוא עששיתא. להיט להיטו לפום שעתא, ולא קאים בקיומא:

מתגלגלין נצצין לפום האי שעתא, ועאל נציצו דא בדא. חד סליק ונחית, ואתתקף בסטר דרום,
ברזא דאת יו"ד. אתתקף ועאל בסטרא דצפון, ומתגלגל בקוטרוי, ואעל וסליק ברזא דאת ט',
ואתגניז. הה"ד, וירא אלהים את האור כי טוב. דנציץ ולהיט בגליפין באת ט', וגניז ליה:

רזא דאת דא סתימא בסתימו, נפיק מיניה כל נציצות וזהרא, דנהיר ונציץ. זכאה איהו מאן דחמי
לה בחלמיה, דא אכסדרה דמינה נצצין נציצין פשיט וכניש:

וחד סליק ונחית, ואתתקף בסטר מזרח, ברזא דאת ט' ואת יו"ד. אתפשיט מתרין סטרין,
ומתגלגלא בארבע, תרין לעילא, כירותא דאבא ואימא. ואית תרין מתרין סטרין, מסטר דרום
וצפון, מתישבא בכולהו. ואיהו רתיכא עילאה, בארבע סטרין. אופן אחד בארץ אצל החיות, דא
איהו רתיכא תתאה, כלילא בארבע סטרין:

רתיכא עילאה, דאיהו רזא דארבע סטריין, פשיט נהירו מתלת סטריין, חד דיליה דאתחברו ביה ירותא דאבא ואימא, דהוו תריין, ומתחברין לחד. ותריין מתריין סטריין:

פשיט נהירו דמזרח, האי רתיכא תתאה גלי פן חד, לגבי דההוא נהירו, ומקבלא ליה, ואתנהיר מיניה. וכד אתנהיר ההוא פן מההוא נהירו, כדין ההוא פן איקרי אדני. ואיהו שליט ורבון בשלטנו דנהירו רב. וההוא פן כיון דמקבל ההוא נהירו, אתעביד ליה היכלא, וגניז ליה בגויה, ובגיניה אתעביד אדון רבון ושליט:

פשיט זהירו דדרום, האי רתיכא תתאה גלי פן חד לגבי דההוא נהירו, ומקבלה ליה ואתנהיר מניה. וכד אתנהיר ההוא פן מההוא נהירו, כדין ההוא פן איקרי אלהים. ואיהו שליט לאוטבא לעלמא ברחמי. ולמיהב מזונא לכל חד וחד כדקא יאות:

פשיט נהירו דצפון, האי רתיכא תתאה גלי פן חד לגבי דההוא נהירו, ומקבלא ליה, ואתנהיר מניה. וכד ההוא פן אתנהיר מניה, כדין ההוא פן איקרי אלהים. ואיהו שליט, רבון, למידן עלמא בדינא, ולמיהב דינא לכל מאן דאצטריך, ולאנתהגא כולא בדינא:

עד הכא, אנפין עילאין ואנפין תתאין, ברזא דתלת בתלת מתחבראן, ואתכלילו אלין באלין. פן חד דאשתאר מרתיכא תתאה, כולא שאלין עליה אופן, אן איהו פן חד דאשתאר:

הדר ואמר באן אתר הוא, בארץ. בגין דלא ישתארו תתאין בלא אשגחותא אפילו רגעא חדא. ההוא פן, כד אתכלילו כולהו תלתא אחרנין, האי פן נטיל מכולהו, ואתכלילו בכלהו, ואיהו בלחודוי בככלהו, בגין לאשגחא בטיבו על כל בני עלמא:

והאי פן משבח תדיר, ואתערת אתערו לגבי אינון דלעילא דעלה. ואינון דלעילא דעלה, מתערי לגבי אינון עילאין דלעילא. ואינון עילאין דלעילא, מתערין לגבי עילא, ואתקשרי דא בדא עד אין סוף:

והאי כד אתער באתערו דאינון פנים, באינון נשיקין עילאין, למהוי דביקי ברזא עילאה, ולאשלמא ולמיון כל עלמין, למהוי כל עלמין כולהו בחדוא. כד"א, ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין:

ישקני מנשיקות פיהו. על פומא דאליהו אתגזר. כתיב והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין וגו'. והאדם, דא אדם קדמאה, סתירא, בגליפוי דקיקין עילאין. ידע, מה דלא אשתמודע בה מקדמת דנא. ידע למהוי אנפין באנפין. כד אסתכלן אנפין באנפין לשימושא, כדין כתיב ידע. ידע לאשקאה לה, למיזרע בה זרעא, למעבד תולדין. האי לטב, באתערו דאשגחותא לתתא:

מדאתא נחש על חוה, אטיל בה זוהמה, וקין מההוא זוהמא נפיק. ואי תימא איך נפיק מתמן, והא כתיב והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין, דמשמע דמאדם הוה, ולא מסטרא אחרא, ואת אמרת דאטיל נחש בה זוהמא ונפיק מיניה קין:

אלא, ודאי ההוא נחש אטיל בה זוהמא, ומההוא זוהמא אישאיב בה ההוא רוח בישא, וההוא הוה מכשכשא במעהא, ולא הוה ליה גופא לאתכללא ביה, ולמיפק לעלמא. וכיון דאתא אדם, באתערו דההוא זוהמא, ואתחבר באתתיה, עבד ליה גופא לההוא רוחא בישא דהוה במעהא, ואתכליל בגויה, ונפק לעלמא בדיוקנא מעילא ותתא:

וחוה אשגחת בהאי, ואמרת קניתי איש את ה', עם ה'. ובגין כך, כל עובדוי דקין, הוו מההוא סטרא אחרא בישא. וכד אייתי קורבניה, מההוא סטרא בישא אייתי ליה. הה"ד, ויהי מקץ ימים, ולא כתיב ויהי מקץ ימין:

ותוסף ללדת את אחיו את הבל. דודאי ההוא רוחא בישא אתתקף ואתגבר בעובדא דקין, ואתבר חילא ותוקפא בהבל, ולא הוה לגביה כלום. עד הכא הוה בסטרא דזוהמא כולא:

כיון דאתא לבתר ואתייליד שם, אתבסם עלמא, בצדיקי וחסידוי דהוו לבתר בעלמא. ש"ת:

דא איהו סיומא דאלפי ביתא. ואע"ג דאתבסם, לא אעדיאו עקימו בישא מעלמא, אלא אתכפיא מקמי סטרא דמהימנותא, סיומא דאתוון:

דהא עד הכא אתברי עלמא באתוון דאורייתא, ולא אשתלימו אתוון, עד דאתייליד שת. כיון דאתייליד שת, אשתלימו כל עובדין דלעילא ותתא, ברזא דאתוון. כדין אתבסם עלמא, דאשתלים תיקונוי. מכאן ולהלאה, שארי עלמא לאתנהגא כפום מישר אורחוי:

שירותא דקא שארי, מאינון אתוון דאשתבקו בקדמיתא. אדם, שארי באל"ף, וסיים במ"ם. ולבתר דסיים אלפא ביתא בשת, אתהדרו אתוון אנו"ש, אל"ף כמלקדמין, נ' דאיהו בתר מ' דאשתביק מאדם. ש', שירותא דאתוון דש"ת. נטיל אתוון מהאי ומהאי. ו' דיוקנא דאדם, לאתחזאה, דהא משת אתיחסו דרין בעלמא באורח מישר, כדקא יאות:

וברזא דאתוון אתבני כולא. ואזלו תלתין ותרין אלפא ביתות, עד דקיימו ישראל על טורא דסיני. כיון דקיימו ישראל על טורא דסיני, אתכנישו אתוון, ואסתימו בהפוכא דאלפא ביתות, ונפקאת אורייתא, כלילא בתלתין ותרין שבילין דרזא דחכמתא עילאה, ואתרשימת אלפא ביתא, בתריסר תחומין, תריסר שבטין. בר תרין דאסתלקו מנהון, ואינון ח"ט, דלא אתחזו בהו כלל:

עד דאעלו לארעא בשירותא, והוה חרם בינייהו בחובא דעכן, וכדין אתהדרו אינון תרין אתוון, דהוו מסתלקי מנייהו, ואינון מכרזי ואמרי חטא ישראל. ואלין אתוון לא אסתלקו מנייהו, אע"ג דהוו בארעא קדישא, בכל דרא ודרא:

עד דאתא דלמה, ובנה בי מקדשא, ואתיישבו עלמין, עילא ותתא בדיוקנא חדא. כדין אתיישרו אתוון כולהו, ואינון תרין אתוון דהוו רשימין בינייהו לביש אתהפיכו לטב, אתהדרו טח, דכתיב וישב יהודה וישראל לבט"ח:

כולהו אתוון הוו שלמין בינייהו בלא קטרוגא כלל, ואתוון דאלפא ביתא כולהו, הוו שלימי עילא ותתא. אתוון עילאין הוו שלימין לעילא. אתוון דקיקין הוו שלימין לתתא:

בשעתא דכרובים הוו פרסי גדפייהו מתתא לעילא, אתוון פרחין מתתא לעילא, ואתוון מעילא לתתא, ועאלין אלין באלין, ואתכלילו אלין באלין, בנשיקין דרחימו:

כיון דאתוון מתחברו, כל דרגין תתאין, וגדרגין עילאין, ועלמין כולהו מתחבראן כחדא, ונשיקי אלין באלין, בנשיקו דרחימו, עד דהוו כולהו חד, וקב"ה חד, בלא פירודא כלל:

כל נשיקין דרחימו, לאו אינון אלא למהוי כללא חדא, לאתכללא דא בדא בלא פירודא. ובג"כ נשיקין אלין בכולא, אינון, למהוי כולא חד בכללא חדא, אתוון באתוון, עלמין בעלמין, דרגין בדרגין, אתתא בבעלה, למהוי כולא חד:

פיהו, אמאי פיהו, פיו מיבעי ליה. אלא לאכללא תרוייהו כחדא. פיהו, לאתחזאה דהא איהי זמינית לגביה, כאתתא דתקינת פומה, לקבלה נשיקו מבעלה. בגין כך אתחזי זמינו דפומה:

פיהו, הכא אית לאסתכלא אי תימא דנשיקין אינון לעילא לעילא באין סוף, בגין דאמר באורח סתים ישקני פיהו. ולבתר אהדר באתגליא דודיך. לאו הכי, דהא נשיקין לא תליין תמן לעילא, אלא אתתא בבעלה. אלא עד לא אתקריבו דא בדא, אמר באורח סתים. כיון דאתקריבו ואתנשיקו בדביקו דרחימו דא בדא, איהי אמרה באתגליא, דודיך, ולא כתיב דודיו, דהא כלילין כחדא ברחימו, בחבורא חדא, בלא פירודא כלל:

כי טובים דודיך מיין, טוב לאו איהו, אלא מסטר דאור קדמאה, דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב. והשתא דאת בשלימו, דאתכליל ימינא בשמאלא. טובים דודיך מיין, דא יינא דאורייתא, דאיהו חדוה, טובים מסטרא דשמאלא:

חדי רבי שמעון ואמר, ודאי דא איהו חדוה, דזכינא בכל הני מלין עילאין. א"ל אליהו, רבי, אפתח פומך, דמילך כתיבין לעילא, ומיליי כתיבין לתתא. זכאין אתון צדיקיא קמי עתיק יומין, בהאי עלמא ובעלמא דאתי:

פתח ר"ש ואמר, ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין. אורייתא דבעל פה, הוה אמרה לגבי אורייתא, דבכתב, דאיהי אזלת בתר אינון נשיקין דתורה דבכתב, בתר מתיקו דילה, לאתחברא דא עם דא באינון נשיקין. וכדין איהי בפלוגתא בעולימתהא, לאתתקנא בהדה, למהוי כולהו קשיטין לגבי תורה שבכתב:

וכד אתחבראת ואתכלילת בתורה שבכתב בחדוה, בחבורא חדא, דנשיק דא בדא ברחימו, אתקפת ביה, ואמרה ליה בחביבו, כמה יקירין חביבותיך, מחמרא דילך, דאתקיף בי רחימו דילך, עד דרוי לי חמר דרחימו, לאתתקפא בך, קישוטא דאתקשטת אורייתא דעל פה בעולימתהא, לאתחברא באורייתא דבכתב:

משנה איהי שרותא דרישא, ברזא דתיקונא דאתחזי לה, ברייתא איהי ברזא דתיקונא ירכין ורגלין. גופא בתיקונא דאתחזי לה:

אתאן עולימתהא, מקרבין לה, לתקנא לה. דא אמר מותר, ודא אמר אסור, דדא איהו קישוטא דכלה, כד מקשטי לה. דא אמר כד מקשטי, הכי אזלא קישוטא דא. ודא אמר לאו הכי. דא אמרה קישוטא דרישא הכי אסיר ומהדק. ודא אמרה כיפה דרישא מותר בסטרא דא, ואסיר ומהדק בסטרא דא:

דא אמרה, קישוטא דדהבא דא, בלבושא דא, איהו פסול למהוי קישוטא לגבי דא. ודא אמר, כשר ויאות הוא לאתחזאה דא בדא. וכל דא איהו תיקונא וקישוטא דכלה:

ועל כל דא, בעוד דאינון מקשטן, ורמיא קטרוגא בקישוטא, היא אוסיפת חילא ונוי וגוון, ותיקון בהו ויתבא ביקרא בינייהו, ואתחשבת בנפשה יתיר מכמה דהוה מאה זמנין:

כיון דאתקשטת בהו, כולהו אחדין לה בקישוטהא, ובתיקוני שפירתא, ועאלין לה לגבי מלכא, אורייתא דבכתב:

כד יתבא מטרוניתא במלכא, בתיקון שפירא, ומלכא חזי לה מתקשטא בשפירו, ההוא קישוטא מכריז ואמר למלכא, לנשקא לה, דדא איהו דבקותא דרחימו, לאתכללא דא בדא. מאן גרים באינון נשיקין ובההוא רחימו, אינון עולמתאן דקשיטו לה:

כד בעיא לאוטבא לעולימתהא, היא ומלכא למיהב לון נבזבזן, לכולהו יהיב כחדא. לכולהו דהוּוּ מקטרגי דא בדא על קישוטהא, יהבי מלכא ומטרוניתא נבזבזן ומתנן ברעו בחביבו, למיחסן לון ירותא באלף עלמין דכסיפין לעלמא דאתי. וכ"ש אינון דידעי בררזין דחכמתא, לקשטא קישוטהא, דלית שיעורא לאחסנת ירותא דלהון בעלמא דאתי. עלייהו כתיב, להנחיל אוהבי י"ש וגו':

ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין. הא הכא שבעה תיבין, לקביל ז' דרגיל דעלה. ולקבלייהו ז' הנערות הראויות לתת לה, דקא מקשטי לה, לאעלא לה לגבי מלכא:

ישקני, לגבי חי העולמים. מנשיקות, לגבי חסדי דוד. פיהו, לגבי ישראל סבא. כי טובים, לגבי אור קדמאה. דודיך, לגבי יצחק ידיד מבטן. מיין, לגבי יין עילאה דמנטרא תדדיר:

שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך, אינון:

מיכא"ל. גבריא"ל. רפא"ל. אוריא"ל. צדקיא"ל. יופיא"ל. רזיא"ל. וכמה אלף ורבוּא משריין עמהון. כד"א, ועלמות אין מספר:

תלת קראי אינון הכא, דכולהו, בחושבנא על רזין דלהון. חד, שיר השירים, דאיהו רזא דרתיכא, כמה דאיתמר. תרין, ישקני, דאיהו רזא דשבע תיבין, בז' דרגין, כמה דאיתמר. תלת, לריח שמניך טובים, דאיהו רזא דעשר תיבין, עשר אמירן. ודא איהו רזא דתושבחתא דא לכללא חדא קדמאה. ועל רזא דא תושבחתא דשבת מתייסדא. בר תריסר בתראי, דאינון בתושבחתא אחרא:

הכא, בשיר השירים, בקרא נר"ד וכרכם וגו'. ז' נשיקין אינון, בשבע דרגין דהאי קרא. דנשיקין שבע אינון, מכל דרגא חד נשיקה. וכן נשיקין דיעקב, בז' תיבין כליל נשיקוי, דכתיב, וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך. בכיה דחדוה דרחימו, לקבל תיבת מיין. דאיהו רחימו דחדוה:

לאתחזאה, דנשיקין ברזא דשבע אינון. כמה דאיהי בת שבע, הכי כל מילוי בשבע. וע"ד שובע שמחות את פניך וגו', אל תקרי שובע, אלא שבע, שבע שמחות:

בכל נשיקין דרחימו, לית נשיקין כאינון דאתערא הכא כנסת עשראל, ישקני מנשיקות פיהו. אע"ג דאינון ז' נשיקין כמה שאיתמר, תלת נשיקין אתחזון הכא, ו\| תלת נשיקי דאתחזון בקרא. ישקני חד, מנשיקות דאינון תרין, הא תלת:

והשתא איהי תבעת מאינון נשיקות, ומה דאמרת מנשיקות, דמשמע חד נשיקא, דכתיב מנשיקות, ולא כתיב נשיקות, דהא נשיקות דאינון תרין, מאינון נשיקות לאו איהו אלא חדא. ודאי אצטריך, מאן דשאל, לא אצטריך לשאלה סגי, אלא זעיר, דהא כיון דשארי, יטול מאן דיטול. קב"ה, שאלין ליה זעיר, והוא יהיב סגי. אברהם שאל זעיר, וקב"ה יהיב ליה סגי. הוא שאל ברא חדא, מה כתיב, והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וגו'. בגין דכך אורחוי דקב"ה, ועל דא אמרת מנשיקות, ולא נשיקות:

ישקני, דביקו דרחימו, רוח ברוח. דהא ד' רוחין מתחברן, ואתעבידו כחדא. דא יהיב רוחא לחבריה. ונטיל ההוא רוח חבריה, דאתדבק ביה. אשתכח, רוחא דיליה ורוחא חבריה, הא תרין. אוף הכי חבריה. אשתכחי, ד' רוחין דמתחברן כחדא, באינון נשיקין:

מנשיקות פיהו, מאינון נשיקין עילאין, דקא הוה נשיק מקדמת דנא. דהא רחימו דחדוא לאו איהו, אלא מגו נשיקין דרוחא עילאה בתתאה:

פיהו, ולא כתיב פיו. מאי פיהו, אלא זמינו דעלמא דאתי, מלך דשלמא כולא דיליה. ודא איהו תוספת ה', דאתוסף על דא. בגין דכל רחימו דעלמא תתאה, לאו איהו אלא לאתחברא בעלמא עילאה, עלמא דאתי. וע"ד, כל תושבחן אתער עלמא תתאה, לגבי עלמא עילאה:

כי טובים, דליקו ונציצו דבוצינין עילאין, וכל שרגין מתתקנן ודלקין ונהרין כדקא יאות ודא איהו דודיך, אינון בוצינין קדישין רחימין עילאין, כולהו נהרין ונצצין בנהירו בנציצו, כדקא יאות. מיינ, מחדוה דחמרא טבא עילאה, דנהיר אנפין, ויהיב חדוה ללבא, וכל עלמין בחולקהון, חדאן בההוא חדוה:

ת"ח, ישראל נטלין חולקהון, וחדאן בההוא חדוה, מחמר טב דנהיר, וזכיך, ושכיך, וקיימא על דורדייה. שאר עמין כולהו, לא נטלי אלא מגו אינון שמרים דתחות חמרא:

וע"ד, \\ זמין קב"ה למעבד לון משתה שמרים. דהא אינון שמרים דורדיין כולהו, חולקא דשאר עמין. וע"ד ישראל חדוה דילהון בההוא יין דמנטרא, ונפקא מעלמא דאתי, ומנטרא בענבו:

תנון, מאן דחמי ענבין בבחלמא, אי חווראן אינון, סימן טב ליה. ואי אוכמי, בעיין רחמי. דהא ודאי בדינא קיימא. מ"ט. בגין דאינון ענבין חווראין, אינון ענבי דנטרי ההוא חמרא עילאה, ואינון גוון חיור רחמי. ואינון ענבין סומקי"ן, אינון סטר דינא גוון סומק:

אכלן, כדאי איהו לעלמא דאתי. מ"ט, בגין דעבר על דינא, ויכיל לשצאה ליה. וחמרא טבא דעלמא דאתי, אית ליה ביה חולקא. שתי חמרא חיורא, סימן טב ליה, וחדוה. סומקא, איהו דינא דשריא עליה:

יעקב, כד קריב לגבי יצחק אבוהי, יהב ליה מההוא חמרא טבא דמנטר מעלמא דאתי, דחדוה ורחימו לאו איהו, אלא כד אתער מגו חמרא טבא:

וע"ד יצחק, דהוה מסטרא דדינא קשיא, אצטריך למחדי ליה בההוא חמרא טבא, דאתי מרחוק. הה"ד, ויבא ל"ו יין מרחוק, מדוכתא עילאה, משיך עליה מההוא חדוה למחדי ליה, כדין אתבסם רוגזא, ודינא תקיפא אתכליל ברחמי, למהוי כולא כדקא יאות.

שיר השירים מאמר אהבת דודים

ובגין כך אינון דודים, רחימין עילאין, בוצינין קדישין, לא נהרין אלא מגו ההוא יי"ן, ומאן איהו. דא שמא גליפא מפרש דשבעין אתוון. דאינון בוצינין קדישין, שמא גליפא קדישא דשבעין שמהן, דא איהו ברזא דאינון ענבין דנטרין יין עילאה, כללא דאינון שבעין:

ובגין כך, חדוה ורעו באיננו נשיקין, לאתערא רחימו, מיין עילאה איהי ועל דא, בוצינן נהרין ונצצין מההוא יין, דכתיב כי טובים דודיך מיין.

שיר השירים מאמר הריח

לריח שמניך טובים אמר רבי שמעון, האי קרא אסתכלנא ביה, ואיהו סתים ברזא עילאה. ריח, אית ריח ואית ריח, וכמה ריחין איננו. אית ריח דסליק מתתא לעילא, כגון ריחא דקורבנא, דהאי איהו ריחא, דסליק, וקשר קשרין דא בגו דא, ומשתלשל דא בדא, עד דאתעביד כולא קשרא חדא, ונהירו חד:

אית ריח אחרא ודא איהו מלכא משיחא, דאקרי ריח. דכתיב, והריחו ביראת ה'. ודא איקרי ריח. ומתקשרא ברזא דריח קורבנא:

ורזא דא אשה ריח ניחוח לה', אשה לבר קישורא, ומזונא ונהירו דחילין ומשריין דאשא בטהרונא קמיטין. ריח לגו מיניה, ודא איהו דאתקשר לגו, ונהיר ברזא דברית קדישא. ודא אתקרי מלכא משיחא, דאיהו ריח מאיננו בוסמין עילאין, דכתיב כריח בשמים:

עמוד נה ניחוח, נהירו דכל גוונין עילאין, תפארת ישראל, ושפירו דכלא. ודא איהו נייחא דרוחא עילאה, דשריא עילה, ונהיר לגביה. לה'. למלכא דכולא וכולא אתקשר דא בדא, ואנהיר דא בדא, למהוי חד בחדוה דכולא, ברזא דקורבנא:

ואי תימא, הא אשא דאיהו לבר בקמיטון, דא איהו אשה, דמההוא אשה מתקמטון כמה חיילין, וכמה משריין, אלין באלין מלהטון, בכמה זיינן, לכמה סטריין. וכוללהו ברזא דקורבנא אתקמיטון, ותאבו ועאלו בהאי אשא:

בגין דכולהו מראי תריסין, מארי דדינן. וכד תבין, כמא דתב רוגזא דנפיק מנחירין, כד הוי נייחא לדוכתיה. כמה דאלין חיילין ומשריין מלהטון קמטין באתרייהו, הכי נמי חיילין ומשריין עילאין קדישין, מארי דנייחא ורעו, נהרין ותבין בנהירו לאתקשרא, גו האי ה', וכלהו אלין באלין, ודא בדא בחבורא חדא, אקרי אשה, רזא דנייחא, ומזונא, ונהירו דכל סטריין:

ריח, נקודה דלגו. רזא דברית קדישא. אמאי אקרי ריח. בגין דאיהו ריחא דבוסמין עילאין קדישין, טמירין, דלא אתגליין. וכד שריין, ארח לון, כהאי מאן דארח ריח בהדס, איהו ריח נפיק מהדס, ודא נקודה אקרי ריח דנפיק מהדס:

ניחוח, אתר דנחת רוח עילאה, ושראת עליה למהוי רתיכא עילאה, ברזא דע"ב שמהן. ורתיכא עילאה כלא קישורא חדא. לה', למהוי כולא בנהירו חדא. ועל דא אקרי ריח ניחוח:

ובכל אתר, ריח, מסליקו דקאים על דרגא אחרא תתאה מניה, והאי איהו ריח מההוא עילאה. לריח, דא איהו נקודא עילאה, דקיימא בסתימו, מגו ההוא דסתים דכל סתימין, דלא אתידע כלל. והאי נקודה איהי ריח מההוא סתימא דכולא. ובגין האי ריח, כל איננו שמנין ובוסמין, כולהו נהירין ואקרון טובים, בגין דהאי קיים לון, למהוי כולהו חד קישורא, נהיר כחדא:

ואי לאו, לא אקרון טובים. בגין דכד האי ריח עילאה, עאל בסתימו לגו נחלא עמיקא, ואמלי ליה כדקא יאות, כולהו דרגין אקרון טובים.

שיר השירים מאמר תפלין דקב"ה מנח לון, וי"ט וחזה"מ

רב המנונא סבא אמר הכי, אלין אינון ימים דאקרו טובים. ואינון תפילין דרישא, דאינון תפילין דקודשא בריך הוא מנח לון, וע"ד אקרון טובים, בגין דאינון נהרין ברישא דקודשא עילאה:

ובכל אתר, ימים טובים אינון תפילין דרישא, דקב"ה מנח לון. חולו של מועד, דלא אקרי י"ט, אלין תפילין דדרועא, דהא לית ליה לסיהרא מגרמה כלום, אלא מנהירו די"ט:

תפילין דדרועא דאיהי תפלה של יד, לא נהירא אלא מגו נהירו דתפילין של ראש. תפלה דרישא, ימים טובים. תפלה דדרועא, חולו של מועד. ושפיר קאמר, והכי הוא.

שיר השירים מאמר אסור להניח תפלין בחזה"מ

וע"ד חולו של מועד איהו לענין עבידתא, כגוונא די"ט. ואצטריך חדוה כגוונא דיליה. ובגין כך, באלין יומין דאינון תפילין דמארי עלמא, אסור לאנחא שאר תפילין, דהא אלין יומין, דאינון תפילין עילאין שריין על רישיהון דישראל קדישין:

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי, א"ל, תינח תפילין דרישא, דשריין על רישיהון דעמא קדישא בי"ט. תפילין של יד, דאיהי חולו של מועד, איך אנן אחדין לה:

א"ל, בגין דאנן אחדין לה, ואיהי י"ד כהה, אסור למעבד עבידתא בסטרא דילה, ואצטריך למעבד חדוה, בסטרא דתפילין דרישא:

ועמא קדישא אחדין תפילין דמארי עלמא ושריין עלייהו בי"ט ובחולו של מועד, ואסור לאעברא תפילין דמארי עלמא מעל רישיהון, לאנחא תפילין אחרנין, דאינון דוגמא ודיוקנא לתתא:

למלכא דבעי לנטרא ליה לעבדיה, א"ל עביד חותמא כדיוקנא דחותמא דיליה, כל זמנא דההוא דיוקנא יתחזי עלך, כלא יזועון וידחלון מינך. לבתר מגו רחימו עילאה, דקא רחים ליה מלכא, יחב בידיה חותמא דגושפנקא עילאה דיליה, כיון דאחיד חותמא עילאה דמלכא בידיה, שביק מניה ההוא דיוקנא דאיהו עבד:

אי ההוא עבד, דחי חותמא עילאה דמלכא, בגין ההוא חותמא דאיהו עביד, ודאי בר קטולא איהו ההוא עבדא, בגין דעביד קלנא בחותמא דמלכא, ולא חייש ליקריה. ובג"כ אסור לעעמא קדישא לדחיא חותמא דמלכא עילאה דשרי עלן, בגין דיוקנא דא דאנן עבדין:

האי במועד ובחולו של מועד, וכ"ש בשבת, דכלא שריא עלן, שבת דמעלי שבתא, תפלה של יד. שבת דיומא, תפילין דרישא:

והכי קא מסדר קב"ה לעמא קדישא רחימא דיליה, בחול אינון תפילין דעבדו דיוקנא דחותמא דמלכא, למהוי נטירין בכל סטריין. בשבת ומועד דאינון יומין טבין, ותפילין דמארי עלמא ממש. מעברן ההיא דיוקנא, ומנחי תפילין דמארי עלמא. זכאין עמא דא, דבידן חותמא עילאה דמלכא:

מאן דמנח תפמילין, אצטריך למחדי. ועל דא כתיב, ושמחת בחגך. בתפילין דמארי עלמא אצטריך למחדי. וחדוה דא, במועד ובחולו של מועד, בתפילין דרישא, ובתפילין דדרועא:

ביום טוב מההוא ריחא עילאה, שמניך טובים, תפילין דרישא. בחולו של מועד, שמן תורק שמך, תפלה של יד, דקא סלקא לאתאחדא באורח סתים בתפילין דרישא:

על כן עלמות אהבוך, ביום טוב בתראה דחג, דהא תפלה של יד אשתלים ואתנהיר בשלימו. ולפלגא חולקא לכולא לכל אינון משריין וחילין דלעילא, ולכל אינון משריין וחילין דלתתא. וע"ד עלמות אהבוך, אינון משריין וחילין דלעילא, עולמות ומשריין וחילין דלתתא.

שיר השירים מאמר ג' ריחות

פתח ר"ש ואמר, כתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו וגו', מה חמא יצחק, דאע"ג דההוא מיכלא ומשתיא קא אייתי ליה יעקב, לא ברכיה, עד זמנא דארח באינון לבושיין:

הכא אית לאסתכלא, דהא אינון לבושיין לא הוו דידיה דיעקב, דהא אורייתא אסהידת, דכתיב את בגדי עשו בנה הגדול, והכא כתיב את ריח בגדיו וכי בגדיו הוו, ריח הבגדים מיבעי ליה, מאי בגדיו:

אלא, בגדיו ודאי הוו אינון לבושיין ממש, ולא דעשו. ואע"ג דכתיב בגדי עשו, בטופסא הוו גביה. כגוונא דא ההוא באר דיתיב עליה יעקב, ויתיב עליה משה, בטופסא הוה לגבי אחרנין, כיון דאתא יעקב אשתמודע בירא למאריה, וסליקו מיא לגביה, וכן לגבי משה:

כגוונא דא, אינון לבושיין, בטופסא הוו לגבי עשו, כיון דאלביש לון יעקב, אשתמודעו מאנין למאריהון. מיומא דעביד לון קב"ה, לא סליקו ריחין דילהון, עד זמנא דא דלביש לון יעקב, דהא אהדרו לבושיין לדיוקנייהו. יעקב דיוקנא דאדם ודאי הוה, ושפירו דיליה, בשעתא דחמו לבושיין דיוקנא דאדם, סליקו ריחא:

תלת ריחין אסתלקו הכא, חד, ריח בגדיו. ב', ריח בני. ג', ריח שדה אשר ברכו ה'. וכולהו תלת, סליקו לגבי דיצחק, בשעתא דעאל יעקב לגביה:

וכולהו כתיב בהאי קרא, ריח בגדיו, היינו על כן עלמות אהבוך. ריח בני, היינו שמניך טובים. ריח שדה, היינו שמן תורק שמך. ודאי כולא קישורא חדא. ורזא דקורבנא דקא אתערנא ביה, כמא דאתמר אשה, דהיינו עלמות אהבוך, וכולא רזא חדא. ריח, שמן תורק שמך. ניחוח, שמניך טובים, וכולא חד. לה', היינו לריח. וכולא מלא חדא, ורזא חדא, בקישורא חדא, כמא דאתמר:

משכני אחרין נרוצה. כתיב, ונתתי משכני בתוככם וגו'. ת"ח, קב"ה יהב שכינתיה ביניהון דישראל, למהוי רביעא עלייהו, כאימא על בנין, ולאגנא עלייהו בכל סטריין:

וכל זמנא דההיא אימא קדישא יתבא עלייהו, קב"ה אתי לדיירא עמהון. בגין דהא קב"ה לא שביק לה לעלמין, וכל חביבו דלעילא עלה איהו:

ובגין כך, יהב לה משכונא בגוייהו דישראל, למנדע דלא ינשי לון ולא ישבוק לון לעלמין.
מ"ט. בגין דההוא משכונא בגוייהו. והיא אמרת, משכונא הויתי בתתאי, אהא משכונא לגבך,
ולסלקא לקבלך, ואנא ובני אחריך נרוצה:

משכני, אהדרנא לקישוראדמילין קדמאין על ההוא רזא אשה ריח ניחוח דהא בשעתא דרעותא
סליק מתתא ברזא דקורבנא, איהו סלקת ואמרה לגבי רחימא דילה, משכני:

אושיט ימינך לגבאי, לקבלא לי, ולסלקא לי, בסטרא דאתערותא דשמאלא. וימינא לחבקא לי,
ודא איהי משכני:

ודא אשה אמרה לגבי ריח, ריח לגבי ניחוח, ניחוח לה'. וכדין, אחריך נרוצה. מאי נרוצה. נהא
ברעותא. כד"א, ונרצה לו לכפר עליו. ודא איהי דכתיב, ויריצוהו מן הבור. מאי ויריצוהו. דארצו
ליה במלין טבין, במלין דרעוא טבא, דהוה עציב מההוא בור. ועל דא נרוצה:

נהא ברעוא, ברעותא שלים כדקא יאות:

אחריך נרוצה, טול את רעוא בקדמיתא, ולבתר דתטול אנת, אנא, וכל אינון עולימתאי, נהא
ברעוא. וע"ד משכני:

מכאן, דרעון וברכאן לא אשתכחו אלא באתר דדכר ונוקבא אתחברו כחדא. ובג"כ, משכני לגבך
בקדמיתא, בגין דאקבל רעוא, מאתר דכל רעוין אשתכחו. ולבתר, אחריך נרוצה, נהא ברעוא.
ואי לא תמשכני לגבך, רעותא, ורעוא עילאה לא ישרון עלך, דהא דכר בלא נוקבא, לא שריין
ביה ברכאן:

וכל דא, בדיוקנא דקא אתערנא ברזא דאלף. דהא תמן אשתכחו רזין אלין, אשה ריח ניחוח לה'.
ואיהו רזא דלעילא ותתא, וכל רזא דמהימנותא ביה תליא. וע"ד סלקא באחד. וכלא איהי א:

בשעתא דאת דא פרח באוירא, אסתליקו אלף ומאה עלמין, ואתכלילו בגויה. ואתרשימו אתוון
אחרנין, ואתגליפו אבתריה. ואיהו אתעטר בעטורא גליפא, דכליל כל עלמין:

ואיהי חד א, אשה ריח ניחוח לה'. אשה, דא קוצא דתליא לתתא, רזא דכל חיילין ומשיריין אלין
ואלין. ריח, רזא דעל ההוא קוצא דאתאחדא באמצעיתא. ניחוח, רתיכא דפשיטו דאמצעיתא,
דשריא עליה רוח עילאה. לה', נקודה עילאה דעל גבי אמצעיתא, דאיהו מקיים כולא. וכולא
קישורא חדא:

ודא דאחורי אמצעיתא, אמר, משכני אחריך, לאתחברא עמך, ליטול ברכאן, מעם נקודה עילאה
דעלך. וכד נהא דכר ונוקבא כחדא, כיון דתטול ברכאן ורעוא, אנא וקוצא דתליא לתתא מיני,
אחריך נרוצה, נתעי אבתרך, למוי חד שלימו עילא ותתא. ולמהוי א כל אחד בשלימו דיליה.

שיר השירים מאמר הביאני המלך חדריו

הביאני המלך חדריו וגו'. בכה רבי שמעון כמלקדמין ואמר, הלואי יהא בידן לגלאה רזין עילאין,
חדוא איהו, הואיל ורעותיה לגלאה רזין עילאין בדרא דא:

אית למנדע, דהא קישורא דמלין לא אשתכחו בקרא, דכיון דאמר משכני, מהו הביאני המלך חדריו, תביאני לחדרין מבעי ליה. ועל דא נגילה ונשמחה בך:

אלא ברזא דאתוון, תליין עילאין ותתאין, ועלמין כולהו. וקישורא דמלין הכי הוא, קישורא דתושבחתא לגבי נהורא, דעלה אמרה לגבי בעלה, אמצעיתא דאל"ף, משכני עמך, כמה דאתמר, ואע"ג דאמרת דא, בעאת לאשתבחה לגביה, דאע"ג דאיהי תחותי בשחותא לגבי אמצעיתא דאל"ף, ושכיבת תחותיה, אמרת לאו אנא בכך, ואע"ג דאנא לגבך הכי, הביאני המלך חדריו, אנא בעילויא וחביבו לגבי מלכא עילאה, בלא שחותא:

דהא הביאני חדריו. באן אתר. באת ה', דהא אתפשטותא דלעילא, רזא דמלכא עילאה, את ה"א איהו. וההוא דעאל לגביה, אנא איהי, ובגין כך, אנא בתושבחתא סגי, ובעילויא יקרא, אע"ג דאנא בשחותא לגבך:

ואנא לא חיישנא, אלא למהוי גבך בשחותא. ואת דתשלוט עלי. ועל דא אע"ג דאהא יתיר בשחותא לגבך, אנא וחיילי נגילה ונשמחה בך, חדווא ורעוא אית לן למהוי לגבך, ולא לאתפרשא מינך, דהא כל חדווא ורעוא לאו איהי אלא בך, דהא לית חדווא ורעו לאתתא אלא בבעלה, ולא באימא ואבוה. הביאני המלך חדריו, ולא קבילנא חדווא ורעו אלא בך.

שיר השירים מאמר ד' חדרים שהג"ע ניזון מהם

הביאני המלך חדריו, אלין אינון חדרי ג"ע. וא"ת חדרי ג"ע, איהי גן עדן ואיהי אמרת הכי. אלא, אינון חדרים דגן עדן אתזנת מנייהו, ואתקרי בהו.

שיר השירים מאמר חדרא קדמאה

חדרא קדמאה, י"ה, דא חדרא, ואידרא עילאה דלית ביה חיזו, ולא גוון כלל, אלא כמא דאצטבע לפום שעתא במדידו דבוצינא דקרדינותא, והדר סלקא לאין סוף, בסתירו דגניז:

האי חדרא קדמאה כד סלקא משחתא, אתעברא צביעו דגוונא ואתטמר ולא אתחזי ביה גוון כלל. כדין בארבע סטרין, אתחזיין בטמירו, ואתכסיין באתגליא, ארבע אתוון, אינון:

אהיה אשר אהיה.

שיר השירים מאמר אהיה אשר אהיה

על מה אתקרי הכי דזמין לאתגלייא מגו ריחא דעלה. ובגין דעד לא אתמליאת לאנהרא לתתא, אתקרי אהי"ה:

וסימנא דא שירותא דנבואה דמשה, דעד כאן לא נפקת סיהרא מכסויה, לאתנהרא מגו שמשא. וכיון דסיהרא הוה בחשוכא, עד כען שמשא לא נהיר לגבה, ואידרא עילאה דא לא אתגלייא לאנהרא, דהא ההוא ריחא עילאה, סלקא לגו סתימא דכל סתימין, דלא אתידע כלל, וכדין אהי"ה:

וכד תב לאתריה, כדין קיימא ודאי לאנהרא לכולא, וכדין אשר אהיה, דהא כדין אתתקנן לאתמליא, מגו שביל חד דקיק, דעייל ביה בסתימו. ועל כל דא, בשמהן אלין, עד כען לא אתגלייא לאנהרא בוסינין:

לבתר אהיה תליתאה, דהא מינת לאתגליא, ולאפשטא נהורין נהורין לכל סטר, ודא איהו אהי"ה, הא אנן זמין לאתגלייא:

ודא תליתאה תיקונא דשופר לאפקא קלא. וכיון דנפק ההוא קלא בתקיפו דשירותא דקלא, נפיק בתוקפא דההוא דתקע ליה, ההוא שירותא דקלא איקרי יהוה. בגין דההוא תוקפא דשירותא תב לאתריה, ולא אתגלייא כשאר שמהן. לבתר כד אתפשט קלא בפשיטו דנייחא, כדין איקרי יהוה, שמא דאתגליא:

הכא רזא דרזין, לידעי חכמתא עילאה, וזעירין אינון דידעין שמא דא. ואע"ג דהא אוקימנא ברזא דאתוון, והכי איהו. אבל נקודי וטעמי, קבלה למשה מסיני, באורח סתים, לחכימי לבא:

ורזא דא, ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. דהא מרזא דנקודי ותנועי דטעמי, הוו ידעין לאנהרא ציורין דלעילא. דהא נקודי דאתוון מתנהגן בהו הוו ידעין, וברזא דילהון הוו ידעין ואשתמודעין לקיימא ההוא ציורא ברזא עילאה:

בגין דכוונה ורעותא איצטריך לכל אינון עובדין וציורין עילאין דלעילא. ואינון הוו ידעין מגו רזא דציורא דנקודי, לשוואה רעותא ולבא בכל עובדע ועובדא:

כל אינון ציורין דמשכנא, לא הוין אלא רזא דאתוון דקיקין. בגין דאית אתוון עילאין רברבין, ואית אתוון זעירין דקיקין. אתוון זעירין דקיקין, אינון עובדא דמשכנא. אתוון עילאין רברבין, עובדא דבי מקדשא דבית ראשון. והני לא אתעבידו לאתקדשא לעילא, אלא בציורא דא:

דרזא דנקודי דאתוון דקיקין, אינון מסטרא דשמאלה. ונקודי דאתוון עילאין רברבין, אינון מסטרא דימינא. כגוונא דאלין אתנשו מעלמא, בר דאתו חכימי, דקבילו נהירו דחכמתא מקדמאי, ואקימו לון על אתוון לנטלא אתוון מטלנון בגינייהו. וע"ד עבידתא דמשכנא, ועבידתא דבי מקדשא, בציורא נקודי הוו שלמין ברעותא וכונה:

תנועי דטעמי קיימו כולא על ידא דמשה. וע"ד ויביאו את המשכן אל משה, דאיהו קיים כולא ברזא דלהון:

בתנועי דטעמי, אית בהו תנועי ברזא דלתתא, לאנהגא ולקיימא עובדא דמשכנא. ואית בהו תנועי ברזא דלעילא, לאנהגא ולקיימא עובדא דבי מקדשא:

שלמה מלכא, לא אצטריך לנקודי ולטעמי, אלא אינון הוו אתיין בסתימו ולחישו, ומתציירין בגליפו צירוי מקדשא. הה"ד, והבית בהבנותו, ודאי אבן שלימה מסע נבנה. אבן שלמה, ולא חסרה באתוון דקיקין, כעובדא דמשכנא. ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו. לא נשמע ודאי, דהא אתריה גרם דאיהו בלחישו:

ועל דא, ספר תורה דאיהו דיוקנא דבי מקדשא, לית ביה דיוקנא דטעמי ונקודי, דכולא סתים בגויה, כגוונא דדיוקנא דרזא דבי מקדשא קדמאה, דטעמי ונקודי הוו סתימין בגויה:

ודחיקו דתוקפא דשירותא דקלא, אהדר לאתריה, ונקודי דיליה באתוון יהוה אינון, ברזא דשמא אלהים. ובגינייהו איקרי בשמא דא לאתגליא אלהים חיים. וע"ד נקודי מעילא לתתא כניש ונטיל, ואהדר לאתריה:

לבתר אתפשיט בפשיטו, דנייחא, ואתהדרו נקודי, כגוונא דרזא עילאה, למהוי כולא רזא חדא כדקא יאות. אתוון ונקודי בגוונא חדא:

נקודי בתלת אתוון קדמאין. ה בתראה, לית לה נהורא מגרמה כלום. י איהו אתנהיר ביה נהירו דנקודה בההוא גוונא ממש, וההוא דיוקנא ממש. ה נהירו דנקודה בההוא גוונא, ורזא חדא. ו דאיהו אמצעיתא, ברזא דיליה למהוי כולא גופא ורוחא, בדיוקנא ונהירו שלים, כדקא יאות.

שיר השירים מאמר טעמים נקודות אותיות

ועל דא, שמא דא שמא דרחמי, דאתוון ונקודי בדיוקנא ורזא חדא, באורח מישר. כד אתוון ונקודי בעקימו דא מן דא, כדין לאו איהו באורח דרחמי, דהא בהפוכא קיימא:

ורזא דא, ויבא בין מחנה מצרים כו', ברזא דאתוון גליפין דקודשא בריך הוא, אתחזי באינון תלת סטריין. וההוא דהפוכא, לאו איהו באורח דרחמי, בגין דמתהפכן אתוון. וכ"ש אתוון דאינון כגוונא אחרא:

ה' בתראה, לית לה מגרמה כלום. ובגין כך לית לה נקודה מגרמה, בר כד עבדא שליחותא, דאוזפין לה חד נקודה, לאעלא ולמעבד חילין ותוקפא. כמה דאוזפין לה נקודה לאעלא, אוף הכי אוזפין לה אתוון, דאינון רזא עילאה לאשלמא בההוא שליחותא.

שיר השירים מאמר החדר הב' שהג"ע ניזון ממנו

חדרא תניינא, אל. דא חדרא ואדרא דימינא, דאית ביה חיזו, דאתמר ואתגניז. כיון דנפיק ונהיר לפום שעתא, מיד אתגניז:

אל, אמאי איקרי הכי. א, איהו רזא דנהורא קדמאה, דכליל בתרין נהורין, ועל דא א' איהו חד. מתמן שירותא לאתנהרא ולאפשיטא נהורין לכל סטר. ועל דא איהו קדמאה לכל אתוון, שירותא דכלהו:

כללא דתלת, דאינון חד. תלת נהורין אינון כלילין באות א'. בדוועא חדא בחד סטרא. ודרוועא חדא בחד סטרא. ו באמצעיתא, דכליל תרין דוועין, דתרין סטריין:

ואצטריך שיעורא דאמצעיתא, בתרין דוועין דתרין סטריין. בגין דאיהו נטיל לון, ואיהו בלחודוי בתרויהו. א, אש מסטרא דא. מים מסטרא דא. רוח פסיק באמצעיתא, ונטיל בתרין סטריין, וכולא אינון חד:

תו, א דא, אתפשט ואתכליל בכללא דכלהו, וכיון דאיהו כליל בשלימו דתרין סטרין, דאתערו דתלתא, אתער לגבי נוקביה, ואתהפך א ברזא אחרא. ונטיל נוקביה לתתא מיניה, ומתחבראן כחדא, וכדין נקודה עילאה שריא עליה, לאחזאה דנהורא עילאה, נקודה קמייתא, ברזא דשכינתא עילאה, לא שריא אלא באתר דאיהו דכר ונוקבא מתחברן כחדא:

בראשית ברא אלקים את, הא הכא ארבע אלפין, מתחברן כחדא דכר ונוקבא, בארבע תיבין, בכל תיבה ותיבה א' דאיהו דכר. ובכל תיבה ותיבה, את חד דאיהו נוקבא:

ובספרא דרב המנונא סבא, בראשית, אדם ואתתיה. ברא, אברהם ונקביה. אלקים, יצחק ונוקביה. את, יעקב ונוקביה:

ואי תימא את נוקבא בכל אתר. ת"ח, א דכר, ת נוקבא כלילן תרוייהו כחדא, ונוקבא אתחזי בשלימו, כלילא ברזא דכל אתוון. ובג"כ את, אע"ג דנוקבא איהו, אבל איהי ברזא דכללא דדכורא:

וע"ד ארבעא זווגין איונן הכא. ובכל אתר א דכר, דמחברא בנוקבא באת אחרא, קרית ארבע, על דאתחברו ארבע רברבן ממנן דעלמא תמן:

ל, דא מגדל דפרח באוירא, דאיהו מלך גדול. ובגין כך איקרי אל עילא ואמצעיתא כחדא. עילא ורישא דאשגחותא, רישא דכל אתוון, כחדא. אל:

נטיל אל"ף סיועא דההוא מגדלא דפרח באוירא לגביה, ועליה סליק בשמא.

שיר השירים מאמר ל"ב נתיבות החכמה, י' מאמרות וכ"ב אותיות

תלתין ותרין שבילין אינון דנפקי מאורייתא, ואינון רזא דעשר אמרין, ועשרין ותרין אתוון דאורייתא. וכלהו נפקי מרזא דנקודה עילאה. עשר אמירן, כלהו כלילן ברזא דאורייתא, דאיהו מלך עילאה, רזא דתורה שבכתב, לעלמא דאתי:

ועשרין ותרין אתוון, מתפשטין, ושריין לאתנהרא מרשיא דנהורא קדמאה, ברזא דיחודא, דתמן אתוון לאתגליא, ומתמן נהרין אתוון וסלקין, א' רזא דכל אתוון ברזא דאחד.

שיר השירים מאמר החזר הג' שהג"ע ניזון ממנו

חזרא תליתאה, אלקים. דא איהו זהרא סומקא, נציץ כדהבא. זהרא, דלזמנין נהיר וטס, ולזמנין אתחשך בחשוכא, ולית ליה נציצו כמה דהבא:

אלקים, רזא דאתערותא לגבי נוקבא, בההוא סטרא. דשמא דא איהו ברזא דרזין לידעי חכמתא, דשמא דא איהו דכר, ואתערו לגבי נוקבא בשמא דא, כלא אתער:

ואלמלא אתערו דשמא דא, צדי"ק לא איתער. ואע"ג דכולא איהו דינא, וצדיק מסטרא דימינא איהו, אבל אתערו דיליה, לאו איהו אלא מסטרא דשמאלא:

אדם שבק סטרא דא, ואתער בההוא טופסרא דדהבא, דנפיק מלכלוכא דהתוכא דיליה:

אלקים, א', דכר. להי"ם, נתערותא דצדי"ק, ואיהו מיל"ה בפריעו, בלא סטר ערלה כלל. ודא איהו כד אדכר שמא דא לטב, כגון ויזכור אלקים את בריתו, דאתער ברית. ברזא דא, ואלקים פקוד יפקוד:

בסטרא אחרא, אורייתא אסהידת על דינוי, דהא מתמן ערלה נפקת. לזמנין שמא דא נוקבא ירתא ליה, בגין לאתזנא עלמא בההוא רזא דערלה. כד אתתקף האי אלקים לעילא, ואתקשי ההוא ערלה, ופריעה לא אשתכח:

ועל דא, לטב בפריעו איהו, דהא אתפרע ערלה ואתעבר, ואתגליא רזא דברית קדישא. וכולא ברזא דאלקים איהו. דהא גוון דא אתהפך לכמה גוונין, לזמנין הכי, ולזמנין הכי, ודא איהו ברזא דאלקים.

שיר השירים מאמר ג' שמות אלקים

אלקים, תלת שמהן אינון. חדא, אלקים חיים, דאיהו אלקים חיים ומלך עולם. אלקים, דפחד יצחק. אלקים בתראה. ותמן מתפשטין אלקים דפחד יצחק:

אשגחיתא דיליה, חציו אל הים הקדמוני דייקא. וחציו אל הים האחרון. אל הים האחרון דייקא. דאתקרי בשמא דא:

ובגין דנפיק מלעילא, אית ליה רשו לאכללא ימינא בגויה. וכד אתכלילא ימינא בגויה, כדין איהו בחדוא, ואחיד בגו ימא תתאה תחות רישא. דכתיב שמאלו תחת לראשי, כדין אתקרי אלקי"ם, דהא אזיל אל הים האחרון. ודא איהו חזרא תליתאה, מההוא מלך עילאה.

שיר השירים מאמר החדר הד' שהג"ע ניזון ממנו

חדרא רביעאה, דיוקנא דיעקב סבא, ברזא יהו, דנטיל ירותא דאבא ואמא, ואיהו אתרבי בגוייהו, ואזל לקמייהו:

אורח דצניעו דכל עלמא, הכי אתחזי, כגוונא דסידורא דאתוון דמארי כולא, כמא דאינון מסתדרון ידוד. אוחיה דדכורא, לשואה תדיר נוקביה לקמיה, לאשגחא בה, ולאסתלקא מינה חשדא וקנאה, ולא יהיב עינוי באנתו אחרא. י' דכר, ה' נוקבא. י"ה, הא נוקבא לקמי דכורא, בגין לאסתכלא בה תדיר. ברא אזיל לקמיה אמיה, לחפיא לה מעינא. בגין יקרא דיליה ויקרא דאבוי. וסימנך בן פורת יוסף. דכתיב, ואחר נגש יוסף ורחל, יוסף לקמי אמיה:

יעקב נטיל נוקביה, ושוי לה לקמיה, לאשגחא בה תדיר ולא באחרא. הה"ד, תמיד עיני ה' אלקיך בה, דלא תסתלק מעינא רגעא חדא. ודא איהו סדרא דאתוון קדישין, למהוי סידורא דא עילא ותתא:

אתוון אלין אתרשימו ברשימו דלהון, כד נפקו לבר מחילא ותוקפא דשופר. כדין בשעתא דנפקי מחילא ותוקפא דשופר, מגו דחיקו, דאתעביד קלא כלילא מאש ורוח ומים, אתוון אתגלימו, ואתרשימו בפרצופין דלהון, כל חד וחד כדקא חזי לון, ואתיישרו בדוכתייהו:

גנוזין הוו אתוון גו שופר, בלא רשימו דאתחזי כלל, כיון דנפקי, אתגלימו כולהו, ואתרשימו בדיוקנייהו, כל חד וחד כדקא חזי ליה, כמא דאתחזי גו רזא דנקודין:

חדריו, חדרין טמירין. הביאני, גו אינון אתוון, למהוי בינייהו גופטרא בחבורא חדא. וכל דא למה. נגילה ונשמחה בך, בגין דיהא לן חדווא בך.

שיר השירים מאמר כ"ב אותיות ומנצפ"ד

על פומא דאליהו אתגזזא. משכני אחרין נרוצה. כתיב ויברא אלקים את האדם בצלמו וכו'. כד ברא קב"ה לאדם, כמא דאמרו חברייא זכאין אינון, דו פרצופין אתבריאו באתוון עילאין רברבין. ובאתוון זעירין תתאין:

אתוון עילאין רברבין, הוו באורח מישור לגבי דכר. אתוון זעירין תתאין, הוו בהיפוכא לגבי נוקבא. אתוון עילאין רברבין, הוו באורח מישור לגבי דכר, אב גד, וכן כולהו, כמה דאתחזי למיהך אתוון באורח מישור לגבי דכורא. אתוון זעירין תתאין, הוו בהפוכא למפרע גו נוקבא, תשרק, וכן כולהו, כמא דאתחזי גבי נוקבא, דהוות מאחורא, קשר דתפילין דאיכרי אחור:

כד"א אחור וקדים צרתני, אחור, לגבי נוקבא. וקדם, לגבי דכורא. ודא איהו דכתיב, וראית את אחורי, דא נוקבא דהות מאחורא:

וכד אתקשטת נוקבא, דקשיט לה מלכא עילאה, לאתישבא אתוון בדוכתייהו כדקא חזי, אעיל לון לאדרוי לאתקנא, ואתקנו אתוון:

וכל את דנוקבא, קרי לכל את דדכורא, ואתקנו כל את ואת דכר ונוקבא. וכל את קרי ואמר, משכני אחרין נרוצה:

כד אתתקנו לאתחברא, ברזא דא"ת ב"ש אתתקנו. ואתיישבו אנפין באנפין. ונוקבא כד בעא לאתחזאה לגביה, היא אומרת, דהא אתקשטא ברעו דאימא, וכל אתוון אתתקנו. וע"ד הביאני המלך חדריו, לאתתקנא ולאיתקשטא כדקא יאות:

וכל דא בגין דנגילה ונשמחה ב"ך. עשרין ותרין אתוון רשימין עילאין. וכד איהו ב"ך. ורזא דא אשר נשבעת להם בך:

נשכירה דודיך מיין, כיון דנתחבר כחזא, בההוא חזוא דילן, ניהב חלקא לכל חד וחד מההוא חזוא דילן, ונרווי לון. כד"א, יזכור כל מנחותיך. מיין:

מחזוא דילן, מסטרא דההוא יין דחדי כולא:

מישרים אהבוך, מישרים:

אינון שאר אתוון דאשתארו. ומאן אינון מנצפ"ך. דלית בכל אתוון דאיקרון מישרים, בר אלין. ואינון דאתכפלו מישרים אלין באלין, מ' במ', נ' בנ', צ' בק', פ' בפ', כ' בכ'. אלין מישרים אלין באלים, ודא בדא:

דהא עשרין ותרין אתוון כלילן ב"ך, אינון דאשתארו דאינון מישרים, אהבוך לאתכללא עמך, באינון עשרין ותרין אתוון:

אילין מישרים, אינון אתוון כלילן ב"ך, אינון דאשתארו דאינון מישרים, אהבוך לאתכללא עמך, באינון עשרין ותרין אתוון:

אילין מישרים, אינון אתוון טמירין גניזין גו עלמא עילאה. וכד אתגניז אור קדמאה, אתגניזו אתוון אלין. והוה ידע לון אדם. בתר דחטא אדם, אתגניזו כמלקדמין. עד דאתא אברהם וידע לון ברוח קודשא דשראת עליה:

לבתר אורית לון ליצחק דכתיב, ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. יצחק אורית לון ליעקב. יעקב אורית לון ליוסף. כיון דמית יוסף, ובני ישראל הוו בגלותא, אתגניזו אתוון, ואסתלקו כמלקדמין:

עד דקיימו ישראל על טורא דסיני, ואתמסרת אורייתא לישראל, אתגלו אתוון, והווי ישראל ידעין לון על ברירו דלהון, ברזא דשמהן גליפין. עד דחטאו. כיון דחטאו, כתיב ויתנצלו בני ישראל את עדים. והוה ידע לון משה ויהושע ושבעים זקנים, ובהו עאלו לארעא:

כיון דאתבני בי מקדשא, ואתגלי שיר דא, אתגליפו אלין אתוון, בעשרין ותרין אתוון, רזא ב"ך, והיינו מישרים אהבוך:

רכתיב אתה כוננת מישרים. וחכך כיינ הטוב הולך לדודי למישרים. כלהו ברזא דאלין אתוון, אינון דאקרון מישרים. ואלין אתוון, כתרין גניזין גו עלמא דאתי אינון. וכלהו נביעו בתר נביעו גו מחשבה. בגליפו דרזין דשמהן קדישין, בגליפו דכר ונוקבא, לאסתכמא כחדא, דהא לית בכל אתוון אסכמותא אלין באלין למהוי דא בדא, בר אלין:

תו. מישרים, אלין יה, דרחימו דלהון לגבי ו', ואינון אסכמותא דכלא, וברעותא חדא לגבי ו. ועל דא, משכני לגביך, למהוי עמך, דהא אתוון קדישין עילאין אינון יה, אתחבר עמהון ו', ואיהו שמא קדישא עילאה. ה דיתבא תחותיה, ולית לה מגרמה כלום, תיאובתה ידיה לסלקא לגביה, לאתחבר בהדיה, ולא סלקא אלא ברשו, ואיהי אומרת משכני, למהוי בהדך בחיבורא חדא:

הביאני במלך חדריו, ואתקין לי בכל זיני תיקונין, בשפירו עילאה, בגין למהוי לגבך. וע"ד נגילה ונשמחה בך, אנא וכל תיקוני, כד אהא לגבך בחיבורא חדא:

נזכירה דודיך, כמה דאיתמר, נרווי לכל חד וחד, ונחדי לון מההוא יין דחדי כולא, ולא נפסיק מלמחדי לון, דהא מישרים אהבוך. ולא יפסקון למיתן לך, הואיל והם אהבוך, למיתן לך, ולארקא בך, ולאנהרא לך:

אר"ש, אי ניחא קמי דמר, הא כתיב, אתה כוננת מישרים. אי אינון יה, מאן יכיל לאתתקנא לון, בר עתיקא דכל עתיקין, דלא ידיע כלל, וההוא דלא אתידיע, טמיר וגניז, לא אקרי אתה, והיכי קאמר וכתיב אתה כוננת מישרים:

אמר ליה, הא אתמר דלית דיוקנא לאתוון דגלימו דלהון, עד דנפקי לבר, כיון דנפקי, אתגלימו ואתקנו, ואתקרי בהו באינון אתוון קב"ה. ובגין כך, אתה כוננת מישרים. כיון דמטו לההוא אתר דאקרי אתה, כדין אתקנו מישרים:

ועל דא תיאובתא לאתחברא באינון אתוון, למהוי כולא שמא שלים, ועד דאתקנו אינון סטרין דילה, לא אתחברת באינון אתוון, למהוי כולא שמא שלים:

ועל דא איהי אמרת בתיקוני שפיראה, משכני אחרוך נוצה, הא איהי וסטרעה. הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה, הא היא וסטרעה:

בגין דאיהי אתתקנת בשפירו ביקונהא, לאתחברא, למהוי שמא שלים בחיבורא חדא. דכד סלקא, כדין איהו שמא שלים, רזא דשמא ידו"ד אלקים:

ואי תימא, הא כד סלקא לאתחברא, כדין היא שמא שלים ידו"ד, ולא יתיר, אן הוא רזא דאלקים. אלא כד הוי שמא בשלימו, כדין אתכלילת עילא ותתא, עילא בשמא דידו"ד. לתתא בשמא דאלקים. וכדין אשתלימת בכולא.

שיר השירים מאמר ביאור הכתובים לפי א"ב דא"ת ב"ש

כתיב, והמלך שלמה ברוך. אמאי איקרי הכי. אלא והמלך שלמה, מלכא דשלמה דיליה. דהא בכמה אתרי כתיב המלך סתם, ולא כתיב המלך שלמה. אלא המלך סתם, על בית דוד קאמר. המלך שלמה, על מלכא דשלמה דיליה קאמר:

ברוך, דהא כדין נביעו דברכאן לא הוו פסקין עילא ותתא. ברוך, דכל ברכאן נביעין מתמן, לאתברכא כל עלמין, וכל אתוון אתנהרין, כלהו בחבורא חדא, בשלימו חד:

וכדין, ירתא שמא דא, את בתראה דבשמא קדישא, לאתקרי אוף הכי ברוך. דכתיב, ברוך ה' אלקי כו' דוד אבי:

דכד אתקרי ברוך, כדין כולא איהו שמא שלים כדקא יאות, וכל עלמין אתברכאן מגו מקורא דחיי. ושמא דא, איהי עילא ותתא. לזמנין לעילא, לזמנין לתתא. זכאין אתון עמא קדישא, דרזין קדישין עילאין אתגליין לכו:

כד מתחברן אתוון דשמא קדישא, כדין ו' נחית לאמשכא ה', מתתא לעילא, למהוי חיבורא חדא, וכדין אתוון דאלפא ביתא נחתין וסלקין. א' נחתא לגבי ת', לאמשכא לה לגביה, לאתחברא אליון גו אליון. ב' סלקא לגבי ש', מתתא לעילא, דהא אתמשכת מתתא, ובעיא לאתעטרא בבעלה:

א רזא דאת ו, דבעי לאקמא לכלה, באליון שירין דאיהי אתערת מתתא, כד איהי מתקשטת. ויהיב לה ידא לאמשכא לה לגביה, ואתוון חדאן דא לגבי דא. בשעתא דאיהי אמרת לגביה משכני, כדין א' דאיהו ו', נחית לגבי ת', לאמשכא לה לגביה:

ובשעתא דאיהי אמרת אחרוך נרוצה, סלקא ב', ומרהטא בתר ש', דאיהו ו'. וכדין עיילא איהי גו חדרי מלכא, דאינון תלת נקודין, וחדרין, ואכסדרין לגו חדרין, דא איהו אות ש', תלת נקודין, ואכסדרין לגו:

ובשעתא דאמרת נגילה ונשמחה בך, אתיא ג' לאתדבקה באת ר', דהא כדין חדווא ורעוא בעשרין ותרין אתוון, דאשתלימו באת ג'. ואת ר' אתפרעא לגביה, לנטלא מניה בלא כיסופא כלל. ואיהו לאתדבקה בה, ולארקא בה ברעוא:

בשעתא דאיהי אמרת נזכירה דודיך מיין, אידכרת דהא ערלה אתיאי גו אינון אוכלוסין, לערבבא חדווא, בגין למיטל חולקא בחדווא דקודשא. וכד איהי חמת ליה, דאחיד מסאבא בשיפולי מקדשא, כדין איהי אזעירת גרמה, בגין למיהב ליה תמצית דחיק וסתיים, כמה דנביע מגו אבנא. וכדין ד' יהיב לאת ק', ואת ק' אתפשט בחדווא, לנטלא חולקא לגו מקדשא:

ועל דכלה דא קדישא איהי, למסאבו לית לה למיהב, עבידת גרמה ד', כמאן דלא נטיל בגווה כל כך, ואיהי מסכנא, והכי אצטריך. וסימניך, ויאמר יעקב לבניו למה תתרא. דאתון בשבעא ובעותרא, הא חייבי ארעא גבייכו, אחזו גרמייכו מסכנין וכפינין. ועל דא אחזיאת גרמה בחדווא, ד':

כד חמת, חייאת דא את ק', דאתפשטא כנחש דפשיט זנביה, ואתקיף ליה בחדווא, לינקא מן מקדשא, דכדין איהו אזדמן לערבבא חדווא, בכל אתר דחמי לה:

וע"ד, בכל אתר דחדווא, אית לאסגאה חילין, בדיל דלא יכיל לקטרגא. וכן בכל דאבלא, אית לאסגאה חילין, דהא איהו תמן, דלא יכיל לקטרגא, ויתברון חיליה:

בשעתא דא, אמרת משרים, ואדכרת את חד מאינון משרים. כדין נפקת את תקיף זנבא פשיט לתתא, חמשין אמין. כגוונא דההוא אתר, דהמן אזדקף ביה, ודא איהי את ק'. כיון דזקיף האי נחש עינוי, וחמא להאי זקפא דאתי, כדין אתפרש מגו מקדשא, ועריק:

וכלה מפקת לגביה דרחימה, ואתעברת מאת ד', ועיילא באת ה', ונפקת לגביה, וחדווא אשתלים מכל סטרין, בלא קטרוגא אחרא, ובלא ערבוביא:

הכא אית לאסתכלא, בשעתא דאמרת משכני, איהו א', ואיהי ת'. ובשעתא דאמרת אחרין נרוצה, איהי ב', ואיהו ש'. ובשעתא דאמרת נגילה ונשמחה בך, איהו ג', ואיהי ר'. ובשעתא דאתיא נחש, כד אמרה נזכירה דודיך מיין, איהי ד', וההוא מקטרגא ק'. כל דא, אמאי מתחלפי אתוון מאתר לאתר, איהו אתחלף באתוון אחרנין, ואיהי אתחלפת באתוון אחרנין:

אלא, בשעתא דאמרת משכני, לית את דאמשיך לה, בר דא א. דאיהי את דנהרא בסטרא דאור קדמאה, רזא דימינא, דהא ימינא מקרב תדיר, ואתקיף בה, לאמשכא לה לעילא. ובגין כל איהו א', ואיהי ת', דאיהי מתקשטא בכל סטרין, בגין לסלקא לעילא, משבחת ומהדרת לאתערא לעילא:

ובשעתא דאמרת אחרין נרוצה, הא כל אינון אוכלוסין פנימאן דילה, דאינון גופא, נטלה לגבה, ואיהי ביתא לקבלא אוכלוסהא, ולעאלא לון לגבי מלכא. כד"א, בתולות אחריה רעותיה וגו'. ועל דא איהי ב'. ואיהו אתעטר בשי"ן, ופתח היכלין דאינון חדרי מלכא, לקבלא לה ולאעלא לה לגבייהו:

ובשעתא דאמרת נגילה ונשמחה בך, הא חדווא דצדיקייא, דאזדמן למחדי לה. ועל דא איהו ג', ואיהי ר', אתתקנת איהי בלחודהא, ואתפרעא לגביה, לנטלא חדווא דההוא אתר כאתתא דאתפרעא לאשתמשא בבעלה:

ובשעתא דאמרת נזכירה דודיך מיין, אתקריב ההוא מקטרגא, וכיון דחמת ליה, אתעבידת מסכנא, ברזא דאת ד', בגין דלא יסאב מקדשא. וההוא מקטרגא פשיט זנביה בחידו, לקבלא מעינוגי דחדוא, וע"ד ק':

עד דאמרת משרים, ואתגלייא ק', וההוא מקטרגא ערק. ואיהי אתייה ומתעברא מאת ד', ועיילת באת ה'. וכדין אתגליין משרים. ה"ק, הא משרים. ו"ף, הא משרים:

ועל דא, מתחלפי אתוון, מאתר לאתר, ומדרגא לדרגא, וכולא ברזא דאתוון דאורייתא. זכאין עמא קדישא, דאינון מתדבקי במלכא עילאה, וכולא אתתקן בגינייהו:

חדי רבי שמעון, אמר ליה אליהו, ר', אפתח פומך, וינהרון מילך קמי עתיק יומין. פתח רבי שמעון ואמר, אי ניחא קמי דמר דאשאל מיניה חד שאילתא. אמר ליה, ר', קוטרא דהורמנותא בגליפין טהירין מהו:

א"ל, ה"ד, משכני אחרוך נרוצה. דהא באתר דהורמנותא דמלכא עילאה אזיל, תמן אזלי כולהו ואתמשכן אבתריה. השתא ר', אימא מיליך וסדר זינגך.

שיר השירים מאמר למה בחר ה' בדוד

פתח ואמר, משכני אחרוך נרוצה הביאני המלך חדריו. כתיב, מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. ת"ח. דוד מלכא, קב"ה אתרעי ביה יתיר מכל מלכין דעלמא. כמה דאתמר, ואבחר בדוד להיות על עמי ישראל. מ"ט:

בגין דדוד, מן יומא דהוה אזיל בתר עאנא במדברא, הוה מסתכל התם במדברא עובד אומנותא דקב"ה, והוה משבח ואמר, כי אראה שמים מעשה אצבעותיך וגו':

מ"ט, בגין דהא בליליא, כל בני עלמא שכבי ניימין על ערסייהו, ואיהו הוה יתיב במדברא, והוה אסתכל בשמיא, בסיהרא וכוכביא ובמזלי, ובעובדי דשמיא, והוה אמר כי אראה שמך וגו'. וכתיב ה' אדוננו מה אדיר שמך וגו'. ותדיר הוה דחיל, ומשבח ומרום לקב"ה:

לבתר הוה עריק מקמי חמוי, ובכל עאקו דהוה ליה, הוה משבח ומצלי קמי קב"ה. והשתא בהיותו במדבר יהודה, דהוה שאול מלכא רדיף בתריה, הוה אמר שירה. דכתיב, מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה, באתר דהוה רדפין אבתריה:

ומה אמר, אלקים אלי אתה אשחרך וגו'. אלקים, אלי, אתה, תלת שמהן אינון. אלקים, דא איהו דרגא דיליה, כתרא דמלכותא. אלי, דא רישא, דכתרא דא דקיימא עליה, ואיהו חד עמודא דכל עלמא עליה קיימא. דכתיב, וצדיק יסוד עולם. אתה, דא ימינא עילאה. דכתיב, אתה כהן לעולם. וע"ד, תלת דרגין הכא, אלקי"ם, אל"י, את"ה. אשחרך, ואבקר לגבך בכל יומא תדיר:

צמאה לך נפשי, כמאן דצחי למשתי, אוף הכי אנא, צחי נפשי לגבך, תאיבא לגבך בשרא דילי, למהוי נפשא ובשרא דבקא לגבך. בארץ ציה ועיף בלי מים, מאי בלי מים. דלית תמן נהירו דאורייתא, נהירו דנהורא עילאה:

כן בקדש חזיתך, מאי טעמא. אלא כן בקדש חזיתך, אע"ג דאנא במדברא דא, באתר דאיהו הכי, אנא חמי לך, לאתדבקא בך, ותאיב אבתרך למחמי עוזך וכבודך. ודא איהו כמא דכתיב, משכני אחרך נרוצה, בזמנא דתמשכני אבתרך, כלא נתרעי עמך:

הביאני המלך חדריו, אלין חדרי דגנתא דעדן. דתנינן, כד ברא קב"ה לאדם הראשון, מעפרא דבי מקדשא נטיל, ומתמן אתברי. ונפח באנפוי נשמתא דחיי, ומתמן פתח ליה פתחא דגן עדן, ועייל ליה בשבעין אדרין היכלין קדישין, ועבד ליה עשר חופות. כגוונא דאינון חופות דזמין קב"ה למעבד לצדיקים בג"ע. ומלאכי עילאי הוו מרקדן קמיה, והוה חדי תמן:

ותמן אעבר קמיה קב"ה, כל אינון רוחין ונשמתין, דזמינן ומתעתדן למהוי בבני נשא, דיפקון מיניה:

כיון דמטא למלך דוד, חמא ליה דלא הוי ליה חייך כלל. אמר קמיה רבש"ע, מאן הוא דנא, דלא חמינא ליה חייך, עד דאמר ליה קב"ה, דוד מלכא איהו. כיון דחמא אדם הראשון כך, יהיב ליה משנוי שבעין שנין, ואינון ע' שנין דחיי דוד מלכא. וכל שייפא ושייפא מכל שייפוי, יהב ליה מדיליה, וחסרו מאדם קדמאה שבעין שנין, מאינון אלף שנין דיליה:

כתיב, משכני אחרך נרוצה, אתוון דרזא דשמא קדישא, הוו גליפין עילא ותתא. בשעתא דאינון אתוון דרזא בלטיין וסלקין לגבי אתוון אחרנין, כל אינון משריין קדישין, נטלין במטלנון באימתא וכסופא. בגין דלית תקיפו לעילאי:

מהכא, כל אינון בני עלמא דלית בהו כיסיפא, לית להו חולקא לעלמא דאתי. כל אינון תקיפא מצחא דהוי בהו בישראל, כד הוו מסתכלין באתוון דשמא קדישא, בציצא נזרא דקודשא דכהן גדול, הוו מתברי לבייהו, ומסתכלי בעובדיהו, בגין דציץ על את הוה קאים, דכל מאן דאסתכל ביה, הוה מכסיף מעובדוי:

אתוון דרזא דשמא קדישא דידו"ד, דהוה גליף על ציצא, הוו נהרין ובלטיין ונצצין, כל מאן דאסתכל בהווא נציצו, הוה חמי אתוון בלטיין, ואנפוי נפלין מאימתא דמאריה, ותבר לביה לגבי קב"ה.

שיר השירים מאמר הקטורת

כגוונא דא קטורת, כל מאן דארח בהווא תננא, כד סליק ההוא עמודא, מההוא מעלה עשן. הוה מברר לביה בברירו ונהירו, בחדווא ורעותא, למפלח למאריה, ואעבר מניה זוהמא וטנופא דיצר הרע, ולא הוה ליה אלא לבא חדא, לקבל אבוי דבשמיא:

בגין דקטורת תבירו דיצר הרע איהו ודאי בכל סטריין. וכמא דציץ הוה קאים על ניסא, אוף הכי קטורת. דלית לך מלה בעלמא, דמתבר ליה לסטרא אחרא, בר קטורת:

תא חזי, דהא אוקמוה, דכתיב, ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה וגו', דהא תבירו דסטרא אחרא לאו איהו אלא קטורת. בגין דהא לית חדוה וחביבו קמי קב"ה כקטורת. וקיימא לבטלא חרשיו ומילין בישא מביתא. ריחא ועשנא דקטורת, דעבדי בני נזא להווא עובדא איהו מבטל. כ"ש קטורת:

מלה דא איהו גזירת קיומא קמי קב"ה, דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא עובדא דקטורת, אשתזיב מכל מלין דחרשין דעלמא, ומכל פגעין בישין, ומהרהורא בישא, ומדינא בישא, וממותנא. ולא יתזק כל ההוא יומא, דלא יכיל סטרא אחרא לשלטאה עליה, ואצריך דיכוין ביה:

אמר רבי שמעון, אי בני נשא הוו ידעי כמה עילאה הוא עובדא דקטורת קמי קב"ה, הוו נטלי כל מלה ומלה מניה, וסלקי לה עטרא על רישייהו, ככתרא דדהבא. ומאן דישתדל ביה, לאסתכלא בעובדא דקטורת, ולכוין ביה בכל יומא, אית ליה חולקא בהאי עלמא ובלמא דאתי, ויסלק מותנא מיניה ומכל עלמא, וישתזיב מכל דינין דהאי עלמא, ומסטרין בישין, ומדיני דגיהנם, ומדינא דמלכו אחרא:

בההוא קטורת, כד הוה סליק תננא בעמודא, כהנא הוה חמי אתוון דרזא דשמא קדישא פרישן באורא, וסלקין לעילא בההוא עמודא. לבתר, כמה רתיכין קדישין הוו סחרין ליה מכל סטרין, עד דסליק וחדי למאן דחדי. ובההוא קטורת הוה מתקשרי קשורין עילאין. ושייפין נחתין לאמשכא לדרגא דלתתא לעילא. וכדין איהי אמרת, משכני אחריך נרוצה. בגין דקטורת איהי מקשר קשרין עילא ותתא:

פתח ואמר, ועשית מזבח מקטר קטורת וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה. בגין דתרין מדבחין הוו, מדבחא דעלוון, ומדבחא דקטורת בוסמין. דא לבר, ודא לגאו. האי מדבחא דקטורת, איהו פנימאה:

אמאי איקרי מזבח, והא לא דבחין ביה דבחין, ומזבח על דא איקרי. אלא בגין דבטיל וכפית לכמה סטרין בישין. וההוא סטרא אחרא הוה כפית, כעגלא דכפית לדבחא, אוף הכי סטרא אחרא הוה כפית, דלא יכיל לשלטאה, ולא למהוי מקטרגא, וע"ד איקרי מזבח:

כד ההוא סטרא אחרא הוה חמי עמודא דעשנא דקטורת סליק, הוה אתכפייא וערק, ולא יכיל לקרבא למשכנא. ובגין דא אתדכי, ולא אתערב אחרא בההוא חדווא דלעילא, בר קב"ה בלחודווי:

ולית סטרא אחרא דאתהני מיניה, ולית לס"א בה חולקא כבשאר קורבנין ועלוון. בגין דבשאר קורבנין, לכולא אית חולקא וקריבו בההוא קרבן. בקטורת, לא מתקשר ומתקרב בר קב"ה בלחודווי, וכל סטרין בישין ערקין, וסטרין קדישין מתקרבין, ומתקשרין שייפא בשייפא, דא בדא, כל חד וחד כדקא חזי ליה:

ובגין דחביבא כ"כ, לא קאים ההוא מזבח פנימאה אלא לגו. דהאי איהו מזבח דברכאן אשתכחו ביה, וע"ד סתים מעינא:

מה כתיב באהרן, ויעמוד בין המתים וגו'. דכפית ליה למלאך המות, דלא יכיל לשלטאה כלל, ולא למעבד דינא. סימנא דא אתמסר בידנא, דבכל אתר דאמרי בכונה וברעותא דלבא עובדא דקטורת, דלא שלטא מותנא בההוא אתר, ולא יתזקן, ולא יכלין עו"ג ולא שאר דרגין אחרנין לאתקרבא בהדייהו:

מה כתיב ביעקב, וישת לו עדרים לבדו. מכאן, דבירר פסולת מן מקדשא, ושוי חולקיה בלחודווי, וכל אינון רתיכין דאתחזון ליה לרזא דמהימנותא קדישא. ולא שתם על צאן לבן, דשוי חולק שאר עמין בלחודייהו, דלא יתערבון בהדי מהימנותא קדישא. הצאן המקושרות, אינון דמתקשרי בקישורא חדא, דלא מתערבי בהדי שאר עמין, דלא מתקשרין בהדייהו לעלמא:

כגוונא דא קטורת, דהא בההוא קטורת, כל רתיכין קדישין דרזא דמהימנותא, הוו מתקשרן, וכל שייפין עילאין ותתאין, כולהו מתקשרין אלין באלין. דהא רתיכין קדישין דלתתא, הוו מתקרבין ומתקשרין אלין באלין, למהוי כולהו בייחודא חדא, לסלקא בייחודא כדקא חזי:

וכל אינון משריין דשאר עמין, כולהו מתבדרי, ומתפלגי דא מן דא, וע"ד איקרון ישראל גוי אחד, דאינון בייחודא וקישורא חדא. ועל דא איקרון הצאן המקושרות, מה דלית הכי לשאר עמין:

קטורת אסור לאקטרא בר במזבח, ולא במנא אחרא, בר במחתה. האי מאן דדינא רדיף אבתריה, אצטריך להאי קטורת, ולא תבא לקמי מאריה, דהא סיועא איהו לסלקא דינין מעליה:

ובהאי ודאי מסתלקין דינין מעליה, אי הוא רגיל בהאי, לאדכרא ליה תרין זמנין בכל יומא, בצפרא וברמשא, דכתיב והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבקר בבקר. וכתיב ובהעלות אהרן וגו'. ודא איהו קיומא דעלמא דלתתא, וקיומא דעלמא דלעילא:

בההוא אתר דלא אידכר בכל יומא עובדא דקטורת, דינין דלעילא שריין עליה, ומותנא סגיאה ביה, ועמין אחרנין שלטין עליה, בגין דכתיב, קטורת תמיד לפני ה' לדורותיכם. תדיר איהו קיימא לפני ה', יתיר מכל פולחנין אחרנין.

שיר השירים מאמר משכני באתוון דשמא קדישא

משכני, באתוון דשמא קדישא. כד מתחברן תרין שמהן כחדא, דאינון שמא שלים, ידוד אלקים. שמא קדמאה, משיך לגביה שמא אחרא:

ומה דאמר אחרין נרוצה, ולא כתיב ארוצה. בגין דשמא דא דאיקרי אלקי"ם, כמה רתיכין, וכמה בי דינין, כולהו כלילן ומתחברן ביה. וע"ד כתיב אחרין נרוצה:

סגיאינון אינון דכלילן בהאי שמא, ואיהו כולא שמא חדא. דכיון דשמא קדמאה משיך לשמא אחרא, כדין כלא הוא חבורא חדא, ועילאין ותתאין כולהו דרגין מתקשרין הא בהא, למהוי כולהו קשורא חד, וחיבורא חד, וייחודא חד:

הביאני המלך חדריו, דא מלכא קדישא עילאה. חדריו, אלין חדרין עילאין, ואידרין קדישין דרתיכין עילאין:

חדרא קדמאה, איהו נהירו דנהיר מסטרא דימינא, נהירו דנהיר מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא. נהירו דכל נהורין כלילן ביה. נהירו דארבע גוונין, גליפין בארבע סטרין דעלמא, ואיקרי אל גדול. נהירו דנטיל ברישא, אדרא וחדרא קדמאה. ודא איהו נהורא דאתאחדא ברישא ברזא דאיקרי ידוד:

חדרא תניינא, נהירו דחשוכא, דקא נפקא מסטרא דנהירו דקמאה. ודא איהו נהירו סומקא, דחשיך. ודא איהו דאתקרי אלקים, דבסטור שמאלא, לאתקשרא בנהירו קדמאה:

תרין אדרין דמתקשרן ומתחברן דא בדא. דהא באלין אדרין, ההיא דלתתא אתאחדא, ואעיל לה מלכא עילאה לאלין חדרין קדישין. ואנא וכולהו, בשעתא דאתקשרנא כחדא בקישורא חדא,

נגילה ונשמחה בך. נגילה ונשמחה באיננו כ"ב אתוון אלפא ביתא, דאקרי ב"ך. כד"א אשר
נשבעת להם בך. בך יברך ישראל:

אב גד הו זה טי כל מנ סע פצ קר שת אלין אינון עשרים ותרין אתוון דאלפא ביתא, ומתחלפי
לעשרין ותרין אלפא ביתות, ברזא דשמהן קדישין גליפין בשמהן דלהון, ואינון איקרון ב"ך.

שיר השירים מאמר הכסא עומד על ד' עמודים

נגילה ונשמחה בך, בך ודאי, דהא כל אתוון נטיל האי קיימא קדישא, רזא בך:

אב גד הו זה טי כל מנ סע פצ קר שת:

אשב גתד הקו זרח טפי כצל מסן עזר אכתריאל יה צבאות יושב על כסא רם ונשא. וכל גדודי
שרי צבאות מעלה, מימינו חיים משמאלו מות. והכסא עומד על ארבעה עמודים. ודא עמוד
הימיני, בד' שלהובי מלהטן דאתוון:

בשא דתג וקה חרז יפט לצכ נסמ עזר יהו, דא איהו רזא וסתרא דעמודא דאמצעיתא, מאינון
ארבע עמודין, דההוא כסא סמכא עלייהו, ברזא דאתוון דאלפא ביתא. ואינו תריסר בכל עמודא
ועמודא, לאתקיימא כל חד מנייהו על תריסר עמודין סמכין, לאתקיימא כורסייא עלייהו:

עמוד קיב עמוד השמאלי, איהו ברזא אחרא, תא"ש רב"ק צג"פ עד"ס נה"ם לו"ך כז"י טח"י
הו"י דא איהו רזא וסתרא דעמודא דשמאלא. וכורסייא מתקנא עלייהו, ברזא וסתרא דתריסר
סמכין:

והא תשעה הוו. אלא, תלת אתוון מצטרפין גו צירופא חדא בהאי סטרא, ובהאי סטרא, לתלת
תיבין. בלקין ונחתין, ואינון טמירין ברזא יה"ו, גליפו דשמא קדישא מחקקא יה"ו יה"ו יה"ו
אלין גניזין בעמודא קדמאה, דאיהו עמודא דימינא. יה"ו יה"ו יה"ו, אלין גניזין בעמודא
דשמאלא. למהוי כורסייא שלימא ברזא דעשרין ותרין אתוון דאלפא ביתא. ההוא קים קדישא
כניש ונטיל בגוויה ברזא בך, וע"ד נגילה ונשמחה בך.

שיר השירים מאמר ע' ממנן דסחרין כורסייא

נזכירה דודיך מיין, מיינה של תורה. דודיך, אלין ע' ממנן דסחרין כורסייא קדישא. ואינון רברבין
שלטין, ונטלין דינא מההוא יין. ועל דא כתיב, אשקך מיין הרקח. ואינון דודים שבעין:

ואלין אינון:

מיכאל. גבריאל. רפאל. נוריאל. קדומיאל. מלכיאל. צדקיאל. פדאל. תומיאל. חסדיאל. צוריאל.
רמאל. יופיאל. סטוריה. גזריאל. להמיאל. חזקיאל. רהטיאל. קדשיאל. שבניאל. גדהסיאל.
ומיאל. קדמיאל. חכמיאל. רמאל. קדשיאל. עניאל. עזריאל. פוריאל. חכמיאל. מבניאל. קניאל.
גדיאל. צורטק. עופפיאל. רחמיאל. סנסניה. ודרגוריה. ודרגויה. רססיאל. רומיאל. סניה.
טהריאל. עזריאל. גדיה. שמיאל. עינאל. תסוריה. דנאל. צוריה. כסיסיה. עיריאל. סמכיאל.

מרוניה. כמניה. ירויאל. טטרוסיה. חוניאל. זכריאל. ועריאל. דטיאל. גדיאל. בראל. אהינאל. אין בין כולם רק ס"ה:

בספרים אחרים כתוב כסדר הזה:

מיכאל. גבריאל. רפאל. נוריאל. קדומיאל. מלכיאל. צדקיאל. פדאל. תומיאל. חסדיאל. צוריאל. רמאל. יופיאל. סטוריאל. גזריאל. ודריאל. להריאל. חזקיאל. רהמיאל. קדשיאל. שבניאל. ברקיאל. אהיאל. חניאל. לעריאל. מלכיאל. שבניאל. רהסיאל. רומיאל. קדומיאל. קדמאל. חכמיאל. רמאל. קדשיאל. עניאל. עזריאל. חכמיאל. מחניאל. קניאל. גדיאל. צורטב. עופפיאל. רחמיאל. סנסניה. ודרגזיה. רססיאל. דומיאל. סניה. טהריאל. יעזריאל. נריה. סמכיאל. עינאל. תסיריה. רנאל. צוריה. פסיסיה. עיריאל. סמכיאל. מרוניה. קנוניה. ירואל. טטרוסיה. חוניאל. זכריאל. ועריאל. דניאל. גדיאל. בריאל אהניאל:

הם ע' אילין, אינון דסחרין כורסיא קדישא, דאקרון דודים. ונהרין ונצצין, מאינון דודים עילאין, דנהרין ונצצין בטמירו וגניזו עלאה. ועלייהו כתיב, כי טובים דודך מיין. דודך, אלין כולהון בכללא חדא, תתאין מגו עילאין, וכולהו נהירין ונצצין מגו ההוא יין דמנטרא:

עילאין טמירין, אינון איקרון חיות טמירין, דאינון רצוא ושוב. ואינון נהרין מגו עלמא עילאה, עלמא דאתי. ואלין תתאין, נהרין ונצצין מגו ההוא נהירו טמיר וגניז, דאלין נצצין:

וכלהו מיין, מאינון שבעין שמהן, דאינון נהירין טמירין. דהא אינון שבעין דסחרין כורסיא קדישא לתתא, מאינון שבעין פנימאין נהירין כלהו ונצצי. ודא הוא מיין, מאינון נהרין עילאין, יינא דאורייתא. ואינון בוצינין עילאין דנהרין אנפין, ובוצינין. ואינון שבעין שמהן דאתקרי בהו קב"ה.

שיר השירים מאמר התחלקות הא"ב ליוז וי"ב

ברזא וסתרא דאלפא ביתא, דאינון כ"ב אתוון, אית מנייהו עשר עילאין, א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י. ותריסר אחרנין, דמתהפכין לכמה גוונין, ומתגלגלין באתוון, ולעולם לא משניין. דהא יינא דאורייתא מהכא מתפרש לא דנפקא מאלין אתוון, אלא מטמירו דלהון:

בגין דאתוון כולהו נפקו מגו נקודה עילאה, טמירא וסתימא, רזא וכללא דאורייתא, ולא הוו רשימין אתוון ביה, עד דעלו לגו היכלא טמירא, ונפקו אתוון, ולחיים הוו, ואתקרישו.

שיר השירים מאמר שם מ"ב ושם ע"ב

וכדין אתגליף שמא קדישא ברזא דאתוון. בגו אתוון דאתבראו בהו שמיא וארעא. שמא גליפא עילאה ברזא דמ"ב אתוון:

כיון דקיימו אתוון על תיקונייהו, ואתקיים עלמא. כדין אתתקנו אתוון בע"ב שמהן, דאיקרון יין, שבעין שמהן דאתקרי קב"ה בהו. ואלין אינון יי"ן:

וה"ו. יל"י. סי"ט. על"ם מה"ש. לל"ה. אכ"א. כה"ת. הז"י. אל"ד. לא"ו. הה"ע. יז"ל. מב"ה.
הר"י. הק"ם. לא"ו. כל"י. לו"ו. פה"ל. נל"ך. יי"י. מל"ה. חה"ו. נת"ה. הא"א. יר"ת. שא"ה.
רי"י. או"ם. לכ"ב. וש"ר. יח"ו. לה"ת. כו"ק. מנ"ד. אנ"י. חע"ם. רה"ע. יי"ז. הה"ה. מי"ך.
וו"ל. יל"ה. סא"ל. ער"י. עש"ל. מי"ה. וה"ו. דנ"י. הח"ש. עמ"ם. גנ"א. ני"ת. מב"ה. פו"י.
נמ"ם. יי"ל. הר"ח. מצ"ר. ומ"ב. יה"ה. ענ"ו. מח"י. דמ"ב. מנ"ק. אי"ע. חב"ו. רא"ה. יב"ם.
הי"י. מו"ם.

שיר השירים מאמר ב' נהורין אוכמא וחיוורא מתחברין כחדא

שחורה אני ונאווה, בוצינא דמערב, כד שלטא וקיימא לגבי בוצינא דמזרח, דא אוכמא, ודא
חיוורא. כמה הוא יאה, בההוא נהירו חוורא:

נהירו דבוצינא, תרין נהורין מתחברין כחדא. תתאה אוכמא, עילאה חיוורא. דא שלטא על דא,
נהורא חיוורא על אוכמא. ועם כל דא, כמה איהי יאה:

בתיקונא דתחותה, כמה תיקונין קיימין תחותה, פתילה ושרגא ומשחא. ואיהי קיימא ברבו
עילאה, יאה בההוא נהורא חיוורא. כד בנות ירושלים, אלין תקונין דלתתא, דקיימין תחותה בנוי
דילה. כאהלי קדר כיריעות שלמה. דא אוכמא, ודא חיוורא.

שיר השירים מאמר האדם הראשון בג"ע

שחורה אני ונאווה, כתיב חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. כד ברא קב"ה לאדם,
ברא ליה בדיוקנא עילאה, אברוי ושייפו כלהו ברזא עילאה. נחית ליה לארעא גו גינתא דעדן,
דברא קב"ה בארעא באתר טמיר וגניז, דאיהו בדיוקנא וציורא דלעילא. דכתיב, ויקח ה' אלקים
את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. ויניחהו בג"ע סתם, דכולא ברזא חדא:

ואי תימא, בג"ע עילאה, כמה תחומין, וכמה שורין מתחמן סחור סחור ליה, מכמה משריין
עילאין ורוחין קדישין, והכא בהאי גנתא דעדן דארעא, לא מתחמא הכי. דאי תימא, הואיל
ואיהו בדיוקנא עילאה, אתקין ליה בכמה רוחין ונשמתיין דצדיקייא. אי הכי, עד לא הוו צדיקייא
בעלמא, לא הוה בדיוקנא עילאה האי גנתא דעדן דלתתא:

אלא, ודאי בדוגמא ודיוקנא עילאה איהו מיומא דאתברי עלמא. ועד לא אתברי אדם, הוו כמה
שורין תחומין דמלאכין עילאן סחרין ליה, דלא הוה בלא נטירו, בגין דבכל אינון היכלין דתמן,
אית שולטנין נטריין ליה. עד דאינון רוחין אתכלילן למיתי בהאי עלמא, כל רוחין ונשמתיין דהוו
זמינין לאעלא בהאי עלמא, כלהו הוו תמן עד לא אתברי אדם:

ועד יומא עד לא ייתון לאעלא בהאי עלמא, אינון רוחין דזמינין לאתייבא בהאי עלמא, כלהו
הוו תמן. ואלין רוחין ונשמתיין סלקין ונחתין, נפקו מג"ע דלעילא, ונחתי בג"ע דלתתא, ומתלבשן
תמן בלבושין, כגוונא דגופי דהאי עלמא:

ואתעסקן באורייתא, למנדע ואסתכלא בההוא לבושא ביקרא דמאריהון, כל חד וחד, כמה
דאזדמן למהוי בהאי עלמא:

וההוא דתיקניה שפיר ויאות בההוא לבושא, ואי אשתדלותיה כדקא יאות, סלקין ליה לעילא לקמי מלכא קדישא, בהאי לבודא כגוונא דהאי עלמא, וקאים קמיה, וחדי ביד קב"ה. חי ה' אשר עמדתי לפניו. עד לא נפקית לעלמא:

אית לבושין דמתלבשין בהון רוחין, כגוונא דגופא דהאי עלמא. ואי האי גופא אזגמן למשבק רוחא קדישא, ולאסטאה בתר רוחא בישא. ההוא רוחא קדישא פרח מגו ההוא לבושא, וההוא לבושא אתמשך לבר מג"ע:

בגין דבכל יומא תניינא ובכל יומא רביעאה, רוחא בישא דאשת זנונים, אזלא סחרניה דגנתא. ואית לבושין דאתמשכן אבתריה דההוא רוחא בישא, ותיאובתיה דההוא רוחא בישא בהו. וכיון דאוחא קודשא נחית ואתלבשא ביה, לא אתישבא בגויה, ופרח מניה, וסליק לעילא:

וההוא לבושא, אתמשך בתר ההוא רוחא בישא, ומפקי ליה לבר, ויתבא תמן עד דאתי ההוא בר נש, ואתלבש ביה, ונחית ליה לגיהנם, ואתדן ביה בכל יומא:

וההוא רוחא דקודשא, דקא פרח מההוא לבושא, סליק לעילא, ואעל בחד אוצר, עד דנפיק מההוא חייבא ברא, או זרעא, דייחות ההוא רוחא קדישא, ואשתלים ביה כדקא יאות. וההוא חייבא אית ליה נייחא לבתר, ומצפצפא וסליק, ואתלבש בלבושא אחרא:

וקאי אפתחא דג"ע, וחמי לההוא רוחא קדישא דאיהו שבק, בכמה יקר, ובכמה נהירו, ואכסיף ביה. וכן אשגח בההוא יקר דשאר צדיקייא, ואכסיף ובכי על עובדוי.

שיר השירים מאמר אדם וחנוך

וכד ברא קב"ה לאדם הראשון, אעיל ליה בגנתא דעדן בחד לבוש יקר דנהורא דג"ע, ואשתלים ביה ברוח ונשמה קדישא, למהוי שלים בכולא:

הוא ואתתיה היו מטיילין בג"ע, ומלאכי עילאי סחרנייהו, מענגי לון בכמה עדונין ועינוגין. פתח ליה חד אוצר, ואחמי ליה כל אינון דרין בתראין, כל דרא ודרא. והוה חמי דיוקנין עילאין, ודיוקנין תתאין, בנהירו דאספקלריא דנהרא עלייהו:

נחתא אשת זנונים, וההוא דרכיב ושליט עלה. ההוא חסר לב, דאסטי כלא. וחמו ההוא יקר עילאה דהוה ביה אדם ואתתיה. אתתקפת אשת זנונים, בחילא ותוקפא דההוא דשליט עלה, וקריבת אצל חוה, ושריאת למפתי לה בכמה פתוים, ובכמה מתיקו דלישנא, עד דאתפתיאת. כדין, ואתפתי לבתר אדם, ופרחו אינון לבושין מיניה, וסליקא נשמתא זהרא דאספקלריא דלעילא מיניה, ואשתאר ערום מכלא, הוא ואתתיה:

כיון דחשיב תשובה, לבתר דאתתרך מגו עדן, ואתקיים לבר. חס עליה קב"ה, ועבד ליה לבושין אחרנין, כגוונא דאצטיך לאשתמשא בהאי עלמא. ולבתר אשתמש לבר, ואליד בנין:

וההוא זהרא דנשמתא עילאה דפרחה מניה, סליקא לעילא, והות גניזא בחד אוצר, דאיהו גוף. עד דאוליד בנין, ונפק חניך לעלמא. כיון דאתא חנוך, ההוא זהרא עילאה נשמתא קדישא נחת ביה, והוה חנוך בההוא רבו עילאה דשבק מניה אדם. הה"ד, ויתהלך חנוך את האלקים וגו':

לבתר, אצטריך ליה קב"ה לנטלא ליה מהאי עלמא, ולא תכללא רוחא קדישא, מתתא ומלעילא, ואתכליל כולא בההוא רוחא קדישא. וההוא רוחא קדישא אתכליל מתתא ומלעילא, לאתמשכא כל עלמא זינא בתר זיניה:

כיון דאתכליל, אתעביד ממנא בהאי עלמא ובעלמא דלעילא. בהאי עלמא, מסטרא דההוא כלילו דאתכליל מהאי עלמא. ובעלמא דלעילא, מסטר דההוא כלילו דאתכליל מלעילא:

ובכל זמנא וזמנא דצדיקי וחסידים אית בעלמא, אתחדש ההוא כלילו דאתכליל מתתא מסטרא דחנוך, כדין איהו נער, ברזא דחדתותא דסיהא. ורזא דא, חנו"ך לנע"ר על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. מאי ע"פ דרכו. ע"פ דרכו דחנוך. למיזל בההוא דרך קשוט, באורח מישר ושלים:

גם כי יזקין ההוא דיוקנא דחנוך, מההוא זמנא דאתכליל בההוא קודשא, לא תימא דהא סיב מכמה יומין ואתעדי מההוא אתר, לאו הכי, אלא בכל זמנא וזמנא דצדיקי וחסידים אית בעלמא, ההוא כלילו דההוא סטרא אתחדש, ואתחזי ההוא דיוקנא ממש נער, ולא אתעדי מתמן. ובגין ההוא כלילו, ירתי תתאי מטלא דשקיו עילאה, ונחתא ירותא דרבו קדישא לעלמא.

שיר השירים מאמר שחורה אני ונאווה

וע"ד שחורה אני ונאווה, שחורה אני מסטרא דלתתא, ונאווה אני מסטרא דכלילו דלעילא:

שחורה אני, כד חזינא כמה חייבין דמרגיזין למארי כולא, ואנא זן לון בסטרא דההוא כלילו דלתתא דבי. ונאווה, מסטרא דלעילא:

בנות ירושלים, אע"ג דירושלם ובי מקדשא כולא חדא, בי מקדשא איהו יתיו, בכמה קדושין, בכמה עילוין. בי מקדשא חד, וירושלים חד, ובית קדש הקדשין לגו מינייהו, דהוא פנימאה מכולהו:

והאי בשעתא דמטרוניתא אתקשטת, ובעיא לאתקרבא בבעלה, והיא אתקשטא, איהי אמרת לאוכלסיה, שחורה אני, מסטרא דלתתא. ונאווה, בכלילו דסטרא דלעילא יתיר, בגין דכתיב, ואתם הדבקין בה' אלקיכם. ישראל דבקים בה', בההיא תיקונא יתיר מכולא:

שחורה אני ונאווה, אמר ליה אליהו, ר', כל אין מלין אינון רשימין לעילא עד לא תיתי לעלמא מן שמך. והשתא בחדותותא קיימי כולהו כמלקדמין. ובחותמא דגושפנקא דמלכא כולהו סתימין.

שיר השירים מאמר נפילה וקימה של המלכות

פתח ואמר, ויאמר אלקים יהי מארת ברקיע השמים, האי קרא אתמר. וחבריא אתערו ביה, והכי איהו. אלא אמאי כתיב דא ביומא רביעאה, דהא מיום שני אתחזי למהוי סיהרא חסרא, דביום שני אתברי ביה גיהנם, והואיל ואתברי ביה, סיהרא איהי חסרה בגיניה, אמאי איהו כתיב ברביעי:

תו אית לשאלא, אי גרעונא דסיהרא איהו ברביעי, האי תנינן, דנישואי בתולה לאו איהו אלא ברביעי, יומא דגרעומא דבתולת ישראל, לא אתחזי למהוי בתולה אחרא בשלימו, דהא לית שלימו לאתתא אלא בבעלה:

אבל ביום שני דאתברי ביה גיהנם, על לא קיימא בקיומא. דהא נפק מיום שני דהוא חשך, וכדין אתברי מניה. דכתיב, קץ שם לחשך וגו', וארחיה דההוא קץ, לכל תכלית הוא חוקר, אימתי. לבתר דקיימא בקיומה:

ולא קיימת בקימוה, עד דאזעירת סיהרא ברביעי, דהא סיהרא רגלא רביעאה איהו בכורסייא עילאה. ובגין דאיהי יומא ד' גבי ג' קיימין אחרנין, אתמר ברביעאה עובדא דילה, דהא אזעירת גרמה, ואחשיך נהוראה. ועל דא בתולה אית לה קיומא ברביעאה, לאחזאה קיומא בסיהרא:

וההוא יומא דבתולה נשאת ברביעי, ואית לה קיומא לתתא. כרוזא קיימא לעילא וקרי, אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי. וע"ד, ביומא דנפילה קימה משמע, דכתיב כי נפלתי קמתי.

שיר השירים מאמר שחורה אני לאינן דלבר ולפנימאי ישקני

ויאמר אלקים יהי מארת, חסר, בגין דאתיהיב דוכתא לסטרא אחרא לשלטה. וחפיא נהורא דסיהרא, כהאי אגוזא, דקליפה חפיא על מוחא בכל סטרין, ואתתקפת קליפא לבר, וכערלה על ברית. ובגין כל אתחשכת נהורא דלעילא:

והיא אמרת שחורה אני ונאווה בנות ירושלים, לגבי אינן אוכלוסין דלא הוו בקשוטהא באינן פנימאי. ופנימאי דקשיטו לה, לא אמרת האי. אלא כד נפקת לבר, לגבי שאר אוכלוסין אמרת האי:

לפנימאי דידיעי קישוטהא, וקשיטו לה בכמה קישוטיין עילאין, היא אמרת לון ישקני. כמה אנא מתתקנת יאות, לקבל נשיקין ממלכא. לאינן דלבר דלא ידעי בקישוטהא, אמרת דאיהי שחורה, מסטרא דתתאי, מסטרא דכלילו דלתתא, בגין דלא ישגחון בעינא בישא לקטרגא לתתאי:

דהא לית לון קנאה אלא בתתאי, כד תתאי אינן בעילוויא, אינן מקנאן לון יתיר מכולא. ואי תימא, דלית בהו קנאה. בינייהו לית קנאה, אבל על אחרנין אית קנאה:

ובגין דאיהי כאימא על בנהא על ישראל, ההוא תיקונא שפירא ויאה מכולא, דאיהו מסטרא דכלילו דלתתא, דבגיניה סלקא לעילא, מחכדא ליה לגבי אוכלוסהא דלבר, בגין דלא יקנאון ולא יקטרגו עלייהו דישראל. ובגין כך, אל תראוני שאני שחרחורת, לא תסתכלון בהאי תיקונא, בגין שאני שחרחורת:

ובכל תיקונין דילה, לית תיקונא שפירא ויאה בעילוויא, לסלקא לקודשא, בר ההוא תקונא מסטרא דכלילו דלתתא. וכל דא אמרת לגביה אוכלוסהא, ולא לגבי רחימה. ועל דא אמרת לון, שחורה אני ונאווה.

שיר השירים שחורה אני מתתאי, ונאווה מצד המלאכים

תו. שחורה אני מסטרא דלתתא, ונאוה מסטרא דילכון, אתון בנות ירושלים, הא תיקונא דילי
בכון איהי, דאתון אוכלוסין קדישין. ובגין כך לא תסתכלון בההוא תיקונא דסטרא תתאי:

וכלא איהו כאמא על בנין, דכמה מקטרגין אינון דקיימי התם, ואי יסתכלו בההוא תיקונא דכלילו
דלתתא, כמה איהו יאה וכמה איהי שפירא לסלקא ביה לעילא, ייתון לקטרגא ולאדכרא חוביהון
דישראל. ומקטרגי להו, ומעכבי לה לסלקא לעילא, ולאחברא בבעלה:

ועל דא, כאהלי קדר, מסטרא דתתאי. כיריעות שלמה, מסטרא דילכון. ובגין כך, אל תראוני
שאני שחרחורת. לא תסתכלון בי כלל, בשביל אינון תיקוני דילי, דאינון בסטרא דתתאי, דהא
בגיניהון נזיף בי שמשא. ולאן איהו בלחודוי, אלא בני אמי נחרו בי, אבהן דעלמא, כד חמו
קדרותא דילי מסטרא דתתאי:

וא"ת יאות הוא למימר הכי. אין. דהא מתרין סטרין יאות הוא. חד, בגין אורח שלים, דלא
יקטרגון על ישראל בנהא. וחד, דלא יעכבון עלה מלסלקא לאתחברא בבעלה, ולמנקט נייחא.
דהא כלא בסיהרא:

בזמנא דאיהי חפיא נהורא דסיהרא, שמשא לא אתקרב בהדה. בר חוטא דא דחסד עילאה
דאתמשיך עלה, והאי כרי בההוא קליפה ותבר חילה, ויהיב לה נוי ושפירו. ואיהו אמרת, שחורה
אני מסטרא דערלה. ונאוה מסטרא דההוא חוטא דאתמשך עלי:

תו. שחורה, מסטרא דחשך עילאה כד אתתקף. כד"א, כי הנה החשך יכסה ארץ. ונאוה, מסטרא
דאור קדמאה. כד"א, כי אשב בחשך, מסטרא דשמאלא. ה' אור לי, מסטרא דימינא:

אל תראוני שאני שחרחורת. היא אמרת לאוכלוסהא, כמה ערבובא דא לכון, דאל תראוני, בזמנא
דחפיא עלי ההיא סטרא, ולא תיכלון לאתנהרא מני, ולאסתכלא בנהורי כלל:

בני אמי נחרו בי, דהא אסתלק לעילא שמשא אתכניש, ובני אמי אסתלקו לעילא, ובג"כ שלטא
ערלה, ואתון אל תראוני, לא תיכלון למחמי ולאסתכלא בנהורי כלל. שמוני נוטרה את הכרמים,
דהואיל והערלה לגבי, והיא ינקא ממני למיהב לאוכלוסין דילה, ולאינון משריין דשאר עמין:

כרמי שלי לא נטרתי, אלין אוכלוסין קדישין דילי, דלא יכילנא בההוא סטרא למיזן לון:

השתא אית לאסתכלא. מאן דאתעסק בשיר, איך אמר תרעומין וקנטורין, בשירותא דתושבחתא.
אלא ודאי טעמא קדמאה איהו רזא דתושבחתא, וכלא איהו בקרא, על פומא דאליהו אתגזר.

שיר השירים מאמר י' ו' ז' דלית בהו חיוורא

שחורה אני ונאוה וגו', כתיב, יפה נוף משוש כל הארץ וגו', יפה נוף, שפירו דנופא, דאילנא
דחיי, ברזא דכלילו דכל אתוון:

דכד אתוון מתחקקן, ואתרשימו באילנא דחיי, סלקן אתוון כולהו, ואתרשמו בחד את, ואתכלילו
בההוא את. וכיון דאתכלילו ביה, כולהו אפיק לון לבתר:

והוא את, איהו שתחא דכולהו. האי את, לא עביד רשימו אחרא, לבר מינה, בגין דאיהו אתכלילת בגוה, ולא עביד רשימו בר טמירו וגניזו. ומאן איהי. את י':

דאיהי נקודא חדא, בלא רשימו אחרא. כל אתוון אית לון רשימו אחרא, על גבי אתריה דכתיב תמן, והוא רשימו, אשתאר בחוורו דהוא את, בר י' דאיהי נקודה חדא, דלא חוורו דאתר אחרא:

והאי נקודה, ירתא כלה דא בתיקונהא. ואיהי נקודה חדא גו חילהא ומשרייאה, ואתקרי י', נקודה חדא:

וכיון דסלקא בשמא דא, ואתקרי י', הא אתקשטת בתיקונא עילאה, ואמרת שחורה אני, לית לי אתרא לאתכללא אחרנין בגוואי בזמנא דא. דהא בשמא די' אתקרינא, לסלקא לעילא:

וע"ד, שחורה אני ונאווה, כתיקונא דלעילא, ריש כל דרגין. בהאי אתכלילנא בגווי לסלקא לעילא, ולית לי השתא אתר פשיטו אחרא לאתגליא הא אתכסינא בלא חיזו אחרא, ברזא דנקודה חדא, לסלקא נקודה לנקודה:

ובגין דאנא שחורה בלא פשיטו דאתר אחרא, אל תראוני, לית לכו רשו למחזי לי כלל, לא תיכלון למחזי בי, דהא אנא בטמירו וגניזו, ברזא דחד נקודה, דלא אתידע בה אתר כלל:

דכל אתוון אית לון דוכתא אחרא בחוורו, בר י', דלית לה פשיטו לאתחזאה כלל. ודא היא אל תראוני שאני שחרחורת, בכל סטרין לית בי אתר חוורו, ודוכתא אחרא לאתכללא בי אחרנין. כאהלי קדר, דטמירין גו טינרי, ולא נפקי לבר. כך הוא יונתי תמתי בחגוי הסלע, נקודה גו אוכלוסהא:

כיריעות שלמה, יריעות שלמה אינון כלילן כחדא באת חד, ובהוא את לא אתחזון ביה כלל. ואינון שית, ואינון חמש. ורזא דא, חמש היריעות תהיין חוברות, בלא פירודא כלל. וחד דכליל לון, דאיהו טמיר וגניזו. ואיהו את חד, דלית ביה חיורו דאתר אחרא:

ודא איהו את ו', דלית בה אתר לאתחזאה בה כללא אחרא, אלא כלא סתים בגויה. כך האי נקודה, היא בלא חוורו דאתר אחרא, וכלא כליל בגויה. ומאן כליל בגויה. שית סטרין אחרנין:

כאהלי קדר, דא את אחרא, דאית בה כל דרגין אחרנין, דלית לה חוורו דאתר אחרא, וכולא כליל בגויה, ודא איהו את ז':

את דא, איהי אהלי קדר. יריעות שלמה, דא את ו'. וע"ד ז' איהו, דבני קדר כולהו מגיחי קרבא תדיר, מכל שאר אומין. וזמינין לאגחא קרבא בסוף יומין, בכל אומין דעלמא:

וע"ד, שחורה אני, דא יו"ד. כמה דאתמר, דלית ביה חוורא דאתר אחרא, וכולא כליל בגויה. כאהלי קדר, דא את ז', דהכי איהו, דלית ביה חוורא דאתר אחרא, וכולא כליל בגויה. כיריעות שלמה, את ו', דלית ביה חוורו דאתר אחרא, וכולא כליל בגויה:

ועם כל דא, אע"ג דתריין אלין, אהלי קדר ויריעות שלמה, אינון סתימין, ולית בהו חוורו אחרא, לית סתים וגניז כאת י'. ובג"כ, אל תראוני, כמא דאתמר:

ואי תימא, את נ'. האי, נפקא מאת ו', דאתפשט מכללו דכר ונוקבא. בגין דנפקת מאת ו', לאו איהו חושבנא בגרמה:

וע"ד, תריין אלין, אינון שחורות בגרמייהו, וכללא דאינון פנימאין, קרבין דלהון. ולית בהו חוורו דאתר אחרא, לאתחזאה. אהלי קדר ויריעות שלמה, ובכל אתוון, לית בהו כאת י', דאיהי סתים מכל סטרוי:

יפה נוף, דא נופא דאילא דחיי, דנפיק מאת ו'. ולבתר אתכליל באת י'. כיון דאריק כל אינון ברכאן בחבורא חדא, אתכליל באת י', והוי כולא נקודה חדא. ודא איהו משוש כל הארץ. לבתר דאתכליל בההוא נקודה, כלא איהו הר ציון. כלא נקודה חדא איהי:

אע"ג דאיהי זעירא, ולא אתחזיאת בה פשיטו אחרא, וחורו, לאתכללא בה אחרנין, קרית מלך רב איהי. וההוא מלך רב, עילאה ושליטא בכל אוכלסין דיליה, כולהון עאלין גו האי נקודה דאיהי י'.

שיר השירים מאמר עיר קטנה - ובא אליה מלך גדול

ודא איהי עיר קטנה ואנשים בה מעט, דלית בה חוורו דאתר אחרא לאתכללא ולאעלא אחרנין בגוה. ובא אליה מלך גדול, דא את ל', דאיהי מגדלא דפרח באוירא דכיא דאתפס. בגין דאית אוירא אחרא דלא אתפס כלל, ולא ידיע:

האי, אע"ג דאת דא מלך גדול על כל אתוון, עייל בגוה, ואיהי את זעירא שחורה דלית בה חוורו דאתר אחרא. כניש ליה בגוה, וכלל ליה. וסבב אותה באת חד דאיהי ט'. ט' ל' הות, ובההוא סיבובא דקא מסבב סחור סחור, אתעביד בעגולא ט':

ובנה עליה מצודים גדולים, לאתפשט מאן דבעיא בתפיסו דילה. כד"א, אשר היא מצודים וחרמים. ובנה עליה, עליה ודאי, בגינה, בגין יקרה, למיהב לה שלטנותא על בני חייבי כמה מיתות בית דין, כמה קנסין, כמה עונשין, מאן דיעול לגבי ההוא נקודה, קנסא יתירא קניס, על נקודה דא:

בגין נקודה דא, אפסיד שלמה מלכא מלכותיה, ואתקרע, ואתיהב לאחרנין. ואע"ג דאיהי זעירא מכל אתוון, ואיהי נקודה חדא בלחודאה:

דהא בההיא שעתא סליק י' קמי מלכא קדישא, אמרה קמיה, הא שלמה מלכא עבד לי פלסתר. מאן י'. י' דלא י"רבה לו סוסים. ולא י"רבה לו נשים. וכסף וזהב לא י"רבה לו מאד. אמר לה קודשא בריך הוא, שלמה יתאבד, ואלף אחרנין, ואת לא תתעקר מגו אתרך:

בההיא שעתא, נפקת קוף מקמי קב"ה, ותריך ליה ממלכותיה, ואזל הדיוטא בעלמא, והוא אכריז ואמר באת ק', אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים:

ועל דא ובנה עליה מצודים גדולים, לאתפסא בגינ"ה בני עלמא בחוביהון. ואם לשלמה מלכא הוה הכי, ואתפס באינון מצודין, כ"ש וכל שכן שאר בני נשא. ובגין כך איהי אמרת, שחורה אני, כמה דאתמר. וע"ד, אל תראוני, לא תיכלון לאסתכלא בי ולעאלא בגוואי, בגין שאני שחרחורת, כלא כמה דאתמר:

בני אמי נחרו בי, אעיקו לי בהאי נקודה, דלא לאעלא אחרא בגוואי. אינון אתפשיטו ואתתקנו בתיקונייהון כדקא יאות. אתתקנו ואתפשו באת ו', דנפקא מגו נקודה עילאה, ואתתקנו בתקונייהון כדקא יאות. אתתקנו ואתפשו ואתגליפו באת ש', דנפקא מתמן:

אתתקנו ואתגליפו ואתפשו, באת ו'. אתתקנו ואתגליפו ואתפשו באת צ'. ואנא לית לי פשיטו לסטרא בעלמא, ולא שבקו לי אתר אחרא לאכללא לכו.

שיר השירים מאמר שמוני נוטרה את הכרמים

שמוני נוטרה את הכרמים, דאנא נקודה חד, דנטיר לשרא אתוון דאתנקידו בי, ואנטרנא לון, דהא אנא אזיל בכל אתוון, ואתפשו בי, כלהו בי אתפשו:

כרמי שלי לא נטרתי, דאנא לית לי פשיטו, ולא ענפא, לסטרא דא, ולא לסטרא דא. דאלמלי פשיטנא ענפין, כלילנא לכוון בגואי. אבל לא נטרתי, לא אושיטנא ענפין לסטרא בעלמא. נטרתי, נטר ענפא:

את דא, בית ישראל איהי, דירית לה מגו נקודה עילאה. דכתיב, כי כרם ה' צבאות בית ישראל. וע"ד, כרמי שלי לא נטרתי, דלא אושיטנא ענפין לסטרא בעלמא, לאחדא לכו:

ואנא נוטרה את הכרמים, משלח ופשיט ענפין לכל אתוון, ומגוואי אתתקנו. ואות שלי לא אושיטנא ביה ענפין, ובגין כך אל תראוני, לא תוכלין לאסתכלא בי, ולאעלא בגואי:

וכל דא, בגין דאיהי ה"א אתכלילא בייחודהא לסלקא לעילא, ולא אצטריכא לאעלא בגוה:

בר איהי בייחודא דילה, נקודה פנימאה גו אוכלוסהא. וכל אוכלוסהא בתיאובתא לאתקרבא לגבה. וכיון דאיהי אמרת דא, איהי סלקא ואתמרא מנייהו, לאשתעשעא לעילא. כיון דסלקא, ושבקו לה אוכלוסהא:

דהא דא קשיא לה, בגין דלא שבקו לה אוכלוסהא, ואפילו רגעא חדא. וכד איהי באת דא, אתכלילת בגוה בייחודא, ואמרת דא, כדין אוכלוסהא שבקין לה בעל כרחיהו, ואיהו אשתמיטת מנייהו, וסלקא לעילא. כיון דסלקא לעילא, אמרת לגבי רחימה, הגידה לי שאהבה נפשי וגו':

חדי ר"ש, אמר אי ניחא ליה למר, מאן דשרי מלה, ליסיים. דהואיל וחדוה דילי במלין דמר, במאי דשוי ליסיים. א"ל, ר', מליך דמתחקקין ומתגלפין לעילא, הוי אימא בקדמייתא. מילי דמתחקקין ומתגלפין לתתא, אימא לבתר, ואת פתח פומך וינהרון מילך.

שיר השירים מאמר הגידה לי שאהבה נפשי

פתח רבי שמעון ואמר, הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. הא אתערנא, בכל אתר דכתיב הגד, הגיד, ויגד, כולהו מלי דאגדה אינון, ואית לאסתכלא בהו. והכא כתיב הגידה לי, רזא דחכמתא איהו:

וא"ת הא סגיאין אינון באורייתא, דלית בהו רזא דחכמתא, כגוונא דכתיב, הגד הגיד לנו כי נמצאו האתונות ואת דבר המלוכה לא הגיד לו. אפילו הני ברזא דחכמתא הו, דאלמלא הו ברזא דחכמתא, מנא ידע שמואל אי אשתכחן אי לא. דבר המלוכה, חכמתא עילאה היא לעילא ותתא, רזין דקב"ה:

הגידה לי שאהבה נפשי. כתיב, ויאמר אלקים יקוו המים מתחת השמים וכו', כד סליק ברעותא דקב"ה למברא ארעא, נטיל מתלגא דתחות כורסייא יקרא, וארמיה לגו מיא, ואקפייה תמן, והות ארעא גלידא גו מיא, ואתטמרת תמן, והות גו חשוכא בקדרא:

בשעתא דאמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, דהא אינון מקורין אושיטו ואנגידו מיין מעילא, לאתר דיסודא, דמלכא עילאה. כדין ארעא דהוות טמירא גו תתא, אתקשטת ואתתקנת לאתחזאה. דאי לא אתתקן האי אתר, ארעא לא אתחזיאת. דהאי אתר לא אתתקן בנגידו דמיין עילאין, בר למיתן לנוקבא:

וכד איהו אתתקן לגבה, כדין ותרעה היבשה, ותרעה בקשיטהא. מכאן דלא תתחזי אתתא בקושיטהא ובתיקונהא, בר כד איהי בבעלה, אזי תראה ותתקן כדקא יאות:

ויקרא אלקים ליבשה ארץ, יבשה הוה בקדמיתא, דלית לה חיזו ודיוקנא למעבד פירין ואיבין, כיון דאתתקנת בבעלה, מיד נקראת ארץ, אתר מתתקנת למעבד פירי ואיבין:

בשעתא דאמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ודאי, כדין כל חדוה וכל חידו וולד תיקונא אתתקן. כיון דכל תיקונא אתתקן, כדין סלקא לגבי דכורא, ואיהי אמרת הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. איכה איכה תרין זמנין, רמז על שני חרבנין חרבן בית ראשון וחרבן בי שני:

ובגין כך, איכה תרעה, בחרבן קדמאה. איכה תרביץ, בחרבן תניינא. דהא חדוה דילן טב ויאות, ובגו חדוה דא אית לי לבכייא על תרי מקדשי, חד מקדשא עלאה, וחד מקדשא תתאה:

שלמה אהיה כעוטיה, אי לאו נהי תרי זמני דאנא זמינא למקרי איכה. שלמה אהיה, בשלם אהא בלא גלותא כלל. בשלם על בני לתתא. כעוטיה, כד"א, והוא עוטה מעיל. אהא אתעטפא בעיטופא דקדשא עילאה, דאיהו שמא קדישא י"ה. שלמה אהיה, בשלם אהא בכל שלימו דלעילא. כעוטיה:

כעוטה י"ה, למהוי בכל שלימו עילאה. על עדרי חבריך, אלן דרגין קדישין דכולהו, כגוונא דלעילא:

כדין איהו אתיב לגבה, ושרי מן מלה דא, דאיהו בתראה מן האי שבחא, ואמר, אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם את לא ידעת תרין איכה למאי נינהו. צאי לך, פיקי וחמי בעקבי הצאן, על מה יהא חורבן בית ראשון ובית שני. תנדע על מה. על משכנות הרועים, דהא זמינין לבטלא אורייתא, בבית ראשון ובבית שני:

הגידה לי שאהבה נפשי, את רחימא דנפשי, הגידה לי ברזא דחכמתא, איכה תרעה, אי כדין תרעי אנת לקבלי, למהוי אנא גבך בחדוה, ולמהוי עמך. דהא בזמנא דאהא עמך, שלמה אהיה, בשלם אהא, כמוחא דאגוזא, דאיהי מתעטפא על כל אינון היכלין דבגווה, דכתיב, וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד.

שיר השירים מאמר חכמתא דאצטריך ליה לבר נש

זכאין כל אינון דמשתדלי באורייתא, למנדע בחכמתא דמאריהון, ואינון ידעי ומסתכלין ברזין עילאין. בגין דכד ב"נ נפיק מהאי עלמא, בהא אסתלקו מניה כל דינין דעלמא. ולא עוד, אלא דפתחין ליה תליסר תרעי דרזי דאפרסמונא דכיא, דחכמתא עילאה תלייא בהו:

ולא עוד, אלא דקב"ה חקוק ליה בההוא פורפירא, דכל דיוקנין גליפין תמן. וקב"ה אשתעשעא ביה בגן עדן, ואחסין תרין עלמין, עלמא דא ועלמא דאתי:

חכמתא דאצטריך ליה לבר נש. חד, למנדע לאסתכלא ברזא דאמריה. וחד, למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודע מאן איהו. ואיך אתברי. ומאן אתי. ולאן יהך. ותיקונא דגופא, היאך ותתקן. והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכולא:

וחד, למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתי. מאי היא האי נפש דביה, ומאן אתיא, ועל מה אתי בהאי גופא טפה סרוחה, דהיום כאן ומחר בקבר. וחד לאסתכלא בהאי עלמא, ולמנדע עלמא דאיהו ביה, ועל מה יתקן. ולבתר, ברזין עילאין דעלמא דלעילא, לאשתמודעא למאריה. וכל דא יסתכל בר נש מגו רזין דאורייתא:

ת"ח, כל מאן דאזיל לההוא עלמא בלא ידיעה, אפילו אית ביה עובדין טבין סגיאין, מפקין ליה מכל תרעי דההוא עלמא:

פוק חמי מאי כתיב הכא, הגידה לי, אימא לי רזין דחכמתא עילאה, איך אנת רעי ואנהיגת בההוא עלמא עילאה. אוליף לי רזין דחכמתא דלא ידענא, ולא אוליפנא עד הכא. בגין דלא אהוי בכיסופא, בגו אינון דרגין עילאין, דאנא עאל בינייהו, דהא עד הכא לא אסתכלנא בהו:

תא חזי מאי כתיב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמתא, עד דלא תיעול הכא, ולא ידעת ברזין דעלמא עילאה, צאי לך, לית אנת כדי למיעל הכא בלא ידיעה, צאי לך בעקבי הצאן, והוי ידעת גו אינון עקבי הצאן, אלין אינון דבני נשא דדשין לון בעקב, וידעין רזין עילאין דמאריהון, ובהו תנדע לאסתכלא ולמנדע:

ורעי את גדיותך, אלין אינון תינוקות של בית רבן. ינוקי דאינון בבי מדרשא, ואולפין אורייתא. על משכנות הרועים, על אינון בתי כנסיות ובתי מדרשות, דתמן אולפין חכמתא עילאה. אע"ג דאינון לא ידעי, אנת תנדע מגו אלין מלין דחכמתא דקאמרי.

שיר השירים מאמר מיעוט הירח

כתיב, ויברא אלקים את שני המאורות הגדולים וכו', ויברא אלקים, בקדמיתא תרין נהורין הוו שקולין דא לקביל דא, כמא דאוקמוה חברין. ואוקימנא, דאינון תרין נהורין הוו ברזא חדא, דבוקים כחדא, והוו בשיקולא חדא, לאתקרי תרוייהו גדולים, כמה דאוקימנא:

לאו דהות סיהרא בקדמיתא רב ועילאה, אלא דבכל זימנא דסיהרא קיימת בשמשא ברזא חדא, בגיניה, איהי אתקריאת בהדיה גדולים. זנבא דאריה, אריה איהו, ואריה אתקרי:

אמרה סיהרא קמי קב"ה, אפשר למלכא חדא דלשתמש בתרין כתרין כחדא. אלא דא בלחודוהי, ודא בלחודוהי:

אמר לה, חמינא בך, דרעותך למהוי ראש לשועלים. זילי ואזעירי גרמיך, דהא אע"ג דאת תהוי רישא להון, אזעירו אית לך מכמה דהוית:

ודא איהו דאמרת סיהרא, הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה, איכדין אפשר לך לאנהגא עלמא, בתרין כתרין כחדא. איכה תרביץ בצהרים, דהא סיהרא לית היא כדאי לאנהרא, ואי אפשר לך לאנהגא בתרין כתרין כחדא, בשמשא ובסיהרא, דהא סיהרא מה נהורא אית לה בצהרים. בג"כ, אי אפשר לך לאשתמשא בתרין כתרין כחדא:

שלמה אהיה כעוטיה, אכדין אהא אנא מתעטפא בצהרים, כד נהירו ותוקפא דשמשא להוי אזיל ואתקיף. הא אנא מתעטפא בכיסופא קמיה, ולא איכול לשמשא קמך. ואנת איך תיכול לאנהגא ולאשתמשא בתרין כתרין כחדא:

אמר לה קב"ה, הא ידענא ביך, זילי ואזעירי גרמיך. אם לא תדעי לך היפה בנשים, דאמרת, דאי אפשר לי לאנהגא עלמא בתרין כתרין כחדא, זילי ואזעירי גרמיך, ותיהוי רישא לשועלים:

צאי לך בעקבי הצאן, פיקי והוי רישא לאינון אוכלוסין וחיילין דלתתא. ורעי לון, ואנהיגי לון, והוי מלכא דכולהו תתאי, ואנהיגי לכל חד וחד כדקא חזי ליה. והוי שלטא בליליא. ודאי פוקי, ואזעירי גרמיך, והכי אתחזי לך:

אמר ליה אליהו, רבי, זכאה חולקך, דסתרין דמארך נהירין קמך כנהורא דשמשא. ובג"כ, כל אינון מילין דפומך, כלהו חקיקין לעילא. וחדנינא דאנא שמענא לון מפומך. זכאה אנת בהאי עלמא, וזכאה אנת בעלמא דאתי. מלה דא הוה תליא קמי מלכא קדישא, דלא אתגלי לכל חיילין דלעילא. מאן איהו דגלי ליה בהאי קרא השתא, אנת הוא, דזכאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי.

שיר השירים מאמר אליהו הגידה לי שאהבה נפשי

על פומא דאליהו אתגזר, הגידה לי שאהבה נפשי, כיון דאיהי סלקת לעילא, ואשתמיטת מגו חילהא, וכל אינון אוכלוסהא, ברזא דאת י'. איהי אמרת, הגידה לי שאהבה נפשי, אנת דאיהי רחימא דנפשאי, איכה תרעה, הואיל ואנא נקודה חדא בלא פשיטו כלל, דהא אנא כלילא בגרמאי, ולא יכילנא למלקט ולמיהב:

ודא איהי אמרה לגבי רחימה, בגין דאיהי יתבא קמוטא בגרמה, בנקודה חדא, ואיהי בעאת לאעלא איהו בגוה. כד"א, ובא אליה מלך גדול, אע"ג דאיהי את זעירא, מכל אתוון:

וע"ד, מיומא דאתחריב בי מקדשא, אומי קב"ה, דלא ייעול לגבה לעילא, עד דייעלון ישראל לתתא. דכתיב, בקרבך קדוש ולא אבא בעיר. כתיב הכא בעיר, וכתיב התם עיר קטנה. דהא איהי את י' זעירא מכלהו:

שלמה אהיה כעוטיה, כלילא בגואי, דלית לי פשיטו מכל סטרין כלל. בגין דאיהו סתימא מכל סטרין יתיר מכל שאר אתוון:

אם לא תדעי לך וגו', צאי לך, פשיטי גרמיך בכל סטריין, ולקיטי עדונין וכיסופין, בההוא פשיטו. ומאי איהו ההוא פשיטו. דאתעביד כחד סכה דאינון נטורי עדרי דענא. ודא איהו את ה':

ודא איהי צאי לך. צאי לא כתיב, אלא צאי לך. כד"א הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך וכו'. דהא בקדמיתא לא הוית אלא נקודה חדא שחורה, דלית בה אתר אחרא, אלא איהי סתימא בגווה, השתא דסלקא ואיהי מתחברא בבעלה, איהו אמר לה, צאי לך. הרחיבי מקום אהלך, פשיטי גרמיך, וכדין ורעי את גדיותיך, תוכלי למלקט עדונין וכיסופין:

דהא בשעתא דאיהי נקודה חדא, וסלקא לעילא, וההוא מלכא עילאה נחית לגבה למיעל בה, בטש בההוא נקודה, ואתפשט בכל סטריין, ואתעביד ההוא נקודה את ה', ואשתלימת מכל סטריין, ולקטא עדונין וכיסופין. כדין אמר לה, ורעי את גדיותיך, זילי, והוי זן ומפרנס לכל אוכלוסיך, זעירין ורברבין.

שיר השירים מאמר אות ה'

היפה בנשים, נקודה חדא גו אתוון, לית שפירו לכל אתוון בר את י'. בנקודה דא מתקנן כל אתוון, ואיהי שפירא דכלהו, ולית את דאזיל בלא נקודה דא. היא בכלהו, וכלהו בה. והיא יפה ושפירו דכולא, דהא מאתר סתימא עילאה קא אתת, ריש כל דרגין עילאין. ובה איהו ריש כל דרגין תתאין דלתתא. בג"כ היפה בנשים, שפירו דכלא:

ותו היפה בנשים, כתיב בנשים, באינון אתוון דאינון נוקבי. ומאי איהו. את ה'. דהא כדין איהי פשיטו, ושפירו דכולא, למרעי, ולמפלגא חולקין לכל אוכלוסיין עילאין דילה. ועל דא, צאי לך מהאי סתימו, דאת כלילא וסתימא בגוון. לך, לגרמך ולתועלתך. וכולא ברזא דאתוון איהו:

כתיב, אלקים בארמנותיה נודע למשגב. דהא בשעתא דההוא מלך גדול אתי לגבה, ואמשיך לה לעילא למיעל בה, ובטש בה בההוא נקודה. כיון דבטש בההוא נקודה, אתפשטת ואתפתחת לכל סטריין, ואתעבידת את ה', פתחא דהכלין לכל סטר, למיעל ההוא מלך גדול, וכדין אלקים בארמנותיה באינון פתיחו דהיכלין, באת ה' אשתמודע:

ההוא אלקים חיים, נטלא ההוא שמא, למיזון ולמפלגא חולקין לכולא. וכדין נודע למשגב, למהוי משגב לתתאי, ולארכא ברכאן לכולא, כגוונא דלעילא:

בשעתא דבעא קב"ה למברי עלמא, סליקו כל מלין דעלמא, וכל דרגין עילאין ותתאין, כלהו במחשבה. אמאי אקרי מחשבה. אלא דא איהי נקודה חדא סתימא, דקיימא במחשבה. דהא נקודה חדא, לא אתידע לאן אתר אתפשטת, ומה יהוי מינה, ולאן אתר יסטי אורחא. ונקודה דא, איהי רישא דכל רעותין וכל מחשבין דעלמא:

והוה כלא סתין בגווה, ולא אתידיע, עד דאתפשט האי מחשבה, ואתעביד חד פשיטו, לסטרא דא ולסטרא דא. כיון דהאי נקודה אתפשט בהאי פשיטו, אתגלי יתיר כל מה דהוה סתים:

לא דאתגלי למנדע, אלא אתגלי ההוא סתימו, לאן אתר סטי אורחא. ונפקא מרזא דמחשבה, דהא לא קיימא במחשבה, ולא סלקא בשמא דא, אלא קיימא בשמא לאתגלייא. ואתעביד חד קול בלחש, ומאי איהו. דא את ה'. דהוא מנו לאפקא כל אינון מלין סתימין דהוון גו מחשבה:

הכא איהו בהיפוכא מגוונא דלתתא. לתתא, מאן דבטש בההיא נקודה דלתתא, כד איהי סתימא, ואתי לגבה ההוא מלך גדול, דאיהו ברזא דאת ו' דנפיק מההוא ה' עילאה. ההוא ו' דנחית מגויה, בטש בהאי נקודה, ואפיק מגויה כל מה דלקיט מלעילא, ואתפשטת ואתפתחת לכל סטרין, ואתעביד את ה':

לעילא, מאן דסטש באת ה' עילאה, איהי נקודה חדא עילאה סתימא, כיון דבטש בה, אפיק לבר, ואתגליין כל אינון מלין סתימין דהוו תמן, ונפקי לבר, הא אתיידע ההוא מחשבה דהוה סתים ולא ידיע:

כגוונא דא, כד בטש ו' בנקודה דא לתתא, כדן אפיק מגויה, כל אינון חיילין ומשריין ואוכלוסין ונהורין ונחלין עמיקין דלעילא:

וכדן אמרי לה, ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים. טול נהורין ומזונין, ופלגי לכל אינון חיילין והבי לון. על משכנות הרועים, אינון רועים דהן מנהגי עלמא, למייהב לון שולטנו ותוקפא, כל חד וחד כדקא חזי ליה. וכל דא, באתפשטו דההיא נקודא דהות סתימא מן קדמת דנא:

חדי רבי שמעון, ואמר, בקדמיתא עד לא אתאמר ולא אתגלי מלין אלין דשיר השירים, בכינא ועציבנא. והשתא דמלין אלין אתגליין, חדינא, ואמינא, דזכאה חולקי דהוינא בדא. ותו, דמלין עילאין דלעילא, אתגליין הכא על ידא דמר.

שיר השירים מאמר לסוסי ברכבי פרעה

לסוסי ברכבי פרעה דמיתך רעיתי, רבי שמעון פתח ואמר, ויקח שש מאות רכב בחור וכו', ת"ח, חכמתא דמצרים, דכל מה דעבדו, לגבי רזא דחכמתא דלעילא עבדו. ופרעה חכים הוה יתיר, דהא לא מוקמי מלכא במצרים אי לא יהא חכים מכלהו:

ועל דא כתיב ויקח, איהו נטיל כולא בחכמה, נטיל עיטא דחכמתא לגביה. אמר, עמא דא שש מאות אלף אינון, עאל לאידרוי, והפך בכל זיני חרשין דיליה, ועבד סגימין פסיסין, וחרש חרשין, ונטיל שית מאה רכב ברירן. בחור:

ברירן בחרשין, טעונין בכל זיני קסמין וחרשין כרזא דלעילא, דההוא ממנא דאתמנא עלייהו:

והוה נטיל טעין בקסמין וחרשין, שש מאות רכב בחור דהוו ברירן לקבלייהו דישראל. וכל רכב מצרים, כל חד וחד טעין בחרשוי וקוסמוי. לא הוו חכימין במצרים, דלא טעין טעונין דקסמין וחרשין:

ושלישים על כלו, מאי ושלישים. אלא זינין דחרשין ליה גליפן בתלת תלת. ושמיהן דמסאבו הוו באתוון דתלת תלת. כלהו גליפי בקסירין מזיינן, כגוונא דלעילא, למהוי ליה זיינין קסירין לגבייהו דישראל:

על כלה כתיב, דהא עיטא נטל על כלה, ובגין לשיצאה לון לישראל. וכלהו הוו זיני משריין על כלה, דהות נטלא קמייהו דישראל:

מיד ויחזק ה' את לב פרעה וירדוף אחרי בני ישראל ובני ישראל יוצאים ביד רמה. מיד רמה לא כתיב, אלא ביד רמה. איהי יד דכתיב ביה, וירא ישראל את היד הגדולה, ההיא יד הגדולה איהי יד רמה:

בההיא שעתא, חקיק קב"ה בהאי יד, כל דיוקנין, וכל חיילין ותוקפין דמצראי, כגוונא דאינון חרשין וקסמין דעבדו, בשעתא דהוו אתיין בחרשא דא. ההיא יד, הוה חקיק ביה לקבליה דההוא חרשאי, ואתברת קמיה דההוא דיוקנא דהוה חקיק בההוא יד. הה"ד, ימינך יי' נאדרי בכח ימינך יי' תרעץ אויב. ובגין האי דמיתך, דיוקנין וציורין חקיקנא בך, כגוונא דסוואתא דפרעה. עד הכא:

;ל0,21,24,721,2,71,291,27,21,0,1,6,06,66,1,0,21,27,291,2,71,24,721,21,0; אבל בקישורא דמלין לא אתקשרו. דאי הכי, מאי לגבי קרא דלעילא, וברזא דרחימו וחזוה דתשבחתא דא. מאי בעאן הכא רתיכין דפרעה. ומאי קא אתיב לגבה:

אלא ודאי כולא בקישורא דרזא חדא איהו. לסוסתי ברכבי פרעה. אהדרנא למלה קדמאה. דכד קב"ה מני לה על כל אינון אוכלסין ומשיריין דלתתא למהוי רישא דלהון. מההוא זמנא איהי משבחת תדיר, ולא שכיכת, וכל אוכלוסין דילה משבחן תדיר, ולא שכיכו לעלמין:

ותושבחתא דרחימו דא, הוי שירותא, כד נפקת ממצרים, וכל אוכלוסין דלעילא ותתא הוו קמה, וכדין שריאת רחימו דתושבחתא לגבי עילא. וסוואתא דפרעה ורתיכוי הוו נטלן אבתרייהו דישראל, איהי שריאת בתושבחתא דרחימו לגבי עילא:

וקב"ה לא בעי בתושבחתא בההוא זמנא, כמא דתנינן דכתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ואיהו אשתיק לה מגו תושבחתא דרחימו דשריאת:

פוק חזי כלה דקיימא ברחימו למחמי לבעלה, כד חמאת ליה, אתערת רחימו לגביה, ושריאת לשבחא לגביה. ואי איהו לא בעי בתושבחתא, משתקה בשתיקו מאתערותא דרחימו דשריאת. איך שכיך לבה ורעותה:

כיון דטבעי כל אינון סוואת ורתיכין דפרעה בימא, וחמו ישראל כל אינון גבוראן וניסין דעבד לון קב"ה, שבחו ישראל בארעא תושבחתא בגינה, וקביל לון קב"ה, דכתיב, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליי'. לבתר כד אהדר בירא, שבחו ישראל תושבחתא בגינה. דכתיב, אז ישיר ישראל את השירה הזאת. אתא יהושע ושבח תושבחתא בגינה. אתו דבורה וברק ושבחו תושבחתא בגינה:

כיון דבנה שלמה בי מקדשא, ועלמין הוו כלהו בשיקולא חדא, כדין איהי אתערת רחימו ותושבחתא עילאה, ואמרת מילין עילאין אילין דתושבחתא ורחימו לגביה:

כדין איהו, מגו רחימו ותיאובתא דכלה, בעא לאדכורי לה ההוא שתיקו, דעבד לה למשתק, ולא בעא בתושבחתא, פתח ואמר, לסוסתי ברכבי פרעה, כד אינון סוואת ורתיכין דפרעה הוו אתיין ורדפין אבתריהון דישראל, דמיתך רעיתי, אשתיקית לך באשתוקא. דימיתך:

כמא דאתמר, וידום אהרן. שמש בגבעון דום:

ועם כל דא, הכי אצטריך, דהא בההוא זמנא עד כען, בנין ואכלוסין דארעא, וכל תיקונין דילך, לא הוו שלמין כדקא יאות, ואת לא הוית מתעטרא בהו כדקא יאות בתיקוניך:

אבל השתא נאוו לחייך בתורים, כמא יאין כל תיקונין דילך, וכמה שפירין אינון בתורים,, דכבר קבילו אורייתא, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ואתעטרת בהו. מה דלא הוית מקדמת דנא:

ובגין כך דמיתך רעיתי, ולא בעינא בתושבחתך, ואתערו דרחימו דילך, בגין דאת ערום ועריה, ולא הוית מתקנא בתיקונין. והשתא כמא יאין תיקונין דילך, ורעותא דילי בך, ובמילי תושבחתך. צוארך, הא אית לך בי מקדשא בארעא, בגוונא דכלהו ציורין עילאין וכמה צדיקים וחסידים עאלין בגויה:

והשתא דאת מתעטרא בתיקוניך, ובשלימו דלהון, הא כל מקורין עילאין, וכל דרגין ושייפין הא אינון לגבך, לקבלא לך, ולא תקנא לך בתיקונין עילאין:

ועל דא תורי זהב נעשה לך, נעשה ודאי, אעשה לא כתיב, אלא נעשה, מרישא דנקודה עילאה, עד יסודא תתאה, נתקן לך, ונעביד לך מסטרא דזהב, דתמן אתערו דרחימו. עם נקודות הכסף, מסטרא דימינא:

לאחזאה, דהא אתערו דלעילא, לא אתער ולא אתתקן לגבה, אלא כד אתתקנא איהו בקדמיתא בתיקוני דהאי עלמא. כיון דתיקונין דהאי עלמא אתתקנו בה כדקא יאות, כדן תיקוני דלעילא מתתקני בה, ויהיב לה תורי זהב עם נקודות הכסף. תורי, כמד"א תור אסתר בת אביחיל:

וע"ד, כד רדפין סוסוון דרכבי פרעה, דמיתך, דלא תשבח ולא תתער רחימו לגבאי. בגין דתיקונין דילך לתתא לא הויין. והשתא יאות הוא, דהא נאוו לחייך בתורים וגו', ודאי תורי זהב נעשה לך וגו', ונתתקן לך כדקא יאות. וכל חד וחד כפום אורחוי, ומלין הכי מתקשרן:

לסוסתי ברכבי פרעה וגו', כתיב וה' הולך לפנים יומם בעמוד ענן וגו'. בשעתא דאפיק לון קב"ה לישראל ממצרים, לא הוו בעאן למיזל במדברא באורח נגיבו. דהוו רגילין במצרים, דהווא כגנתא דעדן, כד"א, כגן ה' כארץ מצרים. דהוו אזלין באתר נגיבו באורחא, בחורבא בלא יישובא:

מה עבד קב"ה. שדר קדמייהו שכינתא, דהות אזלת בכל גוונין דזהרא, בכל גוונין דתיאובתא, והוו רהיטי אבתרה למחמי בתיאובתא. ובג"כ הוו רהיטין אבתרה, ואזלי, ולא הוו מתעכבי. וקב"ה עביד לון הכי, כי היכי דלא יתעבד קדושא דשמא על ימא, דאיהו הוה בעי לאתיקרא בגו כל עממין דארעא:

כגוונא דאלין אזלין בבהילו, אוף הכי עבד פרעה ברתיו וסוסוון דיליה, בגין למרדף בבהילו, דלא יתעכבון רתיכוי באורחא. מה עבד. נטל סוסוון נוקבי וסוון דכורי, ושוי נוקבי לקמייהו ודכורי מאחורא, דכורי הוו רהטי בתר נוקבי, ונוקבי הוו רהטי מקמי דכורי, ואלין ואלין הוו רהטי בבהילו. ודא עבד פרעה בחכמתא, למרדף בבהילו אבתרייהו דישראל:

כיון דאדביק לון, ובעא לאגחא קרבא בישראל, נטל נוקבי וחגר לון לאחורא, ודכורי לקמייהו, בגין ליאשה רתיכוי. כך בקדמיתא כתיב, וה' הולך לפנים יומם, ולבתר כתיב, ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם. ויסע, בגין דתייאשוון ישראל, ויהון נטירין. וכל אינון גירין, ובלסטראין, ואבנין, וקולפין, דהוו רמאן לגבייהו דישראל, לא מטו לון. והיינו דכתיב, התיצבו וראו, ובגין כך דמיתך, בההוא גוונא ממש:

כיון דאינון אוכלוסין אתעברו, וחמו כל אינון נסין וגבורין דעבד קב"ה על ימא, כדין נאוו לחייך בתורים, אתתקנו ישראל ברזא דמהימנותא, דכתיב ויאמינו בה' ובמשה עבדו. וקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, וכדין אתתקנו כולא, עילא ותתא כדקא יאות:

נאוו לחייך בתורים, ת"ח, כל גוונין דלגו, וכל מחשבין ורעותין דעלמא דאינון גו לבא, כולהו אתחזון באנפין. ובאנפין אשתמודעא בר נש מאן איהו. אי עובדוי לטב, אי עובדוי לביש. כד"א, הכרת פניהם ענתה במ. והשתא דתיקונין דכלא כלהו כדקא יאות, בתיקונין דכשראן, בתיקונין דעובדין טבין, מיד נאוו לחייך בלא כיסופא כלל:

וכל דא הוי בזמנא דאתבני בי מקדשא, ועלמין כולהון בחדוא, עילא ותתא, וכדין אתתקנו אנפין כדקא חזי. אתחברו אנפין באנפין כדקא חזי:

לחייך, ולא כתיב פניך, בגין דכולא חד, אבל לחיים, אינון מתקנן צפצופא ומילולא לאסתכלא בהו. ובגין כך, שירתא דא אתתקנא השתא, יתיר משאר זמנין דעלמא.

מדרש שיר השירים מאמר ד' מ' נפתחות לה' ה'

כתיב, והנה דבר ה' אליו לאמר לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך. וכי אברהם דהוה אזיל בשלימו לגבי מלכא קדישא, איך לא האמין במאמר דקב"ה, אמר דלהוי ליה בנין, דכתיב לזרעך אתן את הארץ הזאת. ולבתר איהו אמר, והנה בן ביתי יורש אותי:

שפיל לרישיה דקרא, מה כתיב, ואנכי הולך ערירי. וכתיב הן לי לא נתת זרע והנה בן ביתי יורש אותי. אלא בקדמיתא אברהם הוה הימין בקב"ה, והוה מסתכל בכוכבייא ובהני מזלייא, והוה חזי דלא יהא ליה בר. בגין דעד כאן לא הוה דביק בדביקו דמאריה:

כיון דכתיב ויוצא אותו החוצה, אפיק ליה מההוא אורח, וקריב ליה לגביה לפולחניה, למנדע אורחין אחרנין דחכמתא, ואפיק ליה מההוא טיורי דמזלי, ואמר ליה, אברם אינו מוליד, אברהם מוליד. ודא ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך:

מאי טעמא. בגין דלית בכל אתוון את דמתקנא לאולדא, בר את ה'. האי את, איהי מתקנא למעבד פירין ואיבין יתיר מכל שאר אתוון. ובגין כך איהי פתיחא מכל סטריין:

ואי תימא, את דא לא אצטריך ליה לאברהם לאתוספא ליה, דהא לאו דיליה הוא, ה' איהי נוקבא בכל אתר, ותינח לשרה למהוי את דא רשימא בגווה:

אלא תרי ההי"ן אינון, חד עילאה, וחד תתאה. חד עלמא דדכורא, וחד עלמא תתאה, דאיהו עלמא דנוקבא. כיון דאתוסף ה' באברהם, אור קדמאה דהוה האי ה' מתעטף ביה, נפיק ועבד איבין. ואתרשים אברהם בההוא דרגא עילאה דיליה, בחילא דהאי ה' עילאה, דהא לית חילא ותוקפא לההוא אור קדמאה, בר ה'. ובגין כך נטיל ההוא אור קדמאה, את ה' עמיה, ואתישב בדרגיה, דהא סליק למהוי עביד תולדין:

תרין אתוון רשימין הכא, דאינון סליקו לעלמא עילאה, ואינון ה"ם. את מ' מעלמא עילאה איהי. מאי בינייהו בין את מ' ובין את ה', דהא תרווייהו מעלמא עילאה אינון:

אלא כד סתים כולא גו מחשבה עילאה, ואיהי נקודה לא אתפשטא, ואסתים לגו. כל אינון שבילין עילאין, ואתוון סתימין, אסתים כולא באת מ'. והוון כל אינון שבילין ואתוון עילאין סתימין כלילין באת דא. כיון דסליק ברעו לאתגלאה, ולאפקא תולדין, האי את מ' אתפתח, ואתעביד את ה':

לא אשתנו דא מדא, אלא דאתפתח לאפקא תולדין ולאתגלייא בלחישו. דהא את דא לא אתגלייא ולא אדכר. ואע"ד דאיהי דלחישו, הוא בפום גלי. ובגין כך, בשעתא דאתגלי ואתפתח, כדין זמין לאולדא:

דהא בעוד דלא קיימא בפתיחו דה', כולא סתים בגווה באת מ'. לבתר דאתפתח, עביד תולדין באות ה':

ואינון תולדין לא נפקי לבר, בר בחד אבר, שייפא קדישא דאתתקן גביה, ועאל באת ה' בתרייתא. מאת ה' נפיק, ובאת ה' עייל, בההוא אבר דאתתקן גבי ה' בתרייתא:

ובשעתא דאתפתח, ואתוסף את דא, ה' עילאה, כדין אתתקן בתיאובתא, והאי אבר צדיקא דעלמא אתתקן עליה. וע"ד, כד אתתקן האי אבר בתיאובתא, אתוסף ביה ה'. וכד אבר דא לא הוי בתיאובתא, והוה מ' בלחודוי, לאתחזאה דהא לא קיימא לאולדא:

ורזא דא אברם, אב"ר מ', דא אינו מוליד, דהא מ' סתימא איהי, ולא קיימא לאולדא. כד אתוסף ה', ההוא מ' אתפתח, ואתוסף ה', וקיימא בההוא אבר למעבד תולדין. ורזא דא אברהם, אב"ר ה"ם, דא, מוליד ועביד איבין:

ובגין כך אברם אינו מוליד, אברהם מוליד. בגין דההוא אבר לא אתתקן עד דאתי ה'. ובכל אתר ה"א קיימא לתולדין ואיבין, וע"ד שמא גרים:

ומנ"ל דההוא אבר לא אתתקן אלא בגין ה'. דהא בזמנא דהוה שמיא אברם, לא אתגזר ההוא אבר, ולא אתתקן. בטר דאתא ה', אתתקן ההוא אבר, ואתגזר, למעבד איבין בההוא ה' בתראה. ובעוד דאיהו עלמא עילאה סתום באת מ', ההוא אבר לא אתתקן, וקיימא ערלה בלא גזירו:

ודרגא תתאה קיימא מגו ערלה, באת ד', גו מסכנו. כד עלמא עילאה גו סתימו ברזא דאת מ', עלמא תתאה במסכנו ברזא דאת ד':

כד אתפתח עלמא עילאה מאת מ', ואתעביד ה', כדין, אתתקן ברית, ואתעבר ערלה. וכיון דאתתקן האי ברית, נפקין אלין תרין אתוון, ועיילי אתוון אוחרנין. נפקין תרין אלין ד"ם:

וכל גזירו דלא נפיק מיניה דם, לאו איהו גזירו. דהא אלין מתעברן ועיילין תרין אחרנין. באתר דאת מ', עייל ה'. באתר דאת ד', עייל ה'. כדין כולא קיימא לאולדא:

ורזא דא למ"רבה המשרה ולשלום אין קץ על כסא דוד ועל ממלכתו להכין אותה ולסעדה. מ' רבה, למרבה. רזא דא, כד לאת מ' רבה המשרה, דאסגיא רבו עילאה, דאתפתח ואתעביד ה', כדין ולשלום אין קץ. מאי ולשלום. אלא ולשלום, דא ההוא אבר יסוגא דעלמא דאתעבר מניה ערלה, ההוא דאקרי קץ כל בשר, ודאי ולשלום אין קץ, דהא אתעבר. ויתב שלום על כסא דוד, ועל ממלכות, להכין אותה ולסעדה במשפט ובצדקה:

וכל דא, כד אתעבר מ' ואתפתח, כדין אתעבר ערלה, ואתעבר ד', כמא דאתמר. ורזא דא, הנה דם הברית אשר כרת ה'. דאצטריך לאפקא מיניה ד"ם ברית, תרין אתוון אלין:

ועל רזא דא, אברהם אבר ה"ם דאתפתח את מ', בגין לשמשא האי אבר בעלמא דלתתא. ובגין האי, יצחק לא נפיק, עד דאתעבר ערלה מההוא אבר קדישא עילאה. ובג"כ, קב"ה כל מה דעבד בארעא, כולא איהו ברזא דשימושא כגוונא עילאה, לאחזאה דהא אפיק שמהן כולהו בחכמתא עילאה, כגוונא דרזא דלעילא, כלא כדקא יאות:

והנה דבר ה' אליו לאמר לא יירשך זה. מאי טעמא. בגין דהוה עבד משכיל. וכדין אמר, הן לי לא נתת זרע והנה בן ביתי כו'. בגין דהא איהו הוה מסתכל וחמי בטיורי דלא יוליד. ובשעתא דאתגזר אברהם, אשתלים בכולא באת ה"א, דאתפתח מאת מ' ואת ד' אוף הכי. כדין עאל אברהם באורח דחכמתא, ואתעבר מההוא אורחא אחרא דכוכביא ומזלי:

ת"ח, בשעתא דהוה ביה ערלה, דלא אתגזר, קב"ה לא אתגלי ליה אלא במחזה. בגין דעלמא עילאה הוה סתום באת מ', ועלמא תתאה הוה במסכנו באת ד'. כיון דעלמא עילאה אתפתח באת ה', ואברהם אעבר ההוא ערלה, ואתעבר עלמא תתאה מההוא ד', כדין כתיב, וירא אליו ה', כדין אתגלי כולא, ואתפתח מאי דלא הוה מקדמת דנא כדין:

כהאי גוונא ממש, כל זמנא דצדיקי וחסידים אסגיאו בעלמא, כדין כולא אתגליא ואתפתח. בזמנא דשלמה מלכא בנה בי מקדשא, והווי ישראל כולהו צדיקי וחסידים, שקטי כחמרא על דורדייה, כדין אתפתח כולא, ואתגלי שירתא דא עילא ותתא:

בההוא שעתא כתיב, לסוסי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתי. מה סושווא דרתיכין דפרעה הווי מזוינין בכל זיני קרבא, אוף הכי אנת הוית מתלבשא בכמה זיני קרבא, לאגחא קרבא. ומה סושוון דפרעה הווי טעונין בכמה מאני זיני קרבין, אבנין, גירין, בלסטראין, קסורין, כולהו טעונין לאגחא קרבא, אוף הכי אנת כן טעיננא כל זיני קרבין, לאגחא קרבין, לאתקדשא כן לעיניהון דכולא, ולאגחא קרבא בהון:

והשתא חמינא לך בגוונא אחרא, בכמה תיקונין יאין, בכמה תיקונין שפירין. נאו לחייך בתורים, בתרי הה"ן, דהא כולא אתפתח לגביך ואתגלייא. ה' עילאה חדי כן, ויא לי לקבלך, ואתפתח. ואת אתעברת מאת ד', ועיילת בא ה'. ואלין תרין, נאו ואתתקנו לגביך, דאינון תרין הה"ן, אינון תורים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. צוארך בחרוזים תיקונין עילאין, דכל מקורין דאתתקנו לגביך:

ודא איהו דאיהו דכיר לגבה בחביבו ורחימו סגי, בגין דתיאובתיה לגבה, ולנחמה ולמללא על לבה, ולאחזאה לה רחימו סגי. ועל דא אמר לגבה, תורי זהב וגו', מכאן ואילך אית לאוספא לך שפירו על שפירו, תיקונין על תיקונין.

שיר השירים מאמר הויה אלקים בשמיא וארעא

כתיב, ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. האי קרא אוקמוה חברייא. אבל עלה אלי ההרה, זכאה חולקא דעבדא, דמריה סליק ליה לגביה ברתיכיה. הה"ד, עלה אלי ההרה, ההרה ודאי. דהא ההר מבעי ליה:

והי"ה שם, הכא אתמסר ליה למשה, מה דלא אתמסר ליה מקדמת דנא. דהא ההוא שמא דרתיכא קדישא, אתמסר ליה בידיה:

וא"ת הא כתיב של נעליך. ודאי פקיד ליה לאתפרשא מאתתיה מכל וכל, אבל גווגא אחרא לא אתמסר ליה עד השתא. בשעתא דאמר ליה קב"ה, והי"ה שם, כדין מסר ליה שמא גליפא, וחקיק ליה לגבי משה בארעא:

בקדמיתא כד הוה במצרים, חקק ביה שמא דאלקים, דכתיב ראה נתתיך אלהים לפרעה. שמא דא ודאי אתחקק ביה בשירותא דנביאותיה. כיון דאסתלק בעילוייא אחרא, חקיק ביה קב"ה שמיה ממש, בגין לאסתלקא על שמא דאלקים דהוה ביה בקדמיתא. והשתא חקיק ביה שמא קדישא דיליה, בגין לאזדווגא ביה בשמא קדמאה, ולמהוי בארעא שמא שלים, כגוונא דליעלא, ידו"ד אלקי"ם, דהוא שמא שלים:

ושמא שלים הוה ביומי דמשה בארעא. אלקים, ההוא זווגא דיליה. ידו"ד, שמא קדישא ביה. ועד דלא אתגליף ביה במשה שמא דא, לא אזדווג ביה שמא דאלקים. כיון דכתיב עלה אלי ההרה, אתיהיב ליה רשו למיתב על כורסייא דמלכא. כדין כד מלכא יהיב ליה כורסייה, יהיב ליה שמיה ממש, דכתיב והי"ה שם, אנח ליה באתריה בכולא:

בתרין דרגין סליק משה בההוא זמנא, מה דלא אסתליק הכי בר נש בעלמא. אתיהיב ליה כורסייא דמלכא, ומלכא מסר ליה שמיה, זכאה חולקיה דמשה:

ואתנה לך את לחו"ת האבן, והא אוקמוה לחות האבן כמשמען. אלא כל מפתחן אתמסרו ליה למשה. משמע דכתיב ואתנה לך, ל"ך ודאי. דהא כד אסתלק בשמא דא והי"ה שם, ואתמסר ליה כורסייא דמלכא, כדין אעטר ליה בכולא,, למהוי תיקונא שלים, תיקונא עילאה:

והתורה והמצוה, אלין תרין דרועין, מסטרא דא, ומסטרא דא. אשר כתבתי, אלין תרין ירכין. להורותם, דא איהו דרגא יסודא חדא, דמיניה נפקין כל טעמין, לאענאה לתתא, וכלא אתמסר ליה למשה, בגין לאעטרא ליה ברזא עילאה, למהוי תרין שמהן גליפן, דאינון שמא שלים בארעא:

ועל דא אמר דוד מלכא, לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ. אל תקרי שמות, אלא שמות. אינון תרין שמהן, דאינון שמהן גליפן, וסלקן לשמא שלים, למהוי שמא שלים בארעא, כגוונא דליעלא:

כיון דאתא שלמה, ואתבני בי מקדשא, מה כתיב. וישב שלמה על כסא ידו"ד למלך. כדין האי כסא אתעטרא עילא ותתא, וסלקא בתושבחתא לגבי עילא:

לגבי

שיר השירים מאמר ב' טעמים ונקודות ואותיות

כיון דסלקא בתושבחתא, אושיט לה מלכא ימינא, לקבלא לה. וקביל לה בין דרועוי, ואמר לה מיילי דרחימו, ופקיד למיהב לה מתנן ונבזבזן ויקר סגי, ואמר תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. תורי זהב, אינון פסוקי טעמי. בגין דאינון אולפין אורח לאענאה, אי לימינא ואי לשמאלא:

ועל מה אקרון תורי. בגין דכד מטא תור וזמנא דהאי דרגא, למיהב לה על ידא דההוא יסודא. עביד בה רשימו לאענאה, ולמהך בההוא אורח דבעי למהך. וכן כד דרגא אחרא, מטא תור וזמנא

למיהב בה, עביד בה רשימו בגוונא אחרא, לאנעאה ולמהך בההוא אורח ממש. ועל רזא דא, ישרים דרכי ה'. אלין אינון תנועי דטעמי, כל חד וחד כדקא חזי ליה:

תורי זהב, בגין דטעמי הכי תליין על אתוון, כמה דתליין נזורין דנזמין על גבי אודנין. כגון תלשא, ושאר תנועי דאינון נזמין ונזורי, דתיקונין דאתוון:

תיבין בלא טעמי, ולא אית בהו תנועי, הכי אינון כאודנין דכלה, בלא נזורין ועגולין, ושלילא מתקונא. תיבין בלא נקודי, אינון כאתתא בלא לבושין, דלא יכלא למיהך לאתר דעלמא. ביגן כך תיקוני דאתוון, אינון טעמי ותנועי. אלין ואלין תיקונין ומלבושין אינון לאתוון. וע"ד תורי זהב, אינון תנועי דטעמי:

ומה דאמר זהב, בגין דאינון אתיין מרישא דמלכא, למיהב דעתא וסכלתנו לאתוון כלהו. בגין כך כולהו ברזא חדא קיימין:

נקודי וטעמי, תרין דרגין אינון, אלין ואלין אצטריכו לאתתקנא בהו אתוון. אתוון אינון רשימין דרזין עילאין, דהא כולהו נפקן מרזא דחכמתא עילאה, באינון תלתין ותרין שבילין דנפקא מחכמתא:

ואתוון כוהו חקיקין לתתא, וירתא לון תורה שבעל פה. וכד כולהו אתיין לאתקנא לה ברזא דאינון אתוון, עבדי בה נקודי וטעמי, כמה דאתמר. ועל דא תורי זהב וכו':

והכא רזין עילאין, לאינון דידיעי מדין. אתוון כולהו רשימין ברזא, ואקרון גופי תורה, דקיימין למילף ולמנדע ברזין עילאין:

נקודין אינון נפקין מרזא דמוחא, לקיימא אתוון על תיקונייהו, ובנקודה חדא אשתני תיבה, ואעבר לההיא תיבה מקיומה, בגוונא אחרא:

בוצינא דקרדינותא, כד בטש ההוא אוירא דכיא במוחא, בטש ולא בטש, מטא לגביה דההוא מוחא, ואסתליק מניה, מטא ולא מטא. כדין ההוא בטיזו נפיק לגבי אתוון מגו מוחא, ואתוון אתנקידו:

וא"ת, נקודי תיקון סופרים הוא. ח"ו. דאפילו כל נביאי דעלמא יהון כמשה, דקביל אורייתא מטורא דסיני, לית לון רשו לחדתא אפילו חדא נקודה זעירא באת חד, אפילו את זעירא דאורייתא:

כיון דההוא בטישו אתיישב במוחא, מגו אוירא דכיא דאתפס, בגין דאית אוירא דכיא דלא אתפס כלל. והאי דאתפס כד אתיישב בהאי מוחא, ההוא בטישו עילאה. כדין נפקי כל תנועי דטעמי, ואינון טעמי כמתג לסוסיא, למהך באורח מישר, לימינא, ולשמאלא, לכל רעותא דטעמי אזלי, ופסקי, ותבי, ומרהטי, אזלי בגאותא, ובשפלי, ולית רשו לכל אתוון למהך לסטרא דא ולסטרא דא, בר ברשו, כמה דטעמי מדברי לון. ומלה בגינהון אשתמע, בגין למהך באורח מישר:

וע"ד, אתוון כלהו אתיין למיהך ברזא דהני תרין. בנקודי וטעמי כחדא. ורזא דא, תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אופניו. תפוחי זהב, אינון טעמי ותנועי. במשכיות כסף, אלין נקודי. דבר דבור על אופניו, דהא לית מלה כדקא יאות, לבר בתרין אלין. ובג"כ, תורי זהב נעשה לך:

כתיב ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו וגו'. האי קרא אתערו ביה חברייא, ודאי קב"ה אמר דא, למשריין עילאין, ואתייעט בהו למברי אדם כמלכא גו חילוי:

אבל אית לאסתכלא, אי ברזא דלעילא הוה, דהאי אלקים איהו אלקים חיים, רזא דעלמא עילאה. ואי איהו אלקים רזא דעלמא תתאה. איך אתתקן נעשה להאי סטרא ולהאי סטרא:

אלא ודאי, כולא איהו כגוונא חדא, וברזא חדא. אדם כליל בכל סטריין, רזא דיליה איהו בכולא, ומרזא דאלקים אשתכח אדם. ולא אשתכח מרזא דשאר שמהן. הה"ד, ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים. בצלמו בצלם, תרין צלמין אמאי אינון. אלא חד לדכורא, וחד לנוקבא:

תרין אלקים הכא, חד דכר, וחד נוקבא. בצלמו, דכר. בצלם אלקים, נוקבא. ועל דא ויברא אלקים את האדם בצלמו, דא עלמא עילאה. בצלפ אלקים, דא עלמא תתאה. ורזא דא נעשה, כללא חדא. כדקא אמרן:

בשעתא דאתברי אדם, אתוון כלהו אתבריאן, אתגלימו, ואצטיירו. בשעתא דאתנשיב ביה רוחא, נפקו נקודי ואתיישבו על נקודי ואתוון. וכל תיקונא דרזא דאדם הכי איהו, בכל סטריין דעלמא. ברזא דאדם, אתיישב כולא כמא דאתמר. ולית אדם, בר בכל הני תיקונין:

א"ל אליהו, ר', אפתח פומך, וינהרן מילך. דרשו דלעילא אתמסר בידך. פתח ואמר, בראשית ברא אלקים. האי קרא אוקימנא ליה בכמה דוכתי. אבל ת"ח, על רזא דעיקרא דא כדקא אמרן, דהא אי ייתון כל נביא מהימני דעלמא, ויסתלקון בנבואתהון בסליקו דנבואה דמשה, לא יכלין לחדתא אפילו חדא נקודה דאורייתא:

מאי טעמא. בגין דאתוון כולהו לא נפקו אלא מגו נקודה זעירא, ואתוון אינון כללא דאורייתא. והא לית לכל אתוון רשו לנטלא להאי סטרא ולהאי סטרא, בר בנקודי:

אתוון כולהו, כגופא בלא נפשא. כד אתיין נקודי, הא גופא אתקיים בקיומיה, וכדין ויהי האדם לנפש חיה כתיב. וכלהו מרזא דחד נקודה נפקי:

בשעתא דאתוון נפקו מגו עלמא דאתי, כולהו אגלימו ברזא דאדם, והוו גופא בלא נפשא:

עד דאתער האי נקודה עילאה, ואעל בטמירו גו עלמא דאתי. ונפקו נקודי כולהו, מגו האי נקודה, לקיימא אתוון על קיומיהו. ודא איהו בראשית ברא אלקים, ראשית דא נקודה עילאה, דבה ברא אלקים, ואתקין כל נקודי תיקוני דאתוון, דאינון רזא דשמים וארץ. ואי לא האי ראשית, רזא דנקודא עילאה, לא אתנקידו אתוון, ולא הוה בהו קיומא:

ד"א בראשית, בהאי ראשית רזא דנקודא עילאה, ברא אלקים, בחילא דהאי נקודה, נפקו אתוון, ואצטיירו בתיקונייהו, למהוי רזא דגופא בשייפין ידיען, בלא נפשא. ובג"כ כתיב ברא, בגין דלא נפק נפשא לגופא לקיימא בקיומיה:

כיון דאתער נקודה עילאה, גו עלמא דאתי, לאפקא נקודי נפשא, כדין כתיב, ויאמר אלקים יהי אור, אתנהירו אתוון בנקודי, דאינון נפשא:

אור, דא נקודה קדמאה, דנהיר מגו ההיא נקודה עילאה סתימא, דסתים ולא ידיע. נקודה דא, דנהיר מגו ההיא סתימא דא, נקודה דאיכרי חולם. דנהיר לעילא על כל אתוון, בגין יקרא דנקודה סתימא:

ובגין דאתוון כולהו, אתכנשו בחמש מאה פרסי דעלמא דאתי, נהיר נקודה דא חמש זמנין. ורזא דא, ויאמר אלקים יהי אור. ויהי אור. וירא אלקים את האור כי טוב. ויבדל אלקים בין האור ובין החושך. ויקרא אלקים לאור יום:

יהי אור דא נקודה חולם. ויהי אור, דא נקודה אחרא דאקרי שרק. בגין דנקודה קדמאה דאיקרי חלם, נהיר לעילא, ועד דלא אתמשך לאנהרא לתתא, הוה סתים. כיון דאתמשך נהיר גו אמצעיתא, ברזא דשרק. וירא אלקים את האור כי טוב, דא חרק. כד נהיר לתתא:

בזמנא דנפקו נקודין לאנהרא לגופא, אור קדמאה דאיהו חלם, נהיר לעילא, ואתיישב ברישא דגופא, ויהיב נהירו לכל רישא:

לאנפין. לעיינין. לנהירו דרישא, לכל תיקוני רישא:

ושרק שארי באמצעיתא, וזהיר נהירו לקיומא דגופא ממראה מתניו ולמעלה, בכל רוזין דיליה:

חרק שארי לתתא, ויהיב נהירו וקיומא ממראה מתניו ולמטה, בכל תיקונין ורוזין דיליה. כדין וירא אלקים את האור כי טוב:

כד אתתקן גופא דאתוון באלין נקודין, כדין כתיב, ויבדל אלקים בין האור ובין החושך. לעולם הבדלה בדרועא דשמאלא, דאית ביה חושך. ואנהיר בנקודת סגול, לאנהרא מגו חשוכא ולואי:

ויקרא אלקים לאור יום, דא נקודת צרי, דאנהיר ואתישב בדרועא ימינא, ואתקין ליה בכל תיקוני:

וכד נוקבא אתדבקות בימינא ושמאלא, ואתיהיבת בינייהו, אתדבקו בה תרין נקודין אלין צר"י וסגול. בקיומא והפוכא אחרא, דלא מתיישבן בה הכי. צרי אתהפך ואנהיר בה בדיוקנא אחרא, בלא יישובא כדכורא, ואיהו שבא. ובגול אתהפך ואנהיר בה בדיוקנא אחרא, ואיהו שרק דתלת נקודין. ולאחזאה חביבו דדכורא לגבי נוקבא, איהו ואיהי כולא חד, לזמנין דאנהיר בהו דכורא. מהכא אתפשטו נקודי לכל שאר שייפין דאתוון בגופא:

ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים, דא נקודה פתח. פשיטו דנהירו דאנהיר בסטרא דדכורא, בסטר שמאלא, ואנהיר לההוא סטרא, והשתא אתחליפו, ואתכללו ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא:

מים איהו לימינא, ברזא דההיא נקודה דאנהיר בה צרי, בסטרא דא דימינא, אתפליגו תרין מימין, והא אוקימנא. ובגין כך, צרי, תרין נקודין מתיישבן מימין, לקביל תרין, חד לעילא וחד לתתא, כמה דאתחזי בנקודת שב"א:

לבתר, כיון דאתנהיר האי רקיע, דאיהו נקודה דאיקרי פתח, עאל האי נקודה בין נקודה לנקודה דצרי, בין מים למים, ואפריש בינייהו. ונטיל לון לגביה. וכדין מים לסטר שמאלא בנקודת פתח. ועל רזא דא, יפתח ה' לך את אוצרו הטוב וכו', לתת מטר וכו', דהא מים מסטרא דפתח אינון:

תו אתפשט קריע מסטרא דימינא, ועאל בסטר שמאלא, בין נקודת סגול ואתעביד קמץ, ועאל כדין שמאלא בימינא, ואתכליל דא בדא, ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא:

ויאמר אלקים יקוו המים, לעילא כתיב מים חמש זמנין. יהי רקיע בתוך המים. ויהי מבדיל בין מים למים. ויבדל בין המים כו'. ובין המים. הא חמש זמנין מים, לקביל תרין נקודין דאינון חמש, צרי וסגול. צרי תרין, וסגול תלתא, הא חמש אלן מתיישבן בימינא ושמאלא:

נוקבא עאלת בין ימינא ושמאלא, ומקבלא לאלין נקודין, למיהב לה דעתא בשלמיו. ולא מתיישבן ביה הכי, ומתהפכן ביה בארץ קליל. צרי, אתהפך בה לנקודה שבא, באורח קליל. סגול, אתהפך בה לנקודה שורק באורח קליל:

ולעולם אתתא דעתא קליל עלה, דהא לא יכילו לאתישבא בה למהוי בה דעתה שלים, כמה דאינון לעילא. אלא אהדרו בה באורח קליל, ואשתכח דעתא קלה עלה. כמה דאינון תרין נקודי צרי סגול אינון חמש, אוף הכי בה שבא שרק אינון חמש, אבל בלא יישובא כלל:

יקוו המים, אינון חמש כולהו, לנקודה חדא, דאיהי נקודת שורק, דקיימא תחות רקיע, קמץ. כל אינון מיין דהאי סטרא, והאי סטרא, כל אינון חמש נקודין מתיישבן בהאי נקודה. ודא אתיישבת, ונהיר לברית קדישא דבדכורא. וכל נהורא דחמש נקודין כולהו ירית דא:

כיון דהאי ירית כולהו, כדין אתנהירת נוקבא, למעבד פירין ואיבין. דכתיב, תדשא הארץ דשא וגו'. בחילא דהאי נקודה דקיימא לתתא, דעביד בה פירין ואיבין:

ויאמר אלקים יהי מאורות ברקיע השמים, דא נקודת חטף קמץ, דנהיר נהירו, כגוונא דההוא אור קדמאה, נקודת חלם. ועל דלא אנהיר בישובא, כגוונא דיליה, איהו מארת חסר, דלא נהיר בישובא, כגוונא דחלם אע"ג דקיימא בגוונא דיליה:

ויאמר אלקים ישרצו המים שרץ נפש חיה, דא איהו, ברזא דנקודת שב"א סגו"ל. דהא סגו"ל אתכליל מיין באשא. רחשין רחישו דההוא נפש חיה, ההוא דעתא באתיהיב לה מתרין סטרין, איהו קלה עלה, ודא אקרי שרץ דנפש חיה, רחישו דרחיש ונפיק ואזיל בכל נקודי:

ותא חזי, שב"א איקרי מהיר צדק, והכי איהו. ובג"כ איקרי נפש דההיא חיה, שרק דתלת נקודין. בשעתא דאת ו' אסתלק מינה, אפיקת דעתא ההיא דנטלה מגו עילא, כמא דאתמר, ובאתריה דאת ו', אפיק שרק, והכי איהו בכל אתר:

ועל דא, נקודי כולהו קיימין לאנהרא לאתוון, כעובדא דשמיא וארעא וכל עלמין כולהו. ולית קיומא ונהירו לכל אתוון, בר בנהירו דנקודי, וכולא אתמסר ברזא דאורייתא בסיני. והכי איהו ברזא דלעילא, וכלא תיקונא דאדם, כמה דאתמר:

ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, כתיב מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ. ת"ח, כד ברא קב"ה למברי אדם לתתא, בעא למעבד ליה כגוונא דתרין עלמין:

וכל רזין דלעילא ותתא, כלא איהו באדם. גולגלתא דרישא דקיימא על גופא, איהו ברזא דעלמא עילאה, באינון תיקונין דרישא. גופא איהו ברזא דגופא, דקיימין דרגין בשייפין ידיען תחות האי רישא. ירכין ורגלין, כולא בדרגין דלתתא, כדקא חזי ליה למהוי כגוונא דלעילא. כל דיוקנין עילאין ותתאין, כולהו חקיק קב"ה באדם, למהוי איהו שלים בכלא. תא חזי, מה' מצעדי גבר כוננו, כד קב"ה אתרעי ביה בבר נש, כל צעדוי וכל אורחוי אינהו מתתקנן קמיה, ואיהו מתקן להו כל חד וחד כדקא יאות. ודרכו יחפץ, אפילו במילי דעלמא:

תו. מה' מצעדי גבר כוננו, אי בר נש ישוי דעתיה ורעותיה ולביה לגבי מלכא קדישא, למהך בתר אורחיה דאיהו עביד. קב"ה אתרעי ביה, כאילו הוא דיליה ממש:

בשעתא דנפקו אתוון מגו רזא עילאה, כמא דאתמר, ואתגלימו, ואצטיירו בדיוקנא דאדם. לבתר נפקו נקודי, ואנשיב בהו רוחא דחיי, ואתקיימו אתוון, כבר נש דקאים על רגלוי בקיומא דרוחא:

לבתר דנקודי אתקיימו על אתוון, ויהבו בהו נפשא, אצטריך למהוי בדעתא וסכלתנו, ולנטלא במטלנוי, ולמיהב מזונא ותוקפא לאחרא. ודא איהי בצלמנו כדמותנו. כמא דאוקימנא, בצלמנו דא רזא דעלמא עילאה. כדמותנו דא רזא דעלמא תתאה:

דבר אחר, בצלמנו:

אלין תנועי דטעמי, דאינון תיקונא ושלימו, בדעתא וסכלתנו, למנדע ידיעה לאסתכלא לעילא, כמה דאיהו סתים ולא אתגלייא:

כמלכא דאיהו חכים בסוכלתנו בחכמתא, ולא נטיל לסטרא דא או לסטרא דא, בר בחכמתא ובסוכלתנו ובמנדע. אוף הכי, כגוונא דא, תנועי דטעמי, כולהו מטלניהון בחכמתא ובסכלתנו ובמנדע, כמה דאתחזי. ודא איהו בצלמנו:

כדמותנו, אלין רזין דנקודי, דאינון נפקו מגו דיוקנא חדא דנקודה עילאה, מההוא דיוקנא סתימא דלא אתחזי, ומגו דנפקי מגו נקודה חדא אקרון נקודי דמות, דיוקנא דנקודה עילאה:

דאי תימא אתוון. לאו הכי, דהא דיוקנא, לאו איהו לעילא, ולא תלייא תמן דיוקנא, דהא לבתר דנפקי מרזא דעלמא עילאה, אגלימו ואצטיירו כולהו, מה דלא הות מקדמת דנא, דלאו אית דיוקנא וציורא לעילא כלל, ועל דא לא ידיע, ולית מאן דידע ביה כלום:

ראשיתא סתימא דאתגלייא, ולא ידיע, חד נקודה סתימא איהו. וההוא נקודה, לא ידיע, ולא אתגלייא, ולית מאן דידע בה. אבל אתוון, לא בה אתצירין, ולא תליין לעילא, דהא לית תמן דיוקנא כלל. ועל דא, כדמותנו אלין נקודי. בצלמינו, אלין תנועי, דאיהו שלימו דכלא:

רזא הכא לידעי מדין. תנועי דאיהו שלימו דכלא, אן אינון כבר נש. אלא רזא דא בצלמנו, הא איהו צולמי דבר נש מלגו ולבר. לגו, סוכלתנו ומדע וחכמה. לבר, ההוא צולמא דאזלא עליה, ומדברא ליה לבר נש בנטירו, למהוי נטיר מכלא. בעוד דהני תנועי אינון כבר נש, ב"נ איהו שלימם בכלא. כגוונא דא בכל אינון רזין עילאין דלעילא:

ורזא דא, מה' מצעדי גבר כוננו, למיטל במטלנוי, באינון תנועין דטעמי. ודרכו יחפץ, באינון נקודי. מה', מיניה אתנטיל רזא דא, למהוי לתתא כלא כגוונא חדא ורזא חדא:

מה' מצעדי גבר כוננו, כגון אזלא מקפא שופר הולך, דאינון מצעדי גבר, דמתקנן כל חד וחד כדקא חזי ליה, ודא איהו כוננו. ושאר תנועי, אינון דכתיב, ודרכו יחפץ, הן בזקיפו, הן למיזל, הן למיפסק, הן לנגנא בחדווא, הן למשתק, הן למיהב דינא. כלא איהו מנדע וסוכלתנו למיטל במטלנוי כדקא יאות:

זרקא דא איהו ניגונא בחדוה, כד אתי בוצינא דקרדינותא, בההוא בטישו דגו אורא דכיא דלא אתפס, ייב חדו וחדוה, וזריק מרחוק, לנגנא בחדוה, למאן דלא ידיע ולא אתפס כלל, וקאים בקיומיה, ולא אתישב למנדע, עד דקריב בסכלתנו יתיר. וכן תנועי כלהו, כל חד וחד כדקא יאות:

ועד לא מטו אליו תנועי, כל אינון שייפין דכגופא, לא יכלין לנטלא במטלנין. דהא כל שייפין דגופא אתפלגו באתוון, דאינון עשרין ותרין אתוון, דאתגלמו בפרקין ושייפין:

תריסר שייפין, אינון פרקין דנטלין. ואלין תריסר לא נטלין עמוד במטלנין כדקא יאות, בר ברזא דתריסר תנועי, דכולהו עבדין להני פרקין לנטלא לון. ואית תנועי אחרנין, למיהב סוכלתנו וחכמה ומדע לכל גופא, ולנטלא כל גופא, ולמיהב חדוה לעילא ותתא כולא כדקא חזי:

עשרין ותרין אתוון, אינון כללא דרזא דגופא. וכלהו אתפלגו בשייפין דגופא. ומרזא דאתוון, גופא אשתלים. אשתארו אתוון אחרנין, דאינון עשר. תריסר אתוון אינון קדמאי, דאינון שייפין קיומא דכל גופא, למהוי כל שייפא ושייפא על תיקוניה:

ואע"ג דאית בהו באתוון, אתוון דאתחזון בדכורא, ואתוון דאתחזון בנוקבא. כגון א' דכורא, ב' נוקבא. ג' דכורא, ד' נוקבא. ה' נוקבא, ו' דכורא. וכן אתוון כולהו אחרנין מנהון כלילין בדכורא, ומנהון כלילין בנוקבא. ואי תימא, אי הכי, איך אתבני אדם ברזא דעשרין ותרין אתוון, דהא כד אסתכלן, ואתברירו אתוון דאצטריכו ואתחזון לדכורא, לית בר תריסר, לקביל תריסר שייפין:

אלא ודאי, אתוון כולהו כלילין ברזא דכורא, ואינון עשרין ותרין אתוון, אתוון דכורי ואתוון נוקבי. בגין דשייפין כולהו, אית שייפא באינון פרקין, דאינון כלילין דא בדא, ועייל דא בדא. מאן דעיילא איהו דכר, ההוא דמקבל ליה בגויה, איהי נוקבא:

בכל שייפין אית דכר ונוקבא. ועייל דא בדא, כדכורא בנוקבא. ובגין כך, כלהו אתוון סלקין ברזא דכורא ונוקבא. ואתוון כולהו אצטריך אליון לאליון, ולאחברא אליון באליון. אעיל דא בדא, כדכורא בנוקבא:

כ"ב אתוון אחרנין כלילין בנוקבא לתתא, ואינון אתוון זעירין. דהא כד אתחבר דכר בנוקבא, בתיאובתא דככל אתוון דשייפין כולהו, לגבי נוקבא, אטיל בה רזא דאתוון, באינון מייך דילה, ולבתר אקרימו שמים דאגלימו אתוון, ונפקי אתוון אחרנין כגוונא דאליון. ועל דא אית אלפא ביתא דאתוון עילאין רברבין. ואית אלפא ביתא דאתוון דקיקין:

א' איהו חד, ורזא דחד, נפיק ואגלים ברזא דלתתא, שייפין עילאין דאתחברן בחד, ואינון חד. ועם כל דא, לאו איהו אלא שייפא חד:

בגין דכד נפקא א', ואתיהבת בראש, נפקא בההוא דיוקנא דהנהו אחרנין דאצטריכו לאתחברא בהדיה, וכד נפק א', אחזי לתרין דרגין אחרנין, דאצטריכו לאתחברא בהדיה, דאינון שמאלא ואמצעיתא, וכולהו אתאחדו כחדא, ואתחזון בדיוקנא דיליה. כיון דאשתכחו ואתיישבו בדוכתייהו אינון תרין שייפין אחרנין, אתהדר א' ואתיישב בדוכתיה בראש, בסטרא דימינא:

היך עבד קב"ה. כד אתוון נפקו, את קדמאה דנפיק, ריש לכל אתוון, איהי א'. מה עבד קב"ה. אתעטף בההוא את, וברא שמים. ואת דא ברא ביה קב"ה, רזא דייחודא, דאינון תלת דרגין, ואינון שמים, רזא חד. כמא דאוקימנא, והא אתמר. כיון דאתברו שמים ברזא דא, עד לא הוו קרישו ולא גלידו שמים, דהא טמירין הוו גו מייא, רזא דאת א', דאיהו לימינא:

לבתר דאקרישו מגו מייא, נפקת את ו', מתצירא בצירא, דגלימו בדיוקנא דאדם. ועם כל דא לא חסר מההוא דיוקנא דאת א' כלום, ואתהדר ואתיישב בדוכתיה:

שארי נהירו דהאי את לאנהרא מרישא דעלמא לסייפי עלמא. גניז ליה נהוריה באת אחרא, ועביד להאי את בי"ת חד, לאגנזא נהוריה בגויה, ואתגניז ההוא אור בגויה:

ומההיא שעתא, אתגניז ואיטמר, ולא נפיק לעלמא, בר בחד שביל דקיק, דאמשך חד חוטא מיניה, ומיניה אתזון עלמא, וקאים בקיומיה:

מהאי את אתבני כולא. מהאי את אתסן כולא. באת דא נטיר לון קב"ה לישראל, ואתבר שנאיהון קמייהו. הה"ד, ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב. בשעתא דגרמו חובין, מה כתיב. השיב אחר ימינו. כדין בההוא זמנא אתגלון ישראל מארעא, ושלטו בהון שונאיהון:

א' אתיישב בדוועא, ברזא ותוקפא וחילא, דאינון תרין סטרין אחרנין דאתתקפו ביה, ואיהו דוועא דימינא. ב' אתכליל בגוה, וכניש ליה לקבילה, כנוקבא דעייל בגוה דכורא. בג"כ אתוון כולהו, חד דכר, וחד נוקבא:

א', אתפשט לאתוון אחרנין, ואשתלימו בשלימו, לנטלא תרין דרגין אחרנין אלף, למהוי שלימו דיליה. ורזא דא והחונים עליו מטה פלוני. והחונים עליו, תרי דרגין בחד:

עד דסלקין אתוון, לשתיין רבוא, כחושבן שבטיהון דישראל, דאינון תריסר, וסלקין לשתיין רבוא. אוף הכי אתוון, כד אתמלו סלקין לשתיין. אלף בית גימל דלת הא וו זין חית טת יוד כף למד מם נון סמך עין פא צדי קוף ריש שין תו. אלין אינון סליקו דאתוון, לשתיין רבוא. בגין למהוי שלימו ברזא דאתוון, בשייפי כולהו:

אשתארו תו אתוון, ואינון תריסר. מם בתימא, צדי אריכא, נון, פא, כף, ואינון אתוון אחרנין כפולים, מנצפ"ך. ואינון סלקי לתריסר אתוון. וכד אתוון כולהו אשתלימו, סלקין לע"ב אתוון, רזא דשמא קדישא דקב"ה אתקרי בהו:

חושבן ישראל שבעים נפש, ותרין אתוון דאינון סהדי בגוייהו, ואתכלילו בהו, ואינון י"ה. דכתיב, ששם עלו שבטים שבטי י"ה עדות לישראל. ועל רזא דא, הראובני השמעוני. והא אוקמוה, וכלהו סלקו לע"ב:

כגוונא דא אלפ"א בית"א, דסלקא אתוון כולהו לרזא דע"ב אתוון, למהוי כלא רזא דגופא שלים, רזא דאדם. רזא דרתיכא עילאה. רזא דשמא קדישא גליפא:

בג"כ אתוון כלהו סלקין בסליקו דרתיכא עילאה, בדיוקנייהו וגופייהו, למהוי כולא רזא חדא כדקא יאות. אתוון כולהו, כד מתחברן ואתגליפו בגלופייהו, ברזא דע"ב אתוון גליפין, אתעבידו כולהו גופא חדא.

מדרש רות

ויהי בימי שפוט השופטים רבנן פתרי קרא דכתיב, ברן יחזד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלקים. מאן ככבי בקר. אינון מלאכין קדישין דשלטין ביממא. אמן בני אלקים. אינון מלאכין קדישין דשלטין בליליא.

מדרש רות מאמר נר"נ ונשמה לנשמה ונ"ר הבהמית

בא וראה, כל מה שברא הקב"ה בעולמו, לא ברא אלא ליקרא דיליה, שנאמר, כל הנקרא בשמי ולכבודי בארתיו יצרתיו אף עשיתיו. הקב"ה ברא בר נש בעלמא, ויהיב ביה שמה ידוד. ה', נפש. ו', רוח. ה', נקראת נשמתא. י', נשמתא לנשמתא. וקראם, י"ה, אב ואם. ו"ה, בן ובת:

דוגמא דברא רוח ונפשא דקדישא, כך ברא רוח ונפשא מסטרא דשמאלא. ובדוגמא דהוא היין על שמריו, כד הוא הרוח והנפש השכלית, על רוח ונפש הבהמית. ולמה נקראת בהמית. שהוא מסטרא דסמאל ונחש, דאינון דכר ונוקבא. ועל דא אמר שלמה המלך החכמתו, מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ:

ולסטרא דמסאבו, לא יהיב קב"ה שמה דיליה. שנאמר, אני יי' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. אני, רמז ויסרתי אתכם אף אני. ה', רמז למדת הרחמים. לאחר לא אתן, רמז לאל אחר, שנאמר לא תשתחוה לאל אחר, דהוא בסטרא דמסאבא:

פתח רבי ואמר, ברזא דידוד. י' נקרי בדוגמא, דא אלימלך. ה' אתקרי בדוגמא, דא נעמי. ולמה נקראת שמה נעמי. שנאמר ויהי נועם ה' אלקינו עלינו וגו'. ו"ה דוגמא, דא רות ובעלה:

רות הפכה לשמה תור. שנאמר, ותור וגוזל. יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוה:

פתח ואמר, ומהו ומעשה ידינו כוננה עלינו. דא עובדא דיעבד בר נש. אי אינון עובדין טבין, ישכון עליה הויה. ואי לא, יסתלק מינה. שנאמר, חכמת נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנה. חכמת נשים:

דא נשמתא ונפשא. ואולת, דא נפש דשמאלא שנקראת ערפה:

פתח ואמר, מה הוא דאמר, הראיני את מראיך. כד יתעביד בר נש מטיפה, בשלייתא דאמיה, כמה דאתרבי, אעיל ביה הקב"ה זעיר זעיר רוחא ונפשא. ונר יהיבת על רישיה בליליא. שנאמר, בהלו נרו עלי ראשי. ועמוגא דנהורא ביממא, שנאמר ויסע עמוד הענן וגו', ולילה בעמוד אש כו' ללכת יומם ולילה. ונאמר, כי נר מצוה ותורה אור:

ואלפי ליה כל אורייתא. ואולפי ליה כל פיקודי. וימרון ליה, חזי, דדין הוא דרך עקלתון, דאיתקרי לילה. ובאתרא הדין יעלון כל נפשאת דאינשא. שנאמר, קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו:

ואחזיין ליה, בעמודא דאישתא, דהיא על רישיה, כמה דובין ונמרין ואריין ומלאכי חבלה דיתבין תמן. וכלבא תמן, ועל דא אמר דוד, הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחיבתי. ודין אתרא הוא חושך, ומלאכי חבלה קרון להון לילות. ועל דא אמר, מפחד בלילות. לילות ממש אקרון:

וימרון ליה, אם תזכה למצות, כל מצוה ומצוה, יעבדון לך מינה מלאך טוב, ובעידן דתיעול באתרא הדין, ותזכה למצות, יימרון, סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך פלוני דא, ולא ישלטון עליך מלאכי חבלה:

ובדוגמא דא ביממא, יימרון, אם תזכה באורייתא, כל אות ואות יהיה מלאך, דיעזרך באתרא הדין. ואורייתא דאקרי אורחא, יהך באורחא הדין, דלא ישלטון עלך. ועל דא אמר, לנחותם

הדרך. ובתר דין יחזון ליה גינתא דעדן, וכל חלק וחלק שיש לצדיק בפני עצמו. ומשביעין ליה שיקיים כל התורה:

ובתר כן יימרון ליה, ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו' ואעשך לגוי גדול וגו'. ויאמר ה' אל אברם, דא נשמתא, דהיא אב לרוח, ורם לגוף. לך לך מארצך, דא גנתא דעדן. וממולדתך, דא בטן דאימא, של בשר ודם. ומבית, דא שכיתנתא. אביך, דא הקב"ה. שאין אביו, אלא הקב"ה. ואין אמו, אלא כנסת ישראל. אל הארץ, זה העולם השפל. ויהבו ליה ז' ברכאן דאמירן לעיל, מואעשך וגו עד כל משפחות האדמה וגו':

אם בר נש יזכה, ויהיה צדיק, והוא ידע שמא דהקב"ה, מה יימרון ליה כד אסתלק מעלמא. לא תירא מפחד לילה וגו', על כפים ישאונך פן תגוף באבן. מן האבן של דרך עקלתון, רגלך כו' עד כי ידע שמי:

ואם בר נש לא יזכה באורייתא, ולעובדין טבן, כד יסתלק מעלמא, יעול באורחא חשוכא דאמרנא, ואזדעזעו כל מאן דאית בההוא אתר, ויימרון הזאת נעמי, דאזלת באתרא הדין מלייא כל טובא, מלייא מאורייתא. עמוד הענן דנהר לה באתרא הדין למיהך ביממא. ועמודא דאישתא לאנהרא לה למיזל באתקר הדין בליליא. ועם בעלה נשמתא לנשמתא:

אתיבא איהי ואמרה, אל תקראן לי נעמי, קראן לי מרה, כי המר לי שדי מאד. דהנעל לי בגופא בישא. אני מלאה הלכתי באתרא הדין, וריקם השיבני ה':

בההיא שעתא אמרה, שבנה בנותי וגו'. שנאמר, ותאמר נעמי לכלותיה שובנה בנותי. אתיבת רות נפשתיא קדישא ואמרת, אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחרריך כי באשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין וכו':

אבל ערפה, נפשתיא דהיא סטרא דשמאלא, אזלא לגופא, ואתאבלת עליה. שנאמר, אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. וכל זמן דאתאבל עליה, אמר הגוף לנפש הבהמית, בשביל האכילה והשתייה שנתת לי, הנשמה בצער גדול, ובלא תורה ובלא מצות. טול מה שנתת לי. ונבקע הגוף.

מדרש רות מאמר אשרי משכיל אל דל

אמר רבי, כתיב אשרי משכיל אל דא וגו'. מהו דל. איש נסתר ויאמר מה תתן לי, וכי יותר רשע אני מכל האדם שבעולם. ויעשה מריבה עם הקב"ה. אשריו מאן דמשכיל ליה. דכתיב, או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי:

דאמר רבי נהוראי, מ"ד או יחזיק במעוזי וגו'. וכי הקב"ה שהוא בעל השלום, עושה שלום במרומיו, צריך למי שיעשה לו שלום, והלא השלום שלו:

אלא, העני בשעה שרואה את עצמו בדוחק, הוא עושה מריבה כלפי מעלה. והמחזיק בידו של עני, ועושה עמו צדקה, כביכול, עם הקב"ה עושה שלום. לפי שגורם לעני, שמבקש מחילה מלפניו יתברך, על שהטיח דברים כלפי מעלה, ואז עושה שלום בינו לבין קונו. מי גרם לו לעשות שלום. זה הנותן צדקה לעני, והחזיק בידו, דכתיב או יחזיק במעוזי וגו', וזהו הדל. והקב"ה מהו אומר. אין דנין את האדם לפי צערו.

מדרש רות מאמר אין דנין את האדם לפי צערו

וה"נ באיוב, דאמר רבי תנחום, אמר איוב להקב"ה, מי יתן ידעתי ואמצאהו כו' אערכה לפניו משפט. עד שהטיח איוב דברים כלפי מעלה:

ותו לא. והלא בכמה מקומות כפר בתחיית המתים, והטיח דברים כלפי מעלה, וסקל איקונין של מלך:

אלא אמר רבי נהוראי, בההיא שעתא אמר המקרג להקב"ה, איוב שאמרת עליו איש תם וישר וירא אלקים וסר מרע, הרי כפר בתחיית המתים, והטיח דברים, וסקל איקונין של מלך. אמר הקב"ה, איוב לא בדעת ידבר:

בשעה שנתווכח איוב עם הקב"ה, מה הוא אומר. הטוב לך כי בעשוק כי תמאס יגיע כפיך וגו'. וכי הוא טוב זה העושק שבעשה לי, אבי ואמי עשו לי הגוף, ואת אתעבידת אריס עמהון, ויהבת בי נשמתא. ואמרת למקטרג, אך את נפשו שמור. מה דיך נטרת, מה דאבי ואמי, אמרת הנו בידך. וכי הוא טוב זה העושק שתעשה לי, כי תמאס יגיע כפיך. שהנפש מאוסה מצד יסורי הגוף. ועל עצת רשעים הופעת, סקל איקונין של מלך:

והמקטרג קטרג על כל זה לפני הקב"ה. אמר ליה הקב"ה, איוב לא בדעת ידבר, ואינו נתפב על צערו. וכיון שבא הקב"ה ונתווכח עמו, חזר בו ואמר, אחת דברתי ולא אענה ושתיים ולא אוסיף, אסכר פומיה קמי דיינא:

רבי פדת אמר, כי לא דברתם נכונה בעבדי איוב לא כתיב, אלא כי לא דברתם אלי נכונה. אלי לא דברתם נכונה, הוא עמד והצדיק את הדין ובקש על עצמו על מה שאמר. והם לא בקשו על עצמם, על מה שהטעוהו במענה לשונם:

רבי יהושע דסכנין בשם רבי יודא אמר, כל החושד בכשרים, ראוי ללקות בצרעת. דכתיב, אשר נואלנו ואשר חטאנו. וכתיב, אל נא תהי כמת. חבריו של איוב חשדוהו במה שלא היה בו, ולא בקשו ממנו מחילה, ולא בקשו על נפשם, עד שביקש איוב עליהם רחמים. והקב"ה הודיע להם, שחטאו במה שחשדוהו. ולפיכך, ועבדי איוב יתפלל בעדכם:

ואמר רבי יוסי בן קסמא, מ"ד כי אם פניו אשא לבלתי עשות עמכם נבלה. מאי נבלה. זו צרעת. דכתיב, ואביה ירוק ירק בפניה, ותרגם ר' יוסי ואביה מנבל ינבל באפיה.

מדרש רות מאמר ויען ה' את איוב מן הסערה

בא וראה, כשנגלה הקב"ה אל איוב, מה כתיב. ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר. רבי יוסי בר חלפתא אמר, השיב לו על מה שאמר, אשר בסערה ישופני, אמר איוב, רבש"ע, שמא רוח סערה עברה לפניו, ונתחלף לך שמי איוב, באויב. הה"ד, ותחשבני לאויב לך. לפיכך השיבו מן הסערה:

רבנן אמרי, סערה של שטן, שהסעיר גופו של איוב. ומגלן דאיקרי סערה. דכתיב, רוח סערה עושה דברו. שאין לו רשות לעשות שום דבר, אלא במאמרו של הקב"ה:

רבי קון אומר, כתיב בשי"ן, דכתיב אשר בשערה ישופני. וכתיב בסמך, דכתיב מן הסערה. כתיב הכא אשר בשערה, וכתיב התם לשעירים אשר הם זונים אחריהם:

והאי דכתיב בשערה. רבי רחומאי אמר, פעם אחת זכר, ופעם אחת נקבה. פעם אחת זכר, דכתיב ונשא השעיר עליו. וכתיב, הן עשו אחי איש שעיר. פעם אחת נקבה, דכתיב וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה, וכתיב בסמך דכתיב מן הסערה. מ"ט. שמסעיר גופו של אדם:

והא כתיב, ויעל אליהו בסערה השמים. רבי נחמיה ורבי יהודה אמרי, כשהעלה הקב"ה אליהו לרקיע, עמד מלאך המות כנגדו:

אמר ליה הקב"ה, ע"מ כך בראתי שמים, שיעלה אליהו לשם. אמר ליה מלאך המות, רבש"ע, עכשיו יהיה פתחון פה לבריות. אמר ליה הקב"ה, אין זה כשאר בריות, ויכול הוא להעביר אותך מן העולם, ואינך יודע כחו. אמר ליה, רבש"ע, תן לי רשות, וארד אליו. אמר ליה רד, מיד ירד. כיון שראה אותו אליהו, הכריחו תחת רגליו, וביקש להעבירו מן העולם, ולא נתן לו הקב"ה רשות. מיד כפף אותו תחתיו, ועלה לשמים. דכתיב ויעל אליהו בסערה השמים:

כיון שנגלה הקב"ה לאיוב, בההוא סערה נגלה אליו. דכתיב, מן הסערה, הנו"ן כפופה, ולא פשוטה. כפף אותו הקב"ה כנחש הולך על גחון, ודבר עמו. מה אמר ליה לאיוב. איפה היית ביסדי ארץ. מיד שתק, ולא יכול לעמוד בתוכחתו. להורות שמעשיו של הקב"ה באמת.

מדרש רות מאמר ברן יחד כוכבי בקר

רבי אלכסנדר פתח, ואמר, ברן יחד כוכבי בקר, כוכבים שבמרום שולטים בלילה, חוץ מאותן ששולטין בבקר. וכלן משבחין ומפאריין ומייחדין שמו של הקב"ה. ה"ה, ברן יחד כוכבי בקר, ולא כוכבי לילה אע"פ שממשלתן כרגע:

ויריעו כל בני אלקים, אמאי ויריעו. אמר רבי אלכסנדר, בשעה שעולה עמוד השחר, אותן בני אלקים מריעין בתרועה, וכל אותן המלאכים והכוכבים הממונים בלילה, מעבירין אותם ממקומם, ושולטים מלאכים אחרים במקומם, להיותם ממונים ביום:

רבי חסדאי אומר, כוכב אחד יש במרום, והקב"ה מוציאו ממקומו, וילון שמו. והוא ממונה להכניס שאר הכוכבים, ומשמש כל הלילה, כיון שאותן כוכבי בוקר שולטין, נגנז ונבלע במקומו.

מדרש רות מאמר המרגיז ארץ ממקומה

אמר רבי שמואל, כתיב המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. כד הקב"ה בעי למירגז כל עלמא, ולארגשא ולארגשא סמכוהי, לא ארעיש ליה אלא ממקומו. מאן מקומו. דא נקודה דציון:

רבי רחומאי אומר, מציון הושחת העולם. דכתיב, מזמור לאסף אל אלקים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו. וכתיב בתריה, מציון מכלל יופי אלקים הופיע:

ואמר רבי שמלאי, כד ברא הקב"ה את עלמא, אעיל נהורא בנהורא, ואלביש דא בדא, וברא שמים. דכתיב, עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה:

והאי אור, אקרי אור לבושו. אור קדמאה, דאתלבש ביה הקב"ה. והוא אור אתפשט בהוד והדר, ואיברי עלמא. דכתיב, הוד והדר לבשת כו' נוטה שמים כיריעה.

מדרש רות מאמר לשלג יאמר הוי ארץ

רבי חזקיה אמר, כשנטל הקב"ה את השלג, וזרק לתוך המים, מתחת כסא כבודו, נטל כשיעור שעלו, דכתיב, מי מדד בשעלו מים:

רבי יודאי אמר, כשיעור שלישי זרת נטל, וזרק לתוך המים. דכתיב, וכל בשליש עפר הארץ. וכתיב, כי לשלג יאמא הוי ארץ:

ומתחת המים, נקפא מקום אחד בתחילה, באמצע התהום, ונעשית משם אבן אחת משוקעת באמצע תהום, ועלתה למעלה ונראית בציון. והיא נקודת העולם:

רבי יוסי אומר, סגלגל וסגולגלתא לא מתמוקמי, אלא מגו חד נקודה, באמצע, וההיא נקודה איהי מקומו של עולם, ומשם נתפשטה הארץ לכל רוחותיה. רבי חזקיה אמר, כעין ברייתו של אדם:

בשעה שנקפאה הארץ מתחת המים, מה כתיב. יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. כיון שראו המים היבשה, היו עולים ונגבהים לכסותה כבראשונה, עד שגער בהם הקב"ה ונסו, דכתיב מן גערתך ינוסון.

מדרש רות מאמר צרור שחתום בו ע"ב שמות

ואע"פ שהיו נסין, לא היו משתככין. מאי טעמא. מפני שהיו מכסין עליה בתחילה, ועכשיו נסין מפניה. מה עשה הקב"ה. נטל כמין צרור של חרש, וחקק בו שמו של ע"ב שמות, והשליך לתוך המים, ועמדו מיד, ונשתככו:

ובאיזה מקום עמדו. בציון. דכתיב, מציון מכלל יופי, זה שמו של הקב"ה. וכשהארץ מתמוטטת, אינה מתמוטטת אלא ממקום זה, שהוא מקום העולם:

רבי פדת אומר, הנשבע באמת בשמו של הקב"ה, צרור זה שחתום בו שמו, מסתלק למעלה בחזרה, ומתקיים בו, והעולם מתקיים. והנשבע לשקר, אותו צרור עולה ומסתלק, ורואה שהוא שוא, ואז העולם מתמוטט, ורוצה לחזור לתוהו ובוהו. שאין העולם מתקיים, אלא על שמו החתום באמת. ועל דא כתיב, רבי חזקיה אומר, מקום כל העולם כלו, היא נקודה אחת, אשר עליה עומד הכל. והכבוד אינו ברוך אלא ממקומו. דכתיב, ברוך כבוד ה' ממקומו.

מדרש רות מאמר ז' עמודים ז' רקיעים ז' כוכבים ז' ארצות וכו'

מאי ועמודיה יתפלצון. רבי פרחיא אומר, אלו עמודים סמכין יסודא, וקיומא דעלמא עלייהו. וכמה אינון. ז' דכתיב, חצבה עמודיה שבעה. יסוד דאינון סמכין, צדיק אחד. דכתיב, וצדיק יסוד עולם. עמוד לא כתיב, אלא יסוד, יסודא דכולא קיימין עליה:

כנגד זה, שבעה רקיעין הן. ושבעה כוכבים רצין וחוזרין הן. שבעה ארצות. שבעה ימים. שבעה תהומות. וכולם תלויים במאמר ההוא. שנאמר, הבונה בשמים מעלותיו. הם ז' ספירות, מעלות גדולות, עמודים חקוקים בשמו הגדול, וכלם תלויים במאמר אחד, והם שמים העליונים:

ושבע ארצות קדושות, שמזדווגין עמהן. ולא אית בהון פירוודא. שנאמר, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. יום שני. יום שלישי. יום רביעי. יום חמישי. יום ששי. עד יום השביעי. כי ששת ימים עשה ה':

וכנגדם שבעה עמודים חקוקים, שהם תלויים בשמים. ואינון שני עשר שבטים, דאינון תלויין במדת יעקב, הנקרא שמים. שנאמר, ואתה תשמע השמים מכון שבתך, וכתיב שמע ישראל וגו':

רבי רחומאי אומר, השבעה עליונים, הם שמו של הקב"ה. ואגודתו, מאי אגודתו. הם שבע מעלות למטה מהם, שעומדים על העולם, ומנהיגים אותה. על ארץ זו ארץ התחתונה, יסדה זו ארץ העליונה, הנקראת בינה, והיא תלויה בחכמה. ומאי איהו, תבל. שנאמר, מכין תבל בחכמתו:

הקורא למי הים, ים אחד, והן שבעה. רבי כרוספדאי אומר, הלא ים אחד בעולם הוא. א"ר רחומאי, ימים כתיב. דכתיב, ולמקוה המים קרא ימים:

וכולן נכנסין לים הגדול, והם שבעה, וכולם נכנסים בו, זה למטה מזה, עד התהום, עד שתמצא ים הגדול שבעה זה על זה, וכולם תלויים במאמר אחד:

אמר רבי שמלאי, אימתי העולם מתמוטט. בשעה שהקב"ה מביט ורואה בו. שנאמר, ה' משמים השקיף על בני אדם וגו'.

מדרש רות מאמר כצאת השמש בגבורתו

רבי נהוראי ורבי יצחק קמו בנהורא, כד נהר יממא, למיהך באורחא. עד לא נפקי, זקף עינוהו רבי נהוראי, חמא בכוכבי בקר דקא מרתתי. אמר ר' יצחק, חזי אינון כוכביא דקא מרתתי בדחילא דמריהון, השתא מטי זמנייהו לזמרא. בגין, דאינון בני אלקים, קיימו עלייהו. וכד מסיימו שאר חיילין דקא משבחין בליליא, אינון בני אלקים תוקעין תרועה, ומתכנסין כל משריין דשלטין בליליא לאתרייהו:

כדין אינון כוכביא דשלטין ביממא, בצפרא מרתתין ודחלי וסלקי שירתא. והשתא מטא זמנייהו, לשבחא למרייהו, בזמנא דא דשמעון ההיא תרועה. דכתיב, ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלקים:

אקדימו ואזלו, והוה נהיר יממא. כד נפק שמשא ואתגלי לעלמא, אמר ליה רבי יצחק לרבי נהוראי, תוהנא כד אסתכלנא בשמשא, דכי נפק, נפיק סומקא, ולבתר הכי אתהדר חוורא. אמאי:

ודאי אדכרנא מלה, דאמר רבי יוסי בן שלום, אמר רבי יצחק בן יהודא, שמשא כד נפיק, נפיק בתוקפא, כגבר תקיף. ובקע תליסר משקופי חלוני דרקיעא:

ולית בכל אינון כוכבי שמיא ומזלי דאיכרי גבור, בר משמשא. מה גבורה עביד. אלא כד אסתיים יממא ועאל ליליא, אסתתמן כל אינון כוין ומשקופין דרקיעא. בשעתא דאתי יממא ושמשא נפק, אתעטר ואתגליף באתוון דאזא דשמא קדישא, ובתוקפא ובחילא דיליה, כניס בכל אינון רקיעין, ובקע בכל אינון חלונין, ואתוקדון בשלהובוי, ופתח לון ונפק לבר:

ומנ"ל דאתקרי גבור. דכתיב, ישיש כגבור לרוץ אורח. וכתיב, כצאת השמש בגבורתו. כגבור שנכנס למלחמה ונוצח, הוא אדום. כשנצח חוזר לגונו הראשון. כך השמש, כשיוצא, נדלקים בו שלהבותיו, והוא אדום מרוב גבורתו, ואח"כ חוזר לגוון הראשון:

אזלו, כד מטו בי חקל, אמר רבי יצחק, לימא מר מאינון מילין דמעלייתא דבקריאת שמע. פתח ואמר, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. האי קרא, תינח בשעתא דאמרו בנין דיעקב לאבוהון, או משה לישראל, אבל השתא, כ"ע אמרי שמע ישראל, למאן ישראל אמרין:

אלא הא תנינא, יעקב אבינו לא מת, והקב"ה חתין ליה גו כורסא יקריה, למהוי תדיר סהדא על בנוי, דקא מיחדי שמיה דקב"ה כדחזי, בכל יומא תרין זמני, וכד אינון מיחדין שמיה דקב"ה, אמרי שמע ישראל, הוי סהיד עלן, דאנן מיחדי דמיה דקב"ה כדקא חזי:

בההוא שעתא, נטלי ליה ליעקב בארבע גדפין, פרישן לארבע סיטרי עלמא, וסלקי ליה לקמי קדישא עילאה, ומברך ליה בשבע ברכאן. פתח הקב"ה ואמר, זכאה איהו אבא, דזרעא דא אוליד בארעא. זכאין אינון בנין, דקא מעטרין לאבוהון הכי. בההיא שעתא, כל אינון חילי דשמיא, פתחי ואמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ויעקב מתעטר בתליסר נהרא אפרסמונא דכיא, וקאים תדיר כקרתא מקפא שור על בנוי קמיה דקב"ה, ולא שבק דינא תקיפא לשלטא עליהו, וכל בני עלמא לא יכלין לשצאה להון. הה"ד, אל תירא עבדי יעקב:

פתח רבי יהודאי ואמר, בדוגמא דאית י"ב שבטים לתתא, דאינון בני יעקב, כד איתא יעקב עילאה בשמיא, ותרי עשר שבטין עילאין. ובדוגמא דמייחדי שמיה דקב"ה ישראל לתתא, כד מייחדי מלאכי קדישין לעילא. וכולא בגוונא דלעילא.

מדרש רות מאמר יעקב אשר פדה את אברהם

פתח רבי נהוראי ואמר, לכן כה אמר ה' בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. וכי יעקב פדה את אברהם, ויעקב לא אברי בעלמא:

אלא ת"ח, בשעתא דהוו מפלי לאברהם באור כשדים, הקב"ה אכניש לפמליא דיליה, ואמר שזיבו לאברהם מגו יקידא דיליה, דאיהו רחימאי:

אמרו להקב"ה, הא יפוק מיניה ישמעאל. אמר הקב"ה, הא יפוק מיניה יצחק. אמרו, להקב"ה, הא יפוק מיניה עשו. אמר הקב"ה, הא יפוק מיניה יעקב. אמרו, הא ודאי בזכות יעקב ישתזיב. ועל דא אמר, אשר פדה את אברהם, דבזכותיה אישתזיב אברהם.

מדרש רות מאמר חנניה מישאל ועזריה

אמר רבי, בשעה דכפיתו לחנניה מישאל ועזריה, דיפלון לון בגו אתון נורא יקידתא. חנניה אמר, ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. מישאל אמר, ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי אתך אני נאם ה'. עזריה אמר, שמע ישראל וגו':

אמר הקב"ה, זה יאמר לה' אני, זה חנניה, שאמר ה' לי לא אירא. וזה יקרא בשם יעקב, זה מישאל, שאמר ואתה אל תירא עבדי יעקב. ובשם ישראל יכנה, זה עזריה, שאמר שמע ישראל וכו'. לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו:

ולמה לא הוה דניאל בהון. אלא דניאל אמר, אני נקרא בלטשצר, כשם אליל שלו. שנאמר, בלטשצר כשם אלהי כו' וכתוב, באדיין מלכא נבוכדנצר נפל על אנפוהי ולדניאל סגיד. והקב"ה אמר, פסילי אלהיהם תשרפון באש, אזל ולא הוה עמהון:

מה ראו חנניה מישאל ועזריה דנפלו בנורא. אלא אמרו, צפרדעים מפלין גופהון בנורא, בשביל לאבאיש למצראי, במאמר דהקב"ה. אנחנא על אחת כמה וכמה בשביל יקרא דמארנא:

אזלו ואתעסקו באורייתא, אדהכי רמש שמשא. אמר רבי נהוראי, נעבר מארחא, ונסלק לטורא, ונשתדל באורייתא, ולא נדמוך.

מדרש רות מאמר קל בכיא דחד אוזילא דאילתא

עד דהוו יתבי ומשתדלי באורייתא דא עם דא, שמעו חד קלא דהוה אמר, עילאין קומו. תתאין דמיכין, דשנתא בחוריהון, איתערו. הא הקב"ה בעי למרגז עלמא, ואינון סמכין קיימין, דעלמא סמיך עליהון, מרתת. קל בכיא, דחד אוזילא דאילתא, דקא בכיא על חד ארייא, דאיתרשים תדירא בכורסייא קדישא:

אמר רבי נהוראי לרבי יצחק, שמעת מידי. אמר ליה, שמענא, ועל דא אמינא, שמעתי ותרגז בטני. אמר ר' נהוראי, ודאי הקב"ה בעי למידן עלמא דיליה, ועד לא יתעבד דינא, הא קלא איתער, ואכריז תדיר בעלמא. ודאי רמי דרמין יסתלקון השתא בעלמא. וכולא בריר לן, בר האי דאמר, קל בכיא דחד אוזילא דאילתא, דקא בכי על חד ארייא, לא ידענא מאי איהו:

אמר רבי נחמיה, לא ידעו בהאי לפום שעתא, ליומין זעירין איתגלי בעלמא, ומאי איהו בכיא. דא בכיא דרבי ישמעאל בן אלישע כ"ג, דבכה על רישיה דרבן שמעון בן גמליאל. דההיא בכיא לא אתעבר מכורסא דמלכא, עד דיעביד הקב"ה נוקמין בשאר עמין:

אמר רבי רחומאי, בא וראה, בשעה שהקב"ה דן את העולם, למי דן תחלה. לגדולי הדור דן תחלה, ואח"כ דן את העולם. מנלן. מהכא. דכתיב, ויהי בימי שפוט השופטים, שפוט השופטים תחלה, ואח"כ ויהי רעב בארץ. רבי יוסי בר יהודה אמר, מהכא, לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל. משפט עבדו תחלה, ואח"כ משפט עמו ישראל.

מדרש רות מאמר וילך איש מבית לוי

וילך איש מבית לכם יהודה. רבי יהודה ורבנן דאמרי, בזמן שהדין בא לעיר, יסלק אדם עצמו מאותה עיר, שכיון שניתן רשות למלאך המות, אינו כחושש לכל אדם, ואיש שפגע בו, יש לו רשות להזיקו:

כיון שראה אלימלך, שהדין בא לעולם, מיד ברח להסתלק מן הדין, ועם כל דא לא ברח ממנו. רבנן דקיסרין אמרי, אלימלך גדול הדור היה, והיה ניכר למעלה, וכל מי שהוא ניכר למעלה, הוא נתפס תחלה:

רבי יהושע אמר, מה כתיב בשונמית. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מכאן, שצריך להכניס ראשו לתוך רבים, ולא יהא נרשם לבד:

מה כתיב בתחלה. וילך איש סתם, רצה להחביא ולהסתיר עצמו שלא יכירו בו. מי הכירו. מדת הדין. ואמר, ושם האיד אלימלך, אדם ניכר ונרשם הוא, להסתיר אינו ראוי, ולא להחביא. ולא איהו דא אלימלך, פרנסא דעמא. ולא איהו דא אלימלך, דהוה סתים עינוי מעובדי עמא:

רבי פרחיא אמר, באותה שעה היה הקב"ה דן את העולם, ובית דין שלמעלה עומד, והקב"ה היה מסתירו ואומר, וילך איש סתם. עמדה מדת הדין והזכירו, ושם האיש אלימלך. מיד נגזר עליו הדין, ועל בניו. כדכתיב, וימת אלימלך וגו':

רבי יהודה אמר, אלימלך, מי לא הוה ידע דהוה אלימלך דא. אלא כיון שראה שהדור מבזין בגדולים, אמר ודאי אלך מכאן, ולא אהיה נתפס בתוכם. ואלימלך גדול הדור היה, והיה יכולת בידו למחות, ולא מיחה. והלך משם וברח, ולפיכך נזכר שמו ונענש:

ויהיה בימי שפוט השופטים. רבי יהושע אמר, כל מקום שנאמר ויהי בימי, לשון צער הוא. אלימלך, הוא היה כדוגמת מלך. כיון שהכיר בדבר, השמיט עצמו מישראל, והלך לגור בין האומות, דסבר שלא יהא נידון ביניהון. עמדה מדת הדין והזכירו, ונתפש.

מדרש רות מאמר שאר הנביאים מרחוק ומשה מקרוב

ויהי בימי שפוט השופטים, רבי חלקיה בר אליעזר פתח קרא דכתיב מרחוק ה' נראה לי וגו'. כשהקב"ה מדבר עם הנביאים, אינו נגלה אליהם אלא מרחוק. ועל כן רואים דמות דברים, כאדם העומד ממרחק, חוץ ממשה:

דאמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, כל הנביאים כולם לא נתנבאו אלא מתוך אספקלריא שאינה מאירה, משה מתוך אספקלריא המאירה. שאר הנביאים מרחוק, ומשה מקרוב. שנאמר, לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. מהימנא בבית מלכא, קריב הוא למלכא:

ואי תימא, כיון דכל הנביאים נתנבאו, אין אהבתו של מקום עליהם. כתיב, מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד:

אמר רבי חנינא, יש רחוק ונתקרב, וקרוב ונתרחק. יש רחוק ונתקרב, דכתיב, ממרחק תביא לחמה. קרוב ונתרחק, דכתיב, מרחוק ה' נראה לי. זה קרוב לנביאים. וזה רחוק למלכות. רבי אלעזר אומר, איפכא, קרוב למלכות. ורחוק לנביאים. שרואין דמיונות של מעלה כמין גוף:

רבי חלקיה אמר, כשרואין הנביאים בציחצוח, בידוע שהעולם נידון למיטב. וכשרואים בחשיכה, נידון לפרעניות. ואזי פתח קרא, ויהי בימי שפוט השופטים וג':

ויהי בימי. רבי בון, כל יומי הוה בקסרין, יומא חד חמא עמא דסרחי, דהוו מסכני אזלו, ולא משגיחין עלייהו. אמר, ודאי דינא אתחזי הכא, קם ואזיל ליה.

מדרש רות מאמר קן צפור

יומא חד חליש דעתיה, פגע בכפר סיכנין ברמון, ואדמוך. שמע חד קלא, לחד תנא דלעי ברננא דאורייתא דאמר, כי יקרא קן צפור לפניך וכו'. קן, זה תשובה. בדרך, זה רחל. שנאמר, ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. וצדיקים, תרין בנין, יוסף ובנימין. והיא נקראת לבנה, הולכת כל הלילה, ומאיר להם, עד נכון היום, שהוא יעקב:

בכל עץ, כל, דא צדיק חי העולמים. עץ, דא שכינה. שנאמר, עץ חיים היא למחזיקים בה. על הארץ, דא ארץ התחתונה. אפרוחים, דא שנים עשר שבטים דלעילא. או בצים, דא ישראל דלתתא, דאינון כמלבושא דגופא. והאם רובצת על האפרוחים וכו', שלח תשלח את האם, שנאמר, ובפשעכם שולחה אמכם:

ואת הבנים תקח לך. ארכין רבי בון אודנוי, ושמע ההוא קלא דאמר, חס על דא, לא אמר ולא כלום. מאן דחס, שבק אימא ובנהא ואזיל ליה. ומה דאימא מתרכא מן הקן, מה היא אומרת אוי שהחרבתי את ביתי, ושרפתי את היכלי, והגליתי את בני לבין האומות. ועל דא ירחם הקב"ה, דהא רחמנא לא אשתכח אלא הכי:

ועל דא שכינה צועקת על בניה. הא כתיב, שלח תשלח, תרין שלוחין, דאינון בית ראשון ובית שני. שלח תשלח אפילו ק' זימנין דאי אהדר על גוזליה גו רחימו דבנהא, שלח אפילו כמה זמנין, עד דאזל ליה וסתר קן שלה, ויטול בנין טמירין דקונטרא, למיטל אגרא, הא רחמנא לא אשתכח אלא הכי והארכת ימים, שיאריך רוגז מן ששת ימים, שנקראו ארך אפים. ה' ה' אל רחום וחנון א"א וגו':

א"ר חזקיה אמר רבי יוסי בן קיסמא אמר רבי שמואל, כד ברא הקב"ה עלמא, ברא ליה בתלת קיטריין, ואינון חכמה ותבונה ודעת. דכתיב. ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו:

וכלהו קיטריין בבר נש. וקיטרא דתבונה דפקע מינייהו, אתפשט בשאר בריין ובכולהו אית סוכלתנו לפום אורחיה:

האי עופא כד פרח מגוזליה, ואשתלח מעל בנהא, מצפצפא ואזלא, ולא ידעה לאן אתר אזלא, מנדרא למיבד גרמה. הקב"ה דכתיב ביה ורחמיו על כל מעשיו, אפילו על יתושא זעירא בעלמא, רחמין דיליה על כלא. ההוא דממנא על עופא, איתער לגבי הקב"ה:

והקב"ה אתער על בנוי, כדין קלא נפקא קמיה, ואמרה, כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו. כדין איהו אתער רחמי, על כל אינון דאזלי מנדדי מאתר לאתה, ומדוך לדוך אחרא. תבירי לבא, תבירי חילי. ואיתער רחמי על כל עלמין, וחס עלייהו, ושביק חובי דמנדדן מאתרייהו, וחס עלייהו ועל כל עלמא:

וע"ד אמר הקב"ה, אשרי צפורה לבר, והיא איתערת רחמין על כל עלמא מאן כרים למיחס על עלמא ולאיתער רחמין עלייהו. ההוא בר נש דשלח ההוא ציפור לצערה בתרין גוונין, הכי אתער הקב"ה, ואתמלי רחמין על כל אינון מארי דצערא, ועל כל אינון דמנדדי מדוכתייהו. ובג"כ, אגריה דהאי בר נש, מה כתיב ביה. למען ייטב לך והארכת ימים:

קם ר' בון על רגלוהי, וחדי, ואמר, ברים רחמנא דשמענא להאי קלא, ואלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא, דיי:

אהדר ההוא קלא כמלקדמין, פתח ואמר, מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית וגו'. כל עמא לא איתון אלא בחכמה. ובר נש אתמלי בכולא. שאמר בריין, בתוספתא דחכמתא, דאשתאר בבר נש:

ואע"ג דכולהו בריין הכי, לא הוה בריה קליל למירדף בתר עובדא דבר נש, כעופא. בר נש בני בניין לדיוריה, עופא בני בניין לדיוריה. בר נש אתיא מזוני לבריה, עופא אתיא מסוני לבניה. בר נש אסי למרעין בעשבא, עופא בעשבא מסי למרעין. בר נש אומנא ועביד ארבין בימא, עופא נטל גוזליה ואתקין ליה על כיה ימא:

בר נש משבח ומרומם למלכא עילאה, עופא מצפצפא ומשבחא למריה, דהוא אלהא עילאה. ובג"כ, למען ייטב לך, אטיב לך לא כתיב, אלא ייטב לך. ההוא שלוחא דציפורא דמשלח, דאתער על עלמא לאוטיב לך:

רבי בון קם ואזיל גביה, ואשכח דהוא רבי ינאי סבא, מן חברייא עאל גבוי, ונשיק ליה ברשיא. אמר, כמה דמנחמת לבאי, כך ינחם הקב"ה לך. יתיבו כחדא.

מדרש רות מאמר ויהי בימי שפוט השופטים

פתח ההוא סבא ואמר, ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ. בזמן שהקב"ה דן את העולם, למי הוא דן תחלה. לאותם שהם דנין את העולם, הם דנין את העולם, מי דן אותם. הקב"ה. מפני קלקול הדין, רעב בא לעולם:

בכל זמן אינו בא, אלא בעון ראשי העם. כי הא דאמר רבי יודאי, מאי דכתיב, רב אוכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט. כשיש סיפוק אוכל בעולם, ניר ראשים, הם זורעים ואוכלים לשובע. וכשאין אוכל בעולם, יש נספה בלא משפט, יש מי שעומד בשלוה, ונספה מן העולם. על איזה עון. על עון שמקלקלים את הדין ואת המשפט, ומעוותין אותו:

ואי תימא, אם הגדולים חוטאים בלא משפט, שלא עשו משפט בעולם, הקב"ה בא להרוג העניים בשבילם. אלא, העניים הם כליו של הקב"ה, והם קרובים אליו, וכשהרעב בא לעולם, הם צועקים אליו, והקב"ה שומע להם, ומענין על העולם, ודן לאותן שגרמו צער זה על העניים,

ונספים מן העולם קודם זמנם. כדכתיב, אם צעק יצעק אלי וגו' ושמעתי כי חנון אני. ואומר, וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב וגו':

בודאי, באותו זמן, יש נספה ומסתלק מן העולם, קודם זמנו, בלא משפט, על שלא הוציאו המשפט לאורה, ועל שעוותו וקילקלו המשפט. דאמר רבי יוסי, כל דין שאינו מחמיץ את הדין, אין מחמיצין דינו מלמעלה, ומסתלק מן העולם קודם זמנו. הה"ד, יש נספה בלא משפט:

יש מי שדן את הדין לאמיתו, ומקבל שכר עליו מאת הקב"ה. ויש מי שדן דין אמת לאמיתו, ונתפש. כגון דין שמדקדק דקדודים לזכות לרשע, ואינו מעניש אלא בדין אמת. דתניא, בית דין מכין ועונשין שלא מן התורה, כדי לעשות סייג לתורה. או מפני שהזמן גורם, והדין מסלק עצמו מן הדין, ומלהענישו, ומדקדק בעניו הדין, למצוא פתח לזכות אותו מן הדין ממש, והוא דין אמת, אפ"ה כשהקב"ה דן את העולם, אותו הדין נתפס עליו, ומסתלק מן העולם קודם זמנו. ואם לאו, עליו הכתוב אומר, לא נין לו ולא נכד בעמו. כשעצמו אינו נתפס, נתפס זרעו:

יש מי שאינו דן את הדין לאמתו, ומקבל עליו שכר. כגון אבא, שראה אחד מחבק לאשת איש, ומנשקה, אפיק לון לקולפין, וקטיל לון. לאו דבני הריגה נינהו, אלא לעשות סייג לתורה, דלא יימרון, דיינא אפיק לון מדין תורה, דלא מתחייבי קטול, אלא ועשו סייג לתורה. ודיינא דלא עביד סייג לתורה, לית ליה סייג בעלמא דין, של נין ונכד עצור ועזוב. ובעולם הבא מעבירין ממנו אותם מעשים טובים, שהם סייג לאדם לעולם הבא. כי הא דאמר רבי נורי, עשו סייג לתורה, בגין דתורכון חיים בהאי עלמא ובעלמא דאתי:

וילך איש, בכל מקום שנאמר איש, צדיק גדול הוא בדורו, שיוכל לעמוד על עצמו, ועל אחרים. כענין זה לגנאי, איש יודע ציד איש שדה, רשע ברשעו קטיל, ומקפח בני נשא ולא דחיל:

אלימלך דגול בדורו, ראוי לעמוד על עצמו, ועל אחרים. כיון שראה הרעב, מיד ברח. לפיכך נענש. מבית לחם יהודה, ממקום סנהדרי גדולה, מנביעו דאורייתא דתמן. כמה דאת אמר, מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער:

ודא עקר רגלוי מנביעו דאורייתא דבית לחם יהודה, לגור בשדי מואב, ובגין כך אתענשו. ואנת רבי, גלית גרמך באתר דנבעין חברייתא מבועי דאורייתא הכא. אמר, בריך רחמנא דשדרני הכא, למשמע מילך:

רבי בון, הוה אזיל יומא חד באורחא, פגע ביה חד ינוקא. א"ל, רבי, תבעי דאיהך עמך באורחך, ואשמש קמך בהאי אורחא. א"ל, זיל. אזל אבתריה:

עד דהוה אזיל, פגען ביה, ר' חייא ורבי אבא ורבי יודא ור' יוסי, אמרו ליה, את בלחודך, ולית מאן דטעין בתרך. אמר לון, חד ינוקא הכא דאזיל אבתראי. אמר רבי חייא, כדאי הוית לחוב בעצמך, דלית עמך עם מאן דתשתעי במילי דאורייתא. יתבי בחקלא תחות אילן חד:

פתח ר' חייא ואמר, ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. ההולך בדרך, צריך להיות עמו, מי שידבר עמו בדברי תורה. וכך דרכן של צדיקים, הולך ואור, הולך, ועמו דברי תורה. דכתיב, ותורה אור. עד נכו"ן היום, עד שתשתתף עמו השכינה, ולא תזוז ממנו. דתנינן, בכל מקום שיש דברי תורה, שכינה שם. שנאמר, בכל מקום אשר אזכיר את שמי וכו':

פתח רבי יהודה ואמר, רפאות תהי לשרך וגו'. התורה היא רפואה לאדם, לגוף ולעצמות, בעולם הזה ובעולם הבא. דאמר רבי נחמיה א"ר נהוראי, אסוותא לבר נש בהאי עלמא בכל יומא, מאן דקרי ק"ש על תיקוניה.

מדרש רות מאמר בק"ש יש רמ"ח תיבות

ואמר ר' נהוראי, בק"ש יש רמ"ח תיבות, כמנין רמ"ח אברים של אדם. והקורא ק"ש כתיקונה, כל אבר ואבר נוטל תיבה אחת לעצמו, ומתרפא בו. ודא איהו רפאות תהי לשרך ושיקוי לעצמותיך:

אדהכי, מטא ההוא ינוקא, לאי מאורחא, ויתיב קמייהו. שמא אלין מלין, קם על רגלוהי, ואמר, והלא בקריאת שמע אין שם אלא רמ"ח תיבות. א"ל רבי חייא, תיב בני, יתיב, אמר, בני שמעת בהאי מידי:

א"ל, כך שמעתי מאבא, דבק"ש יש רמ"ח תיבות חסר תלת, למנין איבריו של אדם. מאי תקנתיה. תקינו, דש"צ חוזר שלשה תיבות אלו. ומאי נינהו. ה' אלקיכם אמת. כדי להשלים רמ"ח תיבות על הקהל. וכדי שלא יפסיק לאמת, לא פחות משלשה, ולא יותר משלשה:

אדהכי אתי רבי יודא בריה דר' פנחס, ויתיב לגבייהו, ואמר להו, במאי עסקיתו. אמרו ליה, במילי דק"ש, והכי אמר האי ינוקא. אמר, ודאי הכא הוא, והכי אמר ר' יוחנן בן נורי אמר רבי יוסי בן דומסקית, משמיה דר' עקיבא, חסידים הראשונים תקנו קריאת שמע כנגד עשרת הדברות. וכנגד מנין איבריו של אדם. והא חסרו מהם שלשה. תקנו שיהא ש"צ חוזר ומשלים אותם. ומאי נינהו. ה' אלקיכם אמת:

בתפלה תקנו, ג' ברכות ראשונות, וג' ברכות אחרונות בקריאת שמע, ג' שמות בראשונה, ה' אלקינו ה'. ושלשה שמות באחרונה, ה' אלקיכם אמת. וכל הקורא ק"ש כהאי גוונא, בידוע שאינו ניזוק באותו יום:

וכל האומר ק"ש שלא עם הצבור, אינו משלים איבריו, מפני שחיסר השלשה תיבות שש"צ חוזר. מאי תקנתיה. יכוון בט"ו ווי"ן דאמת ויציב:

ועם כל זה היה קורא עליו אבא, מעוות לא יוכל לתקן וגו'. אותן שלשה תיבות שבק"ש, שש"צ חוזר אותם, לא יכול להימנות אותם לתשלום רמ"ח כשאר הציבור. אמר לההוא ינוקא, אימא קראך. פתח ואמר, עיר קטנה ואנשים בה מעט:

רבי בון, טעין יומאא חד, אבתרוי דרבי שמעון בן יוחאי, בסליקו דחד טינרא, ברמאה דטורא, חמו חד צפורא מנדדא מגוזלא, ואתיין אחרנין, ואמרטון אנפאה, ואמר האי קרא עלה, כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו:

עד דהוו נזלו, חמו. חד חוויא, דקטיל בר נש, ואזיל ליה. וחמו אריא, דטריף אודנא, ואכיל. אמר רבי שמעון, מאי אהני להאי חוויא, דטריף למגנא.

מדרש רות מאמר אשר בשערה ישופני

פתח ואמר, אשר בשערה ישופני. והרבה פצעי חנם. אשר בשערה, דא שטן, דאורחיה כחיוויא, טריף וקטיל למגנא, ולא אתהני מיניה. ישופני, כתיב הכא ישופני, וכתיב התם הוא ישופך ראש. ובגין דבשערה ישופני, הרבה פצעי חנם, דאורחיה לאבאשא חנם, וטרף טרפא למגנא:

ואי תימא בלא רשות קא עביד. והכתיב, רוח סערה עושה דברו. וכתיב, אם ישך הנחש בלא לחש. חיויא לא נשך, עד דלחשין ליה מלעילא. דאמר רבי שמעון, אית דלחשין ליה מלעילא, ולא אשתמודע לגביה ההוא חויה, וקטיל ליה לאחרא. זכאה מאן דלא אשתמודע גביה, ולא אתרשים קמיה:

מה כתיב באליםלך. ושם האיש אלימלך, כיון דאתרשים לגביה, אסטין בדינא עלוהי, עד דקטל ליה. דכתיב, וימת אלימלך. כיון דשרי ביה שארי בבנוי וכלא בעונשא דדיינא, דלית ענשא כענשא דדינא. די לא יימא דיינא דאיהו אתענש בלחודוי, אלא איהו ובנוי וכל בייתיה יתפסון בחובא דדינא:

דיינא, אית ליה למירדף ולמדע בתר עובדי דבני מתא, דאיהו איתפס בחובייהו. דלא יימא דיינא, אנא למידן דינא בין גברא לחבריה, ולא יתיר. אלא כל עובדי מתא תלויין על קודליה. ואי אטימ עינוי נעובדי מתא, איהו אתפיס בחובייהו:

אלימלך, יכיל הוי למיקם ולמיגנא על דריה, וזכאה הוה. בשעתא דאיתער הקב"ה בדינא על עלמא, אשגח בראשיה דעמא, ובעא לחפיה על אלימלך. ב'דמיתא מה כתיב. איש סתם, ולא כתיב מאן הוא. מיד קם מקטרגא ואמר, ושם האיש אלימלך, דאתרשים איהו ואתמודע הוא וכל בייתיה:

מכאן אוליפנא, דלית דיינא בכל דרא ודרא, דלא אתרשים ואתמודע לגביה עילא. ובשעתא דאתער דינא על עלמא, איהו איתדן בקדמיתא, דכתיב שפוט השופטים.

מדרש רות מאמר מחלון וכליון ערפה ורות

ושם שני בניו מחלון וכליון. רבי פדת ורבי פרחיא אמרו, מחלון:

שמחל לו הקב"ה לאחר זמן, על שהיה מוחה בידו של אביו, ומשתדל בו על המשפטים. כליון:

על שנכלה מן העולם:

ר' יוסי בן קיסמא אמר, כשם שהיו הם, כך היו נשותיהם. ערפה, על שמה נידונת, קשת קדל, דלא בעאת למיהוי לה חולקא עם ישראל. כמו דאת אמר, כי פנו אלי עורף ולא פנים. רבנן אמרי, לפי שהחזירה עורף לחמותה:

רות:

על שם תור, שהוא כשר על המזבח. כך רות, כשירה לבא בקהל, שעליה נתקיימה הלכה, עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. רות:

שיצא ממנה בן, שריווה להקב"ה בשירות ותושבחות:

רות אשת מחלון, באתה בקהל. מחלון, שמחל לו הקב"ה, להיות שמו נזכר. ערפה אשת כליון,
לא באתה בקהל, שכילה אותם הקב"ה, כליון לא נזכר שמו בישראל:

ועל תיקונא דא. נעמי, נשמה. אלימלך, נשמתא לנשמתא. מחלון, רוח השכלית. רות, נפש
השכלית. כליון, רוח הבהמיות. ועלדא אמר שלמה, ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה
ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, רוח האדם, דא מחלון. רוח הבהמה, דא כליון, שהוא
מסטרא דשמאלא. נפש הבהמית, דא ערפה, ערפה, שהיא מקשת קדל, והיא מסטרא דשמאלא.
ועל דא, כליון לא נזכר שמו בישראל.

מדרש רות ויקחו להם נשים מואביות

ויקחו להם נשים מואביות, א"ר רחומאי, בנות עגלון מלך מואב היו. ומפני מה זכה עגלון לכך.
א"ר רחומאי, כשבא אהוד ואמר, דבר אלקים לי אליך ויקם מעל הכסא. אמר לו הקב"ה, אתה
קמת מכסאך בשביל כבודי, חיים, ממך יצא מי שישב על כסאי. שנאמר, וישב שלמה על כסא
ה':

רבי בון אמר, אלמלא הוינא התם, כד אתקיימא הלכה, מואבי ולא מואבית, פליגנא עליו, ואמינא,
מואבית ולא מואבי. דכתיב בהו, ויחל העם לזנות אל בנות מואב ותקראנה לעם לזבחי אלהיהן.
וכתיב, הן הגה היו לבני ישראל בדבר בלעם ותהי המגפה בעדת ה'. אינון גרמין כולי האי,
וגוברין אסירי ואינון שריין:

ומיד אמר, הדרי בי. ומה, משה ואלעזר קבלון. דכתיב, אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם.
מ"ט. דבהכרח עמדו בנות מואב באותו מעשה, דא"ר חלקיה אמר רבי אסיא בן גוריון, האנשים
באין ומביאין אותן בעל כרחן, וההיא שלא קבלה, הורגין אותה. עד שנמצאו מואביות כולן שם
בהכרח. וע"ד ודאי האנשים אסורים, והנשים מותרות. ועוד, כתיב באורייתא תרי טעמי, על
דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים, ואשר שכר עליך בלעם, עיקרא דמילתא גוברין הוו:

אמר רבי חיסדאי, והא תנינן, דנחל שיטים מגדל הניאוף דנשים הוא, ואת אמרת בעל כרחן עמדו
שם. ואמר רבי אושעיא, מאי דכתיב, ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים, שבאותו זמן,
עתיד הקב"ה לרפאות את כל העולם, ומפני שנחל שטים מרבה ניאוף, יצא מעין מבית ה' לרפאות
אותו הנחל. א"כ הרי לך כי בשביל הניאוף הן באות מעצמן:

א"ר מנסיא, ח"ו. גלוי וידוע, דבמקום שבעליהם ואביהם שם, שאינון באות מעצמן בפרהסיא,
אלא הם הפקירו אותן בעל כרחן בעצת בלעם:

א"ר יוסי בן קסמא, תמיה אני, אם מגילה זו לא באה אלא כדי ליחס זרע דוד, שבא מרות
המואביה, לא יספר יותר, ולמה לי כולי האי, ליכתוב יוחסא מבועז, כשנשא את רות, ויאמר
אלה תולדות פרץ, עד וישי הוליד את דוד. אלא כולא איצטריך, בגין צדקת זו, שבאה להתגייר,
ולחסות תחת כנפי השכינה, ולהודיע ענותנותה וצניעות שבה וצדקותה:

רבי אלעזר בר' יוסי אמר, להודיע זרע דוד, שהוא כסף צרוף דעליל לארץ. דהא פרץ ועובד
כסף צרוף הוא, ככסף זה שנצרף פעם ושתים:

ואם תאמר, מפני מה באו מן האמהות בענין זה. אלא כסף מזוקק מתוך סגים שבה. וזרע דוד צרוף מצד זה ומצד זה. דכתיב, ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו', בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. הכל צריך כאחד. וזרע דוד איצטריך הכי.

מדרש רות מאמר רוח ונשמה, ונשמה לנשמה, ורוח הטומאה

פתח רבי ואמר, הכי אדם הראשון, נשמתא לנשמתא. חוה, נשמתא. קין והבל, הבל, מזינא חדא עם אדם וחוה, ואתקרי רוח דקודשא. קין, רוח דטומאה דשמאלא, אתקרי כלאים. והוי עירבוביא, דלא אצטריך. סטרא אחרא, דלא מזינא דאדם וחוה. ועל דא, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. ועל דא, לא תיעול ברית דקודשא ברשות אחריתי, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני:

ואדם הוא דוגמא של מעלה. אלהים אחרים, דא חמור ואתון. זכר ונקבה. ועל דא, מאן דעאיל ברית קדישא ברשות אחרא, כתיב ביה, בה' בגדו כי בנים זרים ילדו. ולית קנאה להקב"ה, בר מן דא דברית קדישא:

ברא הקב"ה באינש י"ה ו"ה, דהוא שמא קדישא דיליה, נשמתא לנשמתא, ודא נקראת אדם, ומתפשטין נהורין בתשעה נהורין, והם משתלשלין מן י', והוא אור אחד בלא פירודא. ועל דא, גופא דאינש, אתקרי לבושא דאדם:

ה' נקראת נשמה, ותזדווג עם י', ואתפשיט לכמה נהורין, והוא חד. י"ה בלי פירודא. ועל דא, ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו, זכר ונקבה בראם כו', ויקרא את שמם אדם:

ו' נקראת רוח, ואתקרי בן י"ה. ה', אתקריאת נפשא, ואתקריאת בת. ועל דא, אב ואם בן ובת. ורזא דמלה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, איקרי אד"ם. ואתפשט נהורא דיליה, לחמשה וארבעים נהורין, ודא הוא חושבן אדם מ"ה:

והשם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זכר ונקבה בראם כו'. ויקרא את שמם אדם. ואח"כ יצר הגוף, דכתיב וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים:

מאי אית בין אדם לאדם, הרי ידו"ד נקרא אדם, וגופא נקרא אדם, מאי בין האי להאי. אלא, באתר דאקרי ויברא אלקים את האדם בצלמו, הוא ידו"ד. ובאתר דלא אקרי בצלמו הוא גוף:

ובתר דאמר וייצר ה' אלקים, שיצר לאדם, עשאו. דכתיב ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. בראשונה כתנות אור, בדוגמא של מעלה, ובתר דחבו כתנות עור:

ועל דא אמר, כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בראתיו, דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. יצרתיו, דא כתנות אור. א"ף עשיתיו, דא כתנות עור. משום דהאף סבב זה:

ולמאן יתקרי רע. דא יצה"ר, ודא נחש, דעבד וסבב דאתגזר על האדם וחוה מותא, ועל כל אינש.

מדרש רות מאמר כמו שיש שם בקדושה כך יש שם בטומאה

ובדוגמא דאיתא שם דקודשא, הכי אית שם דמסאבו, שהוא טמא. ועל דא, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. וכל הפוגם אחד מאיבריו מלמטה, כאלו פוגם מלמעלה:

ועל דא, חרב בא לעולם, וכפנא ומותא אתי לעלמא. ועל דא והיו נשיכם אלמנות וגו'. למאן דעאיל ברית קדישא ברשו אחרא. ועל דא, שעטנז לא יעלה עליך. לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. ועל דא אמר, ארור שוכב עם כל בהמה. מאן היא בהמה. דא כותית. גוף שהיא מסטרא דבהמה אחרא דלעילא, מסאבא:

ועל דא אמר, ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. את החיים ואת הטוב, דא ידו"ד. ואת המות ואת הרע, דא שמיה דסמאל, נשמתא לנשמתא מסטרא דשמאלא, ונשמה ורוח ונפש מסטרא דשמאלא, שהיא בגופא, לאו אקרון אדם. ומה אמר. ובחרת בחיים:

ועל דא אית שידין יהודאין. ולא אתא פסוקא, דאמר לא יהיה לך אלהים אחרים, אלא לישמעאל ולעשו. ואלהים אחרים מן ישמעאל ועשו מאן אתר נפקו. מן השמרים של שדים יהודאין. ועל דא כתיב, כי משורש נחש יצא צפע. ועל דא, אם אמר לך יצר הרע. חטא, ושכב עם הבהמה, אל תאמן בו:

וע"ד, אית שדין יהודאין וישמעאלים ונוצרים, והגדולה לבני עשו וישמעאלים. ומאיזה מקום היא. מן הגופות שלהם, שהם אחים עמנו מן הגוף, ולא מנשמה, ולא מן רוח, ולא מנפש, ולא מנשמתא לנשמתא:

ואני פותח לך פתח גדול. כל בני ישראל הם משתחווים להקב"ה. ואלהים של בני עשו, הוא ישתחוה להם. מנלן. רמז שאמר הכתוב, ויבא אלהים אל בלעם בחלום הלילה, אלהים שלו ישתחוה לו, ויבא עד ביתו, וידבר עמו בלעם מן החלון שלו. וזה למה. בשביל כבוד הגוף, שהוא עיקר שלהם:

וע"ד, כל גוי שיעשה תשובה, ויתפרש מע"ז ומעבירה, יעול הקב"ה ביה רוח קדישא ונפשא קדישא. וע"ד יש לו חלק לעוה"ב. ולא עם בני ישראל, אלא חלק בפני עצמו, ועולם בפני עצמו:

וכל זה למה. בשביל השמרים שיש בגופו, שהם מן הטומאה. והרוח הקדושה, ונפש הקדושה, שישבו על השמרים, בחזקה גדולה יביאו לה לזה הגוף, כמו האדם הדר באשפה. ומשימות נאבדים השמרים שלו:

ועל דא אמרו, הגוף מן הכותי, בחייו טמא, ובמותו טהור. למה. בשביל שתאבד נשמתא דיליה, והגוף ישוב אל העפר כשהיה. היהודי, בחייו טהור, ובמותו טמא. בשביל שנשמתו עולה למקום גבוה, ונשאר נפש הבהמית בגוף, ועל דא, זה נקרא טמא במותו. והכותי טהור:

למה"ד, לתרין אילנין, חד קדישא, וחד מסאבא. מה הוי קדישא, ומה הוי מסאבא. מה דעביד איבא, הוי קדישא. ומה דלא עביד איבא, הוי מסאבא. ודין הוא דיעביד צל לע"ז. ועם כל דא הם נטועים בארץ, ולחד אילנא אית מיין, ולאילנא אחרינא אית מיין, ועם כל דא, אילנא חד יעביד איבא, ואילנא חד לא יעביד איבא:

בדוגמא דא, אינון ישראל, ובני אומות. תרי אילנין, דאינון נטיעין בארעא. דרוח דקדישא, ורוח דמסאבא, דא הוא האילנות, ואינון בארעא חדא, דאינון מן גופא, אחונא עמנא. ולחד אית מיין

ועביד איבא, דא איהי אורייתא קדישא דישראל, שנמשלה למים, שנאמר הוי כל צמא לכו למים, ואין מים אלא תורה:

ועל גופא דישראל אמר, ועץ עושה פרי אשר זרעו בו על הארץ וגו'. וירית גינתא דעדן. וירית גופא קדישא דלעילא. ונהנית נשמתו מאור השכינה:

ואת אמרת, דלית איבא באילנא דמסאבא, למה הפסוק אמר עץ עושה פרי למינו. אין באיבא דאילנא, דיעביד צל לע"ד, שיאמרו עליו דיעביד איבא, דלא אכלין מיניה, וידפנו הרוח. ועל זה אמר, לא כן הרשעים כי אם כמוץ וגו':

ואית לאילנא דא דמסאבא מיין, ולא יעבד איבא, אלא כמא דאמרנא. כמו"ץ אשר תדפנו רוח. דא אורייתא דלהון, דכתיב לא כן הרשעים כי אם כמוץ כו'. משא"כ בישראל, מה כתיב. והיה כעץ שתול על פלגי מים:

רבי אושעיא אמר, בא וראה מעץ הדעת טוב ורע, זרע דוד כהאי גוונא עה"ד טו"ר. טוב מצד האבות. ורע מצד האמהות, שהיו מן האומות. ועם כל זה, לאו מחציפות דלהון הוות. כיון ששמע רבי אלעזר בר יוסי דא בא ונשקו בראשו:

אמר רבי חסדאי, אות מצניעות שבהם היתה, ונכנסה תחת כנפי השכינה, ויצא ממנה דוד. והמלכים התחייבו להיות מזרע דוד, כדי שיהיו רחמנים ואכזרים. רחמנים מצד האב. ואכזרים מצד האם. וזה וזה צריך להיות כאחד. ולפיכך, זרע דוד, נוקם ונוטר כנחש לאומות ורחמן לישראלים:

אמר רבי חלפתא, כשושנה בין החוחים, נותנת ריח טוב, כך רות מזרע האומות, נתנה ריח טוב לפני הקב"ה. כשושנה שהעלתה ריח טוב, כך רות. ממעשיה הטובים נכנסה תחת כנפי השכינה.

מדרש רות מאמר רות וערפה

שאל רביפדת, לבריה של רבי יוסי איש סוכו. רות, כיון שנתגיירה, מפני מה לא קראוה בשם אחר. אמר ליה, כך שמעתי, דשם אחר היה לה, וכשנשאת למחלון, קראו שמה רות. ומשם עלתה בשם זה. דהא כשנשאת למחלון נתגיירה, ולא לאחר זמן:

אמר לו, והכתיב אח"כ באשר תליני אליו ואלקיד אלקי וכו', הרבה התראות עשתה נעמי, דתנינן, וכלן קבלה עליה. ואם נתגיירה קודם, למה לה השתא כולי האי:

אמר לו, ח"ו שנשאה מחלון, והיא גויה, אלא כשנשאה נתגיירה, ובחזקת אימת בעתה עמדה היא וערפה, בענין זה. כיון שמתו בעליהן, ערפה חזרה לסורחנה, ורות עמדה בטעמה. דכתיב, הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלקיה ורות דבקה בה, כמו שהיתה בתחילה. כיון שמת בעלה, ברצונה דבקה בתורה:

אמר לו, שמעת מה שמה בתחילה. אמר ליה, גילית שמה. כשנשאה מחלון, קרא לשמה רות. ערפה, הרפה שמה, וחזרה לסרחונה, ולשמה, ולעמה, ולאליה, דכתיב הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה. אל עמה, להקרא בשם הראשון. ואל אלהיה, לעבוד ע"ז:

רבי רחומאי, ורבי קיסמי בן גירי, הוו שכיחי בהדי הדדי באונו, משבת לשבת. יומא חד הוו יתבי, ורבי רחומאי הוה יתיב ודרש, ועמא יתבי קמיה. פתח ואמר, על כן באורים כבדו ה'. מאי באורים. אלו אורים ותומים.

מדרש רות מאמר אור לו בציון ותנור לו בירושלים

דא. באורים:

בשתי אישות, שהם בציון ובירושלים. דכתיב, נאם ה' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם. ואין בני אדם יודעים בהם:

בציון ובירושלים לבד סלקא דעתך. אלא, כמו דציון וירושלים דא עם דא, הכא נמי אלין דא עם דא, והם כעין זכר ונקב. והוא אש של זכר, חלוש. ושל נקבה, חזק. זה אצל ציון, וזה אצל ירושלים:

ואין לך אדם בעולם, שאין לו שתי אישות אלו, והם נקראים יצה"ר ויצה"ט. והקב"ה נתנם לבני אדם, כדי לנחותם בהם והכתוב אמר, על כן באורים כבדו ה', בהם האדם מכבד לקונו:

שער אחד יש תחת ציון, והוא תחת הארץ אלפים אמות על אלפים אמות, והתחלת האש, הוא דק וחלוש. והשער ההוא נקראת צפונית, ומשם הולך ומתפשט על ירושלים, מקום רב הבית, עד מקום שעומד כל זכר להראות את פני האדון ה' צבאות:

מ"ט. מפני ששם תחת הר הבית, שעומד לפני העזרה, מתחתיו, שיעור שלש מאות וששים וחמשה אמות כפלים האש. אבל למעלה, האש אינו בוער כתנור חזק. ולמטה, האש דוגמת הערלה, החופפת על הברית, והיא למטה:

ועל כן כל זכר שיש לו ברית נרשם, עומד עליו לפני האדון ה'. ומפני כך, על כן באורי"ם כבדו ה'. באור של ציון, ואור של ירושלים:

שער התנור החזק, נקרא ערל. וכשהזכרים עומדים עליו, נשקע אותו האש עד תהום רבה. והוא אש של גיהנם.

מדרש רות מאמר ז' מדורי גיהנם

ויש לו שבעה שמות ליצר הרע, ואלו הן:

רע. טמא. שטן. שונא. אבן מכשול. ערל. צפוני. ושבעה שמות לגיהנם, ואלו הם:

בור. שחת. דומה. טיט היון. שאול. צלמות. ארץ תחתית. שבעה פתחים יש לגיהנם, כנגד ז' שמות שיש לו. ז' מדורות הן זו על זו, וכולן מדורות מזומנים לרשעים לידון שם. גופן כלה בקבר, ונשמתן נשרפת, והאש אוכלתן:

מדור הראשון בור. והוא מדור העליון, ושם כמה כתות של מלאכי חבלה, כעין הבור אשר אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו. כך המדור הזה נקרא בור, בו כמה כיתות של מלאכי חבלה, כעין נחשים השרפים, אשר אין להם לחש:

ושלשה ממונים שולטים בגיהנם, מתחת ידי דומה. והם:

משחית, אף, חימה. וכל האחרים ממונים תחתם. וכל אותם הממונים רצים ושבים, ודנין במ נפשותן של רשעים:

וכל אותם כתות של מלאכי חבלה, כולם מרעישים גיהנם, ונשמע קולם ברקיע. וקול הרשעים בגיהנם, צווחין ואומרין, ווי ווי, ואין מרחם עליהם:

ועל כל אלו השלשה ממונים, עם שאר כתות של מלאכי חבלה, שמרעישים גיהנם, אמר קרא עליהו, קול שאון מעיר קול מהיכל קול ה' משלם גמול לאויביו:

כנגד ג' משחיתים הללו, ששולטים כל ימי השבוע. מזמן תפילת ערבית, כל הלילה, דנין לאותן אשר היה במחשך מעשיהם וגו', ומהרהרים הרהורים על משכבותם. ועליהם אמר הכתוב, והיה במחשך מעשיהם וגו'. הוי חושבי און ופועלי רע על משכבותם וגו'. וכיון שהתחילו, גומרים ביום על כולם. אבל התחלת הדין ברשעים בגיהנם, משתחשך הלילה. ועל זה נקראים לילות. כמה דאת אמר, מפחד בלילות. ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם:

ולפיכך תקנו בתפלת ערבית, כל ימי השבוע, והוא רחום יכפר עון. על כי מאותה שעה שתחשך, דנין את הרשעים בגיהנם, ע"י המשחיתים, שהם משחית אף וחימה וכולם נכללים בהאי דוהוא רחום. משחית, הה"ד, ולא ישחית. אף, דכתיב והרבה להשיב אפו. חמה, דכתיב ולא יעיר כל חמתו:

ולפיכך תקנו, לומר והוא רחום בימי החול ולא בשבת. שכיון שנכנס שבת, מסתלק הקין מן העולם, והרשעי בגיהנם יש להם מנוחה, ומלאכי חבלה אינם שולטין עליהם משעה שקידש היום:

וע"כ אין אומרים בערב שבת והוא רחום, שלא יתעוררו מלאכי חבלה. ולפיכך הוא אסור מפני כבודו של מלך, המגין על הרשעים בשבת, להורות שכבר נסתלק הדין מן העולם, וכבר אין רשות למחבלים לחבל:

לסנטרא, דהוה מלקי לחייבא. אתא מלכא לאגנא עלוי, ושוייה קמיה. כיון דקאים קמי מלכא, מאן דאגזים ליה במלקיותא, לאו קלנא של מלך הוא. כך מלכא איהו שבת, נטיל לחייבי דגיהנם קמיה, ואגין עליהו. וכל סנטירין מתעברין מקמי מלכא. מאן דנטל רצועה קמי מלכא ואגזים להו, לאו קלנא דמלכא הוא. וה"ה שאין לומר שומר עמו ישראל:

בהאי מגור, דנין לאותן שקוטפין מלוח עלי שיח, המפסיקים דברים שנתנו בלוחות, עלי שיחה בטילה. ואותם שאינן נוהגים כבוד בתלמידי חכמים. ואין דנין במקום הזה למבזה תלמיד חכם, כי דנין אותו בטיט היון:

ובמדור הראשון מורידים ודנין המבזה ת"ח בלבו, אע"פ שכבודם לפני אחרים. והמקלל חרש, וכיוצא בהם. והעובר אחורי בית הכנסת, בשעה שהציבור מתפללים. והמספר שבח חברו בפני מי ששונאים אותו לרעה. וכל אלו, וכיוצא בהם, נידונין במדור הראשון:

המדור השני, הוא נקרא שחת. והוא אש ירוקה. ואין שם כי אם חושך, ואין שם רחמים כלל. ושם דנין, כל המספרין אחר מטתן של ת"ח. והמלכין פני חברו ברבים. ואפילו בהלכה, שלא ללמוד ממנו. והמתגאה שלא לשם שמים. והמתכבד בקלון של חברו.. והיודע בחברו שיכשל בדברים או בהלכה אחת, והם בעיר אחת, ואינו מודיעו קודם שיכשל, וישמח הוא או אחרים. ומי שיש לו בהכ"נ בעירו ואינו נכנס להתפלל. ומי שאינו נח לחבירו בהלכה. והאוכל מסעודה שאינה מספרת לבעליה. והמגביה ידו על חברו, אע"פ שלא הכהו. ומי שמקלל בשחוק לחברו, בענין שיגיע לו בושת. כל אלו נדונים שם במדור זה, וכל כיוצא בהם:

המדור השלישי, הוא נקרא דומה. ושם נדונים כל אותן גסי הרוח, המתגאים בלבם בהלכה לפני העם, שלא לש"ש. והמספרים לשון הרע. והמגיס לבו בהוראה. והדן את חברו לכף חובה. והמלוה ברבית. והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה. ומי שאינו עונה אמן אחר המברך. ומי שעושה תפלתו פיסקי פיסקי. כגון המספר בתפלתו, וחוזא ואומר דבר אחר, וחוזר ומפסיק, והוא נקרא פיסקי פיסקי. והמתלוצץ על חברו, ועל הזקן ששכח תלמודו. והרואה דבר ערוה בחבירו ואינו מודיעו בינו לבינו. כל אלה נדונים שם, וכל כיוצא בהם:

המדור הרביעי, נקרא טיט הון. ושם נדונים, כל אותן גסי הרוח. וכל אותן העונים עזות לעניים ומדוכאים. והרואה לעני בדוחק ואינו מלווהו, עד שמבקש ממנו הנאתו. וכל אותם היודעים עדות לעני ואינם מודיעים. והעושה שכר שכיר. והמוציא זרע לבטלה. והבא על גויה ונדה. והממשכן לעני ואינו מחזיר לו משכנותיו כשאינו לו דבר אחר. והמטה משפט. והלוקח שוחד. כולם נידונים במדור הזה:

המדור החמישי, נקרא שאול. ושם נידונים המינים, והמוסרים, והאפיקורסים, והכופרים בתורה, והכופרים בתחיית המתים. על אלה נאמר, כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה. ועל שאר החוטאים כתיב, ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל:

המדור השישי, נקרא צלמות. ושם נידונים, כל אותן ששכבו עם אמותן, ונדה. המדור השביעי, נקרא ארץ תחתית, היורד לשם, שוב אינו עולה. ועליהם נאמר, ועסותם רשעים וגו':

וכל אלו המדורות, אש אוכלה דולקת ליליה ויום לנפשותם של רשעים. יש מי שנקרא רשע, ונידון בגיהנם י"ב חדש. רשע גמור שאין לו הרהור תשובה, אין לו תקנה, ונידון לעולם בגיהנם. רבנן אמרי, רשע נידון בגיהנם ששה חדשים. רשע גמור, שנים עשר חדש. והני מילי כשהרהרו לעשות תשובה, ומתו. אבל אם לא הרהרו לעשות תשובה, ולא עשו תשובה, עליהם הפסוק אמר, ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו'.

מדרש רות מאמר כשגירש הקב"ה אדה"ר מגן עדן

ואמר רבי רחומאי, כשגירש הקב"ה אדם הראשון מגן עדן, נתיירא ממדור זה הנקרא ארץ תחתית, מפני שאין לו שיעור. ועל זה נאמר, ארץ עיפתי כמו אופל צלמות ולא סדרים ותופע כמו אופל:

מה עשה. עשה תשובה, ונכנס במי גיחון עד צוארו. והקב"ה חס עליו, וסלקו למקום הנקרא אדמה. שהיא אחת משבעה ארצות, ושם הוליד את קין והבל:

כשהרג קין את הבל, גזר עליו הקב"ה להיות נע ונד בארץ. מה כתיב. הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה וגו', והייתי נע ונד בארץ. והקב"ה קבלו בתשובה, וסילקו לארקא:

כשנולד שת, סילקו הקב"ה לאדם הראשון למעלה מכל הארצות, לתבל. במקום ארץ ישראל, בחברון. ושם חצב לו קבר, ועשה מערה לפנים ממערה, סמוך לג"ע. ושם היתה קבורתו. וקבורת אברהם יצחק ויעקב, והאמהות:

רבי קיסמא אמר, מערת המכפלה, סמוך לפתח גן עדן. בשעה שמתה חוה, בא אדם לקברה שם. ושם הריח, מריחות גן עדן, באותו הריח שהיה שם. רצה לחצוב יותר, יצתה בת קול ואמרה דיין. באותה שעה עמד, ולא חצב יותר, ושם נקבר. מי נתעסק בו. שת בנו, שהוא היה בדמותו ובצלמו:

אמר רבי רחומאי, הקב"ה נתעסק בו כשנוצר, ונתעסק בו כשמת. ולא היה מי שיודע בו, עד שבא אברהם אע"ה, ונכנס לשם, וראה אותו, והריח ריח בשמים של גן עדן, ושמע קול מלאכי השרת אומרים, אדם הראשון קבור שם, ואברהם יצחק ויעקב מוכנים יהיו למקום הזה. ראה הנר דולק, ויצא. מיד היתה תאוותו על המקום הזה:

אמר אב הונא, קודם שבא אברהם, רבים היו מבקשים ליקבר שם, ומלאכי השרת היו שומרים המקום, ורואים אש דולקת שם, ולא יכלו לכנס, עד שבא אברהם ונכנס, וקנה את המקום.

מדרש רות מאמר כשברא הקב"ה אדם הראשון

רבי נחמיה פתח, ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם וגו'. כשברא הקב"ה אדה"ר, מבית המקדש בראו, ומעפר בית המקדש נטל, וברא אותו. כיון שברא אותו, ועמד על רגליו, באו כל הבריות להשתחוות לו:

מה עשה הקב"ה. נטלו משם, והכניסו לגן עדן, ועשה לו עשר חופות, כדוגמת י' חופות שעתידי הקב"ה לעשות לצדיקים בגן עדן לעתיד לבא. ומלאכי השרת היו יורדין ועולין, ועושים שמחה לפניו, ונתן לו חכמה עליונה:

וכשירד סמאל משמי מרום, ראה מעלתו של אדם, ומלאכי השרת משמשין לפניו בחופתו, וירע בעיניו. מה עשה. נטל החש כמין גמל, ורכב עליו, וירד ופתה אותו, עד שעבר מאמר יוצרו:

ומהו שעבר. רבי אלכסנדר אמר, רוח זנונים נכנס בתוכו. רבי חזקיה אמר, רוח הטומאה היתה בו, ועבר מאמר יוצרו. כיון שעבר, נגלה עליו הקב"ה, וגרשו מגן עדן, וגזר עליו י' גזירות, ועל חוה עשר גזירות, ועל הנחש עשר, ועל האדמה בשעה גזירות. נמצאו ארבעים חסר אחת, כנגד ארבעים מלקיות שנתחייב הרשע בב"ד:

לסוף עשה תשובה, וקבלו הקב"ה בההיא שעתא. דאמר רבי יהודה בר שלום, מאי דכתיב שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש כי גר אנכי עמך. דוד מלכא אמר דא. דאמר רבי בון בר חמא, אמר דוד, הקב"ה איהו קריב לכל אינון דקראן ליה:

פתח ואמר האי קרא, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. דהא כל אינון דקראן באמת להקב"ה, הקב"ה קריב לון, ומקבל לון, וקודשא בריך הוא לבא בעי:

ורעותא דבר נש, חשיב קמיה מכל קרבנין ועלוון דכל עמלא. כיון דבר נש שוי רעותיה בתשובה, לית תרעא בכל אינון רקיעין, דלא פתח לגביה. קרבנא דבר נש, בלבא ורעותא תליא. דכתיב, והתודה אשר חטא עליה. והתודה עליו. וכולא בלבא תליא:

רבי נחוניא בן הקנה אמר לחכמים. בני, חייכם, אין קרוב לפני המקום, כלבו של אדם, וניחא קמיה יותר מכל קרבנין ועלוון דכל עלמא:

מאן דיתיב בתעניתא, וישוי לביה ורעותיה, איהו מקריב קרבן שלם, דניחא ליה להקב"ה דמקריב קמיה תרביה ודמיה וגופיה, ומקריב קמיה אישא וריחא דפומיה, ולבא ורעותא אתקרי מזבח כפרה:

קרבן אתפלג לכמה סטריין, לכמה חולקין. תענית דבר נש אתפליג לכמה סטריין, לכמה חולקין. והקב"ה לא נטל מכולא, אלא לבא ורעותא:

ותלתא מלכין אינון בגופא:

מוחא. ולבא. וכבדא. מוחא, אכיל מן כולא, ויהיב ללבא. לבא אכל מן כולא, ויהיב לכבדא. הכבד הוא יהיב לכולא. שנאמר, כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. והוא בדוגמת ים. והקב"ה מקבלן.

מדרש רות מאמר תפלה שועה דמעא

לית לך בכל עלמא, דקיימי קמיה, אלא תשובה וצלותא דבר נש. ואמר רבי יהודה, תלת זיני תשובה הכא בהאי קרא. תפלה. שועה. דמעא. וכלהו בהאי קרא כתיבי, שמעא תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש:

כלהו תלתא חשיבי לפני קב"ה, ומכולהו לא חשיב מנייהו, בר דמעא. דהא בדמעין אזלא לבא ורעותא וכל גופא. תליסר תרעין עאלין קמי הקב"ה:

תפלה, דכתיב ביה שמיעה, דכתיב שמעא תפלתי ה'. שועה, דכתיב ושועתי האזינה. דמעא, לאו כהני, אלא יתיר מכולא, דכתיב אל דמעתי אל תחרש:

מאי בין האי להאי. רבנין דקיסרי, ורב אלעזר בר יוסי אמר, תפלה, לזמנין דבר נש צלי צלותיה, והקב"ה שומע, אבל לא בעי למעבד שאילתיה, ושתיק מניה, ולא אשגח ביה, דהא לא כתיב ביה אלא שמיעה:

שועה איהו יתיר מתפלה, דצווח ברעותא דלבא לקמיה מריה. ובגין דשוי רעותא יתיר, כתיב ביה האזינה, כמאן דארכין אודניה גבי ההיא מלה, ועם כל דא שתיק, ולא בעי למיעבד רעותיה. אבל דמעא, איהי בלבא וברעותא דכל גופא, ובגין כך כתיב ביה, אל דמעתי אל תחרש:

ורבנן אמרי, לאו כל דמעין עאלין קמיה מלכא. דמעין דרוגזא, ודמעין דמוסר דין על חבירו לא עאלין קמיה דמלכא. אלא דמעין דצלותא ודתשובה, ודבעיין בעותא מגו עקתא. כלהו בקעין רקיעין, ופתחי תרעין, ועאלין קמיה דמלכא:

דתנינן, ביומא דאתחרב בי מקדשא, כל תרעין ננעלו, ותרעין דדמעין לא ננעלו. מה כתיב בחזקיהו, שמעתי את תפלתך ראיתי את דמעתיך. ראייה ממש מגו דמעין:

ולזמנין דאתי מה כתיב. ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים. אית דמעין לטב, ואית דמעין לביש. לטב, דיצר הטוב. דביש, דיצר הרע. על הני דמעין דעקו, ודמעין דצלותא, כתיב, בבכי יבואו ובתחנונים אובילם.

מדרש רות מאמר חזווא דרבי כרוספדאי

רבי כרוספדאי חלש, עאל לגביה ר"י בן קסמא ורבנן, ההוא יומא, יומא דשבתא הוה. חמוניה דהוה בכי, ולבתר חייד, אדהכי דמיך. אמרו יום שבת הוא, ואסור לטלטלו, וטרחא אחרא לא אצטריך, שבקוהו:

קם ר' יוחנן ודריש, וימת אלימלך איש נעמי ותשאר היא ושני בניה. מת אלימלך, נשאר בניה, לאתנחמא בהון, דאשתארו תרין בנוי, לאשלמא דוכתא דאלימלך, דהוה נשמתא לנשמתא:

לבתר מה כתיב. וימותו גם שניהם מחלון וכליון, רוח דקודשא, ורוח דמסאבא. השתא הוא תבירו על תבירו. נשמתא לנשמתא דקודשא שהוא י', ורוח השכלית שהוא וא"ו, לא ימותון, אלא אדם יורד מגדולתו נקרא מת:

אוף הכא, כד מית רבי אליעזר, נחמתא ברבנן דאשתארו, ואינון רבי יוחנן בן נורי וחבריו. מיתו ריב"ן וחבריו, אשתאר ר' כרוספדאי. והשתא חברנא רבי כרוספדאי דמית השתא הוא תבירו על תבירו:

עד דהוו יתבי. רבי חלקיה דהוה גביה, חמא ליה דאהדרו דמעין על אנפוי, וחוכא בפומיה. קרא ליה לרבי יוחנן ולחברייא, חמוניה בדמעין על אנפוי, וחוכא בפומיה, אמרו ודאי לא מית:

יתבו, ולא שבקו בר נש למקרב גביה. ברמשא אפתח עינוי, שאל מיא למשתי, קריבון לגביה רבי יוחנן ורבנן. אמר לון, רבותי, זילו בשלום, למחר תובו לגבאי, ואימא לכון מאי דחמינא, ופקידו לי להודיע לחברייא:

דהשתא אצטריכנא לאתקנא כל מלין דחמינא, ובהאי ליליא דהוינא תמן, עלמא אחרא חמינא, ולא ידענא מאי הוי. אמרו לביתי דלא יקרבונו לגבאי, ולא יהא בר נש הכא. אזלו כלהו. ורבי יוחנן אשתאר תמן, ולא קריב גביה כל ההוא ליליא:

כד הוה נהיר יומא, חמוניה דהוה משתעי, ובכי. ולא ידעי מידי. קם ויתבי, וקרא ליה לרבי יוחנן. אמר ליה, מאי חמית. אמר, מעלמא אחרינא אתינא, ואעילנא תמן ולא יהבי לי רשותא לגלאה מידי, אלא לך ולחברך. ואמר לון מאי דחמא:

אמר ליה לר"י, אתקין מילך, וזיל לכורסך דאתקיננו לך, דהא תריסר מן חברייא ייתון בגינך. ואנא חמינא, מה דלא יהבו לי רשו לגלאה:

וחמינא מאינן חברייא, דאתקיים תלמודייהו בדייהו. וחמית בההוא אתר דמלכא משיחא תמן. ושמענא כרוזא כריז בכל יומא, זכאין אינן חברייא דמשתדלי באורייתא, ואינן דמזכאין לה לאחרנין, ואינן דמעבירין על מדותייהו:

חמיתון, כד הוינא בכי וחייד. רשותא אתיהיב למלאך המות לאייתי יתי. וחמינא שכינתא לגבי, ולא שבקי ליה. וע"ד, בכינא ממלאך המות. וחיכית, כד חמינא שכינתא דלא שבקי ליה:

וחמינא עד דנטלן לי לבי דינא דתמן, וחמינא כמה חיילין ומשריין, תמן כולהו מתעסקין בדינין דעלמא, ובראשיצן סנדלפו"ן מאריה דאנפין, דמקשר קשרין למאריה. וחד פרוכתא פריסא עלוי, וכל חיליה דשמיא תחות ידוי, ולא אתיהיב לי רשותא למיקרב למיחמיה:

וחמינא בי דינא, וכמה סרכין ממנן קמייהו, מנהון סניגורין על בני עלמא, ומנהון קטיגורין, נטלו וקריבו לי גבייהו. וחמינא תמן סגי אין מן חברייא:

א"ל למלאך המות, מה דין מן בני עלמא גבך. אמר להו, די לא שבקי למימת יתיה וקריבנא ליה לדינא:

קמו תלת סהדין, ואמרו תלת זמנא, מצאנו כופר, ואסהידו עלי דאעברנא תדיר על מדותי. אתעסקו בדיני כל ההוא יומא, דחמיתון דדמיכנא, ועבדו חשבון יומין ושנין דילי, ואשתכחו תדיר שלימין:

ועל דאעברנא על מדותי תדיר, שבקו דינא, ולא יכלו למידן בהאי, עד דסליקו דינאי לאתר אחרא, ולא ידענא לאן אתר:

ואתיא מן דינא, לשבקא לי, ולמיהב לי זימנא, ולאשלמא תלמודאי בהאי עלמא, דעדיין לא גמירנא ליה, ולא שביק לי מלאך המות, עד דיהבו ליה באתרי רבי כרוספדאי סבא דמלקדמין, באדין שבק לי:

כד חמיתון דמעין באנפי, וחוכא בפומא. אינן דמעין, דקא בכינא מדחילו דמלאך המות. וחיכינא מחדרה דשכינתא. ועל דאוריכו לי עד זימנא אחרא, בגין לאודעא לי מה דגלינא לכון. ולא דמיכנא על יד מלאך המות, אלא שבקו בהדאי לרבי אושעיא, ועמיה אזלינא תמן:

תמהו חברייא, וקרו עליה, עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה. עוברי בעמק הבכא, דא ר' כרוספדאי, דעבר על דאא דמלאך המות, דאיהו עמק הבכא. דאיהו גרים בכיה לכולי עלמא. מעין ישיתוהו, דהניחוהו למיגמר תלמודיה, ולמהוי מעיין באורייתא. לפיכך, גם ברכות יעטה מורה. אי אורייתא גרים ליה חיים, כל שכן מאן דגריס ליה גרסא ואוליף ליה:

קרא עליה ר' יוחנן, זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק. זרח בחשך, מהו חושך. דא מלאך המות, דאחשיך אנפי עלמא. כד"א, וחושך על פני תהום. ואנהיר הקב"ה לצדיק דא, רבי כרוספדאי, נהירו דאורייתא. ומאן עבד דא. הקב"ה, דאיקרין חנון ורחום וצדיק.

מדרש רות מאמר כי שמעה וגו'

ותאמר נעמי לכלותיה וגו', כי שמעה בשדי מואב כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם. א"ר ברכיה א"ר יצחק, בא וראה, מי שמעלים עיניו מעניים בשני בצורת, הם יראו בנחמות העולם ולא ימותו, עד שיופקדו לטובה, והוא לא יזכה לראותה. אלימלך עשיר היה, כיון שראה הרעב, ועלים עיניו מן הצדקה, וברח לשדי מואב:

אמר רבי ברכיה, וכי לא דרכן של צדיקים לברוח מפני הרעב, והרי גדולים מאלימלך אברהם יצחק עשירים ממנו, והלך זה למצרים מפני הרעב, וזה לארץ פלשתים:

א"ר ברכיה אמר ר' יצחק, הקב"ה גרם להם לצדיקים הללו לצאת מתוך הרשעים, ולהודיע טבעם בעולם, ולפיכך הביא הרעב:

אבל אלימלך, במקום צדיקים הוה יתיב, במקום תורה ובעותרא סגי. וכשבא הרעב, עניים היו באים אליו, והעלים עינו מהם, וברח. ועוד, שראה הדין חד על העולם, וברח והלך בין האומות:

רבי חסדאי פתח, עיר קטנה ואנשים בה מעט. עיר קטנה, כך אמר רבי יוסי משמיה דרבי יצחק, עיר קטנה, דא גופו של אדם. ואנשים בה מעט, אלו האברים. ובא אליה מלך גדול, זה יצר הרע. שהוא מלך זקן וכסיל ובני אדם ג"כ משועבדים תחתיו, והוא מלך עליהם. ומצא בה איש מסכן חכם, זה יצר טוב, שהוא מסכן, ואין מאזין לו. חכם, שהוא מחכים למאזין לו, להנצל מעונשה של גיהנם:

ומלט הוא את העיר בחכמתו, זו נשמתו של אדם, שלא תחטא לפני בוראה. ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. אין זוכר אותו, וישוב האדם לחטוא, בההוא יצר הרע:

אמר רבי בון, ההוא ינוקא דהוה יתיב לגבן, מאי אמר בהאי קרא. אלא הכי פתח, עיר קטנה, זו כנסת ישראל, שנקראת עיר הקדש, קרתא קדישא לגבי הקב"ה. קטנה, כד"א, אחות לנו קטנה. שנאמר ושם הקטנה רחל. ואנשים בה מעט, אלו האבות:

בא אדם הראשון, ירדה עמו שכינה, ושרתה בתוכו. חטא אדם הראשון, ונסתלקה ממנו. בא נח, והורידה לארץ. חטאו דור מנבול, ונסתלקה מן העולם. בא אברהם, והורידה. באו אנשי סדום, ונסתלקה. לפיכך ואנשים בה מעט להתקיים עמה בעולם. זמן מועט היו, ולא נתקיימו בה הרבה:

ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, דא פלוני. ומצא בה איש מסכן חכם, דא יעקב, שבמסכנות היה בזמן שחטאו בניו ביוסף, ונמנע השפע ממנו, ונתפרשה מטרוניתא ממנו. ומלט הוא את העיר בחכמתו, דא משה. מהו וסבב אותה. שמתעסק פלוני שיחטאו ישראל בגלות, בשביל להתעכב המטרוניתא בגלות, דכתיב עמו אנכי וגו':

דבר אחר, עיר קטנה, דא ציון. ואנשים בה מעט, אלו ששת ימי בראשית. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, דא פלוני. ומצא בה איש מסכן, דא משיח בן דוד. שנאמר בו, עני ורוכב על חמור ונאמר הצדיק אבד. כל זמן שלא יבא עליו השפע. ועליו נאמר, ונהר יחרב ויבש:

חמור, דא סמאל. חדם, דא משיח בן דוד. ועליו נאמר, ומלט הוא את העיר בחכמתו. שיהיה גואל משיח בן אפרים, ודא הוא פרוקא מלעילא:

דבר אחר, עיר קטנה, זו תיבת נח. ואנשים בה מעט, אלו נו ואשתו ובניו. ובא אליה מלך גדול, דא יצר הרע, שסיבב לה. ומצא בה איש מסכן חכם, דא נח. ומלט הוא את העיר בחכמתו, דא אברהם, שבעבור אברהם שעתיד לבא, מילט את התיבה בחכמתו, ומלטו נח ובניו:

דבר אחר, עיר קטנה זו ירושלים, שהיא בזמן הזה קטנה וחריבה. ואנשים בה מעט, מעטים הם היהודים שיש בה. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, דא הוא מלכא מבני עשו, דאתמר עליה בדנילא, שקוהי די פרזל. די מרעע כל אילין תדיק ותרוע. די מלכיא וגו'. תדיק ותסף כל אילין מלכוותא. ובזמן זהוא סיבב בירושלים, מצא בה איש מסכן חכם, דא משיח ראשון, ומלט הוא את העיר בחכמתו, דא משיח אחרון:

דבר אחר, עיר קטנה דא אורייתא. ואנשים בה מעט. ולמה היא קטנה, והכתיב ארוכה מארץ מדה וגו', אלא משום דאנשים בה מעט הם:

ובא אליה מלך גדול וסבב כו', דא סמא דמותא, דסבב לה, ומצא בה איש מסכן, דא דוד. חכם, דא שלמה המלך ע"ה, דאתקין לה שרגא, ואנהיר לה בנהירו, במשליו וספריו. ומילט הוא את העיר בחכמתו, מידא דאפיקורסים ומינים, דאיהו אתקין אזנים לתורה:

דתנינן, עד לא אתא שלמה, הות אורייתא כקלחת דלית לה אזנים, ומאן דקרב בהדה איתוקד. כיון דאתא שלמה, ועבד לה אזנים, ואשתיזבון בני עלמא בעצתיה. יהב בההיא עיר כביכול שזיבותא, ובמה. בחכמתו:

וכל דא בגין תיקונא דאתקין, ואשתדלותא דאשתדל אבתרה ההוא מסכן, דאיהו דוד. דלאו אית ב"נ דאשתדל אבתרה, כדוד מלכא:

ותנינן, יאות הוה דוד מלכא, לאתקיימא בעלמא מאה שנין. דאלמלא אתקיים איהו מאה שנין, איהו הוה מתקן לבוצינא, תקונא תקיף, דלא אתעדי לעלמין, ולא אתחריב בי מקדשא. אבל כמה גרימו אינון שני דלא אתקיימו:

ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא, זה אדה"ר, דיהיב ליה משנוי קר ע' שנין. ואדם לא זכר ליה בשעה שבא ס"מ ורכיב על גמל, וסבב אותו שחטא, לא זכר את דוד, שבמסכנותא להוי על זה העון, שנחש סבב לחוה, וסמאל לאדם הראשון:

וסמאל לא הוה ליה כח דיהפוך לאדם, עד שבא נחש והפך לבה דחוה. וחוה הפכה לכו של אדם, וחטאו שניהם. ועל דא אמר, האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל. וסמאל אל הוה ליה רשות דיהפך לביה דאדם, עד שבאה חוה, וגרמה ליה דאכיל מיניה, ועל דא אתתא היא אתענשת:

אדם הראשון כד יהיב ליה משנוי אינון שבעין שנין, לא אידכר מיניה בקדמיתא, דאלמלי אידכר מיניה, מאה שנין ישאיר ליה משנוי, כמה דאתחזו ליה, בגין לאתתקפא בעלמא, ויתקן תקונא דבוצינא. אלא לא אידכר מיניה, בר שבעין שנין, ולא יתיר:

תלתין שנין הוו, דהוה אזל מנהון במדברא, ומנהון בענא, ובההיא זמנא, וחכמת המסכן בזויה. ודבריו אינם נשמעין מקמי שאול מלכא. הא דלא אשתארו ביה אלא ארבעין חסר אחת, דהא שתא חדא הוה עריק מקמי בריה אבשלום. ובג"כ נחתת תקונא דשרגא, עד דהוה כפשע בינו ובין המות:

וכל דא, מקמי דאדם לא אידכר מיניה בקדמיתא, לאוספא ליה אינון תלתין שנין לתתא, לאשלמא ליה למאה. ואתפגימו תלתין שנין לתתא, מאינון שבעין שנין, דהוה חכמתו בזויה ודבריו אינם נשמעין:

ואי תימא, דשלמה מלכא כל כך משבח גרמיה, וקרא איהו על נפשיה חכם. אלא בג"כ מאו איהו בקדמיתא, וגדולה היא אלי. מלה דא רברבא דאנא אתי לשבחה גרמאי. אלא הואיל ולא איתא אחרא דיימא ליה. אתו חברייא ונשקוהו, קרו עליה, וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך.

מדרש רות מאמר ויהי רעב בימי דוד שלש שנים

אמר רבי רחומאי, דוד מלכא, תלת שנין הוה כפנא ביומוהי. מ"ט. בגין לאודער ליה דעל דינא תליא מלתא. הה"ד, ויהי רעב בימי דוד שלש שנים ויבקש וגו'. עד דאשתלים דינא, כיון דאשתלים, מיד ויעתר אלקים לארץ וכו':

דתני רבי חייא, כל עלמא לא שתיין, אלא מתמצית ארץ ישראל. כד אתפקיד עלמא, איהו אתפקדת בקדמיתא. בגין דלא אשתכח מאן דישיב לה ויגין עליה:

אלימלך זכאה הוה, ויכול לאגנא על דרי עלמא, ועריק ליה בין שאר אומין. ובגין כך אתענש, מת איהו, ואתו בנוי, ונסיבו נשין נוכריין מאומין אחרנין. ואתענשו.

מדרש רות מאמר עוזא ועזאל ונעמה

רבי נחמיה פתח, ויראו בני האלקים את בנות האדם כי טובות הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו. ויראו בני האלקים, עז"א ועזאל, תרין מלאכין הוו, דקטרגו למאריהון, ואפיל לון הקב"ה, מאתר קדישא דלעילא. וכד נחתו, אתגלימו באוירא, ואתעבידו כבני אינשא:

ולית לך בכל אינון מלאכין, דאשלימו לאתערבא גו בני נשא, כאינון דאקרון אישים. וכאינון דאיקרון בני אלקים. כיון דאפיל לון הקב"ה, אתגלימו מכל אינון יסודי דבני נשא, ומתלבשין בהון:

שאר מלאכין, כד נחתו, ואינון זמינין לאתבא לדוכתייהו, אתגלימו באוירא דעלמא, ונטלי קטורא דאנשי בהדייהי, ולא יתיר. ובג"כ אתחזיאו לפום שעתא, ולא יתיר, זימנא ביומא, או תרין זימנין, או בכל יומא זימנא חדא או תרין, ולבתר פרחי באוירא ומתפשטין מיניה, ואהדרו לדוכתייהו:

רבי קיסמא בר רבי ינאי פתח, עושה רוחות משרתיוהו אש לווהט. אית מלאכין דאינון מרוח, ואית מלאכין דאינון מאשא, דא יהיב מדיליה לחבריה, בגין דאית שלמא בינייהו. וע"ד, אינון דנחתין, מתרי יסודי אילין נחתין. כד נחתו צתלבשין יתיר באוירא דהאי עלמא, ואתגלימו:

ל:1,6,06,66,1,0,21,27,291,2,71,24,721,21,0; אינון דאתערבו בהאי עלמא, מתלבשין ביסודי דהאי עלמא, ולא יכילו לפרחא ולאבא לאתרייהו, ומתעכבו הכא. כיון דשבע יומין אתעכבו הכא, דא בתר דא, לא אתהדרו תמן:

ועל דא וירא בני האלקים את בנות האדם וגו'. מאי כי טובת הנה. דהוה נהיר שפירו דלהון, כנהירו עילאה:

כיון דאולידו בנין, נטל להון הקב"ה, ואעל לון בטורא דחשוכא, דאיקרונ הררי קדם. וקטיר לון בשלשלאות של ברזל, ואינון שלשלאין משוקעין עד גו תהומא רבא. ותמן אולפין חרשין לבני נשא:

בלעם, מתמן נטיל חרשוי, ואוליף מינייהו, באינון טורין. הה"ד, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. ומתמן אתעטרו כל ידעי חרשין דבעלמא:

ומגו דהוו קטרוגי דמריהון בקדמיתא, ועד האי יומא, אינון מקטרגין למריהון כל כמה, באינון חרשין, שמכחישין פמליא דלעילא. ואלמלא אינון שלשלאין דמשוקעין גו תהומא רבא, ואחידן בהו בתפיסו סגי מטשטשי עלמא הו, ועלמא לא יכיל למיסבל:

ותמן באינון טורין דחשוכא, ינקין מסיטרא דצפון, דהא מההוא סיטרא, כל אינון זייני מתערין בעלמא:

אמר רבי נחמיה אמר רבי יהודה, נעמה היתה באותו זמן, וכל העולם טועים אחריה. רבי שמעון אומר, אימא של שדים היתה. כיון שראו אותה בני אלקים, טעו אחריה:

לאחר כן ראו בנות האדם הולכות ערומות, ובאו להן, וילדו מהם. הה"ד, וגם אחרי כן כאשר יבאו בני האלקים וגו'. אנשי שם, מאי אנשי שם וגו'. אלין נפילין דאוליפו בעלמא, שם בכל מלה ומלה, לאשלמא חרשייהו. רבי יהודה ורבי יוסי אמרו, אנשי שם ממש. כמא דאת אמר, ששים גבורים סביב לה. א"ל רבי יצחק, מגבורי ישראל כתיב.

מדרש רות מאמר חרשין אינון יתיר בנשיא

רבי עזריה שאל לרבי יוסי איש כפר אונן, מ"ט חרשין אינון יתיר בנשייא, ולא בגברייא. דכתיב מכשפה לא תחיה, ולא כתיב מכשף:

א"ל, כתיב לא תאונה אליך רעה. רע לא כתיב, אלא רעה. דא סטרא דנוקבא ודאי הוא. ונגע לא יקרב באהליך, ודא הוא דכורא. ומן נוקבא כל זינין דחרשין, וכל עיסקין בישין אתיין לעלמא. הה"ד, ומוצא אני מר ממות את האשה וגו':

ומאי אסורים ידיה. ר' ינאי ורבי יהושעיא. חד אמר, כל הנוגע אשה, או מקבל ממנה מידה לידו, לא ינקה מדינה של גיהנם. שנאמר יד ליד לא ינקה רע. הה"ד, אסורים ידיה. ודאי:

וחד אמר, מן הנקיבות באות כל מיני נחש וכישוף, וכל הרהורים רעים, ואלמלא שאסורים ידיה, דלא שבקין אותה מן שמיא, היו הורגים וממיתין כל העולם בכל עת וזמן:

ולא אתתקפת נוקבא, אלא בחילא דדכורא. דהיא שארת בעומקין דיליה, שהיא יודעת לאומאה לבר נש, לאשלמא רעותא. ובמה. בשם, ובמילין עמיקין, בשמא דמסאבא. וע"ד עובדי בה תליין, ומלין בדכורא. ותרוייהו מנוקבא מתערי. ובג"כ, זיני חרשין משתכחין בנוקבא, ולא בדכורא:

תנן, העובר בין שתי נשים, אם נדות הן, נכפה. ולא תזוז מגופו, אם לא יעשו לו מידי. סכנת דם או הריגה מזומנת לו. ואם אינן נדות, עין הרע שולט בו בגופו, או בממונו:

כי דא דר' נחום ברבי שמלאי, זמנא חדא הוה בכרך קסרין, אעבר בין שתי נשים. אסתכלו ביה, ואיסתכן מיג בגופיה ובממוניה. מאי טעמא. בגין דההוא רוחא בישא שראת עלון, ויכיל לנזקא:

מאי תקנתיה. לימא הכי, זיל זיל, דומי דומי, אעדי קטור דקטרא, לא ולא לי. ולבתר יתחיל באל, ויסיים באל. יתחיל באל, דכתיב, אל מוציאו ממצרים. ויסיים באל, כי לא נחש ביעקב וגו', עד מה פעל אל. ויזיל ליה, ולא ישגח אבתריה:

רב הונא הוה סליק מבבל לארץ ישראל, והוה סליק להתם, איערע בחד כפר, חמא ההיא אתתא דהוה אתיא אבתרי, ארמאת מיין אכתפוי, ונטלת עפרא מרגלוי. אהדר רישיה ואמר לה, עבידי וטול בתראי, דהא לא כלום גבאי, אבל גוזרני עליך בלבולא בדעתך:

לבתר אמר, לא בגיני אלא בגין דלא תיקטלי בני אינשא אחרנין. וכן הוה, איתבלבל דעתה, ולא ידעה מידי, ומתה. ועל דא כתיב, לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך:

תני ר' חייא, טוב לפני האלקים ימלט ממנה. ממאן. מההוא אשה דכתיב בה, אשר היא מצודים וחרמים כו'. וחוטא ילכד בה, ההוא דאזל בתר יצה"ר:

בא וראה, בזמן שהרעב בעיר, לא יראה אדם את עצמו, ולא ילך יחידי בעיר, מפני שמלאך המות נמצא שם, ויש לו רשות לחבל. וע"ד כתיב, ויאמר יעקב לבניו למה תתראו. כיוצא בו, בזמן שהדבר בעיר, יסגור אדם עצמו, ולא יתראה בשוק. דכיון שנתן רשות למחבל, מי שפוגע בו, נזוק. ואיהו מתחייב בנפשו:

בא וראה, עשר שנים היתה נעמי בשדה מואב, לסוף, כי שמעה בשדי מואב כו'. מפני מה נענשו מחלון וכליון. מפני שנשאו נשים מואביות:

אין לך בעולם, נשים מתעסקות בנחש ובכישוף, כמו מואביות. ממאי. דכתיב, ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן. כיון דהוו אכלי מידי בחרשייהו, מיד הוו סגדין לטעותהון, ויצמד ישראל לבעל פעור. רבי חייא אמר, כהני צמידין תכשיטין, הכי הוו מתחברים בבעל פעור:

בחרשיהון דנשיא. מנלן. דכתיב, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם. בעצת בלעם לא נאמר, אלא בדבר בלעם. אוליף לון מילין בפומא. דהא חרשין וקוסמין, לא הוו בעלמא כותייהו, אבל מילין בפומא לאשלמא חרשייהו לא הוו ידעי. וע"ד, בדבר בלעם עבדו, ואשלים חרשייהו, ויכיל להו ר' יוחנן אמר, כשירה היתה רות:

ותאמר נעמי לשתי כלותיה לכנה שובנה אשה לבית אמה יעש ה', יעשה כתיב. אמרה להון, אם תזכו ליכנס תחת כנפי השכינה, יעשה. ואם לאו, יעש, חסר ה':

כי מר לי מאד מכם. עליכם מבעי ליה. כמד"א, צר לי עליך, מאי מכם. א"ר קרוניא אמר רב כהנא, עאקו בלבאי מכם, דאתון גרמתון לבניי דימותו, כמאן דמתרעם מאחרא.

מדרש רות מאמר וישבי בנוב, שבא על מעשה נוב

ותשק ערפה לחמותה. ערפה, הרפה שמה. למה נקרא שמה ערפה. על שהחזירה שורף לחמותה, וחזרה לשדה מואב. זנתה ולא קבלוה, והלכה לארץ פלישתים. והכל דשים בה כהריפות שהפקירה עצמה לזנות:

וילדה מזנות ששה בנים. וכולם נפלו ביד דוד ואנשיו, שהיה בן בנה של רות. שנאמר, וישבי בנוב אשר ילדה הרפה. וכי מי נתן אותם בנוב. והלא נוב סמוך לרושלים הוא, בא"י, והוא בארץ פלישתים:

אלא הכי א"ר פנחס, מלמד, שבא על עסקי נוב, מפני שגרם עניין נוב עיר הכהנים, והקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה. אמר לו הקב"ה, דוד, אתה גרמת כל כך בנוב עיר הכהנים, חייך, או הדין יחול על עצמך, או על זרעך, ולא ישאר אלא אחד:

תני ר' חייא, כתיב, וימלט בן אחד לאחימלך וגו'. שלא נשאר לאחימלך מכל בית אביו, זולתי אביתר לבדו, ועל עון זה מת שאול ובניו, וכמה אלפים ורבבות מישראל, ונגזר על דוד למות:

כיון שהלך לארץ פלשתים, ראתה אותו הרפה, אמרה לבנה, האי דקטיל אחוך. באותה שעה, הגיע זמן מדת הדין, להנקם מדוד, על עסקי נוב. וזימן לישיבי להורגו. מיד, וישבי בנוב, שבא על עסקי נוב. אמר רבי יוחנן, כך אמר דוד, רבש"ע, זרעי יהיה נכון לפניך, והריני מקבל עלי את הדין:

מה עשה. נטלו ישיבי, והגרים א"ע עליו, ועל המטה. א"ל, לאו יקרא דילי. נטלו וארמי ליה לאוירא, ושוי סייפא דיתקטל בה דוד. הה"ד והוא חגור חרב חדשה ויאמר להכות את דוד. מיד הזכיר אבישי שם המפורש, ועמד באויר, וסוסו מיד נשמט, והלך לירושלים:

הלך אבישי ובא לסנהדרין ואמר, מהו לרכוב על סוסו של מלך בשעת הדחק, והתירוהו. מצאו לדוד עומד באויר, א"ל חזור מתפלתך:

א"ל, מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי. שכך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי, שאפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים. מיד חזר מתפלתו, וקבל הדין על זרעו. דכתיב, ויעזור לו אבישי בן צרויה ויך את הפלשתי וגו':

מה כתיב. ועתליה אם אחזיה ראתה כי מת בנה ותקם ותאבד את כל זרע הממלכה. כתיב ותאבד, וכתיב ותדבר את כל זרע כו'. מהו ותדבר. אמרה שעתידין זרעו של דוד ליאבד מן העולם:

ותקח יוהשבע בת המלך יורם כו', את יואש כו'. מלמד שהקב"ה דן מדה כנגד מדה. ועל כל זה, אע"פ שנגזרה גזירה זו, וניתן רשות למדת הדין, על זה כתיב, עוד היום בנוב לעמוד. עדיין מדת הדין בנוב עומדת ותובעת דין מלפני הקב"ה. ומה בצדיקים מדקדק הקב"ה כך, ברשעים עאכ"ו.

מדרש רות מאמר הנה שבה - אל עמה ואל אלהיה

ותאמר הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה. אמר ר' נחום אמר ר' יהודה, מדקאמר שבה, מלמד שגירות היתה בתחלה. וכתיב ואל אלהיה, דהא אלוה אחד היה לה עם נעמי, ועכשיו חזרה לסרחונה הראשון, וטעתה אחר ע"ז שלה:

ורות דבקה בה, כמה שקבלה עליה בחיי בעלה, דבקה באמונתה. בא וראה שבחה של רות, שאע"פ שאימת בעלה לא היתה עליה, דבקה באמונתה. ועל כל דא, נעמי חידשה לה כמתחלה, והתרתה בה התראות, וכלן קבלתן עליה:

רבי ברוקא אמר, כתיב וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד. כיון דכתיב אל הגר, מהו שם על שכמה. אלא מלמד, שהזהירה על עול האמונה, ולעמוד במה שהיתה רגילה בתחלה עמו. כתיב הכא שם על שכמה, וכתיב התם שם שם לו חק ומשפט. מה להלן עול שכינה, אף כאן עול שכינה:

מה עשתה. כיון שראתה עצמה יוצאת מתחת רשותו של אברהם, חזרה לקלוקלה. מה כתיב, ותלך ותת"ע. אחרי ע"ג וגלולי בית אביה. וכתיב הבל המה מעשה תעתועי"ם.

מדרש רות מאמר נכרי ועוסק בתורה הריהו ככ"ג ע"ה

רבי חידקא ורבי שמעון בר יוסי, הוו קאזלי באורחא, אמר ר' שמעון לרבי חדקא, הא תנינן, נכרי ועוסק בתורה, ככהן גדול הוי. מ"ט שקלו לכ"ג. והכתיב, ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל. הקב"ה יהבה לישראל, לקבל עליה אגרא לעלמא דאתי, ומי שלא קבלוה, לא מקבלי עלייהו אגרא בעלמא דאתי:

דהכי אמר ר' עקיבא, ישראל שעמדו על הר סיני, מקבלין עליה שכר. נכרים שלא עמדו על הר סיני, אין מקבלין עליה שכר. ואת אמרת, נכרי ועוסק בתורה הרי הוא ככ"ג:

א"ל, ככ"ג עם הארץ תנינא ודאי. דאמר רבי יוסי בר יודא אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה. אפילו ממזר ת"ח, עדיף מכ"ג עם הארץ המשמש לפני ולפנים. הואיל ואינו קורא בתורה, אין עבודתו עבודה, ואינו מקבל עליה שכר, ועליו כתיב, גם בלא דעת נפש לא טוב. כהן גדול שאינו יודע עיקר של עבודה, אין עבודתו עבודה:

וא"ר יודא, מניין שכהן גדול צריך להיות ת"ח. דכתיב, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. ואם הוא ע"ה, אין מקבל עליה שכר. כך גוי העוסק בתורה, הואיל והוא גוי, אין עסקו בתורה עסק, ואינו מקבל שכר:

פתח ואמר צו את אהרן ואת בניו לאמר. אהרן ובניו מצווים, ושאר כהנים אינם מצווים:

אלא, כל כהן שאינו יודע עיקר העבודה, כאהרן ובניו, אינו מצווה. ואם עובד, אין עבודתו עבודה. דהא במאי מכוין, כיון שאינו יודע עיקר העבודה כאהרן ובניו.

מדרש רות מאמר כהנים לויים ישראלים על הקרבן

והכי א"ר חייא אמר ר' יצחק, כהנים לויים וישראלים מעכבין את הקרבן. עיקרא דקרבן כהן, דאצטריך לכוונא שמא קדישא, ולסדרא דרגין עילאין, ולייחדא כלא ביחודא שלים, ולמחזי עילאין ותתאין, ברעותא וכונה דיליה:

והכי א"ר חייא א"ר יצחק, מאי דכתיב אשה ריח ניחוח לה'. אלא, לקבל תלתא דרגין אלין, אשה, לקבל דא לויים, דממונין על השיר, ולארמא קלא, והוא מסיטרא דאשה, ומכוני בנעימותא בניגונא וחדוה ושיר:

ומגו כך, כל זמנא דהוה סליק על הדוכן, בעוד דאיהו גבר, ושלחובא דאשא תקיף ביה, לארמא קלא בנעימותא דניגונא, איהו כשר לעבודה. כיון דאיתחלש שלחובא דבחרותא דיליה, וגומרין דנירא מתדעכין בגויה, הא אתחלש תוקפיה, וקלא שארי לאתתברא. כדין כתיב, ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד. ופסול לעבודה. מכאן והלאה, ושרת את אחיו ועבודה לא יעבוד עוד:

משמרות דרקיעא, אוף ה"נ דממונין לנגנא קמי דמריהון, איקרון אישים. והכי שמענא משמיה דרבי שמעון בן יוחאי, דאמר רבי אליעזר, דרגין אלין, אית מנהון דממנן על תרעין לבר, ומינייהו על תרעין פנימאין לגו:

אינון פנימאין אמרין שירתא, וסלקין ועאלין בהאי שירתא, חמשה דרגין, עד חמשין. לקבל חמשין תרעין דיובלא. כיון דסלקין תמן, נטיל לון רוחא דאשא מלהטא, ותבר תוקפייהו. כיון דאתבר תוקפייהו, דחיין להון, ונחתין מאינון דרגין:

וקיימין לבר, ממונין על תרעין דלבר, ואלין נטלין חולקיהון מתננא דאשא דקורבנא, בר מאינון דנטלי לגו. ובכל יום ויום מתחדשין דממנן על שירתא. וזהו אשה:

ריח, לקבל ישראל, דקא מצלו צלותא, דחשיבא קמי הקב"ה, כריח בוסמין דבגנתא דעדן. ניחוח, דאיהו נחת לגבוה. לקבל דא כהן, דאיהו מכיון כוונה, כגוונא דרעותא דשמא קדישא, ומייחד יחודא באתוון רשימין, וכל דרגין נהרין, ומתלהטין, ונצצי בניצוצא עילאה, מגו דעומקא עילאה טמירתא:

ועל דאא אצטריך כהנא למהוי חכימא בחכמה, ויאה בסוכלתנו, ושפיר בנהירו דאורייתא, וזרין, ופקח יתיר מכל עלמא. ואם ע"ה הוא, עבודתו לאו עבודה, ועליה כתיב לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך.

מדרש רות מאמר ותשם כסא לאם המלך

ת"ח, זוהבא דכותי, אע"ג דאתגיר, קשה לפרוש מיניה זוהמא עד תלתא דרין, כ"ש בעוד שהוא כותי. כשרה דבהון, רות, ולא אשכחן בה שום דופי כלל. ודא הוא נפש השכלית. ערפה, שהיא נפש הבהמית, מיד חזרה לסרחונה ולקלקולה. אתא רבי חידקא, ונשקיה. אמר, ודאי דזעירין אינון דמתעברן זוהמותיהו מינייהו:

רבי נחמיה אומר, כתיב וישם כסא לאם המלך, זו רות המואביה, דזכתה וראתה למלך שלמה על כסאו:

כשם שלבה היה שלם, כך השלים ימיה ושנותיה. הה"ד, ותהי משכורתך שלימה. שלמה כתיב, וקרין שלימה. מלמד, שראתה למלך שלמה על כסאו, וראתה שכרה בעה"ז ובעה"ב.

מדרש רות מאמר בודקין לגר

ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלתיה עמה כו'. ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכנה שבנה כו'. ותאמרנה לה כי אתך נשוב לעמך. ותאמר נעמי שובנה בנותי כו' ותאמר הנה שבה יבמתך אל עמה כו'. ערפה תבת אל עמה ואל אלהיה. ותאמר רות אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך. כך בודקין לגר, בשביל שיתקיים תחת כנפי השכינה כרות, בלבב שלם.

מדרש רות מאמר ואשה אחת מנשי בני הנביאים

רבי אלכסנדר פתח, ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע וגו'. תמן תנינן, דא אשת עובדיהו. וממונה היה על בית אחאב מלך ישראל. ובשעה שהלך עובדיהו אצל אליהו, הכיר בו אלישע:

ואי תימא, אלישע לא שמש לפניו עדיין. כבר היה משמש. ואין מוקדם ומאוחר. ועל כן כתיב, ואתה ידעת כי עבדך היה ירא את ה', דודאי הכיר בו אלישע מאותה שעה:

צעקה אל אלישע. באותה שעה שמת עובדיהו, מת אחאב. ומלך יהורם בא לקחת את שני ילדיו. מה עשתה. הלכה גועה צועקת ובוכה לבית הקברות. עמדה על קברו וצעקה, ירא אלקים, כך וכך עושים ליתומיך:

אמרו ליה לעובדיהו, הרי אתך עומדת וצועקת ובוכה על קברך. מה עשה. הלך לו אצל חזקיהו, אמר ליה דיי בעולם הזה. הלך לו אצל האבות, אמר כך וכך יש לי. אמרו לו, כבר שמענו צעקותיה, לך אצל אלישע הנביא:

אדהכי, חזרה גועה וצועקת על קברו, אמר לה אי ענייה, לכי אצל אלישע, והוא יתן לך עצה. מיד הלכה אצל אלישע:

אמר רבי, בא וראה היאך מספרים המתים בקברותם זה עם זה, והלא נפשותם במקום אחר עומדת. סוד ה' ליראיו וכו'. נזדמן ליה רבי בון, אמר, קשיא הכי קיימא, והשתא מלה בתרין, משתוקא לא כלום.

מדרש רות מאמר נרנח"י ונ"ר דשמאל

פתח ואמר, נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. נפשי אויתיך, תרין קטרין טבין יהיב הקב"ה בבר נש, לשמשא בהאי עלמא, ואינן נפשא ורוחא. נפש, לקיומא דגופא, במצות דיתער מניה. רוח, לאיתערא ליה באורייתא, ולאנהגא ליה בהאי עלמא. ואי זכו נפש במצות, ורוח לאתעסקא באורייתא. כדין נחתו עליה רבו יתיר מלעילא, כפום אורחוי:

ובתרין אליו, אזיל בר נש בהאי עלמא, לשמשא בהו. דהווא נפש לא אתקיים בגופא, אלא באתערו דרוח דשריא עליה:

כד עייל בר נש לשמשא ולמפלח למאריה באלין תרין. איתער עליה מלעילא אתערו קדישא, ושריא עליה דבר נש, וסחרא ליה מכל סטריין. ואיתער ביה בחכמתא עילאה, למזכי ולמהוי בהיכלא דמלכא:

והוא אתערו דשריאי עליה, מאתר עילאה הוא. ומאי שמיה. נשמה. ומיניה יתער לבר נש תשובה, ועובדין טבין. ואיהו חילא עילאה, חילא דתשובה, אימא לרוח, ורוח בן לה:

ועל נשמתא, אית לה מרחמא עילאה. ומאי שמה, נשמתא לנשמתא. ואיהו איקרי אב לרוח. מיניה יתער לבר נש, יראה, ואהבה, תורה, ומצוה. ואינון מאב ואם בן ובת. יו"ד אב. ה"א אם. וא"ו בן. ה"א בת. ודא ידו"ד מלא:

בדוגמא דאית רוחא ונפשא דימינא, דיצר הטוב. כך אית רוחא ונפשא דשמאלא, דיצר הרע. ועל דא אמר, ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. את החיים ואת הטוב, דקדושה. ואת המות ואת הרע, דשמאלא, דיצר הרע. ועל דא רמז, ומעץ הדעת טוב ורע. מן הטוב אכול, ומן הרע לא תאכל ממנו:

ועל ה"א עילאה שהיא נשמתא אם. ועל ה"א תתאה שהיא בת. איתקרי האי קרא, חכמות נשים בנתה ביתה. ואולת בידיה תהרסנה, דא נפש הבהמית דיצה"ר. בידיה תהרסנה, הגוף דקודשא, דיהיב ליה הקב"ה לשמשא בהאי עלמא, ונשמה לאתערא לשמושא דלעילא:

כד בר נש בהאי עלמא נאים בערסיה, רוחיה משטטא ואזלא ורעותיה לסלקא בכל ליליא. וכמה ממנין תריסין קיימין בכל רקיע ורקיע.

מדרש רות מאמר חזווא דבן גאים

דאמר רבי נחוניא, סח לי בן גאים, כשעליתי לרקיע, ברקיע העליון מצאתי מלאכים שרפים, כולם כמראה הלפידים, וגלגלי אש סובבים אותם, וגבותם כגחלי אש, ושיניהם ועיניהם שביבין דנור, כסותם אש לוהטת, ועליהם ממונה אחד, הדומיעם שמו:

כשראו אותי שם, אמרו מי נתן ילוד אשה בינינו במקום הזה, פחדתי ממנו, והזכרתי אותיות השם, כשראיתי שמבקשים לשרוף אותי בהבל פיהם, ועמדו כולם. מאר לי אותו השר הגדול הממונה עליהם, מי אתה. אמרתי לו שמי:

אמר לי, אי ידיד. כל באי עולם עוברים ע"י בכל לילה ולילה, בשעה שבאים לשכב על מטותיהם, ומפקידים רוחם ביד אדון עולם. מיד פורחים מהם, ועולים לפניו:

וכל הרוחות לפני, ולא נתן לי רשות להכניס, אלא אותם הכתובים לפני. חוץ מאותם שעשו מצות לפניו ביום, עדיין אנו מבקשים ומחפשים אחריהם:

נשאתי עיני, ראיתי שס"ה היכלות, כמנין ימות החמה. וכולן לצד מזרח, וארבע שערים בכל היכל והיכל, וכמה ממונים ומשרתים עליהם, וכולם דמות אחת להם, וקוראים להם משרתי מזרח. וכן לצד דרום:

חוץ ממה שראיתי לאותו צד, שער גבוה עד מאוד מכל השערים. שאלתי על השער ההוא. אמר לי אי ידי. בשער הזה עוברים כל בעלי צער, וכל בעלי דמעה, מצער אומות העולם. וכל אותם בעלי תשובה, כולם נכנסים בשער זה:

למעלה מזה השער, נגלה לפני שער גדול, וי' שערים סביביו, שאלתי עליו. אמר לי, השער הזה אין לי רשות עליו, ולא נפתח אלא בר"ח ושבתות וי"ט. באותו זמן כשנכנס שבת, או ר"ח, או מועד, קול מתפוצץ בכל הני קריעים, ואומר, פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים:

מפני שכל הרוחות שבג"ע שבארץ כל ימי השבוע עומדות שם, ומטיילת בתוכו. ובאותו זמן ובאותו רקיע שע"ג ג"ע שבארץ, שבאותן שערים נפתחות ד' חלונות, רשומות בד' אותיות של שם המפורש, הוא המיוחד בגנזי מרומים, וכל אותם הרוחות מתלבשות בלבוש יקר, באותו ג"ע, כדמות אותו עולם שהיו עומדות במלבוש בשר מטפה סרוחה:

ובשעה שהחלונות נפתחים, כולם פושטין מלבושיהם, ופורחים למעלה באותן חלונות, ועולות במקום הזה. וששה בעלי כנפים, וכמה ממונים עמהם, פותחים השער הזה. וכל אלו העשרה שערים, הרוחות נכנסות לשם בחזרה ועולות למעלה. וכן כל רקיע ורקיע בדרך זה, בשלום ובשמחה רבה:

בשעה שאלו הרוחות עולות, רוחות אחרות יורדות, שנתוספו בין החיים באותו העולם. אלו עולות, ואלו יורדות. באותו מקום שירדו אלו משם, שם חונות האחרות, ואין המקום נשאר פנוי:

במוצאי שבת, בשעה שישראל אומרים ויהי נועם ה' אלקינו כו'. אותם הרוחות שירדו להם בשבת, עולות. אלו עולות, ואלו יורדות. אלו עולות במקומן. ואלו יורדות למקומן. וכן תמיד בענין זה.

מדרש רות מאמר בשעה שנפטר האדם מן העולם

אמר רבי אלכסנדר, בשעה שנפטר האדם מן העולם, הנשמה והנפש אזלין כחדא. שנאמר, ותלכנה שתיהם עד באנה בית לחם:

ויהי כבואנה בית לחם ותהום כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי. דאזלת מאתר הדין, מלייא מכל טבא, מלייא מן אורייתא. עמודא דעננא ברישא ביממא, ועמודא דאשתא דליליא. ושרגא נהיר קדמה. ויחמון לה גינתא דעדן, אתר אגריהון טב דצדיקייא. ויחמון לה גיהנם, אתר פורענתהון דרשיעיא. דנידונין ביה על חוביהון, שנאמר בהלו נרו עלי ראשי:

בההוא שעתא, אמרה הנשמה, אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרה וגו', אני מלאה הלכתי כמה דאמרתון, וריקם השיבני ה'. כד הוינא באתרא הדין, הוינא למיא מן אורייתא, מליא מכל טבא. וכען ריקם השיבני ה', לזה העולם:

למה תקראנה לי נעמי וה' ענה בי ושדי הרע לי. דעאל בי יצר"ה, רוח הבהמיית ונפש הבהמיות, שעליה נאמר חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנה. חכמות נשים בנתה ביתה, דא נשמה ונפש דקודשא. ואולת בידיה תהרסנה, דא נפש הבהמיות, שתהרוס בנין הגוף באולתה. ודא היא שנשארת בגוף, שנאמר, אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל, דאשתתפו ביחד:

משל למה הדבר דומה, למלכא דמינה בגינתא דיליה תרין שומרין, האחד פיסח, והאחד סומא. אמר להון, אסתמרון דלא תיכלון מאיבא דגינתא הדא, דאנא ידענא כל איבא דאית ביה:

מה עבדו. הפיסח אמר לסומא, הא רעותן דניכלון מאיבא דאילנין אלין. אמר הסומא, אנא לא חזי. והפיסח אמר, והא לית אנא יכיל למיזל. מה עבדו. רכב הפסח על הסומא ואכלו:

ואתא מלכא, וחזא דאכלו מאיבא דאילנא. אמר להון, מאן אכל מאיבא דאילנא. הסומא אמר, אנא לא חזי. אמר הפיסח, הא אנא לא יכיל למיזל. מה עשה המלך. אמר, כמה דעבדתון ואכלתין מאיבא דאילנא, כן יתעביד לכון. מה עבד מלכא. אמר לעבדיו, ארכיבו הפיסח על הסומא, ויהבון להון שתין פולסין באתרא הדין:

כך נפש הבהמית מן יצר הרע, עם הגוף. הקב"ה עושה להם חיבור אחד, הנפש הבהמית עם הגוף, ומענישן יחד. וכן אם היה צדיק, מחברים הקב"ה ומקבלים שכר טוב יחד.

מדרש רות מאמר זוהמא דחוויא לא אתפסק עד שלמה

רבי עזריה ורבי חזקיה, הוי סלקו לרגל, הוה עמהון ההוא טייעא, דהוה טעין אבתרייהו. אמר ר' עזריה לרבי חזקיה, מידי שמעת בההוא קרא דכתיב, אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל. דברי התורה נמשלים לאגוז, היאך:

אמר ליה, מה אגוז אית ליה קליפה לבר, ומוחא לגו. אף דברי תורה, אית בה מעשה, מדרש, והגדה, וסוד, כלא דא לגו מן דא:

אמר ליה, הכי שמענא להאי. בההוא זימנא דהמלך שלמה גלי שיר השירים, זוהמא דההוא נחש קדמא דאטיל באדם וחוה, אתפסק מעלמא. בגין דכד נפקו תולדין לעלמא מאדם וחוה, מההוא זוהמא נפקי:

והכי שמעתי מרבתי, ואינון שמעו עד פומיה דאליהו. דאמר הכי, מאי דכתיב, והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את ה'. והאדם, דא אדם קדמא, כד אתא נחש על חוה, אטיל בה זוהמא, וקין מההיא סטרא דההוא נחש נפק, מה נחש דרכו להרוג ולהמית, הכי נמי קין, מיד נעשה הורג:

כד"א, משורש נחש יצא צפע ופריו שרף מעופף. כי משורש נחש, דא נחש הקדמוני. יצא צפע, דא קין, שיצא משרשו ומעיקרו. ופריו שרף מעופף, שנעשה הורג כשרף הזה, שאין למכתו לחש. מעופף כפול, שכבר נעשה הנחש במינו כפול:

ואי תימא מההוא זוהמא נפק, וקרא אמר והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין. ודאי מאדם הוה, ולא מההוא זוהמא. אלא ההוא נחש הטיל בה זוהמא בחוה, וההוא זוהמא דאשתאב בה, הוה מכשכשא במעהא, ולא הוה ליה גופא לאתכללא ביה, ולנפקא ההוא רוחא לעלמא:

כיון שבא אדם הראשון עליה, איתערב ההוא זוהמא בההוא זרע, ועבד גופא לההוא רוחא בישא, וזוהמא דהוה במעהא אתכלילא ביה, ונפק לעלמא בדיוקנא סומקא, סגי מכל שאר בני אנשא דעלמא דהוה אבתריה:

ועוד דההוא זרעא דאטיל בה אדם למיעבד גופא, מההוא סיטרא בישא הוה, ואתתקף ההוא רוחא בישא, ואתגלים ביה, ונפיק לעלמא. כיון דחמת ליה חוה, אמרה קניתי איש את ה', עם ה':

וכש אייתי קרבניה, מההוא סטרא בישא אייתי ליה. דכתיב, ויהי מקץ ימי"ם, דהוא סטרא בישא, ולא מסטרא דקדושה, דהוא מקץ ימי"ן:

שת, בסיס עלמא בצדיקים וחסידים דנפקו לבתר מניה. שת דא הוה סיום דאלפ"א ביתא, ומיניה אהדרון אתוון למישר, ש"ת:

כיון דאסתיימו אינון צדיקים וחסידים עד נח, והווי אינון בני טופנא, דאתמחו כולהון. כיון דאתמחו כולהו, ונפק נח ובנוהי מתיבותא, כדין כתיב, ומאלה נפצה כל הארץ, כדין שריאו אתוון באלפא ביתא למפרע, תש"ר. וכדין כתיב, ומאלה נפצה כל הארץ, ואזל כל עלמא, בההוא זוהמא דנחש:

ואע"ג דאברהם תקן מה דעבד אדם. וכן יצחק ויעקב וצדיקיא. עכ"ד, זוהמא דנחש לא פסקא, עד דקיימו ישראל על טורא דסיני. ואהדרו אתוון בארץ מישר, ומנהון למפרע, חד מכאן, וחד מכאן. וכד סרחו, אהדרו בגופא אחרא. אהדרו אתוון בגוונא אחרא:

וכך אזל עלמא, ברזין דאלפא ביתא, עד דאתא שלמה. כיון דאתא שלמה, אשתכחין אתוון קיימין על קיומיהו. וכדין כתיב, ותרב חכמת שלמה, וקיימא סיהרא בשלימותא, כדין אתגלי שיר השירים בעלמא:

וכדין אמר, אל גינת אגוז ירדתי. מה אגוז, מוחא לא אשתכח אלא לבסוף. כך עלמא הכי הוה, עד דאתקיימא קליפין, וקיימא עלמא במוחא, וסיהרא באשלמותא.

מדרש רות מאמר ותלכנה שתיהן

אמר ההוא טייעא, במאי קאמריתו ותתוקמו האי קרא דכתיב, ותלכנה שתיהן עד באנה בית לחם ויהי כבאנה בית לחם ותהום כל העיר עליה"ן. עד הכא תרין, ותאמרנה הזא"ת נעמי חד ולא יתיר. אמר רבי עזריה, אשריכם ישראל, שאפילו הריקנים שבכם, מלאים תורה ומעשים טובים.

מדרש רות מאמר והלוחות - והמכתב

נחתין תרוייהו, אמרו ליה, מידי שמיע לך בהאי קרא. אמר, הכי שמענא. בזמנא דבעי הקב"ה למיהב תורה לישראל, הלוחות היו כתובים פנים ואחור. שנאמר, מזה ומזה הם כתובים:

והלוח אחד פנים ואחור. והלוח אחרת ימין ושמאל. שנאמר, והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות, תרין, על מה אמר תקין זימנין והמכתב מכתב:

דקודם שעשו ישראל העגל, ובעי הקב"ה למיהב תרין תורות, דבכתב ושבעל פה אלין, על ידא דמשה לישראל, והלוחות מעשה אלקים המה וגו'. והלוחות היו בדוגמא ו"ה לוחות. ו"ה מכתב, מכתב דכתיב, דא הוא ו"ה:

לוחות יה. מעשה אלקים המה, דא בינה עילאה. ו"ה, אינון תרין דרועין. ו"ה מכתב, אינון יעקב ורחל, שנקראו שמש וירח, ונקראו שני שדים, ונקראו חד. ועל דא אמר, ו"ה מכתב מכתב אלקים הוא. חרות על הלוחות, אל תקרי חרות, אלא חירות, חירות ממלאך המות, ומשיעבוד מלכיות, וכל מרעין בישין דעלמא:

וכיון דעבדו ית עגלא, פרחו אתוון מתרין סטרין פנים וימין. ואני אפתח לך הדרך הישר שתבין. אלימלך ונעמי, ומחלון ורות, בדוגמא דא תרין לוחות. אלימלך ונעמי לוח אחד, ימין ושמאל. ומחלון ורות, פנים ואחור, לוח אחר. וכיון דעבדו ית עגלא, אסתלק אלימלך ומחלון, נשאר רות ונעמי, תרין נקיבות:

ואזלו תרויהו, עד כי שמעו כי פקד ה' את עמו לתת להם ל"ח. דיהב זימנא אחרא אורייתא, לוחות שניות:

ותלכנה שתיהן עד בואנה בית לחם ותהום כל העיר עליהן. כל, דא צדיק. העיר, דא ציון, עיר דוד. ותאמרנה הזאת נעמי, שבשעתא דאתיהבת אורייתא על טורא דסיני, כתיב, וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים:

כדין צווחא אורייתא, ואמרה, אל תקראנה לי נעמי, אני מלאה הלכתי, מכל חידו, ומכל טבאן, וכל חירו דעלמא, אפילו משעבוד מלכיות. כדין אמרה, למה תקראנה לי נעמי:

ודא הוא רזא, דאמר הקב"ה ע"י דמשה, וראית את אחורי ופני לא יראו. כשרציתי למיהב אורייתא לישראל ימין ושמאל פנים ואחור, הם לא רצו, ועבדו ית עגלא. וכאן כשהם רוצים, אני לא ארצה.

מדרש רות מאמר ותלכנה שתיהן

אמר, הכי שמענא, בשמנא דבעא הקב"ה למיהב אורייתא לישראל, נטל תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ואזיל הוא לגבי שאר עמין, ולא בעו לקבלא לון. עד דנחית לון לישראל ע"ג טורא דסיני:

אמרו מלאכי השרת, למאן בעי הקב"ה למיהב תרין תורות אלין. אמר, לישראל, דאינון עדבי וחולקי. דכתיב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, הרי תרין. ואנא יהיב לון שתי תורות. ועוד דסלקי בערבינא עוללים ויונקים. ובגינהון יתערוון תרין תורות אלין. דכתיב, מפי עוללים ויונקים יסדת עוז:

ומהכא פנקא, מהתם נפקא, דכתיב, את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים. את מי יורה דעה, דא תורה שבכתב. ואת מי יבין שמועה, דא תורה שבעל פה. גמולי מחלב עתיקי משדים, דבגינהון נחתא אורייתא לישראל על טורא דסיני:

הה"ד, ותלכנה שתיהן עד בואנה בית לחם. לאן הלכו. לשאר עמין, עד דקיימו ישראל על טורא דסיני. כיון דנחתו תורה שבכתב ותורה שבעל פה, מיד ותהום כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי, אזדעזע כולי עלמא, ואמרו, דין היא אורייתא חמדה גנוזה. מיד וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים. כדין אמרת הזאת נעמי. דא הוא נעימו דאורייתא:

ולא ידעי ישראל ענשא דאורייתא, עד דאתו למרה, דכתיב, ויבאו מרתה. וכתיב, שם שם לו חק ומשפו ושם נסהו. כדין אמרה אורייתא, קראן לי מרה:

ואכרביה ג' פרסי, והוא עסיק עמרון באלין רזייה. קראו עליה, כפלה הרמון רקתך. אפילו הריקנין שבישראל מלאין תורה ומצות כרימון:

אמר לו, כדין הוו ישראל מתעטרן באורייתא, אתעטרו בשמהן גליפין עילאין. כיון דעבדו ית עגלא וסרחו, והוה מייתי משה אורייתא, כתיבא על לוחין דאבנין עלאין, מליין מכל טבאן, חירות ממלאך המות, ומשעבוד מלכיות, ומכל מרעין בישין דעלמא:

כיון דחמא משה ית עגלא, פרחו אתוון, וכלהו סלקו לעילא, כדין צווחא אורייתא ואמרה, אני מלאה הלכתי, מכמה טבין לישראל, והשתא אהדרית ריקם למגנא, דלא מהנית להו. כדין צווחו עילאין ואמרו, אוי להם כי נדדו ממני. ווי להון, דלא אתקיימו במהימנותא דמאריהון.

מדרש רות מאמר ותלכנה שתיהן אינון נפש וגוף

רבי אלכסנדראי לטעמיה, דאמר ר' אלכסנדראי, הנפש והגוף הם שותפין יחד, והולכים מזה העולם ביחד. עד באנה בתי לחם. ואמאי אקרי הכי. אלא בי דינא וקטרוגא דדינא וקרבא תמן. כדין כתיב, ותהום כל העיר עליהן. כל שאר מתייא מרעישין עלייהו, לקל קרבא דדינא:

דתנן, ההוא מלאך הממונה על בית הקברות, נכנס לקבר בשעה שנקבר, עומד עליו ומביט ואומר, אוי לו לפלוני זה, אוי לעינים שנהנו מהעולם הזה בעבירה, אוי להם לידיים ולרגלים שהלכו בהבלי העולם:

אמר הגוף, אני איני רואה, הנפש הוא המנהיג שלי. אומרת הנפש, אני איני יודעת לילך. והם השנים, דוגמאת העור והפסח. מה עשה. מכניס הנפש לתוך הגוף, ודן אותם ג' ימים זה אחר זה. לאחר שלשה ימים, נדון מפיו ומידיו ומרגליו:

לאחר מכאן, הגוף נבקע, ורימה ותולעה עולה עליו, והנפש מתאבלת עליו דכתיב, אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. ואומרת, אני מלאה הלכתי לאותו העולם, וריקם השיבני ה' לזה העולם, בלא מעשים ובלא תורה:

ואשרי מי שתלמודו מתקיים בידו בזמן שהולך אדם לבית עולמו. שאפילו בקבר שפתותיו רוחשת, והם שושני"ם, אל תקרי שושנים, אלא ששונים. מפני שתורתם מגינה עליהם. הה"ד, בשכבך תשמור עליך:

כי הא דרבי חסדא, כשנפטר לעולמו, הלך רבי יוסי בריה ובת תמן על קבריה בליליא. שמע מגו קבריה, חזוה דכתות כתות, דמתכנפי וקאמרי, ניזיל לחדותא דהלולא דאורייתא דרבי חסדא. ואפילו מלאכי השרת מתכנפי למיחדי בהדיה:

שמא דהוו אמרין, מה לחיי בחדוה דילן הכא, ילעון באורייתא בההוא עלמא. א"ל, ברי, זיל מהכא, וקיים תלמודך, דזכאה איהו מאן דאתי הכא ותלמודו בידו. דהא אפילו מלאכי השרת לא יכלין לקרבא ליה. זיל ואמור ליה לרבי חגי, דיגמור תלמודיה, דביום פלוני ייתי הכא:

[אדהכי, דהוה משתעי בהדיה, סלקוהו לרבי חסדא למתיבתא עילאה. וקם רבי יוסי בריה, ואזיל, וחוי להון לחברייא:]

א"ל רבי יהודאי, אלמלא רבי יוסי את, כדי הות לאתענשא תמן. א"ל, בגין צערא דאבא, אזלית ושמעית כל האי. קרא ר' יונתן עליה דרבי חסדא, ושכבת וערבה שנתך. והאי קרא אחרינא, מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל:

ד"א, הנפש נמשלה לשכינה, והגוף לישראל. אם ישראל חטאו וגלו, למה הגלה השכינה לשם עמהם, שהיא לא חטאה. אלא על שהיתה מבקשת עליהם רחמים. ומשפעת להם עושר וכבוד מאד, ויהבא להון כל מה שירצו, והם חטאו. ועל דא נאמר, וישמן ישורון ויבעט שמנת עבית כשית ויטוש אלוק עשהו וינבל צור ישועתו. ועל דא גלתה עמהם:

מה רימה ותולעה עולה על הגוף, כך בשעה שישראל הם רעים, אוה"ע בני עשו וישמעאל שנקראים רמנה ותולעה, שולטים עליהם, והגוף נבקע ויהרגו לישראל. ועל דא אך בשרו יכאב ונפשו עליו תאבל, מהו בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. בשרו יכאב עליהם, ונפשו על ישראל תאבל. וכדין איהי תואיבת לנשמה עליונה דאיקריא נעמי:

ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמעו בועז וגו'. רבי רחומאי פתח, גבור בארץ יהי זרעו. זכאה איהו מאן דמתברך בבנין בהאי עלמא, בגין דלא יהך יחידי לההוא עלמא.

מדרש רות מאמר כמו שיש הוי"ה בז"א כן יש באדם

תא חזי, בדוגמא דאית באדם ידו"ד מלא, ומתפרש האור שלו למ"ה. הכא אית בגופא השם מלא ידו"ד, ומתפרש לכ"ב אותיות, ועם מנצפ"ך הם כ"ז:

ואני אפתח לך דרך ישר. כמו שהוא דוגמא אדם, שהוא מד' אותיות, והוא אור גדול. כך אית בגוף ד' יסודות, אש ועפר רוח ומים, והם ד' כוחות. ודא אינון:

רוח הבהמית. ונפש הבהמית. ונשמתא. ונשמתא לנשמתא. ואינון מסטרא דשמאלא:

ואינון פועלין בהאי עלמא כגונא דא. השכל מנשמתא לנשמתא. ותאות השכל נמשך מן נשמתא. ומן רוח הבהמית יבא המשא ומתן עם הגוים. ונפש הבהמית, להנהיג האברים, שילכו לאכילה ושתייה ותאות המשגל:

וחמשה מקומות שכ"ב אותיות נזכרים בהם, והם אחזה"ע מגרון. בומ"ף משפתים. גיכ"ק מחיך. דטלנ"ת מלשון. זסצר"ש משינים. ואלו חמשה מקומות, נכללים בארבע כוחות, שהן מנהיגים האברים, ובהם נברא כל הגוף. ועליהם הד' אותיות קדושות, שנקראו אדם. ועליהם אמר הכתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו:

ומן היו"ד איתער יראה לאדוני האדונים, שיהיה האדם ירא ממנו. ומן הה', איתער תשובה לאיש. ומן הו', איתער לאדם תורה. ומן הה', איתער מעשים טובים ומצות, ולא יחטא. זה הוא השם הנסתר בצלמו. כמו שהקב"ה מסתר בעולמו, כך הוא זה השם נסתר באדם:

ודע שהם ד' שמות, ע"ב. ס"ג. מ"ה. ב"ן. אית ד' אותיות שנקראו גוף. ונתפשטין לרמ"ה אברים. ועל אלו הד', אית ד' אותיות הנזכרים לעילא, והם מתעלין על אלו ד' גופים שהזכרנו, ונקראים נקודות. כי בהברת י' אי ובהברת ה' אה. ובהברת ו' או. ובהברת ה' אה:

ויש על הנקודות טעמים. שהם מנהיגים לארבע אותיות. שהם כנגד רגלי המרכבה, שהם מוצא היסודות השפלים, והם נקראים נקודות. ועליהם שלשה טעמים, והם זרקא תלשא שלשלת. וזהו שם הנסתר הטהור והקדוש, שהוא שם הוי"ה:

וכן באדם, מן הא' לבדה התפשטו ד' אותיות של שם, אי, אה, או, אה. ומן האלף התפשט ה"א הנעלם, כי הוא מוציא מה שקבל. וגם שתי הברותיו אה או, הראשון מקבל והשני מוליד. והיו"ד הנעלם של אי מורה, כי ממנו מתפשט הכל. ועל כן נקרא הראשון מקבל והשני מוליד. והיו"ד הנעלם שמורה על ממנו מתפשט הכל:

וע"כ נקרא הארשון זרקא, כשמו כן הוא, כי הוא מורה שאין לו סוף. והשניה תלשא, מלה מורכבת:

ת"ל ש"א. כי היא נושאת הת"ל. והשלישי שלשלת, כשמה כן היא, המשפעת לתל שהכל פונים שם:

ודע שהם ד' שמות, בדוגמא דא, יוסי יוסי יוסי יוסי. אית ד' אותיות שנקראו גוף, ומתפשטים לרמ"ה אברים. ואית ד' אותיות, שנקראו נקודות, והם מתעלים על הגוף. ויש על הנקודות טעמים, שהם מנהיגים להם לאותיות. ועל שלשה שם נסתר וקדוש, והנקודות גוף לטעמנים, והאותיות גוף לנקודות.

מדרש רות מאמר המת בלי בנים

רבי רחומאי פתח, גבור בארץ יהיה זרעו. זכאה הוא מאן דיזכה דיתברך בבנין בנאי עלמא. ואי לא, איהו אזיל מיד ליד. וכתוב יד ליד לא ינקה רע. מאי יד ליד. סוד ה' ליראיו:

רבי נחמן אומר, ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בועז. וכתוב, קרוב לנו האיש מגואלנו הוא. ורבי רחומאי אמר, אי הכי, מאי לא ינקה רע:

אמר ליה, לסנטרא דהוה אלקי לחייבא, עד דיהבי ליה ערבא. ואי יהיב לא שבקין סנטירא לאלקאה. א"ל לאו הכי, אלא בשעתא דייתי ויתגלי מאן דאחיי לבר נש, תנדע האי:

רבי זמירא נפק לחקל אוני, חמא באינון בקיעין קרטוניא, קומטרי שלהובי דסלקין. ארכין אודנוי, ושמע קלין. א"ל ההוא ערבאה, זיל בהדי, ואראה לך פליאן טמירין מבי נשא. אזל עמיה אחורי טינרא, וחמי בקיעין אחרנין, ושללהובין סליקו לעילא. שמעו קלין אחרנין. א"ל ארכין אודנך הכא. ארכין אודנוי, ושמע קלין דאמרין ווי ווי:

אמר, ודאי הא אתר חד מאינון דוכתי דגיהנם הכא. ועבר ההוא ערבאה, ואשתאר הוא. אדהכי, גחין גו דוכתא אחרא, וחמא חד בר נש דהוה רמי קלין, והווי נטלין ליה, ואעלין ליה לעומקא דמדורא אחרינא, ואתכסאי, ולא חמי יתיר:

אדמיך, וחמא בחלמא ההוא גברא. א"ל מאן את. א"ל ידאי חייבא אנא, דלא שבקנא בישין וחטאין בעלמא דלא עבדנא. א"ל בגו חלמא, מה שמך. א"ל, לא ידענא, דחייבי גיהנם לא דכרין שמייהו:

א"ל, שמא דדוכתך מהו. א"ל, בגלילא עילאה קצבא הוינא. ומגו בישין סגיאין דעבדנא התם, דיינין לההוא בר נש תלתא זמנין ביממא ותלתא זמנין בליליא. א"ל, וברא שבקת. א"ל, אין:

קם מתמן, ואזל ליה לגלילא עילאה, שמע קול ינוקא דהוה אמר, אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אש תבין יראת ה'. אזל לבי מדרשא אחרא, שמע קול ינוקא אחרא דהוה אמר, בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסרתו וגו':

אזל וחפש אבתריה גברא רשע. ולחד ינוקא קא שאיל. א"ל, רבי, תיתי כך וכך לההוא גברא, דלא שבק בישין וחטאין בעלמא דלא עבד. כך וכך תהא לההוא גברא רשע, ולההוא מניקתה דיניקא ליה:

אמר ליה, ברא שבק בעלמא. א"ל הן. חד ברא שביק, והוא רשע כאבוה, ואיהו ינוקא דאזיל בבי מטבחיא. חפש אבתריה, ונטיל ליה ולעי ליה באורייתא, עד דאוליף ליה מקרא וצלוחתא וקריאת שמע. לבתר אוליף ליה משנה ותלמוד והלכות והגדות, עד דאתחכם יתיר, והיינו רבי נחום הפקולי:

אמאי קרו ליה הפקולי. כמד"א, פקו פליליה. דאפיק לאבוה מן דינא דההוא עלמא. וכמה חכימי דרא דנפקו מיניה, אקרונ פקולי:

ההוא גברא אתי ליה בחלמא, ואמר ליה, רבי, כמה דאנת נחמת לי כן ינחם הקב"ה אותך. דהא מן יומא דידע בני פסוק חד, פקו לי מן דינא. כיון דקרא קריאת שמע, סלקין דינאי בין ביממא בין בליליא זינמא חד. כיון דקרי ביה רב, אעברו דינאי מכל וכל:

יומא דאתחכים וקרו ליה רבי, אתקינו כורסי בין צדיקייא בגינתא דעדן. ובכל יומא ויומא דאתחדשא אורייתא בשמיה, מעטרין לי בעיטרא עילאה, דצדיקים מתעטרין:

בגינך זכינא בכל האי יקר. זכאה איהו חולקיה, מאן דשבק ברא דלעי בתורה בהאי עלמא. אמר ר' חייא בר אבא, כהאי גוונא אירע ליה לרבי עקיבא.

מדרש רות מאמר מי הוא אליהו

רבי נתן שאל ליה לרבי יוסי חנינא יומא חד, וא"ל, אליהו הוה ליה ברא, או לאו. א"ל, מילתא אחרא הוה ביה, וכתיב, אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו. מאי אל תרעו אל תעשו עצמיכם רעים וחבירם לנביאי. והקב"ה בחר בהם, והבדילם מישראל לעבודתו, והכניסם בהיכלו. ק"ו, מי שהוא מלאך בשמים, אתה שואל עליו:

רבי יוחנן אומר, משבט גד היה. רבי נהוראי אמר, אליהו מלה אחרא הוה ביה, דכתיב, מי עלה שמים וירד. מי עלה שמים, אמר רבי אלעזר משמיה דרבי שמעון, דא אליהו. וירד מקודם לכן:

וקשיא דרבי אלעזר אדרבי אלעזר, דאמר ר"א אליהו דא פנחס. אי בשביל שקינא להקב"ה, זה קינא וזה קינא. לאו הכי. דאמר רבי אליעזר, כתיב, קנא קנאתי. קנא בשיטים, וקנאתי הכא. אמר ליה הקב"ה, עד מתי אתה מקנא לשמי:

אמר רבי יהודה בר שלום, מי עלה שמים, דא אליהו. דכתיב, ויעל אליהו בסערה השמימה. וירד, זה יונה. דכתיב, ויונה ירד אל ירכתי הספינה וגו'. לקצבי הרים ירדתי. מי אסף רוח בחפניו, זה משה:

מי צרר מים, זה אלישע, שריפא המים ביריחו. בשמלה, בכח שמלתו של אליהו. מי הקים כל אפסי ארץ, דא אברהם. דכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, באברהם:

מה שמו של אותו אדון שהביא הללו לעולם. ה' צבאות שמו. ומה שם בנו. ישראל. דכתיב, בני בכורי ישראל. ר' נחמן אומר כל האי בהקב"ה מדבר.

מדרש רות מאמר מצות מזוזה

רבי נהוראי ורבי יהודאי, איערעו תחות אילנא חדא בחקלא, והוו יתבי. אדהכי, חמו חד רווק, דאתי וטעי בחקלא. אמר רבי יודאי, או טעי ההוא בר נש בחקלא, או לסטים הוא, או דחיל מינן:

א"ר נהוראי, שכינתא גבון, קום. קמו. רמו ליה קלא, כיון דחמי לון קריב לגבייהו, אמר רבי נהוראי, מאן את. א"ל, מגו דלא שאילנא לכון בשלמא, לא ידעיתון לי. יודאי אנא, וטעינא השתא בהאי חלקא, ולא שאילנא עלייכו, דאמינא שמא רשעים הם. וכתיב, אין שלום אמר ה' לרשעים. וכדין דלא אשתמודעי בכון. עד דחמינא בכון כנפי מצוה, וחדינא. השתא שלמא עלייכו רבנן. יתבי תחות אילנא, אמר רבי יודאי, נתעסק בפולחנא דמרנא, ונפתח באורייתא:

פתח רבי יודאי ואמר, וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. מזוזת כתיב, מאי טעמא, אלא אשריהם ישראל, שהם מצויינים תמיד במצות. בשבתם, ובלכתם, בשכבם, ובקומם. דכתיב, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך:

ושיהיו ישראל מעוטרים בתורה ובמצות, כדי שידבקו תמיד בהקב"ה. דכתיב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום. וכל הדבק בקונו, אינו ניזוק לעולם:

ולא עד, אלא ששני מלאכי השרת מלוין לו לאדם, אחד בימינו, ואחד בשמאלו. דכתיב, כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. ולא עוד, אלא שאם תמיד מצוי במצוה, כביכול, שהקב"ה נעשה לו שומר. שנאמר, ה' שומרך:

מה עושה הקב"ה. נוטל מלאך ההולך בימינו, ומעמידו לפניו. והוא עומד במקומו. שאמר, ה' צלך על יד ימינך. ואותו המלאך שהוא משמאלו, מעמידו אחרי האדם. והקב"ה מימין ומשמאל. נמצא האדם נשמר מכל צדדיו, מי יוכל להזיק אותו:

ועל כן, צריך שלא יהא האדם מצוי בלא תורה ובלא מצות, אפילו שעה אחת. בביתו הקב"ה שומרו מבחוץ, והאדם מבפנים:

ותנינן, א"ר יוסי בר יהודה, פתח המצויין במזוזה, אין מזיק ואין שטן ואין פגע רע מתקרב אליו. מפני שהקב"ה שומר הפתח, אפילו בשעה שניתן רשות למלאך המשחית לחבל, זוקף עיניו, ורואה ששם שדי עומד על הפתח, כדכתיב, ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף. לפיכך צריך האדם שיהא תמיד מצוי במצות מזוזה:

פתח רבי נהוראי בפרשת ציצית ודרש, ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם. מאי שנא דהכא ובשבת לדרתם חסר, דכתיב, לעשות את השבת לדרתם, חסר:

דתנינן. תקנו פרשת ציצית בק"ש. ובדירתו של אדם, נמצא פרשת ק"ש, חוץ מפרשת ציצית, שחסר משם. במה נשלם. אלא כשאדם מתעטף בביתו בציצית, ויוצא בו לפתחו, הרי נשלם:

והקב"ה שמח בו, ומלאך המות זו משם והיינו לדרתם, שיהיה שלם. ויצא מפתח ביתו במצוה זו, ומלאך המשחית זו משם וניצול האדם מכל נזק. מנלן. ממאי דכתיב מזוזה, מאותיותיו משמע, ז"ז מו"ת. שלא ניתן לו רשות לחבל, וזו מפתחו:

בשבת דכתיב לקרתם, מ"ט. מפני שכיון שקידש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בנר דלוק, ושלחן ערוך, ומטה ממוצעת ודירתן מתוקנת כדירת חתן לקבל בו הכלה. ומאי ניהו. שבת היא כלה. ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתוקנת לכבודה, כפי הראוי לה. וע"ד כתיב, לעשות את השבת. ודכתיב, לדרתם, להכניס בה כלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה:

בשעה שקידש היום, וכלה זו באה, ואינה מוצאה דירה מתוקנת, ושולחן ערוך, ונר דלוק. כלה זו אומרת, אין דירה זו מישראל. ביני וביני בני ישראל כתיב, אין זה מישראל, אין דירתו לקדושה. ע"כ צריך היכר קדושה בבית. וע"ד כתיב לדרתם, בשבת ובציצית:

א"ר נהוראי, אסדהנא, על מאן דנפק מתרע ביתיה בעיטופא דמצוה, ותפילין בראשו, בשעה דנפיק בין תרין תרעין, אזדמנא שכינה עליה. ותרין מלאכין דקיימין עליה, חד מימינא, וחד משמאלא. וכולהון מלוין ליה עד בי כנישתא, ומברכין ליה. וחד מקטרגא דאיהו קיימא קמי פתחי דבר נש אזיל מבתרייהו, ועל כרחיה אתיב ואמר אמן:

וזכור ושמור, כללא דכל אורייתא. זכור, איהו פרשת מזוזה. ואיתימא מזוזה בנקבה מדבר. הכי הוא ודאי, אבל פרשתא דא, זכור כלול בנקבה. שמור איהו ציצית:

וכד נפק בר נש מתרע ביתיה, נפיק בתפילין, דאינון כלל זכור, וציצית בהדייהו, דאיהו שמור, ואיערע במזוזה בתרע ביתיה, דאיהו כלל זכור, ציצית אשלים ליה לכלל שמור:

וא"ת הא ציצית לא קיימא בפתחא, האיך קיימא זכור בלחודוי, והא תמן זכור ושמור כחדא אינון. אלא, מזוזה איהי כלול זכור ושמור. תנן, זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, וכחדא אינון, ומזוזה כלל דתרוייהו, כלל דכר ונוקבא כחדא:

תפילין לעילא, כלל זכור. תפילין דיד, שמור, כלול דא בדא. עשייה לא כתיב אלא בציצית, דאיהו שמור. וכולא אזלא כחדא. אתא ההוא רווקא ואמר, באתרא דא רישין אשתכחו, מאן יכיל למללא.

מדרש רות מאמר ולנעמי מודע, מכאן היה צריך להתחיל

פתח ואמר, ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בועז. מגילה זו לא היה לה להתחיל אלא מפסוק זה:

תנינן, כשהקב"ה רצה לברוא העולם, היה מחריט העולם לפניו, ולא היה עומד. עד שברא התשובה, כיון שברא התשובה, ברא את העולם, והעמידו על עמדו. על עמוד א'. מאי ניהו. הוא צדיק יסוד עולם:

כיון שברא את התשובה, התנוצץ אור ממנה, והאור ההוא הבהיק והאיר מסוף העולם ועד סופו, ובו נברא העולם. ראהו הקב"ה, ונסתכל ברשעים העתידים לבא בעולם הזה, וגנזו לעולם הבא לצדיקים:

וא"ת, הואיל והוא עתיד לגונזו, למה בראו. אלא כשברא הקב"ה אור זה, לא בראו אלא תברא בו את העולם. ונסתכל וראה שעתידים רשעים לבא, וגנזו לצדיקים לעולם הבא, ועוד היום, אע"פ שהקב"ה גנזו, בו העולם מתקיים:

בו ס"ד. אלא אימא, באור אחר היוצא ממנו. והוא כמו חוט היוצא מאור גדול, והעולם בו מתקיים. והוא עמודו של עולם, שנאמר וצדיק יסוד עולם:

וממנו השתיל ויצא זרע דוד ע"ה, שנאמר זרע יעבדנו יסופר לה' לדור, הוא שנאמר וכסאו כשמש נגדי. וכל זרעו של דוד, מצדיק זה יצא. כענין זה כל פעל ה' למענהו:

כתיב ולנעמי מודע לאישה, מכאן היה ראוי להתחיל מגילה זו. א"ל רבי נהוראי, פתח פיך, דהא למין אלין, חדתין עתיקין אינון מן יומא דאברי עלמא:

א"ל מה שמך. א"ל, אימא מלין אלין, ולבתר אימא מה שמי. אמר רבי יודאי, שכינה גבן, ומדחמינא בך דמילך שתקין, ואתערנא לך, אימא בריך תהא.

מדרש רות מאמר רות ונעמי ובוועז בדרגין עלאין קיימי

אמר לון, רות ונעמי ובוועז, תלתיהון, בדיוקנא דקומרין דרגין עלאין קיימי, וזרע דוד מגו דיוקנא דאילן אישתיל בעלמא:

נעמי, כד"א ויהיה נועם ה' אלקינו עלינו. ועל שמא דא, אשתיל ההוא שמא בעלמא. מאן נועם ה'. דא תשובה. כד"א, לחזות בנועם ה', זו תשובה, ועלמא דאתי. ולבקר בהיכלו. דא עלמא אחרא לתתא:

רות בדיוקנא דעלמא תתאה, דקא מרווה לקב"ה תדיר בשירין ובתושבחן. רות, על שם תור, דמשנייא בקלא מכל שאר קלין, אף כנסת ישראל, משניא בקלא בתושבחתא מכל שאר קלין. תור דא יהבא תרין קלין כחדא, חד עילאה וחד תתאה, וכולא כחדא. אוף כנסת ישראל, אתערת לעילא ואתערת לתתא, וכלא בזמנא חדא, ובקול חדא:

והיינו דכתיב, אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. אל תחרש, מלאתערא לעילא. ואל תשקוט, מלאתערא לתתא, כלא כחדא:

בוע"ז בדיוקנא עילאה, צדיק, גבור, נטר ברית. ואתקף על יצריה. ואתקרי גיבור חיל, ודאי צדיק הוה:

ואי תימא, וכי מאן קרוב לגבי כנסת ישראל, דא צדיק, והא כתיב, יש גואל קרוב ממני, ומאן איהו. אלא ודאי גואל קרוב ממני, דא אור קדמאה, דאקרי טוב. דכתיב, וירא אלקים את האור כי טוב:

א"ת האו"ר, בגי' תור"ה. דאתקרי לקח טוב. ואף צדיק, איקרי טוב כותיה. דכתיב, אמרו צדיק כי טוב. ודא הוא קרוב ואקדים לההוא טבו דצדיק. וע"ד כתיב קרוב ממני, דאנא ואיהו טוב. וע"ד, אם יגאלך טוב יגאל, דהוא קרוב ממני, הוא דשארין ואקדים ואתער לאתחבא בקדמיתא והא איהו קרוב, דכתיב, וישק יעקב לרחל:

ולנעמי מודע לאישה, מודע לה מבעי ליה, דהא מלך שהשלום שלו תנינן, מאן מלך שהשלום שלו. צדיק:

אלא כגוונא דעלמא דאתי, לא אתא ולא אתגלי אלא מההיא מחשבה עילאה, דקיימא עליה. אוף הכא צדיק, בההוא גוונא ממש דההיא מחשבה עילאה. ומה שמה אלימלך. כגוונא דמלך עילאה, חדי לגבי עלמא דאתי, ושליט עליה. אוף הכא צדיק, מודע ואשתמודע לגביה, למיחד, ולמהוי לההוא מלך תתאה, בההוא גוונא ממש:

וע"ד אתקרי בוע"ז, ביה תקיף לנטלא כל עינוגי גופא, וכל שפר גופא, ועייל תמן. ומהו אעיל תמן. כל זרעא דדוד, וכל תיקוני מלכין, ופקודי אורייתא. וע"ד ביה תקיף, ולא חליש. חי לעלמין, למיהוי בוע"ז לנטלא כל תיאובתין, וכל עינוגין, וכל שפר גופא, ויהיב לה:

והשתא שריאת רות לאתבנאה בעלמא זעיר זעיר, עד דאתחברת ביה בבוועז. וכן קיומא דמגילה זו, נעמי ובוועז ורות אינון:

כתיב, ויתהלך חנוך את האלקים ואינון כי לקח אותו אלקים, מגו עלמא דא דבני נשא. ואתמשך חנוך זעיר זעיר, עד דאתעבד מה דאתעבד, ושארין בדוכתיה כדקא יאות. מטטרון רברבא ותקיפא, ממנא דאנפין, דמיניה אזדעזען עילאין ותתאין, ושליטין ושמשין עילאין דקריבין ליה, לשלטאה, ולאפקא מיניה חילא ועטרין קדישין:

אוף הכא נמי כגוונא דא, משיך הקב"ה רות אבתריה, ונטל לה משאר עמין, וקרוב לה לגביה, לאפקא מינה חיילין ומשריין קדישין.

מדרש רות מאמר חנוך נער מטטרון

חנוך עביד ליה הקב"ה, בזימנא דנטיל ליה מאתריה, תפקידו בדביקו כדקא חזי, בעטורא דרוח עילאה. וקרא ליה נער. ובגיניה, כל נערה כתיב נער. וקיימא לגביה עילאה ותתא. לגביה עילאה בההיא רוח עילאה. תתאה בההוא כלילו, דאתכלל מסטרא דאתנטל מתתא:

ועל דא, שולטנו דיליה בתרין סטריין, אחידא לתתא ואחידא לעילא. כתיב, חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. חנוך לנער, דא הוא מטטרו"ן, דמשיך ליה הקב"ה מתתא, ואנהיג ביה ע"פ דרכו, לפום אורחיה דלתתא. א"נ ע"פ דרכו, בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין

אותו. גם כי יזקין, דכתיב נער הייתי גם זקנתי. ותנינן, האי קרא שר העולם אמרו. ועל דא, גם כי יזקין לא יסור, לא יעדי מההוא אורח, בגין לאתמשכא לתתא:

ואנא שמענא מרבי אלעזר ברבבי שמעון, דקא מפרש לה בגוונא דא. ומהכא אשתמע כולא. בכו רבי נהוראי ורבי יודאי, ואמרו, מאן דחמי זנביה דאריה ודחיל, כ"ש מאן דחמי אריה ממש:

קמו ונשקוהו, אמר להם, שמי ייסא זעירא. אמרו, ודאי דא רבי ייסא זעירא, דמתאבקא תדיר מעפרא דבוסמין דרבי שמעון בן יוחאי:

פתח רבי נהוראי ודרש, וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים. וחכך, אלו תלמידי חכמים, שהם כיון הטוב. מה יין הטוב, עומד בכאן וריחו הולך למרחוק. אף תלמידי חכמים, הם במקום אחד, ותורתם הולכת למרחוק בכל מקום:

ואף כשהם בקבר, שפתותיהם רוחשות תורתן. הה"ד, דובב שפתי ישנים. כל שכן במקום שעומדים עמודי עולם, עאכו"כ. דהא אפילו מלאכי השרת, אין להם כח לעמוד לפניהם:

דהא זימנא חדא הוה דבר בלוד, אתא רבי שמעון בן יוחאי למתא. אמרו ליה לרשב"י, מאי נעביד. קם ועבר במתא, וחמא בני נשא שכיבן. אמר, כל האי במתא, ואנא הכא, גזרנא דליבטל:

שמעו ברית קלא דהות אמרה, פוקו מהכא, דהא רבי שמעון בן יוחאי הכא, דקב"ה גוזר והוא מבטל. הוה תמן ר' חנינא, אתא ואמר ליה לרבי מאיר, אמר ליה רבי מאיר, שבחא דיליה מן יכול למיקם ביה, אי לאו כמשה:

פתח ואמר, ויאמר משה אל אהרן קח את המחיתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים עליה קטורת. וכתוב, ויקח אהרן וגו'. וכתוב, והנה החל הנגף בעם. וכתוב, ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. כולי האי אצטריך ליה למשה למטרח. ורשב"י במימריה, הקב"ה גוזר, והוא מבטל מותנא:

אמר לון ר' ייסא, הואיל ואיתערית בהני מילין עילאין דחכמתא. אמינא, דהא רות כשירה היתה. א"ל רבי יודאי, אע"ג דכשירה היתה, לא ניכר כשרותה, עד דדבקה באותו צדיק:

בוא וראה, כשירה מכל אומות רות. מה אמר לה בועז. אל תלכי ללקוט בשדה אחר גו', וכה תדבקין עם נעורותי. מה אמרה היא. גם אמר לי עם הנערים אשר לי תדבקין. כיון שראתה חמותה כך, אמרה לה, לאו הכי. טוב בתי כי תצאי עם נעורותי ולא עם הנערים.

מדרש רות מאמר אלכה נא השדה, הוא חקל תפוחין קדישין

אמר רבי ייסא, ח"ו לצדקת זו מדברי גנאי, כשירה היתה. דהכי אמר רבי שמעון, כתיב, ויאמר לה בועז הלא שמעת בתי אל תלכי ללקוט בשדה אחר. מאי כתיב לעיל. אלכה נא השדה ואלקטה בשבלים. מלמד שנצנצה בה רוח הקודש. אלכה נא השדה, מאן שדה. דקדקה במהימנותא סגיא, ומאן ניהו. הוא שדה אשר ברכו ה'. והוא שדה של תפוחים קדישין:

מאי כתיב, ויקר מקרה. ובבלעם כתיב, ויקר אלקים אל בלעם. ויקר, בלשון קרי וטומאה. והכא שינה ואמר ויקר מקרה, הכא בלשון כבוד. כד"א, מה יקר חסדך אלקים:

ומה יקר נפגע בה. חלקת השדה וגו', חולקא דהאי שדה דצדיקייא, ותמן אזלת, ואעלת בחולקא חדא, ואוליפת אורחיה, וידעת ביה מאינון קוצרים. ומאן נינהו. תלמידי חכמים, מחצדי חקלא איקרון:

אדהכי והנה בועז בא. הצדיק בא, אתא טעין ברכאן, וכמה קדושין. ויאמר לקוצרים. מאי קוצרים. לעילא אינון בי דינא, דנהדרי גדולה דתמן. ה' עמכם, השתא יהיב להו ברכאן וקדושים. ואינון אמרין יברכך ה', והבין ליה תוקפא לשאבא ממקורא דחיי, מגו עלמא דאתי:

למי הנערה הזאת. תיאובתיה לשאלה עלה, דרחימו דיליה בה. והכי אמר בוצינא קדישא ר"ש, מגילה דא, רמז לתורה שבכתב ותורה שבעל פה ולעלמא דאתי. דהא אתערת לצדיקייא, רזא דתורה שבכתב, לאתחברא בתורה שבעל פה. ובגין כך תקינו רבנן למגילה זו בשבועות. בזמן מתן תורה:

הלא שמעת בתי אל תלכי ללקוט בשדה אחר. אלין אינון רתיכין קדישין, דבריר ליה יעקב קדישא, אדרין קדישין, דלא מתערבן באחרנין. כד"א, וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן. ועל דא, לא תלכי ללקוט בשדה אחר, לא תתרעי במלכו אוחרי וברתיכין אוחרנין. וגם לא תעבורי מזה, מן אילין כתרין דילך, לא תזוזי לעלמין. מזה לא תזוזי מבעליך. לא תזוז מניה לעלמין:

וכה תדבקין עם נערותי, סגיאין שמהן אינון לה, וחד מנהון כ"ה. כד"א, וחסידיך יברכו"כה. וכה תדבקין, עם אלין רתיכין עולימתאן דאתברירו לך לאתדבקא בהו:

מיד. וימד שש שעורים וישת עליה. נטל חד קו המדה, ועביד משחתא, ומדד שית סטרין, דאיתחזון לה לאתאחדא ביחודא דילהו, ויהב לה נבזבזן ומתנן. דהא בלא אלין, לא יכילת לאעלא לגבי עלמא דאתי:

הה"ד, שש השעורים האלה נתן לי כי אמר אל תבואי ריקם אל חמותך. שש שעורים, אלין שית סטרין עלמאין דקיימא עלייהו עלמא דאתי. שעורים, כד"א, שאו שערים ראשיכם. וישת עליה, שוי עלה, לאנהגא לה, ולברכא לה. ועל דא, היא כלה כלולה מכל שית סטרין:

יהי מכירך ברוך, מאן ברוך. דא שלמה. מלך שהשלום שלו. וע"ד, והמלך שלמה ברוך. בשמא דא, תהא מתברכא מכל אלין שית סטרין. כדין איהי עלמא דאתי, יהבת לה תוספת ברכאן, על אינון דאית לה. הה"ד, ותוצא ותתן לה את אשר הותירה משבעה, דא תוספת קדושן וברכאן:

גם כי אמר אלי עם הנערים, אלין כרובין קדישין, דכל תיאובתא דילה כהו. מלה דא ברזא קדישא איהו:

ואי תימא, מלה כדיבא אמרת, והא איהו אמר וכה תדבקין עם נערותי, ולא אמר עם הנערים. אלא שמא דאיקרי כה, לאו איהו אלא כד אתקנת על תרין כרובים, לקבלא ברכאן ברזא דכ"ה אתוון דיחודא, דאינון שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. הא חמש ועשרים אתוון דיחודא, בתקונא דכרובין, דכיון דאתקנת בהו, כדין נתקרי כ"ה, וכדין אמר וכ"ה תדבקין. ועם כל דא, עם נערותי. דכולא אצטריך, דלא לשבקא לון דוכרין ונוקבין:

וגם לא תעבורי מזה. רב ייבא סבא אמר הכי. מלמד שהראה לה כרובים. ואית בספרא דאדם, דאע"ג דאתחרב בי מקדשא, דלא תזוזי מחד כרוב לעלמין. כגוונא דא, הה"ד, וגם לא תעבורי מזה, לא תזוזי מחד מנהון לעלמין:

ועל דא איהי אמרת עם הנערים, אינון ב' כרובים, תדבקין ודאי. וכן באינון רתיכין נוקבי. כד"א, עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהן. האי קרא לדרשא הוא דאתא. אבל עיניך, הם עיני ה' משוטטות בכל הארץ. בשדה אשר יקצרון, דהואיל דמשטטי בכל עלמא, והלכת אחריהן למנדע:

הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעך, דהא כרובים לא משתככי לעלמין, בגין לינקא מינה. כד"א, למען תמוצו והתענגתם מזיזי כבודה. ובההוא זימנא דאיהי אזלת בתר עיינין, למחמי כל עובדין דעלמא, אינון כרובין לא קרבין בהדה, ולא מתערין לינקא מינה:

וצמית והלכת אל הכלים. וצמית, כד תיאובתך לינקא מרזא דעלמא עילאה, באתערו דאינון כרובין, ובגינהון איהי משתקיא משקיו עילאה, הה"ד, ושתיית מאש"ר ישאבון הנערים, אינון כרובים. אל הכלים, אינון מקורין עילאין דאיקרין אנפי רברבי:

עד כאן הוא דעתין דמילין סתימין, וקדושה עילאה, המלין דהאי מגילה, וכולא בדיוקנא עילאה, ורזין סתימין. קמו ונשקוהו. אמרו, זכאה דרא דזכיח לכל האי למנדע מגו בוצינא קדישא, מלין קדישין, מלין דחכמתא. על דא כתיב, אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה:

אמרו ליה, האי קרא אחרא, שמעת ביה עיקרא דחכמתא, דהא אנן ידעינן למדרש ביה דרשא. אמר לון, מאי היא. אמרו, כתיב, ויאמר לה בעז לעת האוכל גשי הלום ואכלת מן הלחם וטבלת פתך בחומץ. אמר לון, שמענא.

מדרש רות מאמר החרדים על דברו

פתח ואמר, שמעו דבר ה' החרדים אל דברו אמרו אחיכם שונאיכם מנדיכם למען שמי יכבד ה' ונראה בשמחתכם והם יבושו. האי קרא אוקים ליה ר"א, כיון דכתיב שמעו דבר ה', מהו החרדים אל דברו:

אלא דבר ה' בכל אתר, דרגא דמהימנותא איהו. בר בכל אתר דכתיב שמעו דבר ה', איהו מלה דנפיק מגו דרגא ההוא, דאקרי ליה דבר ה', והוא דרגא דשריאי עליה. שמעו דבר ה', מלה דנפיק מניה, כגון שמעו דבר ה' גוים, מלה דנפיק מההיא דרגא:

החרדים אל דברו, ההוא דרגא ממש. מאן חרדים. אלו ישראל, דאינון חרדים תדיר על אותו דבא. חרדים בכמה חרדות בין העמים, חרדים בכמה חרדות, לתקנא ליה לההוא דבר:

אמרו אחיכם שונאיכם, אלו בני עשו ובני ישמעאל. מנדיכם, מאן מנדי למאן. אלא אינון בנידוי מנייכו, דלא תיכלון בהדיהו, ולא תישתון בהדיהו, ולא תקרבון בהדיהו. ועל דא אינון מנייכו בנידוי:

דבר אחר מנדיכם, בגלותכון. כד"א, סורו טמא קראו למו. ומאי קא אמרי. למען שמי יכבד ה', בגינן ובגינן נפשאן, יכבד ה', וכל יקרא דיליה בגינן הוא. וכד ישראל מתערי, ומחכן בכל יומא

חדוה דפורקנא דקב"ה, אינון לא מהימני כלל, ואמר נראה בשמחתכם, בזמנא דנחית ההוא חדוה דילכון. והם יבושו, כמאן דתלי סורחניה באוחרן.

מדרש רות מאמר שם טוב ושם רע

בדוורא דבי אדרא, הוי חד עתירא ואיהו חד, ואינון תרין, וכחדא הוו. וכל עטורן ושמהן דמהימנותא קדישא, אוף הכי לון בלא היפוכא דביש, דקיימין תדיר קמי פתחא דבי מלכא, לבר מרזא דמהימנותא. ההוא דבר ה', איקרי שם טוב. כד"א, טוב שם. ה' איהו טוב:

ההוא סטרא בישא, אינון תרין, דכורא ונוקבא, ואינון מחוברין, ושמהן דילהון בהפוכא דביש, אלהים אחרים, אל אחר, שם רע. ההיא נוקבא, הכי אתקריא, בחבורא דדכורא, דאתחבר בהדה דלא מתפרשן:

וממנין על שאר עמין, ולא בגין שם דילהון, אע"ג דאיהי מנדדא ומרחקא מיניה, איהי עמהון בגלותהון. ולא ידעי דהא בשם קדישא דילן אינון מתתקפין, דאיהי אתזנת ואתקיפת לההוא שם רע בחוביהון דישראל. כד"א, שמוני נוטרה את הכרמים. ואפילו בזמנא דשליטין, ההוא דקדושא דמהימנותא נטיל ויהיב חולק גרמא לכלבא, ומיניה אתזנו רשעים.

מדרש רות מאמר ויאמר לה בועז לעת האוכל

מה כתיב, ויאמר לה בועז לעת האוכל. בזמנא דאיהי אתתקנא מגו תתאי ועילאי. מתתאי, בקורבנין, ועלוון, וצלותין, ורעו דרעווא, דסלקא מתתאי. מעילאי, בתיקונין רתיכין וכרובין, במאכלה, בחדוה ורעו. דדין איהו לעת האוכל:

ורעו דצדיק חי לגבה, ואתתקנת על רחיקהא. ומה אמר לה. גשי הל"ם בקישוטי דמלכא עילאה. ואכלת מן הלחם, תקבלי מזונא, ורעו, ומיכלא קדישא, לפלגא לאוכלוסיד קדישין לעילא ולתתא:

ועם כל דא, וטבלת פתך בחומץ, אית לך לנטלא אורח טבול מההוא חומץ דסטר שמאלא, לינקא לההוא סטרא בישא, למיתזן שאר עמין, ולאזנא מיניה:

ויצבט לה קלי, מיכלא דנפקא מאשא דסטר שמאלא, בגין למיהב מזונא וטרפא לכולא, ואפילו לכלבים, וכל אינון דנפקי ומתפשטי מההוא סטרא אחרא דמסאבו:

וכדין, ותאכל ותשבע ותותר. ותאכל ותשבע, מההוא מיכלא קדישא. ותותר, מההוא מיכלא אחרא, דאיהו אתיא שוירין שוירין, מיכלא דאתי על שובע. ותותר, עבד שוירין לההוא מיכלא לסטרא אוחרא:

חדו ר' נהוראי ור' יודאי, ואמרי, אלמלי לא אתינא לעלמא אלא למשמע מילין אלין, דיין. ויאכל בועז וישת וייטב לבו. א"ר חזקיה, מלמד שבירך על מזונו. מהו וייטב לבו. דבריק להאי אתר דאקרי לב.

מדרש רות מאמר גדול כח ברכת המזון

רבי נחמיה פתח, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. ואכלת ושבעת, כל האוכל ואינון מברך ברכת המזון, נקרא משחית וגזלן. שנאמר גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית:

ואמר ר' יודאי, גדול כח ברכת המזון, שמוסיף כח ברכה בפמליא של מעלה. א"ר חנינא, גדול כח ברכת המזון, שמוסיף ברכה על מעשה ידיו של אדם:

רבי בון ור' יוסי בר' חנינא, הוו אזלין באורחא לפדיון דבוים. אערעו בהאי כפר, דמכו תמן בהדי ההוא אושפיזא. בפלגות ליליא קמו למלעי באורייתא. קמת ההיא אתתא דתיבא, ואדלקת לון שרגא, עד דהוו יתבי, יתיבת היא אבתרייהו למשמע מילין דאורייתא. אשגחו בה:

פתח חז ואמר, נר ה' נשמת אדם חופש כל חזרי בטן. נר ה' נשמת אדם, ודאי. מה הנר מאירה באפילה, אף נשמתו של אדם מאירה לגוף:

הדר ואמר, בג' דברים האשה זוכה, בחלה, ובנדה, ובהדלקת הנר. וכלהו תנינן. אדהכי אהדר רישיה, וחמא לההיא אתתא דקא בכיא, דם אבוה ויתבי בינייהו:

א"ל רבי בון, אמאי קא בכיא ברתך. אמר, דלא זכתה לבעלא דילעי באורייתא, ואיהו רבייא בן תריסר שנין, ואפילו ברכת המזון לא ידע. ולא יכילנא עמיה דיוליף ליה. א"ל, אי הכי, איעבר ליה באחרא, ואמאי יהבת ליה ברתך:

אמר איהו, לא ידענא ביה, אלא על דחמינא יומא חד, דהא למשמע חד קדיש, דליג מאיגרא לתתא, נדרנא עלי לנסבא ליה ברת. נפקנא מבי כנישתא, ויהיבנא ליה ברת, ולא חיישינא למילי אחריתא, ולא אשגחנא יתיר. והשתא אשתכח, דאפילו מלה אחת באורייתא לא ידע, ולא בעי למילף מידי:

אמר ליה ר' בון, דילמא יזכה לבר דיוליף ליה אורייתא סגי. אדהכי, קם ההוא רבייא מערסיה, ודליג עלייהו, ויתבי בינייהו. אסתכל ביה ר' בון, אמר, אנא חמינא באנפוי, דנהירו סגי דאורייתא יפוק מהאי עולימא.

מדרש רות מאמר עשרה דברים לפני ברכת המזון

פתח ההוא רווק, ואמר, צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם. עד דפתח ואמר במילין דברכת המזון:

ואמר, השתא דאמרת דאפילו ברכת המזון לא ידענא, בברכת המזון אית מילין ידיעין, והם י'. חד, לתקוני פתורא כפום ההוא מזונא. ומאן דלא הוה ליה מזונא כל כך, ויסדר פתורא, איהו משובח, בגין דיתבי למיכל קמי מלכא, דכתיב, ואכלת לפני ה' אלקיך:

תניינא, נטילת ידים, קודם אכילה. מאן דאכיל בלא נטילת ידים, כאילו אכיל טמא. תליתא, נטילת ידים, דיטול ימינא בשמאלא, וישמש בשמאלא לימינא. ויטול עד שיעורא דפקרא דגזרו

רבנן. רביעא"ה, דצריך להגביה ידיו לאחר נטילה בשעה דמברך. ויזוג שני זרועותיו כאחת בשעת הגבהת ידיו. חמישא"ה, דצריך למסמך ברכה לנטילה זו:

ששי"ת, למיחב מפיתא לעניים. שביעי"ת, לברך ברכת המוציא, ולדקדק בה' ואסור לאכול בלא ברכה. שמיני"ת, האוכל על שלחנו, צריך שלא יהא גרגרן ובלען, אלא כאוכל לפני המלך:

תשיעי"ת, צריך לומר על שולחנו דברי תורה. ויחיד שאין לו עם מי לעסוק בתורה, די לו בברכותיו. עשירי"ת, מים אחרונים חובה, ולא הצריכו בו ברכה, אע"ג דידי מזהמות מגו מאכל. ואינו מברך על רחיצת ידים:

כל הני עשרה, איצטריכו קודם ברכת המזון, וכל חד וחד אית ביה טעמא מגו מתיבתא עילאה. ואנא אהדר עלייהו:

חד, לתיקונא פתורא על ההוא מזונא של אדם, בגין יקרא דמלכא, דיהיב ליה מזונא לגופיה. דתנינן, קשין מזונותיו של אדם קמי הקב"ה כקריעת ים סוף:

אמאי קשין. אלא בגין דמזוני דעלמא לא אתיין אלא מגו דינא. והקב"ה אעבר על דינא, וזן לרשעים, להגונים ולשאינן מהוגנים. והקב"ה זן לכולם, מקרני ראם עד ביצי כנים:

ושכינה קאימת ורואה על כאו"א מישראל. כמה דכתיב, זה השולחן אשר לפני ה'. ודאי. וכתב, ואכלת לפני ה' אלקיך. לפיכך צריך שיהיה שולחנו בחול ערוך ולא ערוך, וביום שבת, צריך תוספת שינוי אחר למעליותא:

תניינא, נטילת ידים קודם אכילה. מ"ט. בגין דאכילה אצטריך נקיות, כגוונא דמלאכי השרת לעילא. דהכי אמר רב המנונא סבא, מאי דכתיב לחם אבירים אכל איש. לחם דמלאכי השרת אוכלים:

למאי נפקא מניה. אלא מה מלאכי השרת אוכלים בקדושה ובטהרה ובנקיות, אף ישראל כן צריכין לאכול בקדושה ובטהרה. דכתיב, ובתקדשתם, אלו מים ראשונים. והייתם קדושים, אלו מים אחרונים. כי קדוש, זה שמן טוב. ה', זו ברכת המזון:

והכי אמרי. והתקדשתם, דכל האוכל בקדושה ובטהרה ובנקיות, נדמה למלאכי השרת שהם קדושים. ודכתיב כי קדוש אני ה', מלמד, שצריך כונה בברכת המזון:

וכל האוכל בלא נטילת ידים, אכילתו טמא. ושכינתא מה היא אומרת. אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתיו. מאי טעמא. בגין דיש מדת פוענות בעולם, ושמו עין הרע. וכל האוכל בלא נטילת ידים, אותה המדה של פורענות שורה עליו. וכל אותו המאכל שלה, הוא נקראת לחם רע עין:

דהכי אמר רב המנונא סבא, שתי מדות עומדות על שולחנו של אדם, אחת מדת טוב, ואחת מדת רע. כשהאדם מקדש ידיו ומברך, מדת טוב אומרת, זהו שולחנו של הקב"ה, ומנחא ידיה על ראשו, ואומרת לו, עבדי אתה. עבדו של מקום אתה. כד"א, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר:

וכשאין אדם מקדש את ידיו ואוכל. מדת רע אומרת, זה שלי הוא. מיד שורה עליו ומטמאה אותו, ומאכלו נקרא לחם רע עין:

עובדא הוה בבבל, בחד בר נש דזמין ההוא מסכינא למיכל, חמא ליה דלא נטל ידוי ואכיל. ההוא מסכינא קם מפתורא ואזיל ליה, קרייה, וא"ל תיב בקיומך ואכיל:

א"ל, ח"ו דאכיל אנא עמך, דעליך כתיב, אל תלחם את לחם רע עין וכו', ולא עוד אלא שמאכלך טמא. וכתיב, ולא תטמאו בהם ונטמתם בם. דכל מאן דשרייה עליה רוח רע עין, מקבל טומאה סתומה, דלית לה פתיחו כלל. אתא עובדא קמי רבנן, ויהבו ליה לההוא מסכינא מאה זוזי:

בכה רבי חגי, ואמר, אשריכם ישראל, אשריכם עוסקים בתורה ומצות. ומה מסכינא, דהוה כפין, ועציר מעוי, ונטר גרמיה, ולא חייש אלא ליקרא דמריה. כמה אגר טב זמין למאן דלען באורייתא:

תליתאה, לנטלא ימינא בשמאלא. בגין דימינא אית ליה שבחא על שמאלא בכלא, ואצטריך לנטלא לימינא בשמאלא, ולשמשא ליה. דהא ימינא דבר נש, כגוונא עילאה, למהוי ליה שבחא על שמאלא:

דאורייתא בימינא אתייהבית. דכתיב, מימינו אש דת למו. וכתיב, ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל. ועל דא, כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל:

לקדשא ידיו, אצטריך שמאלא לקדשא לימינא. כהן שעולה לדוכן, ממי נוטל ידיו. הוי אומר מלוי, דאיהו מסטר שמאלא, דאיהו משמש לכהן העולה לדוכן, למהוי ימינא כדקא יאות, ולא תקדשא מגו שמאלא. אוף ה"נ הכא, ימינא לא בעי לאתקדשא אלא מגו שמאלא:

תו, אצטריך לנטלא כל פרקין דיד. ארבעה סרי פרקין אינון, דאיקרין י"ד. ודא איהו כי יד על כס י"ה, כמא דאוקמיה רב המנונא סבא, באתוון דאלפא ביתא, רישא וסיפא, דאקרי א"ת ב"ש. וכל אינון י"ד פרקין, ברזא דאלפ"א בית"א, מגו ה' ולעילא, ואיקרי י"ד פרקין. וי"ד פלחין לי"ד, למיהוי כללא דימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא. ועל דא נטילת ידיים, לאכללא דא בדא:

רביעיאה, דצריך להגביה ידיו בשעה דמברך, לאחר נטילה, ויקדש ידיו. דכתיב, שאו ידיכם קדש וברכו את ה', מ"ט:

בגין דאצבען אינון דיוקנא עילאה. אצבען אינון חמש, ד' אצבען דאינון מחוברים כחדא, אית בהו תלת פרקין בכל חדא, דאינון רזא דדיוקנא דרתיכא עילאה. דהא רתיכא קדישא איהי ארבע, ואינון תריסר פרקין. ועל דא שם המפורש דארבע אתוון, תריסר אתוון איהו. ודא הוא שם המפורש באותיותיו, אינון תריסר פרקין, כל פרק ופרק אות אקרי:

אצבע יתירה דאתקרי גודל, דאיהו חוץ מינייהו, ואית ביה תרין פרקין, אינון תרין פרקין, תרין אתוון טמירין, בתרין דרגין עילאין טמירין, שבחא דכולהו אינון:

ומפתחא דכולהו לעילא, לגבי ההוא דטמיר דלא אתגלייא, ואלין פרקין, כולהו זקיפין לגבי ההוא טמירא, לבתר דאתקדשי. בגין דכולהו אתברכאן מיניה:

והשתא כיון דאתקדשי, אצבען אצטריך לזקפא לון לעילא, לאתערא אינון פרקין עילאין קדישין. ועל דא, ה' אצבען וי"ד פרקין דאית בהון, הרי י"ט. וב' פרקין עילאין, הרי כ"א בזרוע ימין, כנגד אהיה שחשבונו כ"א. וכן ביד שמאל כ"א, כנגד אהי"ה שחשבונו כ"א. וע"ד אהיה אשר אהיה:

ורזא, אהיה רא"ש אהיה. אש"ר הפכו רא"ש. ועל דא אמר, ראשיכם שבטיכם. ראשיכם, זרוע ימין. שבטיכם, זרוע שמאל:

חמישאה, דצריך לברכא בכונה, כמה דאמרן. בגין לאתערא ברכאן לעילא, בדיוקנא דאצבען. שתיאה, למיהב מההוא מיכלא למסכנא, דדא איהו כדקא יאות. ומצוה מן המובחר, למיהב מההוא מיכלא דאיהו אכיל, מכל שופרי דאיהו תאיב. דהא הקב"ה אתהני מההיא מזונא דאיהו יהיב למסכנא, בגין דההוא מיכלא דאיהו יהיב, עבדא נייחא לנפשא דהאי מסכנא, וחדי ליה:

שביעאה, לברכא ברכת המוציא על נהמא. דהכי אמר רב המנונא סבא, זא ארצות נינהו, וכולהו מדורים לתתא. ומכלהו לא אתרעי הקב"ה, אלא בתבל דא. ובכולהו לא הוה מאינון שבעה מינין, אלא בתבל דא:

ובכלהו יהיב הקב"ה כל עשבין, וכל יבולי ארעא, ביד ממנן, בא מאלין שבעת המינין, נהמא דמדמיכלא דבני נשא, ובגיני כך אצטריך לדקדק בה' דהמוציא, דהא נהמא בידיה אתמסר, ולא בידא דממנן. ואיהו דאפיק ליה, ולא אחרא. ועל דא המוציא, ולא מוציא:

תמינאה, דלא יהא גרגרן ובלען, אלא כמאן דאכיל קמי מלכא. דברכתא לא שרייא במעוי דההוא דאשתכח בלען, אלא בההוא דלא אשתכח בלען. ובלען איהו כעשו, דכתיב, הלעיטני נא מן האדום האדום הזה, אורח הלעטה. מ"ט. בגין דחוייא בישא שריא במעוי, ולא ישבע. ולא עוד, אלא דאיקרי רשע. דכתיב, ובטן רשעים תחסר. בג"ד בעי למיכל במחת על פתוריה, כמאן דיתיב קמי מלכא:

תשיעאה, למיהוי על פתוריה דברי תורה. דהא תנינן, שולחן דלית ביה דברי תורה, הרי הוא כמאן דאכל מזבחי מתים, דא ע"ז דכתיב, כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום. ע"ז איקרי קיא צואה:

בגין דהקב"ה פליג חולקין בכל יומא ובכל ליליא, מזונין לעלמא, לעילאי ולתתאי. בליליא, לאינון מלאכין דממנין על דוכתייהו, ושליטי ביממא, פליג לון הקב"ה מזונא ביממא. כיון דפליג לון, לבתרייהו, פליג לכל בני עלמא דא:

כל אינון מלאכין דלעילא, בעוד דאכלי מזונייהו, כולהו משבחן ומודן ומנשאן למאריהון, ולבתר אוף הכי. כגוונא דא ישראל לתתא, אצטריך להון כהאי גוונא ממש, למהוי חברים בהדייהו:

עשיראה, מים אחרונים, דאינון חובה, לאעברא זוהמא בישא מיניה, ולמיהב חולקא לסטרא בישא מההוא זוהמא דעל ידוי. בגין דלא ישתכח מקטרגא לגביה:

דתינין, מדה טובה נטלה ההוא רעותא וכונה דנט"י, והמוציא, וברכת הנהנין, וברכת מזונא. מדה רעה, נטלה ההוא זוהמא דידיים במים אחרונים, ובדא יתפרש מיניה, ובדא נטיל חולקיה:

ועל דא כתיב, ויאכל בועז וישת וייטב לבו, דברין על מזוניה, וחד לההוא אתר דאקרי לב, ההוא לב דבעי לבא ורעותא דאיניש:

ומים אחרונים חובה, וקביל לון ההוא דאקרי חובה, ובאינון מים נייחא דעתיה. בגין דתריין דרגין אליון, חד איקרי זכות, וחד איקרי חובה. וכל מלין דדא פתחין לזכות, וכל מלין דדא פתחין לחובה, ואתדנו לחובה. ועל דא, מים אחרונים אינון חולקין דחובה, דאתהני מהאי. ורזא שפיר.

מדרש רות מאמר כוס של ברכה וברכת הזימון

כוס של ברכה צריך י' דברים, כמה דאתערו בהו רבנן. ברכת המזון בג', צריך כוס. שלא בג', אין צריך כוס. מ"ט. דכוס של ברכה, אינו מתברך אלא בג', ומג' ולמעלה. הא פחות מג', לא:

בג', אמרו רבנן, דהוא אומר נברך שאכלנו משלו. הכא לא אמרי למאן מברך, אע"ג דג' אינון, לא אמר נברך למי שאכלנו משלו, או לשם, ולא אמרי אלא נברך שאכלנו, ולא אמרי למאן:

והכא איתערו רבנן, דהאי כוס של ברכה קיימא קמיה, ועינוי מסתכלין ביה. ורזא תמיד עיני ה' אלקיך בה. וההוא כוס של ברכה, נטל ברכן ומזוני מגו ג' אברן. ומההוא מזונא דאיהו נטל אנן אכלי:

ועל דא מסתכלין ביה, ואמרי נבר"ך שאכלנו משלו, נסכי"ם דעתנו לברכא, בגין דאכלנו משלו, מההוא מזונא דאיהו נטיל למיזן עלמא:

ואינון ענין ואמרין לגבי עלמא עילאה, ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו. והשתא רשימו ואמרי דרגא ידיע, דכל מזונא מיניה נפקא, ואמרי ברוך. מאן ברוך. ההוא מלך שהשלום שלו, מלך עילאה, דכל ברכאן מיניה נפקו. והא ברוך מנא לן. דכתיב, והמלך שלמה ברוך, מלך שהשלום שלו:

ועל דא, אינון אמרי רשימא דדוכתא, מה דאיהו לא אמר. מ"ט. בגין דהאי עלמא עילאה שהיא בינה, אריק ברכאן בקדמיתא לתרין כרובין דתחותה, ואינון ימינא ושמאלא, חסד וגבורה. ועל דא אתרשימו אינון תרין, למיעבד רשימא דההוא דרגא עילאה. ההוא דמברך דאיהו באמצעיתא, נטיל כולא מבין תרין סטרין, ואיהו מברך מכאן ולהלאה, וארשימ דוכתא ודרגא, וכדין מתבסמין כחדא בשלמא רבה, י"ב שבטין דלעילא:

ובטובו חיינו, ולא מטובו. דזון בטוב ההוא עלמא תתאה, דנפק ממדת הטוב עצמה, דאתקריאת טובו. כד", ופחדו אל ה' ואל טובו, אל ה', דא עלמא תתאה. ואל טובו, דא אילנא דחיי. ונהרו אל טוב ה', דעל ידו איתזנו ואתנהירו כל עלמין:

בעשרה, דהא כלא בהסכמה חדא, מרישא עילאה ועד סופא דכל דרגין, ההוא דמברך, אמר וארשימ, נברך לאלקיננו:

וכן מתמן ולהלאה, כיון דמברך ברכת הזן על מזונא דנפק מגו עלמא עילאה, דאיהו מקור דכלא, אהדר לבתר, ואמר על ארץ חמדה, רזא דעלמא תתאה. מ"ט. בגין דכל ברכאן אצטריך בקדמיתא לגבי עלמא עילאה, דאיהו מקור דכולא, ולבתר לגבי עלמא תתאה קדישא:

כגוונא דא קדיש, יתגדל ויתקדש שמייה רבא, ההוא שם רבא עילאה על כולא, מקורא דחיי, דמיניה נפקין כל ברכאן וכל קדושן, ודא עלמא דאתי. ולבתר משיכו מניה, בעלמא די ברא כרעותיה, עלמא תתא. כגוונא דא כל ברכאן, חוץ מתפלה בברכות שאדם שוחה בהם, דקא מתחיל מתתא לעילא:

ברכת הארץ, דא עלמא תתאה, דאתכלל ברזא דברית ותורה. ברית, דא אילנא דחיי. ותורה, עמודא דאמצעיתא. חיים ומזון, דנפקי מעלמא דאתי, למיזן בהו עלמא תתאה:

נשים ועבדים וקטנים חייבין בברכת המזון. אבל הם אינן מברכין, דהא תנינן, אוי לו לאדם שאשתו ובניו מברכין לו:

ואמר רבי אבא, נשים חייבות במקרא מגילה, אבל הם אינן קוראות לאחרים. אבל חייבות לשמוע הברכה מפי המברך. כעין זה, חייבת האשה לשמוע הברכה מפי בעלה, וחייב בעלה להמתין לה על השולחן, כדי לשמוע מפי המברך:

אין שם זכר, קוראים למי שמברך להם. היו נשים הרבה, המברך עליהן, אינו מברך בשם. דתנינן, נשים אינן מצטרפות לזימון. והואיל ואינן מצטרפות לזימון, אין מברכין עליהם בשם, דעיקר ברכת המזון בזכר הוא, ולא בנקבה. אבל מחויבות לשמוע ברכת המזון. ומחויבות במקרא מגילה, לשמוע מפי הקורא:

ברכת בנין ירושלים בברכת המזון, דהא אנן מברכי עד השתא למעלה, ויש לברך למטה, ולברך על בנין בית המקדש, דהא משם מזון יוצא לכל העולם. ושאר בני העולם אינן ניזונים אלא משם, מן התמצית. והכל הוא בברכה ראשונה, כלל הכל. ועד הכא ברכת הזימון:

ומאן דמברך ברכת המזון, חדי לעילא, וחדי לתתא. ואצטריך לברך בחדו, וברעותא דלבא, בגין למחדי מדת הטוב, דכתיב ויאכל בועז וישת וייטב לבו. דא היא מדת הטוב. דכתיב, וטוב לב משתה תמיד. אתו חברייא ונשקו ליה, ועבדו חדוה והלולא אחרא, וזמינו לכל בני דוכתא ושוייהו רישא לכולהו.

מדרש רות מאמר חצות לילה

ויבא לשכב בקצה הערמה. רבי נהוראי ורבי יהודאי אתו לטבריה, שמעו לרבי שמעון, דאמר להאי קרא, ויאכל בועז וישת כו'. וייטב לבו, אכילת חיים של מעלה, ומאינון חייך חדי ללבן. וחיוון דחדי ליה, מיד ויבא לשכב בקצה הערימה, אלין אבנין טבין, ומרגלין טבין עילאין, דסחרין כורסייא קדישא. כד"א, בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים:

ומאי דכתיב, ותבא בלט ותגל מרגלותיו ותשכב. שכיבת רגלוי, ולא שכיבת לקיבליה, ולא לגביה. ויהי בחצי הלילה, מכאן דעד חצי לילה לא ידע. דאין הקב"ה נכנס לג"ע עם הצדיקים, אלא עד אחר חצי הלילה:

דהא בראשיתא דליליא, כל נשמתין סלקין, וערימת חטין מתקנא בהון. כד אתפליג ליליא, כדין קלא איתער וקרי, וההוא קלא איתער מנטרא דצפון. וההוא שלהובי מטי עד לההוא אתר דאיקרי גבר, כדין קרי בחילא. ואיקרי קריאת הגבר. ומאן איהו. גבריא"ל. בטש ההוא שלהובא בגדפוי דתרנגולא דלתתא, וקרא:

כדין עילא ותתא בקיומא דדינא דשמאלא קיימא. וכדין כתיב, ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שוכבת מרגלותיו.

מדרש רות מאמר ג' משמרות הוי הלילה

ויהי בחצי הלילה. תנו, תלת משמרות הוי הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי. ובכל משמרה ומשמרה מלאכין ידיעין, ממנן בליליא באילין תלת משמרות:

במשמרה הראשונה, אינון מלאכין דאמרין שירתא בריש ליליא. ומרי קאמרי. לדוד מזמור לה' הארץ וגו', מי יעלה בהר ה'. נקי כפים ובר לבב וגו':

בגין דכל נשמתין דבני נשא, נפקו ובעאן לסלקא. כד סלקין לדוכתא דאלין ממנן דמשמרה ראשונה קיימין, אית תמן תלת מאה ושיתין וחמש היכלין, כחושבן יומי שתא, וממנן תריסין עלייהו:

אי זכאין אינון נשמתין, פתחין להון פתחין עילאין. ואי לאו, דחיין לון לבר, ואזלין ומשטטי בכל עלמא, ופגעי באינון רוחין בישין, ואודעין להון מילין, מנהון כדיבין, ומנהון קשוט. אי זכאל לאעלא, פתחין להון פתחא, ועאלין וסלקין לדוכתא דאינון אוחרנייתא:

משמרה שנייה, תמן אינון ממנן אוחרנין, איקרון אבלי ציון, דקא מתאבלי על חורבן בית המקדש.

מדרש רות מאמר (המשך) חצות לילה

ובהוא שעתא דקריאת הגבר, דאיתער ההוא שלהובא דסטר צפון, מההוא אתערו דההוא שלהובא, כד נחתא להאי עלמא, עד גדפי תרנגולא דהאי עלמא, קרי בחיל, ואמר, אתערו לבכיא דבי מקדשא, כל אינון מאריהון דשלום. דכתיב, מלאכי שלום מר יבכיון:

מאן דחמא בכיא, ומאן דלא חמא בכיא, כולהו מתכנשין לבכיה דבי מקדשא. מאן חמא ערבוביא דכל חילי שמיא. וכל רתיכין קדישין געו ובכו:

והקב"ה געי ובכי, ובעיט בתלת מאה ותשעין רקיעין. וכדין, בההיא שעתא כתיב, ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת. האיש, דא הקב"ה, דשאג ויהיב קלא על חורבן דבי מקדשא. הה"ד, ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו. שאוג ישאג על נוהו, דא שכינתא. וילפת, כד"א ילפתו ארחות דרכם:

כדין איהו בעט ברקיעין כולהו, וכל חיילין, וכל רתיכין, בכאן ומתאבלן בההוא שעתא. מאי קאמרי. אלקים באו גוים בנחלתך וגו'. נתנו את נבלת עבדיך וגו'. על נהרות בבל וגו':

וילפת, אמאי. בגין, והנה אשה שוכבת מרגלותיו, שכיבת לעפרא, מהדקא בין רגלין, דא כנסת ישראל. כדין בההיא שעתא איהי איתערת לגביה, והוא שאיל לה, מי את בתי בגלותא. ומי את בשעתא דא:

ותאמר אנכי רות אמתך. מרוות בצערין, מרוות מכאובין על בני דאינון בגלותא. ועל פלטירין קדישין דאתתריכנא מנייהו, ולא די דאתתריכנא, אלא דמחרפין ומקללין בכל יומא עלייהו, ולית לי פומא בגלותא לאהדרא לון:

ויאמר ברוכה את לה' בתי הטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים אם דל אם עשיר. אמר לה הקב"ה, ברתי, אדכר קדמי, כד דוד משיחי אתתך מירושלם, והוא אתא

בחורים, ונפיק שמעי בן גרא מן הימיני לגבי משיחי, וגביף וקילל לגביה. ושתיק. כהאי גידופא לא הוה גידופא. וקילל ליה קללה נמרצת, ולא חייד לאתבא ליה, ושתיק:

והשתא בגלותא, אוף הכי טיבו וקשוט סגי עבדת עמי, ואוטיבת דא טיבו בתראה, מההוא קדמאה דהוה מבחורים, ולא את חיישא למיהך בתר חירופין וגידופין דשאר עמין, דאינן כההוא מבחורים. אם דל, דא אספסיינוס דלא בר מלכא הוה. ואם עשיר, דא נבוכדנצר מלכא בר מלכא רישא דדהבא:

וחכמתא דשלמה לגבי שמעי, מאי כתיב ביה. צא צא איש הדמים ואיש הבליעל. פוק פוק תרי זימני, פוק מירושלים, פוק מביתך. אמר ליה שלמה אנא לאו הכי אלא בנה לך בית בירושלים וגו', והיה ביום צאתך וגו':

ועל דא א"ל הקב"ה, הטבת חסדך האחרון מן הראשון, דאתקיימת בקיומא לגבאי, ולא חיישת לחרופא וגידפא דשאר עמין. אבל ליני הלילה, הוי השתא בגלותא, ואנהיגי לבניך תמן באורייתא ובעובדין טבין. ואם יסהדן עליך עובדין טבין למפרוק לך, יפרוק. ואם לאו, וגאלתיך אנכי. חי ה' שכבי עד הבקר, עד דייתי צפרא ונהירו דפורקנא:

בשעתא דאתפליג ליליא, איהי איתערת לגביה, כדין הקב"ה אעיל בגינתא דעדן, עם צדיקיא, לאשתעשעא באורייתא בגינתא דעדן, עד יומא.

מדרש רות מאמר גודל קרוב וגואל רחוק

כדין אתי גואל. אימתי, בזמנא דישאל מצלן צלותא, וסמכין גאולה לתפלה. וישאל שריין על ארעא קדישא. וכד לא סמיך גאולה לתפלה, אז לא סמיך דא לדא, ואזלת בגלותא:

והנה הגואל עובר אשר דבר בועז, דא איהו גואל קרוב, יתיר קרוב לפורקן, סגי קרוב לעלמא דאתי, וימינא עילאה:

ויאמר סורה שבה פה פלוני אלמוני. מאי אלמוני. אלמוני ממש. דהא כתיב, השיב אחר ימינו. אמאי. אלא, בגין דהא עד קץ הימין שכיבת לארעא, כדין הוא אלמוני. [פ]לוני מכוסה, גנוז מיומא דאתברי עלמא:

לא אוכל לגאול פן אשחית את נחלתי. מכאן, דתרין משיחין אינון, גואל קרוב, וגואל רחוק. גואל קרוב, מסטרא דימינא. גואל רחוק, דא משיחא בן יוסף, ומאן איהו. יוסף דאקרי צדיק. ודא איהו משיחא דאתי ראשון:

לא אוכל לגאול לי, דהא ימינא דאיהו לאחורא, דכתיב השיב אחר ימינו, כתיב ביה, הושיעה ימינך וענני. ועד דאתושע דא, לא אוכל לגאל לי:

גאל לך אתה את גאולתי. דהא משיח בן יוסף אתי ויפרוק קדמאה, לבתר אתערא ימינא גניזא, דאיהו גנוז לתרין צדיקים הללו, צדיק וצדק. ועל דא תנינן, דאיהו גניז לצדיקים. ובזה יקומון ויתחברון בתיאובתא בגניזא, למיעבד איבין ופירין בעלמא, וכדין ימין ה' רוממה:

ויאמר הגואל לבועז קנה לך וישלוף נעלו. כד"א שלף ויצא מגוה. באיתערו דברית משתעי, ובלשון כבוד. דכיון דאיתער ימינא לגבי צדיק, מיד וישלוף נעלו. אתערו דיליה לגבי עלמא תתאה. כדין איתער למעבד איבין בעלמא, בחילא דההוא גואל קרוב. ואתער ליה לגבי עלמא, ואמר קנה לך:

ע"כ רזין דמגילה זו. אתו רבי נהוראי ורבי יהודאי, ונשקו ראשיה וידוי. אמרו ודאי נהירו דסיני הכי נמי קמיה, בוצינא דנהורא איהו:

וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו וזאת התעודה בישראל. רבנן פתרי קרא, ואמרו, דכתיב, לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים. כשברא הקב"ה עולמו, לא ברא אותו אלא עם התורה. והתורה היתה אלפים שנה קודם שנברא העולם. דכתיב, ואהיה שעשועים יום יום.

מדרש רות מאמר האותיות שבאו לברוא בהן את העולם

דתנינן, כשברא הקב"ה את עולמו, הכין את התורה. דכתיב, אז ראה ויספרה וגו'. וברא בה העולם, ואח"כ גנזה. עד שברא אדה"ר, ולימדה לו. דכתיב, ויאמר לאדם וגו':

באותה שעה, עמדו כל האותיות לפניו, זאת אומרת, בי יברא הקב"ה את עולמו, וזאת אומרת, בי יברא הקב"ה עולמו. עמדו לפניו כל האותיות למפרע, בתש"ר:

באה תק, ואמרה לפני הקב"ה, רבש"ע, רצונך לברוא בי את עולמך, שאני חתימת כל האותיות, ועוד ששמך הוא אמת בי נחתם. א"ל, לא. אינך כדאי לברוא בך את עולמי, דבך עתידין כמה צדיקים מבני למות. דכתיב, והתוית ת"ו על מצחות האנשים וגו'. ומיד יצאה לפניו בפחי נפש:

עמדה שי"ן לפני הקב"ה, ואמרה לפניו, רבש"ע, רצונך לברוא בי את העולם, ששמך שהוא שדי חתום בי. אמר לה, לא איברי בך את עולמי:

עד שבאו ק"ר מחוברים יחד, אמר, לא איברי בהם את עולמי. וכן באו לפניו כולם, עד כ"ף:

כיון שירדה כ"ף מעל הכתר, נזדעזע הכתר, ונזדעזעו שמונים אלף רבוא מרגליות הקבועים בכתר. אמר להם הקב"ה, למה אתם מזדעזעים. אמרו, רבש"ע, כל טובינו, וכל כבודינו, אינו אלא באות כ"ף. ועכשיו ירדה מעלינו:

אמרה לפניו, רבש"ע, רצונך לברוא בי את עולמך, שאני אות של כבודך. גער בה הקב"ה, אמר, כ"ף כ"ף, חזור למקומך, ולא ישאר הכתר שלי גרוע, ולא אברא בך את עולמי, שבך עתידין ליכשל כמה אלפים מישראל. שנאמר, ויפול מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש. מיד חזרה מלפניו בפחי נפש, וכן כולם:

עד שבאה ב"ת, ואמרה לפניו, רבש"ע, רצונך לברוא בי את עולמך, שאני אות של ברכה, ובי מברכין אותך בניך ישראל העתידים לבא בעולם, ואומרים בא"י. אמר לה הקב"ה, בך ודאי איברי את עולמי, ואת ראויה לכך:

עמדה אות אלף, ולא נכנסה לפניו. א"ל הקב"ה, אל"ף אל"ף למה לא תכנסי כשאר האותיות שנכנסו לפני. אמרה לפניו, רבש"ע, מפני שראיתי כל האותיות שנכנסו לפניך, שיצאו בפחי נפש. וכבר נתת לאות בי"ת רשות, שתברא בה את עולמך, ואין ראוי למלך המלכים, למי שנתן מתנה, להעבירה ממנו, ולפיכך עמדתי במקומי. אמר לה הקב"ה, הואיל וכך הוא, את תהי ראשונה לכל האותיות. כך אני מתעלה, להקרא כך שמי אחד. 4 ובתורה היה משגיח הקב"ה, ובורא את העולם. והא באות ב' בלבד ברא את העולם, ואת אמרת בתורה כולה ברא את העולם:

אלא מלמד, שעשה הקב"ה לאות בית, כמין קומטרא דאסקופא זו, וכל האותיות באות ומראות בה את כחן, וכל האותיות עמדו בה. לפיכך, בתורה ממש השגיח הקב"ה, וברא את עולמו:

רב הונא אמר, בא וראה, שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, אע"פ שהאותיות נכנסו למפרע, תש"ו, והדיחן מלפניו, ונתן הקב"ה הכבוד לאות ב'. כשבא לברא את עולמו, בא וצרפן לאות ב', דכתיב בראשית. הרי לך תש"ר, ואות א', ואות יו"ד, נצטרפו עמה:

ואות ב' נטלה כל האותיות עמה, והקב"ה ברא בהם את עולמו. והאותיות כולם נקראו לפניו. מ"ט. מפני שנבראו אלפים שנה קודם שנברא העולם. ובתורה שנקראה לפניו, ברא הקב"ה את עולמו. הה"ד, לפניו הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים:

רבי חנינא אומר, מאותם דברים שעלו במחשבה, קודם שברא הקב"ה את עולמו. ישראל עלה במחשבה, מפני שהוא ראוי לקבל התורה. וכל האותיות נכתרו בראשו. כיון שעלה במחשבה, כביכול, עמד הקב"ה, וחזק בו את התורה, וכל האותיות נכתבו בראשו:

ועליו נתקיימה התורה. הה"ד וזאת לפניו בישראל. ואין זאת אלא התורה, שהיא קודם לישראל, לפניו אלו האותיות. והכל היה חקוק ונרשם בישראל.

מדרש רות מאמר וזאת התעודה

וזאת התעודה, זו תלמוד ירישלמי. דכתיב, צור תעודה חתום תורה בלימודי. בא"י, שם נקראו למודי ה', ושם היו, ולא בח"ל. וכתיב, לתורה, ולתעודה. ועל התמורה, זו תלמוד בבלי, שפלפלו בלשון יהדות, והכל היה לפני הקב"ה, קודם שברא העולם:

וקיים כל דבר, זה ברית מילה, שהוא קיום כל התורה. שלף איש נעלו, זו מצות חליצה. ונתן לרעהו, זו מצות יבום. מכאן אמר רבי עקיבא מצות חליצה קודמת למצות יבום. וזאת התעודה בישראל, מכאן אמר רבי עקיבא, מיום שחרב בית המקדש, ננגדעו אלופי עצה, והדעות משובשות, והלב אינו קיים על בוריו, והולך הכל אחר מראית העין.

מדרש רות מאמר מצות יבום

אמר רבי יודאי, מצות יבום משובחת. והמקיים מצות יבום לשמה, נעשה שותף להקב"ה. והמקיים מצות יבום לשמה גדול הוא מיחזקאל, דכתיב, ויהי קול כהנבאי והנה רעש, שנבואתו היתה ברעש ולא בנחת:

ר' חנינא אמר, גדולה מצות יבום, שהמקיים מצות יבום לשמה, נעשה שותף להקב"ה. דכתיב, ולא יכרת שם המת. וכתיב, ולא יכרת לך איש וגו':

רבי חנינא לטעמיה, ונתן לרעהו, זו מצות יבום. מאי ונתן לרעהו. אמר רבי חנינא, משל לאדם שהיה טועה במדבר, במקום לסטים וחיות. כיון שראוהו לסטים טועה, עמדו עליו, והכוהו וקפחו כל שכרו וכל עמלו:

שמע חבירו, זיין עצמו, והלך והוציאו מידם, ערום מכל. מה עשה, בנה לו בית, ונתן לו מתנות, ועשה לו מלבושים אחרים ונתן לו. בא ולבש אותם המלבושים, וישב באותו הבית, והתחיל להרויח כבתחלה. ודא ונתן לרעהו ודאי:

וזאת התעודה בישראל, ולא בעובדי כוכבים, שלא נתנה להם מצוה זו. ועליהם כתיב, יאבדו מארעא ומן תחות שמיא אלה. ואין להם תקומה, לא בעוה"ז, ולא בעוה"ב. דכתיב, מתים בל יחיו רפאים בל יקומו וגו'.

מדרש רות מאמר שבע ברכות

ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה וגו'. מכאן, דאין מברכין שבע ברכות, אלא לבתולה שנקראת כלה. דכתיב, כי יבעל בחור בתולה וגו', ומשום חתן וגו':

אבל אלמן ואלמנה, מברכין להו כעין שבע ברכות. כענין בועז ורות. דאמר ר' חנינא בועז ורות אלמן ואלמנה הו, וברכו לה כעין שבעה ברכות, דשבח בתולה על בעולה בברכות ובמתנות. זו נקראת כלה, וזו לא נקראת כלה, דכתיב כי יבעל כו' ומשום חתן על כלה:

כעין שבעה ברכות שברכו לבעוז. מאן אינון. הה"ד, ויאמר כל העם אשר בשער וכל הזקנים עדים. א', יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך. ב', כרחל. ג', וכלאה. ד', אשר בנו שתיהן את בית ישראל. ה', ועשה חיל באפרתה. ו', וקרא שם בבית לחם. ז' ויהי ביתך כבית פרץ:

ובגין יקרא, מברכין בורא פרי בגפן לאלמן ולאלמנה כבתולה. וכוללין ברכה זו באמצע. ולבסוף חותם המברך, אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה וגו', משום יקרא דידהו, דאית ביה עשרה אמונים, כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם:

רבי יודאי אמר, שבעה אינון, ששון ושמחה חד. חתן תרי. וכלה תלת. גילה ורינה ד'. דיצה וחדוה חמש. אהבה ואחוה שש. שלום וריעות שבע:

רבי חנינא, פריש כל חד וחד על קיומיה, ששון חד שמחה ב'. חתן ג'. וכלה ד'. ומוסיף, גילה ה'. דיצה ו'. אהבה ז'. ואחוה ח'. שלום ט'. ורעות י'. דהא אינון עשרה, כנגד מאמרות, שבהן נברא העולם. ואית בברכה זו ה' קולות, שבהן נתנה התורה. וכולן יורשת כלה בתולה בברכות. דהא היא ראויה. ואלמנה אינה ראויה:

כל העם אשר בשער, זו סנבדרי גדולה, שהיו שם. כמד"א, מי ישקני מים מבור בית לכם אשר בשער. והזקנים עדים, אלו ת"ח והפרנסים. וכולן ברכו זו להם, דהא פרנס הדור היה, ומנו. אבצן מבית לחם.

מדרש רות מאמר נשמתו של אדם פקדון בידו

קרא, בהאי. דכתיב, אם חבל תחבול שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו. ותקראנה לו השכנות שם לאמר יולד בן לנעמי. רבנן פתרון קרא, בהאי. דכתיב, אם חבל תחבול שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו. האי קרא בנשמה של אדם מדבר, בזה העולם. מלמד, שנשמתו של אדם יוצאת בכל לילה ולילה, והקב"ה ממשכן אותה, ולמחרתה משיב אותה לחיקו של אדם:

לפיכך צריך האדם להפקיד נשמתו ליוצרו, וקורא חז פסוקא דרחמי, כגון בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת. והואיל והיא בפקדון, אע"פ שהיא מחוייבת בכמה חובות, הקב"ה משיב אותה לחיקו של אדם:

כענין זה, צריך להתנהג במידותיו של הקב"ה, וללכת בדרכיו. דכתיב, והלכת בדרכיו. שהרי נשמתו פקדון בידו שהיא מתחת כסא הכבוד והוא נוצר מטפה סרוחה הרי פקדון נשמתו בידו:

וכתיב אם חבול תחבול שלמת רעך, אם חבלת מעשיך, ולכלכת נשמתך, שהוא מאור לבושו של הקב"ה, שהוא רעך וריע אביך. עד בא השמש, כשיגיע זמנך להפטר מהעולם, תשיבנו לו. דכתיב, והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה. תנה לו, כמו שנתנה לך:

אם חבול תחבול. אם חבל אדם מעשיו, לאחר כן כשהגיע שעתו, מרוב חובותיו לקונו, חובל את שלו, ונוטל נשמתו:

לפיכך כתיב, לא תחבול בגד אלמנה. מ"ט. הואיל ומשכונתו בידו של מקום, אין צריך למשכן אותה פעם אחרת. דכתיב, לא תקום פעמים צרה. כל הנפשות בידו של הקב"ה, אם זכו, נכנסות במחיצתן של הצדיקים בגן עדן. לא זכו, נכנסו בגיהנם.

מדרש רות מאמר פעמים שלש עם גבר

רבי נחוניא בר יוסי אמר, מקום נתבצר להם לרשעים בגיהנם, ומשם יוצאות ומשוטטות נפשותם בעולם, ואין להם מנוחה, וחוזרת לגיהנם, ובאות לאחריו כן, ונדחות משערי חיים, וחוזרות לעולם. ומאן אינון. אותם שהפגינו את בריתם. ולא נתעסקו בפריה ורבייה:

עד שבא הקב"ה, ובונה אותם, ושותל ונוטע אותם בעולם. משל, לאדם שנטע אילן, ראה שלא הצליח, עוקרו ושותלו במקום אחר. וכן פעמים רבות. דכתיב, הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר:

על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו. ד' פתחים בשמים, ובכל פתח ופתח ממונים. הראשונים רחמנים, ועקרו ושתלו במקום אחר. אם שב בתשובה, הראשונים הרחמנים אומרים לו, צא מן הפתח הזה, ונעזור לך שתצא מן הפתח הזה:

כדוגמא זו השניים והשלישים, אם ישוב בתשובה, וירויה כבתחלה. הרי הראשונים שניים ושלישים נעשו כולם רחמנים, ויוציאוהו. אבל אם יבא לפתח הרביעי, לא יצא לעולם. שנאמר, על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו. ואינון אותם שהפגינו ברית קודש.

מדרש רות מאמר מצות פריה ורביה

מ"ט. דתנינן, א"ר יוסי א"ר יודא, מפני שממעט את הדמות. ונדין אותם בעה"ב, ומתמעטין מעשיהם לפני המקום. ועליהם כתיב, ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות. שכל הפוגם בריתו, כביכול, כאלו פוגם במקום אחר:

רבי יוסי פתח, אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם וגו'. במתעסק בפריה ורביה הכתוב מדבר. מאי לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער:

אלא בזמן שהאדם יוצא מן העולם הזה, ונפשו באה ליכנס במקום הראוי לה, כמה מלאכי חבלה עומדים מצד זה ומצד זה, וכמה מלאכי שלום עומדים מצד זה ומצד זה, זכה, מקדימים לו מלאכי שלום, ואומרים לו שלום בנאך. לא זכה, מלאכי חבלה מקדימים לו, ואומרים אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו:

ומאן איהו. מי שלא נתעסק להניח בן בעה"ז. שכל המניח בן בעה"ז, ומלמדו תורה ומעשים טובים, אין מלאכי חבלה וגיהנם שולטין בו. הה"ד, לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, אלו מלאכי חבלה, שאינם יכולים לשלוט עליו:

שלא יאמר אדם, הרי תורתו ומעשים טובים מגינים עלי, ולא אתעסק בפריה ורביה. אלא אע"פ שיש בידו תורה ומע"ט, אינו נכנס במחיצתו של הקב"ה, ואין לו חלק לעולם הבא:

כגון חז מחברנא, דאפקוה מתליסר תרעין דההוא עלמא, דאלמלא קליה דרבי יודא חסידא, אתטרוד מתרין עלמין. שהוי אין לך אדם בעל תורה ומעשים טובים כחזקיה מלך יהודה ע"ה, וכתוב ביה, כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה, כי מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה בעולם הבא:

רבי יוחנן הוה דרש, בבקר זרע שרעך ולערב אל תנח ירך וגו'. צריך להתעסק בעולם הזה בפריה ורביה, בבחרותו ובזקנותו, דלא ישתביק מיניה. אע"פ דאיהו סבא, לא יסלק גרמיה. מאי טעמא. כי לא תדע איזה יכשר הזה או זה וגו':

רבי יוחנן קשישו יומי, ותקיפו עינוי מלאסתכלא, וחולשא תקיף עלוי. קם ואמר, מה אנא לעלמא דאתי, דקא הוי לי בנין ומיתו. אמרו ליה, רבינו, מימך אנו שותים, כמה בנין את שבקת דאתקיפו לך לעלמא דאתי, לא נח דעתיה:

עד שהאיר הקב"ה את עינוי דחד סבא, קם ואמר, עליך רבי יוחנן, דאת סבא וחולשא תקיף עליך, ועל רבי חזקיה דאיהו עקר, אמר קרא, כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי כו', ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת. נח דעתיה דרבי יוחנן, אמר ליה, תנוח דעתך כמו שהנחת את דעתי.

מדרש רות מאמר לית קברא למגנא

רבי ברוקא אמר, כתיב, ונכרתה הנפש ההיא מלפני. אי הנפש תכרת, הגוף ההוא מה תהא ממנו, אי הכי, כמה קברות בריקניא, כמה ציונין למגנא. דהא אי לבתר הקב"ה בני לההוא נפש כמלקדמין בהאי עלמא, גופא דשביק, אתאביד, וקברא בריקניא, אי הכי, כמה גרמין אתאבידו, וכמה קברין למגנא:

אלא הקב"ה לא ישיצי עובדי ידוי, אלא מארעא ומתחות שמיא אלה. ויחתון לתתא, ויתבנון בקיומא אחרא גו אינון תתאי, בדיורא דאקרי נשיה, ותמן יתנשון לדרי דרין:

דהא שבע ארעין לתתא. ואלו הן:

ארץ. אדמה. ארקא. גיא. נשיה. ציה. תבל. תבל, הוא דיורא דילן. בנשיה אמאי גופין אלין. אלא, אינהו אנשי פקודי דמאריהו, ולא אתעסקו בפריה ורביה, ולא פשיטו בריצ קיימא בעלמא. לכך אינון יתנשו בנשיה לדרי דרין. ולעולם לית קברא למגנא, ולית ציונא בריקניא:

ובההוא דיורא דנשיה, לא הוי אלא אינון דאקרון גופי מגן, גופי דלמגן נחתין תמן, ולא עבדין תולדין, דהא נשין לאו בינייהו. וזרעי ואכלי, ואנשי כל מה דעבדין:

נפשין על דא יתבנון בהאי עלמא, אתדחיין מכמה תרעי, ואזלי ומשטטי בהאי עלמא, עד דישכחוון פרוקא. ואלין איתקרון שכינות. הה"ד, ותקראנה לו השכנות שם וגו'. והאי גופא אתבני לאתקיימא בתבל ארצו.

מדרש רות מאמר עשרה הרוגי מלכות

רבי יודאי הוה קמיה דרבי עזריה בר סימאי, אמר ליה, צדיקים דאזדמן לון חובה מאינון כריתות דאורייתא, וחשבי בשובה ומיתו, מיתה מכפרת עלייהו, או לאו. אמר ליה, אין. ולזמנין דאתענשו בההוא עלמא, ואתכפר להון:

חמא אנפוי ירוקי. אמר ליה, אימא מה דתימא, אורייתא הוא דלא מקבלה טומאה. שנאמר, הלא כה דברי כאש נאם ה'. הרהורים רטישן בלבבך. אמר, סוד ה' ליראיו. עשרה סבי קטולי מלכות אתענשו על מכירת יוסף:

אמר ליה, רבי עקיבא לית ליה זכות אבות. אמר, ומבני יששכר יודעי בינה לעתים:

פתח ואמר, ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבא כי שכר שכרתיך. שכר השתא, שכרתיך לבתר זימנא. יששכר:

יש שכר. ולבחר זמנא, נהוו למלכות שמים. גופין דלהון ישתארוון בדוכתייהו בהאי עלמא, וכלא אתהדר כמלקדמין. אייה אשר כברכתו ברך אותם כתיב:

נפל על אנפוי רבי יודאי, ואדמוך. אחזו ליה בחלמיה האי קרא, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. נכנסת סתום. מההוא יומא לא אשתעי בהאי. אלא הוה אמר, מה יקר חסדך אלקים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון. ובצל כנפיך ממש, ולית למשתעי בבנוי דיליה. דהא חסד ה' בכלא אשתכח:

אמר רבי עזריא, ודאי הכי הוא, דהא כתיב אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו. וכתיב אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש. בכבשין סתימאין דיליה, לית למשתעי כלל, דהא מאן דבידיה רוחין ונשמתין דצדיקיא. מילין סתימאין דאיהו עביד, לית לאעלא בהון.

מדרש רות מאמר ותקראנה לו השכנות שם

יולד בן לנעמי, בהאי אשכחתי אבידה דאבדת. מכאן, דההוא נפש דנד מגופא דקיק, לית ליה רשו לאנהרא ולא תפשוטא, למיחזי לית ליה חילא, דכתיב ישוב לימי עלומיו:

בההיא שעתא דגופא דא אתבני, מיד ותקראנה לו השכנות שם. ואמאי הכא שם. בכל אתר דכתיב שם, דא איהו נפש. כמה דאת אמר, ולא יכרת שם המת, דא איהו נפש. והכא ותקראנה לו השכנות שם, אינון שכינות קרו לההוא גופא דאתבני השתא שם, קרו לההוא נפש, לאשתכללא בההוא גופא. דהא לזימנין זמינא תמן נפשא, ולזמנין לא זמינא, בגין דאזלא ומשטטא בעלמא, וכדין קרון לה לגבי ההוא גופא:

ובשעתא דרעותא אתער, לאן אזלת. לגבי קברי דאבהן, לגבי קברי דחסידי, עד דאיתער בועז הכא, ושאר נשמתין קרון לה, ואתת ואשתכחתי ואשתכללת באתר דא:

והא כתיב, אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף. שאני הכא, דהוה גואל קרוב, דהא תועלתא יתיר, ההוא גואל דאיכרי קרוב, דאיתער למהוי זמינא תמן, מיד דאתער לגביה. והכא דהוה רחיק, אצטריכו למיקרי לה, דהא מחשבה רחיקא הוה. במחשבה קריבא לא אצטריך, אלא היא אתת בההוא אתערותא לאתבנאה תמן. על דא ותקראנה לההוא גופא שם, ההוא נפש לאתבנאה תמן:

רבי סימאה אמר, בכמה דוכתי עביד הקב"ה חסד באינון נפשאן דלא אשכחין נייחא. בגין דלא עבידו חסדא, ולא עבידו בר:

ומה אעביד מינייהו, ההיא נשמה דאזלת בלא ולד לההוא עלמא, ולא עבידת בר. רבי סימאי ורבי יוסי, חד אמר, נחית ליה הקב"ה לארץ התחתונה. וחד אמר, באבדון, מאן דנחית תמן, אתאביד מכל וכל. ועליהם כתיב, והאבדתי את הנפש ההיא:

רבי יודאי בר סימון אמר, זכאה מאן דאשתדל למנדע בההוא עולם דנשמתין תמן. מאן דידע ביה, ואשתדל למנדע ביה, לית ליה שעורא

מדרש רות מאמר כל זמן שהגוף לא נקבר, הנפש אינה נחה

רבי פרחיא אמר, כל זמנא דגופא לא נח בדוכתיה, נפשא דיליה אוף הכי. ואיהו הוה משתדיל תדיר, למנדע בההיא עלמא דנשמתין:

יומא חד הוה אזיל בחקלא, ואשתכח חד גופא תחות אילן חריב מית. אשגח ביה, ואשכח דהוא יהודאי, ואשכח כריכין דמצוה, וספרא דאגדתא בהדיה:

אמר ודאי ת"ח הוא. אשתדל בקבריה, ואזיל למתא, ואתקין ליה תכריכין, וקברא, וזמין בני נשא, ובכה עליה, ואשתדל עליה, ואפיק כל מאי דהוי בידוי:

כיון דאתגניז ואתקבר ההוא גופא, נפש דליה אעלת לגו מתיבתא עילאה. אמרו לה, לית לך הכא השתא רשות לאעלא בדוך דטנרא עילאה. זילי ואשלימי טיבו, למאן דאשלים לך:

יומא חד, רבי פרחיה הוה יתיב אבבא דפתחא דלוד, והוה עציב, דדחיקא ליה שעתא. אתא חד ב"נ לגביה, אמר ליה, רבי, תיבעי למיהך בדוך פלוני בהדאי, ואתן לך מאני כסף, בגין דנשתדל באורייתא כחדא באורחא, אמר ליה ניזיל. אזלו. אמר ליה, רבי, מאי דכתיב, כי החיים יודעים שימותו והמתים אינם יודעים מאומה. אמר ליה החיים אלו הצדיקים, והמתים אלו הרשעים:

א"ל חייך רבי, אפילו הרשעים בההוא עלמא, ידעין בצערא דידהו, וידעין ביקרא דצדיקייא, ובדינהון דרשיעיא. אמר ליה, אי הכי מאי והמתים אינן יודעים מאומה:

אמר ליה, בהאי עלמא כתיב. דהא צדיקייא דאיקרון חיים, מסתכלין וידעין דימותון, וזמנין למיהב דינא, דאית דין ואית דיין. כד"א, והחי יתן אל לבו. אבל רשעים דאיקרין מתים, לא ידעין, ולא משגיחין, ולא מסתכלין בעובדי דההוא עלמא כלום. ומאן דלא ידע בעובדא דההוא עלמא, איקרי מית בגין דהאי עלמא לאו מבני חייא. דההוא עלמא דנשמתין ורוחין איהו, והאי עלמא דגופא הוא:

ההוא עלמא דדיירי ביה רוחיהון דבני נשא, ודמיין בדיוקנין, אשתמודען דא לדא, וידעין במה דזמין למיהוי בעלמא. ומשתדלין למנדע ביקרא דמאריהון תמן, בההוא מלבושא דההוא עלמא:

כד מטא לההוא חקל, אמר ליה נתעכב השתא, אתנח. א"ל, אמאי קא מתנחת. אמר ליה אבידא קא אביד לי בהאי דוכתא. אמר, קב"ה יזמנינה לך:

אשכחו חד מערתא. אמר ההוא גברא, ר', ניעול הכא, דהא ידענא דאשתמודענא הכא. אעלו. נחתין בדרגין, עד דמטו לגבי חד פרדס, וחמו תמן אילנין משניין דא מן דא ומשאר אילני עלמא, וחד אילן משנייא משאר אילנין. 4 סליקו תמן, שמעו חד קלא דמשריין סגיאין, דהוו אמרין, בואו נשתחזה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו. תווה רבי פרחיא, אמר מאי האי. אמר ליה שתוק:

אמר רבי פרחיא, האלקים, כד מטינא עמיה לאמצע דהאי פרדיסא, וחמינא תרין ארזין, ומשריין מסטרא דא ומסטרא דא, ואמרי ליה מאי האי. ואמר לי, הכא מתפרשין אורחין דנפשין, מאן דאזלין לג"ע, ומאן דאזלין לגיהנם. מאן דאזל לג"ע, אלין אזלי בהדיה, ואשלימו ליה שלמא. ומאן דאזל לגיהנם, אלין נטלין ליה למידן ליה בגיהנם:

אעברנא ההוא פרדס, ומטינא לשורין ומגדלין ותרעין. כד מטינא לתרעא חד, דאיקרי שער המזרח. קרא ההוא גברא, פתחו לי שערי צדק. א"ל אמאי. אמר לון, בשליחותא דאמריה דעלמא קא אתינא. פתחו ואמרו כולהו, מאן יהב לילוד אשה באתרא דא. אמר להו דא איהו רבי פרחיא. אמרו דא הוא דאשלים לך חסד בההוא עלמא. אמר אין:

פתחו ליה. ואמרו, אפשיטו ליה, דלית רשו למיעל הכא בגופא דההוא עלמא. מיד אפשיטו ליה, ואתלבש באורין דגנתא דלגו.

מדרש רות מאמר ד' חלוני משקוין וחד באמצעיתא

ועאל וחמי ההוא רקיעא דעל גבי ההוא גנתא. דההוא רקיעא אתפרש מההוא קריע דקאים על שאר בני עלמא. רקיע דא אתתחם בתחומא מכל גוונין דעלמא. ארבע חלוני משקופין פתיחין ביה בארבע סיטרי עלמא, וחד באמצעיתא:

חלון חד דבסטר מזרח, ביה קיימין ארבע משקופין מרקמן, ברזא דארבע אתוון ידו"ד, סלקין לתריסר, תלת אתוון לכל חד וחד:

תלת זמני ביומא, מתחברן אינון משקופין, ואתוון כולהו מתחברן לשמא קדישא. חד ממנא קיימא לההוא סטרא, יעזריאל שמיה. וראבע מפתחין בידיה, דאיהו פתח בהו ארבעה תרעין, דאינון על גביה דההוא רקיעא. ולית מאן דידע בהו:

בר בריש ירחי ושבתי, דאתיין אינון נפשו דמשתתפן עם גופא בקברי, למכרע ולמסגד קמי אינון תרעין למארי כולא. כד"א, והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני. כל, לאסגאה אינון נפשאן דדירי עם גופא, ואיתקרון כל בשר:

חלון אחרא דבסטר דרום, ביה קיימין שית משקופין, לא עאלין להאי אתר, אלא אינון דלען קריאת שמע ברעותא, ובכונה בכל יומא:

אמר רבי פרחיא, האלקים, כד אסתכלנא בההוא חלונא, קריב ההוא ממנא, וענאל שמיה, די ממונה על תרעא דסטר דרום, אמר לי, קום בקיומך, וחמי האי חלון, דלית רשו לאעלא תמן, ולא למחמי ביה, בר אינון דלען בקריאת שמע כדקא יאות:

וכל אינון דלעאן בקריאת שמע כדקא יאות, שתין ממנן עאלין קמיה, ומכתירין ליה בכתרין קדישין, ואמרין ליה, דא הוא כתר דפלוני דלעא בק"ש כדקא יאות:

שאילנא ליה, ואמרי ליה, מארי, האי קריאת שמע כדקא יאות מה הוא. אמר לי, אי חסידא, רזאא עילאה איהו הכא. בקריאת שמע אית בה ארבע פרשיין:

פרשה קדמאה דיחודא, דאיהו תרין יחודין, בתריסר תיבין, שית תיבין ביחודא עילאה. ושית תיבין ביחודא אחרא. פרשה תניינא ואהבת, במ"ב תיבין, ברזא דשם דמ"ב אתוון:

פרשה תליתאה, והיה אם שמוע, דאתכליל ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא, ואיהו ברזא וסתר דרתיכא קדישא, עד ושמתם. דאיהו פרשתא דשלטא על כולא. איהי ברזא דע"ב תיבין, גו רזא דע"ב שמהן דרתיכא קדישא:

פרשה רביעאה, ושמתם, דאיהי חמשיין תיבין, דאיהו לקביל חמשיין תרעין דבינה. פרשה דציצית כלילא מכולהו. וסלקין פרשיין למניינא דאדם:

וכל שאר דוכתין, בין בפקודי דאורייתא, בין כל שאר דוכתי דאורייתא, דכורא לחוד, ונוקבא לחוד. והכא דאיהו ייחודא, דאתיחד ביה קב"ה, דכר ונוקבא אתכנישו כחדא, וסלקין בשעורא חדא:

דכורא אשתלים בה, מה דלאו הכי בכל שאר דוכתי דאורייתא. ודא שבחא דמהימנותא עילאה,
למנדע דהא ה' הוא האלקים. דכורא אשתלים בנוקבא, ואתכלל חד בחד, דכורא אתבני בנוקבא.
ודא איהו ייחודא שלים, ולא אית שלימו אלא דכורא ונוקבא כחדא:

ותא חזי, כל מאן דאשתלים ייחודא כדקא יאות, ומכוין בפרשיות אלין בכל יומא. זכי לאלין
משקופין וחלונין, למהוי שלים הכא. ולית מאן דיעכב על ידוי, ובלבד דיקרי כדקא יאות, ויכוין
בהני רזין עילאין:

ואחיד בימינא דילי וא"ל, אי חסידא, תא חמי יקר דאינון דמיחדי שמא קדישא כדקא יאות, ולעאן
בק"ש כגוונא דא:

אעילנא בחד היכלא, ובההוא היכלא הוו שס"ה היכלים, כחושבן יומי שתא. אברהם יצחק ויעקב
שליטין בההוא היכלא, ואדם הראשון בגוייהו:

וחמינא כמה חבילי נשמתין, מתלבשין ברקימו דאילנא דחיי. וכמה גוונין דיקרא עילאה. ועיילין
גו היכלא, ויופיאל רב ממנא על כולא, רב ממנא דאורייתא בהדייהו:

פתח ואמר, אתערו קדישי עלמא, הא בניכון קדישין, דקא מייחדי שמא קדישא, ומכווני ברעותא
דפרשיין דק"ש:

ואדם הראשון חמינא דמשתדל בהו. ובשעתא דעאלת קריאת שמע דקרי בר נש, סליקא
בקדמיתא להאי היכלא, וארח בה אדם הראשון, אי חסר אות אחת מקרית שמע, לא מקבל לה.
דהוא חסר בניינא דאדם, דאיהו רמ"ח, באינון תיבין דחוזר ש"צ:

ואי אשכח יתה כדקא יאות, מקבל לה, ונטלין אברהם יצחק ויעקב מניה, ונשקין לה. מאן חמי
חדוה, מאן חמי ערבוביא, בכל אינון צדיקייא דבגינתא דעדן, דקא אתיין בההוא חדוה:

ובשעתא דייתי לההוא עלמא, מאן יחמי חדוה דיליה, דאותבין ליה אבהן לגבייהו תרי זימני
ביומא, ובכל יומא נחית עליה טלא מרישא דמלכא:

ובההוא טלא, ידעי ואכלי מיכלא, די מלאכי עילאין אכלין. וידעין מה דהוה, ומה דיהוי, ומה
דזמין למהוי, עד זמנא דקב"ה יוקים לגופי דסריחן בהאי עלמא, ויוקים לון הקב"ה, בבניינא
מתתקנא כדקא יאות:

בחלון דבסטר דרום, הוו רשומין ש', דבסטר דא ו', ובסטר אחרא ו', ובסטר אחרא ו'. שאילנא
לההוא גברא, ואמינא, מאי הני אתוון, אמר לא ידענא:

עד דאתא ההוא ממנא, ואמר לי, אי חסידא, אינון אתוון, סימנין דפרשייתא דקרית שמע. זכאה
חולקיה דמאן דאמר לון בכל יומא ברעותא דלבא:

חלון אחרא דבסטר צפון, ביה קיימן תרין משקופין, וחמש אתוון מלהטין ומתנצצין בגוייהו.
תרין אתוון בסטרא דא, ותרין אתוון בסטרא דא, וחד לעילא מנייהו תליא עלייהו. ואינון ברזא
דשמא קדישא אקרי אלקים:

בחלון דא ובאינון משקופין, שריין תרין ממנן בההוא רקיעא, ואינון צורטק וגזריאל, די ממנן
תמן בההוא סטרא דלא אתפתחת:

ותמן אית חד היכלא, מרקמא בכמה גוונין, וכמה ציורין. וביה קיימין כל אינון דמקדשי שמא דמאריהון באמירה בכל יומא, לבתר דמברכין ליה, ואומרין ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ומקדישים ליה לבתר בקדושה משולשת:

וההוא היכלא איקרי משולש, כד"א, היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה. וההוא היכלא איהו משולש. ושאלנא מאי האי. אמר ההוא גברא, אלין אינון דלא אכלי כל יומיהון על דמהון:

בגין דנשמטא דבר נש בהאי עלמא, נפקת מיניה בכל ליליא ולייליא. בצפרא אתהדרא ליה, ושרייא בחוטמא דבר נש, ולא עאלת ולא אתיישבא במעוי, עד דמקרך להקב"ה, ומצלי על דמיה, כדין מתיישבא בדוכתה:

וע"ד כתיב, חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו. מאי אשר נשמה באפו. בגין דנחתא בצפרא, ואומר לה הקב"ה, זילי, ושרי ליה בחוטמוי, על מנת דיצלי צלותיה. אי מברך הוא כדקא יאות, תשרי בגויה, ואי לא, פרחא וסליקת, ואשתכח בר נש דחסרא מיניה ההוא קדושתא דנשמטא:

וכיון דנשמתיא חסרא מיניה, במה נחשב הוא, לא אתחשב לכלום, כאלו לא הוה בעלמא. ועל דא, אסיר ליה לאיניש לברכא לחבריה, עד דמברך למאריה בשירותא דצלותא. והחזן אומר ברכו את ה', והוא אומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד. וכיון דמברך למאריה, מתמן שרותא דצלותא לצלאה. וע"ד שריאן קדושאן. זכאין אינון דמברכי ומקדשי למאריהון בכל יומא, ברעותא דלבא:

בההיא שעתא אוליפנא, דלית רשו לצלאה צלותא בעשרה, עד דמברכין לקב"ה בשירותא דכולא. וכיון דמברכין ליה, צלו צלותהון:

אמר ההוא גברא, רבי, ההיא ברכה, לאו איהו אלא לאתקנא שבחא למאריהון. דאהדר לון נשמתיהון, דאיתקריא בה' שמהן. וברכתא בה' תיבין, ברוך ה' המבורך כו'. ועל ברכה דא שרייא צלותא. וקדושה לא שריא אלא על ברכה, לאתקפא למאריהון בכולא, וברכה דא, וקדושה דא, לאו איהו אלא בעשרה:

שאלנא ליה, אמאי היכלא לסטר צפון. אמר לי, בהאי היכלא אתכפיין כל סטרין בישין, דלא ישלטון בעלמא:

חלון דא, איקרי חלון דנוגה. ולית רשו לאסתכלא ביה, בר אינון דדיריהון תמן, וכלא אינון חמאן, ומסתכלין ויכלין לאסתכלא. כל אינון דתמן, אזלי במלבושין בדיוקנין דהאי עלמא:

ותמן חמינא סגיין מן חברייה, ולא אתיהיב לי רשו לאתקרבא לגבייהו, וכולהו אשתמודען דא לדא, ואכלי מיכלא דתקיפי עליונים:

רקיעא דא, נטיל בכל יומא לארבע סטרי עלמא. וכד נטיל, ארעיף טלא דחיי לגו גנתא. ואתיין כולהו צדיקיא דתמן, ואסתחיין בההוא טלא, ואזהרן כזוהר הרקיע, ואעלין קמי משיחא, ולקמי אבהן, ואדה"ר, ולא אתיהיב לי רשו למנדע בהו:

חלון דבסטר מערב, משניא מכל שאר חלונין, בגוונין ובנהורין. מתתחמא בארבע אתוון דשמא קדישא, דזהרין ונצצין על גבי ההוא חלונא. זימנין אתגליין, זימנין אתטמרן. ואחזי לי באתר חד, כתות של צדיקים, בדרגין יתיר על כולהו.

hebrew.grimoar.cz